

Regeringens proposition 2017/18:49

Ändrade mediegrundlagar

Prop.
2017/18:49

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 30 november 2017

Margot Wallström

Morgan Johansson
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås språkliga och redaktionella ändringar i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen i syfte att underlätta förståelsen och tillämpningen av dessa grundlagar.

I propositionen föreslås vidare ändringar i vissa bestämmelser i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen som reglerar grundlagsskyddet för publiceringar på internet. Bland annat föreslås att en utgivare av en databas under vissa förutsättningar inte ska kunna hållas ansvarig för material som har funnits tillgängligt i databasen, exempelvis en dagstidnings webbplats, mer än ett år. Vidare klargörs det att även om viss information i en databas, t.ex. användarkommentarer, har tillförts av någon annan än den som driver verksamheten gäller grundlagen för sådana delar av databasen där det framstår som klart att informationen härrör från denne. Det föreslås även att reglerna för bl.a. e-böcker och ljudböcker ändras så att författaren för den tryckta boken under vissa förutsättningar även ansvarar för den digitala versionen.

Det föreslås vidare att det ska bli möjligt att i lag föreskriva om förbud mot offentliggörande av vissa särskilt integritetskänsliga personuppgifter om de är tillgängliga på ett sätt som innebär särskilda risker för intrång i enskildas personliga integritet.

I propositionen föreslås också att det ska vara möjligt att lämna internationellt rättsligt bistånd i straff- och civilrättsliga ärenden. Bistånd ska dock vägras om det står i strid med svenska allmänna rättsprinciper på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området.

Det föreslås att samma krav som kan ställas på den som sänder program i tv att göra programmen tillgängliga för personer med funktions-

Prop. 2017/18:49 nedsättning ska kunna ställas på den som tillhandahåller beställ-tv. Vidare föreslås att det ska bli möjligt att i lag föreskriva om skyldighet för den som sänder program i tv eller tillhandahåller beställ-tv att främja framställningen av och tillgången till program av europeiskt ursprung.

Det föreslås att det ska bli möjligt att i lag föreskriva om krav på att införa och på visst sätt utforma varningstext, innehållsdeklaration eller annan liknande produktinformation.

Slutligen föreslås vissa följdändringar i lagen med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2019.

1	Förslag till riksdagsbeslut	6
2	Lagtext	7
2.1	Förslag till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen	7
2.2	Förslag till lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen	64
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden	96
3	Ärendet och dess beredning	99
4	Språk och struktur	99
4.1	En grundlagsreglering med gamla anor	99
4.2	En modernisering av språk och struktur	100
5	Det automatiska grundlagsskyddet enligt databasregeln	108
6	Grundlagsskydd för print on demand, e-böcker och ljudböcker	111
6.1	Medieformen avgör grundlagsskyddet	111
6.1.1	Print on demand	111
6.1.2	E-böcker och ljudböcker	112
6.2	Ansvar för print on demand, taltidningar, e-böcker och ljudböcker	113
6.2.1	Grundprinciperna för skydd av print on demand enligt databasregeln bör inte ändras	113
6.2.2	Grundlagsskydd för enstaka exemplar och filer	114
6.2.3	Bilageregeln och taltidningar	116
6.2.4	En bilageregeln som medger ett samlat ansvar för böcker införs	118
6.2.5	Särskilt om preskription	122
6.2.6	Domstols beslut om att databasinnehåll som innefattar tryckfrihetsbrott ska tas bort	123
6.2.7	Straff vid underlåtenhet att följa ett domstolsbeslut om borttagande	126
7	Externa informationsleverantörer och användarkommentarer	127
7.1	Inslag i databaser av andra än den som driver verksamheten	127
7.1.1	Externa informationsleverantörer	128
7.1.2	Omodererade användarkommentarer	129
7.1.3	Externa inslag i databaser med utgivningsbevis	131
8	Preskriptionsregler och ansvar för databaser	132
8.1	Ansvarsordning, ensamansvar och preskription	132
8.2	Utgivares ansvar för yttranden i databaser	133

	8.2.1	Reglerna om utgivares ansvar bör förändras när det gäller äldre publiceringar på internet.....	133
	8.2.2	Nuvarande preskriptionsordning behålls men en möjlighet till ansvarsfrihet för material som är äldre än ett år införs	135
	8.2.3	Skadeståndsanspråk ska alltid kunna riktas mot medieföretaget	141
9		Personlig integritet och grundlagsskydd	142
	9.1	Det frivilliga grundlagsskyddet och personuppgiftsregleringen	142
	9.1.1	Frivilligt grundlagsskydd genom utgivningsbevis.....	142
	9.1.2	En personuppgiftsreglering under förändring	143
	9.2	En begränsning av grundlagsskyddet för vissa söktjänster	144
	9.2.1	Av integritetshänsyn bör grundlagsskyddet för vissa söktjänster begränsas	144
	9.2.2	Hur bör begränsningen av grundlagsskyddet utformas?	146
10		Internationellt rättsligt bistånd på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området	155
	10.1	Allmänt om internationellt rättsligt bistånd	155
	10.2	En möjlighet att lämna internationellt rättsligt bistånd införs	156
	10.3	Vissa bestämmelser om handläggningen införs i lag	162
11		Tillgänglighet och främjande av europeiska produktioner.....	164
	11.1	Etableringsfriheten i tråd	164
	11.1.1	Krav på tillgänglighet när det gäller beställ-tv i tråd.....	165
	11.1.2	Krav på främjande av europeiska produktioner	167
12		En delegationsbestämmelse avseende produktinformation införs	170
13		Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	174
14		Konsekvenser av förslaget	175
	14.1	Ekonomiska konsekvenser	175
	14.2	Konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män.....	178
	14.3	Övriga konsekvenser	179
15		Författningskommentar	180
	15.1	Förslaget till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen.....	180
	15.2	Förslaget till lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen.....	247

15.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden	285	Prop. 2017/18:49
Bilaga 1	Sammanfattning (SOU 2016:58)	290	
Bilaga 2	Lagförslaget i SOU 2016:58	301	
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanser (SOU 2016:58)	395	
Bilaga 4	Lagrådsremissens lagförslag	397	
Bilaga 5	Lagrådets yttrande	489	
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 30 november 2017		502	

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i tryckfrihetsförordningen,
2. lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen,
3. lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden.

2.1 Förslag till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen

Häriigenom föreskrivs i fråga om tryckfrihetsförordningen¹

dels att 1, 5, 7 och 10 kap. samt 8 kap. 2 §, 11 kap. 2 §, 12 kap. 1 och 10 §§ och 14 kap. 5 § ska upphöra att gälla,

dels att rubrikerna närmast före 8 kap. 1 § och 8 kap. 5 § ska utgå,

dels att nuvarande 2 kap. 4 § ska betecknas 2 kap. 8 §, nuvarande 2 kap. 6–14 §§ ska betecknas 2 kap. 9–17 §§, nuvarande 2 kap. 15–17 §§ ska betecknas 2 kap. 19–21 §§, nuvarande 2 kap. 18 § ska betecknas 2 kap. 23 §, nuvarande 3 kap. 4 § ska betecknas 3 kap. 5 §, nuvarande 3 kap. 5 § ska betecknas 3 kap. 7 §, nuvarande 3 kap. 6 § ska betecknas 3 kap. 8 §, nuvarande 6 kap. 3 § ska betecknas 6 kap. 5 §, nuvarande 8 kap. 3–10 §§ ska betecknas 8 kap. 4–11 §§, nuvarande 8 kap. 11 och 12 §§ ska betecknas 8 kap. 13 och 14 §§, nuvarande 9 kap. 3 § ska betecknas 9 kap. 5 §, nuvarande 9 kap. 4 och 5 §§ ska betecknas 9 kap. 7 och 8 §§, nuvarande 11 kap. 3–5 §§ ska betecknas 11 kap. 4–6 §§, nuvarande 12 kap. 2 § ska betecknas 12 kap. 3 §, nuvarande 12 kap. 3 och 4 §§ ska betecknas 12 kap. 7 och 8 §§, nuvarande 12 kap. 5–9 §§ ska betecknas 12 kap. 10–14 §§, nuvarande 12 kap. 11–14 §§ ska betecknas 12 kap. 17–20 §§, nuvarande 12 kap. 15 och 16 §§ ska betecknas 12 kap. 22 och 23 §§ och nuvarande 13 kap. 4–6 §§ ska betecknas 13 kap. 5–7 §§,

dels att 2 kap. 1–3 och 5 §§, 3 kap. 1–3 §§, 4 kap. 1–5 §§, 6 kap. 1, 2 och 4 §§, 8 kap. 1 §, 9 kap. 1 och 2 §§, 11 kap. 1 §, 13 kap. 1–3 §§ och 14 kap. 1–3 §§ och de nya 2 kap. 8–17, 19–21 och 23 §§, 3 kap. 5, 7 och 8 §§, 6 kap. 5 §, 8 kap. 4–11, 13 och 14 §§, 9 kap. 5, 7 och 8 §§, 11 kap. 4–6 §§, 12 kap. 3, 7, 8, 10–14, 17–20, 22 och 23 §§ och 13 kap. 5–7 §§ och rubrikerna till 2–4, 6, 8, 9 och 11–13 kap. ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 8 kap. 10 § ska sättas närmast efter 8 kap. 10 §,

dels att det ska införas fyra nya kapitel, 1, 5, 7 och 10 kap., 35 nya paragrafer, 2 kap. 4, 6 och 7 §§, 18 och 22 §§, 3 kap. 4 och 6 §§, 6 kap. 3 och 6 §§, 8 kap. 2, 3 och 12 §§, 9 kap. 3, 4, 6, 9 och 10 §§, 11 kap. 2 och 3 §§, 12 kap. 1, 2, 4–6, 9, 15, 16 och 21 §§, 13 kap. 4 och 8–10 §§ och 14 kap. 4–6 §§ och närmast före 2 kap. 1–6, 9–13, 15–17, 21 och 23 §§, 3 kap. 3 och 5–8 §§, 4 kap. 2, 4 och 5 §§, 6 kap. 2, 4 och 5 §§, 8 kap. 1, 3–11, 13 och 14 §§, 9 kap. 1, 4, 5, 7 och 8 §§, 11 kap. 1, 2 och 6 §§, 12 kap. 1, 3, 7, 8, 10, 11, 13, 14, 18–20, 22 och 23 §§, 13 kap. 1 och 5–7 §§ och 14 kap. 1–6 §§ nya rubriker av följande lydelse.

¹ Tryckfrihetsförordningen omtryckt 2015:151.

1 kap. Tryckfriheten

1 § Tryckfriheten syftar till att säkerställa ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande.

Tryckfriheten innebär en frihet för var och en att i tryckt skrift uttrycka tankar, åsikter och känslor samt att offentliggöra allmänna handlingar och i övrigt lämna uppgifter i vilket ämne som helst.

Tryckfriheten innebär också en rätt för var och en att ge ut skrifter utan att en myndighet eller ett annat allmänt organ hindrar detta i förväg. Åtal för en skrifs innehåll får väckas först efter det att den har getts ut och då vid en domstol. Ingen får straffas för en skrifs innehåll i andra fall än om innehållet strider mot tydlig lag som är meddelad för att bevara allmänt lugn men som inte håller tillbaka allmän upplysning.

När tryckfriheten utövas ska bestämmelser i denna grundlag som skyddar enskildas rätt och allmän säkerhet iakttas.

För tryckfriheten får inga andra begränsningar finnas än de som följer av denna grundlag.

Tillämpningsområde

Olika typer av skrifter

2 § Denna grundlag är tillämplig på skrifter som har framställts i tryckpress.

Grundlagen ska också tillämpas på skrifter som har mångfaldigats genom fotokopiering eller någon liknande teknik, om

1. utgivningsbevis gäller för skriften, eller

2. skriften är försedd med en beteckning som visar att den är mångfaldigad och i anslutning till beteckningen tydliga uppgifter om vem som har mångfaldigat skriften och om ort och år för detta.

Vad som sägs i denna grundlag om skrifter som har framställts i tryckpress och om tryckning gäller, om inte annat anges, även skrifter och mångfaldigande som avses i andra stycket.

Även bilder, med eller utan åtföljande text, anses vid tillämpning av grundlagen som skrifter.

Tryckta skrifter

3 § En skrift anses som en tryckt skrift när den är utgiven.

En skrift anses utgiven när den har lämnats ut till försäljning eller för spridning på annat sätt i Sverige. Detta gäller dock inte en myndighets tryckta handlingar, om de inte är tillgängliga för var och en.

En skrift ska inte anses utlämnad för spridning i Sverige enbart på den grunden att den skickas härifrån till mottagare i utlandet.

Periodiska skrifter

4 § Med en periodisk skrift avses en tryckt skrift som enligt utgivningsplanen ska ges ut under en bestämd titel och vid särskilda tider komma ut med minst fyra nummer eller häften årligen. Dessutom innefattas löpsedlar och bilagor som hör till skriften.

Har utgivningsbevis meddelats, anses skriften som periodisk till dess att beviset återkallas eller förklaras ha upphört.

5 § Om ägaren till en periodisk skrift sprider eller låter sprida skriftens innehåll eller delar av detta i form av ett program som avses i yttrandefrihetsgrundlagen och som sänds eller som tillhandahålls ur en databas som avses i 1 kap. 4 § den grundlagen, ska programmet anses vara en bilaga till skriften vid tillämpning av denna grundlag. Detta gäller dock endast om

1. innehållet görs tillgängligt på ett sätt som är särskilt anpassat till personer med funktionsnedsättning,

2. innehållet återges oförändrat, och

3. det anges hur innehållet har disponerats.

Vad som anges i första stycket gäller även när innehållet sprids i en teknisk upptagning som avses i yttrandefrihetsgrundlagen.

Bestämmelser om rätt till sändningar finns i 3 kap. yttrandefrihetsgrundlagen.

6 § Om en författare, utgivare eller förläggare som är ansvarig enligt 8 kap. för en tryckt skrift som inte är periodisk sprider eller låter sprida skriftens innehåll eller delar av detta i form av ett program som avses i yttrandefrihetsgrundlagen och som tillhandahålls ur en databas som avses i 1 kap. 4 § den grundlagen, ska programmet anses vara en bilaga till skriften vid tillämpning av denna grundlag. Detta gäller dock endast om innehållet återges oförändrat och det anges att innehållet är en bilaga enligt denna bestämmelse.

Grundläggande bestämmelser

Meddelarfrihet och anskaffarfrihet

7 § Det står var och en fritt att meddela uppgifter i vilket ämne som helst i syfte att de ska göras offentliga i en tryckt skrift (meddelarfrihet). Denna frihet avser uppgifter som lämnas till

– en författare eller någon annan upphovsman till en framställning i en tryckt skrift,

– skriftens utgivare eller redaktion, eller

– ett företag för yrkesmässig förmedling av nyheter eller andra meddelanden till periodiska skrifter.

Det står också var och en fritt att anskaffa uppgifter i vilket ämne som helst i syfte att göra dem offentliga i en tryckt skrift eller att meddela uppgifter som avses i första stycket (anskaffarfrihet).

För dessa friheter får inga andra begränsningar finnas än de som följer av denna grundlag.

Censurförbud och förbud mot andra hindrande åtgärder

8 § En skrift får inte före tryckningen granskas av en myndighet eller ett annat allmänt organ. Förbud mot tryckning får inte förekomma.

Det är inte heller tillåtet för en myndighet eller ett annat allmänt organ att, på grund av skriftens innehåll, hindra tryckning eller utgivning av en skrift, om åtgärden inte har stöd i denna grundlag. Detsamma gäller i fråga om hinder mot spridning av en skrift bland allmänheten.

9 § För att någon ska kunna åtalas eller dömas till ansvar eller ersättningsskyldighet för missbruk av tryckfriheten eller medverkan till sådant missbruk krävs stöd i denna grundlag. Detsamma gäller för att en tryckt skrift ska kunna konfiskeras eller tas i beslag.

Instruktion för tillämpningen

10 § Den som ska döma över missbruk av tryckfriheten eller på annat sätt vaka över att denna grundlag efterlevs bör alltid ha i åtanke att tryckfriheten är en grundval för ett fritt samhällsskick, alltid uppmärksamma ämnet och tanken mera än uttrycket, liksom syftet mera än framställningssättet samt i tveksamma fall hellre fria än fälla.

Undantag från grundlagen

Vissa frågor som får regleras i lag

11 § Bestämmelserna i denna grundlag hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om upphovsmäns rätt till litterära eller konstnärliga verk, om upphovsrätten närstående rättigheter och om förbud mot att återge ett verk på ett sätt som kränker den andliga odlingens intressen.

12 § Bestämmelserna i denna grundlag hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om

1. förbud mot kommersiella annonser vid marknadsföring av alkohol- drycker eller tobaksvaror,

2. förbud mot kommersiella annonser som används vid marknadsföring av andra varor än tobaksvaror eller av tjänster, om det i annonsen förekommer ett varukännetecken som är i bruk för en tobaksvara eller som enligt gällande bestämmelser om varumärken är registrerat eller inarbetat för en tobaksvara,

3. förbud mot kommersiella annonser som har meddelats till skydd för hälsa eller miljö enligt en förpliktelse som följer av medlemskapet i Europeiska unionen eller Europeiska atomenergigemenskapen,

4. krav att införa och på ett visst sätt utforma varningstext, innehållsdeklaration eller annan liknande produktinformation om syftet är skydd för hälsa eller miljö eller konsumentskydd,

5. förbud mot offentliggörande i yrkesmässig kreditupplysningsverksamhet av kreditupplysning som innebär otillbörligt intrång i enskilda personliga integritet eller som innehåller oriktig eller missvisande uppgift, om ersättningsskyldighet för sådant offentliggörande, om krav på berättigat behov hos den som beställer kreditupplysningen, om skyldighet att lämna information till den som avses med upplysningen och om rättelse av oriktig eller missvisande uppgift, eller

6. ansvar och ersättningsskyldighet som avser det sätt på vilket en uppgift har anskaffats.

13 § Bestämmelserna i denna grundlag hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om förbud mot offentliggörande av personuppgifter

1. som avslöjar etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening,

2. om hälsa, sexualliv eller sexuell läggning,

3. som består av genetiska uppgifter eller biometriska uppgifter för att entydigt identifiera en fysisk person, eller

4. om att en enskild har begått lagöverträdelser genom brott, förekommer i fällande domar i brottmål eller har varit föremål för straffprocessuella tvångsmedel.

Vad som anges i första stycket gäller endast om

1. personuppgifterna ingår i en uppgiftssamling som har ordnats så att det är möjligt att söka efter eller sammanställa dessa, och

2. det med hänsyn till verksamheten och de former under vilka uppgiftssamlingen hålls tillgänglig finns särskilda risker för otillbörliga intrång i enskildas personliga integritet.

Undantag för barnpornografi

14 § Denna grundlag är inte tillämplig på pornografiska bilder av personer vars pubertetsutveckling inte är fullbordad eller som är under arton år.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

Om allmänna handlingars offentlighet

Allmänna handlingars offentlighet

Grundläggande bestämmelser

Handlingsoffentlighet

1 §

Till främjande av ett fritt meningsutbyte *och en* allsidig upplysning *skall varje svensk medborgare* ha rätt att *taga* del av allmänna handlingar.

Till främjande av ett fritt meningsutbyte, *en fri* och allsidig upplysning *och ett fritt konstnärligt skapande ska var och en* ha rätt att *ta* del av allmänna handlingar.

Begränsning av handlingsoffentligheten

2 §

Rätten att *taga* del av allmänna handlingar får begränsas endast om det *är påkallat* med hänsyn till

1. rikets säkerhet eller dess förhållande till annan stat eller mellanfolklig organisation,

Rätten att *ta* del av allmänna handlingar får begränsas endast om det *krävs* med hänsyn till

1. rikets säkerhet eller dess förhållande till *en* annan stat eller en mellanfolklig organisation,

2. rikets centrala finanspolitik, penningpolitik eller valutapolitik,

3. myndighets verksamhet för inspektion, kontroll eller annan tillsyn,

4. intresset att förebygga eller beivra brott,

5. det allmännas ekonomiska intresse,

6. skyddet för *enskilda* personliga eller ekonomiska förhållanden,

7. intresset att bevara djur- eller växtart.

Begränsning av rätten att *taga* del av allmänna handlingar *skall* *angivas* noga i bestämmelse i en särskild lag eller, om *så i visst fall* *befinnes* lämpligare, i annan lag *valtill* den särskilda lagen hänvisar. Efter bemyndigande i sådan bestämmelse får *dock* regeringen genom förordning meddela närmare föreskrifter om bestämmelsens tillämplighet.

Utan hinder av andra stycket får i bestämmelse som där *avses* riksdagen eller regeringen *tilläggas* befogenhet att efter omständigheterna *medgiva* att viss handling lämnas ut.

2. rikets centrala finanspolitik, penningpolitik eller valutapolitik,

3. myndigheters verksamhet för inspektion, kontroll eller annan tillsyn,

4. intresset *av* att förebygga eller beivra brott,

5. det allmännas ekonomiska intresse,

6. skyddet för *enskildas* personliga eller ekonomiska förhållanden, *eller*

7. intresset *av* att bevara djur- eller växtart.

En begränsning av rätten att *ta* del av allmänna handlingar *ska* *anges* noga i en bestämmelse i en särskild lag eller, om *det anses* lämpligare i *ett visst fall*, i en annan lag *som* den särskilda lagen hänvisar *till*. Efter bemyndigande i en sådan bestämmelse får regeringen genom förordning meddela närmare föreskrifter om bestämmelsens tillämplighet.

Riksdagen eller regeringen får i en sådan bestämmelse som *avses* i *andra stycket* ges befogenhet att efter omständigheterna *medge* att en viss handling lämnas ut.

Vad som är allmän handling

Handling

3 §

Med handling *förstås* framställning i skrift eller bild samt upptagning som *kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas* endast med tekniskt hjälpmedel. Handling är allmän, om den förvaras hos myndighet och enligt 6 eller 7 § är att anse som inkommen till eller upprättad hos myndighet.

En upptagning som avses i första stycket *anses* förvarad hos myndighet, om upptagningen är tillgänglig för myndigheten med tekniskt hjälpmedel som myndigheten

Med handling *avses* en framställning i skrift eller bild samt en upptagning som endast med tekniska hjälpmedel *kan läsas eller avlyssnas eller uppfattas på annat sätt*.

själv utnyttjar för överföring i sådan form att den kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas. En sammanställning av uppgifter ur en upptagning för automatiserad behandling anses dock förvarad hos myndigheten endast om myndigheten kan göra sammanställningen tillgänglig med rutinbetonade åtgärder.

En sammanställning av uppgifter ur en upptagning för automatiserad behandling anses dock inte förvarad hos myndigheten om sammanställningen innehåller personuppgifter och myndigheten enligt lag eller förordning saknar befogenhet att göra sammanställningen tillgänglig. Med personuppgift avses all slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person.

Allmän handling

4 §

En handling är allmän, om den förvaras hos en myndighet och enligt 9 eller 10 § är att anse som inkommen till eller upprättad hos en myndighet.

Med myndighet jämställda organ

5 §

Med myndighet *likställs* i detta kapitel riksdagen och beslutande kommunal församling.

Med myndighet *jämställs* i detta kapitel riksdagen och beslutande kommunal församling.

Handling som förvaras hos myndighet

6 §

En upptagning som avses i 3 § anses förvarad hos en myndighet, om upptagningen är tillgänglig för myndigheten med tekniskt hjälpmedel som myndigheten själv utnyttjar för överföring i sådan form att den kan läsas eller avlyssnas eller uppfattas på annat sätt.

En sammanställning av uppgifter ur en upptagning för automatiserad behandling anses dock förvarad hos myndigheten endast om myndigheten kan göra sammanställningen tillgänglig med rutinbetonade åtgärder och inte annat följer av 7 §.

7 §

En sammanställning enligt 6 § andra stycket anses inte förvarad hos myndigheten om sammanställningen innehåller personuppgifter och myndigheten enligt lag eller förordning saknar befogenhet att göra sammanställningen tillgänglig. Med personuppgift avses all slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person.

4 §

Brev eller annat meddelande som är ställt personligen till den som innehar befattning vid myndighet anses som allmän handling, om handlingen gäller ärende eller annan fråga som *ankommer på* myndigheten och *ej* är avsedd för mottagaren endast som innehavare av annan ställning.

8 §

Brev eller annat meddelande som är ställt personligen till den som innehar befattning vid *en* myndighet anses som allmän handling, om handlingen gäller *ett* ärende eller *någon* annan fråga som *ska handläggas av* myndigheten och *inte* är avsedd för mottagaren endast som innehavare av annan ställning.

Inkommen handling

6 §

Handling anses *inkommen* till myndighet, när den har anlänt till myndigheten eller kommit behörig befattningshavare till handa. I fråga om upptagning som avses i 3 § *första stycket* gäller i stället att den anses *inkommen till myndighet* när annan har gjort den tillgänglig för myndigheten på sätt som *angives i 3 § andra stycket*.

Tävlingsskrift, anbud eller *annan sådan handling* som enligt tillkännagivande *skall avlämnas* i förseglat omslag anses *ej inkom-*

9 §

En handling anses ha kommit in till en myndighet, när den har anlänt till myndigheten eller kommit behörig befattningshavare till handa. I fråga om *en upptagning* som avses i 3 § gäller i stället att den anses *ha kommit in till myndigheten* när *någon* annan har gjort den tillgänglig för myndigheten på *det sätt som anges i 6 §*.

Tävlingsskrifter, anbud eller andra sådana handlingar som enligt tillkännagivande *ska lämnas* i förseglat omslag anses *inte ha*

men före den tidpunkt som har bestämts för öppnandet. Åtgärd som någon *vidtager* endast som led i teknisk bearbetning eller teknisk lagring av handling, som myndighet har tillhandahållit, *skall ej* anses leda till att *handling är inkommen* till den myndigheten.

kommit in före den tidpunkt som har bestämts för öppnandet.

En åtgärd som någon *vidtar* endast som *ett* led i *en* teknisk bearbetning eller teknisk lagring av *en* handling som *en* myndighet har tillhandahållit *ska inte* anses leda till att *handlingen har kommit in* till den myndigheten.

Upprättad handling

7 §

Handling anses *upprättad* hos myndighet, när den har expedierats. Handling som *ej* har expedierats anses upprättad när det ärende *till vilket* den hänför sig har slutbehandlats hos myndigheten eller, om handlingen *ej* hänför sig till visst ärende, när den har justerats av myndigheten eller *på annat sätt färdigställts*.

I stället för vad som föreskrives i första stycket gäller att *handling anses upprättad*,

1. *diarium, journal* samt sådant register eller *annan förteckning* som *föres* fortlöpande, när *handlingen* har färdigställts för anteckning eller införing,

2. *dom* och *annat* beslut, som enligt vad *därom* är föreskrivet *skall* avkunnas eller expedieras, samt protokoll och *annan handling i vad* den hänför sig till sådant beslut, när beslutet har avkunnats eller expedierats,

3. *annat myndighets* protokoll och därmed jämförliga anteckningar, när *handlingen* har justerats av myndigheten eller *på annat sätt färdigställts*, *dock ej* protokoll hos riksdagens utskott, kommuns revisorer eller *statliga kommittéer* eller hos *kommunal myndighet i ärende som denna endast bereder till avgörande*.

10 §

En handling anses *ha upprättats* hos *en* myndighet, när den har expedierats. En handling som *inte* har expedierats anses upprättad när det ärende *som* den hänför sig *till* har slutbehandlats hos myndigheten eller, om handlingen *inte* hänför sig till *ett* visst ärende, när den har justerats av myndigheten eller *färdigställts på annat sätt*.

I stället för *det* som föreskrivs i första stycket gäller *följande*:

1. *Diarier, journaler* samt sådana register eller *andra förteckningar* som *förs* fortlöpande *anses ha upprättats* när *de* har färdigställts för anteckning eller införing.

2. *Domar* och *andra* beslut, som enligt vad *som* är föreskrivet *ska* avkunnas eller expedieras, samt protokoll och *andra handlingar till den del protokollet eller handlingen* hänför sig till *ett* sådant beslut, *anses ha upprättats* när beslutet har avkunnats eller expedierats.

3. *Andra* protokoll *från en myndighet* och därmed jämförliga anteckningar *anses ha upprättats* när *de* har justerats av myndigheten eller färdigställts *på annat sätt*.

Det som sägs i andra stycket 3

gäller inte protokoll hos riksdagens utskott, en kommuns revisorer, statliga kommittéer eller en kommunal myndighet i ärenden som denna endast bereder till avgörande.

Överlämnad handling inom en myndighet

8 §

Har organ som ingår i eller är knutet till ett verk eller liknande myndighetsorganisation överlämnat handling till annat organ inom samma myndighetsorganisation eller framställt handling för sådant överlämnande, skall handlingen ej anses som därigenom inkommen eller upprättad i annat fall än då organen uppträda som självständiga i förhållande till varandra.

11 §

Har ett organ som ingår i eller är knutet till en myndighet lämnat över en handling till något annat organ inom samma myndighet, anses handlingen som inkommen eller upprättad därigenom endast om organen uppträder som självständiga i förhållande till varandra.

Detsamma gäller om en handling har framställts för att lämnas på det sätt som anges i första stycket.

Minnesanteckning, utkast och koncept

9 §

Hos myndighet tillkommen minnesanteckning som ej har expedierats skall ej heller efter den tidpunkt då den enligt 7 § är att anse som upprättad anses som allmän handling hos myndigheten, om den icke tages om hand för arkivering. Med minnesanteckning förstås promemoria och annan uppteckning eller upptagning som har kommit till endast för ärendes föredragning eller beredning, dock ej till den del den har tillfört ärendet sakuppgift.

12 §

En minnesanteckning som har gjorts hos en myndighet och som inte har expedierats ska inte heller efter den tidpunkt då den enligt 10 § är att anse som upprättad anses som allmän handling hos myndigheten. Minnesanteckningen anses dock som upprättad om den har tagits om hand för arkivering. Med minnesanteckning avses promemorior och andra uppteckningar eller upptagningar som har kommit till endast för föredragning eller beredning av ett ärende, dock inte till den del de har tillfört ärendet någon sakuppgift.

Utkast eller koncept till myndighets beslut eller skrivelse och annan därmed jämställd handling

Utkast eller koncept till en myndighets beslut eller skrivelse och andra därmed jämställda hand-

som *ej* har expedierats anses *ej* som *allmän handling*, såvida den *icke* *tages* om hand för arkivering.

lingar som *inte* har expedierats anses *inte* som *allmänna*. *Handlingen* anses *dock* vara *allmän* om den *tas* om hand för arkivering.

Handlingar som inte anses som allmänna

10 §

Handling som förvaras hos en myndighet endast som led i teknisk bearbetning eller teknisk lagring för annans räkning anses inte som allmän handling hos den myndigheten.

Som allmän handling anses inte handling som en myndighet förvarar endast i syfte att kunna åter skapa information som har gått förlorad i en myndighets ordinarie system för automatiserad behandling av information (säkerhetskopiering).

11 §

Som allmän handling anses *ej*

1. brev, telegram eller annan sådan handling som har *inlämnats* till eller upprättats hos myndighet endast för befordran av meddelande,

2. meddelande eller annan handling som har *inlämnats* till eller upprättats hos myndighet endast för offentliggörande i periodisk skrift som *utgives* genom myndigheten,

3. tryckt skrift, ljud- eller bildupptagning eller annan handling som ingår i bibliotek eller som från enskild har tillförts allmänt arkiv uteslutande för förvaring och vård eller forsknings- och studieändamål eller privata brev, skrifter eller upptagningar som *eljest ha* överlämnats till myndighet uteslutande för *ändamål som nu angivits*,

4. upptagning av innehållet i handling som avses i 3, om upp-

13 §

En handling som förvaras hos en myndighet endast som *ett* led i *en* teknisk bearbetning eller teknisk lagring för *någon* annans räkning anses inte som allmän handling hos den myndigheten.

Som allmän handling anses inte *en* handling som en myndighet förvarar endast i syfte att kunna åter skapa information som har gått förlorad i en myndighets ordinarie system för automatiserad behandling av information (säkerhetskopiering).

14 §

Som allmän handling anses *inte*

1. *ett* brev, *ett* telegram eller *någon* annan sådan handling som har *lämnats in* till eller upprättats hos *en* myndighet endast för befordran av *ett* meddelande,

2. *ett* meddelande eller *någon* annan handling som har *lämnats in* till eller upprättats hos *en* myndighet endast för offentliggörande i *en* periodisk skrift som *ges ut* genom myndigheten,

3. *en* tryckt skrift, *en* ljud- eller bildupptagning eller *någon* annan handling som ingår i *ett* bibliotek eller som från *en* enskild har tillförts *ett* allmänt arkiv uteslutande för förvaring och vård eller forsknings- och studieändamål eller privata brev, skrifter eller upptagningar som *annars har* överlämnats till *en* myndighet uteslutande för *något av de angivna ändamålen*,

4. *en* upptagning av innehållet i *en sådan* handling som avses i 3,

tagningen förvaras hos myndighet där den ursprungliga handlingen *ej* skulle vara att anse som allmän.

Det som föreskrivs i första stycket 3 om *handling* som ingår i bibliotek tillämpas inte på upptagning i en databas som en myndighet har tillgång till enligt avtal med en annan myndighet, om upptagningen är allmän handling hos den myndigheten.

om upptagningen förvaras hos *en* myndighet där den ursprungliga handlingen *inte* skulle vara att anse som allmän.

Det som föreskrivs i första stycket 3 om *handlingar* som ingår i bibliotek tillämpas inte på *en* upptagning i en databas som en myndighet har tillgång till enligt *ett* avtal med en annan myndighet, om upptagningen är allmän handling hos den myndigheten.

Utlämnande av allmänna handlingar

Rätten att ta del av allmänna handlingar

12 §

Allmän handling som får lämnas ut *skall på begäran* genast eller så snart det är möjligt *på stället* utan avgift *tillhandahållas den, som önskar ta del därav, så att handlingen* kan läsas, avlyssnas eller *på annat sätt* uppfattas. Handling får även skrivas av, avbildas eller *tagas* i anspråk för ljudöverföring. Kan handling *ej* tillhandahållas utan att sådan del *därav* som *icke* får lämnas ut *röjes, skall* den i övriga delar göras tillgänglig för sökanden i avskrift eller kopia.

Myndighet är *icke* skyldig att tillhandahålla handling på stället, om *betydande hinder* möter. *I fråga om upptagning* som avses i 3 § *första stycket föreligger ej heller sådan skyldighet*, om sökanden utan beaktansvärd olägenhet kan *taga* del av upptagningen hos närbelägen myndighet.

13 §

Den som önskar ta del av en allmän handling har även rätt att

15 §

Den som begär ut en allmän handling som får lämnas ut *ska* genast eller så snart det är möjligt *och utan avgift få ta del av handlingen på stället på ett sådant sätt att den* kan läsas eller avlyssnas eller uppfattas *på annat sätt. En* handling får även skrivas av, avbildas eller *tas* i anspråk för ljudöverföring. Kan *en* handling *inte* tillhandahållas utan att *en* sådan del *av handlingen* som *inte* får lämnas ut *röjs, ska* den i övriga delar göras tillgänglig för sökanden i avskrift eller kopia.

En myndighet är *inte* skyldig att tillhandahålla *en* handling på stället, om *det* möter *betydande hinder. Detsamma gäller en upptagning* som avses i 3 §, om sökanden utan beaktansvärd olägenhet kan *ta* del av upptagningen hos *en* närbelägen myndighet.

Kopior av allmänna handlingar

16 §

Den som önskar ta del av en allmän handling har även rätt att

mot fastställd avgift få avskrift eller kopia av handlingen till den del *den* får lämnas ut. En myndighet är dock inte skyldig att i större utsträckning än vad som följer av lag lämna ut en upptagning för automatiserad behandling i annan form än utskrift. En myndighet är inte heller skyldig att framställa kopia av karta, ritning, bild eller annan i 3 § första stycket avsedd upptagning än som nyss har angivits, om svårighet möter och handlingen kan tillhandahållas på stället.

Begäran att få avskrift eller kopia av allmän handling *skall* behandlas skyndsamt.

14 §

Begäran att få *taga* del av allmän handling *göres* hos myndighet som förvarar handlingen.

Begäran prövas av myndighet som *angives* i första stycket. Om särskilda skäl *föranleda det*, får dock *i* bestämmelse som avses i 2 § andra stycket *föreskrivas* att prövningen vid tillämpningen av bestämmelsen *skall ankomma på* annan myndighet. I fråga om handling som är av synnerlig betydelse för rikets säkerhet kan även genom förordning *föreskrivas* att endast viss myndighet får pröva frågan om utlämnande. I de *nu nämnda* fallen *skall* begäran om utlämnande genast hänskjutas till *behörig myndighet*.

Myndighet får inte på grund av att någon begär att få taga del av allmän handling efterforska vem han är eller vilket syfte han har med sin begäran i större utsträckning än som behövs för att myndigheten skall kunna pröva om

mot *en* fastställd avgift få *en* avskrift eller kopia av handlingen till den del *handlingen* får lämnas ut. En myndighet är dock inte skyldig att i större utsträckning än vad som följer av lag lämna ut en upptagning för automatiserad behandling i annan form än utskrift. En myndighet är inte heller skyldig att framställa *en* kopia av *en* karta, ritning eller *bild eller av en* upptagning *som avses i 3 § och som inte är en upptagning för automatiserad behandling*, om *det skulle innebära svårigheter* och handlingen kan tillhandahållas på stället.

En begäran att få *en* avskrift eller kopia av *en* allmän handling *ska* behandlas skyndsamt.

Prövning av begäran

17 §

En begäran att få *ta* del av *en* allmän handling *görs* hos *den* myndighet som förvarar handlingen.

Begäran prövas av *den* myndighet som *anges* i första stycket. Om *det finns* särskilda skäl, får *det* dock *föreskrivas i en* bestämmelse som avses i 2 § andra stycket att prövningen vid tillämpningen av bestämmelsen *ska göras av någon* annan myndighet. I fråga om *en* handling som är av synnerlig betydelse för rikets säkerhet kan *det* även genom förordning *föreskrivas* att endast *en* viss myndighet får pröva frågan om utlämnande. I de *angivna* fallen *ska* begäran om utlämnande genast hänskjutas till *den behöriga myndigheten*.

15 §

Om annan än riksdagen eller regeringen avslår begäran att få *taga* del av handling eller lämnar ut allmän handling med förbehåll, som inskränker sökandens rätt att yppa dess innehåll eller *eljest* förfoga över den, får sökanden *föra talan mot* beslutet. *Talan mot* beslut av statsråd *skall föras hos* regeringen och *talan mot* beslut av annan myndighet *hos* domstol.

I den i 2 § *omnämnda lagen* *skall* närmare *angivas* hur *talan mot* beslut som avses i första stycket *skall föras*. *Sådan talan* *skall* alltid prövas skyndsamt.

Angående rätt att föra talan mot beslut av myndighet som lyder under riksdagen *är särskilt föreskrivet*.

16 §

Anteckning om hinder att lämna ut allmän handling får göras endast på handling som omfattas av bestämmelse som avses i 2 § andra stycket. *Härvid skall tillämplig bestämmelse angivas*.

18 §

En myndighet får inte på grund av att någon begär att få ta del av en allmän handling efterforska vem denne är eller vilket syfte han eller hon har med sin begäran i större utsträckning än vad som behövs för att myndigheten ska kunna pröva om det finns hinder mot att handlingen lämnas ut.

19 §

Om *någon* annan än riksdagen eller regeringen avslår *en* begäran att få *ta* del av *en* handling eller lämnar ut *en* allmän handling med förbehåll som inskränker sökandens rätt att yppa dess innehåll eller *annars* förfoga över den, får sökanden *överklaga* beslutet. *Ett* beslut av *ett* statsråd *ska överklagas till* regeringen och *ett* beslut av *någon* annan myndighet *ska överklagas till* domstol.

I den *lag som avses i 2 §* *ska* det närmare *anges* hur beslut som avses i första stycket *får överklagas*. *Ett överklagande* *ska* alltid prövas skyndsamt.

För beslut av *en* myndighet som lyder under riksdagen *gäller särskilda bestämmelser om överklagande*.

20 §

En anteckning om hinder att lämna ut *en* allmän handling får göras endast på *en* handling som omfattas av *en* bestämmelse som avses i 2 § andra stycket. *Den tillämpliga bestämmelsen ska anges*.

Allmänna handlingar hos enskilda organ

17 §

I lag får föreskrivas att regeringen eller beslutande kommunal församling får besluta att allmänna handlingar som hänför sig till myndighets verksamhet, vilken skall övertas av enskilt organ, får överlämnas till det organet för förvaring, om detta behöver handlingarna i verksamheten, utan att handlingarna därigenom upphör att vara allmänna. Ett sådant organ skall i fråga om överlämnade handlingar jämföras med myndighet vid tillämpningen av 12–16 §§.

I lag får även föreskrivas att regeringen får besluta att allmänna handlingar får överlämnas till Svenska kyrkan eller någon av dess organisatoriska delar för förvaring, utan att handlingarna därigenom upphör att vara allmänna. Detta gäller handlingar som senast den 31 december 1999 har kommit in till eller upprättats hos

1. myndigheter som har upphört och som har haft uppgifter som hänför sig till Svenska kyrkans verksamhet, eller

2. Svenska kyrkans beslutande församlingar.

Vid tillämpningen av 12–16 §§ skall Svenska kyrkan och dess organisatoriska delar jämföras med myndighet i fråga om överlämnade handlingar.

21 §

Om en myndighets verksamhet ska övertas av ett enskilt organ, får det i lag föreskrivas att regeringen eller en beslutande kommunal församling får besluta att allmänna handlingar som hänför sig till den verksamheten och som organet behöver för verksamheten får överlämnas dit utan att handlingarna därigenom upphör att vara allmänna. Ett sådant organ ska i fråga om överlämnade handlingar jämföras med en myndighet när 15–20 §§ tillämpas.

22 §

I lag får det föreskrivas att regeringen får besluta att allmänna handlingar får överlämnas till Svenska kyrkan eller någon av dess organisatoriska delar för förvaring, utan att handlingarna därigenom

upphör att vara allmänna. Detta gäller handlingar som senast den 31 december 1999 har kommit in till eller upprättats hos

1. myndigheter som har upphört och som har haft uppgifter som hänför sig till Svenska kyrkans verksamhet, eller

2. Svenska kyrkans beslutande församlingar.

När 15–20 §§ tillämpas ska Svenska kyrkan och dess organisatoriska delar jämföras med en myndighet i fråga om överlämnade handlingar.

Bevarande och gallring

18 §

Grundläggande bestämmelser om hur allmänna handlingar skall bevaras samt om gallring och annat avhållande av sådana handlingar meddelas i lag.

23 §

Grundläggande föreskrifter om hur allmänna handlingar ska bevaras samt om gallring och annat avhållande av sådana handlingar får meddelas i lag.

3 kap.

Om rätt till anonymitet

Rätten till anonymitet

1 §

Författare till tryckt skrift vare ej skyldig att låta sitt namn eller sin pseudonym eller signatur utsättas å skriften. Vad nu sagts äger motsvarande tillämpning beträffande den som lämnat meddelande enligt 1 kap. 1 § tredje stycket, så ock i fråga om utgivare av tryckt skrift som ej är periodisk.

En författare till en tryckt skrift är inte skyldig att sätta ut namn, pseudonym eller signatur på skriften. Detsamma gäller för den som har meddelat uppgifter för offentliggörande enligt 1 kap. 7 § och för utgivare av en tryckt skrift som inte är periodisk.

2 §

I mål som rör tryckfrihetsbrott må fråga ej väckas om vem som är författare eller har lämnat meddelande enligt 1 kap. 1 § tredje stycket, ej heller om vem som är utgivare av tryckt skrift som ej är periodisk. Om för skrift, som ej är periodisk, författare eller utgivare har angivits å skriften med namn

I ett mål om ansvar, skadestånd eller särskild rättsverkan på grund av tryckfrihetsbrott får ingen ta upp frågan om vem som är författare eller vem som är meddelare enligt 1 kap. 7 §. Detsamma gäller frågan om vem som är utgivare till en tryckt skrift som inte är periodisk.

Om författare eller utgivare har

eller med pseudonym eller signatur, som enligt vad allmänt är känt åsyftar bestämd person, eller någon i skriftlig förklaring erkänt sig vara författaren eller utgivaren eller inför domstol i målet självmant avgivit sådant erkännande, må dock frågan om han är ansvarig behandlas i målet.

Fråga om vem som är ansvarig för brott enligt 7 kap. 3 § må utan hinder av första stycket handläggas i samma rättegång som mål som där angives.

angetts på en skrift som inte är periodisk, med namn eller med en pseudonym eller en signatur som enligt vad som är allmänt känt syftar på en viss person, får dock frågan om han eller hon är ansvarig behandlas i målet. Detsamma gäller om någon i en skriftlig förklaring har uppgett sig vara författaren eller utgivaren eller självmant har lämnat en sådan uppgift i målet.

Första stycket hindrar inte att det i samma rättegång som avses i första och andra styckena handläggs en fråga om vem som är ansvarig för brott enligt 7 kap. 22 eller 23 §.

Tystnadsplikt

3 §

Den som har tagit befattning med tillkomsten eller utgivningen av tryckt skrift eller med framställning som var avsedd att införas i tryckt skrift och den som har varit verksam inom företag för utgivning av tryckta skrifter eller inom företag för yrkesmässig förmedling av nyheter eller andra meddelanden till periodiska skrifter får inte röja vad han därvid erfarit om vem som är författare eller har lämnat meddelande enligt 1 kap. 1 § tredje stycket eller är utgivare av skrift som inte är periodisk.

Tystnadsplikten enligt första stycket gäller inte

1. om den till vars förmån tystnadsplikten gäller har samtyckt till att hans identitet röjs,

2. om fråga om identiteten får väckas enligt 2 § första stycket,

3. om det rör sig om brott som anges i 7 kap. 3 § första stycket 1,

4. i den mån domstol, när det är fråga om brott enligt 7 kap. 2 § eller 3 § första stycket 2 eller 3, finner det erforderligt, att vid förhandling uppgift lämnas, huruvida

Den som har tagit befattning med tillkomsten eller utgivningen av en tryckt skrift eller med en framställning som har varit avsedd att införas i en tryckt skrift får inte röja vad han eller hon då har fått veta om vem som är författare, meddelare enligt 1 kap. 7 § eller utgivare av en skrift som inte är periodisk.

Tystnadsplikt enligt första stycket gäller även för den på något annat sätt har varit verksam inom ett företag för utgivning av tryckta skrifter eller inom ett företag för yrkesmässig förmedling av nyheter eller andra meddelanden till periodiska skrifter.

den som är tilltalad eller skäligen misstänkt för den brottsliga gärningen har lämnat meddelandet eller medverkat till framställningen, eller

5. i den mån domstol i annat fall av hänsyn till ett allmänt eller enskilt intresse finner det vara av synnerlig vikt att uppgift om identiteten lämnas vid vittnesförhör eller förhör med en part under sanningsförsäkran.

Vid förhör som avses i andra stycket 4 eller 5 skall rätten noga vaka över att frågor inte ställs som kan inkräkta på tystnadsplikten utöver vad som i varje särskilt fall är medgivet.

4 §

Tystnadsplikt enligt 3 § gäller inte i följande fall:

1. Den till vars förmån tystnadsplikten gäller har samtyckt till att hans eller hennes identitet röjs.

2. Det är tillåtet enligt 2 § andra stycket att behandla frågan om identiteten.

3. Det rör sig om något av de brott som avses i 7 kap. 22 § första stycket 1.

4. En domstol finner i fråga om brott enligt 7 kap. 21 § eller 22 § första stycket 2 eller 3 att det är nödvändigt att uppgifter lämnas om huruvida det är den som är tilltalad eller skäligen misstänkt för den brottsliga gärningen som har lämnat meddelandet eller medverkat till framställningen. Uppgifterna ska i så fall lämnas vid en förhandling.

5. En domstol finner i något annat fall att det av hänsyn till ett allmänt eller enskilt intresse är av synnerlig vikt att en uppgift om identiteten lämnas vid vittnesförhör eller förhör med en part under sanningsförsäkran.

Vid förhör som avses i första stycket 4 eller 5 ska rätten noga

vaka över att det inte ställs frågor som kan inkräkta på tystnadsplikten utöver vad som har medgetts i varje särskilt fall.

Efterforskningsförbud

4 §

En myndighet eller ett annat allmänt organ får inte efterforska författaren till framställning som införts eller varit avsedd att införas i tryckt skrift, den som *utgett* eller avsett att *utge* framställning i sådan skrift eller *den som lämnat meddelande enligt 1 kap. 1 § tredje stycket*, i vidare mån än vad som *erfordras* för åtal eller annat ingripande *mot honom* som inte står i strid med denna *förordning*. *Får efterforskning förekomma*, ska den i 3 § *angivna tystnadsplikten* beaktas.

Inte heller får en myndighet eller ett annat allmänt organ ingripa mot någon för att han eller hon i en tryckt skrift har brukat sin tryckfrihet eller medverkat till ett sådant bruk.

5 §

En myndighet eller ett annat allmänt organ får inte efterforska

1. författaren till *en* framställning som *har* införts eller varit avsedd att införas i en tryckt skrift,

2. den som *har gett ut* eller avsett att *ge ut en* framställning i en sådan skrift, eller

3. *meddelare enligt 1 kap. 7 §.*

Förbudet i första stycket hindrar inte efterforskning när det behövs för åtal eller något annat ingripande mot den som avses där som inte står i strid med denna *grundlag*. I sådana fall ska den *tystnadsplikt som anges i 3 §* beaktas.

Repressalieförbud

6 §

En myndighet eller ett annat allmänt organ får inte ingripa mot någon för att han eller hon i en tryckt skrift har brukat sin tryckfrihet eller medverkat till ett sådant bruk.

Straff

5 §

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet mot författarens eller, i fall som avses i 1 §, mot utgivarens eller meddelarens vilja på tryckt skrift sätter ut dennes namn, pseudonym eller signatur eller åsidosätter sin tystnadsplikt enligt

7 §

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som

1. uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot sin tystnadsplikt enligt 3 §,

2. uppsåtligen eller av oaktsamhet på en tryckt skrift sätter ut

3 §, döms till böter eller fängelse i högst ett år. *Till samma straff döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet på skriften såsom författare, utgivare eller meddelare sätter ut namnet på eller pseudonym eller signaturen för annan person än den verkliga författaren, utgivaren eller meddelaren.*

För efterforskning i strid med 4 § första stycket första meningen döms, om efterforskningen har skett uppsåtligen, till böter eller fängelse i högst ett år.

För uppsåtligt ingripande i strid med 4 § andra stycket döms, om åtgärden utgör avskedande, uppsägning, meddelande av disciplinpåföljd eller en liknande åtgärd, till böter eller fängelse i högst ett år.

Allmänt åtal för brott som avses i första stycket får väckas endast om målsäganden anmält brottet till åtal.

namn på eller pseudonym eller signatur för en författare eller, i fall som avses i 1 §, meddelare eller utgivare mot hans eller hennes vilja,

3. uppsåtligen eller av oaktsamhet på en tryckt skrift sätter ut namn på eller pseudonym eller signatur för någon som uppges vara författare, utgivare eller meddelare men som inte är det,

4. uppsåtligen efterforskar i strid med 5 §, eller

5. uppsåtligen ingriper i strid med 6 §, om åtgärden utgör avskedande, uppsägning, meddelande av disciplinpåföljd eller en liknande åtgärd.

Allmänt åtal för brott som avses i första stycket 1–3 får väckas endast om målsäganden har anmält brottet till åtal.

Andra upphovsmän än författare

6 §

Med författare likställes i detta kapitel annan som är att anse som upphovsman till framställning som införts eller är avsedd att införas i tryckt skrift.

8 §

Det som sägs i detta kapitel om författare gäller även andra upphovsmän till framställningar som har införts eller varit avsedda att införas i en tryckt skrift.

4 kap.

Om tryckta skrifters framställning

Rätten att trycka skrifter

1 §
Rätt att själv eller med biträde av andra genom tryckpress framställa tryckalster skall tillkomma varje svensk medborgare eller svensk juridisk person.

1 §

Varje fysisk och juridisk person har rätt att själv eller med hjälp av andra trycka skrifter.

Ursprungsuppgifter

2 §
Skrift, som i riket framställs genom tryckpress eller som här

2 §

En skrift som är tryckt i Sverige och avsedd att ges ut här ska inne-

mångfaldigas genom stencilering, fotokopiering eller liknande tekniskt förfarande och för vilken gäller utgivningsbevis, skall innehålla tydliga uppgifter om vem som har tryckt eller eljest mångfaldigt skriften samt om ort och år för mångfaldigandet, om skriften är avsedd att utgivas i riket och ej är att hänföra till bild- eller tillfällighetstryck.

Om utsättande av uppgifter som avses i första stycket å skrift, som mångfaldigas genom stencilering, fotokopiering eller liknande tekniskt förfarande och för vilken ej gäller utgivningsbevis, är föreskrivet i 1 kap. 5 § första stycket.

hålla tydliga uppgifter om vem som har tryckt skriften samt om ort och år för tryckningen. Motsvarande gäller en skrift för vilken utgivningsbevis gäller och som är mångfaldigad här genom fotokopiering eller någon liknande teknik.

3 §

Med bild- eller tillfällighetstryck förstås i denna förordning vykort och bildalbum, visitkort och notifikationer, adresskort, etiketter, blanketter, reklam- och emballagestryck samt annat affärstryck även som andra sådana tryckalster, allt under förutsättning att på grund av texten eller vad eljest framställs tryckfrihetsmissbruk kan anses uteslutet.

Skyldigheten att sätta ut uppgifter enligt 2 § gäller inte bild- eller tillfällighetstryck. Med bild- eller tillfällighetstryck avses vykort och bildalbum, visitkort och notifikationer, adresskort, etiketter, blanketter samt affärstryck såsom reklam- och emballagestryck och andra sådana trycksaker. En förutsättning är att missbruk av tryckfriheten kan anses uteslutet på grund av texten eller framställningen i övrigt.

Skyldighet att bevara exemplar

4 §

Om skyldighet att bevara exemplar av tryckt skrift för granskning och att lämna exemplar av skrift till bibliotek eller arkiv föreskrives i lag.

Föreskrifter om skyldighet att bevara exemplar av tryckta skrifter för granskning och att lämna exemplar av tryckta skrifter till bibliotek eller arkiv får meddelas i lag.

Detsamma gäller föreskrifter om skyldighet att spela in program och bevara tekniska upptagningar som avses i 1 kap. 5 och 6 §§ samt att tillhandahålla dessa.

5 §

Den som framställer skrift och därvid bryter mot 2 § första stycket döms till böter eller fängelse i högst ett år.

Den som vid framställningen av en skrift bryter mot 2 § döms till böter eller fängelse i högst ett år.

5 kap. Rätten att ge ut periodiska skrifter

Ägare och utgivare

1 § En periodisk skrift ska ha en utgivare.

Utgivaren utses av skriftens ägare.

2 § Varje fysisk och juridisk person får vara ägare till en periodisk skrift.

3 § En utgivare av en periodisk skrift ska vara en fysisk person med hemvist i Sverige. Den som är underårig eller i konkurs eller som har förvaltare enligt särskilda bestämmelser i lag får inte vara utgivare.

Utgivarens befogenhet

4 § Utgivaren ska ha befogenhet att utöva tillsyn över skriftens utgivning och bestämma över dess innehåll så att ingenting får föras in i den mot hans eller hennes vilja. Varje inskränkning i denna befogenhet ska vara utan verkan.

Anmälan om utgivare

5 § När en utgivare har utsetts, ska ägaren anmäla detta till en myndighet som anges i lag. Anmälan ska innehålla uppgift om utgivarens namn och hemvist. Den ska även innehålla bevis om att utgivaren är behörig enligt 3 § och en förklaring av utgivaren om att han eller hon har åtagit sig uppdraget.

6 § Om utgivaren inte längre är behörig eller om utgivarens uppdrag kommer att upphöra av något annat skäl, ska ägaren genast utse en ny utgivare och anmäla detta enligt 5 §. Anmälan ska om möjligt även innehålla bevis om att den förra utgivaren har fått del av anmälan.

Ställföreträdare för utgivare

7 § En utgivare av en periodisk skrift får utse en eller flera ställföreträdare. För ställföreträdare gäller 3 §.

När en ställföreträdare har utsetts, ska detta anmälas till den myndighet som avses i 5 §. Tillsammans med anmälan ska det lämnas ett bevis om att ställföreträdaren uppfyller behörighetsvillkoren för utgivare och en förklaring dels av ställföreträdaren att han eller hon har åtagit sig uppdraget, dels av ägaren att han eller hon har godkänt ställföreträdaren.

Upphör utgivarens uppdrag, upphör också uppdraget som ställföreträdare.

8 § Om en anmälan av ställföreträdare har gjorts enligt 7 §, får utgivaren överlämna åt ställföreträdaren eller, om flera ställföreträdare finns, åt någon av dem att i utgivarens ställe utöva den befogenhet som utgivaren har enligt 4 §.

Kan det antas att utgivaren på grund av sjukdom eller av annan tillfällig orsak oavbrutet under minst en månad inte kommer att utöva befogenheten som utgivare, ska han eller hon snarast överlämna denna till en ställföreträdare. Finns det ingen ställföreträdare, ska utgivaren genast utse en ställföreträdare och anmäla detta enligt 7 §. Detsamma gäller om uppdraget för den som har utsetts till ställföreträdare kommer att upphöra.

Uppgift om utgivare

9 § På varje nummer eller häfte av en periodisk skrift ska utgivarens namn sättas ut. När en ställföreträdare har trätt in anges i stället ställföreträdarens namn.

Utgivningsbevis

Utfärdande

10 § En periodisk skrift får inte ges ut innan det har utfärdats ett bevis om att det inte finns något hinder mot utgivning enligt denna grundlag (utgivningsbevis).

Ett utgivningsbevis meddelas av den myndighet som avses i 5 §. Ansökan görs av skriftens ägare. I ansökan ska skriftens titel, utgivningsort och utgivningsplan anges.

11 § Ett utgivningsbevis får inte utfärdas innan det har gjorts en anmälan om utgivare enligt 5 §.

En ansökan får avslås om skriftens titel lätt kan förväxlas med titeln på någon annan skrift med utgivningsbevis.

Giltighet och förnyelse

12 § Ett utgivningsbevis gäller i tio år. Därefter upphör beviset att gälla. Ett beslut om att beviset ska anses ha upphört vid tioårsperiodens utgång meddelas av den myndighet som avses i 5 §. Beviset får förnyas efter ansökan av skriftens ägare, varje gång för tio år från utgången av den föregående tioårsperioden. Om ansökan om förnyelse har gjorts före tioårsperiodens utgång fortsätter beviset att gälla till dess att beslutet med anledning av ansökan har fått laga kraft.

Återkallelse

13 § Ett utgivningsbevis får återkallas i följande fall:

1. Ägaren har anmält att skriftens utgivning har upphört.
2. Äganderätten till skriften har övergått till någon som inte uppfyller behörighetsvillkor som har föreskrivits med stöd av denna grundlag.
3. Det finns ingen utgivare eller utgivaren uppfyller inte behörighetsvillkoren enligt 3 § eller behörighetsvillkor som har föreskrivits med stöd av denna grundlag, och en behörig utgivare utses inte omedelbart.

4. Det har gått sex månader från dagen då utgivningsbeviset utfärdades, utan att skriften har kommit ut.

5. Skriften har under något av de två senaste kalenderåren inte kommit ut med minst fyra nummer eller häften på särskilda tider.

6. Det visas inom sex månader från första gången skriften kom ut att beviset inte borde ha utfärdats med hänsyn till bestämmelsen i 11 § andra stycket.

7. Titeln på en skrift har typografiskt sett getts en sådan likhet med titeln på en annan skrift med utgivningsbevis att förväxling lätt kan ske och rättelse vidtas inte omedelbart.

14 § Om ett utgivningsbevis har återkallats enligt 13 § första stycket 2, 3, 5 eller 7, krävs medgivande av skriftens ägare för att utgivningsbevis ska utfärdas för en annan skrift med en titel som har en sådan likhet med den första skriftens titel att de lätt kan förväxlas. Medgivande behövs dock inte om det har gått två år efter återkallelsen.

Detsamma gäller om det tidigare utgivningsbeviset har förklarats ha upphört att gälla.

15 § Det får i lag meddelas föreskrifter om

1. skyldighet att anmäla ändrade förhållanden i fråga om utgivningsort och utgivningsplan,
2. giltighet och förnyelse av utgivningsbevis, och
3. återkallelse av utgivningsbevis.

Straff

16 § Till böter döms

1. en ägare till en periodisk skrift som ges ut utan att utgivningsbevis finns eller utan att ägaren uppfyller behörighetsvillkor som har föreskrivits med stöd av denna grundlag,

2. en ägare till en periodisk skrift för vilken en ny utgivare inte utses och anmäls enligt 6 §,

3. en utgivare som inte överlämnar sitt uppdrag till ställföreträdare enligt 8 § andra stycket,

4. den som ger ut en periodisk skrift för vilken utgivningsförbud har meddelats enligt denna grundlag eller som uppenbart utgör en fortsättning av en sådan skrift, eller

5. den som på en periodisk skrift låter ange sitt namn som utgivare eller ställföreträdare utan att vara behörig.

Om skriften har förklarats vara brottslig eller omständigheterna annars är synnerligen försvårande, är straffet fängelse i högst ett år.

17 § Till straff enligt 16 § döms även den som i en ansökan, anmälan eller förklaring som avses i detta kapitel medvetet lämnar oriktiga uppgifter.

18 § Till penningböter döms en utgivare som inte sätter ut uppgifter om utgivarens namn på det sätt som anges i 9 §. Detsamma gäller en ställföreträdare som har trätt in som utgivare.

6 kap.

Om tryckta skrifers spridning *Rätten att sprida tryckta skrifter*

1 §

Rätt att själv eller med biträde av andra till salu hålla, försända eller annorledes sprida tryckta skrifter skall tillkomma varje svensk medborgare eller svensk juridisk person.

Varje fysisk och juridisk person har rätt att själv eller med hjälp av andra sprida tryckta skrifter.

Undantag

2 §

Utan hinder av denna förordning gäller vad i lag är stadgat för det fall att någon

1. förevisar pornografisk bild på eller vid allmän plats genom skyltning eller annat liknande förfarande på sätt som är ägnat att väcka allmän anstöt eller utan föregående beställning med posten sänder eller på annat sätt tillställer någon sådan bild;

2. bland barn och ungdom sprider tryckt skrift, som genom sitt innehåll kan verka förråande eller eljest medföra allvarlig fara för de ungas sedliga fostran.

Beträffande spridande av sådan karta över Sverige eller del därav som innehåller upplysning av betydelse för rikets försvar, eller av därmed jämförlig ritning eller bild meddelas närmare bestämmelser i lag.

Utan hinder av denna grundlag gäller vad som föreskrivs i lag, när någon

1. visar en pornografisk bild på eller vid en allmän plats genom skyltning eller annat liknande förfarande på ett sätt som är ägnat att väcka allmän anstöt eller utan föregående beställning sänder eller tillställer någon en sådan bild på annat sätt, eller

2. bland barn och ungdom sprider en tryckt skrift som genom sitt innehåll kan verka förråande eller annars medföra annan allvarlig fara för de unga.

3 §

I lag får det meddelas föreskrifter om spridning av kartor, ritningar eller bilder som återger Sverige helt eller delvis och innehåller upplysningar av betydelse för rikets försvar.

Skyldighet att befordra tryckta skrifter

4 §

För tryckt skrifts försändande genom postbefordringsföretag eller annan allmän trafikanstalt skola ej på grund av skriftens innehåll gälla särskilda inskränkningar eller villkor. Vad nu sagts skall dock ej avse försändande, som innebär överträdelse av vad i 3 § är stadgat.

Allmän trafikanstalt, som mottagit tryckt skrift för befordran, skall ej anses som skriftens utspridare.

Den som enligt vad som följer av lag eller annan författning har en skyldighet att befordra tryckta skrifter får inte på grund av innehållet vägra eller ställa särskilda villkor för att utföra denna skyldighet. Detta gäller dock inte om befordran skulle innebära en sådan överträdelse som avses i 5 eller 6 §.

Den som har en skyldighet enligt första stycket och som har tagit emot en tryckt skrift för befordran ska inte anses som skriftens spridare.

Straff

3 §

Saknar skrift, som avses i 4 kap. 2 § första stycket, där föreskriven uppgift eller är sådan uppgift eller uppgift enligt 1 kap. 5 § första stycket 2 å skrift, som där åsyftas, utspridaren veterligt, oriktig, straffes utspridaren med penningböter.

För spridande av tryckt skrift som, utspridaren veterligt, lagts under beslag eller förklarats konfiskerad eller utgivits i strid mot förbud som enligt denna förordning meddelats för skriftens utgivning eller uppenbart utgör fortsättning av skrift som avses med sådant förbud, vare straffet böter eller fängelse i högst ett år.

5 §

Till penningböter döms den som sprider en tryckt skrift som saknar en sådan uppgift som avses i 4 kap. 2 §. Detsamma gäller om en sådan uppgift eller en uppgift som avses i 1 kap. 2 § andra stycket 2 är oriktig och spridaren känner till detta.

6 §

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som sprider en tryckt skrift i vetskap om att den

1. har tagits i beslag eller förklarats konfiskerad,

2. har getts ut i strid med ett utgivningsförbud som har meddelats enligt denna grundlag, eller

7 kap. Tryckfrihetsbrott, meddelarbrott och anskaffarbrott

Gärningar som anses vara tryckfrihetsbrott

Vad som anses vara tryckfrihetsbrott

1 § Med beaktande av tryckfrihetens syfte att säkerställa ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande ska de gärningar som anges i 2–20 §§ anses vara tryckfrihetsbrott, om de begås i en tryckt skrift och är straffbara enligt lag.

Olaga hot

2 § Som tryckfrihetsbrott anses olaga hot som innebär att någon hotar någon annan med brottslig gärning på ett sätt som är ägnat att hos den hotade framkalla allvarlig fruktan för egen eller annans säkerhet till person eller egendom.

Förtal

3 § Som tryckfrihetsbrott anses förtal som innebär att någon utpekar någon annan som brottslig eller klandervärd i sitt levnadssätt eller annars lämnar en uppgift som är ägnad att utsätta denne för andras missaktning.

Förtal av avlidne medför ansvar, om gärningen är sårande för de efterlevande eller annars kan anses kränka den frid som bör tillkomma den avlidne.

Det ska inte dömas till ansvar om det med hänsyn till omständigheterna var försvarligt att lämna uppgift i saken och den som har lämnat uppgiften visar att uppgiften var sann eller att han eller hon hade skäligen grund för den.

Förolämpning

4 § Som tryckfrihetsbrott anses förolämpning som innebär att någon smädar någon annan genom kränkande tillmäle eller beskyllning eller genom annat skymfligt beteende mot honom eller henne.

Uppvigling

5 § Som tryckfrihetsbrott anses uppvigling som innebär att någon uppmanar eller på annat sätt söker förleda till brottslig gärning, svikande av medborgerlig skyldighet eller ohörsamhet mot myndighet eller åsidosättande av vad som åligger krigsman i tjänsten.

Hets mot folkgrupp

6 § Som tryckfrihetsbrott anses hets mot folkgrupp som innebär att någon hotar eller uttrycker missaktning för en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse eller sexuell läggning.

7 § Som tryckfrihetsbrott anses olaga våldsskildring som innebär att någon i bild skildrar sexuellt våld eller tvång med uppsåt att bilden sprids, om inte gärningen med hänsyn till omständigheterna är försvarlig.

Hot mot tjänsteman

8 § Som tryckfrihetsbrott anses hot mot tjänsteman som innebär att någon med hot om våld förgriper sig på någon annan för att tvinga fram, hindra eller hämnas för en åtgärd i hans eller hennes myndighetsutövning, i annan verksamhet där det finns samma skydd som är förenat med myndighetsutövning eller vid biträde till åtgärd som omfattas av sådant skydd.

Detsamma gäller om någon på detta sätt förgriper sig mot den som tidigare har utövat eller biträdd vid sådan verksamhet, för vad denne då gjort eller underlåtit att göra.

För försök eller förberedelse till sådant hot mot tjänsteman döms det till ansvar, såvida inte brottet, om det hade fullbordats, skulle ha varit att anse som ringa.

Övergrepp i rättssak

9 § Som tryckfrihetsbrott anses övergrepp i rättssak som innebär att någon med hot om våld angriper någon annan

1. för att denne har gjort en anmälan, fört talan, avlagt vittnesmål eller annars vid förhör avgett en utsaga hos en domstol eller annan myndighet, eller

2. för att hindra denne från en sådan åtgärd som anges i 1.

Detsamma gäller om någon med hot om gärning som medför lidande, skada eller olägenhet angriper någon annan för att denne har avlagt vittnesmål eller annars avgett en utsaga vid förhör hos en myndighet eller för att hindra honom eller henne från att avge en sådan utsaga.

Uppror

10 § Som tryckfrihetsbrott anses uppror som innebär att någon, med uppsåt att statsskicket med vapenmakt eller annars med våldsamma medel ska omstörtas eller att åtgärd eller beslut av statschefen, regeringen, riksdagen eller högsta domarmakten på så sätt ska framtingas eller hindras, begår en handling som innebär en fara för uppsåtets förverkligande.

För försök, förberedelse eller stämpling till sådant uppror döms det till ansvar.

Brott mot medborgerlig frihet

11 § Som tryckfrihetsbrott anses brott mot medborgerlig frihet som innebär att någon utövar olaga hot med uppsåt att påverka den allmänna åsiktsbildningen eller inkräkta på handlingsfriheten inom en politisk organisation eller en yrkes- eller näringsammanslutning och därigenom sätter yttrande-, församlings- eller föreningsfriheten i fara.

För försök till sådant brott mot medborgerlig frihet döms det till ansvar.

Högförräderi

12 § Som tryckfrihetsbrott anses högförräderi som innebär att någon, med uppsåt att riket eller en del av det, med våldsamma eller annars lagstridiga medel eller med utländskt bistånd, ska läggas under främmande makt eller bringas i beroende av sådan makt eller att del av riket på så sätt ska lösryckas, begår en handling som innebär en fara för uppsåtets förverkligande.

Som tryckfrihetsbrott anses också högförräderi som begåtts med uppsåt att åtgärd eller beslut av statschefen, regeringen, riksdagen eller högsta domarmakten ska framtvingas eller hindras med utländskt bistånd, om handlingen innebär en fara för uppsåtets förverkligande.

För försök, förberedelse eller stämpling till sådant högförräderi döms det till ansvar.

Krigsanstiftan

13 § Som tryckfrihetsbrott anses krigsanstiftan som innebär att någon med utländskt bistånd framkallar fara för att riket ska invecklas i krig eller andra fientligheter.

Spioneri

14 § Som tryckfrihetsbrott anses spioneri som innebär att någon för att gå främmande makt till handa obehörigen befordrar, lämnar eller röjer uppgift rörande försvarsverk, vapen, förråd, import, export, tillverkningsätt, underhandlingar, beslut, eller något förhållande i övrigt, vars uppenbarande för främmande makt kan medföra men för Sveriges säkerhet. Detta gäller vare sig uppgiften är riktig eller inte.

För försök, förberedelse eller stämpling till sådant spioneri döms det till ansvar.

Obehörig befattning med hemlig uppgift

15 § Som tryckfrihetsbrott anses obehörig befattning med hemlig uppgift som innebär att någon, utan syfte att gå främmande makt till handa, obehörigen befordrar, lämnar eller röjer uppgift rörande något förhållande av hemlig natur, vars uppenbarande för främmande makt kan medföra men för Sveriges säkerhet. Detta gäller vare sig uppgiften är riktig eller inte.

För försök eller förberedelse till sådan obehörig befattning med hemlig uppgift döms det till ansvar.

Detsamma gäller stämpling till sådant brott, om detta är att anse som grovt. Vid denna bedömning ska det särskilt beaktas, om gärningen innefattade tillhandagående av främmande makt eller var av synnerligen farlig beskaffenhet med hänsyn till pågående krig eller rörde något förhållande av stor betydelse eller om den brottslige röjde vad som på grund av allmän eller enskild tjänst hade betrots honom eller henne.

Vårdslöshet med hemlig uppgift

16 § Som tryckfrihetsbrott anses vårdslöshet med hemlig uppgift som innebär att någon av grov oaktsamhet begår en gärning som avses i 15 §.

17 § Som tryckfrihetsbrott anses landsförräderi eller landssvek som innebär att någon, när riket är i krig eller bestämmelser i lag om sådant brott annars är tillämpliga,

1. missleder eller förråder dem som är verksamma för rikets försvar eller förleder dem till myteri, trolöshet eller modlöshet,

2. förråder egendom som är av betydelse för totalförsvaret, eller

3. begår någon annan liknande förrädisk gärning som är ägnad att medföra men för totalförsvaret eller innefattar bistånd åt fienden.

För försök, förberedelse eller stämpling till sådant landsförräderi eller landssvek döms det till ansvar.

Landsskadlig vårdslöshet

18 § Som tryckfrihetsbrott anses landsskadlig vårdslöshet som innebär att någon av oaktsamhet begår en gärning som avses i 17 §.

Ryktesspridning till fara för rikets säkerhet

19 § Som tryckfrihetsbrott anses ryktesspridning till fara för rikets säkerhet som innebär att någon, när riket är i krig eller bestämmelser i lag om sådant brott annars är tillämpliga,

1. bland allmänheten sprider eller till främmande makt framför eller låter framkomma falska rykten eller andra osanna påståenden som är ägnade att framkalla fara för rikets säkerhet, eller

2. bland krigsmän sprider falska rykten eller andra osanna påståenden som är ägnade att framkalla trolöshet eller modlöshet.

Offentliggörandebrott

20 § Som tryckfrihetsbrott anses att någon

1. uppsåtligen offentliggör en allmän handling som inte är tillgänglig för var och en, om han eller hon har fått tillgång till handlingen i allmän tjänst, under utövande av tjänsteplikt eller i något därmed jämförbart förhållande,

2. offentliggör en uppgift och därvid uppsåtligen åsidosätter en tystnadsplikt som anges i en särskild lag, eller

3. när riket är i krig eller omedelbar krigsfara offentliggör en uppgift om förhållanden vars röjande enligt lag innefattar annat brott mot Sveriges säkerhet än de som anges i detta kapitel.

Undantag

21 § Ett tillkännagivande i en annons eller i ett annat sådant meddelande ska inte anses vara ett tryckfrihetsbrott om det inte omedelbart av meddelandets innehåll framgår att ansvar för ett sådant brott kan bli aktuellt. Är meddelandet straffbart tillsammans med en omständighet som inte omedelbart framgår av meddelandets innehåll, gäller vad som föreskrivs i lag.

Detsamma gäller ett meddelande genom chiffer eller på något annat sätt, som är hemligt för allmänheten.

Brott av meddelare

22 § Om någon enligt 1 kap. 7 § första stycket meddelar en uppgift i syfte att den ska göras offentlig i en tryckt skrift och därigenom gör sig skyldig till något av följande brott, gäller vad som föreskrivs i lag om ansvar för det brottet:

1. uppror, högförräderi, spioneri, grovt spioneri, grov obehörig befattningsmed hemlig uppgift, landsförräderi, landssvek eller försök, förberedelse eller stämpling till ett sådant brott,

2. oriktigt utlämnande av en allmän handling som inte är tillgänglig för var och en eller tillhandahållande av en sådan handling i strid med en myndighets förbehåll vid dess utlämnande, när gärningen är uppsåtlig, eller

3. uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt i de fall som anges i en särskild lag.

Första stycket gäller också om brottet begås av någon som, utan att vara ansvarig enligt 8 kap., medverkar som författare eller annan upphovsman eller som utgivare till en framställning som är avsedd att införas i en tryckt skrift.

I fråga om föreskrifter som avses i första stycket 3 tillämpas 2 kap. 22 § första stycket regeringsformen.

Brott av anskaffare

23 § Om någon enligt 1 kap. 7 § andra stycket anskaffar en uppgift i syfte att göra den offentlig i en tryckt skrift eller för att lämna ett meddelande och därigenom gör sig skyldig till ett brott som anges i 22 § första stycket 1, gäller vad som föreskrivs i lag om ansvar för det brottet.

Ytterligare bestämmelser om tryckfrihetsbrott*Påföljd*

24 § Vad som föreskrivs i lag om påföljd för brott som anges i 2–20 §§ gäller även när dessa anses vara tryckfrihetsbrott.

Vid bestämmande av påföljd ska det särskilt beaktas om en publicerad uppgift har rättats och rättelsen därefter offentliggjorts på ett lämpligt sätt.

Publicering av domen

25 § Om den tilltalade döms för förtal eller förolämpning i en periodisk skrift enligt 3 eller 4 §, får domstolen efter yrkande av motparten besluta att domen ska föras in i skriften.

Konfiskering

26 § En tryckt skrift som innefattar tryckfrihetsbrott får konfiskeras.

Konfiskering innebär att alla exemplar av skriften som är avsedda att spridas ska förstöras. Konfiskering innebär även att åtgärder ska vidtas så att formar, stenar, stereotyper, plåtar och annan liknande utrustning som kan användas uteslutande för tryckning av skriften inte kan missbrukas.

Vid bedömning av frågan om konfiskering ska det särskilt beaktas om en publicerad uppgift har rättats och rättelsen därefter offentliggjorts på ett lämpligt sätt.

Borttagande ur en databas som innehåller bilagor

27 § Om ett sådant tillhandahållande ur en databas som avses i 1 kap. 5 eller 6 § innefattar tryckfrihetsbrott, får domstolen besluta att den som ansvarar enligt 8 kap. för det brottsliga yttrandet ska ta bort det ur databasen inom viss tid som domstolen bestämmer.

Om preskription har inträtt ska ett beslut enligt första stycket riktas mot den som annars skulle ha ansvarat för brottet.

28 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som inte följer ett beslut enligt 27 §.

Utgivningsförbud

29 § Om riket befinner sig i krig, får rätten i samband med konfiskering av en periodisk skrift meddela förbud mot att ge ut skriften under en viss tid. Ett sådant förbud får meddelas endast vid brott som avses i 10 §, 12–14 §§, 15 §, om brottet är att anse som grovt, och 17 §. Förbudet får gälla i högst sex månader från det att domen i tryckfrihetsmålet har fått laga kraft.

I fråga om konfiskering av en periodisk skrift som sprids i strid med ett utgivningsförbud eller uppenbart utgör en fortsättning av en skrift som avses med ett sådant förbud, gäller vad som föreskrivs i lag om förverkande av föremål på grund av brott.

8 kap.

Ansvarighetsregler

Ansvar för tryckfrihetsbrott

Periodiska skrifter

Utgivare och ställföreträdare

1 §

För tryckfrihetsbrott genom periodisk skrift svare den som var anmäld som utgivare, då skriften utgavs.

Var ställföreträdare anmäld och har han inträtt som utgivare, svare ställföreträdaren.

Ansvarig för tryckfrihetsbrott i en periodisk skrift är den som var anmäld som utgivare när skriften gavs ut. Om en ställföreträdare har anmälts och inträtt som utgivare, är i stället han eller hon ansvarig.

2 §

Utgivaren är ansvarig för tryckfrihetsbrott, trots att en ställföreträdare har inträtt som utgivare, om ställföreträdaren

1. inte längre var behörig när

skriften gavs ut eller uppdraget annars upphört, eller

2. var utsedd för skens skull eller uppenbarligen inte hade de befogenheter som anges i 5 kap. 4 §.

Ägare

3 §

Skriftens ägare är ansvarig för tryckfrihetsbrott om det inte fanns utgivningsbevis när skriften gavs ut.

Om utgivningsbevis fanns, är ägaren ansvarig för tryckfrihetsbrott om

1. det inte fanns någon behörig utgivare när skriften gavs ut, eller

2. utgivaren var utsedd för skens skull eller uppenbarligen inte hade de befogenheter som anges i 5 kap. 4 §.

Tryckare

3 §

Kan det ej visas vem som var ägare, då skriften utgavs, svare i ägarens ställe den som tryckt skriften.

4 §

Kan det inte visas vem som var ägare till skriften när den gavs ut, är den som har tryckt skriften ansvarig för tryckfrihetsbrott i stället för ägaren.

Spridare

4 §

Sprider någon periodisk skrift, varå uppgift om vem som tryckt skriften saknas eller, utspridaren veterligt, är oriktig, och kan det ej utrönas vem som tryckt skriften, svare i stället för den som tryckt skriften utspridaren.

5 §

Om en skrift sprids utan uppgifter om vem som har tryckt skriften och det inte kan klarläggas vem denne är, blir spridaren ansvarig för tryckfrihetsbrott i stället för den som har tryckt skriften. Detsamma gäller om uppgifterna om vem som har tryckt skriften är felaktiga och spridaren känner till detta och det inte kan klarläggas vem som har tryckt skriften.

Tryckta skrifter som inte är periodiska

Författare

5 §

För tryckfrihetsbrott genom tryckt skrift, som ej är periodisk, svare skriftens författare, om han på sätt i 3 kap. 2 § sägs uppgivits vara författare till skriften. Författaren vare dock ej ansvarig, om skriften utgivits utan hans samtycke eller hans namn, pseudonym eller signatur utsatts därå mot hans vilja.

6 §

Är författare ej enligt 5 § ansvarig för skrift, vilken innehåller eller är avsedd att innehålla bidrag av flera författare, och har på sätt i 3 kap. 2 § sägs särskild utgivare för skriften uppgivits, svare utgivaren.

För annan skrift än i första stycket avses svare utgivaren, allenast om författaren var avliden, då skriften utgavs.

Utgivaren vare ej ansvarig, om hans namn, pseudonym eller signatur utsatts å skriften mot hans vilja.

Med utgivare av tryckt skrift, som ej är periodisk, förstås den som, utan att vara skriftens författare, tillhandahållit den för tryckning och utgivning.

6 §

Författaren är ansvarig för tryckfrihetsbrott i en tryckt skrift som inte är periodisk, om han eller hon enligt 3 kap. 2 § har uppgetts vara författare till skriften.

Författaren är dock inte ansvarig om skriften har getts ut utan hans eller hennes samtycke. Författaren är inte heller ansvarig om hans eller hennes namn, pseudonym eller signatur har satts ut på skriften mot hans eller hennes vilja.

Utgivare

7 §

Om en särskild utgivare har uppgetts enligt 3 kap. 2 § för en tryckt skrift som innehåller eller är avsedd att innehålla bidrag av flera författare, är utgivaren ansvarig för tryckfrihetsbrott. Utgivaren är inte ansvarig om författarna till de enskilda bidragen är ansvariga enligt 6 §.

För andra tryckta skrifter än de som avses i första stycket är utgivaren ansvarig endast om författaren var avliden när skriften gavs ut.

Utgivaren är inte ansvarig om hans eller hennes namn, pseudonym eller signatur har satts ut på skriften mot hans eller hennes vilja.

Med utgivare avses i denna paragraf den som har tillhandahållit en skrift för tryckning och utgivning utan att vara författare till skriften.

Förläggare

7 §

Är varken författare eller utgivare enligt 5 eller 6 § ansvarig eller var han vid skriftens utgivning avliden, svare förläggaren.

Med förläggare till tryckt skrift, som ej är periodisk, förstås den som omhänderhaft tryckning och utgivning av annans skrift.

8 §

Om varken en författare eller en utgivare är ansvarig enligt 6 eller 7 §, är i stället förläggaren ansvarig. Detsamma gäller om författaren eller utgivaren var avliden när skriften gavs ut.

Med förläggare avses den som har haft hand om tryckning och utgivning av någon annans skrift.

Tryckare

8 §

Fanns ej förläggare eller kan det ej visas vem han är, svare i förläggarens ställe den som tryckt skriften.

9 §

Om det inte finns någon förläggare enligt 8 §, är i stället den som har tryckt skriften ansvarig för tryckfrihetsbrott. Detsamma gäller om det inte kan visas vem förläggaren är.

Spridare

9 §

I fråga om ansvar för utspridare av tryckt skrift, som ej är periodisk, äge vad i 4 § stadgats motsvarande tillämpning.

10 §

Det som anges i 5 § om spridarens ansvar för tryckfrihetsbrott tillämpas även på tryckta skrifter som inte är periodiska.

Övergång av ansvar i vissa fall

10 §

Hade den som enligt 2, 5, 6 eller 7 § skulle ha att svara vid skriftens utgivning ej känt hemvist inom riket och kan ej heller i målet utrönas, var han här i riket uppehåller sig, skall ansvaret övergå å den som efter honom har att svara, dock ej å utgivare av tryckt skrift, som ej är periodisk, i annat fall än som avses i 6 § första stycket eller å utspridare.

11 §

Om den som enligt 2, 3, 6, 7 eller 8 § skulle ha varit ansvarig för tryckfrihetsbrott som ägare, författare, utgivare eller förläggare inte har känt hemvist i Sverige och det inte kan klarläggas var han eller hon befinner sig, går ansvaret över på den som skulle ha varit ansvarig efter honom eller henne.

Det som anges i första stycket ska inte innebära att ansvaret för tryckfrihetsbrott på den grunden går över på utgivare i annat fall än som avses i 7 § första stycket eller på spridare.

Lag samma vare, om beträffande den som enligt 1, 2, 5, 6 eller 7 § skulle ha att svara förelåg omständighet, vilken enligt lag utesluter straffbarhet, samt den efter honom ansvarige ägt eller bort äga kännedom om omständigheten.

11 §

Till omständighet, som enligt detta kapitel skulle medföra att annan än den tilltalade hade att svara, må hänsyn tagas allenast om den åberopas före huvudförhandlingen.

12 §

Vid bedömande av fråga om ansvar för den som enligt detta kapitel har att svara för tryckt skrift skall så anses som om vad skriften innehåller införts däri med hans vetskap och vilja.

12 §

Om det finns en omständighet som enligt lag utesluter straffbarhet för den som skulle ha varit ansvarig för tryckfrihetsbrott enligt 1, 2, 3, 6, 7 eller 8 § som utgivare, ägare, författare eller förläggare, går ansvaret över på den som skulle ha varit ansvarig efter honom eller henne. Detta gäller endast om den som blir ansvarig har haft eller borde ha haft kännedom om den aktuella omständigheten.

Invändning mot ansvar

13 §

Om den som är tilltalad för tryckfrihetsbrott vill åberopa en omständighet som enligt detta kapitel medför att han eller hon inte ska vara ansvarig, ska denna omständighet åberopas före huvudförhandlingen. Annars får domstolen inte ta hänsyn till omständigheten.

Answarets innebörd

14 §

Den som är ansvarig för tryckfrihetsbrott enligt detta kapitel ska anses ha haft kännedom om innehållet i skriften och medgett utgivning av den.

Om tillsyn och åtal**Tillsyn och åtal****Justitiekanslern och Riksdagens ombudsmän**

1 §

Justitiekanslern *skall* vaka över att de gränser för tryckfriheten som *angiv*as i denna *förordning* *ej* *överskrid*as.

Justitiekanslern *ska* vaka över att de gränser för tryckfriheten som *ang*es i denna *grundlag* *inte* *överskrid*s.

2 §

Justitiekanslern är ensam åklagare i mål om tryckfrihetsbrott. *Ej* *må* annan än Justitiekanslern inleda förundersökning *rörande* tryckfrihetsbrott. Endast Justitiekanslern och rätten *äga* besluta om tvångsmedel med anledning av misstanke om *sådant* brott, om *ej* annat *är föreskrivet* i denna *förordning*.

Justitiekanslern är ensam åklagare i mål om tryckfrihetsbrott. *Ingen* annan än Justitiekanslern *får* inleda förundersökning *om ett sådant* brott.

Endast Justitiekanslern och rätten *får* besluta om tvångsmedel med anledning av misstanke om tryckfrihetsbrott, om *inte något* annat *ang*es i denna *grundlag*.

Regeringen äger hos Justitiekanslern anmäla skrift till åtal för tryckfrihetsbrott. I lag må föreskrivas att allmänt åtal för tryckfrihetsbrott må väckas endast efter regeringens medgivande.

*Justitiekanslern är tillika ensam åklagare i annat tryckfrihetsmål än mål om tryckfrihetsbrott samt i mål som *eljest* avser brott mot bestämmelse i denna förordning; om befogenhet för Riksdagens ombudsman att vara åklagare i mål som nu angivits gäller dock vad i lag är stadgat.*

3 §

Justitiekanslern är ensam åklagare även i mål som avser meddelar- och anskaffarbrott enligt 7 kap. 22 och 23 §§. Detta gäller under förutsättning att det är fråga om ett tryckfrihetsmål enligt 12 kap. 1 §.

Justitiekanslern är ensam åklagare även i mål som i övrigt avser brott mot bestämmelser i denna

grundlag.

I lag får det meddelas föreskrifter om befogenhet för Riksdagens ombudsmän att vara åklagare i mål som avses i denna paragraf.

Regler om åtal

Regeringens anmälan och medgivande till åtal

4 §

Regeringen får till Justitiekanslern anmäla en skrift till åtal för tryckfrihetsbrott.

I lag får det meddelas föreskrifter om att allmänt åtal för ett tryckfrihetsbrott kräver regeringens medgivande.

Preskription vid allmänt åtal

3 §

Allmänt åtal för tryckfrihetsbrott skall väckas, i fråga om periodisk skrift för vilken vid utgivningen gällde utgivningsbevis inom sex månader och i fråga om annan skrift inom ett år från det skriften utgavs, vid påföljd att skriften eljest är från sådant åtal fri. Utan hinder av vad nu sagts må dock, sedan allmänt åtal inom nämnda tid blivit väckt, nytt åtal väckas mot annan, som är för brottet ansvarig.

Vad i lag är stadgat om tid, inom vilken brott skall beivras för att påföljd för brott ej skall anses bortfallen, gälle även i fråga om tryckfrihetsbrott.

5 §

Allmänt åtal för tryckfrihetsbrott ska väckas inom sex månader från det att skriften gavs ut, om åtalet avser en periodisk skrift för vilken utgivningsbevis gällde vid utgivningen. För andra skrifter ska allmänt åtal väckas inom ett år från utgivningen. Annars får allmänt åtal inte väckas (preskription).

Om allmänt åtal har väckts inom den tid som anges i första stycket, får nytt åtal väckas även efter den tiden mot någon annan som är ansvarig för brottet.

Vad som föreskrivs i lag om den tid inom vilken brott ska beivras för att påföljd för brott inte ska anses falla bort, gäller även för tryckfrihetsbrott.

6 §

Vid tillämpning av 5 § ska utgivning enligt 1 kap. 5 eller 6 § anses ha skett när programmet sändes eller började tillhandahållas på det sätt som avses i 1 kap. 4 § yttrandefrihetsgrundlagen eller den tekniska upptagningen lämnades ut för spridning.

Angivelse och enskilt åtal

4 §

Angående målsägandes rätt att angiva tryckfrihetsbrott eller tala därå gälla vad i lag är stadgat.

7 §

Vad som föreskrivs i lag om målsägandes rätt att ange brott till åtal eller att själv väcka åtal gäller även för tryckfrihetsbrott.

Konfiskering och borttagande utan åtal

5 §

Finnes ej någon, som enligt 8 kap. är för brottet ansvarig, eller kan ej stämning här i riket delgivas honom, må åklagaren eller målsäganden i stället för att väcka åtal göra ansökan om skriftens konfiskering.

8 §

Finns det ingen ansvarig för ett tryckfrihetsbrott enligt 8 kap., får Justitiekanslern eller målsäganden i stället för att väcka åtal ansöka om att skriften ska konfiskeras. Detsamma gäller om den är ansvarig för brott inte kan delges stämning i Sverige.

9 §

Om ett sådant tillhandahållande ur en databas som avses i 1 kap. 5 eller 6 § innefattar tryckfrihetsbrott, och det inte finns någon som enligt 8 kap. är ansvarig för brottet, får Justitiekanslern eller målsäganden i stället för att väcka åtal ansöka om att domstolen ska besluta att det brottsliga yttrandet ska tas bort ur databasen inom viss tid som domstolen bestämmer. Detsamma gäller om den är ansvarig för brott inte kan delges stämning i Sverige.

En ansökan om att domstolen ska besluta att ett yttrande som utgör tryckfrihetsbrott ska tas bort

får också göras av Justitiekanslern eller målsäganden om den genom ett beslut enligt 7 kap. 27 § har förelagts att ta bort yttrandet inte kan följa föreläggandet.

En ansökan som avses i första och andra styckena kan göras trots att brottet är preskriberat.

10 §

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som inte följer ett beslut enligt 9 §.

10 kap. Särskilda tvångsmedel

Konfiskeringsbeslag

Beslag inför konfiskering och åtal

1 § Om det finns anledning att konfiskera en tryckt skrift på grund av tryckfrihetsbrott, får skriften tas i beslag i avvaktan på beslut om konfiskering.

2 § Innan åtal för tryckfrihetsbrott har väckts eller ansökan gjorts hos rätten om att skriften ska konfiskeras, får beslut om beslag meddelas av Justitiekanslern. En förutsättning är att brottet hör under allmänt åtal.

I lag får det meddelas föreskrifter om att även allmän åklagare får besluta om beslag.

3 § Om ett beslag har verkställts utan rättens beslut, får den som drabbas begära att rätten prövar beslaget.

Om allmän åklagare har beslutat om beslag, ska beslutet skyndsamt anmälas till Justitiekanslern, som genast ska pröva om beslaget ska bestå.

Tidsfrister

4 § När Justitiekanslern har beslutat om beslag eller fastställt ett beslag enligt 3 § andra stycket, ska åtal väckas eller ansökan om konfiskering göras inom två veckor efter Justitiekanslerns beslut. Annars upphör beslaget.

Beslag efter åtal eller ansökan om konfiskering

5 § Om det har väckts åtal för tryckfrihetsbrott eller gjorts en ansökan om konfiskering av en skrift, får rätten besluta om beslag och häva beslag som tidigare har meddelats.

Prövning av beslag när ett mål avgörs

6 § När ett mål avgörs, prövar rätten om tidigare beslag ska bestå.

Om målet avvisas på den grunden att rätten inte är behörig och det kan antas att talan om konfiskering kommer att föras i ett annat mål, får rät-

ten bestämma att ett beslag ska bestå under en viss tid. Väcks inte talan inom denna tid upphör beslaget.

Andra stycket tillämpas också när rätten av något annat skäl skiljer målet från sig utan att pröva om en skrift är brottslig.

Uppgifter i beslut om beslag

7 § Beslut om beslag ska innehålla uppgifter om det eller de avsnitt i den tryckta skriften som har gett anledning till beslaget och ska avse endast band, delar, nummer eller häften där ett sådant avsnitt förekommer.

Verkställighet av beslag

8 § Polisen ska genast verkställa ett beslut om beslag.

9 § Verkställighet av beslag ska omfatta endast de exemplar av den tryckta skriften som är avsedda för spridning.

10 § Bevis om beslag ska utan avgift lämnas till den som beslaget har gjorts hos och till den som tryckt skriften. Beviset ska innehålla uppgifter om det eller de avsnitt i skriften som har gett anledning till beslaget. Ett sådant bevis ska lämnas så snart det är möjligt.

11 § Om ett beslag har upphävts eller upphört, ska verkställigheten genast avbrytas och det beslagtagna lämnas tillbaka.

Utredningsbeslag

12 § Sådana exemplar av en tryckt skrift som skäligen kan antas ha betydelse för utredningen i ett tryckfrihetsmål enligt 12 kap. får tas i beslag.

För ett sådant beslag gäller 2, 3, 5, 7, 8 och 11 §§. I övrigt gäller i tillämpliga delar det som i allmänhet är föreskrivet om beslag. Åtal ska dock alltid väckas inom en månad från det att beslut om beslag meddelades, om inte rätten på begäran från Justitiekanslern medger att tiden förlängs.

Tvångsmedel vid krig och krigsfara

Tillfälligt utgivningsförbud

13 § Om riket är i krig får i avvaktan på rättens beslut enligt 7 kap. 29 § tillfälligt utgivningsförbud meddelas för en periodisk skrift. För ett sådant beslut gäller det som sägs om beslag i 2, 4 och 5 §§.

I fråga om beslag av en periodisk skrift som sprids i strid med ett utgivningsförbud eller som uppenbart utgör en fortsättning på en periodisk skrift som omfattas av ett sådant förbud, gäller det som i allmänhet är föreskrivet om beslag av föremål som kan förklaras förverkade.

Förvar i avvaktan på beslag

14 § Om riket är i krig eller krigsfara och det vid en avdelning av försvarsmakten anträffas en tryckt skrift som uppenbart innebär sådan uppvisning som är straffbar enligt 7 kap. 5 § genom att krigsman därigenom kan förledas att åsidosätta vad som åligger honom eller henne i tjänsten,

får skriften tas i förvar i avvaktan på beslut om beslag. Beslut om förvar fattas av en befattningshavare som enligt lag ska avgöra frågor om disciplinansvar för personal vid avdelningen.

Är det fara i dröjsmål får en åtgärd enligt första stycket vidtas av någon annan befattningshavare enligt föreskrifter som meddelas i lag. Om ett sådant beslut har fattats, ska anmälan skyndsamt göras hos den befattningshavare som avses i första stycket. Denne ska genast pröva om skriften ska bli kvar i förvar.

15 § Ett beslut om förvar enligt 14 § ska så snart det kan ske anmälas till Justitiekanslern, som genast ska pröva om skriften ska tas i beslag.

11 kap.

Om enskilt anspråk

Skadestånd

Allmänna förutsättningar

1 §

Enskilt anspråk i anledning av missbruk av tryckfriheten må grundas allenast därå att den skrift, som anspråket avser, innefattar tryckfrihetsbrott. Sådant anspråk må, om ej annat nedan stadgas, icke göras gällande mot annan än den som enligt 8 kap. svarar för brottet. Har på grund av omständighet, som avses i 8 kap. 10 §, ansvaret övergått å honom, må anspråket göras gällande även mot den som före honom haft att svara, om och i den omfattning sådant anspråk eljest enligt lag må göras gällande.

Vad i 8 kap. 12 § är stadgat i fråga om ansvar gälle ock beträffande enskilt anspråk.

Om enskilt anspråk på grund av brott enligt 7 kap. 2 eller 3 § gäller vad i lag är stadgat.

Skadestånd för missbruk av tryckfriheten får grundas endast på att den skrift som krävet avser innefattar tryckfrihetsbrott.

I fråga om skadestånd på grund av brott som avses i 7 kap. 21–23 §§ gäller vad som är föreskrivet i lag.

Bestämmelserna om skadestånd i detta kapitel gäller i tillämpliga delar även frågor enligt 7 kap. 25 § om publicering av domar.

Bestämmelsen i 8 kap. 14 § gäller också i fråga om skadestånd för tryckfrihetsbrott.

Vem som är ansvarig**2 §**

Endast den som är ansvarig för tryckfrihetsbrott enligt 8 kap. kan vara ansvarig för skadestånd.

Krav på skadestånd som kan riktas mot utgivaren till en periodisk skrift eller dennes ställföreträdare kan även riktas mot skriftens ägare. För andra tryckta skrifter kan krav på skadestånd mot en författare eller utgivare även riktas mot skriftens förläggare.

3 §

Om ansvaret för brott har gått över på någon annan enligt 8 kap. 11 eller 12 §, får krav på skadestånd även riktas mot den som skulle ha varit ansvarig, om och i den omfattning anspråket kan göras gällande enligt lag.

3 §

Har någon som laga ställföreträdare för juridisk person eller som förmyndare, god man eller förvaltare att svara för enskilt anspråk på grund av tryckfrihetsbrott, får anspråket göras gällande även mot den juridiska personen eller mot den, för vilken förmyndaren, gode mannen eller förvaltaren förordnats, om och i den omfattning sådant anspråk eljest enligt lag får göras gällande.

4 §

Om någon är ansvarig för skadestånd på grund av tryckfrihetsbrott i egenskap av ställföreträdare för en juridisk person, får krav på skadestånd även riktas mot den juridiska personen.

Om en förmyndare, god man eller förvaltare i den egenskapen är ansvarig för skadestånd på grund av tryckfrihetsbrott, får krav på skadestånd även riktas mot den för vilken förmyndaren, den gode mannen eller förvaltaren har utsetts.

Krav på skadestånd enligt denna paragraf får framställas om och i den omfattning anspråket kan göras gällande enligt lag.

4 §

Skall någon enligt detta kapitel jämte annan svara för enskilt anspråk, svare de en för båda och båda för en. Om bestämmande av ansva-

5 §

Om två eller flera är ansvariga för skadestånd enligt detta kapitel, ansvarar de solidariskt för skadeståndet. I fråga om ansvaret dem

***Skadestånd när straff för brottet
inte kan dömas ut***

5 §

Enskilt anspråk i anledning av tryckfrihetsbrott må göras gällande utan hinder av att fråga om ansvar för brottet förfallit eller talan därom eljest ej kan föras.

6 §

Krav på skadestånd med anledning av ett tryckfrihetsbrott kan framställas trots att straff för brottet inte kan dömas ut på grund av preskription eller av något annat skäl.

12 kap.

Om rättegången i tryckfrihetsmål

Rättegången i tryckfrihetsmål

Tryckfrihetsmål

1 §

Tryckfrihetsmål enligt denna grundlag är mål om

1. ansvar eller skadestånd på grund av tryckfrihetsbrott enligt 7 kap. 2–20 §§,

2. ansvar eller skadestånd på grund av meddelarbrott enligt 7 kap. 22 §, eller

3. konfiskering eller borttagande efter ansökan enligt 9 kap. 8 eller 9 §.

Även mål om ansvar eller skadestånd på grund av anskaffarbrott enligt 7 kap. 23 § är tryckfrihetsmål, om den som anskaffat uppgiften har offentliggjort denna i en tryckt skrift eller meddelat den till någon annan för att offentliggöras på det sättet. Om uppgiften inte har offentliggjorts eller meddelats till någon annan för offentliggörande, är målet ett tryckfrihetsmål endast om det är uppenbart att anskaffandet har skett för offentliggörande i en tryckt skrift.

2 §

Tryckfrihetsmål prövas av den

tingsrätt inom vars domkrets länsstyrelsen har sitt säte. Om det finns skäl att även låta en annan tingsrätt i länet pröva tryckfrihetsmål, får regeringen meddela föreskrifter om det.

Prövningen

2 §

I tryckfrihetsmål, vari talan föres om ansvar, skall frågan, huruvida brott föreligger, prövas av en jury om nio medlemmar, såframt ej parterna å ömse sidor förklara sig vilja utan sådan prövning hänskjuta målet till rättens avgörande. Frågan, huruvida den tilltalade enligt 8 kap. är ansvarig för skrift, prövas dock alltid enbart av rätten. Då jury prövar, huruvida brott föreligger, skall så anses vara fallet, om minst sex jurymän äro ense därom.

Finner juryn att brott icke föreligger, skall den tilltalade frikännas. Har juryn funnit brott föreligga, skall även rätten pröva frågan härom. Är rätten av annan mening än juryn, äger rätten frikänna den tilltalade eller hänföra brottet under mildare straffbestämmelse än den som juryn tillämpat. Högre rätt, dit talan mot tingsrättens dom fullföljts, äge ej i vidare mån än tingsrätten frångå juryns bedömning.

3 §

I tryckfrihetsmål som gäller ansvar för brott ska en jury som består av nio medlemmar pröva om brott föreligger.

Är parterna överens om det, avgörs målet av rätten utan medverkan av jury.

Det är enbart rätten som prövar om den tilltalade är ansvarig för en skrift enligt 8 kap.

4 §

Juryn har funnit att brott föreligger om minst sex ledamöter är överens om det. Då ska även rätten pröva frågan.

Om rätten har en annan uppfattning än juryn, får rätten frikänna den tilltalade eller tillämpa en lindrigare straffbestämmelse.

5 §

Anser juryn att brott inte föreligger ska den tilltalade frikännas.

6 §

Om tingsrättens dom överklagas, får högre rätt inte frångå juryns bedömning i större utsträckning än tingsrätten.

Val av juryledamöter

Jurygrupper

3 §

För varje län skall utses jurymän, fördelade i två grupper med sexton jurymän i första gruppen och åtta jurymän i andra gruppen. För Stockholms län skall dock första gruppen omfatta tjugofyra jurymän och andra gruppen tolv jurymän. Jurymännen i den andra gruppen skall vara eller ha varit nämndemän vid allmän domstol eller allmän förvaltningsdomstol.

7 §

För varje län ska det utses juryledamöter som fördelas i två grupper. Den första gruppen ska innehålla sexton juryledamöter och den andra åtta. För Stockholms län ska dock den första gruppen omfatta tjugofyra juryledamöter och den andra gruppen tolv.

Juryledamöterna i den andra gruppen ska vara eller ha varit nämndemän vid allmän domstol eller allmän förvaltningsdomstol.

Val

4 §

Jurymännen utses genom val för en tid av fyra kalenderår.

Valet skall förrättas av landstingsfullmäktige i länet eller, då inom länet finns kommun som ej tillhör landsting, av landstingsfullmäktige och kommunfullmäktige i kommunen. I Gotlands län förrättas valet av kommunfullmäktige i Gotlands kommun. Skall enligt vad nu sagts jurymännen väljas av mer än en valmyndighet, fördelar länsstyrelsen antalet jurymän inom vardera gruppen mellan valmyndigheterna med ledning av folkmängden.

Då juryman skall väljas, ankommer det på tingsrätten att göra anmälan därom till den som har att föranstalta om valet.

8 §

Juryledamöter utses genom val för en tid av fyra kalenderår.

9 §

Juryledamöter väljs av landstingsfullmäktige i länet. Om en kommun i länet inte tillhör ett landsting, väljer landstingsfullmäktige samt kommunfullmäktige i kommunen. I Gotlands län är det kommunfullmäktige i Gotlands kommun som väljer.

Ska valet utföras av mer än en valmyndighet, fördelar länsstyrelsen antalet juryledamöter inom vardera gruppen mellan valmyndigheterna med ledning av folkmängden.

När en juryledamot ska väljas, ska tingsrätten anmäla detta till den valmyndighet som enligt första stycket ska genomföra valet.

Behörighetskrav och andra krav på juryledamöter

5 §

Till jurymän skola utses svenska medborgare, som äro bosatta inom länet. De bör vara kända för omdömesgillhet, självständighet och rättrådighet. Bland jurymännen bör skilda samhällsgrupper och meningsriktningar samt olika delar av länet vara företrädde. Den som är underårig eller som har förvaltare enligt särskilda bestämmelser i lag får inte vara juryman.

10 §

En juryledamot ska vara svensk medborgare och folkbokförd i länet. Den som är underårig eller har förvaltare enligt särskilda bestämmelser i lag får inte vara juryledamot.

En juryledamot bör vara omdömesgill, självständig och rättrådig. Bland juryledamöterna bör skilda samhällsgrupper och meningsriktningar samt olika delar av länet vara företrädde.

Juryledamöters avgång och ersättare

6 §

Juryman, som fyllt sextio år, äge avsäga sig uppdraget. Vill juryman eljest avgå, pröve tingsrätten, om giltigt hinder föreligger för honom att utöva uppdraget. Upphör jury-

11 §

En juryledamot som har fyllt sextio år får avsäga sig uppdraget. Om en juryledamot vill avgå av något annat skäl, prövar tingsrätten om det finns giltigt hinder

man att vara valbar, vare uppdraget förfallet.

för honom eller henne att utöva uppdraget. Är en juryledamot inte längre valbar, upphör uppdraget.

7 §

Avgår juryman eller upphör han att vara valbar, skall inom den grupp av jurymän, som den avgångne tillhörde, valmyndigheten utse annan i hans ställe för återstoden av valperioden. Valet får i landstingsfullmäktiges ställe företagas av landstingsstyrelsen; dock gäller sådant val endast för tiden intill landstingsfullmäktiges nästkommande möte.

12 §

Om en juryledamot avgår eller han eller hon upphör att vara valbar, ska valmyndigheten enligt 9 § utse en ersättare för återstoden av valperioden. Valet ska göras inom den jurygrupp som juryledamoten tillhörde.

Valet får göras av landstingsstyrelsen i stället för av landstingsfullmäktige. Ett sådant val gäller dock endast fram till fullmäktiges nästa möte.

Överklagande av val av juryledamot

8 §

Klagan över val av juryman skall föras hos tingsrätten. Ehuru klagan ej föres, pröva rätten den valdes behörighet.

13 §

Ett val av en juryledamot kan överklagas till tingsrätten. Även om valet inte överklagas ska tingsrätten självant pröva juryledamöternas behörighet.

Beträffande fullföljd av talan mot tingsrätts beslut i fråga, som avses i första stycket, gälla vad i lag är stadgat om fullföljd av talan mot underrätts beslut i rättegång. Mot hovrätts beslut må talan ej föras.

Vid överklagande av tingsrätts beslut i en fråga som avses i första stycket tillämpas vad som föreskrivs i lag om överklagande av en tingsrätts beslut under rättegång. Hovrätts beslut får inte överklagas.

Föres klagan, lände valet dock till efterrättelse, om ej rätten förordnar annat.

Ett beslut om val av juryledamot gäller även om det överklagas, om rätten inte beslutar något annat.

Hur jury bildas i mål

Förfarandet när jury bildas

9 §

De som äro utsedda till jurymän skola uppföras å en jurymanlista. I denna skall varje grupp upptagas särskilt.

14 §

De som är utsedda till juryledamöter ska föras upp på en lista över juryledamöter. I listan ska varje grupp tas upp särskilt.

15 §

Vad som föreskrivs i lag om jäv för domare gäller även juryleda-

16 §

I ett mål där en jury ska delta redogör rätten för listan över juryledamöter och behandlar frågan om det finns jäv mot någon som är upptagen på listan.

Därefter ska juryn bildas av de juryledamöter som inte är jäviga. Det sker genom att vardera parten får utsluta tre juryledamöter inom den första gruppen och en inom den andra. Bland de kvarvarande tar rätten sedan genom lottning ut så många till suppleanter att sex juryledamöter kvarstår i den första gruppen och tre i den andra.

För en jury i Stockholms län får vardera parten utsluta fem juryledamöter inom den första gruppen och två inom den andra.

11 §

Äro å ena sidan flera parter och vill endast någon av dem begagna sin utslutningsrätt, gälle den utslutning han företager även för de övriga. Vilja medparter utsluta olika jurymän och kunna de ej enas, företage rätten utslutningen genom lottning.

17 §

Om endast en av flera medparter vill utsluta juryledamöter, gäller den utslutningen även för de övriga. Är medparterna inte överens om vilka juryledamöter som ska utslutas, genomför rätten utslutningen genom lottning.

Förfarandet vid jäv eller laga förfall för juryledamot

12 §

Ej må någon utan laga förfall undandraga sig att tjänstgöra i jury.

Kan på grund av jäv eller laga förfall för juryman nödigt antal ledamöter i någon grupp ej erhållas, nämne rätten för varje juryman som erfordras tre till jurymän inom gruppen behöriga personer. Av de sålunda nämnda äge vardera parten utsluta en. Ej må till juryman nämnas någon som förut i samma mål utslutits.

18 §

Den som inte har laga förfall är skyldig att tjänstgöra som juryledamot.

Om det på grund av jäv eller laga förfall för juryledamöter inte finns tillräckligt antal ledamöter i någon jurygrupp, utser rätten tre juryledamöter för varje ledamot som saknas. Av dessa ledamöter får vardera parten utsluta en. De som utses ska uppfylla de krav som ställs på juryledamöter i den aktuella gruppen.

En juryledamot som tidigare har

uteslutits från samma mål får inte utses.

Ytterligare bestämmelser om rättegången

Gemensam jury

13 §

Förekomma samtidigt flera mål, vari jury skall deltaga, må rätten, efter parternas hörande, förordna att samma jury skall tjänstgöra i alla målen. Skall jury utses gemensamt för flera mål, äge vad i 11 § är stadgat om uteslutning av jurymän i mål, vari å ena sidan äro flera parter, motsvarande tillämpning.

14 §

Föres i mål om ansvar jämväl talan om enskilt anspråk mot annan än den tilltalade, skola de åtgärder av svarandepart, som avses i 2 § första stycket, 10 § andra stycket och 12 § andra stycket, ankomma på den tilltalade.

Då talan utan samband med åtal föres om tryckt skrifts konfiskering eller om enskilt anspråk gälle om rättegången i sådant mål vad i 2 och 10–13 §§ är föreskrivet; har frågan huruvida brott föreligger tidigare prövats i tryckfrihetsmål avseende ansvar för brott, skall dock prövning av samma fråga ej ånyo äga rum. I ansökningsmål skall den uteslutning av jurymän, som eljest ankommer på parterna, företagas av rätten genom lottning.

19 §

Om flera mål ska prövas av jury, får rätten besluta att samma jury ska tjänstgöra i målen. Parterna ska tillfrågas innan rätten fattar ett sådant beslut.

Ska det utses en gemensam jury för flera mål, tillämpas det som anges i 17 § om uteslutning av juryledamot i mål där det finns flera parter på någon sida.

Talan om skadestånd eller konfiskering

20 §

Om det i ett mål om ansvar för brott även förs talan om skadestånd mot någon annan än den tilltalade, är det den tilltalade som vidtar de åtgärder som avses i 3 § andra stycket, 16 § andra stycket och 18 § andra stycket.

21 §

Vid talan om skadestånd som inte har samband med ett åtal gäller 3–6 och 15–19 §§. Om det i ett tryckfrihetsmål om ansvar för brott tidigare har prövats om brott

föreligger, ska dock samma fråga inte prövas på nytt. Detsamma gäller talan om konfiskering av en tryckt skrift utan samband med åtal.

I ett mål om konfiskering enligt 9 kap. 8 § ska den uteslutning av juryledamöter som annars ska göras av parterna i stället utföras av rätten genom lottning.

Första och andra styckena gäller även i ett mål om borttagande av information ur en databas enligt 9 kap. 9 §.

Närmare föreskrifter om rättegången

15 §

Närmare bestämmelser om rättegången i tryckfrihetsmål meddelas i lag.

Äro inom samma län flera tingsrätter, vilka äga upptaga tryckfrihetsmål, skola de uppgifter, som avses i 4, 6, 8 och 9 §§, fullgöras av den tingsrätt regeringen bestämmer.

22 §

Närmare föreskrifter om rättegången i tryckfrihetsmål får meddelas i lag.

Om det i samma län finns flera tingsrätter som är behöriga att pröva tryckfrihetsmål, bestämmer regeringen vilken tingsrätt som ska utföra de uppgifter som avses i 9 § tredje stycket och 11, 13 och 14 §§.

Krig eller krigsfara

16 §

För fall då riket är i krig eller krigsfara eller det råder sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av krig eller krigsfara vari riket har befunnit sig får föreskrifter om anstånd med val av jurymän och om undantag från jurymäns rätt att avsäga sig sitt uppdrag meddelas i lag eller, efter bemyndigande i lag, av regeringen genom förordning.

23 §

Om riket är i krig eller krigsfara eller det råder sådana extraordinära förhållanden som är föranledda av krig eller krigsfara som riket har befunnit sig i, får det i lag meddelas föreskrifter om

1. anstånd med val av juryledamöter, och

2. undantag från juryledamöters rätt att avsäga sig uppdraget.

I lag får det föreskrivas att regeringen får meddela sådana föreskrifter.

*Om utrikes tryckta skrifter m.m. Skrifter tryckta utomlands**Allmänna bestämmelser**Grundlagens tillämplighet*

1 §

I fråga om *skrift* som tryckts *utom riket* och som *utges här skall*, om inte annat *sägs nedan*, i tillämpliga delar *gälla* vad som är föreskrivet i 1 kap., 3 kap., 6 kap., 7 kap., 8 kap. 1, 2, 5–7 och 10–12 §§ samt 9–12 kap.

I fråga om *skrifter* som tryckts *utomlands* och som *ges ut i Sverige gäller*, om inte annat *föreskrivs*, i tillämpliga delar vad som är föreskrivet i

- 1 kap. om tryckfriheten,
- 3 kap. om rätten till anonymitet,
- 6 kap. om rätten att sprida tryckta skrifter,
- 7 kap. om tryckfrihetsbrott, meddelarbrott och anskaffarbrott,
- 8 kap. 1–3, 6–8 och 11–14 §§ om ansvar för tryckfrihetsbrott,
- 9 kap. om tillsyn och åtal,
- 10 kap. om särskilda tvångsmedel,
- 11 kap. om skadestånd, och
- 12 kap. om rättegången i tryckfrihetsmål.

2 §

Skrift, som tryckts *utom riket*, *skall anses här utgiven då den på sätt i 1 kap. 6 § sägs blivit utlämnad* för spridning *inom riket*.

En skrift som har tryckts *utomlands* anses utgiven *i Sverige* när den har blivit utlämnad *här till försäljning eller för spridning på annat sätt*.

3 §

Är periodisk skrift, som *tryckes utom riket*, huvudsakligen avsedd för *spridning inom riket*, *gälla* i tillämpliga delar *vad i 5 kap. är stadgat*; *vad där sägs om ägares behörighet skall icke äga tillämpning*.

Om en periodisk skrift som huvudsakligen är avsedd att *spridas i Sverige* har tryckts *utomlands*, *gäller* i tillämpliga delar 5 kap. om rätten att *ge ut periodiska skrifter*.

För utgivning här i riket av annan *utom riket tryckt periodisk skrift* erfordras *ej utgivningsbevis*. Finnes sådant bevis, *skall i fråga om skriften tillämpas vad i första stycket sägs*.

4 §

Utgivningsbevis krävs inte för att ge ut en periodisk skrift som har tryckts utomlands och som inte huvudsakligen är avsedd att spridas i Sverige. Om utgivningsbevis finns, gäller i tillämpliga delar 5 kap. om rätten att ge ut periodiska skrifter.

Ansvar för den som har lämnat ut skriften för spridning

4 §

Vad i denna förordning är stadgat om ansvarighet för den som tryckt skrift skall i fråga om skrift, som tryckts utom riket, avse den som låtit utlämna skriften för spridning inom riket eller, om det ej kan visas vem han är eller han ej, då skriften här utgavs, ägde hemvist inom riket, den som enligt 6 kap. är att anse som utspridare.

5 §

Om en skrift har tryckts utomlands, ska vad som anges i denna grundlag om tryckares ansvar gälla för den som har låtit lämna ut skriften för spridning i Sverige.

Om det inte kan visas vem som har låtit lämna ut skriften för spridning, är i stället den ansvarig som enligt 6 kap. är att anse som spridare. Detsamma gäller om den som har låtit lämna ut skriften för spridning här inte hade hemvist i Sverige när skriften gavs ut.

Skyldighet att bevara exemplar samt pliktleverans

5 §

Om skyldighet att för granskning bevara exemplar av skrift, som tryckts utom riket, och att lämna exemplar av sådan skrift till bibliotek eller arkiv föreskrives i lag.

6 §

Bestämmelserna i 4 kap. 4 § gäller också skrifter som har tryckts utomlands.

Meddelar- och anskaffarfrihet

6 §

I fråga om en skrift som trycks utom riket och som ges ut här men som inte huvudsakligen är avsedd för spridning inom riket och för vilken det inte heller finns utgivningsbevis gäller bestämmelserna i 1 kap. 1 § tredje och fjärde styckena om meddelande och anskaffande av uppgifter och

7 §

Det som sägs om meddelar- och anskaffarfrihet i 1 kap. 7 § gäller även i fråga om en skrift som har tryckts utomlands och som ges ut här men som inte huvudsakligen är avsedd att spridas i Sverige och för vilken det inte heller finns utgivningsbevis.

1. meddelandet eller anskaffandet innefattar brott mot rikets säkerhet;

2. meddelandet innefattar utlämnande eller tillhandahållande som avses i 7 kap. 3 § första stycket 2;

3. meddelandet utgör uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt.

Första stycket tillämpas också i fråga om en skrift som inte ges ut i Sverige, om meddelandet lämnades eller anskaffandet ägde rum här, oavsett om skriften trycks här eller utomlands. Med den som lämnar meddelande för offentliggörande jämförs den som på annat sätt medverkar till framställning i periodisk skrift såsom författare eller annan upphovsman.

Är meddelandet eller anskaffandet straffbart enligt första och andra styckena, gäller vad som är föreskrivet om detta. Mål om ansvar eller enskilt anspråk på grund av brott som nu sagts ska handläggas som tryckfrihetsmål, när inte 12 kap. 1 § andra stycket tredje meningen har motsvarande tillämpning. I fråga om rätt till anonymitet för meddelaren gäller det som är föreskrivet i 3 kap. Bestämmelsen i 3 § 3 ska dock omfatta även andra brott mot rikets säkerhet än de som avses där.

Första stycket gäller dock inte om

1. meddelandet eller anskaffandet innefattar brott mot Sveriges säkerhet,

2. meddelandet innefattar ett sådant utlämnande eller tillhandahållande som avses i 7 kap. 22 § första stycket 2, eller

3. meddelandet utgör ett uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt.

8 §

Det som sägs om meddelar- och anskaffarfrihet i 7 § tillämpas för en skrift som inte har getts ut i Sverige, om uppgiften meddelats eller anskaffats här.

I fråga om periodiska skrifter jämförs med meddelaren en författare eller någon annan upphovsman som har medverkat till en framställning i skriften.

9 §

Meddelaren har i fall som avses i 7 och 8 §§ rätt till anonymitet enligt 3 kap.

Bestämmelsen om undantag från tystnadsplikt i 3 kap. 4 § 3 ska dock omfatta även andra brott mot Sveriges säkerhet än de som anges där.

10 §

Om ett meddelande eller anskaffande enligt 7 eller 8 § är straffbart, gäller vad som anges i denna grundlag om meddelar- och anskaffarbrott.

Mål om ansvar eller skadestånd på grund av ett sådant brott handläggs enligt bestämmelserna om tryckfrihetsmål, om inte annat följer av 12 kap. 1 § andra stycket.

14 kap.***Resning i tryckfrihetsmål***

1 §

Vad i lag är stadgat om resning i mål i allmänhet gälle, utan hinder av att jury prövat huruvida brott föreligger, även dom i tryckfrihetsmål.

Beviljas resning i mål, vari jury prövat huruvida brott föreligger, och grundas resningen på omständighet som kan antagas hava inverkat på juryprövningen, skall samtidigt beslutas att målet skall ånyo upptagas inför jury av den rätt som först dömt i målet. Om resning beviljas till den tilltalades förmån och saken är uppenbar, får den domstol som beviljar resningen i stället omedelbart ändra domen.

För resning i tryckfrihetsmål gäller vad som föreskrivs i lag.

Om resning beviljas i ett mål där en jury har prövat om brott föreligger, ska rätten samtidigt besluta att målet ska tas upp inför en ny jury av den domstol som först dömd i målet. Detta gäller under förutsättning att beslutet om resning grundas på en omständighet som kan antas ha haft betydelse för juryns prövning.

Om saken är uppenbar får den domstol som beviljar resning till förmån för den tilltalade dock omedelbart ändra domen.

2 §

Då på grund av högre rätts beslut tryckfrihetsmål, vari jury deltagit, skall ånyo upptagas inför jury av den rätt som först dömt i målet, gälle om juryns tillsättande vad i 12 kap. 10–14 §§ är stadgat.

Om ett tryckfrihetsmål efter beslut av högre rätt ska tas upp på nytt inför en jury av den domstol som först dömde i målet, tillsätts den nya juryn enligt 12 kap. 15–21 §§.

Skyndsam handläggning

3 §

Tryckfrihetsmål och annat mål om brott mot bestämmelserna i denna förordning skola alltid skyndsamt behandlas.

Tryckfrihetsmål och andra mål om brott mot bestämmelserna i denna grundlag ska behandlas skyndsamt.

Internationellt rättsligt bistånd

4 §²

I fråga om internationellt rättsligt bistånd gäller vad som föreskrivs i lag. Sådant bistånd får inte lämnas i strid med svenska allmänna rättsprinciper på det tryckfrihetsrättsliga området.

Andra än svenska medborgare och svenska juridiska personer

5 §

För andra än svenska medborgare och svenska juridiska personer får särskilda begränsningar göras genom lag i fråga om tryckfriheten och allmänna handlingars offentlighet.

Frågor som inte regleras i grundlagen

6 §³

I frågor som inte har reglerats särskilt i denna grundlag eller i en särskild lag som har meddelats

² Tidigare 4 § upphävd genom 1976:955.

³ Tidigare 6 § upphävd genom 1974:155.

*med stöd av grundlagen, gäller Prop. 2017/18:49
vad som annars är föreskrivet i lag
eller annan författning.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019.

2.2 Förslag till lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen

Härigenom föreskrivs i fråga om yttrandefrihetsgrundlagen¹

dels att 1, 3 och 7 kap. samt 4 kap. 4 §, 5 kap. 4 och 5 §§, 6 kap. 2 § och 10 kap. 2 § ska upphöra att gälla,

dels att nuvarande 2 kap. 4 § ska betecknas 2 kap. 5 §, nuvarande 2 kap. 5 § ska betecknas 2 kap. 7 §, nuvarande 4 kap. 5 och 6 §§ ska betecknas 4 kap. 6 och 7 §§, nuvarande 5 kap. 2 och 3 §§ ska betecknas 5 kap. 3 och 4 §§, nuvarande 5 kap. 6 § ska betecknas 5 kap. 8 §, nuvarande 6 kap. 3 och 4 §§ ska betecknas 6 kap. 8 och 9 §§, nuvarande 8 kap. 1 och 2 §§ ska betecknas 9 kap. 1 och 2 §§, nuvarande 8 kap. 3 och 4 §§ ska betecknas 9 kap. 4 och 5 §§, nuvarande 9 kap. 1 § ska betecknas 10 kap. 1 §, nuvarande 10 kap. 1 § ska betecknas 11 kap. 2 § och nuvarande 11 kap. 1 § ska betecknas 12 kap. 1 §,

dels att 2 kap. 1–3 §§, 4 kap. 1–3 §§, 5 kap. 1 §, 6 kap. 1 § och de nya 2 kap. 5 §, 2 kap. 7 §, 4 kap. 6 och 7 §§, 5 kap. 3, 4 och 8 §§, 6 kap. 8 och 9 §§, 9 kap. 1, 2, 4 och 5 §§, 10 kap. 1 §, 11 kap. 2 §, 12 kap. 1 § och rubrikerna till 2, 4–6 och 8–12 kap., ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas tre nya kapitler, 1, 3 och 7 kap., 32 nya paragrafer, 2 kap. 4 och 6 §§, 4 kap. 4 och 5 §§, 5 kap. 2 och 5–7 §§, 6 kap. 2–7 §§, 8 kap. 1–6 §§, 9 kap. 3, 6 och 7 §§, 11 kap. 1 och 3–7 §§ och 12 kap. 2–4 §§ och närmast före 2 kap. 3 och 5–7 §§, 4 kap. 1, 4, 6 och 7 §§, 5 kap. 1, 4 och 6–8 §§, 6 kap. 1, 3–6, 8 och 9 §§, 8 kap. 1, 2 och 6 §§, 9 kap. 1, 2 och 7 §§, 11 kap. 1–3 §§ och 12 kap. 2–4 §§ nya rubriker av följande lydelse.

1 kap. Yttrandefriheten enligt denna grundlag

Syfte och grunder

1 § Var och en är gentemot det allmänna tillförsäkrad rätt enligt denna grundlag att i ljudradio, tv och vissa liknande överföringar, offentliga uppspelningar ur en databas samt filmer, videogram, ljudupptagningar och andra tekniska upptagningar offentligen uttrycka tankar, åsikter och känslor och i övrigt lämna uppgifter i vilket ämne som helst.

Yttrandefriheten enligt denna grundlag har till ändamål att säkra ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande. I den får inga andra begränsningar göras än de som följer av denna grundlag.

Tillämpningsområde

Definitioner

2 § I denna grundlag avses med

¹ Yttrandefrihetsgrundlagen omtryckt 2015:150.

program: innehållet i ljudradio, tv eller andra sådana överföringar av ljud, bild eller text som sker med hjälp av elektromagnetiska vågor samt innehållet i offentliga uppspelningar ur en databas,

tekniska upptagningar: upptagningar som innehåller text, bild eller ljud och som kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas endast med ett tekniskt hjälpmedel,

databas: en samling av information lagrad för automatiserad behandling.

Sändningar

3 § Denna grundlag är tillämplig på sändningar av program som är riktade till allmänheten och avsedda att tas emot med tekniska hjälpmedel.

Som sändningar av program anses också tillhandahållande till allmänheten på särskild begäran av direktsända eller inspelade program, om starttidpunkten och innehållet inte kan påverkas av mottagaren.

Det som föreskrivs om program i denna grundlag gäller även program som förmedlas genom satellitsändning som utgår från Sverige.

Tillhandahållande ur databaser

4 § Denna grundlags föreskrifter om sändningar av program tillämpas också när information ur en databas, vars innehåll kan ändras endast av den som driver verksamheten, tillhandahålls allmänheten med hjälp av elektromagnetiska vågor

1. av någon av följande:

- a) en redaktion för en periodisk skrift eller ett program,
- b) ett företag för yrkesmässig framställning av sådana skrifter som avses i tryckfrihetsförordningen eller av tekniska upptagningar,
- c) en nyhetsbyrå, eller
- d) någon annan, om det finns utgivningsbevis för verksamheten enligt

5 §, och

2. på något av följande sätt:

- a) överföring på särskild begäran,
- b) överföring enligt överenskommelse i förväg,
- c) framställning av tekniska upptagningar, skrifter eller bilder, eller
- d) offentlig uppspelning.

Även om viss information i databasen har tillförts av någon annan gäller grundlagen för sådana delar av databasen där det framstår som klart att informationen härrör från den som driver verksamheten.

Vad som anges i denna paragraf gäller inte sådana tillhandahållanden ur en databas som avses i 3 § andra stycket.

Särskilt om databaser med utgivningsbevis

5 § Utgivningsbevis utfärdas om

1. verksamheten är ordnad på det sätt som anges i 4 § och överföringarna utgår från Sverige,
2. en behörig utgivare har utsetts och åtagit sig uppdraget, och
3. verksamheten har ett namn som är sådant att det inte lätt kan förväxlas med namnet på en annan verksamhet enligt 4 §.

6 § Ett utgivningsbevis gäller i tio år. Därefter upphör beviset att gälla.

Beviset får förnyas, om det finns förutsättningar att utfärda ett sådant bevis. Det förnyas varje gång för tio år från utgången av den föregående tioårsperioden.

Om det inte längre finns förutsättningar att utfärda ett utgivningsbevis, får det återkallas. Detsamma gäller om verksamheten inte har påbörjats inom sex månader från den dag då utgivningsbeviset utfärdades eller om den som driver verksamheten har anmält att verksamheten har upphört.

7 § Varje databas ska ha ett namn.

Föreskrifter om utfärdande, upphörande, förnyelse och återkallelse av utgivningsbevis och om namn på databaser får meddelas i lag.

Föreskrifter om straff för den som bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av andra stycket får meddelas i lag.

Tekniska upptagningar

8 § Denna grundlag är tillämplig på tekniska upptagningar som är utgivna. En teknisk upptagning anses utgiven när den har lämnats ut för att spridas till allmänheten i Sverige genom att spelas upp, säljas eller tillhandahållas på annat sätt.

En teknisk upptagning ska inte anses utlämnad för att spridas till allmänheten i Sverige enbart på den grunden att den skickas härifrån till mottagare i utlandet.

Om grundlagen är tillämplig eller inte prövas i det enskilda fallet med utgångspunkt i vad som kan antas om spridningen. Om det inte framgår något annat av omständigheterna, ska grundlagen anses tillämplig på en upptagning som är försedd med sådana uppgifter som avses i 3 kap. 16 § eller 4 kap. 5 §.

Program och tekniska upptagningar som jämföras med tryckta skrifter

9 § Att vissa program och tekniska upptagningar ska jämföras med tryckta skrifter framgår av 1 kap. 5 och 6 §§ tryckfrihetsförordningen.

Grundläggande bestämmelser

Meddelar- och anskaffarfrihet

10 § Det står var och en fritt att meddela uppgifter i vilket ämne som helst i syfte att göra dem offentliga i program eller genom tekniska upptagningar (meddelarfrihet). Denna frihet avser uppgifter som lämnas till

- en författare eller någon annan upphovsman,
- en utgivare, redaktion eller nyhetsbyrå, eller
- ett företag för framställning av tekniska upptagningar.

Det står också var och en fritt att anskaffa uppgifter i vilket ämne som helst i syfte att meddela eller offentliggöra dem enligt första stycket (anskaffarfrihet).

I dessa friheter får inga andra begränsningar göras än de som följer av denna grundlag.

Censurförbud och förbud mot andra hindrande åtgärder

11 § Det som är avsett att framföras i program eller genom tekniska upptagningar får inte först granskas av en myndighet eller ett annat

allmänt organ. Det är inte heller tillåtet för en myndighet eller ett annat allmänt organ att på grund av innehållet förbjuda eller hindra framställning, offentliggörande eller spridning bland allmänheten av ett program eller en teknisk upptagning, om åtgärden inte har stöd i denna grundlag.

12 § Trots 11 § får det i lag meddelas föreskrifter om granskning och godkännande av rörliga bilder i en sådan offentlig uppspelning ur en databas som avses i 4 § första stycket 2 d. Detsamma gäller rörliga bilder i tekniska upptagningar som ska visas offentligt.

13 § Det är inte tillåtet för myndigheter eller andra allmänna organ att på grund av innehållet förbjuda eller hindra innehav eller användning av sådana tekniska hjälpmedel som behövs för att kunna ta emot program eller för att kunna uppfatta innehållet i tekniska upptagningar, om åtgärden inte har stöd i denna grundlag. Detsamma gäller förbud mot anläggande av trådnät för sändning av program.

Exklusivitetsprincipen

14 § En myndighet eller ett annat allmänt organ får inte utan stöd i denna grundlag ingripa mot någon för att han eller hon i ett program eller en teknisk upptagning har missbrukat yttrandefriheten eller medverkat till ett sådant missbruk. Inte heller får de utan stöd i denna grundlag av sådan anledning ingripa mot programmet eller upptagningen.

Instruktion för tillämpningen

15 § Den som ska döma över missbruk av yttrandefriheten eller på annat sätt vaka över att denna grundlag efterlevs bör alltid ha i åtanke att yttrandefriheten är en grundval för ett fritt samhällsskick, alltid uppmärksamma ämnet och tanken mera än uttrycket, liksom syftet mera än framställningssättet samt i tveksamma fall hellre fria än fälla.

Undantag från grundlagen

Direktsändningar

16 § I fråga om program eller delar av program som består i direktsändningar av dagshändelser eller av sådana gudstjänster eller offentliga tillställningar som anordnas av någon annan än den som bedriver programverksamheten tillämpas inte bestämmelserna i

- 10 § om rätt att meddela och anskaffa uppgifter för offentliggörande,
- 14 § om förbud mot ingripanden,
- 15 § om förhållningssättet vid tillämpning av denna grundlag,
- 2 kap. om rätten till anonymitet,
- 5–8 kap. om yttrandefrihetsbrott, meddelarbrott och anskaffarbrott, ansvar för yttrandefrihetsbrott, tillsyn och åtal samt särskilda tvångsmedel,
- 10 kap. om rättegången i yttrandefrihetsmål, och
- 11 kap. 7 § om rätt att meddela och anskaffa uppgifter för offentliggörande i program från utlandet.

17 § I lag får det meddelas föreskrifter om

1. sändningar av program som huvudsakligen är avsedda att tas emot utomlands, eller
2. program som sänds genom tråd men som inte är avsedda att tas emot av någon större allmänhet.

Sådana föreskrifter får dock inte gälla det som sägs i 10–13 §§.

18 § Det som sägs i 1 kap. 11 och 12 §§ tryckfrihetsförordningen om att det i lag får meddelas föreskrifter om upphovsmäns rättigheter, vissa kommersiella annonser, kreditupplysningsverksamhet, produktinformation och tillvägagångssätt för anskaffande av uppgifter gäller också i fråga om program och om innehållet i tekniska upptagningar.

19 § Bestämmelserna i denna grundlag hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om förbud mot kommersiell reklam i program eller om villkor för sådan reklam.

Detsamma gäller föreskrifter om förbud mot och villkor för sådan annonsering och sändning av program som helt eller delvis bekostas av någon annan än den som bedriver programverksamheten.

20 § Bestämmelserna i denna grundlag hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om förbud mot offentliggörande av personuppgifter

1. som avslöjar etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening,
2. om hälsa, sexualliv eller sexuell läggning,
3. som består av genetiska uppgifter eller biometriska uppgifter för att entydigt identifiera en fysisk person, eller
4. om att en enskild har begått lagöverträdelser genom brott, förekommer i fällande domar i brottmål eller har varit föremål för straffprocessuella tvångsmedel.

Vad som anges i första stycket gäller endast om

1. personuppgifterna ingår i en uppgiftssamling som har ordnats så att det är möjligt att söka efter eller sammanställa dessa, och
2. det med hänsyn till verksamheten och de former under vilka uppgiftssamlingen hålls tillgänglig finns särskilda risker för otillbörliga intrång i enskildas personliga integritet.

Undantag för barnpornografi

21 § Denna grundlag är inte tillämplig på pornografiska bilder av personer vars pubertetsutveckling inte är fullbordad eller som är under arton år.

2 kap.

Om rätt till anonymitet

Rätten till anonymitet

1 §

Upphovsmannen till ett *radio-* Upphovsmannen till ett *program*

program eller en teknisk upptagning är inte skyldig att röja sin identitet. Detsamma gäller den som har framträtt i en sådan framställning och den som har *lämnat* en uppgift enligt 1 kap. 2 §.

eller en teknisk upptagning är inte skyldig att röja sin identitet. Detsamma gäller *för* den som har framträtt i en sådan framställning och den som har *meddelat* en uppgift *för offentliggörande* enligt 1 kap. 10 §.

2 §

I mål om ansvar, skadestånd eller särskild rättsverkan på grund av yttrandefrihetsbrott i ett *radio-program* eller en teknisk upptagning får ingen ta upp frågan om vem som är framställningens upphovsman, vem som har framträtt i den, vem som har tillhandahållit den för offentliggörande eller vem som *har lämnat uppgifter* enligt 1 kap. 2 §.

Om någon har angetts som upphovsman till framställningen eller som den som har framträtt i denna, är det dock tillåtet att i målet pröva om han är ansvarig. Detsamma *skall gälla*, om någon i målet *uppges* sig vara upphovsmannen eller den som har framträtt.

Första stycket hindrar inte att det i en och samma rättegång handläggs både mål om yttrandefrihetsbrott och mål om brott som avses i 5 kap. 3 §.

I mål om ansvar, skadestånd eller särskild rättsverkan på grund av yttrandefrihetsbrott i ett *program* eller en teknisk upptagning får ingen ta upp frågan om vem som är framställningens upphovsman, vem som har framträtt i den, vem som har tillhandahållit den för offentliggörande eller vem som *är meddelare* enligt 1 kap. 10 §.

Om någon har angetts som upphovsman till framställningen eller som den som har framträtt i denna, är det dock tillåtet att i målet pröva om han *eller hon* är ansvarig. Detsamma *gäller* om någon i målet *har uppgett* sig vara upphovsmannen eller den som har framträtt.

Första stycket hindrar inte att det i en och samma rättegång handläggs både mål om yttrandefrihetsbrott och mål om brott som avses i 5 kap. 4 och 5 §§.

Tystnadsplikt

3 §

Den som har tagit befattning med tillkomsten eller spridningen av en framställning som utgjort eller varit avsedd att ingå i ett *radioprogram* eller en teknisk upptagning *och den som har varit verksam på en nyhetsbyrå* får inte röja vad han *därvid* har fått veta om vem som är upphovsman till framställningen eller har tillhandahållit den för *offentliggörande* eller om vem som har framträtt i den eller *lämnat uppgifter* enligt 1 kap. 2 §.

Den som har tagit befattning med tillkomsten eller spridningen av en framställning som utgjort eller varit avsedd att ingå i ett *program* eller en teknisk upptagning får inte röja vad han *eller hon då* har fått veta om vem som är upphovsman till framställningen eller har tillhandahållit den för *att offentliggöras* eller om vem som har framträtt i den eller *är meddelare* enligt 1 kap. 10 §.

Tystnadsplikten enligt första stycket gäller inte

1. om den till vars förmån tystnadsplikten gäller har samtyckt till att hans identitet röjs,

2. om fråga om identiteten får väckas enligt 2 § andra stycket,

3. om det rör sig om brott som anges i 5 kap. 3 § första stycket 1,

4. i den mån domstol, när det är fråga om brott enligt 5 kap. 2 § eller 3 § första stycket 2 eller 3, finner det erforderligt att vid förhandling uppgift lämnas, huruvida den som är tilltalad eller skäligen misstänkt för den brottsliga gärningen är den till vars förmån tystnadsplikten enligt första stycket gäller, eller

5. i den mån domstol i annat fall av hänsyn till ett allmänt eller enskilt intresse finner det vara av synnerlig vikt att uppgift om identiteten lämnas vid vittnesförhör eller förhör med en part under sanningsförsäkran.

Vid förhör som avses i andra stycket 4 eller 5 skall rätten noga vaka över att frågor inte ställs som kan inkräkta på tystnadsplikten utöver vad som i varje särskilt fall är medgivet.

Tystnadsplikt enligt första stycket gäller även för den som på något annat sätt har varit verksam inom ett företag som ger ut tekniska upptagningar eller sänder program eller på en nyhetsbyrå.

4 §

Tystnadsplikt enligt 3 § gäller inte i följande fall:

1. Den till vars förmån tystnadsplikten gäller har samtyckt till att hans eller hennes identitet röjs.

2. Det är tillåtet enligt 2 § andra stycket att behandla frågan om identiteten.

3. Det rör sig om något av de brott som avses i 5 kap. 4 § första stycket 1.

4. En domstol finner i fråga om brott enligt 5 kap. 3 § eller 4 § första stycket 2 eller 3 att det är nödvändigt att uppgifter lämnas om huruvida det är den som är tilltalad eller skäligen misstänkt för den brottsliga gärningen som har lämnat meddelandet eller medverkat till framställningen. Uppgifterna ska i så fall lämnas vid en förhandling.

5. En domstol finner i något annat fall att det av hänsyn till ett allmänt eller enskilt intresse är av synnerlig vikt att en uppgift om identiteten lämnas vid vittnesförhör eller förhör med en part under sanningsförsäkran.

Vid förhör som avses i första stycket 4 eller 5 ska rätten noga vaka över att det inte ställs frågor som kan inkräkta på tystnadsplikten utöver vad som har medgetts i varje särskilt fall.

Efterforskningsförbud

4 §

Ingen myndighet eller annat allmänt organ får efterforska

1. upphovsmannen till en framställning som har offentliggjorts eller varit avsedd att offentliggöras i ett *radioprogram* eller en teknisk upptagning eller den som har framträtt i en sådan framställning,

2. den som har tillhandahållit eller avsett att tillhandahålla en framställning för offentliggörande i ett *radioprogram* eller en teknisk upptagning, eller

3. den som har lämnat uppgifter enligt 1 kap. 2 §.

Förbudet hindrar inte efterforskning i fall då denna grundlag medger åtal eller annat ingripande. I sådana fall ska dock den i 3 § angivna tystnadsplikten beaktas.

5 §

En myndighet eller ett annat allmänt organ får inte efterforska

1. upphovsmannen till en framställning som har offentliggjorts eller varit avsedd att offentliggöras i ett *program* eller en teknisk upptagning eller den som har framträtt i en sådan framställning,

2. den som har tillhandahållit eller avsett att tillhandahålla en framställning för offentliggörande i ett *program* eller en teknisk upptagning, eller

3. den som har meddelat uppgifter enligt 1 kap. 10 §.

Förbudet i första stycket hindrar inte efterforskning när det behövs för åtal eller något annat ingripande mot den som avses där om ingripandet inte står i strid med denna grundlag. I sådana fall ska den tystnadsplikt som anges i 3 § beaktas.

Inte heller får en myndighet eller ett annat allmänt organ ingripa mot någon för att han eller hon i ett radioprogram eller en teknisk upptagning har brukat sin yttrandefrihet eller medverkat till ett sådant bruk.

Repressalieförbud

6 §

En myndighet eller ett annat allmänt organ får inte ingripa mot någon för att han eller hon i ett program eller en teknisk upptagning har brukat sin yttrandefrihet eller medverkat till ett sådant bruk.

Straff

5 §

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot sin tystnadsplikt enligt 3 § ska dömas till böter eller fängelse i högst ett år. Detsamma gäller den som i ett radioprogram eller en teknisk upptagning uppsåtligen eller av oaktsamhet lämnar felaktiga uppgifter om vem som är framställningens upphovsman eller har tillhandahållit den för offentliggörande, vem som framträder i den eller vem som har lämnat uppgifter i den.

För efterforskning i strid med 4 § första och andra styckena döms, om efterforskningen har skett uppsåtligen, till böter eller fängelse i högst ett år.

För uppsåtligt ingripande i strid med 4 § tredje stycket döms, om åtgärden utgör avskedande, uppsägning, meddelande av disciplinpåföljd eller en liknande åtgärd, till böter eller fängelse i högst ett år.

Allmänt åtal för brott som avses i första stycket får väckas endast om målsäganden har anmält brottet till åtal.

7 §

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som

1. uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot sin tystnadsplikt enligt 3 §,

2. uppsåtligen eller av oaktsamhet i ett program eller en teknisk upptagning lämnar felaktiga uppgifter om vem som är framställningens upphovsman eller har tillhandahållit den för offentliggörande, vem som framträder i den eller vem som har lämnat uppgifter i den,

3. uppsåtligen efterforskar i strid med 5 §,

4. uppsåtligen ingriper i strid med 6 §, om åtgärden utgör avskedande, uppsägning, meddelande av disciplinpåföljd eller en liknande åtgärd.

Allmänt åtal för brott som avses i första stycket 1 och 2 får väckas endast om målsäganden har anmält brottet till åtal.

Sändning av program

Rätt att sända genom tråd

1 § Varje fysisk och juridisk person har rätt att sända program genom tråd.

2 § Den frihet som följer av 1 § hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om

1. skyldighet för nätinnehavare att ge utrymme för vissa program i den utsträckning det behövs med hänsyn till allmänhetens intresse av tillgång till allsidig upplysning,

2. skyldighet för nätinnehavare att ge utrymme för överföringar i den utsträckning det behövs med hänsyn till intresset av konkurrens beträffande sådana överföringar i nätet eller allmänhetens intresse av tillgång till sådana överföringar,

3. skyldighet för nätinnehavare att vidta åtgärder för att tillförsäkra mottagarkretsen inflytande över programvalet,

4. skyldighet för den som sänder program i tv eller tillhandahåller sådana program genom överföring ur en databas enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 a att göra programmen tillgängliga för personer med funktionsnedsättning genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik,

5. skyldighet för den som sänder program i tv eller tillhandahåller sådana program genom överföring ur en databas enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 a att främja framställning av och tillgång till program med europeiskt ursprung, eller

6. ingripanden mot fortsatt sändning av ett utbud som inriktas på våldsförställningar, pornografiska bilder eller hets mot folkgrupp.

Sändning på annat sätt än genom tråd

3 § Rätten att sända program på annat sätt än genom tråd får regleras genom lag som innehåller föreskrifter om tillstånd och villkor för att sända.

Det allmänna ska eftersträva att radiofrekvenserna tas i anspråk på ett sätt som leder till vidaste möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet.

4 § Det ska finnas möjlighet för sammanslutningar att få tillstånd att sända ljudradioprogram i lokala radiosändningar i den utsträckning som tillgängliga radiofrekvenser medger. Närmare föreskrifter om detta får meddelas i lag.

Vissa förutsättningar för begränsningar i rätten att sända

5 § I fråga om sådana begränsningar i rätten att sända program som avses i 2–4 §§ gäller vad som föreskrivs om begränsningar av grundläggande fri- och rättigheter i 2 kap. 21–23 §§ regeringsformen.

Redaktionell självständighet

6 § Den som sänder program avgör självständigt vad som ska förekomma i programmen.

7 § Frågor om rätten att sända program ska kunna prövas av domstol eller av en nämnd vars sammansättning är bestämd i lag och vars ordförande ska vara eller ha varit ordinarie domare. Ett beslut av regeringen prövas av domstol och behöver endast avse beslutets laglighet.

Om saken gäller ett ingripande på grund av missbruk av yttrandefriheten, ska frågan prövas av domstol under medverkan av jury enligt de närmare föreskrifter som meddelas i lag. Detta gäller dock inte om saken rör överträdelse av sådana föreskrifter eller villkor i fråga om kommersiell reklam, annan annonsering eller sändning av program som avses i 1 kap. 19 §.

Bevarandeskyldighet och pliktleverans

8 § Föreskrifter om skyldighet att bevara inspelningar av program och hålla dem tillgängliga för granskning i efterhand och om att lämna dem till arkiv får meddelas i lag.

Undantag för kartor, ritningar eller bilder som återger Sverige

9 § I lag får det meddelas föreskrifter med syfte att förebygga att kartor, ritningar eller bilder som återger Sverige helt eller delvis och innehåller upplysningar av betydelse för rikets försvar sprids genom sändning av program.

Framställning och spridning av tekniska upptagningar

Rätten till framställning och spridning

10 § Varje fysisk och juridisk person har rätt att framställa och sprida tekniska upptagningar. För rätten att offentligt visa film, videogram eller någon annan teknisk upptagning med rörliga bilder kan det dock krävas granskning och godkännande i enlighet med 1 kap. 12 §.

Undantag från spridningsrätten

11 § Utan hinder av denna grundlag gäller det som föreskrivs i lag, när någon i förvärvssyfte till den som är under femton år lämnar ut filmer, videogram eller andra tekniska upptagningar med rörliga bilder med ingående skildringar av verklighetstrogen karaktär som återger våld eller hot om våld mot människor eller djur.

12 § Bestämmelserna i denna grundlag hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om straff och särskild rättsverkan för den som

1. visar pornografiska bilder på eller vid allmän plats genom skyltning eller något liknande förfarande på ett sätt som kan väcka allmän anstöt,

2. utan föregående beställning med post eller på annat sätt tillställer någon pornografiska bilder, eller

3. bland barn och ungdomar sprider tekniska upptagningar som genom sitt innehåll kan verka förråande eller medföra annan allvarlig fara för de unga.

Detsamma gäller i fråga om straff och särskild rättsverkan för den som bryter mot föreskrifter om granskning och godkännande av filmer,

videogram eller andra tekniska upptagningar med rörliga bilder som ska visas offentligt samt av rörliga bilder i en sådan offentlig uppspelning ur en databas som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 d.

13 § I lag får det meddelas föreskrifter med syfte att förebygga spridning genom teknisk upptagning av kartor, ritningar eller bilder som återger Sverige helt eller delvis och innehåller upplysningar av betydelse för rikets försvar.

Bevarandeskyldighet och pliktleverans

14 § Föreskrifter om skyldighet att bevara exemplar av tekniska upptagningar och att hålla dem tillgängliga för granskning får meddelas i lag. I lag får det också meddelas föreskrifter om skyldighet att lämna exemplar av sådana upptagningar till en myndighet och att lämna upplysningar i anslutning till sådan skyldighet.

Skyldighet att befordra tekniska upptagningar

15 § Den som enligt vad som följer av lag eller annan författning har en skyldighet att befordra tekniska upptagningar får inte på grund av innehållet vägra eller ställa särskilda villkor för att utföra denna skyldighet. Detta gäller dock inte om befordran skulle innebära en sådan överträdelse som avses i 18 § andra stycket eller 19 §.

Den som har en skyldighet enligt första stycket och som har tagit emot en teknisk upptagning för befordran ska inte anses som upptagningens spridare.

Ursprungsuppgifter

16 § Exemplar av tekniska upptagningar ska förse med tydliga uppgifter om vem som har låtit framställa upptagningen, om exemplaren framställs i landet och är avsedda för spridning här. Det ska även anges när, var och av vem exemplaren har framställts. Närmare föreskrifter om detta får meddelas i lag.

Registrering av försäljnings- eller uthyrningsverksamhet

17 § Föreskrifter om skyldighet för den som yrkesmässigt säljer eller hyr ut filmer, videogram eller andra tekniska upptagningar med rörliga bilder att anmäla sig för registrering hos en myndighet får meddelas i lag eller, i fråga om anmälans innehåll och hur anmälan närmare ska ske, med stöd av lag.

Straff

18 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som framställer en teknisk upptagning och då uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 16 § eller bestämmelser som avses där.

Till penningböter döms den som sprider en teknisk upptagning som saknar någon uppgift som är föreskriven i 16 §, om det sker uppsåtligen eller av oaktsamhet. Detsamma gäller om en sådan uppgift är oriktig och spridaren känner till detta.

19 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som sprider en teknisk upptagning i vetskap om att upptagningen har tagits i beslag eller konfiskerats enligt denna grundlag.

Upptagningar, skrifter och bilder beställda ur en databas

20 § Av en sådan teknisk upptagning, skrift eller bild som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 c ska databasens namn framgå, liksom när, var och hur upptagningen, skriften eller bilden har framställts. Den som driver verksamheten ska se till att upptagningen, skriften eller bilden har sådana uppgifter. Närmare föreskrifter om detta får meddelas i lag.

21 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 20 § eller bestämmelser som avses där.

Till penningböter döms den som lämnar ut en sådan teknisk upptagning, skrift eller bild som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 c och som saknar någon uppgift som är föreskriven i 20 §, om det sker uppsåtligen eller av oaktsamhet. Detsamma gäller om en sådan uppgift är oriktig och den som lämnar ut upptagningen, skriften eller bilden känner till detta.

4 kap.

Om utgivare

Utgivare

Krav och befogenheter

1 §

Radioprogram och tekniska upptagningar *skall* ha en utgivare. Utgivare av *radioprogram* *skall* enligt vad som närmare föreskrivs i lag utses för varje program eller för hela eller delar av programverksamheten.

Program och tekniska upptagningar *ska* ha en utgivare. Utgivare av *program* *ska* enligt vad som närmare föreskrivs i lag utses för varje program eller för hela eller delar av programverksamheten.

Utgivaren utses av den som bedriver sändningsverksamheten eller låter framställa den tekniska upptagningen.

2 §

Utgivaren *skall* vara svensk medborgare. I lag får föreskrivas att även utlänningar får vara utgivare.

Den som är utgivare *skall* ha hemvist här i riket. Den som är underårig eller i konkurs eller som har förvaltare enligt särskilda bestämmelser i lag får inte vara utgivare. *Uppgift* om vem som är utgivare *skall* vara tillgänglig för allmänheten.

En utgivare *ska* vara en fysisk person med hemvist i Sverige. Den som är underårig eller i konkurs eller som har förvaltare enligt särskilda bestämmelser i lag får inte vara utgivare.

3 §

Utgivaren *skall* ha befogenhet att utöva tillsyn över framställningens offentlighöörande och att bestämma över dess innehåll så att ingenting får *införas* i den mot hans vilja. Varje inskränkning i *den befogenheten skall* vara utan verkan.

Utgivaren *ska* ha befogenhet att utöva tillsyn över framställningens offentlighöörande och att bestämma över dess innehåll så att ingenting får *föras in* i den mot hans *eller hennes* vilja. Varje inskränkning i *denna befogenhet ska* vara utan verkan.

Uppgift om utgivare

4 §

Uppgift om vem som är utgivare av program ska hållas tillgänglig för allmänheten. Närmare föreskrifter om detta får meddelas i lag.

5 §

Av en teknisk upptagning ska det framgå vem som är utgivare. Utgivaren ska se till att varje exemplar av upptagningen har en sådan uppgift.

Av en sådan teknisk upptagning, skrift eller bild som efter beställning har framställts ur en databas enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 c ska det framgå vem som är utgivare för databasen. Utgivaren ska se till att varje exemplar har en sådan uppgift.

Ställföreträdare

5 §

En utgivare för *radioprogramverksamhet* får utse en eller flera ställföreträdare. *Vad som sägs om utgivare i 2–4 §§ skall gälla också ställföreträdare. Om utgivarens uppdrag upphör, upphör även uppdraget att vara ställföreträdare.*

6 §

En utgivare för *programverksamhet* får utse en eller flera ställföreträdare. *För ställföreträdare gäller 2–4 §§. Upphör utgivarens uppdrag, upphör också uppdraget att vara ställföreträdare.*

Straff

6 §

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 1 § skall dömas till böter eller, om omständigheterna är synnerligen försvårande, till fängelse i högst ett år.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 4 § första stycket skall dömas till penningböter.

I lag får föreskrivas straff för den som bryter mot en föreskrift i lag som meddelats med stöd av 4 eller 5 §.

7 §²

Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 1 §. Om omständigheterna är synnerligen försvårande är straffet fängelse i högst ett år.

Till penningböter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 5 §.

I lag får *det* föreskrivas straff för den som bryter mot en föreskrift i lag som *har* meddelats med stöd av 4 eller 6 §.

5 kap.

Om yttrandefrihetsbrott

Yttrandefrihetsbrott, meddelarbrott och anskaffarbrott

Gärningar som anses vara yttrandefrihetsbrott

1 §

De gärningar som anges som tryckfrihetsbrott i 7 kap. 4 och 5 §§ tryckfrihetsförordningen *skall* anses som yttrandefrihetsbrott, om de begås i ett *radioprogram* eller en teknisk upptagning och är straffbara enligt lag.

Under samma förutsättningar skall som yttrandefrihetsbrott anses även sådan olaga våldskildring varigenom någon genom rörliga bilder närgånget eller utdraget skildrar grovt våld mot människor eller djur med uppsåt att framställningen sprids, om inte gärningen med hänsyn till omständigheterna är försvarlig.

De gärningar som anges som tryckfrihetsbrott i 7 kap. 2–20 §§ tryckfrihetsförordningen *ska* anses vara yttrandefrihetsbrott, om de begås i ett *program* eller en teknisk upptagning och är straffbara enligt lag.

2 §

Under de förutsättningar som anges i 1 § anses som yttrandefri-

² Tidigare 7 § upphävd genom 1998:1439.

hetsbrott även sådan olaga våldsskildring som innebär att någon genom rörliga bilder närgånget eller utdraget skildrar grovt våld mot människor eller djur med uppsåt att framställningen sprids. Detta gäller dock inte om gärningen med hänsyn till omständigheterna är försvarlig.

2 §

Gärningar som enligt 7 kap. 2 § tryckfrihetsförordningen inte skall anses som tryckfrihetsbrott, därför att de begås genom meddelanden där det brottsliga är dolt, skall inte heller anses som yttrandefrihetsbrott.

3 §

Ett tillkännagivande i en annons eller i ett annat sådant meddelande ska inte anses vara ett yttrandefrihetsbrott om det inte omedelbart av meddelandets innehåll framgår att ansvar för ett sådant brott kan bli aktuellt. Är meddelandet straffbart tillsammans med en omständighet som inte omedelbart framgår av meddelandets innehåll, gäller vad som föreskrivs i lag.

Detsamma gäller ett meddelande genom chiffer eller på något annat sätt, som är hemligt för allmänheten.

Meddelar- och anskaffarbrott

3 §

Om någon lämnar ett meddelande, som avses i 1 kap. 2 §, eller, utan att svara enligt 6 kap., medverkar till en framställning som är avsedd att offentliggöras i ett radioprogram eller en teknisk upptagning, som författare eller annan upphovsman eller genom att framträda i radioprogrammet och därigenom gör sig skyldig till

1. högförräderi, spioneri, grovt spioneri, grov obehörig befattning med hemlig uppgift, uppror, landsförräderi, landssvek eller försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott;

2. oriktigt utlämnande av allmän handling som *ej* är tillgänglig för *envar* eller tillhandahållande av sådan handling i strid med myndighets förbehåll vid dess utläm-

4 §

Om någon enligt 1 kap. 10 § meddelar en uppgift i syfte att göra den offentlig i ett program eller en teknisk upptagning och därigenom gör sig skyldig till något av följande brott, gäller vad som föreskrivs i lag om ansvar för det brottet:

1. uppror, högförräderi, spioneri, grovt spioneri, grov obehörig befattning med hemlig uppgift, landsförräderi, landssvek eller försök, förberedelse eller stämpling till ett sådant brott,

2. oriktigt utlämnande av *en* allmän handling som *inte* är tillgänglig för *var och en* eller tillhandahållande av *en* sådan handling i strid med *en* myndighets förbehåll

nande, när gärningen är uppsåtlig; eller

3. uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt i de fall som anges i särskild lag,

gäller vad som föreskrivs i lag om ansvar för sådant brott.

Om någon anskaffar en uppgift eller underrättelse i sådant syfte som avses i 1 kap. 2 § och därigenom gör sig skyldig till brott som anges i första stycket 1, gäller vad som föreskrivs i lag om ansvar för brottet.

Det som föreskrivs i 2 kap. 22 § första stycket regeringsformen om särskilt lagstiftningsförfarande ska gälla också i fråga om förslag till föreskrifter som avses i första stycket 3.

vid dess utlämnande, när gärningen är uppsåtlig, och

3. uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt i de fall som anges i en särskild lag.

Första stycket gäller också om brottet begås av någon som, utan att vara ansvarig enligt 6 kap., medverkar som författare eller annan upphovsman till en framställning som är avsedd att offentliggöras i ett program eller en teknisk upptagning eller medverkar genom att framträda i programmet.

I fråga om föreskrifter som avses i första stycket 3 tillämpas 2 kap. 22 § första stycket regeringsformen.

5 §

Om någon enligt 1 kap. 10 § anskaffar en uppgift i syfte att göra den offentlig i ett program eller en teknisk upptagning eller för att lämna ett meddelande och därigenom gör sig skyldig till ett brott som anges i 4 § första stycket 1, gäller vad som föreskrivs i lag om det brottet.

Ytterligare bestämmelser om yttrandefrihetsbrott

Påföljd

6 §

Vad som föreskrivs i lag om påföljd för brott som anges i 1 och 2 §§ gäller även när dessa anses

vara yttrandefrihetsbrott.

Vid bestämmande av påföljd ska det särskilt beaktas om en publicerad uppgift har rättats och rättelsen därefter offentliggjorts på ett lämpligt sätt.

Publicering av domen

7 §

Om den tilltalade döms för förtal eller förolämpning i ett program enligt 1 §, får domstolen efter yrkande av motparten besluta att domen helt eller delvis ska återges i ett program i samma sändningsverksamhet.

Skyldigheten att återge domen får avse ett sammandrag av domen som domstolen har gjort.

Konfiskering

6 §

En teknisk upptagning som *innehåller* ett yttrandefrihetsbrott får konfiskeras. Är brottet olaga våldsskildring gäller om särskild rättsverkan i övrigt vad som föreskrivs i lag.

Vid konfiskering skall alla exemplar som är avsedda för spridning förstöras. Dessutom skall tillses att föremål som kan användas särskilt för att mångfaldiga den tekniska upptagningen inte skall kunna användas för att framställa ytterligare exemplar.

8 §

En teknisk upptagning som *innehåller* yttrandefrihetsbrott får konfiskeras.

Är brottet olaga våldsskildring gäller också vad som föreskrivs i lag om särskild rättsverkan av brott.

Konfiskering innebär att alla exemplar av upptagningen som är avsedda att spridas ska förstöras. Konfiskering innebär även att åtgärder ska vidtas så att föremål som kan användas särskilt för att mångfaldiga den tekniska upptagningen inte ska kunna användas för att framställa ytterligare exemplar.

Vid bedömning av frågan om konfiskering ska det särskilt beaktas om en publicerad uppgift har rättats och rättelsen därefter offentliggjorts på ett lämpligt sätt.

Ansvarighetsregler**Ansvar för yttrandefrihetsbrott****Vem som är ansvarig**Utgivare och ställföreträdare

1 §

*Ansvar*et för yttrandefrihetsbrott i ett radioprogram eller en teknisk upptagning ligger på utgivaren. Har en ställföreträdare inträtt som utgivare, har han ansvaret. I fråga om andra direktsända radio-program än sådana som avses i 1 kap. 8 § får i lag föreskrivas att den som framträder i programmet skall ansvara för sina yttranden själv.

Utgivaren är ansvarig för yttrandefrihetsbrott i ett program eller en teknisk upptagning.

Om en ställföreträdare har inträtt som utgivare, är han eller hon ansvarig.

2 §

Utgivaren är ansvarig, trots att en ställföreträdare har inträtt som utgivare, om

1. ställföreträdaren inte längre var behörig när brottet begicks eller uppdraget annars upphört,

2. ställföreträdaren var utsedd för skens skull eller uppenbarligen inte hade de befogenheter som anges i 4 kap. 3 §, eller

3. uppgift om ställföreträdaren inte har hållits tillgänglig för allmänheten på föreskrivet sätt.

Den som bedriver sändningsverksamhet eller låter framställa en teknisk upptagning

3 §

Den som bedriver sändningsverksamhet eller låter framställa en teknisk upptagning är ansvarig för yttrandefrihetsbrott, om

1. det inte fanns någon behörig utgivare när brottet begicks,

2. utgivaren var utsedd för skens skull eller uppenbarligen inte hade de befogenheter som anges i 4 kap.

3 §, eller

3. uppgift om utgivaren inte har hållits tillgänglig för allmänheten på föreskrivet sätt.

Spridare

4 §

Den som sprider en teknisk upptagning är ansvarig för yttrandefrihetsbrott i stället för den som anges i 3 §, om uppgift enligt 3 kap. 16 § om vem som har låtit framställa upptagningen

1. saknas och det inte kan klargöras vem han eller hon är,

2. avser en person som saknar känd hemvist i Sverige och som inte heller kan påträffas här under rättegången,

3. avser en person som har hemvist utomlands, eller

4. är oriktig och den som sprider upptagningen känner till detta.

Ansvar vid vissa direktsändningar

5 §³

I fråga om andra direktsända program än sådana som avses i 1 kap. 16 § får det i lag föreskrivas att den som framträder i programmet ska ansvara för sina yttranden själv.

Särskilda regler om utgivares ansvar för information i en databas

6 §

Om en utgivare av en databas enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 a–c har underrättats av Justitiekanslern eller målsäganden om att databasen innehåller viss information som kan utgöra yttrandefrihetsbrott, och utgivaren

³ Tidigare 5 § upphävd genom 1998:1439.

inom två veckor efter det att underrättelsen togs emot tar bort informationen ur databasen, kan han eller hon inte hållas ansvarig för informationen. Detta gäller endast om det kan antas att informationen började tillhandahållas ur databasen tidigare än ett år innan underrättelsen.

Närmare föreskrifter om underrättelser enligt första stycket får meddelas i lag.

7 §

Om en utgivare av en databas enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 a–c, utan en föregående underrättelse enligt 6 §, har delgetts en stämningsansökan med yrkande om ansvar eller skadestånd för yttrandefrihetsbrott avseende viss information i databasen, och utgivaren inom två veckor efter delgivningen tar bort informationen ur databasen, kan han eller hon inte hållas ansvarig för informationen.

Trots första stycket kan utgivaren hållas ansvarig om det görs antagligt att informationen började tillhandahållas ur databasen ett år innan utgivaren delgavs stämningsansökningen eller senare.

Invändning mot ansvar

3 §

Om åtal väcks för ett yttrandefrihetsbrott och den tilltalade anser att det finns någon omständighet som medför att han inte skall vara ansvarig, skall han åberopa denna omständighet före huvudförhandlingen. Om han inte gör det, skall han betraktas som ansvarig.

8 §

Om den som är tilltalad för yttrandefrihetsbrott vill åberopa en omständighet som enligt detta kapitel medför att han eller hon inte ska vara ansvarig, ska denna omständighet åberopas före huvudförhandlingen. Annars får domstolen inte ta hänsyn till omständigheten.

4 §

Den som *ansvarar enligt detta kapitel* för ett yttrandefrihetsbrott *i en framställning skall* anses ha haft kännedom om innehållet i *framställningen. Han skall också anses ha medgett dess offentliggörande.*

9 §

Den som är *ansvarig* för yttrandefrihetsbrott *enligt detta kapitel ska* anses ha haft kännedom om innehållet i *programmet eller den tekniska upptagningen och medgett sändning eller utgivning.*

7 kap. Tillsyn och åtal

Huvudregel för tillsyn och åtal

1 § Bestämmelserna i 9 kap. 1–7 §§ tryckfrihetsförordningen om tillsyn och åtal gäller också i fråga om program, tekniska upptagningar och yttrandefrihetsmål, om inte annat följer av bestämmelserna i detta kapitel.

Justitiekanslerns överlämnande av åklagaruppdrag

2 § Justitiekanslern får när det gäller tekniska upptagningar överlämna åt allmän åklagare att vara åklagare i yttrandefrihetsmål om ansvar eller konfiskering på grund av olaga hot, hets mot folkgrupp, olaga våldskildring, hot mot tjänsteman, övergrepp i rättsak eller brott mot medborgerlig frihet. Rätten att väcka allmänt åtal får dock inte överlämnas när det gäller yttrandefrihetsbrotten hets mot folkgrupp eller brott mot medborgerlig frihet.

Preskription vid allmänt åtal

3 § Den tid inom vilken allmänt åtal för yttrandefrihetsbrott ska väckas är i fråga om

1. program sex månader från det att programmet sändes,
2. tillhandahållande som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 a–c sex månader från när informationen inte längre tillhandahölls,
3. offentlig uppspelning ur en databas som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 d sex månader från uppspelningen, och
4. tekniska upptagningar ett år från det att upptagningen gavs ut.

Beträffande sådana tekniska upptagningar som saknar någon av de i 3 kap. 16 § föreskrivna uppgifterna gäller dock vad som är föreskrivet i lag om tid för väckande av talan med den begränsningen att allmänt åtal inte får väckas senare än två år från det att Justitiekanslern fick kännedom om upptagningen.

Konfiskering utan åtal

4 § Finns det ingen ansvarig för ett yttrandefrihetsbrott enligt 6 kap. när det gäller en teknisk upptagning, får åklagaren eller målsäganden i stället för att väcka åtal ansöka om att upptagningen ska konfiskeras. Detsamma gäller när den som är ansvarig för brott inte kan delges stämning i Sverige.

Granskning och tillsyn i vissa fall

5 § I lag får det meddelas föreskrifter om att en nämnd vars sammansättning är bestämd i lag och vars ordförande ska vara eller ha varit ordinarie domare ska granska om program som någon har sänt på annat sätt än genom tråd står i överensstämmelse med de föreskrifter eller andra villkor som gäller för sändningarna.

En sådan nämnd får endast uttala sin mening och förelägga den sändande att följa föreskrifterna eller villkoren. I lagen får det föreskrivas att ett föreläggande av nämnden får förenas med vite. Frågor om ansvar för yttrandefrihetsbrott och om utdömmande av vite prövas alltid av domstol enligt 3 kap. 7 §.

6 § I lag får det meddelas föreskrifter om särskild tillsyn över att yttrandefriheten i filmer, videogram eller andra tekniska upptagningar med rörliga bilder inte missbrukas genom olaga våldsskildring. Tillsynen får även avse att sådana upptagningar som innehåller våld eller hot om våld inte i förvärvssyfte sprids till den som är under femton år.

Det får i lag meddelas föreskrifter om befogenhet för en myndighet att vid tillsyn enligt första stycket tillfälligt ta hand om ett exemplar av en film, ett videogram eller en teknisk upptagning med rörliga bilder som kan antas innehålla en framställning som innefattar olaga våldsskildring.

7 § I fråga om sådana föreskrifter som avses i 5 och 6 §§ gäller vad som föreskrivs om begränsningar av grundläggande fri- och rättigheter i 2 kap. 21–23 §§ regeringsformen.

8 kap.

Särskilda tvångsmedel

Beslag av tekniska upptagningar

Huvudregel

1 §

Bestämmelserna i 10 kap. tryckfrihetsförordningen om beslag av tryckta skrifter gäller också i fråga om beslag av tekniska upptagningar, om inte annat följer av bestämmelserna i detta kapitel.

Särskilda regler om beslag

2 §

När Justitiekanslern har beslutat om konfiskeringsbeslag eller fastställt ett sådant beslag, får rätten på Justitiekanslerns begäran medge att den tidsfrist som anges i

10 kap. 4 § tryckfrihetsförordningen förlängs, om tiden är otillräcklig med hänsyn till beslagets omfattning eller någon annan omständighet. Förlängningen får inte avse längre tid än som är oundgängligen nödvändig och får omfatta sammanlagt högst två veckor.

3 §

Om Justitiekanslern enligt 7 kap. 2 § har överlämnat åt allmän åklagare att vara åklagare i yttrandefrihetsmål gäller vad som anges i detta kapitel och i 10 kap. 2, 4 och 12 §§ tryckfrihetsförordningen om Justitiekanslerns uppgifter även den allmänna åklagaren. Vad som anges i 10 kap. 3 § andra stycket tryckfrihetsförordningen om anmälan av beslag gäller dock inte allmän åklagare.

4 §

Beslut om beslag av teknisk upptagning ska innehålla uppgifter om det eller de avsnitt av framställningen som har gett anledning till beslaget.

Om det vid ett sådant utredningsbeslag som avses i 10 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen inte är möjligt att i beslutet närmare ange varje avsnitt som har gett anledning till beslaget, ska det i efterhand i ett särskilt beslut anges vilka avsnitt som åberopas som brottsliga. Ett sådant beslut ska meddelas så snart det är möjligt.

Beslaget gäller endast de särskilda skivor, rullar eller andra sådana delar av upptagningen där dessa avsnitt förekommer.

5 §

Bevis om beslag ska utan avgift lämnas till den som beslaget har gjorts hos och den som har låtit framställa den tekniska upptag-

ningen. Beviset ska innehålla uppgifter om det eller de avsnitt i upptagningen som har gett anledning till beslaget. Ett sådant bevis ska lämnas så snart det är möjligt.

Beslag av upptagningar, skrifter eller bilder beställda ur en databas

6 §

För en upptagning, skrift eller bild som har beställts ur en databas enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 c gäller vid yttrandefrihetsbrott vad som anges om utredningsbeslag i 10 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen. I stället för 10 kap. 7 och 10 §§ gäller dock beträffande tekniska upptagningar vad som föreskrivs i 4 och 5 §§.

8 kap.

Om skadestånd

Skadestånd får inte dömas ut på grund av innehållet i ett radioprogram eller en teknisk upptagning i andra fall än när framställningen innefattar ett yttrandefrihetsbrott.

Om skadestånd på grund av brott som avses i 5 kap. 2 och 3 §§ gäller vad som är föreskrivet i lag.

9 kap.

Skadestånd

Allmänna förutsättningar

1 §

Skadestånd för missbruk av yttrandefriheten genom innehållet i ett program eller en teknisk upptagning får grundas endast på att det program eller den tekniska upptagning som krävet avser innefattar yttrandefrihetsbrott.

I fråga om skadestånd på grund av brott som avses i 5 kap. 3–5 §§ gäller vad som är föreskrivet i lag.

Vad som sägs om skadestånd enligt detta kapitel gäller i tillämpliga delar även krav enligt 5 kap. 7 § på att en dom om förtal eller förolämpning ska återges i ett program.

Bestämmelsen i 6 kap. 9 § gäller också i fråga om skadestånd på grund av yttrandefrihetsbrott i ett program eller en teknisk upptagning.

Vem som är ansvarig

2 §

Den som enligt 6 kap. bär det straffrättsliga ansvaret ansvarar även för skadestånd. Skadeståndet kan krävas ut också av den som bedriver programverksamheten eller har låtit framställa den tekniska upptagningen.

I fall som avses i 1 kap. 8 § ansvarar gärningsmannen för skadestånd på grund av brott som han begår i sändningen. Skadeståndet kan krävas ut även av den som bedriver programverksamheten.

Den som är ansvarig för yttrandefrihetsbrott enligt 6 kap. är även ansvarig för skadestånd.

Krav på skadestånd kan även riktas mot den som bedriver programverksamheten eller har låtit framställa den tekniska upptagningen.

Om en utgivare inte ansvarar för yttrandefrihetsbrott till följd av 6 kap. 6 och 7 §§ är han eller hon inte heller ansvarig för skadestånd.

3 §

Vid direktsändningar som avses i 1 kap. 16 § är gärningsmannen ansvarig för skadestånd på grund av brott som han eller hon begår i sändningen.

Krav på skadestånd kan även riktas mot den som bedriver programverksamheten.

3 §

Om den som skulle bära det straffrättsliga ansvaret inte har någon känd hemortsadress i landet när brottet förövas och inte heller kan påträffas här under rättegången och ansvaret därför övergår på någon annan enligt 6 kap. 2 § tredje stycket, får skadestånd ändå krävas ut även av den förre, i den mån det medges i lag.

4 §

Om den som skulle ha varit ansvarig för yttrandefrihetsbrott i en teknisk upptagning inte har någon känd hemvist i landet när brottet begås och inte heller kan påträffas här under rättegången och ansvaret därför övergår på den som sprider upptagningen enligt 6 kap. 4 § 1 och 2, får krav på skadestånd ändå riktas även mot den som skulle ha varit ansvarig. Det gäller i den utsträckning skadestånd kan dömas ut enligt lag.

4 §

Vad som sägs i 6 kap. 4 § denna grundlag skall gälla också i fråga

5 §

Om någon är ansvarig för skadestånd på grund av yttrandefri-

om skadestånd på grund av yttrandefrihetsbrott i ett radioprogram eller en teknisk upptagning. I fråga om sådant skadestånd skall också gälla vad som sägs i 11 kap. 3–5 §§ tryckfrihetsförordningen om enskilt anspråk i vissa fall.

hetsbrott i egenskap av ställföreträdare för en juridisk person, får krav på skadestånd även riktas mot den juridiska personen.

Om en förmyndare, god man eller förvaltare i den egenskapen är ansvarig för skadestånd på grund av yttrandefrihetsbrott, får krav på skadestånd även riktas mot den för vilken förmyndaren, den gode mannen eller förvaltaren har utsetts.

Krav på skadestånd enligt denna paragraf får framställas om och i den omfattning anspråket kan göras gällande enligt lag.

6 §

Om två eller flera är ansvariga för skadestånd enligt detta kapitel, ansvarar de solidariskt för skadeståndet. I fråga om ansvaret dem emellan gäller vad som föreskrivs i lag.

Skadestånd när straff för brottet inte kan dömas ut

7 §

Krav på skadestånd med anledning av ett yttrandefrihetsbrott kan framställas trots att straff för brottet inte kan dömas ut på grund av preskription eller av något annat skäl.

9 kap.

Om rättegången i yttrandefrihetsmål

Vad som sägs i 12 kap. tryckfrihetsförordningen om rättegången i tryckfrihetsmål skall gälla också i fråga om motsvarande mål som avser radioprogram och tekniska upptagningar (yttrandefrihetsmål).

10 kap.

Rättegången i yttrandefrihetsmål

1 §

Vad som sägs i 12 kap. tryckfrihetsförordningen om rättegången i tryckfrihetsmål ska gälla också i fråga om motsvarande mål som avser program och tekniska upptagningar (yttrandefrihetsmål).

Hänvisningen i 12 kap. 2 § till 8 kap. tryckfrihetsförordningen skall därvid avse 6 kap. denna grundlag.

De som utsetts till *jurymän* för tryckfrihetsmål skall också vara *jurymän* i yttrandefrihetsmål.

Hänvisningen i 12 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen till 8 kap. tryckfrihetsförordningen ska avse 6 kap. denna grundlag.

De som *har* utsetts till *juryledamöter* för tryckfrihetsmål ska också vara *juryledamöter* i yttrandefrihetsmål.

10 kap.

Om radioprogram och tekniska upptagningar från utlandet m.m.

11 kap.

Program och tekniska upptagningar från utlandet

Vidaresändningar av program från utlandet

1 §

För samtidig och oförändrad vidaresändning här i landet av program som avses i 1 kap. 3 § och som kommer från utlandet eller förmedlas hit genom satellitsändning men inte utgår från Sverige, gäller denna grundlag enbart i fråga om

– censurförbud och förbud mot andra hindrande åtgärder enligt 1 kap. 11 §,

– innehav av tekniska hjälpmedel och anläggande av trådnät enligt 1 kap. 13 §,

– förbud mot ingripanden enligt 1 kap. 14 §,

– det förhållningssätt som enligt 1 kap. 15 § ska iakttas vid tillämpningen av denna grundlag,

– rätt att sända program i tråd enligt 3 kap. 1 §, och

– särskilda regler för lagstiftning och rättslig prövning enligt 3 kap. 5 och 7 §§.

Dessutom ska bestämmelserna om meddelar- och anskaffarfrihet i 4 och 7 §§ tillämpas.

Om riksdagen har godkänt en internationell överenskommelse om program, får sådana föreskrifter om reklam och annonse-

ring som avses i 1 kap. 19 § inte hindra vidareändring av program om det skulle strida mot överenskommenheten.

Tekniska upptagningar från utlandet

1 §

Bestämmelserna i 1–9 och 11 kap. är tillämpliga också på sådana tekniska upptagningar som har framställts utomlands och som lämnas ut för spridning i Sverige. Vad som annars sägs om den som har låtit framställa upptagningen skall därvid i stället gälla den som här i landet lämnar ut den för spridning.

I fråga om rätten att meddela och anskaffa uppgifter och under rättelser för offentliggörande och om rätten till anonymitet gäller dock i tillämpliga delar vad som sägs i 13 kap. 6 § tryckfrihetsförordningen. Därvid skall

hänvisningen till 1 kap. 1 § tredje och fjärde styckena tryckfrihetsförordningen avse 1 kap. 2 § denna grundlag,

hänvisningen till 3 kap. tryckfrihetsförordningen avse 2 kap. denna grundlag,

hänvisningen till 3 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen avse 2 kap. 3 § denna grundlag och

hänvisningen till 7 kap. 3 § första stycket 2 tryckfrihetsförordningen avse 5 kap. 3 § första stycket 2 denna grundlag.

2 §

Bestämmelserna i 1–10 och 12 kap. är tillämpliga på sådana tekniska upptagningar som har framställts utomlands och som lämnas ut för spridning i Sverige. Vad som sägs i denna grundlag om den som har låtit framställa upptagningen ska då i stället gälla den som lämnar ut upptagningen för spridning här i landet.

Meddelar- och anskaffarfrihet

3 §

Det som sägs om meddelar- och anskaffarfrihet i 1 kap. 10 § gäller även i fråga om sådana tekniska upptagningar som har framställts utomlands och som lämnas ut för spridning här men som inte huvudsakligen är avsedda att spridas i

Sverige.

Första stycket gäller dock inte om

1. meddelandet eller anskaffandet innefattar brott mot Sveriges säkerhet,

2. meddelandet innefattar ett sådant utlämnande eller tillhållande som avses i 5 kap. 4 § första stycket 2, eller

3. meddelandet utgör ett uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt.

4 §

Det som sägs om meddelar- och anskaffarfrihet i 3 § tillämpas för en teknisk upptagning som inte har lämnats ut för spridning i Sverige, om uppgiften meddelats eller anskaffats här.

5 §

Meddelaren har i fall som avses i 3 och 4 §§ rätt till anonymitet enligt 2 kap.

Bestämmelsen om undantag från tystnadsplikt i 2 kap. 4 § 3 ska omfatta även andra brott mot Sveriges säkerhet än de som anges där.

6 §

Om ett meddelande eller anskaffande är straffbart enligt 3 eller 4 §, gäller vad som anges i denna grundlag om meddelar- och anskaffarbrott.

Mål om ansvar eller skadestånd på grund av ett sådant brott handläggs enligt bestämmelserna om yttrandefrihetsmål, om inte annat följer av 10 kap. 1 § denna grundlag och 12 kap. 1 § andra stycket tryckfrihetsförordningen.

7 §

Om ett program sänds från en sändare utanför Sverige, gäller 3–6 §§ i fråga om rätten att meddela och anskaffa uppgifter och att vara anonym, om uppgifterna har med-

delats eller anskaffats här.

I fråga om program som sänds från öppna havet eller luftrummet däröver får det dock i lag föreskrivas undantag från rätten att meddela och anskaffa uppgifter.

11 kap.

Vad som sägs i 14 kap. 1–3 §§ tryckfrihetsförordningen om resning, högre rätts prövning av tryckfrihetsmål och skyndsam behandling av mål skall gälla också i fråga om motsvarande mål enligt denna grundlag.

I alla hänseenden som inte har reglerats särskilt i denna grundlag eller i lag som har beslutats med stöd av den gäller vad som är föreskrivet i lag eller annan författning.

Utlänningar är i fråga om yttrandefriheten enligt denna grundlag likställda med svenska medborgare, om inte något annat följer av lag.

12 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Vad som föreskrivs i 14 kap. 1–3 §§ tryckfrihetsförordningen om resning, tillsättande av en ny jury och skyndsam handläggning av mål gäller också i fråga om motsvarande mål enligt denna grundlag.

Internationellt rättsligt bistånd

2 §

I fråga om internationellt rättsligt bistånd gäller vad som föreskrivs i lag. Sådant bistånd får inte lämnas i strid med svenska allmänna rättsprinciper på det yttrandefrihetsrättsliga området.

Andra än svenska medborgare och svenska juridiska personer

3 §

För andra än svenska medborgare och svenska juridiska personer får särskilda begränsningar göras genom lag i fråga om yttrandefriheten enligt denna grundlag.

4 §

I frågor som inte har reglerats särskilt i denna grundlag eller i en särskild lag som har meddelats med stöd av grundlagen, gäller vad som annars är föreskrivet i lag eller annan författning.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019.
 2. Bestämmelserna i 6 kap. 6 och 7 §§ tillämpas även på information i en databas som började tillhandahållas före ikraftträdandet.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden¹

dels att 2 kap., 3 kap. 29 § och 4 kap. 3 § ska upphöra att gälla,

dels att 6 kap. 1 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas ett nytt kapitel, 2 kap., två nya paragrafer, 6 kap. 3 § och 11 kap. 5 §, och närmast före 6 kap. 3 § en ny rubrik av följande lydelse.

2 kap. Om ägare och utgivningsbevis av periodiska skrifter

Allmänna bestämmelser

1 § Andra än följande utländska fysiska och juridiska personer får inte vara ägare till periodiska skrifter som trycks i Sverige:

1. Utländska fysiska personer som har hemvist i Sverige.

2. Utländska fysiska personer med medborgarskap i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

3. Utländska juridiska personer som har bildats enligt lagstiftningen i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som har sitt säte, sitt huvudkontor eller sin huvudsakliga verksamhet inom det samarbetsområdet.

2 § Frågor om utgivningsbevis prövas av Patent- och registreringsverket. Verket tar också emot anmälningar om utgivare och ställföreträdare för utgivare. Verket ska föra register över periodiska skrifter. Registret får föras med hjälp av automatiserad behandling. Det får innehålla uppgifter om skriftens titel, utgivningsort, utgivningsplan, ägare, utgivare och, i förekommande fall, ställföreträdare för utgivaren, tidpunkt för utfärdande och förnyelse av utgivningsbevis samt förfall eller återkallelse av utgivningsbevis.

3 § Om en ansökan om utgivningsbevis eller en anmälan om utgivare eller ställföreträdande utgivare inte uppfyller föreskrivna krav, ska den som har gjort ansökan eller anmälan föreläggas att inom en viss tid avhjälpa bristen. Avhjälps inte bristen, får ansökningen eller anmälan avvisas.

4 § Regeringen får meddela föreskrifter om avgifter för ansökningar och anmälningar i ärenden enligt 5 kap. tryckfrihetsförordningen och om avgifter för utdrag ur register över periodiska skrifter.

¹ Lagen omtryckt 2002:911.

5 § Om utgivningsorten eller utgivningsplanen ändras, ska ägaren genast anmäla detta till Patent- och registreringsverket.

6 § I god tid innan ett utgivningsbevis upphör enligt 5 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen ska Patent- och registreringsverket dels till den senast kända ägaren av den periodiska skriften sända en påminnelse om att bevisets giltighet är begränsad till tio år och att beviset upphör om en ansökan om förnyelse av beviset inte har kommit in till myndigheten före tioårsperiodens utgång, dels kungöra påminnelsen elektroniskt.

Av kungörelsen ska namn och adress för den senast kända ägaren framgå, liksom utgivningsbevisets nummer och den titel som utgivningsbeviset avser.

7 § En ansökan om förnyelse enligt 5 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen får göras hos Patent- och registreringsverket tidigast ett år före och senast på dagen för periodens utgång. För en ansökan om förnyelse av ett utgivningsbevis gäller i övrigt samma bestämmelser som för den första ansökan.

8 § Ett beslut enligt 5 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen om att ett utgivningsbevis ska anses ha upphört ska dels sändas till den senast kända ägaren av den periodiska skriften, dels kungöras elektroniskt.

Om det av särskilda skäl kan antas att den senast kända ägaren inte kan nås av en försändelse är det tillräckligt att beslutet kungörs elektroniskt.

9 § Ett beslut om återkallelse av ett utgivningsbevis meddelas av Patent- och registreringsverket. I ärenden som avses i 5 kap. 13 § första stycket 2–7 tryckfrihetsförordningen ska ägaren och utgivaren om möjligt få tillfälle att yttra sig.

10 § Ett slutligt beslut av Patent- och registreringsverket i ett ärende om utgivningsbevis får överklagas till allmän förvaltningsdomstol inom två månader från dagen för beslutet.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Straff

11 § Till penningböter döms ägare till en periodisk skrift för vilken en ny utgivningsort eller en ny utgivningsplan inte anmäls enligt 5 §.

Justitiekanslern är åklagare i mål om ansvar för sådana brott som avses i första stycket.

6 kap.

1 §

Allmänt åtal för tryckfrihetsbrott som anges i 7 kap. 4 § 1–10 eller 5 § 3 tryckfrihetsförordningen eller för motsvarande yttrandefrihetsbrott enligt yttrandefrihetsgrundlagen får väckas endast om regeringen medger det.

Allmänt åtal för tryckfrihetsbrott som anges i 7 kap. 5, 10 eller 12–19 § eller 20 § 3 tryckfrihetsförordningen eller för motsvarande yttrandefrihetsbrott enligt yttrandefrihetsgrundlagen får väckas endast om regeringen medger det.

Underrättelse om information i en databas

3 §

En underrättelse enligt 6 kap. 6 § yttrandefrihetsgrundlagen ska innehålla en utförlig redogörelse för de omständigheter som åberopas till grund för påståendet om att viss information i databasen kan utgöra yttrandefrihetsbrott. Underrättelsen ska även innehålla tydliga uppgifter om vilken information i databasen den avser.

Den som framställer underrättelsen är skyldig att visa att utgivaren har tagit emot denna.

11 kap.

5 §

Innan internationellt rättsligt bistånd lämnas i en fråga som rör ansvar för brott, ska Justitiekanslern ges tillfälle att yttra sig över ansökan.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019.

Regeringen beslutade den 26 juni 2014 att tillkalla en parlamentariskt sammansatt kommitté, Mediegrundlagskommittén, med uppgift att utreda vissa frågor på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området, bl.a. skyddet för den personliga integriteten i databaser med utgivningsbevis, reglerna om preskription och ansvar för information i databaser och behovet av en delegationsbestämmelse i grundlagarna för produktinformation. Genom tilläggsdirektiv den 4 februari 2016 utvidgades uppdraget till att kommittén även skulle analysera hur en reglering om s.k. neutrala tobaksförpackningar förhåller sig till tryckfrihetsförordningen och lämna förslag till ändringar i grundlagen om sådana bedöms nödvändiga för att den typen av reglering ska vara möjlig.

Den 15 september 2016 överlämnade Mediegrundlagskommittén betänkandet *Ändrade mediegrundlag* (SOU 2016:58). En sammanfattning av kommitténs förslag finns i *bilaga 1*. Kommitténs lagförslag finns i *bilaga 2*. Betänkandet har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissvaren finns tillgängliga i Justitiedepartementet (Ju2016/06394/L6).

Riksdagen har gett regeringen till känna att det finns behov av en översyn av bl.a. databasregeln med hänsyn till framtida användning av ny teknik (bet. 2001/02:KU21 punkt 1, rskr. 2001/02:233). Frågan behandlas i avsnitt 6. Genom förslagen i denna proposition anser regeringen att riksdagsskrivelsen med tillkännagivandet är slutbehandlad.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 22 juni 2017 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 4*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 5*. Lagrådets synpunkter och förslag behandlas och bemöts i avsnitten 4.2, 6.2.3, 6.2.6, 8.2.2, 10.2 och i författningskommentaren. Regeringen har i huvudsak följt Lagrådets synpunkter. I förhållande till lagrådsremissen har vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

4 Språk och struktur

4.1 En grundlagsreglering med gamla anor

Tryckfrihetsförordningen, förkortad TF, antogs 1949 och trädde i kraft den 1 januari 1950. Den har ändrats vid ett stort antal tillfällen men ändå behållit samma grundläggande struktur som när den antogs. Vissa av bestämmelserna är av ännu äldre ursprung. Exempelvis har den grundläggande beskrivningen av tryckfrihetens innebörd och syfte i 1 kap. 1 § första och andra styckena TF och den praktiskt viktiga s.k. instruktionen i 1 kap. 4 § hämtats nästan ordagrant från 1809 års regeringsform och 1810 års tryckfrihetsförordning.

Tryckfrihetsförordningen innehåller stadganden av olika karaktär. Själva kärnan i regleringen består av dels bestämmelser som ringar in

grundlagens tillämpningsområde, dels regler av utpräglad fri- och rättighetskaraktär som i första hand lägger fast medborgarnas rätt att framställa och sprida yttranden genom tryckta skrifter. I tryckfrihetsförordningen finns också ett stort antal regler av ordningskaraktär. Avsikten med dessa bestämmelser är bl.a. att skapa en ordning som gör det förhållandevis enkelt att avgöra vem som ansvarar för ett grundlagsskyddat yttrande. Tryckfrihetsförordningen innehåller även ett stort antal bestämmelser av utpräglad straff- och processrättslig natur. Dessa motsvarar den typ av bestämmelser som utanför det grundlagsskyddade området förekommer i brottsbalken och rättegångsbalken.

Yttrandefrihetsgrundlagen, förkortad YGL, antogs 1991 och trädde i kraft den 1 januari 1992. Även denna grundlag har ändrats flera gånger. Bland ändringarna kan särskilt framhållas de utvidgningar av tillämpningsområdet som infördes 1999 (begreppet tekniska upptagningar infördes, se prop. 1997/98:43), 2003 (ett frivilligt skydd för databasverksamhet tillkom och grundlagsskydd för print on demand och s.k. push-tjänster infördes, se prop. 2001/02:74) och 2011 (grundlagsskydd för s.k. digital bio lades till, se prop. 2009/10:81).

Tryckfrihetsförordningen bildar mönster för yttrandefrihetsgrundlagen och är i många fall vägledande för hur denna bör förstås och tillämpas. Den grundläggande strukturen i yttrandefrihetsgrundlagen liknar den i tryckfrihetsförordningen. Även i den grundlagen finns bestämmelser som syftar till att lägga fast grundlagens tillämpningsområde, stadganden av utpräglad fri- och rättighetskaraktär, regler som syftar till att upprätthålla en viss ordning i systemet samt bestämmelser av mer utpräglad straff- och processrättslig natur.

I centrala delar bygger yttrandefrihetsgrundlagen på en lagstiftningsteknik som innebär att det görs hänvisningar till motsvarande bestämmelser i tryckfrihetsförordningen. Sådana hänvisningar förekommer bl.a. i fråga om vilka gärningar som utgör yttrandefrihetsbrott och när det gäller bestämmelser om tillsyn, åtal, tvångsmedel och rättegång.

4.2 En modernisering av språk och struktur

Regeringens förslag: Lagtexten i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen anpassas till det språk som används i annan författningstext. Språket görs könsneutralt och viss ny terminologi införs. I yttrandefrihetsgrundlagen införs, för att beteckna innehållet i de olika medieformerna, termen program i stället för radioprogram. I tryckfrihetsförordningen ersätter juryledamot juryman. Det anges genomgående i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen att skyddet riktar sig till var och en eller till varje fysisk och juridisk person och inte, som enligt dagens ordning, till svenska medborgare eller svenska juridiska personer. Med den reformen följer vissa ändringar i lagen med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden. Det görs en anpassning av reglerna om tystnadsplikt i yttrandefrihetsgrundlagen i syfte att regleringen ska vara densamma i de båda grundlagarna. Vissa omflyttningar och uppdelningar av bestämmelserna görs i syfte att öka

överskådligheten och göra regleringen tydligare. Av samma skäl inför mellanrubriker och paragrafrubriker i flertalet av kapitlen. Vissa bestämmelser i tryckfrihetsförordningen om utgivningsbevis flyttas till lagen med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden.

Mediegrundlagskommitténs förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Kommittén föreslår dock inte att skyddet i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen i vissa fall ska rikta sig till varje fysisk och juridisk person. Kommittén föreslår vidare att fler bestämmelser om utgivningsbevis ska flyttas till lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden, kallad tillämpningslagen, och att bestämmelsen i tillämpningslagen som reglerar vilka utländska fysiska och juridiska personer som får vara ägare till periodiska skrifter ska utgå.

Remissinstanserna: En stor majoritet av remissinstanserna, däribland *Riksdagens ombudsmän*, *Svea hovrätt*, *Justitiekanslern* och *Sveriges Television*, tillstyrker eller har i huvudsak inga synpunkter på förslagen. Några remissinstanser, bl.a. *Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet* och *Publicistklubben*, menar att vissa av de språkliga eller redaktionella ändringarna medför ändringar i sak. *Hovrätten över Skåne och Blekinge* ifrågasätter om det finns skäl att modernisera lydelsen av grundlagarna eftersom det finns risker för oönskade effekter. Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet invänder även mot användningen av uttrycket ras i bestämmelsen om hets mot folkgrupp. *Kammarrätten i Göteborg* och *Humanistiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* anser att struktur och innehåll kan moderniseras ytterligare. *Svenska Journalistförbundet* anser att möjligheten att undanta utländska medborgare från alla eller vissa rättigheter kan ifrågasättas. Humanistiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet och Publicistklubben lämnar liknande synpunkter och föreslår att bestämmelserna om handlingsoffentlighet i 2 kap. TF undantas från delegationsbestämmelsen avseende utländska medborgare.

Skälen för regeringens förslag

Grundlagens utformning – en demokratifråga

Tryckfrihetsförordningen antogs 1949. Även om flera ändringar har gjorts är strukturen densamma som vid antagandet (se avsnitt 4.1). Paragrafrubriker saknas och de enskilda paragraferna och styckena är ofta långa. Punktuppställningar eller liknande stöd för läsaren förekommer relativt sällan. Författningsspråket bygger också i stora delar på den standard som tillämpades vid införandet och skiljer sig tydligt från de riktlinjer som brukar tillämpas vid modern lagstiftning. Vissa av bestämmelserna har sitt ursprung i ännu äldre lagstiftningsprodukter, vilket bidrar till att stilen i tryckfrihetsförordningen kan upplevas som ålderdomlig och högtidlig.

Tryckfrihetsförordningen bildar mönster för yttrandefrihetsgrundlagen som trädde i kraft den 1 januari 1992. I yttrandefrihetsgrundlagen är författningsspråket i fråga om ordval och meningsuppbyggnad överlag modernare än i tryckfrihetsförordningen. Även i yttrandefrihets-

grundlagen är dock paragraferna ofta långa och svårlästa med frekventa hänvisningar till tryckfrihetsförordningen. Därtill kommer att lagtexten till stora delar utgår från ett antal teknikbundna begrepp vilkas innebörd i vissa fall är oklar eller har en betydelse som är främmande för vanligt språkbruk.

Såväl tryckfrihetsförordningen som yttrandefrihetsgrundlagen innehåller grundläggande bestämmelser om enskildas rättigheter. Båda grundlagarna innehåller också straffbestämmelser. En grundlagsreglering som är möjlig att läsa och i sina huvuddrag förstås av en allmänintresserad medborgare är ytterst en demokratifråga. Regeringen anser i likhet med kommittén att det finns skäl att se över struktur och språk i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen i syfte att göra dem mer lättillgängliga.

Ändringar görs i språk och struktur för att underlätta förståelsen av grundlagarna

En viktig utgångspunkt för förändringar i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen är att de görs inom ramen för den regleringsmodell för tryck- och yttrandefriheten som de båda grundlagarna utgör. Regleringen ska också betraktas som en helhet. Därmed finns skäl att undvika omotiverade skillnader mellan dem.

I jämförelse med den nuvarande regleringen innebär kommitténs förslag större enhetlighet i fråga om olika språkliga formuleringar och lagtekniska lösningar. Förslaget innehåller ett stort antal ändringar som syftar till att modernisera språket, bl.a. genom att det görs könsneutralt, och till att underlätta för läsaren att hitta rätt i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen, t.ex. genom att det införs mellanrubriker i flertalet av de båda grundlagarnas kapitel. Vissa ändringar i strukturen föranleds av kommitténs ambition att dela upp vissa längre paragrafer i flera och att flytta en del bestämmelser till andra ställen i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen där de bedöms passa bättre in systematiskt.

Enligt regeringens mening framstår de ändringar av språk och disposition som kommittén föreslår i allt väsentligt som väl genomtänkta och de ligger i linje med den struktur som utgör utgångspunkten för tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Ett uppdaterat språk, en bättre översiktlighet och en könsneutral utformning är angelägna moderniseringar som bör underlätta förståelsen för och tillämpningen av regleringen. Regeringen ställer sig därför i huvudsak bakom de redaktionella och språkliga ändringar som utredningen föreslår.

Som påpekas av flera remissinstanser, bl.a. *Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet* och *Publicistklubben*, är det av yttersta vikt att språkliga och strukturella förändringar av tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen inte för med sig oavsiktliga ändringar i sak. Regeringen anser därför att ett antal bestämmelser bör formuleras något annorlunda i förhållande till utredningens förslag för att undanröja varje risk för oavsiktliga ändringar i sak. Vissa bestämmelser bör också ges en annan redaktionell utformning.

Regeringen har i lagrådsremissen föreslagit att regleringen i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen ska göras klarare och mer lättillgänglig, bl.a. genom tydlig rubriksättning. Några av de föreslagna rubrikerna ifrågasätts dock av *Lagrådet*. Lagrådet har exempelvis synpunkter på rubriksättningen i anslutning till 5 kap. 2 § TF. Regeringen delar Lagrådets uppfattning att den i lagrådsremissen föreslagna rubriken inte ger en fullt ut rättvisande upplysning om paragrafens innehåll. Enligt regeringens mening kan den aktuella rubriken lämpligen utgå, eftersom innehållet i både 2 och 3 §§ i kapitlet väl ryms under rubriken *Ågare och utgivare* närmast före 5 kap. 1 §.

Lagrådet anser vidare att det kapitel i tryckfrihetsförordningen som innehåller bestämmelser om tryckfrihetsbrott, meddelarbrott och anskaffarbrott (7 kap.) bör struktureras om och att kapitelrubriken bör ändras. Enligt Lagrådet bör reglerna som hör till tryckfrihetsbrotten flyttas så att de följer direkt på de bestämmelser som anger vilka brott som är tryckfrihetsbrott. Motsvarande omstrukturering föreslås i yttrandefrihetsgrundlagen. Regeringen anser att det finns skäl för en struktur med innebörden att de gärningar som kan leda till straffansvar anges först, medan övriga bestämmelser anges därefter. Den struktur som föreslås i lagrådsremissens 7 kap. TF och 5 kap. YGL bör därför inte ändras. Regeringen anser dock att Lagrådets synpunkter i fråga om ändring av rubrikerna till 7 kap. TF och 5 kap. YGL bör tillmötesgås för att rubrikerna bättre ska återspegla vad som regleras i kapitlen. Regeringen har därför i huvudsak följt Lagrådets förslag i den delen.

Vissa nya termer införs

Kommitténs förslag innebär att terminologin i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen ändras i vissa avseenden. Avsikten med ändringarna är inte heller i denna del att påverka rättsläget.

Kommittén föreslår att termen radioprogram i yttrandefrihetsgrundlagen ändras till program. Som kommittén anger kan ändringen motiveras bl.a. med att termen radioprogram har en klart teknikinriktad prägel. En läsare utan fördjupad kunskap kan uppfatta den som att den bara omfattar program i ljudradio. I termen radioprogram inbegrips dock enligt dagens reglering såväl ljudradio som television samt även innehållet i vissa andra överföringar av ljud, bild eller text som sker med hjälp av elektromagnetiska vågor och innehållet i vissa offentliga uppspelningar ur en databas (1 kap. 1 § tredje stycket YGL). Vidare kan det noteras att termen radioprogram avser innehållet i sändningar och andra överföringar som behandlas i grundlagen och således inte den kommunikationsteknik som används (se prop. 1990/91:64 s. 108 och Wennberg m.fl., *Yttrandefrihetsgrundlagen*, 3:e uppl., s. 34–35 och 37). Mot bakgrund av det anförda anser regeringen att kommitténs förslag att i yttrandefrihetsgrundlagen ersätta termen radioprogram med program bör genomföras.

En annan terminologisk fråga rör termen juryman i reglerna om tryckfrihetsmål i 12 kap. TF. I likhet med kommittén anser regeringen att det finns skäl att ersätta juryman med juryledamot.

När det gäller den s.k. transportskyldigheten enligt nuvarande 6 kap. 4 § TF (tryckt skrift) och 3 kap. 10 § YGL (tekniska upptagningar) föreslår kommittén att de nuvarande termerna postbefordringsföretag,

allmän trafikanstalt och allmän trafikinrättning tas bort och ersätts av det mer allmänt hållna uttrycket den som enligt vad som följer av lag eller annan författning har en skyldighet att befordra tryckta skrifter (med motsvarande formulering i fråga om tekniska upptagningar). Regeringen anser att en sådan ändring framstår som välgrundad och bör genomföras.

Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet invänder mot användningen av uttrycket ras i bestämmelsen om hets mot folkgrupp. I betänkandet Ett utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner m.m. (SOU 2015:103) föreslås att uttrycket ras ska ersättas med föreställning om ras i tryckfrihetsförordningens bestämmelse om hets mot folkgrupp. Motsvarande ändring föreslås i bl.a. 16 kap. 8 § brottsbalken. Regeringen beslutade den 22 juni 2017 att inhämta Lagrådets yttrande över bl.a. förslag till ändringar i tryckfrihetsförordningens bestämmelse om hets mot folkgrupp (lagrådsremissen Ett utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner). Beredningen av det lagstiftningsärendet fortgår inom Regeringskansliet. Regeringen vill inte i detta lagstiftningsärende föregripa de överväganden som kan komma att göras i den beredningen.

Särskilt om förändringar i tryckfrihetsförordningens s.k. portalparagraf och den s.k. instruktionen

I 1 kap. 1 § första och andra styckena samt 1 kap. 4 § TF finns centrala bestämmelser för tryckfrihetsförordningen – den s.k. portalparagrafen och den s.k. instruktionen. Dessa bestämmelser kan sägas bära vidare det idégod som ytterst går tillbaka på 1766 års tryckfrihetsförordning. Den utformning och den ordalydelse som dessa stadganden i dag har kan direkt härledas till de stora konstitutionella förändringar som ägde rum med 1809 års regeringsform och 1810 års tryckfrihetsförordning. De grundläggande principer som återfinns i stadgandena har sedan kommit att bestå. De har med i huvudsak bevarat sakinnehåll och snarlik språklig utformning förts vidare in i nu gällande 1949 års tryckfrihetsförordning.

Som kommittén framhåller finns det skäl att iaktta särskild varsamhet med förändringar av just dessa bestämmelser. Detta beror inte främst på hänsyn till den historiska traditionen som sådan och värdet av att bokstavligen knyta an till denna. För varsamhet talar framför allt betydelsen av att undvika risken att rubba grundvalarna för tryckfriheten eller i övrigt öppna för betydelseförskjutningar som i rättstillämpningen skulle kunna försvaga tryckfriheten eller på annat sätt medföra en risk för nya tolkningsproblem.

Bestämmelser av detta slag får samtidigt inte riskera att framstå som otidsenliga i sin utformning och som svårbegripliga till sitt innehåll. Det kan i stället sägas ligga ett stort värde i att genom ett modernt språkbruk göra just dessa centrala bestämmelser särskilt lättillgängliga. Med en språklig modernisering kan bestämmelserna än bättre fortsätta att fullgöra sin funktion som portalstadganden. Regeringen anser att kommitténs förslag till förändringar av portalparagrafen och instruktionen svarar väl mot dessa utgångspunkter.

Kommittén föreslår bl.a. att portalstadgandet i tryckfrihetsförordningen ska kompletteras med en bestämmelse som klargör att det för tryckfriheten inte får finnas några andra begränsningar än de som följer av den grundlagen. *Lagrådet* anser att bestämmelsen är onödig och

förordar att den utgår. Lagrådet för även fram att den nya bestämmelsen i portalstadgandet och bestämmelsen i 14 kap. 5 § TF, som anger att vissa begränsningar får göras i lag, framstår som motsägelsefulla. Regeringen delar inte den uppfattningen. Den föreslagna bestämmelsen i portalstadgandet tjänar framför allt syftet att tydligare än i dag markera innebörden av den etablerade principen att varje begränsning av tryckfriheten måste ha stöd i tryckfrihetsförordningen. Om lagstiftaren utnyttjar en delegationsbestämmelse för att inskränka tryckfriheten är det ingen tvekan om att en sådan begränsning ”följer av” tryckfrihetsförordningen. Regeringen anser sammanfattningsvis att kommitténs förslag till ändringar i portalparagrafen och instruktionen bör genomföras i sin helhet.

Två frågor som berör rättsläget

Kommitténs översyn av lagtexten har i två fall aktualiserat frågan om det finns skäl att göra vissa förändringar som kan sägas ändra rättsläget något.

Det ena fallet avser vilket skydd för tryck- och yttrandefriheten som ska gälla för andra än svenska medborgare. Kommittén föreslår i denna del att tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen samordnas med hur fri- och rättighetsregleringen har utformats i 2 kap. regeringsformen (prop. 2009/10:80 s. 148–149). Förslaget innebär att det i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen anges att skyddet för tryckfriheten riktar sig till var och en och inte, som enligt dagens ordning, till svenska medborgare. I särskilda bestämmelser i respektive grundlag föreslås att för andra än svenska medborgare får särskilda begränsningar göras genom lag i fråga om tryck- respektive yttrandefriheten. Förslaget innebär bl.a. att bestämmelserna i tillämpningslagen, om att även andra än svenska medborgare får vara utgivare för periodiska skrifter (2 kap. 6 §), radioprogram (3 kap. 29 §) och tekniska upptagningar (4 kap. 3 §) kan upphävas. Dessa bestämmelser behövs inte eftersom motsvarande följer redan av grundlagstexten. Förslaget innebär även att ordet utlänning ersätts med andra än svenska medborgare i tillämpningslagen (jfr 2 kap. 25 § RF).

Humanistiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet menar att för det fall lagstiftaren väljer att utnyttja möjligheten att i lag begränsa utländska medborgares rätt att få ta del av allmänna handlingar skulle det i praktiken innebära att myndigheterna är tvungna att begära att den som vill ta del av en allmän handling styrker att han eller hon är svensk medborgare, vilket skulle strida mot anonymitetsrätten i 2 kap. 14 § tredje stycket TF. *Publicistklubben* gör liknande invändningar. Regeringen konstaterar att den rätt att ta del av allmänna handlingar som nu finns i 2 kap. 1 § TF uttryckligen tillkommer svenska medborgare. Den farhåga som de båda remissinstanserna ger uttryck för torde därmed kunna aktualiseras även i förhållande till nu gällande lagstiftning. Förslaget innebär alltså ingen förändring i förhållande till vad som gäller i dag. En annan sak är att en inskränkning i handlingsoffentligheten i förhållande till utländska medborgare, liksom i dag, skulle behöva vägas mot andra principer i 2 kap. TF, såsom anonymitetsrätten.

Enligt regeringen finns det goda skäl för att i huvudsak genomföra kommitténs förslag. Det innebär att bestämmelser som i dag uttryckligen riktar sig till svenska medborgare bör ändras till att ange var och en som målgrupp. I de fall grundlagsskyddet enligt nuvarande lydelse omfattar både svenska medborgare och svenska juridiska personer (nuvarande 4 kap. 1 §, 5 kap. 1 § och 6 kap. 1 § TF samt 3 kap. 1 och 8 §§ YGL) bör dock anges att skyddet tillkommer varje fysisk och juridisk person och inte, som kommittén föreslår, var och en.

Lagrådet godtar att regleringen ändras på detta sätt men anser att det bör föreskrivas uttryckligen i grundlagarna om tryckfriheten och yttrandefriheten ska tillkomma även juridiska personer. Regeringen konstaterar att vissa rättigheter som rör tryckfriheten redan i dag uttryckligen och i särskilda bestämmelser tillerkänns även juridiska personer. Det gäller t.ex. rätten enligt 4 kap. 1 § TF att själv eller med biträde av andra genom tryckpress framställa tryckalster och rätten enligt 6 kap. 1 § TF att till salu hålla, försända eller annars sprida tryckta skrifter. Därutöver har vissa bestämmelser som enligt sin nuvarande ordalydelse endast gäller för svenska medborgare utvidgats genom rättspraxis till att även omfatta juridiska personer. Det gäller exempelvis i fråga om rätten enligt 2 kap. TF att ta del av allmänna handlingar (se RÅ 2003 ref. 3). Den praxis som har utvidgat regleringens tillämpning på ett sådant sätt att juridiska personer till en viss del eller fullt ut omfattas får enligt regeringen förutsättas gälla även efter de språkliga och redaktionella ändringar som föreslås i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Det finns enligt regeringen inte skäl att göra särskilda ändringar i syfte att kodifiera praxis i de bestämmelser som avser exempelvis tryck- och yttrandefrihetens syfte eller tillgången till allmänna handlingar.

Lagrådet anser även att de delegationsbestämmelser som föreslås i 14 kap. 5 § TF och 12 kap. 3 § YGL, som innebär att särskilda begränsningar får göras genom lag i fråga om tryck- och yttrandefriheten och när det gäller allmänna handlingars offentlighet för andra än svenska medborgare och svenska juridiska personer, med den angivna utgångspunkten att rättigheterna gäller för var och en (fysiska personer) är motsägelsefulla. Regeringen delar inte den uppfattningen. Med hänsyn till att det finns bestämmelser som uttryckligen tillerkänner juridiska personer rättigheter som rör tryckfriheten och yttrandefriheten, anser regeringen att delegationsbestämmelsernas utformning tillgodoser de krav på klarhet och tydlighet som kan ställas på en generell reglering av aktuellt slag.

I fråga om utländska medborgares och utländska juridiska personers rätt att äga periodiska skrifter som trycks i Sverige föreslår kommittén att den bestämmelse i tillämpningslagen som anger vilka utländska fysiska och juridiska personer som får vara ägare ska upphävas. Ingen remissinstans invänder mot detta. Förslaget innebär dock enligt regeringen mening en väsentlig ändring i förhållande till gällande rätt. Av nuvarande ordning följer att enbart sådana utlänningar som är medborgare i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller har sin hemvist i Sverige och sådana utländska juridiska personer som har etablerats inom EES-området och har sitt säte, huvudkontor eller huvudsakliga verksamhetsställe inom detta område får

äga en periodisk skrift som trycks i landet. Några egentliga skäl för och konsekvenserna av att ta bort dessa begränsningar redovisas inte av kommittén. Utan en närmare analys av konsekvenserna av en sådan förändring bör någon ändring i sak i detta hänseende inte göras. Bestämmelsen, som har betydelse för ett effektivt ansvarsutkrävande, bör därför även fortsättningsvis ha en motsvarighet i tillämpningslagen. Det bör alltså finnas regler i tillämpningslagen som i viss mån begränsar utländska fysiska och juridiska personers rätt att äga periodiska skrifter. Med hänsyn till de ändringar som görs i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen bör dock bestämmelsen utformas på ett något annat sätt än i dag. Det andra fallet som aktualiserar en materiell förändring är den skillnad som finns i lagtexten mellan 3 kap. 3 § första stycket TF om tystnadsplikt avseende bl.a. anonyma meddelare och motsvarande bestämmelse i 2 kap. 3 § första stycket YGL. Enligt 3 kap. 3 § TF är tillämpningsområdet för tystnadsplikten mycket brett och omfattar alla som har tagit befattning med tillkomsten eller utgivningen av en tryckt skrift eller med en framställning som har varit avsedd att föras in i en sådan skrift (t.ex. redaktionsmedlemmar). Även andra som är verksamma på ett massmedieföretag (bl.a. receptionspersonal, datatekniker eller vaktmästare) kan enligt bestämmelsens ordalydelse omfattas av tystnadsplikt om de får kännedom om identiteten på en hemlig källa. Motsvarande bestämmelse i 2 kap. 3 § YGL omfattar enligt ordalydelsen enbart de som har tagit befattning med framställningen. Av förarbetena till yttrandefrihetsgrundlagen går det inte att utläsa att skillnaden mellan de två regelverken skulle grunda sig på ett medvetet ställningstagande från lagstiftarens sida (se prop. 1990/91:64 s. 114.). Som kommittén konstaterar har det inte framkommit något som skulle motivera en skillnad i regleringen. Bestämmelsen om tystnadsplikt i yttrandefrihetsgrundlagen bör därför ändras så att den stämmer överens med vad som anges i tryckfrihetsförordningen.

Vissa bestämmelser bör flyttas till lag

I kommitténs uppdrag att göra en språklig och strukturell översyn av tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen har ingått att även överväga om detaljbestämmelser i grundlagarna bör flyttas till vanlig lag.

Kommittén föreslår att vissa detaljbestämmelser om utgivning av periodisk skrift i 5 kap. TF flyttas till tillämpningslagen, närmare bestämt regleringen av olika handläggningsfrågor som rör utgivningsbevis (5 kap. 5 § fjärde stycket tredje meningen och femte stycket andra och tredje meningarna och sjätte stycket, 5 kap. 6 § andra stycket och 5 kap. 8 § andra stycket TF).

I lagrådsremissen följde regeringen kommitténs förslag. *Lagrådet* anser att vissa av de angivna bestämmelserna inte kan anses utgöra regler av rent formell karaktär och att de därmed bör finnas kvar i tryckfrihetsförordningen. Det gäller i fråga om bestämmelsen i 5 kap. 5 § fjärde stycket tredje meningen TF om att beslut om att ett utgivningsbevis ska anses förfallet vid tioårsperiodens utgång meddelas av den myndighet som avses i 4 §. Det gäller även bestämmelsen i 5 kap. 5 § sjätte stycket om att ett bevis, om en ansökan om förnyelse har gjorts

i rätt tid, fortsätter att gälla till dess att beslutet med anledning av ansökan har fått laga kraft. Regeringen delar Lagrådets uppfattning att dessa bestämmelser har en sådan betydelse för säkerställandet av att tryck- och yttrandefriheten i periodiska skrifter kan utnyttjas på ett effektivt sätt och för grundlagsskyddets omfattning att de bör finnas kvar i tryckfrihetsförordningen. I övrigt instämmer regeringen i kommitténs bedömning att de bestämmelser som är mer av detaljkaraktär kan flyttas till lag utan att det påverkar skyddet för tryckfriheten.

Utöver de bestämmelser som kommittén föreslår ska flyttas till tillämpningslagen anser Lagrådet att vissa bestämmelser om beslag bör flyttas dit. Enligt regeringen har emellertid dessa bestämmelser ett sådant samband med tryckfrihetsförordningens exklusiva tillämpningsområde att de även fortsättningsvis bör finnas i grundlag.

Andra lagstiftningsärenden om ändringar i tryckfrihetsförordningen

Regeringen har i propositionen Ett starkt straffrättsligt skydd för den personliga integriteten (prop. 2016/17:222) bl.a. lämnat förslag till ändringar i tryckfrihetsförordningens bestämmelser om olaga hot och förolämpning. Regeringen har efter beslut den 22 juni 2017 även inhämtat Lagrådets yttrande över bl.a. förslag till ändringar i tryckfrihetsförordningens bestämmelse om hets mot folkgrupp (lagrådsremissen Ett utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner). Om dessa förslag genomförs kommer ändringar att behöva göras i förslagen som lämnas i denna proposition och som rör motsvarande bestämmelser i 7 kap. TF (jfr 8 kap. 15 § regeringsformen).

5 Det automatiska grundlagsskyddet enligt databasregeln

Regeringens bedömning: Det automatiska grundlagsskyddet enligt databasregeln bör inte utvidgas till ytterligare publiceringar i databaser.

Redaktionsbegreppet i databasregeln bör behållas.

Mediegrundlagskommitténs bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som yttrar sig i denna del, däribland *Svea hovrätt*, *Justitiekanslern*, *Sveriges Television*, *Svenska Journalistförbundet* och *Publicistklubben*, delar bedömningen att det automatiska grundlagsskyddet enligt databasregeln inte bör utvidgas. *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet* anser dock att det bör övervägas att generellt göra grundlagsskyddet för internetpublicering beroende av utgivningsbevis. I fråga om redaktionsbegreppet anser *Sveriges Television*, *Tidningsutgivarna* och *Sveriges Tidskrifter* att det borde gå att hitta en lagteknisk lösning som inte gör det automatiska grundlagsskyddet för databaser beroende av hur man väljer att organisera verksamheten. Även *Svenska*

Journalistförbundet har invändningar mot grundlagarnas redaktionsbegrepp. Övriga remissinstanser som yttrar sig i denna del har inget att erinra mot bedömningen. Prop. 2017/18:49

Skälen för regeringens bedömning

Grundlagsskyddet enligt databasregeln

I 1 kap. 9 § YGL finns den s.k. databasregeln. Den ger under vissa förutsättningar grundlagsskydd för yttranden som sker genom tillhandahållanden till allmänheten ur databaser. För vissa aktörer gäller grundlagsskyddet automatiskt, dvs. utan att någon särskild åtgärd behöver vidtas. De som omfattas av det automatiska grundlagsskyddet är i första hand redaktioner för periodiska skrifter och redaktioner för tv- och radioprogram. Även massmedieföretag, som t.ex. bokförlag som ger ut tryckta böcker och skivbolag som ger ut tekniska upptagningar, omfattas. Justitiekanslern har i ett beslut den 12 september 2017 (dnr 4037-17-3.2) bedömt att databasregeln kan omfatta även databaser med webbsändningar som drivs av enskilda.

Andra aktörer som publicerar sig på internet har möjlighet att hos Myndigheten för press, radio och tv ansöka om utgivningsbevis och på så sätt få ett s.k. frivilligt grundlagsskydd (1 kap. 9 § andra stycket YGL och 3 kap. 19 § tillämpningslagen). Det kan t.ex. vara fråga om bloggar i liten skala och tidningar som bara publiceras på internet. Kraven för utgivningsbevis är av formellt slag. Någon prövning av de tänkta yttrandenas innehåll eller av verksamhetens karaktär görs inte.

Den tekniska utvecklingen erbjuder nya plattformar för kommunikation

Publiceringar på internet utgör en allt viktigare informationskälla. Även om det fortfarande finns starka kopplingar mellan traditionella medier och massmedial verksamhet på internet innebär den tekniska utvecklingen att yttranden i allt större utsträckning sker utan att databaserna har en sådan koppling. Medborgarna tar också allt mer del av information via internet medan användningen av traditionell tv, radio och dagstidningar minskar. Denna utveckling kommer sannolikt att fortsätta.

Som kommittén framhåller talar det förhållandet att internetpubliceringar utgör en allt viktigare informationskälla, ofta utan koppling till traditionella medier, för att det automatiska grundlagsskyddet borde utvidgas till andra aktörer som publicerar i databaser än dem som även ger ut yttranden i en annan form. Internetpubliceringar skulle med en sådan ordning få ett självständigt skydd.

En utvidgning av grundlagsskyddet måste emellertid kunna förenas med de grundprinciper som bär upp tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Detta gäller inte minst den särskilda ansvarsordningen och reglerna om meddelarfrihet. Ett automatiskt grundlagsskydd bör därför som utgångspunkt inte gälla för databaser där innehavaren inte har något intresse av grundlagsskydd och inte heller är villig att fullgöra de förpliktelser som följer med detta. Om grundlagarna är tillämpliga ska bestämmelser i övriga delar av rättsordningen inte tillämpas, om inte grundlagarna ger uttryckligt stöd för det. Denna tanke om grundlagarnas exklusivitet får sägas förutsätta att det i princip inte ska

finnas någon gråzon mellan systemet i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen och övriga delar av rättsordningen.

Kommittén överväger grundlagsskydd för publiceringar som liknar den verksamhet som de traditionella mediebolagen bedriver i dag. Det kan t.ex. avse lokaltidningar och facktidningar som bara finns på webben, dvs. vad som kan kallas professionellt bedriven medieverksamhet. Som kommittén konstaterar skulle dock en avgränsning för den typen av verksamhet från andra databaspubliceringar möta stora svårigheter. Det riskerar i sin tur en oklarhet i fråga om grundlagens tillämpningsområde som skulle kunna vara till men för både dem som driver verksamheten och eventuella meddelare. En påtaglig risk med en sådan utvidgning är också att aktörer som saknar intresse av grundlagsskydd kommer att omfattas av sådant skydd.

Regeringen delar mot denna bakgrund kommitténs bedömning att det för närvarande saknas förutsättningar att utvidga det automatiska grundlagsskyddet för databasverksamhet. Publiceringar på internet som i dagsläget saknar automatiskt grundlagsskydd bör i stället, liksom hittills, kunna skyddas genom att utgivningsbevis söks och beviljas för databasen. Till skillnad från *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet* anser inte regeringen att det finns skäl att överväga att göra grundlagsskyddet för samtliga internetpubliceringar beroende av utgivningsbevis.

Redaktionsbegreppet i databasregeln

Enligt databasregeln får databaser automatiskt grundlagsskydd om de tillhandahålls bl.a. av en redaktion för en periodisk skrift eller för ett radioprogram. Bland annat Yttrandefrihetskommittén har påtalat att massmedieföretag ibland väljer att organisera sin verksamhet på ett sätt som kan göra det svårt att definiera vad som är en redaktion och vilken redaktion det är som råder över innehållet i en viss databas (se SOU 2012:55 Del 1 s. 365).

Någon definition av redaktionsbegreppet finns inte i lagtexten. Högsta förvaltningsdomstolen har dock tolkat redaktionsbegreppet brett och uttalat att det inte kan ges någon annan eller vidare innebörd än att det innefattar de personer som har hand om ordnandet och utgivningen av tryckta skrifter. Enligt domstolen bör inriktningen på de tryckta skrifterna sakna betydelse för bedömningen av om det ska föreligga en redaktion i databasregelns mening (RÅ 2003 ref. 30).

I tidigare lagstiftningsärenden har regeringen uttalat att det är fråga om en redaktion även när ett traditionellt massmedieföretag förlägger sin databasverksamhet till en särskild juridisk person. En förutsättning är dock att massmedieföretaget fortfarande kan anses vara den som tillhandahåller allmänheten upplysningarna. Det bör vara de sakliga förhållandena och inte de formella omständigheterna som är avgörande och prövningen får göras på grundval av samtliga omständigheter i varje enskilt fall. Regeringen har också uttalat att ledning får sökas i allmänna principer för räckvidden av offentligrättslig lagstiftning (prop. 2001/02:74 s. 46–47). Den beskrivna tolkningen av redaktionsbegreppet har bekräftats av Högsta domstolen (NJA 2007 s. 309).

Regeringen kan, liksom kommittén, konstatera att redaktionsbegreppet i databasregeln inte är helt klart definierat och att det ger visst utrymme för tolkning. Ett annat begrepp eller en utmönstring av uttrycket redaktion skulle dock sannolikt ge upphov till liknande frågeställningar kring det automatiska grundlagsskyddets omfattning som redaktionsbegreppet föranleder. Eftersom situationen hittills har lösts i praxis på ett tillfredsställande sätt anser regeringen, i likhet med kommittén, att redaktionsbegreppet i databasregeln bör behållas.

6 Grundlagsskydd för print on demand, e-böcker och ljudböcker

6.1 Medieformen avgör grundlagsskyddet

Den medieform som ett innehåll ges ut i avgör vilka grundlagsregler som blir tillämpliga. Av detta följer att samma innehåll kan ha grundlagsskydd enligt olika regler beroende på i vilken form det ges ut. Nuvarande ordning innebär att det i första hand är utgivaren för en databas som ansvarar för innehållet i print on demand, en e-bok eller en ljudbok och ansvaret är knutet till själva databasen och inte det enskilda exemplaret (1 kap. 9 § och 6 kap. 1 § YGL) medan det är författaren som svarar för samma innehåll när det ges ut i en tryckt skrift (8 kap. 5 § TF). Att det föreligger ett sådant splittrat ansvar för samma innehåll har av bokbranschen framhållits som ett problem.

Det angivna är ett exempel på att grundlagarna är teknikberoende. Detta medför ett behov av att med hänsyn till den tekniska utvecklingen kontinuerligt överväga om grundlagsskyddet i förhållande till nya medieformer är ändamålsenligt.

I fråga om bl.a. print on demand riktade riksdagen 2001 ett tillkännagivande till regeringen om behovet av en översyn av bl.a. databasregeln med hänsyn till framtida användning av ny teknik (bet. 2001/02:KU21).

6.1.1 Print on demand

Print on demand, även kallat beställningstryck, innebär att tekniska uppdragningar, skrifter eller bilder framställs på begäran genom överföring av innehåll ur en databas. Vid framställning av skrifter används som regel kopiatorer eller skrivare med en mycket hög kapacitet och resultatet blir ofta likt en skrift som har framställts i tryckpress. Framställningssättet varierar dock och det förekommer att print on demand-exemplaren också framställs genom tryckpress. Antalet exemplar som framställs vid varje tillfälle varierar. Det kan handla om allt från ett enstaka exemplar till en upplaga med ett större antal exemplar. Användningen av tekniken skiljer sig också åt inom olika områden. Den största användningen finns på bokområdet medan print on demand inte är lika vanligt förekommande på musik-, film- och bildområdet. Tekniken används också vid tryck på t.ex. tröjor. Det kan vara t.ex. traditionella bokförlag eller skivbolag som

driver databaserna varifrån print on demand framställs. Det kan också vara aktörer som inte driver någon annan verksamhet.

Automatiskt grundlagsskydd för den databas som print on demand-exemplaren framställs från finns reglerat i 1 kap. 9 § första stycket 1 YGL. Enligt bestämmelsen har ett företag för yrkesmässig framställning av tryckta eller därmed enligt tryckfrihetsförordningen jämställda skrifter eller av tekniska upptagningar skydd enligt yttrandefrihetsgrundlagen för innehåll som tillhandahålls allmänheten ur en databas genom framställning av en teknisk upptagning, en skrift eller en bild. För att skydd enligt grundlagen ska gälla ställs också krav på att tillhandahållandet sker på särskild begäran och att innehållet i databasen kan ändras endast av den som driver verksamheten.

För andra aktörer än dem som träffas av bestämmelsen i 1 kap. 9 § första stycket 1 YGL kan s.k. frivilligt grundlagsskydd fås efter ansökan och beviljande av utgivningsbevis (1 kap. 9 § andra stycket YGL). En förutsättning för att utgivningsbevis ska beviljas är att bara den som driver verksamheten kan ändra innehållet i databasen.

Regleringen innebär att grundlagsskyddet omfattar själva databas-verksamheten som skriften i fråga framställs från. De enskilda exemplaren har dock normalt sett inte grundlagsskydd (se närmare avsnitt 6.2.2). För det fall print on demand-exemplar framställs i ett antal som utgör en upplaga kan dock exemplaren omfattas av grundlagsskydd enligt den s.k. stencilregeln i 1 kap. 5 § TF. En förutsättning är att utgivningsbevis gäller för exemplaren eller att de är försedda med en beteckning som utvisar att de är mångfaldigade och att det i anslutning till beteckningen finns tydliga uppgifter om vem som har mångfaldigt exemplaren och om ort och år för mångfaldigandet.

6.1.2 E-böcker och ljudböcker

E-böcker och ljudböcker är digitaliserade versioner av tryckta böcker eller böcker som publiceras enbart i det digitala formatet. Ljudböcker är böcker som återges som talat ljud, medan e-böcker kan vara textböcker som läses på t.ex. en datorskärm, en surfplatta eller i mobiltelefonen. E-böcker och ljudböcker utgörs av filer i en databas och kan distribueras som nedladdningsbara eller strömmande filer till läsarna. Ljudböcker kan också ges ut på fysiska databärare, t.ex. på cd-skivor. Enligt företrädare för bokbranschen kommer i dagsläget de allra flesta nya svenska böcker ut som e-böcker samtidigt som den tryckta boken (se bet. s. 288). Detta gäller i allt högre grad också böcker som översatts till svenska.

Liksom för print on demand har e-böcker och ljudböcker under vissa förutsättningar automatiskt grundlagsskydd enligt den s.k. databasregeln. Databasens e- och ljudboksfiler kan nämligen utgöra sådana överföringar till allmänheten på särskild begäran som avses i 1 kap. 9 § första stycket 1 YGL. Dessa överföringar omfattas av automatiskt grundlagsskydd om någon av aktörerna som anges i bestämmelsens första stycke tillhandahåller tjänsten. Närmast till hands när det gäller e-böcker och ljudböcker är sådana företag som benämns ”företag för yrkesmässig framställning av tryckta eller därmed enligt tryckfrihetsförordningen jämställda skrifter eller av tekniska upptagningar”, t.ex.

bokförlag eller tryckerier. En ytterligare förutsättning för grundlagsskyddet är, som nämns ovan, att det bara är den som driver verksamheten som ska kunna ändra innehållet i databasen.

Grundlagsskydd för databasinnehåll i form av e-böcker och ljudböcker kan, liksom för print on demand, också fås efter ansökan och beviljande av utgivningsbevis (s.k. frivilligt grundlagsskydd).

I likhet med enstaka exemplar som framställs genom print on demand saknar e-böcker och ljudböcker som konsumeras i form av enstaka nedladdningsbara eller strömmande filer grundlagsskydd. Den s.k. stencilregeln i 1 kap. 5 § TF, eller någon motsvarighet till den i yttrandefrihetsgrundlagen, är alltså inte tillämplig på sådana filer.

6.2 Ansvar för print on demand, taltidningar, e-böcker och ljudböcker

6.2.1 Grundprinciperna för skydd av print on demand enligt databasregeln bör inte ändras

Regeringens bedömning: Det finns inte tillräckliga skäl att ändra grundprinciperna för skydd av print on demand.

Mediegrundlagskommitténs bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som yttrar sig i denna del, däribland *Justitiekanslern*, *Hovrätten över Skåne och Blekinge*, *Sveriges Författarförbund* och *Svenska Förläggareföreningen*, delar kommitténs bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: Kommittén har haft i uppdrag att analysera om nuvarande bestämmelser om print on demand är adekvata eller om det behövs ändringar i regelverket. Kommittén analyserar i denna del inledningsvis om vissa grundprinciper för skydd av print on demand bör ändras.

Av 1 kap. 9 § första stycket 1 YGL följer att endast företag för yrkesmässig framställning av tryckta eller därmed enligt tryckfrihetsförordningen jämställda skrifter eller av tekniska upptagningar har automatiskt grundlagsskydd. De företag som avses är företrädesvis bokförlag och tryckerier. Kommitténs kartläggning visar dock att det även finns relativt stora aktörer som tillhandahåller print on demand som inte är traditionella bokförlag. Dessa uppfyller inte förutsättningarna för automatiskt grundlagsskydd. Kommittén anser att möjligheten att söka utgivningsbevis och därmed få ett s.k. frivilligt grundlagsskydd i tillräcklig grad fyller dessa aktörers behov av skydd för innehållet i sina databaser. Regeringen delar den bedömningen.

Kommittén konstaterar vidare att många bokförlag anlitar mellanhänder för produktion och distribution. I 1 kap. 9 § YGL ställs krav på att tillhandahållandet av informationen i databasen kan knytas till ett sådant företag som anges i bestämmelsen. Frågan är hur detta krav förhåller sig till anlitaandet av mellanhänder. Den kartläggning kommittén har gjort visar att mellanhänderna normalt sett saknar rätt att ändra i databasens

innehåll. Kommittén anser att det talar för att man bör se mellanhanden endast som förvarare av databasinnehållet för bokförlagets räkning och att innehållet kan betraktas som en del av bokförlagets tillhandahållande av databasinnehåll. Det skulle innebära att det är bokförlaget och inte mellanhanden som anses tillhandahålla allmänheten informationen i databasen i den mening som avses i 1 kap. 9 § första stycket 1 YGL (jfr NJA 2007 s. 309 och prop. 2001/02:74 s. 46–47).

En liknande frågeställning uppkommer i förhållandet mellan bokförlaget och författaren. När en bok framställs genom print on demand råder bokförlaget nämligen normalt sett inte fullt ut över innehållet, utan ändringar kan endast göras med författarens medgivande. Kommittén anser emellertid att det faller sig naturligt att se de inblandade aktörerna som en enhet, dvs. att författaren bidrar med innehållet till databasen medan förlaget råder över publiceringen. Enligt kommittén får bokförlaget även i fall som det nu beskrivna därmed anses råda över databasinnehållet i den mening som krävs enligt databasregeln.

De angivna frågeställningarna om tillämpningen av databasregeln när det gäller print on demand kan enligt kommittén bemästras inom ramen för den nuvarande regleringen. Även om gränsdragningsfall inte helt kan undvikas instämmer regeringen – i likhet med de remissinstanser som yttrar sig i denna del – i kommitténs bedömning att det inte framkommit tillräckliga skäl att ändra grundprinciperna för skyddet för print on demand enligt databasregeln.

6.2.2 Grundlagsskydd för enstaka exemplar och filer

Regeringens bedömning: Det finns inte skäl att ge enstaka print on demand-exemplar grundlagsskydd. Det finns inte heller skäl att ge e-böcker och ljudböcker i form av enstaka nedladdningsbara eller strömmande ljudfiler grundlagsskydd.

Mediegrundlagskommitténs bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av de remissinstanser som yttrar sig i denna del, däribland *Justitiekanslern*, *Hovrätten över Skåne och Blekinge* och *Svenska Journalistförbundet*, instämmer i eller har inga invändningar mot kommitténs bedömning. *Sveriges Författarförbund*, *Svenska Förläggareföreningen* och *Norstedts Förlagsgrupp AB* invänder inte mot bedömningen att det saknas skäl att ge grundlagsskydd åt enstaka print on demand-exemplar eller strömmande filer, men anser att e-böcker och ljudböcker i form av enstaka nedladdningsbara exemplar bör ges grundlagsskydd. De menar vidare att det finns behov av en tolkningsregel med innebörden att situationen där några exemplar åt gången framställs efter beställning från allmänheten jämfälls med tryckfrihetsförordningens mångfaldigande.

Grundlagsskyddet omfattar innehållet i en databas

Som redogörs för i det föregående (avsnitten 6.1.1 och 6.1.2) ger regleringen i 1 kap. 9 § första stycket 1 YGL under vissa förutsättningar grundlagsskydd för innehållet i en databas. De fysiska exemplar som framställs genom print on demand kan omfattas av grundlagsskydd enligt den s.k. stencilregeln i 1 kap. 5 § TF under förutsättning bl.a. att exemplaren uppgår i ett antal som uppgår till en upplaga. Enstaka exemplar som framställs genom print on demand saknar emellertid grundlagsskydd. Detsamma gäller för e-böcker och ljudböcker som konsumeras i form av enstaka nedladdningsbara eller strömmande filer. Kommittén överväger om sådana enstaka exemplar och filer bör ges grundlagsskydd.

Enstaka exemplar som framställs genom print on demand bör inte ges grundlagsskydd

En viktig utgångspunkt är att eventuella förändringar i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen måste ligga i linje med de grundläggande principer som bär upp tryck- och yttrandefriheten. En sådan princip är att ett yttrande ska vara riktat till allmänheten för att ansvar för tryck- och yttrandefrihetsbrott ska kunna utkrävas. Tanken är att bara yttranden som når många och därmed är av betydelse för opinionsbildningen är värda att skydda (jfr prop. 1990/91:64). Det är också först genom utgivningen av ett yttrande som grundlagarnas straff- och sanktionsbestämmelser kan tillämpas.

Som anges ovan kan print on demand-exemplar omfattas av grundlagsskydd enligt den s.k. stencilregeln i 1 kap. 5 § TF. En förutsättning är dock bl.a. att de framställs i ett antal som kan sägas motsvara en upplaga. Detta ligger i linje med grundprincipen om att det ska vara fråga om yttranden som kan sägas vara riktade till allmänheten för att grundlagsskydd ska komma i fråga (jfr NJA 2002 s. 281 och NJA 2002 s. 583). Att låta enstaka print on demand-exemplar omfattas av grundlagsskydd skulle, som kommittén framhåller, innebära ett avsteg från denna princip, vilket också är anledningen till att det nuvarande grundlagsskyddet har utformats så att det är den som driver verksamheten som ges skydd för innehållet i den databas ur vilken print on demand-exemplaret framställs (se prop. 2001/02:74 s. 98). Även om det finns möjligheter att rent lagtekniskt åstadkomma en förändring som ger enstaka print on demand-exemplar grundlagsskydd anser regeringen, i likhet med kommittén, att det inte finns tillräckliga skäl att göra så ingripande förändringar i den nuvarande ordningen.

Svenska Förläggareföreningen och Norstedts Förlagsgrupp AB anser att det finns behov av en tolkningsregel med innebörden att situationen där några exemplar åt gången framställs efter beställning från allmänheten jämförelsesvis med tryckfrihetsförordningens mångfaldigande. Detta gäller dock redan i dag om förutsättningarna enligt stencilregeln i 1 kap. 5 § TF är uppfyllda (jfr NJA 2002 s. 281 och NJA 2002 s. 583). Det är enligt regeringens uppfattning inte lämpligt att i grundlag slå fast hur många exemplar som ska anses utgöra en upplaga.

Kommittén bedömer att inte heller enstaka filer som hämtas till en enskild läsares dator från en grundlagsskyddad databas, eller som strömmas från en sådan databas, bör ges grundlagsskydd. Detta invänder bl.a. *Sveriges Författarförbund* och *Svenska Förläggareföreningen* mot.

Vid konsumtion av e-böcker och ljudböcker i form av enstaka nedladdningsbara eller strömmande filer finns det, till skillnad från framställning genom print on demand, inte något fysiskt exemplar. Filen är i stället en del i databasen som skyddas enligt nuvarande regler. Den nedladdade eller strömmande filen skulle dock i och för sig kunna ses som en egen kommunikationsform. En ordning som ger skydd åt information i enstaka nedladdningsbara eller strömmande filer skulle emellertid, liksom för enstaka exemplar som framställs genom print on demand, vara svår att förena med den nuvarande systematiken i grundlagarna. *Sveriges Författarförbund* och *Svenska Förläggareföreningen* anser att rådande synsätt om att enstaka exemplar inte är avsedda för spridning bland allmänheten måste omprövas med hänsyn till att dessa har ett innehåll som har stor betydelse för samhällsdebatt, opinionsbildning och andra ändamål som tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen är avsedda att skydda. Dessa remissinstanser menar att redan det faktum att digitala exemplar kan beställas av allmänheten borde kunna anses tillräckligt för att se detta kriterium som uppfyllt. Regeringen konstaterar att ett grundlagsskydd för enstaka nedladdningsbara eller strömmande filer skulle förutsätta genomgripande förändringar bl.a. i fråga om kravet på att grundlagsskyddade medier ska rikta sig till allmänheten. Vidare skulle nedladdade och strömmande filer behöva kategoriseras som en egen medieform skild från databasen i övrigt. Regeringen delar kommitténs bedömning att det inte är motiverat med ingripande förändringar av det här slaget. Grundlagsskyddet för e-böcker eller ljudböcker bör därmed inte utformas som ett skydd för enstaka nedladdade eller strömmande filer.

6.2.3 Bilageregeln och taltidningar

Regeringens förslag: Tryckfrihetsförordningens bilageregeln ska gälla när ägaren till en periodisk skrift sprider eller låter sprida skriftens innehåll eller delar av detta i form av ett program som avses i yttrandefrihetsgrundlagen och som sänds eller som tillhandahålls ur en databas som avses i den s.k. databasregeln i yttrandefrihetsgrundlagen. Detsamma ska gälla när innehållet sprids i en teknisk upptagning som avses i yttrandefrihetsgrundlagen. En förutsättning för bilageregeln tillämpning ska vara att innehållet görs tillgängligt på ett sätt som är särskilt anpassat till personer med funktionsnedsättning, att innehållet återges oförändrat och att det framgår hur innehållet har disponerats.

Mediegrundlagskommitténs förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En stor majoritet av de remissinstanser som yttrar sig i denna del, däribland *Myndigheten för delaktighet*, *Kungliga*

biblioteket och Svenska Journalistförbundet, tillstyrker eller har inga invändningar mot kommitténs förslag. Justitiekanslern ser i och för sig inte anledning att motsätta sig förslaget men ifrågasätter behovet av det. Hovrätten över Skåne och Blekinge ställer sig tveksam till förslaget och anger bl.a. att förslaget innebär att ett redan komplicerat regelsystem blir än mera komplicerat.

Skälen för regeringens förslag

Bilageregeln

Enligt 1 kap. 7 § andra stycket TF gäller tryckfrihetsförordningen även för radioprogram och tekniska upptagningar som avses i yttrandefrihetsgrundlagen under förutsättning att de oförändrat återger hela eller delar av innehållet i en periodisk skrift och anger hur innehållet disponerats. En ytterligare förutsättning är att det är ägaren till den periodiska skriften som sprider eller låter sprida innehållet i dessa former. Ett sådant program eller en sådan upptagning ska jämföras med en bilaga till skriften. Denna regel kallas därför för bilageregeln.

För att bilageregeln ska vara tillämplig krävs att innehållet i en periodisk skrift står som förlaga. Skriftens innehåll ska dessutom återges oförändrat och det ska anges hur innehållet har disponerats. Det innebär att bilageregeln inte är tillämplig om ändringar i förhållande till den tryckta versionen görs i materialet som utgör bilagan.

Bilageregeln syftar till att hålla samman ansvaret för innehållet i en tryckt periodisk skrift när innehållet anpassats för personer med funktionsnedsättning genom sändningar av radioprogram och i tekniska upptagningar, s.k. taltidningar (prop. 1990/91:64 s. 138–139). Bestämmelsens ordalydelse begränsades dock inte till att avse sådana situationer.

Vid bilageregeln tillkomst distribuerades taltidningar genom s.k. radio- eller kassettidningar. Distributionen av taltidningar har dock förändrats och sker numera uteslutande via internet. Högsta domstolen har slagit fast att tillhandahållanden över internet inte omfattas av bilageregeln (NJA 2003 s. 31). Sådana tillhandahållanden omfattas i stället av skyddet i databasregeln i yttrandefrihetsgrundlagen. Bilageregeln har alltså förlorat sin betydelse för det den var tänkt att reglera, dvs. taltidningar, och har inte heller i övrigt, såvitt framkommit, haft något egentligt tillämpningsområde under senare år.

Bilageregeln bör utvidgas till ytterligare sätt att tillhandahålla taltidningar

Taltidningar omfattas alltså, enligt Högsta domstolens avgörande, av skyddet i databasregeln i yttrandefrihetsgrundlagen. Vid tillämpning av databasregeln måste tidningsföretagen utse en särskild utgivare för databasen som svarar för innehållet i den. Det innebär att ansvaret för tidningens innehåll i dessa fall inte automatiskt hålls samman, vilket var det uttalade syftet vid tillkomsten av bilageregeln.

Kommitténs förslag innebär att bilageregeln utvidgas så att den gäller inte bara när innehållet i en periodisk skrift sänds i ljudradio eller distribueras i en teknisk upptagning, utan även när det distribueras på

begäran ur en databas som omfattas av databasregeln i yttrandefrihetsgrundlagen. En förutsättning ska enligt förslaget vara att innehållet har anpassats för personer med funktionsnedsättning. Det hittills gällande kravet på att innehållet i den periodiska skriften ska återges oförändrat föreslås gälla även i fråga om ett sådant tillhandahållande. Detsamma gäller kravet på att det ska anges hur innehållet har disponerats. *Hovrätten över Skåne och Blekinge* anser att kommitténs förslag innebär att ett redan komplicerat regelsystem blir än mera komplicerat. *Justitiekanslern* lämnar liknande invändningar.

Regeringen kan konstatera att de skäl som vid bilageregelns införande låg till grund för bestämmelsen – ett sammanhållet ansvar för en tidnings innehåll – alltså gör sig gällande. Eftersom den tekniska utvecklingen har medfört att andra kommunikationsformer används än de som omfattas av nu gällande reglering finns skäl för en sådan utvidgning som kommittén föreslår. Förslaget om en utvidgning av tillämpningsområdet för bilageregelns till att omfatta även sådana tillhandahållanden som avses i databasregeln i yttrandefrihetsgrundlagen bör därför genomföras. Regeringen anser även, i likhet med kommittén, att tillämpningsområdet bör begränsas till de fall där en anpassning har gjorts för personer med funktionsnedsättning, vilket överensstämmer med det ursprungliga syftet med regleringen. Begränsningen är nödvändig för att bilageregelns – efter utvidgningen som nu föreslås – inte ska riskera att få ett alltför brett tillämpningsområde. Som *Lagrådet* påpekar är det inte innehållet i sakligt hänseende som ska anpassas. Det är i stället själva tillgängliggörandet som anpassningen tar sikte på. Regeringen delar *Lagrådets* uppfattning att bestämmelsen bör utformas så att detta kommer till tydligare uttryck än i lagrådsremissens lagförslag.

6.2.4 En bilageregel som medger ett samlat ansvar för böcker införs

Regeringens förslag: Om en författare, utgivare eller förläggare som är ansvarig för en tryckt skrift som inte är periodisk sprider eller låter sprida innehållet eller delar av innehållet i form av ett program som tillhandahålls ur en databas som avses i den s.k. databasregeln i yttrandefrihetsgrundlagen ska programmet anses vara en bilaga till skriften vid tillämpning av tryckfrihetsförordningen. Det ska dock gälla endast om innehållet återges oförändrat och det anges att det är fråga om en bilaga till en tryckt skrift.

Mediegrundlagskommitténs förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Det stora flertalet remissinstanser som yttrar sig i denna del, däribland *Riksdagens ombudsmän*, *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet*, *Sveriges Författarförbund* och *Svenska Förläggareföreningen*, tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget. *Justitiekanslern* gör samma invändning som för taltidningar. *Myndigheten för press, radio och tv* anser att det är positivt att försök görs att tillgodose intresset av utökad grundlagsskydd för vissa medier men menar att det inte bör krävas en fysisk förlaga för grundlags-

skydd. *Svenska Journalistförbundet* avstyrker förslaget och framför bl.a. att ansvarsförhållandet blir oklart när aktörer som förhåller sig självständigt till förlaget står för distributionen och att en tidning som erbjuder e-böcker på sin hemsida får ett splittrat ansvar där respektive författare eller nästa aktör i ansvarsordningen svarar för innehållet i e-böckerna, medan den ansvarige utgivaren ansvarar för övrigt innehåll.

Skälen för regeringens förslag

En bilageregeln för att hålla samman ansvaret för innehållet i böcker bör införas

Som framgår av avsnitt 6.1. ansvarar författaren för innehållet i en tryckt bok (8 kap. 5 § TF). Finns innehållet även i en databas i form av exempelvis en ljudbok ansvarar däremot databasens utgivare för det (1 kap. 9 § och 6 kap. 1 § YGL). Ansvaret splittras alltså upp på olika aktörer trots att det är fråga om samma innehåll.

Bilageregeln i 1 kap. 7 § andra stycket TF i sin nuvarande lydelse gäller, som framgår av avsnitt 6.2.3, när ägaren till en periodisk skrift oförändrat återger innehållet i form av en radiosändning eller en teknisk upptagning. Radioprogrammet eller den tekniska upptagningen ska i dessa fall jämsställas med en bilaga till tidningen och grundlagsskyddet gäller då enligt tryckfrihetsförordningens bestämmelser. Regeringen föreslår i föregående avsnitt att bilageregeln ska vara tillämplig även när innehållet återges i sådana databaser som avses i 1 kap. 9 § YGL (om det är anpassat för funktionshinder). Bestämmelsen avser att hålla ihop ansvaret för innehållet i medieformerna.

Även när det gäller innehållet i en tryckt bok och i en bok i form av print on demand, en e-bok eller en ljudbok finns det, som kommittén framhåller, goda skäl för att hålla samman ansvaret. Att så inte är fallet har av företrädare för bokbranschen framhållits som ett problem. Det har bl.a. framförts att den nuvarande ordningen kan verka avhållande på ett bokförlags vilja att publicera en bok med ett kontroversiellt innehåll i form av print on demand, en e-bok eller en ljudbok eftersom förlaget kan få ansvara för eventuella tryck- och yttrandefrihetsbrott. Vidare har framhållits att det nuvarande systemet kan föra med sig en form av självrensning för författaren genom att denne kanske inte vill vända sig till ett bokförlag med ett innehåll som kan ifrågasättas. *Sveriges Författarförbund* och *Svenska Förläggareföreningen* framhåller särskilt att den långa traditionen av författarens ensamansvar som tryckfrihetsförordningen bygger på är en grundförutsättning som måste upprätthållas för att inte störa den viktiga balansen i överenskommelsen mellan författare och förlag i deras olika roller för att allmänheten ska kunna ta del av litterära verk, även sådana verk som kan anses ha ett kontroversiellt innehåll. Bådas roller kan annars påverkas mycket negativt.

För att det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga ansvarssystemet ska hållas samman föreslår kommittén att det i tryckfrihetsförordningen ska införas en ny s.k. bilageregeln som ska gälla om en författare, utgivare eller förläggare som är ansvarig för en tryckt skrift som inte är periodisk sprider eller låter sprida innehållet eller delar av innehållet i form av ett program som tillhandahålls ur en sådan databas som avses i databasregeln i yttrandefrihetsgrundlagen (1 kap. 9 § YGL).

Genom en sådan regel kan författaren av den tryckta boken göras ansvarig för innehållet i boken även när t.ex. ett bokförlag sprider innehållet i digital form, t.ex. som en ljudbok. Boken i denna form ska då ses som en bilaga till den tryckta skriften och omfattas av tryckfrihetsförordningens regler. Författarens ansvar kommer därmed att omfatta det innehåll i databasen som motsvarar den tryckta boken. Detsamma gäller om en förläggare eller utgivare har blivit ansvarig för en tryckt skrift enligt den s.k. ansvarskedjan i 8 kap. TF (t.ex. om författaren är avliden vid en ny utgivning) och även låter sprida innehållet i form av t.ex. en e-bok.

I likhet med kommittén anser regeringen att övervägande skäl talar för att en reglering som i huvudsak motsvarar den bilageregeln som gäller för periodiska skrifter bör införas i syfte att ansvaret för innehållet i böcker som ges ut i olika medieformer ska hållas samman. Den föreslagna regleringen kommer därmed i första hand att avse dels webbplatser där e-böcker eller ljudböcker tillhandahålls för nedladdning eller strömning, dels databaser med material som finns tillgängligt för print on demand. Innehållet i en tryckt skrift som publiceras som en bilaga i en databas bör vara så tydligt avskilt från övrigt material i databasen att det är möjligt att identifiera vilket innehåll som omfattas av den särskilda bilageregeln. Som kommittén anger bör bilagan kunna uppfattas som en egen enhet i databasen för att den föreslagna regeln ska vara tillämplig (jfr SOU 2001:28 s. 328).

En förutsättning för regelns tillämplighet bör vara att innehållet återges oförändrat

Som kommittén framhåller bör en förutsättning för den nya regelns tillämplighet vara att innehållet återges oförändrat i de medier som anses utgöra en bilaga till skriften. Det innehåll som återges som print on demand respektive i en e-bok eller en ljudbok ska alltså vara detsamma som finns i den tryckta boken.

När det gäller ljudböcker innebär denna medieform att innehållet i den tryckta boken läses upp. Det förekommer också att vissa effekter läggs till, t.ex. i form av olika bakgrundsljud. Som kommittén anger torde sådana inslag i en ljudbok kunna förenas med kravet på likhet mellan innehållet i ljudboken och den tryckta boken. En viss förändring av innehållet i det här avseendet bör alltså vara acceptabel. Om det upplästa innehållet avviker alltför mycket från det skrivna kan det dock inte sägas återge innehållet oförändrat på det sätt som krävs enligt den föreslagna regeln. Även när det gäller e-böcker förekommer det att innehållet skiljer sig från den tryckta boken, t.ex. genom att bilder animeras. En bedömning får göras i varje enskilt fall av om innehållet återges oförändrat på det sätt som krävs för att den föreslagna bilageregeln ska vara tillämplig.

Det finns inte skäl att, som *Myndigheten för press, radio och tv* föreslår, utvidga regleringen till att omfatta även innehåll som saknar en tryckt förlaga.

Författaren ansvarar även för innehåll i databaser som innehas av en aktör som enligt uppdrag står för publiceringen

Kommittén föreslår att en ytterligare förutsättning för bilageregeln tillämplighet ska vara att det är den som är ansvarig för skriften som

sprider eller låter sprida innehållet i form av ett program som avses i databasregeln.

Ofta omhändertas utgivning i digital form av förlaget efter avtal med författaren. Förlaget sköter därmed inte enbart tryckning och utgivning av författarens skrift på det sätt som anges i 8 kap. 7 § andra stycket TF. Förlaget får även motsvarande roll i fråga om den digitala utgivningen. Mot bakgrund av det anser regeringen, i likhet med kommittén, att det framstår som naturligt att låta bilageregeln vara tillämplig även när förläggaren sprider eller låter sprida skriftens innehåll genom t.ex. en e-bok. Detta förutsätter naturligtvis författarens medgivande.

Svenska Journalistförbundet anser att den ordning kommittén föreslår innebär att ansvarsförhållandet blir oklart när aktörer som förhåller sig självständigt till bokförlaget står för distributionen. Spridandet av böcker i digital form förefaller i många fall ske genom att ett uppdrag lämnas till en utomstående aktör som innehar en databas och som ombesörjer publiceringen. Som kommittén framhåller får detta normalt betraktas som ett uppdragsförhållande där den som sköter den faktiska driften av databasen inte är en självständig aktör i frågor som har att göra med det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga ansvaret. Bilageregeln bör alltså bli tillämplig även när en författare eller ett bokförlag lämnar över material till en utomstående aktör för publicering i en databas (jfr vad som sägs i avsnitt 6.2.1 om mellanhänder).

Det saknas behov av en angivelse av bilagans disposition i fråga om print on demand, e-böcker och ljudböcker

Kravet att det ska anges hur innehållet i bilagan har disponerats, vilket finns i den nuvarande bilageregeln, är enligt kommittén inte nödvändigt när det gäller bilagor i form av print on demand, e-böcker och ljudböcker. Regeringen delar kommitténs bedömning. Något sådant krav bör därför inte tas in i lagen.

Uppgift i anslutning till databaspubliceringen om att bilageregeln är tillämplig

Publiceringar enligt bilageregeln som avser periodiska skrifter kan enkelt identifieras och kopplas till skrifterna. Tillämpningsproblemen och oklarheterna för allmänheten blir få. För e-böcker, ljudböcker och print on demand, som har en marknad även när det saknas tryckt förlaga, kan det vara svårare för en utomstående betraktare att avgöra om eventuella ansvarsfrågor ska bedömas enligt tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen. För att det ska bli tydligt vilken ansvarsordning som är avsedd att tillämpas behöver, som kommittén framhåller, någon form av upplysningsskyldighet införas för den som vill åberopa den nya bilageregeln. Det kan ske t.ex. genom en anmälan till en myndighet eller genom att det anges i anslutning till databaspubliceringen att det rör sig om en bilaga enligt bilageregeln.

Regeringen delar kommitténs bedömning att en ordning som bygger på den senare modellen framstår som mer ändamålsenlig. Det bör därför införas ett krav på att det i anslutning till databaspubliceringen av t.ex. en e-bok anges att det rör sig om ett tillhandahållande av en bilaga enligt bilageregeln. I annat fall kan den inte tillämpas. Med en sådan ordning i

kombination med ett avskiljande från annat material i databasen bör ansvarfördelningen i de situationer som *Svenska Journalistförbundet* beskriver inte bli oklar.

6.2.5 Särskilt om preskription

Regeringens förslag: Vid beräkning av preskriptionstiden ska utgivning av en bilaga i form av ett program anses ha skett när programmet sändes eller började tillhandahållas på det sätt som avses i den s.k. databasregeln i yttrandefrihetsgrundlagen. För en bilaga i form av en teknisk upptagning ska utgivning anses ha skett när den lämnades ut för spridning.

Mediegrundlagskommitténs förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En stor majoritet av de remissinstanser som yttrar sig i denna del, däribland *Riksdagens ombudsmän*, *Sveriges Författarförbund* och *Svenska Förläggareföreningen*, tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget. *Myndigheten för press, radio och tv* ser en risk för att bedömningen av ansvarsfrågan blir svår om olika preskriptionsregler gäller beroende på om grundlagsskydd erhålls genom databasregeln eller genom bilageregeln.

Skälen för regeringens förslag: Fråga är från vilken tidpunkt preskriptionstiden ska börja löpa för innehåll i databaser och i tekniska upptagningar som utgör en bilaga till en tryckt skrift. Kommittén diskuterar två olika alternativ. Enligt det ena alternativet börjar preskriptionstiden löpa från det att den tryckta skriften ges ut. En sådan ordning skulle innebära att bilagan fullt ut ses som en del av tryckalstret och att den som ansvarar för innehållet endast har att förhålla sig till en preskriptionstidpunkt. Mot en preskriptionstid som följer den tryckta förlagans talar dock, som kommittén framhåller, att innehållet i t.ex. en tryckt bok många gånger publiceras i en databas med en viss tidsförskjutning. Kommittén förespråkar bl.a. därför det andra alternativet som innebär att preskriptionstiden för innehåll i en databas som utgör en bilaga till en tryckt skrift ska börja löpa från det att publicering i databasen sker. För en teknisk upptagning föreslås att preskriptionstiden börjar löpa från det att den lämnades ut för spridning. Till stöd för sitt förslag hänvisar kommittén till uttalanden i tidigare förarbeten om att begreppet utgivning, som enligt tryckfrihetsförordningen utgör startpunkten för beräkning av preskriptionstiden, i t.ex. nuvarande 1 kap. 6 § och 9 kap. 3 § TF får anses avse sändningen av ett program eller utlämnandet av en upptagning för spridning enligt den nu gällande bilageregeln (prop. 1990/91:64 s. 138, jfr SOU 2001:28 s. 323–326). I likhet med kommittén och majoriteten av remissinstanserna anser regeringen att vid beräkning av preskriptionstiden bör utgivning av en bilaga i form av ett program anses ha skett när programmet sändes eller började tillhandahållas i enlighet med databasregeln i yttrandefrihetsgrundlagen. För en bilaga i form av en teknisk upptagning bör utgivning anses ha skett när den lämnades ut för spridning. Eftersom preskriptionstiderna enligt tryckfrihetsförordningen räknas från det att utgivning har

skett innebär förslaget att preskriptionstiden är sex månader om innehållet i databasen eller den tekniska upptagningen motsvarar en tryckt periodisk skrift och ett år om den motsvarar en annan tryckt skrift, t.ex. en bok (nuvarande 9 kap. 3 § TF).

Myndigheten för press, radio och tv ser en risk för att bedömningen av ansvarsfrågan blir svår om preskriptionsreglerna skiljer sig åt för databasinnehåll som omfattas av bilagereglerna och för sådant som omfattas av databasregeln. I föregående avsnitt föreslår regeringen att en förutsättning för att bilagereglerna för icke periodiska skrifter ska vara tillämplig är att det i anslutning till databaspubliceringen anges att det rör sig om ett tillhandahållande enligt bilagereglerna. Med en sådan ordning undanröjs de risker som myndigheten påtalar.

6.2.6 Domstols beslut om att databasinnehåll som innefattar tryckfrihetsbrott ska tas bort

Regeringens förslag: En bestämmelse införs i tryckfrihetsförordningen som ger domstol möjlighet att besluta att ett yttrande som innefattar tryckfrihetsbrott i en bilaga i form av ett program i en databas ska, inom den tid som domstolen bestämmer, tas bort ur databasen av den som ansvarar för det brottsliga yttrandet. Även om straff för tryckfrihetsbrott inte kan dömas ut på grund av preskription, ska domstolen kunna besluta att ett yttrande ska tas bort av den som annars skulle ha ansvarat för brottet.

I tryckfrihetsförordningen införs också en bestämmelse som ger Justitiekanslern eller målsäganden rätt att i stället för att väcka åtal ansöka hos domstol om att domstolen ska besluta att ett brottsligt yttrande ska tas bort ur databasen. Detta ska gälla under förutsättning att det inte finns någon som är ansvarig för brottet eller den som är ansvarig för brott inte kan delges stämning i Sverige. En ansökan om att domstolen ska besluta att ett yttrande som utgör tryckfrihetsbrott ska tas bort får också göras av Justitiekanslern eller målsäganden om en ansvarig person som har förelagts att ta bort yttrandet inte kan följa föreläggandet. Ansökan ska kunna framställas trots att straff för brottet inte kan dömas ut på grund av preskription.

Mål om borttagande av ett yttrande som innefattar tryckfrihetsbrott ska vara tryckfrihetsmål enligt tryckfrihetsförordningen.

Mediegrundlagskommitténs förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Av kommitténs förslag till lagtext framgår dock inte vem som ska vara skyldig att ta bort ett yttrande och inte heller att domstolen i beslutet ska ange inom vilken tid som yttrandet ska tas bort.

Remissinstanserna: En stor majoritet av de remissinstanser som yttrar sig i denna del, däribland *Riksdagens ombudsmän*, *Sveriges Författarförbund* och *Svenska Förläggareföreningen*, tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget. *Hovrätten över Skåne och Blekinge* anser att det starkt kan ifrågasättas om det ska vara möjligt att ingripa mot ett yttrande efter att preskription har inträtt.

Skälen för regeringens förslag*Domstols beslut om borttagande av yttrande som innehåller tryckfrihetsbrott*

En följd av förslaget i föregående avsnitt om att preskriptionstiden för yttranden som omfattas av bilagereglerna ska börja löpa från det att innehållet publiceras i en databas är att brottsligt innehåll kan ligga kvar i databasen utan möjlighet för det allmänna eller målsäganden att ingripa för att förhindra fortsatt spridning av ett brottsligt yttrande efter att preskription inträtt efter sex månader (periodiska skrifter) eller ett år (andra tryckta skrifter). För att motverka stötande konsekvenser av en sådan ordning föreslår kommittén att en domstol ska kunna besluta att ett brottsligt yttrande ska tas bort ur databasen. Enligt förslaget ska ett sådant beslut kunna meddelas även efter att tryckfrihetsbrottet har preskriberats.

Hovrätten över Skåne och Blekinge anser att en sådan möjlighet till ingripande efter preskription starkt kan ifrågasättas. Regeringen konstaterar att kommitténs förslag innebär ett nytt inslag i tryckfrihetsförordningen. Det ska dock ställas mot att spridningsmöjligheterna som databaspubliceringar erbjuder medför stora risker för intrång i enskildas personliga integritet. Om inte det allmänna eller en målsägande skulle ha möjlighet att ingripa mot ett brottsligt yttrande efter att preskription inträtt skulle ett yttrande som utgör t.ex. hets mot folkgrupp eller förtal fortsatt kunna spridas. Det skiljer sig från vad som annars gäller, både enligt nuvarande ordning och enligt den ordning regeringen föreslår i avsnitt 8, för innehåll i databaser. En ordning där inga åtgärder kan vidtas mot en brottslig databaspublicering kan på goda grunder ifrågasättas.

I likhet med kommittén och en majoritet av remissinstanserna anser regeringen att övervägande skäl talar för att en domstol ska kunna besluta att ett yttrande som innefattar tryckfrihetsbrott ska tas bort ur en sådan databas som omfattas av bilagereglerna i 1 kap. 5 och 6 §§ TF och att ett sådant beslut ska kunna meddelas även om brottet i fråga är preskriberat. Skyldigheten bör kunna åläggas den som enligt 8 kap. TF ansvarar för databasinnehållet eller, om preskription inträtt, den som annars skulle ha ansvarat för brottet. Till skillnad från vad kommittén föreslår bör det av lagtexten uttryckligen framgå vem som kan åläggas att ta bort ett yttrande.

För det fall det inte finns någon som är ansvarig för brottet eller den som ansvarar inte kan delges stämning i Sverige bör, som kommittén föreslår, Justitiekanslern eller målsäganden kunna ansöka hos domstol om att domstolen ska besluta att ett brottsligt yttrande ska tas bort ur databasen. En sådan ansökan bör kunna riktas mot den som har faktisk möjlighet att efterkomma ett beslut om borttagande, t.ex. den som sköter den faktiska driften av databasen. Även en sådan ansökan bör kunna framställas trots att straff för brottet inte kan dömas ut på grund av preskription.

Lagrådet påpekar att den ordning som föreslås i lagrådsremissen kan medföra att det finns en person som är ansvarig enligt 8 kap. TF men inte har sådan rådighet över databasen att domstolens föreläggande kan fullgöras. För att undvika att ett brottsligt yttrande i en sådan situation kan finnas kvar i databasen bör det enligt Lagrådet övervägas en

möjlighet att väcka särskild talan om borttagande av yttrandet mot den som har rådighet över databasen. Som Lagrådet framhåller kan situationen att en ansvarig person helt saknar rådighet över en databas antas uppkomma endast undantagsvis. Det får, som anges i avsnitt 6.2.4, förutsättas att avtalet mellan t.ex. en författare och innehavaren av den databas där publicering sker tillförsäkrar författaren en möjlighet att ta bort material i enlighet med en domstols beslut. Om den beskrivna situationen skulle uppstå kan dock målsägandens och det allmännas intresse av att kunna ingripa mot publiceringen förutsättas vara så starkt att det enligt regeringens uppfattning, och som Lagrådet är inne på, bör finnas en möjlighet för Justitiekanslern eller målsäganden att begära att domstolen förelägger någon annan än den som är eller skulle ha varit ansvarig för tryckfrihetsbrott, exempelvis bokförlaget, att ta bort ett brottsligt innehåll ur databasen.

Prövningen av mål om borttagande av material

Frågan om borttagande kan normalt förväntas bli aktuell i samband med prövningen av ett åtal som Justitiekanslern eller målsäganden har väckt med anledning av ett tryckfrihetsbrott. Frågan prövas då i ett tryckfrihetsmål och en jury medverkar vid prövningen av om tryckfrihetsbrott föreligger eller inte (12 kap. TF). Ett beslut om borttagande meddelas av rätten genom att frågan behandlas i domen i anslutning till själva ansvarsfrågan.

Kommittén föreslår att även en talan om borttagande av information ur en databas som förs fristående ska utgöra tryckfrihetsmål. Prövningen innefattar en bedömning av om tryckfrihetsbrott föreligger men innebär inte att någon kan dömas för brott. Regeringen delar kommitténs bedömning att prövningen är av sådan karaktär att den bör göras under medverkan av en jury. Om en jury redan har prövat om brott föreligger finns det dock inte skäl för en ny juryprövning av samma sak. Den situationen kan uppkomma om talan väcks mot en ansvarig person som har förelagts av domstol att ta bort ett yttrande men inte kunnat fullgöra föreläggandet.

Det finns skäl att understryka att ett beslut om borttagande endast kan bli aktuellt om ett yttrande uppfyller de rekvisit som krävs för att yttrandet ska utgöra tryckfrihetsbrott, som t.ex. hets mot folkgrupp eller uppvigling. Såväl Justitiekanslern, i sin egenskap av exklusiv åklagare, som domstolen har också att beakta den s.k. instruktionen för tillämpningen vid bedömningen av om det finns skäl att ansöka om eller besluta om borttagning. Instruktionen, som finns i förslaget 1 kap. 10 § TF, är en anvisning till de rättstillämpande organen om att bl.a. särskilt ha i åtanke att tryckfriheten är en grundval för ett fritt samhällsskick. Av instruktionen följer att det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga intresset ska ges företräde i tveksamma fall.

Som kommittén framhåller kan det vara förenat med vissa svårigheter att identifiera vilket innehåll i databasen som ska tas bort. En förutsättning för att domstolen ska kunna besluta att ett yttrande ska tas bort bör därför vara att det innehåll som utgör tryckfrihetsbrott kan särskiljas från annat innehåll i databasen. Eftersom innehållet i en databas, till skillnad från en tryckt bok eller teknisk upptagning, inte är fixerat utan lätt kan

ändras bör stora krav kunna ställas på precisionen i yrkandet från Justitiekanslern eller målsäganden. För att den som beslutet riktar sig mot ska ha rimliga förutsättningar att kunna rätta sig efter beslutet bör det yttrande som har ansetts innefatta tryckfrihetsbrott och som ska tas bort ur databasen också normalt behöva citeras i sin helhet i domen (jfr SOU 2001:28 s. 328). Utgångspunkten bör alltid vara att ett beslut om borttagande ska vara så begränsat som möjligt och endast omfatta det eller de stycken i en text som gör att brott föreligger. Detsamma bör gälla i fråga om bilder eller ljudfiler som innehåller brott.

Det bör i bestämmelserna föreskrivas att domstolen i beslutet ska ange inom vilken tid yttrandet ska ha tagits bort. Att den som beslutet riktar sig mot vet vad denne har att rätta sig efter och när så senast ska ha skett är en förutsättning för det straffansvar som, enligt vad regeringen föreslår i följande avsnitt, ska kunna åläggas den som underlåter att agera i enlighet med beslutet.

6.2.7 Straff vid underlåtenhet att följa ett domstolsbeslut om borttagande

Regeringens förslag: Den som inte följer ett beslut om borttagande av ett brottsligt yttrande ur en databas döms till böter eller fängelse i högst ett år.

Mediegrundlagskommitténs förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Enligt kommitténs förslag till lagtext träffar straffansvaret den som inte tar bort ett yttrande ur en databas trots att han eller hon vet att en domstol beslutat att yttrandet ska tas bort. Kommittén föreslår inte någon uttrycklig bestämmelse om straff vid underlåtenhet att följa ett beslut om borttagande av ett brottsligt yttrande ur en databas när det inte finns någon som enligt 8 kap. TF är ansvarig för brottet.

Remissinstanserna: En stor majoritet av de remissinstanser som yttrar sig i denna del, däribland *Riksdagens ombudsmän*, *Sveriges Författarförbund* och *Svenska Förläggareföreningen*, tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget. *Svea hovrätt* efterfrågar vägledning bl.a. i fråga om ansvarsförutsättningar för brottet och faktiska möjligheter för den sanktionen riktas mot att ta bort materialet.

Skälen för regeringens förslag: Den s.k. exklusivetsprincipen i 1 kap. 3 § TF torde, som kommittén anger, innebära att det inte finns någon möjlighet att verkställa ett beslut om att ta bort ett yttrande som är brottsligt från en databas genom handräckning av Kronofogdemyndigheten eller på något annat sätt som inte har uttryckligt stöd i grundlagen. Kommittén föreslår inte att det införs någon sådan möjlighet. För att säkerställa att ett beslut om borttagande får avsedd effekt föreslår kommittén i stället att underlåtenhet att ta bort ett yttrande ska vara straffbart med böter eller fängelse i högst ett år.

Regeringen konstaterar att det är av stor vikt att respekten för en domstols beslut om att ta bort yttranden som utgör tryckfrihetsbrott upprätthålls och att det säkerställs att sanktionssystemet vid överträdelse av tryckfriheten är effektivt. Den av kommittén föreslagna straffbestämmelsen avser att säkerställa det. Med hänsyn bl.a. till det intrång i en enskilds

personliga integritet som en fortsatt spridning kan innebära får en underlåtenhet att, i strid med en domstols beslut, ta bort ett yttrande som utgör tryckfrihetsbrott betraktas som så klandervärd att en straffbestämmelse är motiverad.

Som *Svea hovrätt* påpekar är kommitténs förslag ett s.k. äkta underlåtenhetsbrott. Ett sådant brott ställer särskilda krav på tydlighet i fråga om vem som kan straffas vid en utebliven åtgärd, i det här fallet underlåtenhet att ta bort databasinnehåll. Kommittén föreslår att bestämmelsen ska träffa den som vet att en domstol har beslutat att ett yttrande utgör tryckfrihetsbrott och trots det låter bli att ta bort materialet ur databasen. För att det ska vara tydligt vem som vid äventyr av straffansvar är skyldig att agera anser regeringen att bestämmelsen i stället bör träffa den som enligt domstolens beslut är skyldig att ta bort det brottsliga yttrandet ur databasen. Även om denna person inte själv innehar databasen får han eller hon, i sin egenskap av ansvarig enligt 8 kap. TF, som regel antas ha sådan rådighet över innehållet att straffansvar för underlåtenhet bör kunna komma i fråga. Det får vidare förutsättas att de avtal mellan t.ex. författaren och innehavaren av databasen som ingår inför publiceringen av en bok i digital form tillförsäkrar t.ex. författaren en möjlighet att ta bort material i enlighet med en domstols beslut.

Som föreslås i föregående avsnitt ska en domstol efter ansökan av Justitiekanslern eller målsäganden kunna besluta om borttagande av ett brottsligt yttrande även i de fall då det inte finns någon som är ansvarig enligt 8 kap. TF. I enlighet med vad som anges där bör ett sådant beslut kunna riktas mot den som har faktisk möjlighet att efterkomma ett beslut om borttagande, t.ex. den som sköter den faktiska driften av databasen. Kommitténs förslag till straffbestämmelse får förstås så att den är avsedd att träffa även en sådan person. Detta bör dock komma till tydligare uttryck i lagtexten genom att en särskild straffbestämmelse införs i direkt anslutning till bestämmelsen i 9 kap. TF om borttagande efter ansökan.

Sammanfattningsvis anser regeringen att den som underlåter att följa ett beslut om att ta bort ett brottsligt yttrande från en databas ska kunna dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

7 Externa informationsleverantörer och användarkommentarer

7.1 Inslag i databaser av andra än den som driver verksamheten

En förutsättning för att en databas ska ha grundlagsskydd är, enligt ordalydelsen i 1 kap. 9 § YGL, att innehållet i databasen kan ändras endast av den som driver verksamheten. Ett grundläggande krav för att databasverksamhet ska skyddas enligt yttrandefrihetsgrundlagen är alltså att den som driver verksamheten råder över innehållet. Detta är en förutsättning för att utgivaren ensam ska kunna ansvara för det som publiceras.

Publiceringar i databaser har emellertid på flera sätt en särskild karaktär jämfört med andra yttranden som regleras av yttrandefrihetsgrundlagen. Innehållet kan uppdateras löpande och det finns många gånger särskilda funktioner på webbplatserna där den som driver verksamheten interagerar med dem som tar del av innehållet. Det är t.ex. inte ovanligt att den som tillhandahåller en databas låter en s.k. extern informationsleverantör uppdatera innehållet i delar av databasen. Det kan vara fråga om ett medieföretag som låter ett produktionsbolag uppdatera en webbsida som är kopplad till det radio- eller tv-program som produktionsbolaget producerar åt medieföretaget. Ett annat exempel är då ett företag har fått i uppdrag att sköta och välja ut den reklam som visas på ett tidningsföretags webbplats.

Interaktionen med användarna av webbplatsen kan innebära att kommentarer från användarna läggs in i databasen utan föregående granskning av den som driver verksamheten (s.k. omodererade kommentarer). Inläggen kan göras i anslutning till redaktionellt material eller i särskilda tjänster som är avsedda för diskussioner i vissa ämnesfrågor (s.k. diskussionsforum).

Medverkan av andra än den som driver webbplatsen väcker ett antal olika frågor. En central fråga i sammanhanget är om sådan medverkan som innebär att någon annan än den som driver verksamheten kan ändra i eller lägga till innehåll i en databas leder till att grundlagsskyddet för webbplatsen påverkas.

7.1.1 Externa informationsleverantörer

Regeringens bedömning: Det finns inte skäl att förtydliga yttrandefrihetsgrundlagen i syfte att klargöra grundlagsskyddet för innehåll som har tillförts en databas av s.k. externa informationsleverantörer.

Mediegrundlagskommitténs bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Endast ett fåtal remissinstanser yttrar sig särskilt i denna del. *Hovrätten över Skåne och Blekinge*, *Justitiekanslern* och *Myndigheten för press, radio och tv* delar kommitténs bedömning medan *Sveriges Radio* anser att lagtexten bör förtydligas.

Skälen för regeringens bedömning: Webbplatser innehåller ofta en omfattande informationsmängd som uppdateras löpande. Som redogörs för i föregående avsnitt är det inte ovanligt att den som tillhandahåller en databas låter en s.k. extern informationsleverantör uppdatera innehållet i delar av databasen. Det kan t.ex. vara fråga om en person som skriver en blogg på medieföretagets webbplats eller ett produktionsbolag som uppdaterar en webbsida som är kopplad till det radio- eller tv-program som produktionsbolaget producerar åt medieföretaget.

Som också anges i det föregående är, enligt ordalydelsen i 1 kap. 9 § YGL, en förutsättning för att en databas ska ha grundlagsskydd att innehållet i databasen kan ändras endast av den som driver verksamheten. Av förarbetena framgår dock att detta inte utesluter grundlagsskydd för material som någon annan publicerar i databasen på uppdrag av den som driver verksamheten (prop. 2001/02:74 s. 98 och SOU 2001:28 s. 483).

Kommittén överväger om detta förhållande bör framgå av yttrandefrihetsgrundlagens ordalydelse. Kommittén konstaterar dock att ett sådant förtydligande inte nödvändigtvis innebär att den oklarhet som kan finnas avhjälpas och menar att även med ett förtydligande måste en bedömning göras av om någon kan anses handla på uppdrag av den som driver verksamheten. Mot bakgrund av det och med hänsyn till att nya företeelser som inte nu kan förutses kan uppstå framöver bör frågan enligt kommittén överlämnas till rättstillämpningen. Regeringen delar, i likhet med majoriteten av de remissinstanser som yttrar sig i denna del, kommitténs bedömning.

7.1.2 Omodererade användarkommentarer

Regeringens förslag: Det anges i yttrandefrihetsgrundlagen att även om viss information i en databas har tillförts av någon annan än den som driver verksamheten gäller grundlagen för sådana delar av databasen där det framstår som klart att informationen härrör från den som driver verksamheten.

Regeringens bedömning: Det finns inte skäl att i yttrandefrihetsgrundlagen reglera hur ett avskiljande av det redaktionella materialet ska göras för att grundlagsskydd ska gälla.

Mediegrundlagskommitténs förslag och bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Av de remissinstanser som yttrar sig i denna del är en stor majoritet, däribland *Justitiekanslern*, *Riksdagens ombudsmän*, *Sveriges Tidskrifter* och *Svenska Journalistförbundet*, positiva till eller har inga invändningar mot förslaget och bedömningen. *Sveriges Radio* anser att förslaget kan förstärkas ytterligare, t.ex. genom att regeln kompletteras med en möjlighet för massmediebolaget/redaktionen att visa att materialet härrör från den redaktionella verksamheten, även om det inte klart framgår för användaren. *Sveriges Television* lämnar liknande synpunkter. *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet* avstyrker förslaget och anger bl.a. att bestämmelsen är otydlig och utgör ytterligare ett steg i att lösa upp det grundläggande samband mellan frihet och ansvar som följer av yttrandefrihetsgrundlagen.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Det bör inte förtydligas i yttrandefrihetsgrundlagen hur avskiljande av det redaktionella materialet ska ske för att det ska omfattas av grundlagsskydd

I en databas kan det, utöver sådan information som förts in av den som driver verksamheten eller av någon som handlar på uppdrag av denne, även finnas information som tillförts av någon annan. När det gäller s.k. omodererat material, dvs. material som inte i förväg har granskats av den som driver verksamheten, kan det inte sägas härröra från den som driver verksamheten. Enligt en strikt tolkning av yttrandefrihetsgrundlagen uppfyller databasen i dessa fall inte förutsättningarna för grundlagsskydd (1 kap. 9 § YGL). Utgångspunkten för en sådan tolkning är att det

handlar om en och samma databas. Om de omodererade delarna av t.ex. en webbplats kan avskiljas från det redaktionella innehållet är det dock möjligt att betrakta webbplatsen som två eller flera databaser (se bl.a. prop. 2001/02:74 s. 98 och NJA 2007 s. 309). Grundlagen gäller i sådana fall för det redaktionella innehållet medan de omodererade delarna faller utanför.

I fråga om vad som krävs för att information som tillhandahålls ska anses utgöra fler än en databas har Högsta domstolen uttalat att det får avgöras efter hur förhållandena naturligt uppfattas och inte efter hur informationen är systematiserad eller tekniskt lagrad (NJA 2014 s. 128). Det måste därför, enligt domstolen, vid en objektiv bedömning, både för den som lämnar en kommentar och den som bara tar del av information, tydligt framgå att den som svarar för innehållet tillåter medverkan på webbplatsen av utomstående utan åtgärd. Vidare måste det även framgå vilken information som inte omfattas av ensamansvaret.

Enligt nuvarande rättsläge är det därmed hur webbplatsen ter sig för betraktaren som är avgörande för om det redaktionella materialet ska anses tillräckligt avskilt från annat material och därmed omfattas av grundlagsskydd. Det avgörande är om det på något sätt tydligt framgår att viss information på webbplatsen inte omfattas av ensamansvaret.

Kommittén överväger om detta förhållande bör komma till uttryck i yttrandefrihetsgrundlagen. Att förtydliga i lagtext vad som närmare krävs för att ett tillräckligt avskiljande av det redaktionella materialet ska anses ha skett är emellertid, som kommittén konstaterar, en förhållandevis svår uppgift och riskerar att låsa fast bedömningen till några särskilt utpekade omständigheter. Detta kan få till följd att omständigheter som i ett visst fall framstår som relevanta vid bedömningen inte kan beaktas på grund av lagtextens utformning. En dynamisk utveckling skulle därmed kunna hämmas. Regeringen instämmer därför i kommitténs bedömning att det i praxis finns bättre förutsättningar att genom en helhetsbedömning i det enskilda fallet beakta alla relevanta omständigheter. Övervägande skäl talar alltså för att kriterier för hur avskiljandet ska ske för att grundlagsskyddet ska upprätthållas inte bör uppställas i yttrandefrihetsgrundlagen.

En klagörande regel vid bristande avskiljande

En annan fråga är vilka konsekvenser ett bristande avskiljande av sådant material som förts in av den som driver verksamheten (redaktionellt material) från omodererat material får för yttrandefrihetsgrundlagens tillämplighet på en webbplats som drivs av t.ex. ett medieföretag.

Högsta domstolens bedömning i det ovan nämnda rättsfallet kan tolkas som att grundlagsskyddet försvinner för hela webbplatsen om det redaktionella materialet inte avskiljs från övrigt material. Frågan ställdes dock inte på sin spets i avgörandet. Att grundlagsskyddet skulle falla för allt innehåll på en webbplats vid förekomst av icke avskilda användarkommentarer skulle vara en drastisk konsekvens vars rimlighet kan ifrågasättas. Olika inblandade aktörer kan ha utgått från att de tryck- och yttrandefrihetsrättsliga principerna om ensamansvar, meddelarfrihet och källskydd gäller. Verksamheten i övrigt kan också ha organiserats utifrån antagandet att verksamheten omfattas av grundlagsskydd, t.ex. kan journalister ha arbetat under förutsättningen att utgivaren har ett ensamansvar

och att de själva saknar straff- eller skadeståndsrättsligt ansvar för innehållet i artiklar på webbplatsen.

För att klargöra rättsläget föreslår kommittén en uttrycklig reglering med innebörden att grundlagsskydd gäller för sådana delar av en databas där det framstår som klart att informationen härrör från den som driver verksamheten. Det är alltså hur webbplatsen vid en objektiv bedömning ter sig som ska vara avgörande. *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet* anser att en sådan regel löser upp det samband mellan frihet och ansvar som är grundläggande för yttrandefrihetsregleringen. Att låta en ansvarig utgivare undgå ansvar för straffbart innehåll på en avgränsad del av en webbplats när innehållet tillförts av någon annan urholkar enligt fakultetsnämnden ensamansvarets princip. Som fakultetsnämnden påpekar är ensamansvaret en bärande del av det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga systemet. Lika grundläggande är dock att det ska vara förutsebart vad ansvaret omfattar. Tydliga gränser för vilka publikationer som skyddas av yttrandefrihetsgrundlagen är av omedelbar betydelse även för meddelare och personer som medverkar professionellt i en publikation. Hos dessa aktörer finns ett tydligt intresse av att kunna överblicka t.ex. ett kommentarsfälts konsekvenser för en webbplats grundlagsskydd.

Regeringen anser att kommitténs förslag är välgrundat och bör genomföras. Därigenom upprätthålls meddelarskyddet och de förutsättningar som varit utgångspunkten för den redaktionella delen av verksamheten, nämligen att grundlagsskydd gäller. Vikten av förutsebarhet i grundlagsskyddet talar mot *Sveriges Radios* förslag om att ett medie företag skulle kunna ges möjlighet att i efterhand visa att materialet härrör från den redaktionella verksamheten trots att det inte klart framgår för användaren. Förslaget bör därför inte justeras på det sättet.

7.1.3 Externa inslag i databaser med utgivningsbevis

Regeringens förslag: För att klargöra att grundlagsskyddet för databaser med utgivningsbevis är detsamma som för databaser med automatiskt grundlagsskydd i de fall material har tillförts databasen av någon annan än den som driver verksamheten upphävs upplysningsbestämmelsen i yttrandefrihetsgrundlagen om att föreskrifter i vanlig lag tillämpas om ett utgivningsbevis förfaller eller återkallas.

Mediegrundlagskommitténs förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som yttrar sig i denna del, bl.a. *Justitiekanslern* och *Sveriges Tidskrifter*, är positiva till eller har inga invändningar mot förslaget. *Hovrätten över Skåne och Blekinge* anser att det finns goda skäl att anse att även omodererade kommentarer faller in under grundlagsskyddet för hemsidor med utgivningsbevis och att de alltjämt ska göra det.

Skälen för regeringens förslag: När det gäller databaser med utgivningsbevis råder det viss oklarhet om omfattningen av grundlagsskyddet för databaser med material i form av t.ex. omodererade användarkommentarer eller delar som läggs in av externa informations-

leverantörer. Enligt en tolkning som förts fram är yttrandefrihetsgrundlagen i dessa fall alltid tillämplig på hela databasen, inklusive de delar som någon annan än den som driver verksamheten kan ändra i, dvs. även t.ex. omodererade användarkommentarer (se bl.a. SOU 2012:55 Del 1 s. 370). Tolkningen har sin grund i utformningen av 1 kap. 9 § tredje stycket YGL som anger att föreskrifter i vanlig lag tillämpas om utgivningsbeviset förfaller eller återkallas. En sådan tolkning skulle innebära att så länge utgivningsbeviset gäller tillämpas bara grundlagens regler på hela databasens innehåll. Till stöd för tolkningen har vidare uttalanden i förarbetena vägts in om att grundlagsskyddet är knutet till utgivningsbeviset och att grundlagsskyddet gäller fram till dess att ett beslut om återkallelse av utgivningsbeviset fattas (prop. 2001/02:74 s. 100). Detta synsätt innebär att grundlagsskyddet vid förekomst av exempelvis omodererat material på en webbplats skulle vara annorlunda för databaser med frivilligt grundlagsskydd jämfört med databaser som har automatiskt grundlagsskydd. I viss praxis från bl.a. Justitiekanslern som redovisas närmare i kommitténs betänkande (s. 327) har emellertid grundlagsskyddet för databaser med frivilligt grundlagsskydd ansetts vara detsamma som för databaser med automatiskt grundlagsskydd, dvs. att skyddet inte gäller t.ex. omodererade användarkommentarer.

Regeringens uppfattning är att det är svårt att se några sakliga skäl för varför grundlagsskyddets omfattning i detta avseende skulle vara en annan för databaser med frivilligt grundlagsskydd än för dem med automatiskt skydd. En sådan ordning ter sig också oförenlig med principen att det är den som råder över innehållet som är ansvarig enligt grundlagarna. Regeringen anser därför, i likhet med kommittén, att grundlagsskyddet för databaser med utgivningsbevis bör vara detsamma som för databaser med automatiskt grundlagsskydd i de fall material tillförts databasen av någon annan än den som driver verksamheten. För att det inte ska råda någon oklarhet om att så är fallet föreslår kommittén att den bestämmelse som har bidragit till den oklarhet om rättsläget som råder, nämligen bestämmelsen om att föreskrifter i vanlig lag tillämpas om ett utgivningsbevis förfaller eller återkallas, upphävs. Regeringen, som konstaterar att bestämmelsen är av upplysande karaktär, ansluter sig till kommitténs förslag.

8 Preskriptionsregler och ansvar för databaser

8.1 Ansvarsordning, ensamansvar och preskription

Ett centralt inslag i skyddet för tryck- och yttrandefriheten är den särskilda ansvarsordningen som innebär att bara en person kan hållas ansvarig för innehållet i ett grundlagsskyddat massmedium (ensamansvar). Den ansvarige pekars ut i förväg enligt en särskild ansvarskedja. Tanken är att denna ordning ska främja yttrandefriheten men samtidigt underlätta ingripanden mot tryck- och yttrandefrihetsbrott.

Den som är ansvarig enligt tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen ansvarar för innehållet oavsett hur han eller hon har bidragit till framställningen och oberoende av faktisk vetskap om massmediets innehåll i förväg. Denna princip kallas ibland för uppsåtspresumtionen och är central för att systemet med ensamansvar ska fungera. I vissa speciella fall kan det göras undantag från denna princip, t.ex. om en utgivare har utsetts för skens skull.

En annan aspekt på ansvarsfrågorna rör reglerna om åtalspreskription vid tryck- och yttrandefrihetsbrott. Preskriptionstiderna i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen är korta i syfte att den straffrättsliga bedömningen ska ske enligt de samhällsvärderingar som gällde vid publiceringen. Som huvudregel börjar preskriptionstiden löpa från det att ett yttrande offentliggörs för allmänheten för första gången.

Ett undantag från huvudregeln att preskriptionstiden räknas från offentliggörandet rör tillhandahållanden av information ur grundlagsskyddade databaser. För dessa gäller enligt 7 kap. 1 § andra stycket YGL att preskriptionstiden beräknas från den tidpunkt då den aktuella informationen inte längre tillhandahålls. Det innebär att ett yttrandefrihetsbrott som begås på en grundlagsskyddad webbsida preskriberas först sex månader efter det att yttrandet har tagits bort.

Högsta domstolen har slagit fast att en utgivares ansvar gäller även för material i en databas som har publicerats efter beslut av en tidigare utgivare (NJA 2013 s. 945). Det innebär att utgivaren ansvarar straffrättsligt för material som finns i en databas även om han eller hon inte har fattat beslut om eller haft möjlighet att fatta beslut om publiceringen.

8.2 Utgivares ansvar för yttranden i databaser

8.2.1 Reglerna om utgivares ansvar bör förändras när det gäller äldre publiceringar på internet

Regeringens bedömning: Bestämmelserna om utgivares ansvar för information i databaser bör förändras. Förändringarna bör ske på ett sådant sätt att det inte innebär någon påtaglig förskjutning av den nuvarande balansen mellan friheten att yttra sig och möjligheten för det allmänna eller en målsägande att ingripa när en överträdelse av tryck- och yttrandefriheten har ägt rum.

Mediegrundlagskommitténs bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En stor majoritet av de remissinstanser som yttrar sig i denna del, däribland *Mittuniversitetet*, *Sveriges advokatsamfund*, *Sveriges Radio* och *Tidningsutgivarna*, delar bedömningen att ansvarsbestämmelserna för information i databaser bör förändras. *Justitiekanslern* anser att en förändring är obehövlig och framför bl.a. att befintlig reglering inte har inneburit några beaktansvärda problem.

Skälen för regeringens bedömning: Ett yttrandefrihetsbrott i en databas, t.ex. på en tidnings webbplats, betraktas som pågående (perdurerande). Det betyder att brottet fullbordas när uppgiften publiceras i databasen och därmed tillhandahålls allmänheten. Brottet

anses därefter pågå ända fram till dess att uppgiften tas bort och därmed inte längre tillhandahålls. Preskriptionstiden räknas från när uppgiften tas bort (7 kap. 1 § andra stycket YGL).

Denna särskilda preskriptionstid för information i databaser innebär en avvikelse från de annars korta preskriptionstiderna i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Som skäl för detta anges i förarbetena att det kan hävdas att det såvitt avser databasverksamhet inte finns någon viss publiceringstidpunkt utan att det snarare är fråga om en pågående publiceringsverksamhet. Det betonas också att ett annat synsätt skulle leda till avsevärda problem, eftersom det skulle krävas bevisning om när informationen började tillhandahållas i databasen eller när en överföring faktiskt skedde (prop. 2001/02:74 s. 79).

Enligt kommittén talar utvecklingen i mediebranschen för att reglerna rörande ansvar och preskription för publiceringar på internet bör ses över. Utvecklingen har medfört att äldre material på t.ex. tidningarnas webbplatser i allt mindre utsträckning tas bort. I och med att avpublicering normalt inte sker leder de nuvarande reglerna till att någon preskription av yttrandefrihetsbrott i databaser ofta inte inträder. Ingen preskriptionstid börjar löpa och det straff- och skadeståndsrättsliga ansvaret upphör aldrig. Eftersom ansvaret gäller även för material som har publicerats av en tidigare utgivare blir det straff- och skadeståndsansvar en tillträdande utgivare ikläder sig närmast överblickbart. *Justitiekanslern* anser trots detta att befintlig reglering inte har inneburit några beaktansvärda problem. I de fall åtal har väckts för äldre publiceringar hade det enligt *Justitiekanslern* funnits större anledning att ifrågasätta en ordning där publiceringarna straffritt hade kunnat fortgå på grund av preskription.

Även om det finns starka allmänna och enskilda intressen av att kunna beivra brottsliga yttranden på internet anser regeringen att en ordning med ett ansvar som är obegränsat både i tid och i omfattning kan ifrågasättas ur ett straffrättsligt perspektiv. Det i sig talar för en översyn av preskriptionsreglerna för databasers innehåll. Som flera remissinstanser påpekar kan det heller inte uteslutas att Europadomstolen skulle ha invändningar mot tillåtligheten i t.ex. en förtalstalan mot en publicering som gjorts för länge sedan men som fortfarande finns tillgänglig på exempelvis en tidnings webbplats (se Europadomstolens uttalanden i målet *Times Newspapers Ltd mot Storbritannien*, nr 3002/03 och 23676/03, dom den 10 mars 2009, särskilt punkterna 45 och 46). *Justitiekanslern* framhåller i detta sammanhang att de problem som skulle kunna uppstå i förhållande till den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) kan hanteras genom en konventionskonform tolkning av den s.k. instruktionen i yttrandefrihetsgrundlagen (1 kap. 5 §). Det kan dock enligt regeringens mening inte bortses från att preskriptionsreglerna i sig tillåter åtal lång tid efter publicering. Utrymmet för olika tolkningar av instruktionens räckvidd är inte heller obetydligt. Mot denna bakgrund anser regeringen att det finns skäl att införa en reglering som medger ett överblickbart straffansvar och som inte riskerar att komma i konflikt med Europakonventionen.

Sammanfattningsvis anser regeringen, i likhet med kommittén, att regleringen på ett bättre sätt än i dag bör vara i samklang med

utvecklingen i fråga om internetpubliceringar. Utgångspunkten att utgivaren ska ansvara för publiceringar som han eller hon har godkänt, eller i vart fall haft möjlighet att ta ställning till, bör komma till tydligare uttryck. En förändring av ansvarsregleringen måste dock noga vägas mot intresset av att beivra yttrandefrihetsbrott på internet. Kränkande publiceringar kan få stora och långtgående konsekvenser för enskilda. Utgångspunkten för en förändrad reglering bör därför vara att den inte ska innebära någon påtaglig förskjutning av den nuvarande balansen mellan friheten att yttra sig och möjligheten att ingripa mot yttrandefrihetsbrott.

8.2.2 Nuvarande preskriptionsordning behålls men en möjlighet till ansvarsfrihet för material som är äldre än ett år införs

Regeringens förslag: Om en utgivare inom två veckor efter att ha tagit emot en underrättelse av Justitiekanslern eller målsäganden om att en databas innehåller viss information som kan utgöra yttrandefrihetsbrott tar bort informationen ur databasen, kan han eller hon inte hållas ansvarig för informationen. Detta gäller endast om det kan antas att informationen började tillhandahållas ur databasen tidigare än ett år innan underrättelsen. Bestämmelser om vad som gäller för underrättelsen får meddelas i lag.

Om en utgivare av en databas utan en föregående underrättelse delges en stämningsansökan med yrkande om ansvar eller skadestånd, och utgivaren inom två veckor från delgivningen tar bort den information stämningsansökan gäller ur databasen, kan han eller hon inte hållas ansvarig för informationen. Detta gäller endast om informationen började tillhandahållas tidigare än ett år innan delgivningen av stämningsansökan. Utgivaren kan dock hållas ansvarig om det görs antagligt att informationen började tillhandahållas ett år innan utgivaren delgavs stämningsansökan eller senare.

I tillämpningslagen införs bestämmelser om krav på att en underrättelse ska innehålla en utförlig redogörelse för de omständigheter som åberopas till grund för påståendet om att viss information i databasen kan utgöra yttrandefrihetsbrott. Underrättelsen ska även innehålla tydliga uppgifter om vilken information i databasen som den avser. Det åligger den som framställer underrättelsen att visa att utgivaren har tagit emot denna.

Regeringens bedömning: Preskriptionstiden för information i databaser bör även fortsättningsvis beräknas från den tidpunkt då informationen inte längre tillhandahålls.

Mediegrundlagskommitténs förslag och bedömning överensstämmer i sak till övervägande del med regeringens. Mediegrundlagskommittén föreslår en annorlunda lösning när det gäller innebörden och effekterna av ett beslut av utgivaren att inte ta bort information och en annan lagteknisk lösning.

Remissinstanserna: Remissutfallet är blandat. En majoritet av de myndigheter som yttrar sig, däribland *Riksdagens ombudsmän* och *Svea hovrätt*, tillstyrker eller har inga synpunkter på förslagen. Flera remissinstanser, däribland *Sveriges Radio*, *Sveriges Television* och *Publicistklubben*, ser förslagen som ett steg framåt men bedömer att det inte är tillräckligt. Flertalet av medierna och deras organisationer, däribland *Sveriges Radio*, *Sveriges Television*, *Tidningsutgivarna*, *Publicistklubben* och *Schibsted Sverige AB*, förordar i stället en preskriptionstid som löper från publiceringsdatum, företrädesvis sex månader. Det gör också bl.a. *Humanistiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet*, *Institutionen för journalistik, medier och kommunikation vid Göteborgs universitet* och *Mittuniversitetet*. *Hovrätten över Skåne och Blekinge* ställer sig starkt tveksam till förslagen. Några remissinstanser, däribland *Justitiekanslern*, *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet*, *Sveriges advokatsamfund* och *Svenska Journalistförbundet*, avstyrker förslagen helt. Sveriges advokatsamfund anger bl.a. att förslagen varken avhjälper den urholkning av ensamansvaret som följer av Högsta domstolens avgörande NJA 2013 s. 945 (se avsnitt 8.1.1) eller konflikten mellan tillämpningen av yttrandefrihetsgrundlagen och Europakonventionen. Bland annat Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet och Sveriges advokatsamfund anser också att förslagen öppnar för otillbörlig påverkan på yttrandefriheten eftersom utgivare t.ex. av ekonomiska skäl kan tänkas ta bort äldre uppgifter i stor utsträckning. Svenska Journalistförbundet framhåller i det sammanhanget att det kan vara förenat med stora svårigheter att i efterhand fatta ett publiceringsbeslut. Sveriges advokatsamfund framför även att förslagen innebär att preskriberade brott blir åtalbara på nytt. Schibsted Sverige AB lämnar liknande synpunkter och framhåller också, liksom Publicistklubben, att förslagen utgör ett avsteg från tanken om att ett yttrandes tillåtlighet ska bedömas enligt de uppfattningar och värderingar som gällde vid publiceringstillfället.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Yttrandefrihetsbrott i databaser bör även fortsättningsvis fortgå så länge som materialet finns tillgängligt i databasen

Kommittén gör bedömningen att utgångspunkten för en förändrad reglering om utgivarens ansvar för yttrandefrihetsbrott i databaser även fortsättningsvis bör vara att brotten ska vara perdurerande och därmed fortgå så länge som materialet finns tillgängligt i databasen och preskriptionstiden börja löpa först när yttrandet tas bort från databasen. Flera remissinstanser invänder mot en sådan ordning och anser att preskriptionstiden för yttranden i grundlagsskyddade databaser i stället ska beräknas från tidpunkten för publicering, dvs. när yttrandet först lades ut på en webbplats.

Frågan om preskriptionstid för innehåll i databaser är mångfacetterad och innehåller flera, ibland motstående, intressen som vart och ett väger tungt. Det framgår bl.a. av det blandade remissutfallet. Det finns goda skäl som kan anföras för såväl gällande ordning som för en ordning enligt vilken preskriptionstiden ska börja löpa från publiceringstid-

punkten. Som regeringen konstaterar i föregående avsnitt står det dock klart att en förändring av det nuvarande regelverket är angelägen. Det framgår inte minst av att flera av de remissinstanser som i och för sig förordar en preskriptionstid som löper från publicering, däribland *Sveriges Radio* och *Sveriges Television*, framhåller att kommitténs förslag skulle innebära en betydligt bättre ordning än den som nu råder.

En allmän utgångspunkt för kommittén är att den nuvarande systematiken i yttrandefrihetsgrundlagen så långt som möjligt bör upprätthållas. I det sammanhanget stämmer synen på yttrandefrihetsbrott som perdurerande väl överens med hur databasverksamhet i övrigt betraktas enligt yttrandefrihetsgrundlagen, dvs. att informationen i en databas tillhandahålls över tid och att allmänheten genom egen aktivitet söker upp informationen och på särskild begäran får denna överförd till sig. Enligt regeringen är det ett förhållande som talar för den bedömning kommittén gör och som innebär att en publicering även fortsättningsvis ska anses fortgå så länge som materialet finns tillgängligt i databasen, och att fristen för väckande av åtal ska räknas från det att materialet tas bort ur databasen.

En annan omständighet som talar för ett sådant synsätt är att, som *Justitiekanslern* framhåller, det kan vara svårt att slå fast när uppgifter i en databas publicerades för första gången. Detta eftersom det, om det nuvarande synsättet på preskription ändras, finns en stor risk för att det blir betydligt svårare än i dag att lagföra förtal, hets mot folkgrupp och andra yttrandefrihetsbrott som begås i grundlagsskyddade databaser mot bakgrund av de bevisproblem som kan uppkomma vid prövningen av frågan om ett år förflutit eller inte. Justitiekanslerns eller målsägandes möjligheter att motbevisa en invändning om preskription torde enligt regeringen många gånger vara små, eftersom det kan vara svårt att slå fast när uppgifter i en databas publicerades för första gången och kan kräva kostsamma utredningar. Följden kan bli att ärenden oftare läggs ned på den grunden att preskription inte kan uteslutas. Förändringar i lagtexten skulle, som kommittén också konstaterar, behövas i syfte att kompensera för att dessa bevisproblem kan bli vanligt förekommande. Sådana inslag i yttrandefrihetsgrundlagen riskerar att bli komplicerade och det är svårt att i förväg bedöma hur väl de kommer att fungera utan en noggrann analys.

Det finns ytterligare omständigheter som talar för att en utgivare bör ansvara för en publicering till dess den upphör och inte längre finns tillgänglig. Artiklar och annat material som publiceras på internet har till sin natur en annan varaktighet än exempelvis tryckta tidningar. Förutsättningarna för omfattande och återkommande spridningar är större och oförsvarliga ingrepp i den personliga integriteten kan mot denna bakgrund ofta få betydligt större och mer långvariga verkningar för en enskild än en artikel i t.ex. en tryckt, periodisk skrift. I förhållande till enskildas intresse av att brott i databaser beivras kan det alltså sägas finnas starka skäl för att yttranden i grundlagsskyddade databaser även fortsättningsvis ska betraktas som perdurerande.

Flera remissinstanser, däribland *Sveriges advokatsamfund* och *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet*, menar att kommittén inte tillräckligt beaktar artikel 10 i Europakonventionen och Europadomstolens uttalanden om rättsliga angrepp mot äldre

publiceringar. Regeringen konstaterar i detta sammanhang att svenska tryck- och yttrandefrihetsrättsliga preskriptionsregler inte har varit föremål för kritik i Europadomstolen. Regeringen anser också att förslagen som behandlas nedan om en möjlighet till ansvarsfrihet för äldre material väl får anses möta de allmänna uttalanden som Europadomstolen har gjort.

Regeringen anser sammanfattningsvis att det finns övervägande skäl för den nuvarande ordningen som innebär att yttrandefrihetsbrott i databaser betraktas som pågående så länge informationen tillhandahålls. Regeringen delar därmed kommitténs bedömning att preskriptionstiden för yttranden i databaser även fortsättningsvis ska räknas från det att yttrandet tas bort ur databasen. Med hänsyn till de olika och var för sig betydelsefulla intressen som frågan rymmer och vikten av att dessa balanseras mot varandra, samt betydelsen av bred enighet i grundlagsfrågor, är det dock angeläget att vidare följa utvecklingen och utfallet av de förslag regeringen lämnar nedan.

En möjlighet till ansvarsfrihet bör införas för material som är äldre än ett år

Samtidigt som det alltså finns skäl för att upprätthålla nuvarande ordning som innebär att preskriptionstiden för material som finns i en databas räknas från det att ett yttrande tas bort är det, som redogörs för ovan, inte tillfredsställande att utgivarens ansvar gäller helt utan begränsningar. I detta avseende är det angeläget med förändringar. Med anledning av detta föreslår kommittén att en utgivares straff- och skadeståndsrättsliga ansvar ska kunna begränsas i tid. En möjlighet till frihet från ansvar föreslås kunna inträda ett år efter publicering och gälla för material som då ligger kvar i databasen. Utgångspunkten för beräkningen av om material har legat i databasen under längre tid än ett år ska enligt förslaget vara när talan väcktes vid domstol. Förslaget innebär också att en utgivare som vill hävda ansvarsfrihet på denna grund måste åberopa detta. Som en komplettering föreslår kommittén att Justitiekanslern eller målsäganden genom en underrättelse till utgivaren om att databasen innehåller viss information som utgör yttrandefrihetsbrott ska kunna tvinga utgivaren att på nytt ta ställning till den aktuella publiceringen. Om utgivaren inom två veckor väljer att ta bort informationen undgår utgivaren ansvar. Om utgivaren däremot väljer att inte ta bort yttrandet inom den tiden anses utgivaren ha fattat beslut om att yttrandet publiceras på nytt. Det nya publiceringsbeslutet anses enligt förslaget fattat när fristen på två veckor har löpt ut och medför ett fortsatt straff- och skadeståndsrättsligt ansvar. Ansvarsfrihet kan då alltså inte längre åberopas. När det gäller själva underrättelsen föreslår kommittén att den endast ska kunna ge upphov till ett nytt publiceringsbeslut om den avser material som har funnits i databasen längre än ett år.

Som flera remissinstanser, däribland *Sveriges advokatsamfund* och *Sveriges Radio*, påpekar innebär den föreslagna ordningen att en ansvarig utgivare även fortsättningsvis kan komma att ansvara för publiceringar som skett före hans eller hennes tillträde. Regeringen anser dock att en möjlighet till ansvarsfrihet för material som publicerats mer än ett år tidigare förmår balansera de delvis motstående intressen som gör sig

gällande. Med en sådan möjlighet mildras det i vissa fall mycket betungande ansvar som enligt den nuvarande ordningen kan vila på en nytillträdd utgivare för en databas med omfattande äldre material. Samtidigt får ett år anses som en tillräckligt lång period för att Justitiekanslern eller en målsägande ska kunna ingripa mot ett yttrandefrihetsbrott.

Justitiekanslern menar att den bevisvårighet som skulle uppstå med en preskriptionstid som börjar löpa vid publicering gör sig gällande även i förhållande till en regel om möjlighet till frihet från ansvar för äldre material. Ett alternativ skulle enligt Justitiekanslern vara en ordning som innebär att en utgivare som vill åberopa frihet från ansvar på denna grund måste visa att publiceringen gjordes för mer än ett år sedan. Förslaget innebär visserligen att det är Justitiekanslern eller en målsägande som har att leda i bevisning att utgivaren kan hållas ansvarig för innehållet i databasen i dessa situationer. Enligt förslaget ska det emellertid vara tillräckligt att det görs antagligt att informationen tillhandahölls senare för att en åberopad ansvarsfrihet ska underkännas. Beviskravet är alltså förhållandevis lågt. Saknas uttrycklig uppgift om publiceringstidpunkt kan t.ex. en redogörelse för en händelse eller andra faktauppgifter i anslutning till yttrandet göra antagligt när en publicering har skett. Många hemsidor med utgivningsbevis, som exempelvis bloggar, har också en kronologisk uppbyggnad med publiceringar som följer efter varandra, vilket kan bringa klarhet i frågan om när publicering ägde rum. Att beviskravet är relativt lågt ger, som kommittén framhåller, vidare utgivaren ett tydligt motiv för att ange publiceringstidpunkten. Risken med att låta bli att lämna en sådan uppgift är nämligen att en åberopad ansvarsfrihet underkännas. Mot denna bakgrund anser regeringen att det inte finns skäl att komplettera regleringen på det sätt som Justitiekanslern föreslår.

Om ett yttrande inte tas bort efter underrättelse är utgivaren fortsatt ansvarig

Som anges ovan föreslår kommittén att Justitiekanslern eller målsäganden genom en underrättelse till utgivaren om att databasen innehåller viss information som utgör yttrandefrihetsbrott ska kunna tvinga utgivaren att ta ställning till den aktuella publiceringen. *Sveriges advokatsamfund* menar att kommitténs förslag om att ansvar ska kunna utkrävas om ett yttrande inte tas bort efter en sådan underrättelse innebär att preskriberade brott blir åtalbara på nytt, vilket skulle strida mot Europakonventionen. Regeringen delar inte samfundets uppfattning. Eftersom brottet är att betrakta som perdurerande löper ingen preskriptionstid förrän yttrandet tas bort från databasen (se avsnitt 8.1). Utgången av fristen för borttagning utgör därmed inte startpunkt för en ny preskriptionstid. Till skillnad från *Publicistklubben* och *Schibsted Sverige AB* anser regeringen inte heller att förslaget utgör ett avsteg från tanken om att ett yttrandes tillåtlighet ska bedömas enligt de uppfattningar och värderingar som gällde vid publiceringstillfället. Tvärtom bedöms utgivarens ställningstagande om att låta publiceringen kvarstå i den tid det beslutet fattas. En sådan ordning kan jämföras med det förhållandet att en äldre bok som ges ut i ny upplaga prövas utifrån de uppfattningar

som råder vid tidpunkten för den nya utgivningen (se SOU 2001:28 s. 377 och SOU 2006:96 s. 177).

Flera remissinstanser, däribland *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* och *Sveriges advokatsamfund*, anser att förslaget öppnar för otillbörlig påverkan på yttrandefriheten. *Svenska Journalistförbundet* framhåller också att det kan vara förenat med stora svårigheter att i efterhand fatta ett beslut om ett yttrandes fortsatta publicering. Det kan visserligen inte helt uteslutas en möjlighet att undgå ansvar genom att avpublicera innehåll kan medföra att en utgivare väljer att ta bort material ur databaser i större utsträckning än vad som annars hade varit fallet. Regeringen ser dock inte den risken som särskilt stor. Det ligger i en utgivares roll att fatta publiceringsbeslut som ibland kan innehålla svåra avvägningar. Det framstår inte som givet att en utgivare generellt sett skulle vara mer benägen att böja sig för påtryckningar avseende äldre publiceringar än avseende publiceringar av nyare datum. För att motverka sådana konsekvenser föreslås också en bestämmelse i tillämpningslagen med innebörden att underrättelsen från Justitiekanslern eller målsäganden ska innehålla ett konkret påstående om att det förekommer brott i aktuell databas, tydliga uppgifter om vilken information som avses och en utförlig redogörelse för de omständigheter som åberopas till grund för påståendet. Det ska alltså finnas ett underlag som är möjligt för en utgivare att bedöma och ta ställning till, vilket talar mot att effekten kommer att bli en slentrianmässig avpublicering av uppgifter.

Reglerna bör ges en något annorlunda utformning än i kommitténs förslag

Sammantaget anser regeringen i likhet med kommittén att övervägande skäl talar för att regler som innebär att en utgivare av en databas under vissa förutsättningar inte ska kunna hållas ansvarig för material som har publicerats mer än ett år tillbaka i tiden bör införas. Regeringen anser dock att bestämmelserna bör ges en annan utformning än den kommittén föreslår. Utgångspunkten bör vara att en utgivare inte ska kunna hållas ansvarig för information i en databas om han eller hon inom två veckor efter att ha tagit emot en underrättelse av Justitiekanslern eller målsäganden om att informationen kan utgöra yttrandefrihetsbrott tar bort informationen ur databasen. Detta bör gälla endast om det kan antas att informationen började tillhandahållas ur databasen tidigare än ett år innan underrättelsen. Bestämmelser om vad som gäller för underrättelsen bör, som kommittén föreslår, få meddelas i lag.

Konsekvensen av att ett yttrande inte tas bort inom tvåveckorsfristen blir att utgivaren fortsätter att ansvara straff- och skadeståndsrättsligt för yttrandet och att talan om ansvar därför kan väckas av Justitiekanslern eller målsäganden. Regeringen anser inte att det behövs eller är lämpligt med en bestämmelse om att ett nytt publiceringsbeslut ska anses ha fattats. Det bör, som kommittén föreslår, åligga den som framställer en underrättelse att visa att utgivaren har tagit emot denna.

Justitiekanslern eller målsäganden bör kunna välja att utan föregående underrättelse väcka talan i domstol. Även i det fallet bör dock utgivaren ges möjlighet att undgå ansvar för yttranden som började tillhandahållas för mer än ett år sedan, under förutsättning att informationen tas bort ur

databasen. För att kunna beaktas i ett mål bör, liksom i fråga om andra invändningar om ansvar, gälla att utgivaren måste göra gällande invändningen före huvudförhandlingen (se 6 kap. 3 § YGL). Frihet från ansvar på denna grund bör, som kommittén föreslår och som behandlas i föregående avsnitt, inte komma i fråga om det görs antagligt i målet att informationen började tillhandahållas mer än ett år innan talan väcktes.

Det bör framhållas att ansvarsfrihet för äldre material bara blir aktuellt om preskription inte har inträtt. Frihet från ansvar för information som utan föregående underrättelse eller stämningsansökan har tagits bort ur en databas kan alltså komma i fråga endast om talan om ansvar väcks inom preskriptionsfristen på sex månader. I en sådan situation kan utgivaren åberopa ansvarsfrihet på den grunden att den aktuella informationen började tillhandahållas tidigare än för ett år sedan. Även i denna situation behöver dock påståendet framställas före huvudförhandlingen för att kunna beaktas i målet.

Regeringen har i lagrådsremissen föreslagit att reglerna om att en utgivare under vissa förutsättningar inte ska kunna hållas ansvarig för äldre information i en databas ska benämnas ansvarsbegränsning. *Lagrådet* anser att detta är mindre lämpligt och menar att ordet begränsning antyder att ansvaret finns kvar, men i begränsad omfattning. Regeringen anser i och för sig att det inte är felaktigt att tala om reglerna som en begränsning i utgivarens annars mycket vidsträckta ansvar. Eftersom syftet med och konsekvensen av bestämmelserna är en frihet från ansvar delar dock regeringen Lagrådets bedömning att uttrycket ansvarsbegränsning kan utgå som definierat uttryck i lagtexten.

Möjligheten till ansvarsfrihet för äldre material bör gälla endast för utgivaren och omfatta både straffansvar och skadeståndsansvar

I likhet med kommittén anser regeringen att det saknas skäl för att låta någon annan i den s.k. ansvarskedjan i 6 kap. YGL än utgivaren omfattas av möjligheten till ansvarsfrihet för äldre material. Denna möjlighet bör därmed inte finnas för den som driver verksamheten och således har en skyldighet att utse utgivare.

Regeringen anser inte att det finns skäl att, som *Justitiekanslern* föreslår, låta möjligheten till ansvarsfrihet för äldre material gälla enbart för det straffrättsliga ansvaret. I följande avsnitt redogörs för målsägandens möjlighet att vända sig mot den som bedriver programverksamheten, t.ex. ett medieföretag, med ett skadeståndskrav, även om utgivaren inte kan hållas ansvarig med hänsyn till de föreslagna reglerna. Detta utrymme får anses tillräckligt säkerställa målsägandens möjligheter till skadestånd.

8.2.3 Skadeståndsanspråk ska alltid kunna riktas mot medieföretaget

Regeringens bedömning: Möjligheten för en målsägande att rikta ett skadeståndsanspråk mot den som bedriver programverksamheten bör inte inskränkas. Det kommer alltså vara möjligt för en målsägande att rikta ett skadeståndsanspråk mot den som bedriver verksamheten även

om utgivaren inte kan hållas ansvarig på grund av reglerna om frihet från ansvar för material som börjat tillhandahållas ur en databas tidigare än ett år innan en underrättelse har lämnats eller delgivning av en stämningsansökan skett.

Mediegrundlagskommitténs bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Justitiekanslern* anser att möjligheten att rikta skadestånd mot den som bedriver verksamheten inte uppväger försämringen av målsägandens möjlighet att hålla utgivaren skadeståndsrättsligt ansvarig.

Skälen för regeringens bedömning: Ett skadeståndskrav som grundar sig på yttrandefrihetsbrott genom publicering i en databas kan enligt reglerna i 8 kap. 2 § YGL krävas ut av såväl den som ansvarar enligt de vanliga ansvarsreglerna, normalt sett utgivaren, som den som bedriver den aktuella programverksamheten, t.ex. ett medie företag. Den som anser sig utsatt för förtal genom en publicering i en grundlagsskyddad databas har alltså möjlighet att väcka en skadeståndstalan direkt mot det medie företag (eller liknande) som står bakom verksamheten.

Regeringen finner, i likhet med kommittén, att det inte finns skäl att låta ordningen med en utgivares möjlighet till ansvarsfrihet för äldre material påverka medie företagets (eller liknande) skadeståndsansvar i förhållande till målsäganden. Det bör alltså finnas möjlighet för målsäganden att vända sig mot medie företaget med ett skadeståndskrav på grund av en publicering, även om utgivaren inte kan hållas straff- och skadeståndsrättsligt ansvarig för publiceringen till följd av reglerna om ansvarsfrihet för material som har publicerats tidigare än ett år före tidpunkten för delgivning av en stämningsansökan eller en underrättelse om att databasen innehåller information som kan utgöra yttrandefrihetsbrott. Som kommittén framhåller är en förutsättning dock att skadeståndskravet inte är preskriberat, dvs. kravet måste som utgångspunkt framställas inom tio år från det att uppgiften togs bort från databasen (2 § preskriptionslagen [1981:130]).

9 Personlig integritet och grundlagsskydd

9.1 Det frivilliga grundlagsskyddet och personuppgiftsregleringen

9.1.1 Frivilligt grundlagsskydd genom utgivningsbevis

Sedan 2003 kan en innehavare av en databas få grundlagsskydd för databasen genom att ansöka om utgivningsbevis, s.k. frivilligt grundlagsskydd (prop. 2001/02:74). Utgivningsbevis utfärdas av Myndigheten för press, radio och tv och gäller i tio år. Ansökningsavgiften är för närvarande 2 000 kronor. För att ett utgivningsbevis ska utfärdas krävs bl.a. att en utgivare har utsetts och att överföringarna utgår från Sverige. Det ställs däremot inte upp några krav på att verksamheten ska ha ett

visst innehåll eller syfte. Grundlagsskyddet är alltså innehållsneutralt i detta avseende och förutsätter endast att vissa formella kriterier är uppfyllda. Samma grundprincip om innehållsneutralitet gäller för andra medier som omfattas av grundlagarna, bl.a. tryckta skrifter och radio-program.

Grundlagsskyddet innebär att personuppgiftslagens (1998:204), förkortad PUL, bestämmelser om bl.a. känsliga personuppgifter och personuppgifter om lagöverträdelse inte tillämpas. Vid införandet av möjligheten till frivilligt grundlagsskydd för databaser väcktes därför frågan om reformens inverkan på integritetsskyddet. Konstitutionsutskottet uttalade att konflikter skulle kunna uppstå med bestämmelser som finns i syfte att skydda den personliga integriteten. Utskottet pekade särskilt på att grundlagsskyddet i värsta fall skulle kunna komma att omfatta databaser som är rena personregister (bet. 2001/02:KU21 s. 32).

Frågan om det frivilliga grundlagsskyddet och riskerna för konflikter med skyddet för den personliga integriteten har fortsatt att vara aktuell. Under Yttrandefrihetskommitténs arbete behandlades frågeställningen i flera omgångar utan att några förslag till förändringar lämnades (SOU 2009:14 s. 65–114 och SOU 2012:55 Del 1 s. 429–440).

9.1.2 En personuppgiftsreglering under förändring

Bestämmelser om behandling av personuppgifter finns för närvarande i personuppgiftslagen. Den 27 april 2016 antogs EU:s nya dataskyddsförordning (Europaparlamentets och rådets förordning [EU] 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG). Dataskyddsförordningen träder i kraft den 25 maj 2018 och utgör en ny generell reglering för personuppgiftsbehandling inom EU och kommer att ersätta det nuvarande dataskyddsdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter). Dataskyddsförordningen kommer att ha direkt tillämpning i Sverige. Det innebär att personuppgiftslagen inte kommer att finnas kvar i sin nuvarande form.

Dataskyddsförordningen ger i olika avseenden utrymme för att mer preciserade bestämmelser och vissa undantag från förordningen införs i nationell lagstiftning. Dataskyddsutredningen (Ju 2016:04), som har haft i uppdrag att säkerställa en ändamålsenlig och välbalanserad kompletterande nationell reglering om personuppgiftsbehandling redovisade sitt uppdrag den 12 maj 2017 i betänkandet Ny dataskyddslag (SOU 2017:39). Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande i Regeringskansliet.

9.2 En begränsning av grundlagsskyddet för vissa söktjänster

9.2.1 Av integritetshänsyn bör grundlagsskyddet för vissa söktjänster begränsas

Regeringens bedömning: Med hänsyn till skyddet för den personliga integriteten finns det skäl att begränsa grundlagsskyddet för vissa söktjänster som innehåller personuppgifter av särskilt integritetskänslig karaktär.

Mediegrundlagskommitténs bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som yttrar sig i denna del, däribland *Justitiekanslern*, *Datainspektionen*, *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* och *Sveriges advokatsamfund*, delar bedömningen. En del remissinstanser, däribland *Humanistiska fakultetsnämnden vid Stockholm universitet*, *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet*, *Publicistklubben* och *Verifiera AB*, motsätter sig att ett undantag införs. Humanistiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet och Publicistklubben anger bl.a. att undantag i lagstiftningen innebär att grundlagsskyddet stegvis urholkas. Verifiera AB menar bl.a. att en begränsning skulle utgöra en inskränkning i offentlighetsprincipen. Även Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala är kritisk till en begränsning i grundlagsskyddet för uppgifter som är hämtade från allmänna, offentliga handlingar.

Skälen för regeringens bedömning

Den tekniska och mediala utvecklingen medför behov av att se över grundlagsskyddets räckvidd

Utgångspunkten vid införandet av det frivilliga grundlagsskyddet var att grundlagsskydd inte skulle vara förbehållet traditionella massmedieföretag utan också kunna ges till enskilda och andra medieföretag som tillhandahåller information till allmänheten (prop. 2001/02:74 s. 48). Möjligheten att ansöka om utgivningsbevis innebär att exempelvis bloggar och tidningar som publiceras endast på internet kan få grundlagsskydd mot ingripanden från det allmänna.

Samtidigt som den tekniska och mediala utvecklingen har medfört behov av att vidga möjligheterna att få grundlagsskydd finns det skäl att också bevaka att inte nya inslag i medieutbudet ges möjlighet att under skydd av grundlagarna göra intrång i den personliga integriteten på ett sätt som inte är acceptabelt. En balans mellan ett starkt grundlagsskydd för tryck- och yttrandefriheten och respekten för enskildas personliga integritet är avgörande för förtroendet för regleringen. Den senare tidens utveckling när det gäller vissa typer av databaser med utgivningsbevis ger i detta avseende anledning till oro. De farhågor som konstitutionsutskottet uttryckte i samband med införandet av det frivilliga grundlagsskyddet är fortsatt relevanta (se avsnitt 9.1.1).

Den genomgång kommittén har gjort visar visserligen att utgivningsbevis som medel för att kringgå personuppgiftsregleringens skydd inte är

ett generellt problem bland hemsidor med frivilligt grundlagsskydd. Det finns dock inslag av tjänster som är uppbyggda särskilt kring möjligheten att söka på känsliga personuppgifter och som innebär stora ingrepp i enskildas personliga integritet. Som regel utgörs dessa söktjänster av olika on line-tjänster som bedrivs på kommersiella grunder och som innebär att allmänheten ges tillgång till information om enskilda som hämtats ur offentliga handlingar och register. *Verifiera AB* anser att den omständigheten att informationen kommer från allmänna och offentliga handlingar talar mot en syn på dessa tjänster som principiellt tvivelaktiga. *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet* lämnar liknande synpunkter. Att handlingar var för sig och på särskild begäran kan begäras ut från olika myndigheter skiljer sig dock avsevärt från möjligheten att genom en enkel sökning få en träffbild som exempelvis visar vilka i ett område som varit föremål för en straffrättslig process – en tjänst som för närvarande tillhandahålls. De särskilda riskerna för kränkningar av den personliga integriteten ligger i att uppgifterna finns sammanställda eller med enkla medel kan sammanställas. I sammanhanget bör framhållas att uppgifterna i Polismyndighetens belastningsregister skyddas av absolut sekretess enligt 35 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Av 21 § första stycket PUL följer också att det är förbjudet för andra än myndigheter att behandla personuppgifter om lagöverträdelse som innefattar brott, domar i brottmål, straffprocessuella tvångsmedel eller administrativa frihetsberövanden.

Enligt regeringen är det uppenbart att enskilda riskerar att lida skada av att information som finns att tillgå genom vissa söktjänster på internet sprids till allmänheten. Behovet av att låta verksamheter av detta slag fullt ut skyddas av de tryck- och yttrandefrihetsrättsliga grundprinciperna framstår som begränsat. Verksamheterna får sägas ligga långt från själva kärnan för det område som grundlagarna är tänkta att omfatta och det framstår tvärtom som naturligare att sådana söktjänster omfattas av personuppgiftsregleringen.

Den nuvarande situationen innebär sammanfattningsvis att grundlagsskyddet får konsekvenser som inte är rimliga. Den ökade risken för att enskilda drabbas av allvarliga integritetsintrång kan svårligen motiveras och riskerar att minska den allmänna förståelsen och acceptansen för den särskilda tryck- och yttrandefrihetsrättsliga regleringen. Det föranleder behov av åtgärder.

En möjlighet att begränsa grundlagsskyddet för vissa söktjänster bör införas

Kommittén bedömer att grundlagsskyddet i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen för vissa söktjänster som innehåller personuppgifter av särskilt integritetskänslig karaktär bör inskränkas. En invändning som bl.a. *Publicistklubben* framför mot förslaget är att grundlagarna stegvis urholkas när tillämpningsområdet begränsas. I det sammanhanget vill regeringen dock framhålla att lika väl som den tekniska och mediala utvecklingen för med sig nya uttrycksformer som förtjänar grundlagarnas skydd kan den föra med sig företeelser för vilka grundlagsskydd inte framstår som vare sig önskvärt eller lämpligt. En inskränkning i skyddet för vissa nya företeelser betyder inte att uttrycks-

former som historiskt sett och på goda grunder haft grundlagsskydd riskerar att falla utanför grundlagarnas tillämpningsområde. Utvecklingen kräver nya överväganden, såväl när det gäller vad som bör ges grundlagsskydd som vad som bör falla utanför. Att den typen av överväganden görs är en viktig del av värnandet av en livskraftig tryck- och yttrandefrihetsreglering.

Regeringen delar kommitténs bedömning att det finns skäl att av integritetshänsyn införa en bestämmelse i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen som gör det möjligt att begränsa grundlagsskyddet för vissa söktjänster som innehåller personuppgifter av särskilt integritetskänslig karaktär. En sådan bestämmelse bör utformas så att den ger utrymme för att komma till rätta med de aktuella problemen samtidigt som den inte får medge större inskränkningar i grundlagsskyddet än nödvändigt. Den ska vara förenlig med den försiktighetsprincip som brukar tillämpas vid inskränkningar av grundlagsskyddet på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området (se bl.a. SOU 2001:28 s. 25).

9.2.2 Hur bör begränsningen av grundlagsskyddet utformas?

Regeringens förslag: Det införs delegationsbestämmelser i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen som ger utrymme att i lag reglera om förbud mot offentliggörande av personuppgifter som avslöjar etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening, personuppgifter om hälsa, sexualliv eller sexuell läggning, personuppgifter som består av genetiska uppgifter eller biometriska uppgifter för att entydigt identifiera en fysisk person, eller personuppgifter om att en enskild har begått lagöverträdelser genom brott, förekommer i fällande domar i brottmål eller varit föremål för straffprocessuella tvångsmedel. Detta ska gälla endast om personuppgifterna ingår i en uppgiftssamling som har ordnats så att det är möjligt att söka efter eller sammanställa dessa och det med hänsyn till verksamheten och de former under vilka uppgiftssamlingen hålls tillgänglig finns särskilda risker för otillbörliga intrång i enskildas personliga integritet.

Mediegrundlagskommitténs förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Kommitténs förslag till lagtext är dock delvis annorlunda utformat samt innehåller uttrycket ras.

Remissinstanserna: Remissutfallet är blandat. Majoriteten av de remissinstanser som yttrar sig, däribland *Riksdagens ombudsmän*, *Brottsoffermyndigheten*, *Domstolsverket*, *Åklagarmyndigheten* och *Diskrimineringsombudsmannen*, tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget. Även *Svea hovrätt* och *Sveriges advokatsamfund* tillstyrker att en delegationsbestämmelse införs men framhåller att tillämpningsområdet bör övervägas och förtydligas. *Bonnier Broadcasting* och *Sveriges Tidskrifter* har inte något att erinra mot att en delegationsbestämmelse införs men anser att ett uttryckligt ställningstagande bör

göras i lagtexten om att seriös, granskande journalistik inte på något sätt ska kunna hämmas. *Justitiekanslern* menar att den reglering som föreslås för ändamålet är alltför oprecis och därmed inte godtagbar. *Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet* invänder mot användningen av uttrycket ras. *Datainspektionen* och *Post- och telestyrelsen* anser att undantaget bör träffa även söktjänster med personuppgifter som inte i sig är av särskilt integritetskänslig natur. Flera remissinstanser, däribland *Hovrätten över Skåne och Blekinge*, *Myndigheten för press, radio och tv*, *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet*, *Sveriges Radio*, *Sveriges Television*, *Svenska Journalistförbundet* och *Tidningsutgivarna*, avstyrker förslaget. *Hovrätten över Skåne och Blekinge* anger att förslaget strider mot den grundläggande principen om att grundlagsskyddet knyts till användningen av vissa medier och inte till vilket innehåll ett yttrande har. *Hovrätten* menar även att förslaget strider mot bl.a. förbudet mot censur och hindrande åtgärder. *Myndigheten för press, radio och tv* anser att förslaget ger ett stort tolkningsutrymme som kan innebära rättslig osäkerhet, särskilt i förhållande till meddelarskyddet. *Sveriges Radio* framför liknande synpunkter och menar även att uttrycket uppgiftssamling träffar i princip varje samling av digital information. *Svenska Journalistförbundet* ser en risk för tillämpningssvårigheter när det kommer till att avgöra om en uppgiftssamling tillhandahålls inom ramen för traditionell medieverksamhet.

Skälen för regeringens förslag

Reglering i lag bör vara möjlig

Kommitténs förslag innebär att det i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen förs in en s.k. delegationsbestämmelse som delvis utformas med befintliga delegationsbestämmelser i 1 kap. 9 § TF som förebild. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska, utan hinder av tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen, vad som följer av lag gälla om förbud mot offentliggörande av särskilt angivna personuppgifter i vissa uppgiftssamlingar.

Hovrätten över Skåne och Blekinge menar att en sådan bestämmelse strider mot bl.a. förbudet mot censur. Förslaget, som ligger i linje med det undantag som redan finns i fråga om kreditupplysningsverksamhet i 1 kap. 9 § TF och 1 kap. 12 § YGL, tar sikte på själva spridningen av uppgifter från vissa uppgiftssamlingar (se nedan). Bestämmelsen medger däremot inte lagstiftning som gör det möjligt att ingripa mot en uppgiftssamling innan denna görs tillgänglig för allmänheten (censur). Enligt regeringen är bestämmelsen förenlig med grundläggande tryck- och yttrandefrihetsrättsliga principer.

Regeringen instämmer därmed med kommittén i att bestämmelsen bör utformas som en s.k. delegationsbestämmelse som medger reglering i och tillämpning av lag om förbud mot offentliggörande av vissa personuppgifter. Kommittén föreslår att bestämmelsens inledning formuleras på ett delvis annat sätt än inledningen av 1 kap. 9 § TF för att det inte ska uppstå tveksamhet om att den även ger utrymme för reglering genom EU-förordningar. Av den praxis som utvecklats i anslutning till 1 kap. 9 § TF följer emellertid att den ger utrymme även för reglering genom

EU-förordningar. Den nya bestämmelsens inledning bör därför ha samma lydelse som i hittills gällande reglering i 1 kap. 9 §.

I det följande behandlar regeringen vilka uppgifter och uppgiftssamlingar som bör omfattas av möjligheten till reglering i och tillämpning av lag.

Delegationsbestämmelsen bör träffa känsliga personuppgifter och personuppgifter om lagöverträdelser m.m.

All slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person som är i livet räknas som personuppgifter. Kommitténs förslag innebär att offentliggörande av två typer av personuppgiftskategorier ska omfattas av möjligheten till reglering i och tillämpning av lag. Den ena kategorin omfattar uppgifter om att en enskild har begått lagöverträdelser genom brott, förekommer i fällande domar i brottmål eller varit föremål för straffprocessuella tvångsmedel. Den andra kategorin omfattar vissa andra personuppgifter av särskilt integritetskänslig karaktär.

I likhet med kommittén konstaterar regeringen att det tydligaste exemplet på integritetskänsliga söktjänster som för närvarande finns är sådana som är särskilt inriktade på att publicera uppgifter med anknytning till brottmålsprocessen. I en tjänst som erbjuds kan allmänheten genom att söka på t.ex. namn eller adress få besked om att enskilda personer har varit inblandade i brottmål. Sökresultaten kan presenteras på olika sätt, bl.a. i form av en kartbild som ger besked om var på en gata en person bor. Vidare förekommer det en särskild funktion som gör det möjligt att beställa bevakning med utgångspunkt i postnummer. Det innebär att kunden underrättas om det flyttar in en dömd person i det aktuella bevakningsområdet eller om någon som redan bor där dömts för brott.

En tjänst av det här slaget är i realiteten ett belastningsregister som förs i privat regi och som vänder sig till allmänheten som fritt eller mot avgift kan ta del av uppgifterna över internet, medan, som nämns ovan, Polismyndighetens belastningsregister skyddas av absolut sekretess.

Regeringen anser, i likhet med kommittén, att starka integritetsskäl talar för att delegationsbestämmelsen bör omfatta vissa personuppgifter som kan hänföras till brottmålsprocessen.

Kommitténs förslag i denna del tar sin utgångspunkt i vad som anges i 21 § PUL och artikel 10 i EU:s dataskyddsförordning.

I betänkandet Ny dataskyddslag (SOU 2017:39) föreslår Dataskyddsutredningen att personuppgiftslagen ska upphävas. Den omständigheten att regleringen av de personuppgifter som är i fråga framöver kommer att finnas i dataskyddsförordningen talar för att ledning företrädesvis ska hämtas därifrån. Regeringen konstaterar dock att de personuppgifter som anges i artikel 10 i förordningen – personuppgifter som rör fällande domar i brottmål och överträdelser eller därmed sammanhängande säkerhetsåtgärder – lämnar stort utrymme för tolkning. Med hänsyn till behovet av en väl avgränsad reglering finns det skäl att precisera vilken typ av personuppgifter som kan komma i fråga. Bestämmelsen bör därför, som kommittén föreslår, i stället formuleras så att den omfattar personuppgifter om att en enskild har begått lagöverträdelser genom

brott, förekommer i fällande domar i brottmål eller varit föremål för straffprocessuella tvångsmedel

Utöver personuppgifter som har direkt samband med brottmålsprocessen föreslår kommittén att vissa andra personuppgifter som är av särskilt integritetskänslig karaktär också ska omfattas av delegationsbestämmelsen. Kommittén hämtar i denna del ledning från artikel 9.1 i dataskyddsförordningen och föreslår att även uppgifter som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening samt uppgifter om hälsa, sexualliv eller sexuell läggning och genetiska uppgifter och biometriskas uppgifter ska omfattas av undantaget i grundlagarna.

Som framhålls ovan är det angeläget att inskränkningar i grundlagsskyddet inte görs mer omfattande än vad som är nödvändigt. Samtidigt är även andra uppgifter än sådana som är kopplade till brottmålsprocessen förenade med särskilda risker för otillbörliga integritetsintrång, i synnerhet om de sammanställs till sökbara register.

Nuvarande reglering gör det möjligt för alla att med stöd av utgivningsbevis och därmed under skydd av yttrandefrihetsgrundlagen tillhandahålla allmänheten registerliknande uppgiftssamlingar med t.ex. namn och adress på personer med en viss etnisk bakgrund, en viss sexuell läggning eller religiös övertygelse bosatta i en bestämd stad. Detsamma gäller för exempelvis sammanställningar av politiska motståndare och deras bostadsadresser. I likhet med kommittén anser regeringen att det inte är rimligt att uppgiftssamlingar av det slaget alltid ska omfattas av det särskilda grundlagsskyddet.

De personuppgifter som omfattas av artikel 9.1. i förordningen är av olika karaktär och innebörd. En del tar sikte på individers grundläggande egenskaper medan andra avser främst politisk, religiös eller kulturell gruppstillhörighet hos den enskilde. Som kommittén anför finns det emellertid inte skäl att i detta sammanhang göra någon skillnad mellan dessa olika uppgiftstyper. Det finns dessutom ett värde i att så långt som möjligt ansluta till den systematik som finns i dataskyddsförordningen. Delegationsbestämmelsen bör därför omfatta samtliga de personuppgiftskategorier som räknas upp i artikel 9.1 i dataskyddsförordningen.

När det gäller uttrycket ras finns det emellertid, som *Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet* påpekar, skäl att överväga en annan formulering. Uttrycket har sedan tidigare utmönstrats ur regeringsformen, bl.a. med hänvisning till att bruket av begreppet i lagtext skulle kunna ge legitimitet åt rasistiska föreställningar och kunna befästa ras som en existerande kategori (se prop. 2009/10:80 s. 151). Enligt regeringen gör sig de skäl som angavs vid revideringen av regeringsformen alltjämt gällande. Ras bör därmed ersättas av uttrycket etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande. Det finns därutöver skäl att utforma uppräkningsen av de olika personuppgiftskategorierna på ett något annat sätt än kommittén gör.

Datainspektionen och Post- och telestyrelsen anser att bestämmelsen bör omfatta även andra söktjänster som innehåller personuppgifter eftersom även personuppgifter som var för sig betraktas som okänsliga tillsammans kan ge en översikt av en enskilds personliga förhållanden som medför ett intrång i den personliga integriteten. Datainspektionen menar att många uppgiftssamlingar som utgör rena personregister saknar

de syften som grundlagarna är till för att skydda. Regeringen konstaterar att det inte finns underlag för att i det här lagstiftningsärendet överväga att låta bestämmelsen omfatta andra personuppgifter än de som nu föreslås. Den tidigare nämnda försiktighetsprincipen leder också till bedömningen att kommitténs förslag framstår som väl avvägt.

Det bör slutligen noteras att det, som *Förvaltningsrätten i Umeå* påpekar, finns domar även i allmän förvaltningsdomstol som innehåller uppgifter av mycket känslig karaktär, t.ex. i mål enligt lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård, lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk tvångsvård och smittskyddslagen (2004:168). Sådana mål innehåller regelmässigt personuppgifter om enskildas hälsa som föreslås omfattas av delegationsbestämmelsen.

Bestämmelsen bör omfatta vissa typer av uppgiftssamlingar

För att bestämmelsen inte ska medge mer omfattande undantag från grundlagsskyddet än motiverat behöver en avgränsning göras även i fråga om vilken typ av tjänster som ska träffas. En sådan precisering är nödvändig för att inte all spridning av de angivna personuppgifterna ska omfattas.

Liksom kommittén anser regeringen att det för dessa överväganden är naturligt att som utgångspunkt ta de typer av sammanställningar som i dag förekommer när det gäller offentliggöranden av uppgifter om enskilda. Grundläggande för dessa sammanställningar är att de är registerliknande och att de innehåller personuppgifter. Bestämmelsen bör därför avgränsas till att träffa sökbara, registerliknande sammanställningar som innehåller personuppgifter. Eftersom uttrycket register har använts med annan innebörd i den ursprungliga lydelsen av databasregeln i 1 kap. 9 § YGL och även återfinns med bestämd definition i dataskyddsförordningen finns det dock skäl att använda ett annat uttryck. Liksom kommittén anser regeringen att ordet uppgiftssamling bör användas.

Några remissinstanser, däribland *Hovrätten över Skåne och Blekinge*, *Sveriges radio* och *Sveriges Television*, framhåller att uttrycket uppgiftssamling träffar mycket brett och menar att det omfattar mer eller mindre samtliga databaser. Regeringen konstaterar att uttrycket uppgiftssamling, som bl.a. förekommer i ett antal s.k. registerförfattningar främst på brottsbekämpningsområdet, inte är definierat i lag. I förarbetena till polisdatalagen (2010:361) anges att en uppgiftssamling är en avgränsad uppgiftsmängd (se prop. 2009/10:85 s. 344). För att den nu aktuella delegationsbestämmelsen ska vara tillämplig bör det enligt regeringens uppfattning, förutom att det rör sig om en avgränsad uppgiftsmängd, även krävas att samlingen har en viss beständighet. Även omfattningen kan vara av betydelse. En utgångspunkt bör vara att det ska finnas personuppgifter som rör i vart fall mer än en person och att uppgifterna ska vara sorterade enligt något slags system. Det måste gå att söka bland eller erhålla en sammanställning av personuppgifterna i samlingen. En registerliknande uppgiftssamling som visserligen innehåller personuppgifter men som inte är sökbar med hjälp av någon personuppgift eller erbjuder sammanställning av personuppgifter bör alltså inte omfattas av bestämmelsen. Sökning och sammanställning av

personuppgifter ska kunna ske på ett effektivare sätt än vad som är fallet vid genomgång och granskning dokument för dokument.

Av den genomgång kommittén gör av registerliknande uppgiftssamlingar framgår att i huvudsak två sådana förekommer. De skiljer sig åt i fråga om den tekniska utformningen av sökfunktionen. I det ena fallet har materialet strukturerats för att underlätta sökning efter och sammanställning av just personuppgifter. En sådan uppgiftssamling har som regel särskilda sökfält för personuppgifter som kan ligga till grund för sökning. Uppgiftssamlingar av det slaget anses ha en s.k. personuppgiftsanknuten struktur (se Öhman och Lindblom, Kommentar till personuppgiftslagen, 4:e uppl., s. 135–136). Utmärkande för den andra typen av samlingar är att materialet inte är strukturerat för att särskilt underlätta sökning och sammanställning av just personuppgifter. Ett uttryck för detta kan bl.a. vara att det inte förekommer särskilda fält avsedda för sökning på personuppgifter. Uppgiftssamlingarna har i stället en generell struktur som gör det möjligt att söka efter uppgifter med ”fritextsökning”, t.ex. efter uppgifter om en person förekommer i brottmålsdomar.

Som kommittén anger kan uppgiftssamlingar med en personuppgiftsanknuten struktur vid ett första påseende framstå som känsligare i integritetshänseende än uppgiftssamlingar som endast möjliggör fritextsökning. Skillnaden får dock anses relativt liten. Det framstår dessutom som okomplicerat för den som ligger bakom söktjänsten att byta från en metod för strukturering till en annan. Olikheten är därmed inte så stor att den i sig bör användas för att avgränsa en delegationsbestämmelse. Regeringen delar kommitténs bedömning att samtliga uppgiftssamlingar som har ordnats så att det är möjligt att söka efter eller sammanställa personuppgifterna bör kunna utgöra uppgiftssamlingar i den mening som följer av undantaget. I förhållande till kommitténs förslag bör bestämmelsen dock ges en annan lagteknisk utformning i denna del.

Tillämpningsområdet bör inte begränsas till uppgiftssamlingar med utgivningsbevis

I likhet med kommittén anser regeringen att det saknas skäl att begränsa bestämmelsens tillämpningsområde till uppgiftssamlingar med utgivningsbevis. Som kommittén framhåller kan en reglering som enbart omfattar området för frivilligt grundlagsskydd relativt enkelt kringgås genom att verksamheten organiseras om så att automatiskt skydd uppstår, t.ex. genom att samma aktör ger ut en periodisk skrift eller startar webb-radiosändningar. Bestämmelsen bör därför träffa uppgiftssamlingar oavsett på vilken grund de skyddas av tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen.

Det bör införas ytterligare krav för att delegationsbestämmelsen ska bli tillämplig

Tillämpningsområdet för delegationsbestämmelsen kan inte bestämmas enbart utifrån uppgiftssamlingens sök- och sammanställningsfunktioner och vilka personuppgifter som ingår i den. En sådan ordning skulle kunna leda till otillfredsställande resultat där det blir möjligt att begränsa grundlagsskyddet i större utsträckning än vad som är motiverat. Bestämmelsen bör därför ge utrymme för en mer allmän bedömning där

hänsyn kan tas till omständigheterna i det enskilda fallet. Kommittén föreslår att bestämmelsen utformas så att den ska kunna tillämpas endast om det med hänsyn till verksamheten och de former under vilka uppgiftssamlingen hålls tillgänglig finns särskilda risker för otillbörliga intrång i enskildas personliga integritet. Förslagets utformning ligger delvis i linje med den delegationsbestämmelse som redan finns i fråga om kreditupplysningsverksamhet i 1 kap. 9 § 4 TF.

Enligt *Hovrätten över Skåne och Blekinge* innebär förslaget ett brott mot den grundläggande principen om att grundlagsskyddet knyts till användningen av vissa medier och inte till vilket innehåll ett yttrande har. Regeringen delar inte hovrättens uppfattning. Förslaget innebär att bedömningen i första hand ska ske med utgångspunkt i det sätt på vilket uppgiftssamlingen tillhandahålls, snarare än i att en viss uppgift ingår i samlingen. Hänsyn ska alltså tas till verksamheten och de former under vilka uppgiftssamlingen hålls tillgänglig, vilket är i enlighet med den systematik som finns i tryck- och yttrandefrihetsregleringen.

Bland annat *Justitiekanslern* och *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet* anser att utformningen av den föreslagna bestämmelsen är för oprecis för att bestämmelsen ska kunna accepteras. Flera andra remissinstanser, däribland *Sveriges Television*, *Sveriges advokatsamfund* och *Bonnier Broadcasting AB*, efterlyser klarare avgränsningar och mer vägledning kring hur bestämmelsen är tänkt att tillämpas.

Regeringen delar remissinstansernas uppfattning att det är angeläget att regleringen är så precis som möjligt för att grundlagsskyddets omfattning ska kunna förutses. Som *Myndigheten för press, radio och tv* påpekar är detta av betydelse för exempelvis meddelarskyddet. Det är dock ofrånkomligt att bestämmelsen behöver ge ett visst utrymme för en prövning av omständigheterna i varje enskilt lagstiftningsärende eller vid tillämpning av befintlig reglering i ett enskilt fall. En sådan bedömning av den typiska risken för otillbörligt integritetsintrång är heller inte något nytt inslag i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen, utan förekommer redan i fråga om delegationsbestämmelsen i 1 kap. 9 § 4 TF om kreditupplysningsverksamhet. I förhållande till den bestämmelsen innebär kommitténs förslag snarare en precisering, eftersom det i bestämmelsen anges vad som ska tillmätas betydelse vid bedömningen av om det finns särskilda risker för otillbörliga intrång i den personliga integriteten, nämligen verksamheten och de former under vilka uppgiftssamlingen hålls tillgänglig. Enligt regeringen uppfyller kommitténs förslag de krav som bör ställas på en delegationsbestämmelse i grundlag.

Förslaget innebär alltså att en helhetsbedömning ska göras av karaktären på de uppgiftssamlingar som avses träffas av den lagreglering som är aktuell. Bedömningsgrunder av betydelse bör, som kommittén anger, kunna vara uppgiftssamlingarnas målgrupp, formerna för tillhandahållande och tjänsternas sök- och sammanställningsfunktioner. I detta ligger att uppgiftssamlingarnas grundläggande uppbyggnad kan tillmätas betydelse. Tjänster som gör det möjligt för allmänheten att genom sökning på t.ex. namn, personnummer eller adress få uppgifter om enskildas hälsa, sexualliv eller förekomst i fällande brottmålsdomar torde normalt sett innebära sådana risker för otillbörliga integritetsintrång att de faller in under tillämpningsområdet för delegationsbestämmelsen.

Detta får normalt anses vara fallet även om det krävs lösenord eller konto för att få tillgång till en sådan tjänst och oavsett om det krävs betalning eller inte. Vid bedömningen finns det skäl att fästa särskild vikt vid om det är fråga om söktjänster som främst vänder sig till en bred allmänhet. Allmänt tillgängliga tjänster får typiskt sett sägas medföra ett större integritetsintrång än uppgiftssamlingar som riktar sig till aktörer med behov av informationen i sin yrkesutövning.

I detta sammanhang finns det skäl att särskilt beröra s.k. rättdatabaser. På marknaden finns ett urval sådana som mot en avgift tillhandahåller sökbar rättsinformation till professionella aktörer, som rättsväsende och nyhetsredaktioner. Bland annat *Datainspektionen* och *Justitiekanslern* framhåller att även sådana kommersiella uppgiftssamlingar kan medföra särskilda risker för intrång i personligas integritet.

Enligt regeringen bör utgångspunkten vara att rättsdatabaser som uppenbart riktar sig till en krets som på professionella grunder har ett berättigat behov av de aktuella uppgifterna faller utanför bestämmelsens tillämpningsområde. Vid bedömningen bör dock även för sådana databaser uppgiftssamlingarnas sök- och sammanställningsfunktioner tillmätas betydelse. Till exempel får särskilda sökfält för någon eller några av de berörda personuppgifterna eller möjligheten att få en sammanställning av dessa, exempelvis i form av en kartbild, typiskt sett sägas medföra stora risker för otillbörliga intrång i den personliga integriteten. Sådana strukturer bör normalt medföra att det finns förutsättningar för lagstiftning med stöd av delegationsbestämmelsen, även när lagstiftningen träffar databaser där informationen tillhandahålls mot avgift och målgruppen är professionell.

Som bl.a. *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet* påpekar kan domar och andra domstolsbeslut vara av intresse även för andra än professionella aktörer. Tillgången till domstolsavgöranden kan ha stor betydelse för enskildas möjlighet att tillvarata sin rätt. Ett effektivt sätt att begränsa det integritetsintrång som publicering av domar kan medföra är dock att personuppgifter, som namn, personnummer och adress, tas bort. Det är även i överensstämmelse med regleringen av hur avgöranden får publiceras i det offentliga rättsinformationssystemet, se 22 § rättsinformationsförordningen (1999:175). Uppgiftssamlingar med domar där uppgifter som direkt kan hänföras till en fysisk person har tagits bort eller maskerats bör normalt sett inte medföra särskilda risker för otillbörliga intrång i enskildas personliga integritet även om de riktar sig till allmänheten.

Även förhållandet till massmedier bör särskilt beröras. Den föreslagna bestämmelsen tar sikte på rena söktjänster som innebär att registerliknande uppgiftssamlingar av vissa särskilt integritetskänsliga personuppgifter hålls tillgängliga för allmänheten. Som kommittén påpekar kan sammanställningar av sådana personuppgifter förekomma även i traditionell massmedieverksamhet, bl.a. i anslutning till olika typer av granskande artiklar. Några remissinstanser, däribland *Sveriges Television* och *Svenska Journalistförbundet*, uttrycker oro för att mediernas utrymme för publicering av personuppgifter kan inskränkas genom förslaget.

Det är enligt regeringen av största vikt att seriös, granskande journalistik inte på något sätt ska kunna hämmas av regleringen. Som

kommittén framhåller måste det betraktas som uteslutet att uppgiftssamlingar som tillhandahålls i sådan verksamhet skulle anses utgöra ett otillbörligt intrång i enskildas personliga integritet på så sätt att delegationsbestämmelsen skulle kunna tillämpas för att införa lagstiftning som förbjuder offentliggörande av sådana uppgiftssamlingar. Intresset av mediernas oberoende bevakning är i detta avseende överordnat skyddsintresset för den personliga integriteten. Det innebär exempelvis att undantaget inte avses ge utrymme för lagstiftning som skulle kunna hindra att det i anslutning till en redaktions granskning av kommunalpolitiker publiceras en lista över politiker i kommunfullmäktige som är dömda för brott. Inte heller lagstiftning som hindrar förteckningar som publiceras i samband med en kartläggning av den organiserade brottsligheten och som innehåller uppgifter om att olika personer har begått brott omfattas av bestämmelsens tillämpningsområde. Detsamma gäller för nyhetsbyråers verksamhet som vänder sig till professionella aktörer, t.ex. tidningsredaktioner. Det är angeläget att en betydande marginal tillämpas i fråga om journalistisk verksamhet så att yttrandefrihetsintresset inte får ge vika i gränsfall eller annars svårbedömda situationer. Ett sådant synsätt vinner också stöd i den s.k. instruktionen i 1 kap. 4 § TF och 1 kap. 5 § YGL enligt vilken den som ska döma över missbruk av tryck- och yttrandefriheten eller på annat sätt vaka över att grundlagarna efterlevs alltid bör ha i åtanke att tryckfriheten är en grundval för ett fritt samhällsskick, alltid uppmärksamma ämnet och tanken mera än uttryckets lagstridighet, liksom syftet mera än framställningssättet samt i tveksamma fall hellre fria än fälla.

Sammanfattning

Regeringen anser sammanfattningsvis att det med hänsyn till intresset av att skydda enskilda från otillbörliga ingrepp i deras personliga integritet finns skäl att införa en delegationsbestämmelse i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Bestämmelsen bör medge reglering i och tillämpning av lag om förbud mot offentliggörande i vissa uppgiftssamlingar av särskilt angivna personuppgifter med anknytning till brottmålsprocessen och vissa andra personuppgifter av särskilt integritetskänslig karaktär. Uttrycket lag omfattar även en direkt tillämplig EU-rättsakt. Bestämmelsen bör dock vara tillämplig endast om det med hänsyn till verksamheten och de former under vilka uppgiftssamlingen hålls tillgänglig finns särskilda risker för otillbörliga intrång i enskildas personliga integritet.

10 Internationellt rättsligt bistånd på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området

10.1 Allmänt om internationellt rättsligt bistånd

Sverige har i flera internationella överenskommelser åtagit sig att bistå andra länder i olika rättsliga angelägenheter. Dessa åtaganden är som regel ömsesidiga och rör olika åtgärder som normalt kan bli aktuella i en rättsordning. Överenskommelserna ger svenska myndigheter möjlighet att få hjälp av utländska myndigheter bl.a. vid brottsutredningar. En svensk åklagare kan t.ex. ansöka om att misstänkta eller vittnen som befinner sig i ett annat land ska höras av det landets myndigheter eller att polisen ska samlas bevis genom t.ex. en husrannsakan. Sverige har på motsvarande sätt en skyldighet att bistå andra länder med rättslig hjälp. De internationella överenskommelser som Sverige ingått på området har i huvudsak införlivats i svensk rätt, främst genom ett antal lagar. Som exempel kan nämnas lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål.

Inom EU styrs samarbetet på det straffrättsliga området av många olika rättsakter. Rambeslutet 2002/584/RIF om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna och rambeslutet 2008/909/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen är exempel på sådana rättsakter. Dessa har i svensk rätt genomförts genom lag (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder respektive lag (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.

Internationellt rättsligt bistånd blir inte aktuellt enbart i straffrättsliga ärenden. På det civilrättsliga området kan det t.ex. handla om att lämna rättsligt bistånd genom upptagning av bevisning i tvistemål, t.ex. enligt lagen (1946:816) om bevisupptagning åt utländsk domstol. En annan form av bistånd rör erkännande och verkställighet av utländska domar i tvistemål.

I tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen regleras inte möjligheterna att lämna internationellt rättsligt bistånd. Den rådande synen är att ingripanden mot yttranden i medier som omfattas av tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen måste vara förenliga med grundlagarna även i de fall kopplingen till svenska förhållanden framstår som relativt svag. Detta har av tidigare utredningar bedömts innebära att möjligheterna att lämna rättsligt bistånd i mer traditionell mening är högst begränsade eller möjligen obefintliga, åtminstone på det straffrättsliga området (se SOU 2004:114 s. 134–139 och SOU 2012:55 s. 482–500). Denna bedömning anses ha bekräftats genom regeringens beslut i det s.k. Monaco-ärendet som rörde en begäran om rättsligt bistånd från en åklagare i Furstendömet Monaco (dnr JuBC2014/1680/BIRS). Begäran avsåg en gärning som motsvarade ett tryck- och yttrandefrihetsrättsligt brott enligt svensk rätt och var riktad

mot en person som ansvarade enligt yttrandefrihetsgrundlagen, vilket inte hade varit fallet i något tidigare ärende om internationellt rättsligt bistånd. Regeringen avslög emellertid ansökan med motiveringen att det skulle strida mot svenska allmänna rättsprinciper att bevilja ansökan från Monaco. I ett civilrättsligt verkställighetsärende har dock bistånd kunnat lämnas i en fråga som hade koppling till regleringen i yttrandefrihetsgrundlagen (NJA 1998 s. 817).

10.2 En möjlighet att lämna internationellt rättsligt bistånd införs

Regeringens förslag: I tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen införs bestämmelser som gör det möjligt att lämna internationellt rättsligt bistånd på det grundlagsskyddade området enligt vad som anges i lag. Bistånd får inte lämnas i strid med svenska allmänna rättsprinciper på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området.

Mediegrundlagskommitténs förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Förslaget har fått ett blandat mottagande. Flera remissinstanser, däribland *Riksdagens ombudsmän*, *Svea hovrätt*, *Åklagarmyndigheten*, *Domstolsverket* och *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet*, tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Justitiekanslern* ställer sig positiv till att det införs en möjlighet att lämna internationellt rättsligt bistånd på det grundlagsskyddade området men har vissa synpunkter på bestämmelsens utformning. Flera remissinstanser, däribland *Hovrätten över Skåne och Blekinge*, *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet*, *Sveriges advokatsamfund*, *Tidningsutgivarna* och *Svenska Journalistförbundet*, avstyrker förslaget. De menar bl.a. att det är oklart vad som menas med svenska allmänna rättsprinciper på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området. Hovrätten över Skåne och Blekinge och Tidningsutgivarna ifrågasätter också behovet av undantagsbestämmelser i grundlagarna. Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet och Sveriges advokatsamfund menar vidare bl.a. att det är oklart när en tid ska anses påtagligt överstiga de preskriptionstider som föreskrivs i grundlagarna. Om en reglering ska införas bör den enligt *Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet* utformas enligt den alternativa modell som beskrivs av kommittén. *Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps)* menar att rättsligt bistånd bör få vägras en annan EU-medlemsstat endast om det står i uppenbar strid med svenska allmänna rättsprinciper på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området.

Skälen för regeringens förslag

Det bör införas en uttrycklig möjlighet att lämna internationellt rättsligt bistånd på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området

För en rättsstat finns det ett påtagligt behov av att kunna samarbeta med andra länder på det rättsliga området. Som framgår i det föregående

avsnittet innebär den nuvarande regleringen att Sverige har ytterst begränsade möjligheter att på tryck- och yttrandefrihetens område bistå andra länder i det här avseendet.

Det rättsliga samarbetet inom EU bygger bl.a. på principen om ömsesidigt erkännande av domar och rättsliga avgöranden. Principen innebär i korthet att medlemsstaterna ska verkställa varandras beslut utan att den materiella grunden ifrågasätts. Möjligheterna att vägra verkställighet är därför begränsade. I de rättsakter som reglerar det rättsliga samarbetet inom EU görs det typiskt sett inte en tydlig uppdelning mellan frågor som rör tryck- och yttrandefriheten och sådana som rör rättsordningen i övrigt. En sådan uppdelning är emellertid utmärkande för det svenska regelverket. De problem som därmed kan uppstå förstärks av att vår nationella reglering är detaljerad och har ett brett tillämpningsområde. Den svenska hållningen, som bl.a. bygger på synsättet att olika uttalanden i beaktandesatserna till de aktuella EU-rättsakterna innebär att konstitutionella regler om bl.a. yttrandefrihet ska upprätthållas eller beaktas, har inte varit föremål för en närmare EU-rättslig prövning. Även utanför det EU-rättsliga samarbetet har Sverige ingått överenskommelser som rör internationellt rättsligt bistånd i olika former, inte minst inom ramen för samarbetet i Europarådet. I dessa rättsakter särbehandlas inte de tryck- och yttrandefrihetsrättsliga aspekterna genom undantag eller reservationer.

Kommittén menar att den nuvarande svenska positionen i fråga om internationellt rättsligt samarbete inte kan anses vara i fas med utvecklingen inom framför allt EU. Samarbetet särskilt på det straffrättsliga området fördjupas allt mer. Kommittén föreslår mot bakgrund av det att det införs en uttrycklig möjlighet att lämna internationellt rättsligt bistånd på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området. Sådant bistånd ska kunna lämnas enligt vad som anges i lag. Enligt förslaget ska dock bistånd inte få lämnas i strid med svenska allmänna rättsprinciper på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området.

Hovrätten över Skåne och Blekinge och *Tidningsutgivarna* menar att det inte är motiverat att göra ändringar i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen för att öka möjligheterna att lämna rättsligt bistånd till andra länder. Hovrätten över Skåne och Blekinge framhåller i detta sammanhang särskilt att Sverige endast i enstaka fall har tvingats vägra bistånd på grund av grundlagsregleringen.

Utgångspunkten för vår nationella lagstiftning måste emellertid bl.a. vara att den ska stämma överens med våra folkrättsliga förpliktelser. Det är normalt också till gagn för Sverige och svenska intressen att vara en aktiv och pålitlig partner i samarbeten om rättsligt bistånd. Som kommittén konstaterar kan den nuvarande svenska positionen i fråga om internationellt rättsligt bistånd inte anses vara i fas med utvecklingen inom framför allt EU. Den svenska hållningen vad gäller tolkningen av beaktandesatserna har inte heller prövats EU-rättsligt och rättsläget särskilt i förhållande till EU-rätten är alltså oklart. Det måste vidare anses vara ett rättsstatligt intresse att också tryck- och yttrandefrihetsbrott kan beivras även om de inte i alla delar omfattas av svensk jurisdiktion. Om nuvarande ordning upprätthålls finns det nämligen, som *Justitiekanslern* påpekar, en risk för att Sverige kan bli en fristad för publiceringar som – i skydd av grundlagarna – utan risk för straff t.ex. hetsar mot eller allvar-

ligt hotar människor i andra delar av världen. Mot denna bakgrund delar regeringen kommitténs bedömning att en möjlighet att lämna internationellt rättsligt bistånd på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området bör införas. Frågan är vilken lagteknisk metod som ska väljas för att åstadkomma detta.

Kommittén har övervägt två olika regleringsmodeller för detta ändamål. Den ena har en mer detaljerad utformning som innebär att det för internationellt rättsligt bistånd gäller uttryckliga undantag från vissa grundprinciper i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. De förslag som lämnades av Tryck- och yttrandefrihetsberedningen (SOU 2004:114 s. 158–171) och Yttrandefrihetskommittén (SOU 2012:55 s. 506–511) hade en sådan utformning. Denna regleringsmodell förespråkas av *Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet*. Den andra modellen utgår från en mer allmänt formulerad reglering i grundlagarna som dock innebär ett absolut förbud mot att lämna rättsligt bistånd som står i strid med svenska allmänna rättsprinciper på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området. Kommittén föreslår att den senare modellen används.

De två modellerna kan, som kommittén konstaterar, inte anses skilja sig åt när det gäller vilken skyddsnivå de erbjuder. Det kan således inte hävdas att den mer detaljerade grundlagsreglering som övervägts av kommittén som regel möjliggör ingripanden i färre fall än den mer allmänt hållna bestämmelsen med en ”spärr” avseende svenska allmänna rättsprinciper. Skillnaderna mellan regleringsmodellerna består i stället främst i de effekter som valet av detaljnivå får på regleringens förutsebarhet och flexibilitet. Med en detaljerad reglering som innebär att det för internationellt rättsligt bistånd gäller uttryckliga undantag från vissa grundprinciper i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen betonas stabilitet och förutsebarhet för enskilda aktörer. En mer allmänt hållen regleringsmodell innebär i stället att det prioriteras att kunna anpassa rättsläget till ändrade förhållanden (t.ex. till den tekniska utvecklingen) och att hitta ändamålsenliga lösningar på konkreta tillämpningsproblem. Som kommittén konstaterar talar övervägande skäl för att välja en mer allmänt hållen regleringsmodell. Med den alternativa regleringsmodell som övervägts finns det en klar risk att utvecklingen ger upphov till ett antal tillämpningsproblem som gör det nödvändigt att på nytt ändra i grundlagarna.

Lagrådet anser att det i lagtexten uttömmande bör anges vilka de allmänna rättsprinciperna på tryck- och yttrandefrihetsområdet är, eftersom det är fråga om en central del i regleringen. Regeringen vill i denna del anföra följande. De allmänna rättsprinciper som redovisas nedan och i författningskommentaren har ett direkt stöd i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Den av regeringen föreslagna regleringen innebär således inte ett sämre grundlagsskydd än en ordning som innebär att principerna anges uttryckligen i lagtexten. En icke uttömmande reglering har bl.a. den fördelen att den möjliggör att rättsläget anpassas till ändrade förhållanden (t.ex. till den tekniska utvecklingen) och att rättsprinciper som i dag inte kvalificerar sig som sådana uppmärksammas och upprätthålls i rättstillämpningen. Regeringen anser därför, till skillnad från Lagrådet, att principerna inte bör anges uttömmande i lagtexten.

Sammanfattningsvis anser regeringen alltså att det i tryckfrihetsförordningen respektive yttrandefrihetsgrundlagen bör införas en bestämmelse som gör det möjligt att lämna rättsligt bistånd till andra länder på det grundlagsskyddade området enligt vad som anges i lag. Bistånd ska dock alltid vägras om detta står i strid med svenska allmänna rättsprinciper på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området. Till skillnad från *Sieps* anser regeringen att samma krav bör gälla oavsett om framställningen görs från en annan EU-medlemsstat eller från en stat utanför EU-samarbetet.

Bistånd får inte lämnas i strid med svenska allmänna rättsprinciper på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området

Regeringens förslag innebär alltså att det i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen anges att i fråga om lämnande av internationellt rättsligt bistånd gäller vad som anges i lag och att bistånd inte får lämnas i strid med svenska allmänna rättsprinciper på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området. En ansökan från utlandet om rättsligt bistånd ska således prövas med utgångspunkt i de aktuella bestämmelserna på lagnivå, t.ex. lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål eller lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder. Vid denna prövning ska hänsyn tas till den i grundlagarna fastlagda restriktionen om att bistånd inte får lämnas i strid med svenska allmänna rättsprinciper på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området. Vid bedömningen av vilka dessa rättsprinciper är måste följande beaktas.

Det kan till en början konstateras att olika länders regleringar av tryck- och yttrandefrihetsrättsliga frågor ofta skiljer sig åt när det gäller den grundläggande utformningen av skyddet. Ibland är skillnaderna påtagliga. Det gäller även mellan länder med en långvarig demokratisk tradition och i vilka det finns ett allmänt etablerat synsätt om att tryck- och yttrandefriheten är en omistlig del av ett fritt samhällsskick. Detta förhållande måste accepteras och skillnader i regleringsmodell kan i sig inte anses vara ett hinder för Sverige att delta i internationellt samarbete på det här området. Samtidigt måste kärnan i det svenska synsättet på skydd för tryck- och yttrandefriheten kunna hävdas även i frågor som rör rättsligt bistånd.

Vid prövningen av om en ansökan strider mot svenska allmänna rättsprinciper bör det inledningsvis göras en övergripande bedömning av om rättsligt bistånd är förenligt med intresset av att värna en fri debatt och allmän upplysning i Sverige. En ansökan bör inte bifallas om den begärda åtgärden framstår som oförenlig med detta intresse. Vid prövningen bör den s.k. instruktionen i nuvarande 1 kap. 4 § TF och 1 kap. 5 § YGL kunna beaktas, bl.a. genom att det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga intresset ges företräde i tveksamma fall.

Det finns inga tydliga uttalanden om vad som är svenska allmänna rättsprinciper på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området. I enlighet med vad kommittén utvecklar (bet. s. 435–439) anser regeringen emellertid att det står klart att meddelarfriheten är en sådan princip (jfr NJA 1998 s. 817). Detsamma gäller principen om ensamansvar. Med undantag för en del direktsändningar ges enligt svensk rätt t.ex. enskilda

journalister eller medverkande i tv-program samma ställning som en meddelare i straff- och skadeståndsrättsligt avseende. När en framställning om rättsligt bistånd görs bör det därför inte accepteras att t.ex. enskilda redaktionsmedlemmar utan inflytande över det slutliga publiceringsbeslutet hålls straffrättsligt ansvariga. I stället är det alltid i första hand den som har bestämt innehållet i ett massmedium som ansvarar. Om det av något skäl inte går att rikta ett ingripande mot en person med ett sådant inflytande över innehållet, bör frågan om övergång av ansvaret till någon annan (t.ex. företrädare för ett medieföretag eller tryckaren) i första hand bedömas med utgångspunkt i de principer som kommer till uttryck i den s.k. ansvarskedjan i grundlagarna.

Ett centralt inslag i svensk tryck- och yttrandefrihetsreglering är vidare att endast vissa brott kan föranleda ingripanden genom straff eller skadestånd. Regeringen delar kommitténs inställning att det synsättet inte bör överges. Det finns således starka skäl att räkna ett krav på dubbel täckning som en svensk allmän rättsprincip på detta område. Internationellt rättsligt bistånd bör alltså lämnas enbart om den gärning som framställningen avser motsvarar ett brott enligt svenska regler på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området. Det krävs dock inte att gärningen är straffbar enligt både grundlag och vanlig lag i den begärande staten.

Kravet på dubbel täckning innebär dessutom att rättsligt bistånd som grundar sig på ett straff- eller skadeståndsrättsligt ingripande som är i strid med tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens regler om förbud mot censur eller mot andra hindrande åtgärder inte kan godtas. Det framstår t.ex. som uteslutet att svenska myndigheter skulle medverka till att hindra en tänkt publicering. Ett liknande synsätt bör gälla om en ansökan berör etableringsfriheten enligt tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Det bör t.ex. inte vara möjligt att inom grundlagarnas tillämpningsområden lämna bistånd i ett ärende som innefattar ett ingripande mot någon för att denne har överträtt ett förbud mot att bedriva publicistisk verksamhet.

Det förhållandet att en gärning är preskriberad enligt svensk rätt utgör normalt inte en självständig grund för att avslå en begäran om internationellt rättsligt bistånd, t.ex. enligt lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål. Däremot kan detta vara en omständighet att väga in vid den allmänna prövning av en ansökan som får göras enligt 2 kap. 14 § andra stycket punkten 4 lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål (se prop. 1999/2000:61 s. 144 och s. 194–195). I paragrafen anges när en ansökan om internationell rättslig hjälp ska eller får avslås.

Preskriptionsfrågan ter sig dock annorlunda på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området. Preskriptionstiderna i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen är korta i syfte att den straffrättsliga bedömningen ska göras enligt de samhällsvärderingar som gällde vid publiceringen. Korta tider för åtalpreskription avseende tryck- och yttrandefrihetsbrott får anses vara en viktig komponent i skyddet för tryck- och yttrandefriheten och bör därför anses vara en sådan rättsprincip som ska upprätthållas på området.

Att korta preskriptionstider är en rättsprincip på tryck- och yttrandefrihetsområdet innebär emellertid inte att de exakta tider som enligt svensk rätt gäller måste gälla även i det andra landet. Ett sådant krav skulle föra för långt och skulle antagligen komma att innebära att det, trots de

förändringar som nu föreslås, i praktiken inte blir möjligt att lämna rättsligt bistånd. I stället bör det, i linje med vad kommittén anger, finnas möjlighet att med utgångspunkt i omständigheterna i det enskilda fallet pröva om rättsligt bistånd ska kunna lämnas trots att en gärning är preskriberad enligt tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen. Även i den här frågan bör det vara relevant att ta hänsyn till om det skadar intresset av att värna en fri debatt och allmän upplysning i Sverige om rättsligt bistånd beviljas. Om en ansökan om rättsligt bistånd avser en publicering som främst vänder sig till allmänheten här i Sverige eller ett uppgiftslämnande inför en sådan publicering, bör de preskriptionsfrister som följer av tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen vara utgångspunkten för bedömningen. I annat fall riskerar en begäran om bistånd att bli ett sätt att kringgå den svenska tryck- och yttrandefrihetsregleringen.

Hanteringen av en ansökan om internationellt rättsligt bistånd förutsätter vissa handläggningstider hos de myndigheter, t.ex. Justitiekanslern, som är inblandade i ett ärende. Handläggningstiden för en ansökan om bistånd hos svenska myndigheter bör dock som regel inte vägas in när preskriptionsfrågan bedöms. Det bör således normalt inte minska möjligheterna att bevilja bistånd om behandlingen av en ansökan drar ut på tiden. Det måste emellertid i alla situationer finnas en borte gräns för hur sent en begäran om bistånd får bifallas, dvs. även när en publicering eller ett uppgiftslämnande endast har begränsade beröringspunkter med Sverige. En utgångspunkt vid den bedömningen kan, som kommittén anger, vara att en tidsåtgång som påtagligt överstiger en tid som svarar den aktuella preskriptionstiden i tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen tillsammans med myndigheternas rimliga handläggningstider av en ansökan inte ska kunna godtas när en begäran om bistånd prövas. *Sveriges advokatsamfund* och *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* menar att det är oklart när en tidsåtgång ska anses påtagligt överskrida den i tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen aktuella preskriptionstiden. Enligt regeringens mening är det dock varken lämpligt eller möjligt att lägga fast en mer precis tidsgräns. Den bedömningen bör i stället överlämnas till rättstillämpningen. Även i detta sammanhang förtjänar det dock att framhållas att en tillämpning av den s.k. instruktionen i nuvarande 1 kap. 4 § TF och 1 kap. 5 § YGL innebär att det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga intresset ska ges företräde i tveksamma fall.

När det gäller den svenska ordningen med specialåklagare (Justitiekanslern) och särskilda rättegångsregler med juryprövning menar kommittén att dessa inte kan anses vara sådana grundläggande rättsprinciper som måste iakttas. Regeringen instämmer i den bedömningen. Det svenska systemet är unikt på dessa punkter. För att rättsligt bistånd ska kunna lämnas bör dock den utländska rättsprocessen minst uppfylla de krav som följer av Europakonventionen.

Avslutningsvis finns det anledning att påpeka att en ansökan om rättsligt bistånd i många fall inte torde avse åtgärder riktade direkt mot den som ansvarar straff- eller skadeståndsrättsligt. Den efterfrågade åtgärden kan i stället t.ex. avse att förhör ska hållas med ett vittne som antas ha vetskap om vem som fattat ett publiceringsbeslut. Även vid prövning av en sådan ansökan får svenska myndigheter bedöma om åtgärden begärs

10.3 Vissa bestämmelser om handläggningen införs i lag

Regeringens förslag: I tillämpningslagen införs en bestämmelse om att Justitiekanslern ska ges tillfälle att yttra sig innan internationellt rättsligt bistånd beviljas i frågor som rör ansvar för brott.

Mediegrundlagskommitténs förslag överensstämmer delvis med regeringens. Kommittén föreslår även att det införs en bestämmelse om att det gällande kravet på regeringens medgivande för åtal för vissa brott ska gälla vid en ansökan om internationellt rättsligt bistånd.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som yttrar sig särskilt över förslaget om att Justitiekanslern ska beredas tillfälle att yttra sig tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Justitiekanslern* och *Åklagarmyndigheten* framhåller emellertid bl.a. att Justitiekanslern bör ha åklagarens roll vid handläggningen av ärenden om internationellt rättsligt bistånd på det grundlagsskyddade området. Åklagarmyndigheten efterfrågar vidare ett förtydligande om vad som gäller i de fall en framställning om internationell rättsligt bistånd enligt lag ska hanteras av riksåklagaren. Ingen remissinstans yttrar sig särskilt över förslaget om att det gällande kravet på regeringens medgivande för åtal för vissa brott ska vara tillämpligt även vid internationellt rättsligt bistånd.

Skälen för regeringens förslag: Regeringens förslag innebär alltså att det i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen införs bestämmelser som gör det möjligt att lämna rättsligt bistånd till andra länder på det grundlagsskyddade området enligt vad som anges i lag. Enligt kommitténs förslag bör handläggningen av frågor om rättsligt bistånd på tryck- och yttrandefrihetsområdet ske enligt den lagstiftning på området som redan tillämpas utanför grundlagarna. Ett antal olika lagar kan bli aktuella. På det straffrättsliga området kan lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål nämnas som exempel (jfr avsnitt 10.1). En ansökan om internationell rättslig hjälp i brottmål lämnas enligt den lagen till Justitiedepartementet och departementet lämnar som huvudregel över ansökan till Åklagarmyndigheten eller till behörig domstol. En ansökan från en EU-medlemsstat (eller från Island, Norge eller Schweiz) får dock göras direkt hos behörig åklagare eller domstol. Enligt lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål fattas beslut om avslag avseende vissa vägransgrunder av regeringen och i övrigt av domstol eller åklagare. Om en åklagare eller en domstol finner att en ansökan bör avslås med stöd av en sådan vägransgrund, ska ärendet överlämnas till regeringen.

Vidare finns det skäl att nämna lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen. Enligt denna lag är Kriminalvården beslutsfattare i första hand. Besluten kan överklagas till allmän domstol. Åklagarmyndigheten kan i vissa

avseenden agera under förfarandet, bl.a. i frågor som rör bestämmande av ny påföljd i speciella fall och användning av tvångsmedel.

Justitiekanslern är ensam åklagare på tryck- och yttrandefrihetsområdet. Det innebär bl.a. att det endast är Justitiekanslern som får besluta om att inleda förundersökning och väcka åtal för tryck- och yttrandefrihetsbrott. Justitiekanslerns roll som ensam åklagare på det grundlagsskyddade området bör, som kommittén också konstaterar, innebära att Justitiekanslern får åklagarens roll vid tillämpning av sådan lagstiftning som ovan nämns om frågan rör rättsligt bistånd på det grundlagsskyddade området. Detta innebär alltså att när Åklagarmyndigheten pekas ut som ansvarig myndighet eller det i den aktuella lagen anges att en framställning ska hanteras av åklagare, ska denna hanteras av Justitiekanslern. Detsamma bör enligt regeringen gälla i de fall det i lag föreskrivs att en framställning om internationellt rättsligt bistånd ska hanteras av riksåklagaren. Frågan om en sådan ordning kräver ändringar i de författningar som tillämpas på området kommer att tas om hand i ett annat sammanhang.

Även i andra fall, t.ex. när en framställning ska hanteras av domstol eller Kriminalvården, är det emellertid angeläget att Justitiekanslerns bedömning alltid är en del av underlaget innan rättsligt bistånd lämnas på det grundlagsskyddade området. Vad som är att anse som allmänna svenska rättsprinciper på området kan i vissa fall innefatta svåra prövningar och de övergripande bedömningar som ska ske i varje enskilt fall kan antas bli komplicerade. Av dessa skäl är Justitiekanslerns betydelse som expertmyndighet med överblick över rättsutvecklingen av särskild betydelse. Det bör därför införas ett allmänt krav som innebär att en ansökan som rör internationellt rättsligt bistånd med anledning av ansvar för brott inte får, i förekommande fall, beviljas innan Justitiekanslern har beretts tillfälle att yttra sig. En sådan bestämmelse bör införas i tillämpningslagen. Det framstår emellertid, som kommittén konstaterar, inte som nödvändigt att införa ett liknande krav att höra Justitiekanslern eller någon annan myndighet i fråga om ansökningar som rör åtgärder inom ramen för rättegångar i tvistemål eller i frågor som avser verkställighet av skadeståndsdomar på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden.

Kommittén föreslår vidare att det nuvarande kravet på regeringens medgivande för åtal för vissa brott ska gälla även vid ansökningar om internationellt rättsligt bistånd avseende sådana brott. Enligt 6 kap. 1 § tillämpningslagen gäller krav på regeringens medgivande för närvarande i fråga om vissa brott mot rikets säkerhet och allmän ordning (bl.a. spioneri och uppvigling). Det pågår för närvarande ett arbete inom Regeringskansliet med att se över vilka följdändringar som behöver göras i de lagar i vilka det hänvisas till bestämmelser i de båda grundlagarna. Inom ramen för detta arbete kommer regeringen att närmare överväga om den av kommittén föreslagna bestämmelsen bör införas.

11 Tillgänglighet och främjande av europeiska produktioner

11.1 Etableringsfriheten i tråd

Etableringsfriheten är en av de grundläggande principerna i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Den innebär att det står var och en fritt att inleda och driva verksamhet för spridning av information till allmänheten i de former som skyddas av grundlagarna. Något krav på tillstånd för verksamheten får inte ställas upp och möjligheten att driva verksamheten får inte begränsas av villkor som inte har stöd i grundlagarna.

Etableringsfriheten för sändning i tråd kommer till uttryck i 3 kap. 1 § YGL där det anges att varje svensk medborgare och svensk juridisk person har rätt att sända radioprogram genom tråd. Vad som sägs om radioprogram gäller inte enbart program i ljudradio utan även bl.a. program i tv.

Med sändning genom tråd avses sändning genom en särskilt anordnad ledare. Telefonnätet för fast telefoni, ip-nät och kabel-tv-nätet är exempel på trådnät. Tillhandahållanden via internet sker ofta genom tråd. Etableringsfriheten för trådsändningar är emellertid inte oinskränkt. Den hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter bl.a. i fråga om skyldighet för den som sänder program i television att utforma sändningarna på ett sådant sätt att programmen genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik blir tillgängliga för personer med funktionsnedsättning (3 kap. 1 § andra stycket 4 YGL).

För radioprogram som sänds på annat sätt än genom tråd (i etern) råder inte motsvarande etableringsfrihet som för trådsändningar. Det har motiverats med att etersändningar sker i ett begränsat frekvensutrymme. Av tekniska skäl har det därför ansetts nödvändigt att reglera användningen av detta utrymme (prop. 1990/91:64 s. 79–82). Rätten att sända radioprogram i etern får därför enligt 3 kap. 2 § YGL regleras genom lag som innehåller föreskrifter om tillstånd och villkor för att sända. Sedan den nuvarande uppdelningen mellan sändningar i tråd och på annat sätt infördes i början av 1990-talet har tekniken förändrats betydligt. I dag sker till exempel tillhandahållanden via internet både genom tråd och trådlöst (till exempel via mobilnät eller satellit). Den lagstiftning som finns bland annat inom EU och som reglerar tv och beställ-tv skiljer inte heller på sändningar och tillhandahållanden genom tråd och sändningar och tillhandahållanden på andra sätt.

I fråga om begränsningar i den grundlagsskyddade sändningsrätten gäller enligt 3 kap. 3 § YGL vad som föreskrivs om begränsningar av grundläggande fri- och rättigheter i 2 kap. 21–23 §§ regeringsformen.

11.1.1 Krav på tillgänglighet när det gäller beställ-tv i tråd

Prop. 2017/18:49

Regeringens förslag: I yttrandefrihetsgrundlagen införs en bestämmelse som tillåter regler i vanlig lag om skyldighet för den som tillhandahåller tv-program på särskild begäran genom överföringar i tråd ur en databas enligt den s.k. databasregeln i yttrandefrihetsgrundlagen att göra programmen tillgängliga för personer med funktionsnedsättning genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik.

Mediegrundlagskommitténs förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som yttrar sig i frågan, däribland *Diskrimineringsombudsmannen*, *Myndigheten för press, radio och tv*, *Hörselskadades Riksförbund* och *Synskadades Riksförbund*, tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Justitiekanslern* har inget att invända mot att bestämmelsen införs men ifrågasätter den föreslagna utformningen. *Myndigheten för delaktighet* tillstyrker i huvudsak förslaget men efterfrågar en teknikneutral utformning av bestämmelsen. *Handikappförbunden* och *Sveriges Dövas Riksförbund* tillstyrker förslaget men anser att även andra typer av sändningar på webben och video-klipp borde omfattas av bestämmelsen. *Bonnier Broadcasting AB* och *Schibsted Sverige AB* anser att det inte är lämpligt att utöka kraven till att också avse beställ-tv. Schibsted Sverige AB anför vidare bl.a. att massmedieföretagen behöver utrymme för att experimentera med nya publiceringsformer och att bolaget därför ser en uppenbar risk med att allt för detaljerade bestämmelser avseende såväl innehåll som format riskerar att hämma den för massmedieföretagen viktiga utvecklingen.

Skälen för regeringens förslag

Tillgängliggörande av beställ-tv i tråd för personer med funktionsnedsättning

Som nämns i det föregående är det möjligt att i lag uppställa krav på den som sänder program i television i tråd att utforma sändningarna på ett sådant sätt att programmen genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik blir tillgängliga för personer med funktionsnedsättning (3 kap. 1 § andra stycket 4 YGL). Enligt 5 kap. 12 § radio- och tv-lagen (2010:696) ska en leverantör av medietjänster som tillhandahåller tv-sändningar, beställ-tv eller sökbar text-tv på annat sätt än genom tråd utforma tjänsten på sådant sätt att den blir tillgänglig för personer med funktionsnedsättning genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik. Efter en lagändring 2013 gäller detta även för en leverantör av medietjänster som tillhandahåller tv-sändning eller sökbar text-tv genom tråd. I lagstiftningsärendet som föregick den bestämmelsen uttalade regeringen att det i och för sig är angeläget att även beställ-tv i tråd tillgängliggörs för personer med funktionsnedsättning i så stor utsträckning som möjligt men att 3 kap. 1 § andra stycket 4 YGL inte ger utrymme för en sådan reglering eftersom den bestämmelsen bara gäller

sändningar av tv-program och beställ-tv inte omfattas av begreppet sändning (prop. 2011/12:151 s. 18).

Det måste föreligga starka skäl för att göra inskränkningar i etableringsfriheten. Undersökningar visar att allt fler tittar på beställ-tv medan det traditionella tv-tittandet minskar (se bet. s. 480). En reglering som utökar programföretagens skyldighet att göra program i beställ-tv tillgängliga för personer med funktionsnedsättning bidrar därför enligt kommittén till att öka möjligheterna för dessa personer att bl.a. bli delaktiga i samhällslivet. När det gäller etersändningar och tv-sändningar i tråd har det ansetts yttrandefrihetsrättsligt acceptabelt att tv-bolagen har en skyldighet att göra programmen tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Enligt kommittén finns det skäl att göra samma bedömning i fråga om beställ-tv genom tråd. Ändamålet är enligt kommittén sammantaget så angeläget att det finns tillräckliga skäl att ytterligare inskränka etableringsfriheten. Regeringen instämmer i denna bedömning och anser att det nuvarande undantaget från etableringsfriheten bör utvidgas så att det blir möjligt att ställa samma krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning när det gäller beställ-tv i tråd. Det saknas underlag i det här lagstiftningsärendet att, som bl.a. *Handikappförbunden* och *Sveriges Dövas Riksförbund* förespråkar, överväga att utvidga undantaget till att även omfatta andra former av tillhandahållanden av information över internet.

Mot den angivna bakgrunden bör det enligt regeringen i yttrandefrihetsgrundlagen införas en bestämmelse som tillåter regler i lag om skyldighet för den som tillhandahåller beställ-tv i tråd att utforma sändningarna på ett sådant sätt att programmen genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik blir tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Hur stor inverkan på etableringsfriheten sådana regler får är beroende av den närmare utformningen och omfattningen av de regler som införs i lag. Från yttrandefrihetsrättslig synpunkt är det väsentligt att lagreglerna inte blir så långtgående att de hindrar nya etableringar på mediemarknaden eller, som *Schibsted Sverige AB* framhåller, hämmar utvecklingen av nya publiceringsformer. De får vidare inte gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som har föranlett dem och får aldrig sträcka sig så långt att de utgör ett hot mot den fria åsiktsbildningen (jfr 3 kap. 3 § YGL jfr med 2 kap. 21–23 §§ RF).

Utformningen och avgränsningen av undantaget

Regeringen föreslår alltså att undantaget från etableringsfriheten utvidgas till att omfatta beställ-tv. Fråga uppkommer då hur beställ-tv ska avgränsas i yttrandefrihetsgrundlagen.

Beställ-tv definieras i radio- och tv-lagen som en tjänst där en leverantör av medietjänster i informations-, underhållnings- eller utbildningssyfte tillhandahåller allmänheten tv-program med hjälp av elektroniska kommunikationsnät på begäran av mottagaren, vid en tidpunkt som mottagaren väljer och från en katalog med program som leverantören har valt ut (3 kap. 1 § 3 radio- och tv-lagen). Utmärkande för beställ-tv är således att tillhandahållandet sker på begäran av mottagaren vid en tidpunkt som mottagaren bestämmer. Enligt

kommittén bör beställ-tv ha en sådan avgränsning även i yttrandefrihetsgrundlagen. Tjänsten bör således avgränsas genom att det i bestämmelsen anges att kraven på tillgängliggörande kan ställas på den som tillhandahåller tv-program på begäran ur en databas. Kommittén föreslår att detta uttrycks i lagtexten som att kraven kan avse inte bara den som sänder program i tv utan även den som tillhandahåller sådana program genom överföring ur en databas enligt den s.k. databasregeln. Genom hänvisningen vill kommittén tydliggöra att tv-programmen tillhandahålls på begäran av mottagaren. *Justitiekanslern* anser att avgränsningen inte har fått en tillfredsställande utformning i lagtexten bl.a. då ”sända program i tv” enligt kommitténs egna definitioner skulle innefatta beställ-tv.

Även regeringen är av uppfattningen att beställ-tv bör avgränsas på samma sätt i yttrandefrihetsgrundlagen som i radio- och tv-lagen och att definitionen bör vara densamma oavsett om tillhandahållandet sker genom tråd eller på annat sätt. Även det förhållandet att det av 1 kap. 2 § andra stycket tillämpningslagen framgår att med beställ-tv avses det samma som i radio- och tv-lagen talar för en sådan avgränsning. När det gäller frågan hur detta lämpligast uttrycks i lagtexten kan följande anföras. Av den föreslagna lydelsen av databasregeln framgår bl.a. att grundlagens föreskrifter om sändningar av program även ska tillämpas när information ur en databas tillhandahålls allmänheten på något av de sätt som anges i bestämmelsen. Denna ändring av databasregeln får dock inte till följd att beställ-tv omfattas av formuleringen ”sänder program i television” som finns i det befintliga undantaget för tillgängliggörande och som regeringen föreslår ska ersättas av ”sänder program i tv”. Skälet till det är att orden ”i tv” används vilket tydliggör att det är en särskild typ av sändningar som avses och som därför utesluter en tillämpning av databasregeln. I vissa situationer kan det vidare vara önskvärt eller nödvändigt att införa särskilda regler för t.ex. tv-sändningar. Sådana sändningar måste då kunna särskiljas från exempelvis tillhandahållanden av tv-program ur databaser. Så är fallet bl.a. med det befintliga undantaget för tillgängliggörande. Det undantag från etableringsfriheten som nu föreslås ska, förutom sändningar av program i tv, även gälla för tv-program som tillhandahålls på begäran enligt databasregeln. Regeringen anser att detta lämpligast uttrycks i lagtexten genom att båda dessa former uttryckligen anges i bestämmelsen. Hänvisningen till databasregeln innebär vidare en avgränsning mot sändningar som omfattas av webbsändningsregeln (1 kap. 6 § första stycket YGL). Kommitténs förslag till utformning av lagtexten bör därför genomföras.

11.1.2 Krav på främjande av europeiska produktioner

Regeringens förslag: I yttrandefrihetsgrundlagen införs en bestämmelse som tillåter regler i vanlig lag om skyldighet för den som sänder program i tv i tråd och för den som tillhandahåller tv-program på särskild begäran genom överföringar i tråd ur en databas enligt den s.k. databasregeln i yttrandefrihetsgrundlagen att främja framställningen av och tillgången till program av europeiskt ursprung.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som yttrar sig i denna del tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Justitiekanslern* har inget att invända mot att bestämmelsen införs men ifrågasätter, på samma grunder som i fråga om krav på tillgänglighet när det gäller beställ-tv i tråd, den föreslagna utformningen. *Bonnier Broadcasting AB* avstyrker förslaget och framhåller att det är olämpligt att uppställa innehållskrav av det här slaget. *Schibsted Sverige AB* anför bl.a. att massmedieföretagen behöver utrymme för att experimentera med nya publiceringsformer och att bolaget därför ser en uppenbar risk med att allt för detaljerade bestämmelser avseende såväl innehåll som format riskerar att hämma den för massmedieföretagen viktiga utvecklingen.

Skälen för regeringens förslag

Ett krav på främjande av europeiska produktioner införs

Enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/13/EU av den 10 mars 2010 om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (direktiv om audiovisuella medietjänster), nedan kallat AV-direktivet, ska medlemsstaterna främja europeiska produktioner när det gäller all tv och beställ-tv (se artiklarna 13, 16 och 17).

För tv och beställ-tv genom etern har AV-direktivets bestämmelser om främjande av europeiska produktioner genomförts genom bestämmelser i radio- och tv-lagen. I 5 kap. 7 § radio- och tv-lagen anges att den som sänder tv på annat sätt än genom tråd ska se till, om det inte finns särskilda skäl mot det, att mer än hälften av den årliga sändningstiden upptas av program av europeiskt ursprung och att minst tio procent av den årliga sändningstiden eller minst tio procent av programbudgeten ska avse program av europeiskt ursprung som har framställts av självständiga producenter. Det anges också att en så stor andel som möjligt bör utgöras av program som har färdigställts under de närmast föregående fem åren. Enligt 5 kap. 8 § samma lag ska den som tillhandahåller beställ-tv på annat sätt än genom tråd på lämpligt sätt och när det är praktiskt möjligt främja framställningen av och tillgången till program av europeiskt ursprung.

Etableringsfriheten i tråd hindrar emellertid att det ställs krav i lag på främjande av europeiska produktioner i tv och beställ-tv i tråd i enlighet med vad AV-direktivet kräver. Mot bakgrund av det har Europeiska kommissionen i ett överträdelseärende ifrågasatt Sveriges genomförande av AV-direktivets regler om främjande av europeiska produktioner när det gäller sändningar och tillhandahållanden genom tråd (dnr Ku2013/02308/RS).

För att det ska vara möjligt att genomföra AV-direktivet fullt ut i detta avseende behöver ett undantag från etableringsfriheten införas. Kommittén föreslår därför att det i yttrandefrihetsgrundlagen införs en bestämmelse som gör det möjligt att i lag meddela föreskrifter om skyldighet för den som sänder program i tv genom tråd eller tillhandahåller beställ-tv genom överföringar i tråd ur en databas att

främja framställning av och tillgång till program med europeiskt ursprung. Prop. 2017/18:49

Ett införande av ett undantag från etableringsfriheten för tv och beställ-tv i tråd är nödvändigt för att Sverige ska fullgöra sina skyldigheter enligt EU-rätten. Mot bakgrund av att de flesta tv-bolag redan i dag uppfyller kraven på europeiska produktioner och att svenska produktioner anses utgöra europeiska produktioner i AV-direktivets mening bedömer regeringen att ett införande av krav på främjande av europeiska produktioner inte torde få någon större inverkan på etableringsfriheten. Hur stor inverkan sådana regler får är emellertid beroende av den närmare utformningen och omfattningen av de regler som införs i lag. Från yttrandefrihetsrättslig synpunkt är det väsentligt att lagreglerna inte blir så långtgående att de hindrar nya etableringar på mediemarknaden eller, som *Schibsted Sverige AB* befarar, hämmar utvecklingen av nya publiceringsformer. De får vidare inte gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som har föranlett dem och får aldrig sträcka sig så långt att de utgör ett hot mot den fria åsiktsbildningen (jfr 3 kap. 3 § YGL jfr med 2 kap. 21–23 §§ RF).

I 3 kap. 4 § YGL finns vidare en bestämmelse som skyddar det redaktionella oberoendet. Där anges att den som sänder radioprogram självständigt avgör vad som ska förekomma i programmen. Regeringen anser, i likhet med kommittén, att kraven på främjande i någon mån får anses innebära en inskränkning i det redaktionella oberoendet. Det finns emellertid redan motsvarande krav för tv-sändningar och tillhandahållanden av beställ-tv genom etern. Krav på främjande av europeiska produktioner i trådsändningar får därför anses innebära endast en marginell utökning av de krav som redan gäller varför regeringen, till skillnad från *Bonnier Broadcasting AB*, inte anser att det är olämpligt att uppställa denna typ av krav.

Sammanfattningsvis anser regeringen att ett undantag från etableringsfriheten bör införas som möjliggör bestämmelser i vanlig lag om främjande av europeiska produktioner i tv och beställ-tv i tråd i linje med vad AV-direktivet kräver.

Utformningen och avgränsningen av undantaget

Krav på främjande av europeiska produktioner finns redan när det gäller tv och beställ-tv genom etern (5 kap. 7 och 8 § radio och tv-lagen). Det är motsvarande tjänster, fast tillhandahållna genom tråd, som ska omfattas av det nu aktuella undantaget. Regeringen anser, i likhet med kommittén, att avgränsningen av tjänsten beställ-tv i detta avseende bör göras på samma sätt som beträffande undantaget för krav på tillgänglighet till beställ-tv i tråd (se avsnitt 11.1.1).

12 En delegationsbestämmelse avseende produktinformation införs

Regeringens förslag: I tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen införs bestämmelser som gör det möjligt att i lag uppställa krav på att införa och på visst sätt utforma varningstext, innehållsdeklaration eller annan liknande produktinformation om syftet med kravet är skydd för hälsa eller miljö eller konsumentskydd.

Mediegrundlagskommitténs förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser, däribland *Riksdagens ombudsmän*, *Konsumentverket*, *Folkhälsomyndigheten*, *Svea hovrätt* och *Hovrätten över Skåne och Blekinge*, tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps)* välkomnar förslaget men menar att även det kan riskera att komma i konflikt med framtida EU-regleringar. Flera remissinstanser, däribland *Svenska Snustillverkarförbundet* och *Svenska tobaksleverantörsförbundet*, menar att det inte finns något behov av en delegationsbestämmelse. Bland annat *Svenska Journalistförbundet* och *Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd* avstyrker förslaget då undantaget föreslås gälla även information som omfattas av grundlagarnas materiella tillämpningsområde. *Företagarna*, *Näringslivets Delegation för Marknadsrätt (NDM)* och *Svensk Handel* avstyrker förslaget bl.a. med hänvisning till att det ger stort utrymme för lagstiftaren att uppställa krav på hur en förpackning ska utformas. *Kött och Charkföretagen* och *Livsmedelsföretagen* menar att bestämmelsens tillämpningsområde är så brett att den i praktiken innebär att förpackningar undantas från grundlagsskyddet. *Institutionen för journalistik, medier och kommunikation vid Göteborgs universitet* avstyrker förslaget och anser att tryck på förpackningar inte bör omfattas av tryckfrihetsförordningen.

Skälen för regeringens förslag

Behovet av en delegationsbestämmelse

En konsekvens av att tillämpningsområdet för tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen bestäms med utgångspunkt i den kommunikationsteknik som används är att grundlagsfrågor kan aktualiseras i sammanhang som inte har en typisk tryck- och yttrandefrihetsrättslig prägel. Ett sådant område rör varningstexter, innehållsdeklarationer och annan produktinformation på och i förpackningar, t.ex. cigarettpaket eller bipacksedlar till läkemedel. Sådan information kan t.ex. vara tryckt och därmed omfattas av tryckfrihetsförordningen eller ingå i en teknisk upptagning och skyddas enligt yttrandefrihetsgrundlagen.

Allt som publiceras i de medier som tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen omfattar faller inom vad som brukar benämnas grundlagarnas formella tillämpningsområde. För att grundlagarna ska vara tillämpliga krävs emellertid också att yttrandet faller inom grund-

lagarnas materiella tillämpningsområde. Detta bestäms av innebörden av och syftet med tryck- och yttrandefriheten enligt 1 kap. 1 § TF och 1 kap. 1 § YGL. Där anges att grundlagarna tillförsäkrar medborgarna rätt att i de skyddade medierna offentligen uttrycka tankar, åsikter och känslor och i övrigt lämna uppgifter i vilket ämne som helst till säkrande av ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning och, enligt yttrandefrihetsgrundlagen, ett fritt konstnärligt skapande. Formuleringen av tryck- och yttrandefrihetens innebörd och syfte innebär att inte all användning av de grundlagsskyddade medierna omfattas av grundlagarnas bestämmelser.

Som anges ovan kan produktinformation av olika slag på och i förpackningar omfattas av tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen. Lagstiftaren har dock, inte minst på EU-nivå, ansett det nödvändigt att reglera utformningen av den här typen av texter. I de flesta fall syftar sådana åtgärder till att skydda folkhälsan men även andra ändamål förekommer, t.ex. miljö- eller konsumentskydd.

De frågor som sådana regleringar väckt i tryck- och yttrandefrihetsrättsligt hänseende har hittills kunnat lösas med stöd av undantag från grundlagarnas tillämpningsområden. I vissa fall har undantag ansetts kunna tolkas in i regleringen med utgångspunkt i vad som är ändamålet med tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen (se t.ex. prop. 2003/04:161 och prop. 2010/11:65). I andra fall har det funnits stöd i uttryckliga delegationsbestämmelser i bl.a. 1 kap. 9 § TF och 1 kap. 12 § YGL (se t.ex. prop. 1975/76:49 och prop. 2002/03:37).

Vid införlivandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/37/EG av den 5 juni 2001 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillverkning, presentation och försäljning av tobaksvaror och de ändringar i tobakslagen (1993:581) som det föranledde uppkom frågan om förslaget, som bl.a. innebar att ett antal s.k. allmänna och kompletterande varningstexter skulle förekomma på t.ex. cigarettpaketet, var förenligt med tryckfrihetsförordningen. Lagrådet uttalade då bl.a. att en bestämmelse som påbjuder att en skrift ska ha ett visst innehåll i princip torde komma i konflikt med hinderförbudet i 1 kap. 2 § andra stycket TF, men att ett visst utrymme kunde finnas för ålägganden i lag att förse en skrift med texter av det slag som det var fråga om. Lagrådet framhöll att tryckfrihetsförordningens tillämpningsområde ytterst bestäms av dess syfte att värna det fria ordet och att det finns regleringar som träffar tryckta skrifter som därför kan sägas ligga utanför ramen för tryckfrihetsförordningens skydd. Det gäller inte minst ingripanden i fråga om framställningar på det kommersiella området. Var gränsen går är enligt Lagrådet osäkert. För att ett påbud om text med visst innehåll ska kunna tolereras från tryckfrihetsrättslig synpunkt ansåg Lagrådet att det bör krävas att det inte rör sig om texter av uttryckligen åsiktpåverkande eller opinionsbildande karaktär. En annan omständighet som måste beaktas är att kraven på texter inte blir så omfattande att de alltför mycket beskär möjligheten för näringsidkaren att förse förpackningar med egen text (prop. 2001/02:162 s. 53).

Enligt det nuvarande rättsläget anses ett påbud om text med visst innehåll kunna tolereras från tryck- och yttrandefrihetsrättslig synpunkt bl.a. om det inte rör sig om texter av uttryckligen åsiktpåverkande eller opinionsbildande karaktär. Det brukar framhållas att den aktuella texten

ska ha en saklig inriktning för att gränsen till grundlagarnas skyddsområde inte ska överskridas (se bl.a. prop. 2010/11:65 s. 46).

Kommittén har haft i uppdrag att analysera om det finns behov av och är lämpligt att uttryckligen i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen ange att bestämmelser om produktinformation, varningstexter och liknande information kan regleras i lag. Eftersom frågor av det här slaget hittills har kunnat hanteras utan uttryckligt författningsstöd konstaterar kommittén att en sådan bestämmelse bör införas endast om det finns ett behov av en sådan reglering. Bland remissinstanserna menar bl.a. *Svenska Snustillverkarförbundet* och *Svenska tobakslieferantörsförbundet* att ett sådant behov saknas.

Det som talar mot en bestämmelse i tryckfrihetsförordningen respektive yttrandefrihetsgrundlagen är att en sådan riskerar att inte helt återspegla att den nuvarande ordningen har växt fram ur enskilda fall där lagstiftaren utnyttjat möjligheterna att göra en flexibel tolkning utifrån syftet med tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Vidare kan det framstå som inkonsekvent att lyfta fram och reglera detta undantag när det finns ett antal andra undantag som för närvarande också är oreglerade. Det rör bl.a. olika gränsdragningsfrågor till den allmänna straffrätten, t.ex. bedrägeri, koppleri m.m., och vissa yttranden av kommersiell natur. Ett viktigt argument för en reglering är emellertid att en sådan tydliggör tillämpningsområdet för undantaget och därmed bidrar till ökad förutsebarhet i tillämpningen. Det är emellertid tänkbart att det ibland är en fördel i internationella förhandlingar att det finns en viss flexibilitet i den nationella grundlagsregleringen. Med en reglering på området kan utrymmet för att hitta olika lösningar i konkreta förhandlingssituationer således tänkas minska. När det gäller EU-samarbetet kan det å andra sidan hävdas att den nuvarande ordningen ibland leder till att tryck- och yttrandefrihetsrättsliga frågor av begränsad betydelse måste prioriteras från svenskt håll i förhandlingarna framför t.ex. viktiga folkhälsoaspekter. Genom att ”öppna upp” tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen något i detta avseende behöver de tryck- och yttrandefrihetsrättsliga aspekterna inte vägas in i samma utsträckning som nu vid samarbete på t.ex. folkhälsoområdet. Det kan vidare konstateras att det ibland är svårt att peka ut viss information som ”saklig” medan annan information är ”uttryckligen åsiktspåverkande eller opinionsbildande”. I flera av de ärenden där frågan tidigare varit aktuell har, enligt kommittén, lagstiftaren behövt ta ställning till olika gränsfall där slutsatserna inte framstått som självklara (se bl.a. prop. 2015/16:82 s. 38–39).

Mot denna bakgrund anser regeringen, i likhet med kommittén, att en delegationsbestämmelse som gör det möjligt att i lag under vissa förutsättningar införa krav på varningstexter, innehållsdeklarationer och liknande produktinformation bör införas i tryckfrihetsförordningen respektive yttrandefrihetsgrundlagen. Av nu nämnda skäl bör undantaget inte enbart avse texter som saknar en uttryckligen åsiktspåverkande eller opinionsbildande karaktär utan bör gälla även om den aktuella informationen omfattas av grundlagarnas skyddsändamål (det s.k. materiella tillämpningsområdet). Regeringen vill dock framhålla, särskilt mot bakgrund av att bl.a. *Svenska Journalistförbundet* och *Konstnärliga och litterära Yrkesutövaras Samarbetsnämnd* motsätter sig en sådan

utvidgning, att den föreslagna delegationsbestämmelsen inte innebär att grundläggande krav på saklighet överges helt när det gäller informationens innehåll. Det ska fortfarande vara aktuellt att kunna tala om produktinformation, ett begrepp som i sig får anses inrymma ett visst krav på objektivitet och saklighet. Som utvecklas nedan ska en näringsidkare vidare även fortsättningsvis ha möjlighet att förse förpackningar med egen text.

Delegationsbestämmelsens närmare utformning

Som kommittén anför bör tillämpningsområdet för bestämmelsen vara tydligt avgränsat och avse varningstexter, innehållsdeklarationer och liknande produktinformation. Med varningstext bör avses texter som har till syfte att upplysa konsumenter om vissa skadliga egenskaper hos en viss produkt. Med begreppet innehållsdeklaration bör typiskt sett avses en lista över vilka ämnen eller ingredienser som ingår i ett livsmedel eller någon annan produkt. Med annan liknande produktinformation avses bl.a. uppgifter om hur en viss produkt, t.ex. ett läkemedel, ska användas eller hur den ska hanteras i avfallsledet.

I syfte att avgränsa bestämmelsen till områden där det hittills har funnits behov av att göra undantag bör det, som kommittén föreslår, anges att möjligheten till lagstiftning om krav på att införa produktinformation enbart ska gälla för vissa skyddsändamål. De ärenden som har rört införande av produktinformation har i första hand tagit sikte på frågor om hälso- eller konsumentskydd. I något fall har frågan även rört miljöskyddet. Bestämmelsen bör därför utformas så att den tar sikte på dessa skyddsändamål. Undantag ska således kunna göras om syftet är att skydda hälsa eller miljö eller konsumentskydd.

Flera remissinstanser, däribland *Företagarna*, menar att den föreslagna bestämmelsens tillämpningsområde är alltför brett och att bestämmelsen ger lagstiftaren stort utrymme att uppställa krav på hur en förpackning ska utformas. *Kött och Charkföretagen* och *Livsmedelsföretagen*, som avstyrker förslaget, menar att bestämmelsens tillämpningsområde är så brett att den i praktiken innebär att förpackningar undantas från grundlagsskyddet. *Institutionen för journalistik, medier och kommunikation vid Göteborgs universitet* anser å sin sida att det bör anges i tryckfrihetsförordningen att tryck på förpackningar överhuvud taget inte omfattas av tryckfrihetsförordningen och instämmer därför i ett särskilt yttrande som två av kommitténs ledamöter avgivit.

I denna del gör regeringen följande överväganden. Som framgår ovan är det redan i dag möjligt att uppställa krav på produktinformation på och i förpackningar. För att det ska vara möjligt krävs att texten ifråga har en saklig inriktning och att kraven på texten inte är så omfattande att den alltför mycket beskär näringsidkarens möjligheter att förse förpackningar med egen text. De områden där det hittills funnits behov av att införa sådana krav är just hälso-, miljö- och konsumentskydd. Den föreslagna bestämmelsen utgör alltså i huvudsak en kodifiering av det gällande rättsläget. Skillnaden i förhållande till vad som redan anses gälla är att bestämmelsen föreslås gälla även för texter som faller innanför grundlagarnas s.k. materiella tillämpningsområde. Utvidgningen av undantaget tar alltså endast sikte på informationens karaktär och inte, som behandlas

i det följande, dess omfattning. Regeringen kan därmed konstatera att den föreslagna delegationsbestämmelsen inte innebär att förpackningar helt undantas från grundlagarnas tillämpningsområde (jfr 1 kap. 10 § och 1 kap. 13 § YGL samt prop. 1997/98:43). Som för andra delegationsbestämmelser kommer t.ex. att gälla att undantag inte kan göras från förbudet mot hindrande åtgärder (se prop. 2001/02:64 s. 55, jfr prop. 1997/98:43). Det finns inte underlag för att i detta lagstiftningsärende närmare överväga en sådan ordning som Institutionen för journalistik, medier och kommunikation vid Göteborgs universitet förordar.

Sammanfattningsvis anser regeringen att delegationsbestämmelserna bör utformas i enlighet med kommitténs förslag.

Produktinformation som täcker stora delar av en tryckt skrift

Som framgår av det föregående anses gälla att kraven på texter inte får bli så omfattande att de alltför mycket beskär möjligheten för näringsidkaren att förse förpackningar med egen text (se Lagrådets yttrande i prop. 2001/02:162).

Enligt *Sieps* bör lagstiftaren, för att undvika att förslaget kommer i konflikt med framtida EU-regleringar, inte ställa för höga krav på att texten inte får bli så omfattande att den alltför mycket beskär möjligheten för näringsidkaren att förse förpackningar med egen text.

Regeringen kan, liksom kommittén, konstatera att hur stor andel produktinformation som kan accepteras från tryck- och yttrandefrihetsrättsliga utgångspunkter får avgöras med beaktande av förhållandena i det enskilda fallet. Det framstår inte som lämpligt att i grundlagarna lägga fast en mer precis kvantitativ gräns. Vid bedömningen av vad som kan accepteras bör inte enbart beaktas att näringsidkaren bör ges tillräcklig möjlighet att ange varumärken och andra kännetecken av kommersiell natur utan att denne kan vilja använda den berörda ytan till att framföra text som är av opinionsbildande eller åsiktspåverkande karaktär (jfr prop. 2015/16:82 s. 36–39).

13 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Samtliga lagändringar träder i kraft den 1 januari 2019. Bestämmelserna i yttrandefrihetsgrundlagen om en möjlighet till frihet från ansvar under vissa förutsättningar för yttrandefrihetsbrott i databaser enligt den s.k. databasregeln i yttrandefrihetsgrundlagen tillämpas även på information som började tillhandahållas före ikraftträdandet.

Mediegrundlagskommittén förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Kommittén föreslår dock övergångsbestämmelser till tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen med innebörden att om det i lag eller annan författning hänvisas till en föreskrift som har

ersatts genom en bestämmelse i tryckfrihetsförordningens eller yttrandefrihetsgrundlagens nya lydelse, tillämpas i stället den nya lydelsen.

Remissinstanserna yttrar sig inte särskilt i denna del.

Skälen för regeringens förslag: Förslagen till ändringar i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen bör träda i kraft vid årsskiftet efter utgången av det år då förslagen tidigast kan bli slutligt antagna av riksdagen. Det innebär att de bör träda i kraft den 1 januari 2019. Ändringarna i tillämpningslagen bör träda i kraft samtidigt som ändringarna i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen.

De föreslagna bestämmelserna i yttrandefrihetsgrundlagen om frihet från ansvar under vissa förutsättningar för yttrandefrihetsbrott i databaser enligt den s.k. databasregeln i yttrandefrihetsgrundlagen bör kunna avse yttranden som har publicerats före ikraftträdandet. I likhet med kommittén anser regeringen att det bör införas en övergångsbestämmelse med den innebörden.

Kommitténs förslag om ändringar i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen för med sig behov av följdändringar i en rad lagar i vilka det hänvisas till bestämmelser i de båda grundlagarna. Det pågår för närvarande ett arbete inom Regeringskansliet med att se över dessa. Avsikten är att de ska kunna träda i kraft samtidigt som ändringarna i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Kommitténs förslag till övergångsbestämmelser med innebörden att den nya lydelsen av tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen tillämpas om det i lag eller annan författning hänvisas till en föreskrift som har ersatts genom en bestämmelse i den nya lydelsen behövs därför inte.

För övriga ändringar som föreslås i tryckfrihetsförordningen, yttrandefrihetsgrundlagen och tillämpningslagen finns det inte behov av övergångsbestämmelser.

14 Konsekvenser av förslaget

14.1 Ekonomiska konsekvenser

Regeringens bedömning: Förslagen medför endast marginella kostnadsökningar för statliga myndigheter. Dessa ryms inom befintliga anslagsramar.

Mediegrundlagskommitténs bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna yttrar sig inte särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning

Allmänna utgångspunkter

En modernisering av tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen föreslås i syfte att göra dessa grundlagar tydligare och mer lättillämpade. Förslagen innebär huvudsakligen ändringar av språklig och

Prop. 2017/18:49 redaktionell natur och medför således inte några ekonomiska konsekvenser. Vidare är flera av förslagen av övergripande karaktär och innebär förändringar på grundlagsnivå som öppnar för lagstiftning i vanlig lag. De eventuella ekonomiska konsekvenserna av de förslagen uppstår först i samband med att lagstiftningsåtgärder vidtas.

Print on demand, e-böcker och ljudböcker

Utvidgningen av bilageregeln påverkar i första hand frågor som har att göra med ansvaret för digitala versioner av tryckta skrifter. Det bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser för det allmänna, företag eller andra enskilda.

Förslaget att ge domstol möjlighet att besluta att ett brottsligt yttrande i en bilaga i form av ett program som sänds eller tillhandahålls ur en databas ska tas bort kan eventuellt medföra en viss ökad arbetsbelastning för domstolarna och för Justitiekanslern. Frågan om borttagande kan dock normalt förväntas bli aktuell i samband med prövningen av ett åtal som Justitiekanslern eller en målsägande har väckt. I likhet med kommittén bedömer regeringen att förslaget inte kan antas leda till mer än marginella kostnadsökningar, vilka bedöms kunna finansieras inom domstolarnas och Justitiekanslerns befintliga anslag.

Användarkommentarer och externa leverantörer

Förslaget att införa en klaggörande bestämmelse med innebörden att yttrandefrihetsgrundlagen kan gälla för en databas även om viss information har tillförts av annan bedöms inte påverka kostnaderna eller intäkterna för det allmänna, företag eller andra enskilda.

Inte heller det förtydligande av lagtexten som föreslås när det gäller grundlagsskyddet för databaser med utgivningsbevis bedöms få några ekonomiska konsekvenser.

Preskriptionsregler och ansvar för databaser m.m.

Möjligheten till frihet från ansvar för en ansvarig utgivare för material i en databas som är äldre än ett år syftar i första hand till att komma till rätta med olika problem rörande ansvarsfrågan som medieföretagens stora databaser kan medföra. Förslaget bedöms inte påverka kostnaderna eller intäkterna för det allmänna, företag eller andra enskilda.

Förslaget att införa en ordning som innebär att en målsägande eller Justitiekanslern under vissa förutsättningar kan underrätta utgivaren om att en databas innehåller viss äldre information som kan utgöra yttrandefrihetsbrott kan möjligen medföra en viss ökad arbetsbelastning för Justitiekanslern. Eftersom en förutsättning för underrättelse är att yttrandet kan utgöra yttrandefrihetsbrott och att förutsättningarna för allmänt åtal är uppfyllda skulle det dock med nu gällande regler ha förelagat grund för åtal. I likhet med kommittén bedömer regeringen att förslaget om underrättelse inte kan antas leda till mer än marginella kostnadsökningar, vilka bedöms kunna finansieras inom Justitiekanslerns befintliga anslag.

Förslaget att införa en delegationsbestämmelse avseende offentliggörande av vissa personuppgifter som förekommer i uppgiftssamlingar syftar till att öka skyddet för den personliga integriteten.

Inskränkningen i grundlagsskyddet kan få ekonomiska konsekvenser för företag vars verksamhet i dag består av att tillhandahålla den typ av uppgiftssamlingar som enligt förslaget kan träffas av delegationsbestämmelsen.

Delegationsbestämmelsen innebär att vanlig lag och EU:s dataskyddsförordning kommer att gälla. Förordningen kommer, när den träder i kraft i maj 2018, att bli direkt tillämplig i Sverige. Dataskyddsutredningen, som tillsattes med uppdraget att föreslå hur den svenska lagstiftningen på området bäst anpassas till den nya förordningen överlämnade den 12 maj 2017 sitt betänkande Ny dataskyddslag (SOU 2017:39).

Datainspektionen är tillsynsmyndighet för personuppgiftsregleringen. Förslaget kan leda till ytterligare tillsynsärenden hos Datainspektionen. Regeringen bedömer att dessa kan finansieras inom Datainspektionens befintliga anslag

Internationellt rättsligt bistånd

Förslaget om utökade möjligheter till internationellt rättsligt bistånd på det grundlagsskyddade innebär att det svenska rättsväsendet ges rättsliga förutsättningar att bistå utländska myndigheter i brottsutredningar som bedrivs i utlandet men där utredningsåtgärder behöver vidtas i Sverige. Möjligheten att lämna internationellt rättsligt bistånd på tryck- och yttrandefrihetsområdet kommer att medföra nya arbetsuppgifter för olika aktörer inom rättsväsendet.

Det kan samtidigt konstateras att endast några enstaka ansökningar om rättsligt bistånd på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden kommer in till svenska myndigheter varje år. Antalet framställningar om rättsligt bistånd kan dock komma att öka något när det blir tydligt att det finns en möjlighet att lämna sådant bistånd. Förslaget kan därför medföra en viss ökning av arbetsbelastningen hos berörda statliga myndigheter, främst hos Justitiekanslern. Eftersom utrymmet för att lämna rättsligt bistånd även fortsättningsvis kommer att vara förhållandevis begränsat bedömer regeringen i likhet med kommittén att den eventuella ökade arbetsbelastningen kan förutspåttas bli marginell.

Förslaget medför även att rättsligt bistånd kan lämnas på det civilrättsliga området. Dessa åtgärder kommer i första hand att beröra tingsrätterna respektive Kronofogdemyndigheten. Inte heller dessa ärendetyper kan förväntas leda till annat än en mycket marginell ökning av ärendetillströmningen.

Den sammantagna slutsatsen är att förslagen om internationellt rättsligt bistånd inte kan antas leda till mer än marginella kostnadsökningar, vilka bedöms kunna finansieras inom berörda myndigheters befintliga anslag.

Den delegationsbestämmelse för produktinformation som föreslås gör det möjligt att i lag uppställa krav på att införa och på visst sätt utforma varningstext, innehållsdeklaration eller annan liknande produktinformation. Förslaget innebär dock inte någon större materiell ändring av gällande rätt utan syftar främst till att tydliggöra rättsläget på grundlagsnivå och till att underlätta det svenska förhandlingsarbetet inom EU. Förslaget bedöms inte medföra några direkta ekonomiska konsekvenser för det allmänna, företag eller andra enskilda.

Krav på europeiska produktioner i trådsändningar och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning till beställ-tv som sänds genom tråd

Förslagen att införa delegationsbestämmelser avseende tillgängliggörande av sändningar för personer med funktionsnedsättning och främjande av europeiska produktioner för sändande av program i tv genom tråd eller tillhandahållande av sådana program i tråd genom överföring ur en databas innebär en viss inskränkning av etableringsfriheten och medför skyldigheter för programföretagen. Detta kan möjligtvis medföra vissa kostnader för företagen. Hur stora kostnaderna blir är beroende av den närmare utformningen av de regler som kan komma att införas i lag.

14.2 Konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män

Regeringens bedömning: Den könsneutrala utformning av tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen som förslagen innebär är av betydelse för jämställdheten mellan kvinnor och män. Förslaget till delegationsbestämmelse om förbud mot offentliggörande av vissa personuppgifter som förekommer i uppgiftssamlingar kan vara av betydelse för regeringens jämställdhetspolitiska delmål att mäns våld mot kvinnor ska upphöra och att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

Mediegrundlagskommitténs bedömning är att förslagen inte kan antas medföra några konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män.

Remissinstanserna yttrar sig inte särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: Den föreslagna språkliga moderniseringen innebär att tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen får en könsneutral språklig utformning. Det innebär att språket i grundlagen inte längre utgår från en manlig norm, vilket har betydelse för jämställdheten mellan kvinnor och män.

I övrigt är flera av förslagen av övergripande karaktär och innebär förändringar på grundlagsnivå som öppnar för lagstiftning i vanlig lag. De eventuella konsekvenserna för jämställdheten mellan kvinnor och män uppstår först i samband med att lagstiftningsåtgärder vidtas. Det finns dock skäl att särskilt beröra förslaget att införa en delegations-

bestämmelse avseende förbud mot offentliggörande av vissa känsliga personuppgifter som förekommer i uppgiftssamlingar.

Förslaget syftar till att öka skyddet för den personliga integriteten. Bland annat uppgiftssamlingar som innehåller personuppgifter om att en enskild har begått lagöverträdelser genom brott, förekommer i fällande domar i brottmål eller varit föremål för straffprocessuella tvångsmedel träffas under vissa förutsättningar av delegationsbestämmelsen.

I fällande domar förekommer personuppgifter som rör målsäganden. I fråga om mål som rör misstänkta sexualbrott och misstänkt våld i nära relationer är kvinnor och flickor kraftigt överrepresenterade i denna grupp. I kategorin anmälda sexualbrott 2015 var målsägandena kvinnor i 89 procent av fallen och motsvarande siffra för anmäld misshandel inomhus av person över 18 år mot närstående var 85 procent. Samma år anmäldes 1 844 fall av grov kvinnofridskränkning, vilket kan sättas i relation till antalet män över 18 år som anmälde brottet grov fridskränkning och som uppgick till 123 personer (Brå 2016).

Utsatthet för sexualbrott kan av en del upplevas som skamfyllt och vara förenat med stora psykiska påfrestningar, vilket även kan gälla för våld i nära relationer. Det kan inte uteslutas att vetskapen om att information om målsägandestatus och uppgifter som lämnats i samband med rättegång finns allmänt tillgängliga och sökbara på internet kan verka avhållande för vissa brottsoffer när det gäller att anmäla brott. Eftersom kvinnor är överrepresenterade som målsägande vid anmälda sexualbrott och brott som rör våld i nära relationer kan riskerna förutsättas vara större för gruppen kvinnor än för gruppen män.

Mot bakgrund av detta bedömer regeringen att det förslag till delegationsbestämmelse som har utformats i syfte att stärka den personliga integriteten kan vara av positiv betydelse för regeringens jämställdhetspolitiska delmål att mäns våld mot kvinnor ska upphöra och att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet (se regeringens skrivelse 2016/17:10).

I övriga delar kan de förslag som lämnas av regeringen inte antas medföra konsekvenser som får betydelse för jämställdheten mellan män och kvinnor.

14.3 Övriga konsekvenser

Regeringens bedömning: Förslaget om en möjlighet till frihet från ansvar under vissa förutsättningar för yttrandefrihetsbrott i databaser enligt den s.k. databasregeln i yttrandefrihetsgrundlagen kan antas ha betydelse för brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet. Även förslaget till bestämmelse som gör det straffbart att låta ett yttrande ligga kvar i en databas i strid med ett domstolsbeslut om borttagande kan få sådan betydelse.

Av betydelse för de integrationspolitiska målen är förslaget att kraven på svenskt medborgarskap för vissa uppdrag och befattningar med koppling till viss medieverksamhet tas bort från grundlagen.

Förslagen medför behov av följdändringar i andra lagar.

Mediegrundlagskommitténs bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna yttrar sig inte särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: Förslaget om en möjlighet till frihet från ansvar under vissa förutsättningar för yttrandefrihetsbrott i databaser enligt den s.k. databasregeln i yttrandefrihetsgrundlagen kan ha viss betydelse för brottsligheten och eventuellt det brottsförebyggande arbetet. Den nuvarande ordningen innebär att utgivaren ansvarar för material som har publicerats i en databas oavsett när publiceringen skedde. Förslaget om en möjlighet till ansvarsfrihet för utgivaren under vissa förutsättningar kan därför påverka antalet åtal som väcks och antalet lagförda brott kan därmed möjligtvis minska något.

Vidare föreslås en ny straffbestämmelse som under vissa förutsättningar sanktionerar underlåtenhet att ta bort ett brottsligt yttrande i en databaspublicering som utgör en bilaga till en tryckt skrift. Även detta förslag kan få betydelse för brottsligheten och eventuellt det brottsförebyggande arbetet.

I fråga om möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen kan nämnas att förslaget innebär att de rättigheter som grundlagarna garanterar ska rikta sig till var och en och inte som i dag enbart till svenska medborgare. Vidare föreslås att kraven på svenskt medborgarskap för vissa uppdrag och befattningar med koppling till viss medieverksamhet tas bort från grundlagen (bl.a. i fråga om utgivare för periodiska skrifter respektive radioprogram). Särskilda begränsningar för andra än svenska medborgare får dock göras genom lag.

Förslagen medför behov av följdändringar i andra lagar. Sådana förslag finns i promemorian Följdändringar till ändrade mediegrundlagar (Ds 2017:57).

15 Författningskommentar

15.1 Förslaget till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen

1 kap. Tryckfriheten

1 §

Tryckfriheten syftar till att säkerställa ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande.

Tryckfriheten innebär en frihet för var och en att i tryckt skrift uttrycka tankar, åsikter och känslor samt att offentliggöra allmänna handlingar och i övrigt lämna uppgifter i vilket ämne som helst.

Tryckfriheten innebär också en rätt för var och en att ge ut skrifter utan att en myndighet eller ett annat allmänt organ hindrar detta i förväg. Åtal för en skrifts innehåll får väckas först efter det att den har getts ut och då vid en domstol. Ingen får straffas för en skrifts innehåll i

andra fall än om innehållet strider mot tydlig lag som är meddelad för att bevara allmänt lugn men som inte håller tillbaka allmän upplysning.

När tryckfriheten utövas ska bestämmelser i denna grundlag som skyddar enskildas rätt och allmän säkerhet iakttas.

För tryckfriheten får inga andra begränsningar finnas än de som följer av denna grundlag.

I paragrafen, som delvis har utformats enligt *Lagrådets* förslag, finns det s.k. portalstadgandet som anger tryckfrihetens syfte och grundläggande innebörd. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 1 kap. 1 § första och andra styckena. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

I *första stycket* återfinns en del av andra styckets första mening. Uttrycket en allsidig upplysning ändras till en fri och allsidig upplysning. Vidare läggs ett fritt konstnärligt skapande till bland de syften som tryckfriheten ska säkerställa. Ändringarna utgör en anpassning till 1 kap. 1 § andra stycket YGL. Någon ändring i sak är inte avsedd.

I *andra styckets första mening* liksom i *tredje stycket* ändras svensk medborgare till var och en. Utgångspunkten är därmed att det skydd grundlagen erbjuder tillkommer både svenska och utländska medborgare. Av 14 kap. 5 § följer dock att begränsningar får göras genom lag för andra än svenska medborgare. Texten i andra styckets första mening omarbetas i övrigt i syfte att bättre överensstämja med motsvarande bestämmelse i 1 kap. 1 § första stycket YGL, bl.a. läggs ordet känslor till. Någon ändring i sak är inte avsedd. I *tredje styckets andra mening* stryks ordet laglig framför domstol. Någon ändring i sak är inte avsedd.

Femte stycket om begränsningar av tryckfriheten är nytt. Det utformas med utgångspunkt i vad som anges i 1 kap. 1 § andra stycket andra meningen YGL. Bestämmelsen ger uttryck dels för att tryckfriheten inte är absolut, dels för att varje inskränkning i tryckfriheten ska ha stöd i grundlagen. Stycket innebär inte någon ändring i sak utan är ett förtydligande av vad som redan gäller.

Tillämpningsområde

Olika typer av skrifter

2 §

Denna grundlag är tillämplig på skrifter som har framställts i tryckpress.

Grundlagen ska också tillämpas på skrifter som har mångfaldigats genom fotokopiering eller någon liknande teknik, om

- 1. utgivningsbevis gäller för skriften, eller*
- 2. skriften är försedd med en beteckning som visar att den är mångfaldigad och i anslutning till beteckningen tydliga uppgifter om vem som har mångfaldigat skriften och om ort och år för detta.*

Vad som sägs i denna grundlag om skrifter som har framställts i tryckpress och om tryckning gäller, om inte annat anges, även skrifter och mångfaldigande som avses i andra stycket.

Även bilder, med eller utan åtföljande text, anses vid tillämpning av grundlagen som skrifter.

I paragrafen anges vilka typer av skrifter som tryckfrihetsförordningen är tillämplig på. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 1 kap. 5 §.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella. I *andra stycket* tas ordet stencilering bort. Stencilering omfattas av uttrycket någon liknande teknik.

Tryckta skrifter

3 §

En skrift anses som en tryckt skrift när den är utgiven.

En skrift anses utgiven när den har lämnats ut till försäljning eller för spridning på annat sätt i Sverige. Detta gäller dock inte en myndighets tryckta handlingar, om de inte är tillgängliga för var och en.

En skrift ska inte anses utlämnad för spridning i Sverige enbart på den grunden att den skickas härifrån till mottagare i utlandet.

I paragrafen regleras förutsättningarna för att en skrift ska anses som en tryckt skrift. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 1 kap. 6 §.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

Periodiska skrifter

4 §

Med en periodisk skrift avses en tryckt skrift som enligt utgivningsplanen ska ges ut under en bestämd titel och vid särskilda tider komma ut med minst fyra nummer eller häften årligen. Dessutom innefattas löpsedlar och bilagor som hör till skriften.

Har utgivningsbevis meddelats, anses skriften som periodisk till dess att beviset återkallas eller förklaras ha upphört.

I paragrafen, som har utformats enligt *Lagrådets* synpunkter, definieras periodisk skrift. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 1 kap. 7 § första stycket.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

Bilagor i form av program eller tekniska upptagningar

5 §

Om ägaren till en periodisk skrift sprider eller låter sprida skriftens innehåll eller delar av detta i form av ett program som avses i yttrandefrihetsgrundlagen och som sänds eller som tillhandahålls ur en databas som avses i 1 kap. 4 § den grundlagen, ska programmet anses vara en bilaga till skriften vid tillämpning av denna grundlag. Detta gäller dock endast om

1. innehållet görs tillgängligt på ett sätt som är särskilt anpassat till personer med funktionsnedsättning,

2. innehållet återges oförändrat, och

3. det anges hur innehållet har disponerats.

Vad som anges i första stycket gäller även när innehållet sprids i en teknisk upptagning som avses i yttrandefrihetsgrundlagen.

Bestämmelser om rätt till sändningar finns i 3 kap. yttrandefrihetsgrundlagen.

Paragrafen, som har utformats enligt *Lagrådets* synpunkter, innehåller den så kallade bilageregeln. Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 1 kap. 7 § andra stycket. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.3.

Genom *första stycket* utvidgas bestämmelsen till att även omfatta fall när en periodisk skrift distribueras genom tillhandahållande ur en sådan databas som avses i 1 kap. 4 § YGL. Genom utvidgningen kommer s.k. taltidningar som distribueras via internet att omfattas av bilageregeln. På så sätt hålls ansvaret för den periodiska skriften och innehållet i taltidningen samman hos en och samma person, i första hand utgivaren av den periodiska skriften. Vidare anges nu att en förutsättning för att bestämmelsen ska vara tillämplig är att innehållet görs tillgängligt på ett sätt som är anpassat för personer med funktionsnedsättning. Kravet gäller för samtliga distributionsformer som omfattas av bestämmelsen.

Övriga ändringar är endast språkliga och redaktionella.

6 §

Om en författare, utgivare eller förläggare som är ansvarig enligt 8 kap. för en tryckt skrift som inte är periodisk sprider eller låter sprida skriftens innehåll eller delar av detta i form av ett program som avses i yttrandefrihetsgrundlagen och som tillhandahålls ur en databas som avses i 1 kap. 4 § den grundlagen, ska programmet anses vara en bilaga till skriften vid tillämpning av denna grundlag. Detta gäller dock endast om innehållet återges oförändrat och det anges att innehållet är en bilaga enligt denna bestämmelse.

Paragrafen är ny och innehåller en ny s.k. bilageregeln som träffar skrifter som inte är periodiska. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.4.

Bestämmelsen innebär att när en tryckt skrift som inte är periodisk, typiskt sett böcker, distribueras i form av databasinnehåll, som t.ex. print on demand, en e-bok eller en ljudbok, ska innehållet ses som en bilaga till den tryckta skriften. Därmed gäller tryckfrihetsförordningen i stället för databasregeln i yttrandefrihetsgrundlagen. Med det följer samma ansvarsregler för bilagan som för den tryckta skriften. Till skillnad från bilageregeln i 5 § omfattar bestämmelsen inte tekniska upptagningar. Tillämpningen förutsätter inte heller att innehållet är särskilt anpassat till personer med funktionsnedsättning eller att det anges hur det är disponerat.

För bestämmelsens tillämplighet krävs att det är den som ansvarar för den tryckta skriften enligt 8 kap., dvs. författaren, utgivaren eller en förläggare, som sprider eller låter sprida innehållet. Även när t.ex. ett bokförlag eller en författare lämnar över material till en utomstående aktör för publicering i en databas är bestämmelsen tillämplig om publiceringen sker på uppdrag av författaren eller bokförlaget.

För att bestämmelsen ska vara tillämplig krävs därutöver att innehållet i den tryckta skriften återges oförändrat. Det förekommer att en ljudbok, utöver en uppläsning av innehållet i den tryckta förlagan, förses med vissa ljudeffekter. Även när det gäller e-böcker förekommer det att innehållet skiljer sig något från den tryckta boken, t.ex. genom att bilder animeras. Vissa sådana inslag kan förenas med kravet på likhet mellan

innehållet i ljudboken eller e-boken och den tryckta boken. Om t.ex. ett uppläst innehåll avviker alltför mycket från det skrivna kan det dock inte anses att innehållet återges oförändrat på det sätt som krävs enligt bestämmelsen. En bedömning får göras i varje enskilt fall.

En ytterligare förutsättning för bestämmelsens tillämplighet är att det anges i databasen att det är fråga om en bilaga enligt denna bestämmelse. Saknas sådan uppgift tillämpas inte bestämmelsen.

Grundläggande bestämmelser

Meddelarfrihet och anskaffarfrihet

7 §

Det står var och en fritt att meddela uppgifter i vilket ämne som helst i syfte att de ska göras offentliga i en tryckt skrift (meddelarfrihet). Denna frihet avser uppgifter som lämnas till

– en författare eller någon annan upphovsman till en framställning i en tryckt skrift,

– skriftens utgivare eller redaktion, eller

– ett företag för yrkesmässig förmedling av nyheter eller andra meddelanden till periodiska skrifter.

Det står också var och en fritt att anskaffa uppgifter i vilket ämne som helst i syfte att göra dem offentliga i en tryckt skrift eller att meddela uppgifter som avses i första stycket (anskaffarfrihet).

För dessa friheter får inga andra begränsningar finnas än de som följer av denna grundlag.

I paragrafen slås fast dels att var och en har meddelarfrihet och anskaffarfrihet, dels vad dessa friheter innefattar. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 1 kap. 1 § tredje och fjärde styckena.

Varje svensk medborgare ändras till var och en. Utgångspunkten är därmed att det skydd tryckfrihetsförordningen erbjuder tillkommer både svenska och utländska medborgare. Av 14 kap. 5 § följer dock att begränsningar får göras genom lag för andra än svenska medborgare. Till skillnad från hittillsvarande lydelse anges begreppen meddelarfrihet respektive anskaffarfrihet uttryckligen i bestämmelsen.

I beskrivningen av meddelarfriheten och anskaffarfriheten tas uttrycket underrättelser bort. Detta är en anpassning till yttrandefrihetsgrundlagens språkbruk. Någon ändring i sak är inte avsedd. Även övriga ändringar är endast språkliga och redaktionella.

Censurförbud och förbud mot andra hindrande åtgärder

8 §

En skrift får inte före tryckningen granskas av en myndighet eller ett annat allmänt organ. Förbud mot tryckning får inte förekomma.

Det är inte heller tillåtet för en myndighet eller ett annat allmänt organ att, på grund av skriftens innehåll, hindra tryckning eller utgivning av en skrift, om åtgärden inte har stöd i denna grundlag. Detsamma gäller i fråga om hinder mot spridning av en skrift bland allmänheten.

I paragrafen regleras förbudet mot censur och det s.k. hinderförbudet. Prop. 2017/18:49

Paragrafen motsvarar hittillsvarande 1 kap. 2 §.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

Exklusivitetsprincipen

9 §

För att någon ska kunna åtalas eller dömas till ansvar eller ersättningsskyldighet för missbruk av tryckfriheten eller medverkan till sådant missbruk krävs stöd i denna grundlag. Detsamma gäller för att en tryckt skrift ska kunna konfiskeras eller tas i beslag.

Paragrafen ger uttryck för den s.k. exklusivitetsprincipen. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 1 kap. 3 §.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

Instruktion för tillämpningen

10 §

Den som ska döma över missbruk av tryckfriheten eller på annat sätt vaka över att denna grundlag efterlevs bör alltid ha i åtanke att tryckfriheten är en grundval för ett fritt samhällsskick, alltid uppmärksamma ämnet och tanken mera än uttrycket, liksom syftet mera än framställningssättet samt i tveksamma fall hellre fria än fälla.

I paragrafen finns den s.k. instruktionen, som är en anvisning riktad till domstolar och andra rättstillämpande organ som har att tillämpa tryckfrihetsförordningen, om att bl.a. särskilt observera tryckfrihetens betydelse som en grundval för ett fritt samhällsskick. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 1 kap. 4 § första stycket. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

Undantag från grundlagen

Vissa frågor som får regleras i lag

11 §

Bestämmelserna i denna grundlag hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om upphovsmäns rätt till litterära eller konstnärliga verk, om upphovsrätten närstående rättigheter och om förbud mot att återge ett verk på ett sätt som kränker den andliga odlingens intressen.

I paragrafen regleras tryckfrihetsförordningens förhållande till den upphovsrättsliga regleringen. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 1 kap. 8 §.

Hänvisningen till framställare av fotografisk bild stryks. Ändringen föranleds av att uttrycken litterära eller konstnärliga verk respektive upphovsrätten närstående rättigheter numera omfattar även fotografiska bilder (se 1 kap. 1 § och 5 kap. 49 a § upphovsrättslagen [1960:729]). Någon ändring i sak är inte avsedd.

Även övriga ändringar är endast språkliga och redaktionella.

12 §

Bestämmelserna i denna grundlag hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om

1. förbud mot kommersiella annonser vid marknadsföring av alkoholdrycker eller tobaksvaror,

2. förbud mot kommersiella annonser som används vid marknadsföring av andra varor än tobaksvaror eller av tjänster, om det i annonsen förekommer ett varukännetecken som är i bruk för en tobaksvara eller som enligt gällande bestämmelser om varumärken är registrerat eller inarbetat för en tobaksvara,

3. förbud mot kommersiella annonser som har meddelats till skydd för hälsa eller miljö enligt en förpliktelse som följer av medlemskapet i Europeiska unionen eller Europeiska atomenergigemenskapen,

4. krav att införa och på ett visst sätt utforma varningstext, innehållsdeklaration eller annan liknande produktinformation om syftet är skydd för hälsa eller miljö eller konsumentskydd,

5. förbud mot offentliggörande i yrkesmässig kreditupplysningsverksamhet av kreditupplysning som innebär otillbörligt intrång i enskilda personliga integritet eller som innehåller oriktig eller missvisande uppgift, om ersättningsskyldighet för sådant offentliggörande, om krav på berättigat behov hos den som beställer kreditupplysningen, om skyldighet att lämna information till den som avses med upplysningen och om rättelse av oriktig eller missvisande uppgift, eller

6. ansvar och ersättningsskyldighet som avser det sätt på vilket en uppgift har anskaffats.

I paragrafen anges att tryckfrihetsförordningen inte hindrar att bestämmelser i lag meddelas bl.a. om förbud mot vissa kommersiella annonser och om s.k. produktinformation. Övervägandena finns i avsnitt 12.

Punkt 1–3 och 5–6 motsvarar hittillsvarande 1 kap. 9 § 1–5. I *punkt 3* ändras förpliktelse som följer av anslutning till Europeiska gemenskaperna till förpliktelser som följer av medlemskapet i Europeiska unionen och medlemskapet i Europeiska atomenergigemenskapen. Dessa regleras numera i separata fördrag. Någon ändring i sak är inte avsedd. Även övriga ändringar i *punkt 1–3 och 5–6* är endast språkliga och redaktionella.

Bestämmelsen i *punkt 4* är ny. Bestämmelsen gör det möjligt att i lag föreskriva om krav på att det införs varningstexter, innehållsdeklarationer eller annan liknande produktinformation samt på hur sådan information ska utformas. Sådana krav kan t.ex. avse skyldighet att ange vissa uppgifter samt att ge informationen en specifik storlek och placering. Hur omfattande krav på storleken på informationen som kan accepteras får avgöras med beaktande av förhållandena i det enskilda fallet. Tidigare uttalanden om att kraven inte får bli så omfattande att de alltför mycket beskär möjligheten för näringsidkaren att förse förpackningar med egen text är fortfarande relevanta i detta avseende (se bl.a. Lagrådets yttrande i prop. 2001/02:162).

En förutsättning för att krav ska kunna uppställas är att syftet är skydd för hälsa eller miljö eller konsumentskydd. Uttrycket skydd för hälsa eller miljö har samma innebörd som i punkt 3. Uttrycket konsumentskydd omfattar bl.a. konsumenternas ekonomiska intressen vid näringsidkares marknadsföring eller tillhandahållande av varor, tjänster och andra nyttigheter. Sålunda omfattas t.ex. tillhandahållande av finansiell rådgivning och andra köp- eller krediträttsliga frågor.

Med varningstext avses text som har till syfte att upplysa om vissa skadliga egenskaper hos en viss produkt. Med innehållsdeklaration förstås typiskt sett en lista över vilka ämnen eller ingredienser som ingår i ett livsmedel eller någon annan produkt. Med annan liknande produktinformation avses bl.a. uppgifter om hur en viss produkt – t.ex. ett läkemedel – ska användas eller hur den ska hanteras i avfallsledet.

Till skillnad från vad som ansetts gälla tidigare finns det inte något krav på att föreskrifter som meddelas med stöd av bestämmelsen enbart får avse texter som saknar en uttryckligen åsiktspåverkande eller opinionsbildande karaktär. Det ska emellertid fortfarande röra sig om produktinformation, ett begrepp som i sig inrymmer ett visst krav på objektivitet och saklighet.

De krav som kan föreskrivas med stöd av bestämmelsen är sådana som typiskt sett riktar sig till tillverkare, distributörer och tjänsteleverantörer och avser information om den aktuella produkten som lämnas av en sådan aktör. Bestämmelsen är inte avsedd att ge stöd för föreskrifter som reglerar uttalanden från fristående aktörer som inte har någon koppling till produkten, t.ex. konsumenter eller journalister.

13 §

Bestämmelserna i denna grundlag hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om förbud mot offentliggörande av personuppgifter

1. som avslöjar etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening,

2. om hälsa, sexualliv eller sexuell läggning,

3. som består av genetiska uppgifter eller biometriska uppgifter för att entydigt identifiera en fysisk person, eller

4. om att en enskild har begått lagöverträdelse genom brott, förekommer i fällande domar i brottmål eller har varit föremål för straffprocessuella tvångsmedel.

Vad som anges i första stycket gäller endast om

1. personuppgifterna ingår i en uppgiftssamling som har ordnats så att det är möjligt att söka efter eller sammanställa dessa, och

2. det med hänsyn till verksamheten och de former under vilka uppgiftssamlingen hålls tillgänglig finns särskilda risker för otillbörliga intrång i enskildas personliga integritet.

I paragrafen, som är ny, anges att tryckfrihetsförordningen inte hindrar att bestämmelser meddelas i lag om förbud mot offentliggörande av vissa angivna personuppgifter som är av särskilt integritetskänslig karaktär. I paragrafen anges vidare under vilka närmare förutsättningar sådana

föreskrifter ska kunna meddelas. Motsvarande bestämmelse införs i 1 kap. 20 § YGL. Övervägandena finns i avsnitt 9.2.

Av *första stycket* följer att förbud mot offentliggörande av vissa personuppgifter får meddelas i lag. Bestämmelsen ger alltså lagstiftaren möjlighet att i lag föreskriva om förbud i de delar som omfattas av bestämmelsen, jfr hittillsvarande 1 kap. 9 §. Med lag jämställs, enligt den praxis som utvecklats i anslutning till hittillsvarande 1 kap. 9 §, EU-förordningar. I likhet med vad som är fallet beträffande hittillsvarande 1 kap. 9 § inkluderar bestämmelsen även en möjlighet att föreskriva om åtgärder som är mindre ingripande än förbud. Det kan t.ex. röra sig om olika typer av villkor, såsom att s.k. direkta personuppgifter som namn, personnummer och adress inte får förekomma.

Med personuppgifter avses information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person som är i livet. De personuppgifter som omfattas av bestämmelsen anges i fyra punkter. Uppräkningen är uttömmande.

Enligt *första stycket 1* omfattas personuppgifter som avslöjar etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening. Kategorin har hämtats från artikel 9.1 i dataskyddsförordningen och ska ges samma betydelse som i förordningen. Förordningens uttryck ras används dock inte. I stället anges etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande. Någon skillnad i sak mellan uttryckssätten är inte avsedd.

Av *första stycket 2* framgår att även personuppgifter om hälsa, sexualliv eller sexuell läggning omfattas. Även denna kategori har hämtats från artikel 9.1 i dataskyddsförordningen och ska ges samma betydelse som i förordningen.

Enligt *första stycket 3* omfattas vidare personuppgifter som består av genetiska uppgifter eller biometriska uppgifter för att entydigt identifiera en fysisk person. Denna kategori har också hämtats från artikel 9.1 i dataskyddsförordningen och ska ges samma betydelse som i förordningen. Med genetiska uppgifter avses enligt artikel 4.13 i dataskyddsförordningen alla personuppgifter som rör nedärvda eller förvärvade genetiska kännetecken för en fysisk person, vilka ger unik information om denna fysiska persons fysiologi eller hälsa och vilka framför allt härrör från en analys av ett biologiskt prov från den fysiska personen i fråga. Med biometriska uppgifter avses enligt artikel 4.14 i dataskyddsförordningen personuppgifter som erhållits genom en särskild teknisk behandling som rör en fysisk persons fysiska, fysiologiska eller beteendemässiga kännetecken och som möjliggör eller bekräftar identifieringen av denna fysiska person, såsom ansiktsbilder eller fingeravtrycksuppgifter.

Enligt *första stycket 4* omfattas slutligen personuppgifter om att en enskild har begått lagöverträdelse genom brott, förekommer i fällande domar i brottmål eller har varit föremål för straffprocessuella tvångsmedel. Uppräkningen motsvarar i huvudsak de personuppgifter som anges i 21 § PUL. En skillnad i förhållande till personuppgiftslagen är emellertid att administrativa frihetsberövanden inte omfattas av bestämmelsens tillämpningsområde.

Av *andra stycket 1* följer att en förutsättning för att föreskrifter om förbud enligt första stycket ska kunna meddelas är att personuppgifterna i fråga ingår i en uppgiftssamling som har ordnats så att det är möjligt att söka efter eller sammanställa dessa. Med uppgiftssamling avses vad som enligt ett vardagligt språkbruk kan anses utgöra ett register. Uppgifterna ska ha samlats ihop och gjorts sökbara eller möjliga att sammanställa. Med uppgiftssamlingar avses i detta sammanhang alltså inte löpande text i t.ex. en skrift (jfr prop. 2005/06:173 s. 18–25 och 58–59) eller i en databas. Uppgiftssamlingen behöver inte ha strukturerats på ett sätt som underlättar sökning efter just de personuppgifter som omfattas av bestämmelsen. Det finns alltså inte något krav på att uppgiftssamlingen har strukturerats för att påtagligt underlätta sökning efter eller sammanställning av personuppgifter på det sätt som avses i 5 a § PUL. För att bestämmelsen ska bli tillämplig är det tillräckligt att uppgiftssamlingen gör det möjligt att genom fritextsökning söka efter någon av de uppgifter som anges i första stycket 1–4.

Uttrycket uppgiftssamlingar avser inte endast sådana som behandlas automatiserat på det sätt som avses i 5 § första stycket PUL, även om detta kan förväntas vara den klart dominerande formen. Uttrycket omfattar även rent manuella samlingar av uppgifter som t.ex. hämtats från skriftliga dokument och ställts samman till ett register. För manuellt förda uppgiftssamlingar bör kravet på sökbarhet som regel anses uppfyllt bl.a. om en förteckning över personer sorteras efter bokstavsordning.

Av *andra stycket 2* följer att det med hänsyn till verksamheten och de former under vilka uppgiftssamlingen hålls tillgänglig ska finnas särskilda risker för otillbörliga intrång i enskildas personliga integritet för att föreskrifter i lag ska kunna meddelas eller tillämpas med stöd av bestämmelsen. Innebörden är att tillämpningsområdet för bestämmelsen smalnas av och görs beroende av vilka risker för intrång i den personliga integriteten som en viss typ av uppgiftssamling för med sig. Det är alltså endast för vissa kvalificerade situationer, som medför särskilda risker för otillbörliga intrång i enskildas personliga integritet i den mening som avses i bestämmelsen, som föreskrifter i lag om förbud ska kunna meddelas.

Sammanställningar av sådana personuppgifter som omfattas av bestämmelsen kan förekomma i traditionell journalistisk verksamhet, bl.a. i anslutning till olika typer av granskande artiklar. Kravet på att det ska vara fråga om ett otillbörligt intrång innebär att bestämmelsen normalt sett inte medger att föreskrifter meddelas om förbud mot uppgiftssamlingar som tillhandahålls inom ramen för sådan journalistisk verksamhet. Intresset av mediernas oberoende bevakning är i detta avseende överordnat intresset av att skydda den personliga integriteten.

Att formen för tillgängliggörande av en uppgiftssamling är en faktor att beakta vid bedömningen av om det finns särskilda risker för otillbörliga intrång i enskildas personliga integritet innebär bl.a. att särskild vikt ska fästas vid om en uppgiftssamling vänder sig till en bred allmänhet. En allmänt tillgänglig söktjänst får typiskt sett sägas medföra ett större integritetsintrång än en uppgiftssamling som riktar sig till aktörer med behov av informationen i sin yrkesutövning. Rättsfallssamlingar som innehåller brottmålsdomar och som riktar sig till var och en bör exempelvis normalt sett kunna träffas av en lagreglering med stöd av

bestämmelsen, medan det motsatta gäller som utgångspunkt för rättsdatabaser med en professionell målgrupp.

Uppgiftssamlingar med en s.k. personuppgiftsanknuten struktur som syftar till att underlätta sökning på just personuppgifter innebär normalt sett större risker för otillbörliga integritetsintrång än tjänster med en generell struktur som gör det möjligt att söka efter uppgifter med fritextsökning, även om skillnaderna inte är så stora att de i sig avgör bestämmelsens tillämplighet. Särskilda sökfält för någon eller några av de berörda personuppgifterna eller möjligheten att få en sammanställning av dessa, exempelvis i form av en kartbild, medför typiskt sett stora risker för otillbörliga intrång i den personliga integriteten. I detta sammanhang torde det normalt sakna betydelse om tjänsten enbart är tillgänglig för professionella aktörer.

Bestämmelsen är inte avsedd att ge utrymme för att i lag begränsa tillhandahållandet av uppgiftssamlingar för vilka integritetsintrånget är begränsat. Så kan t.ex. vara fallet om personuppgifter som namn, personnummer och adress inte publiceras.

Undantag för barnpornografi

14 §

Denna grundlag är inte tillämplig på pornografiska bilder av personer vars pubertetsutveckling inte är fullbordad eller som är under arton år.

I paragrafen anges att tryckfrihetsförordningens bestämmelser inte tillämpas på barnpornografiska bilder. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 1 kap. 10 §.

Ändringen är endast språklig.

2 kap. Allmänna handlingars offentlighet

Grundläggande bestämmelser

Handlingsoffentlighet

1 §

Till främjande av ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande ska var och en ha rätt att ta del av allmänna handlingar.

I paragrafen slås rätten att ta del av allmänna handlingar fast. I paragrafen anges också handlingsoffentlighetens syfte. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Uttrycket en allsidig upplysning ändras till en fri och allsidig upplysning och uttrycket ett fritt konstnärligt skapande läggs till bland de syften som handlingsoffentligheten ska säkerställa. Motsvarande ändringar görs i det s.k. portalstadgandet i 1 kap. 1 § första stycket. Någon ändring i sak är inte avsedd.

Uttrycket varje svensk medborgare ändras till var och en. Utgångspunkten är därmed att rätten att ta del av allmänna handlingar tillkommer både svenska och utländska medborgare. Av 14 kap. 5 §

följer dock att begränsningar får göras genom lag för andra än svenska medborgare. Prop. 2017/18:49

Begränsning av handlingsoffentligheten

2 §

Rätten att ta del av allmänna handlingar får begränsas endast om det krävs med hänsyn till

- 1. rikets säkerhet eller dess förhållande till en annan stat eller en mellanfolklig organisation,*
- 2. rikets centrala finanspolitik, penningpolitik eller valutapolitik,*
- 3. myndigheters verksamhet för inspektion, kontroll eller annan tillsyn,*
- 4. intresset av att förebygga eller beivra brott,*
- 5. det allmännas ekonomiska intresse,*
- 6. skyddet för enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden,*
eller
- 7. intresset av att bevara djur- eller växtart.*

En begränsning av rätten att ta del av allmänna handlingar ska anges noga i en bestämmelse i en särskild lag eller, om det anses lämpligare i ett visst fall, i en annan lag som den särskilda lagen hänvisar till. Efter bemyndigande i en sådan bestämmelse får regeringen genom förordning meddela närmare föreskrifter om bestämmelsens tillämplighet.

Riksdagen eller regeringen får i en sådan bestämmelse som avses i andra stycket ges befogenhet att efter omständigheterna medge att en viss handling lämnas ut.

I paragrafen regleras bl.a. för vilka syften rätten att ta del av allmänna handlingar kan begränsas.

Ändringarna är endast språkliga.

Vad som är allmän handling

Handling

3 §

Med handling avses en framställning i skrift eller bild samt en upptagning som endast med tekniska hjälpmedel kan läsas eller avlyssnas eller uppfattas på annat sätt.

I paragrafen definieras vad som avses med handling.

Innehållet i första stycket andra meningen flyttas till 4 §, det andra stycket till 5 § och det tredje stycket till 6 §. Övriga ändringar är endast språkliga.

Allmän handling

4 §

En handling är allmän, om den förvaras hos en myndighet och enligt 9 eller 10 § är att anse som inkommen till eller upprättad hos en myndighet.

I paragrafen anges de grundläggande förutsättningarna för när en handling är att betrakta som allmän. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 3 § första stycket andra meningen.

Ändringarna är endast språkliga.

Med myndighet jämställda organ

5 §

Med myndighet jämställs i detta kapitel riksdagen och beslutande kommunal församling.

I paragrafen regleras vilka offentliga organ som vid tillämpningen av bestämmelserna i kapitlet jämställs med myndighet.

Ändringarna är endast språkliga.

Handling som förvaras hos myndighet

6 §

En upptagning som avses i 3 § anses förvarad hos en myndighet, om upptagningen är tillgänglig för myndigheten med tekniskt hjälpmedel som myndigheten själv utnyttjar för överföring i sådan form att den kan läsas eller avlyssnas eller uppfattas på annat sätt.

En sammanställning av uppgifter ur en upptagning för automatiserad behandling anses dock förvarad hos myndigheten endast om myndigheten kan göra sammanställningen tillgänglig med rutinbetonade åtgärder och inte annat följer av 7 §.

I paragrafen regleras när en upptagning som avses i 3 § anses förvarad hos en myndighet. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 3 § andra stycket.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

7 §

En sammanställning enligt 6 § andra stycket anses inte förvarad hos myndigheten om sammanställningen innehåller personuppgifter och myndigheten enligt lag eller förordning saknar befogenhet att göra sammanställningen tillgänglig. Med personuppgift avses all slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person.

I paragrafen finns ett undantag från 6 § andra stycket för sammanställningar som innehåller personuppgifter och som myndigheten enligt lag eller förordning saknar befogenhet att göra tillgängliga. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 3 § tredje stycket.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

8 §

Brev eller annat meddelande som är ställt personligen till den som innehar befattning vid en myndighet anses som allmän handling, om handlingen gäller ett ärende eller någon annan fråga som ska handläggas av myndigheten och inte är avsedd för mottagaren endast som innehavare av annan ställning.

Paragrafen innehåller det s.k. politikerundantaget. Paragrafen motsvarar Prop. 2017/18:49 hittillsvarande 4 §.

Ändringarna är endast språkliga.

Inkommen handling

9 §

En handling anses ha kommit in till en myndighet, när den har anlänt till myndigheten eller kommit behörig befattningshavare till handa. I fråga om en upptagning som avses i 3 § gäller i stället att den anses ha kommit in till myndigheten när någon annan har gjort den tillgänglig för myndigheten på det sätt som anges i 6 §.

Tävlingsskrifter, anbud eller andra sådana handlingar som enligt tillkännagivande ska lämnas i förseglat omslag anses inte ha kommit in före den tidpunkt som har bestämts för öppnandet.

En åtgärd som någon vidtar endast som ett led i en teknisk bearbetning eller teknisk lagring av en handling som en myndighet har tillhandahållit ska inte anses leda till att handlingen har kommit in till den myndigheten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när en handling anses inkommen till en myndighet. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 6 §.

Ändringarna är endast språkliga.

Upprättad handling

10 §

En handling anses ha upprättats hos en myndighet, när den har expedierats. En handling som inte har expedierats anses upprättad när det ärende som den hänför sig till har slutbehandlats hos myndigheten eller, om handlingen inte hänför sig till ett visst ärende, när den har justerats av myndigheten eller färdigställts på annat sätt.

I stället för det som föreskrivs i första stycket gäller följande:

1. Diarier, journaler samt sådana register eller andra förteckningar som förs fortlöpande anses ha upprättats när de har färdigställts för anteckning eller införing.

2. Domar och andra beslut, som enligt vad som är föreskrivet ska avkunnas eller expedieras, samt protokoll och andra handlingar till den del protokollet eller handlingen hänför sig till ett sådant beslut, anses ha upprättats när beslutet har avkunnats eller expedierats.

3. Andra protokoll från en myndighet och därmed jämförliga anteckningar anses ha upprättats när de har justerats av myndigheten eller färdigställts på annat sätt.

Det som sägs i andra stycket 3 gäller inte protokoll hos riksdagens utskott, en kommuns revisorer, statliga kommittéer eller en kommunal myndighet i ärenden som denna endast bereder till avgörande.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när en handling anses upprättad hos en myndighet. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 7 §.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

11 §

Har ett organ som ingår i eller är knutet till en myndighet lämnat över en handling till något annat organ inom samma myndighet, anses handlingen som inkommen eller upprättad därigenom endast om organen uppträder som självständiga i förhållande till varandra.

Detsamma gäller om en handling har framställts för att lämnas på det sätt som anges i första stycket.

I paragrafen regleras bl.a. när handlingar som utväxlas mellan organ inom samma myndighet ska anses inkomna eller upprättade. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 8 §.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

Minnesanteckning, utkast och koncept

12 §

En minnesanteckning som har gjorts hos en myndighet och som inte har expedierats ska inte heller efter den tidpunkt då den enligt 10 § är att anse som upprättad anses som allmän handling hos myndigheten. Minnesanteckningen anses dock som upprättad om den har tagits om hand för arkivering. Med minnesanteckning avses promemorior och andra uppteckningar eller upptagningar som har kommit till endast för föredragning eller beredning av ett ärende, dock inte till den del de har tillfört ärendet någon sakuppgift.

Utkast eller koncept till en myndighets beslut eller skrivelse och andra därmed jämställda handlingar som inte har expedierats anses inte som allmänna. Handlingen anses dock vara allmän om den tas om hand för arkivering.

Paragrafen innehåller bestämmelser om minnesanteckningar, utkast och koncept. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 9 §.

Ändringarna är endast språkliga.

Handlingar som inte anses som allmänna

13 §

En handling som förvaras hos en myndighet endast som ett led i en teknisk bearbetning eller teknisk lagring för någon annans räkning anses inte som allmän handling hos den myndigheten.

Som allmän handling anses inte en handling som en myndighet förvarar endast i syfte att kunna återskapa information som har gått förlorad i en myndighets ordinarie system för automatiserad behandling av information (säkerhetskopia).

I paragrafen anges att handlingar som förvaras hos en myndighet endast för teknisk bearbetning eller lagring för annans räkning samt säkerhetskopior undantas från begreppet allmän handling. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 10 §.

Ändringarna är endast språkliga.

14 §

Som allmän handling anses inte

1. ett brev, ett telegram eller någon annan sådan handling som har lämnats in till eller upprättats hos en myndighet endast för befordran av ett meddelande,

2. ett meddelande eller någon annan handling som har lämnats in till eller upprättats hos en myndighet endast för offentliggörande i en periodisk skrift som ges ut genom myndigheten,

3. en tryckt skrift, en ljud- eller bildupptagning eller någon annan handling som ingår i ett bibliotek eller som från en enskild har tillförts ett allmänt arkiv uteslutande för förvaring och vård eller forsknings- och studieändamål eller privata brev, skrifter eller upptagningar som annars har överlämnats till en myndighet uteslutande för något av de angivna ändamålen,

4. en upptagning av innehållet i en sådan handling som avses i 3, om upptagningen förvaras hos en myndighet där den ursprungliga handlingen inte skulle vara att anse som allmän.

Det som föreskrivs i första stycket 3 om handlingar som ingår i bibliotek tillämpas inte på en upptagning i en databas som en myndighet har tillgång till enligt ett avtal med en annan myndighet, om upptagningen är allmän handling hos den myndigheten.

I paragrafen räknas ett antal undantag från begreppet allmän handling upp. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 11 §.

Ändringarna är endast språkliga.

Utlämnande av allmänna handlingar

Rätten att ta del av allmänna handlingar

15 §

Den som begär ut en allmän handling som får lämnas ut ska genast eller så snart det är möjligt och utan avgift få ta del av handlingen på stället på ett sådant sätt att den kan läsas eller avlyssnas eller uppfattas på annat sätt. En handling får även skrivas av, avbildas eller tas i anspråk för ljudöverföring. Kan en handling inte tillhandahållas utan att en sådan del av handlingen som inte får lämnas ut röjs, ska den i övriga delar göras tillgänglig för sökanden i avskrift eller kopia.

En myndighet är inte skyldig att tillhandahålla en handling på stället, om det möter betydande hinder. Detsamma gäller en upptagning som avses i 3 §, om sökanden utan beaktansvärd olägenhet kan ta del av upptagningen hos en närbelägen myndighet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om rätt att ta del av allmänna handlingar på stället. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 12 §.

Ändringarna är endast språkliga.

Kopior av allmänna handlingar

16 §

Den som önskar ta del av en allmän handling har även rätt att mot en fastställd avgift få en avskrift eller kopia av handlingen till den del

handlingen får lämnas ut. En myndighet är dock inte skyldig att i större utsträckning än vad som följer av lag lämna ut en upptagning för automatiserad behandling i annan form än utskrift. En myndighet är inte heller skyldig att framställa en kopia av en karta, ritning eller bild eller av en upptagning som avses i 3 § och som inte är en upptagning för automatiserad behandling, om det skulle innebära svårigheter och handlingen kan tillhandahållas på stället.

En begäran att få en avskrift eller kopia av en allmän handling ska behandlas skyndsamt.

Paragrafen innehåller bestämmelser bl.a. om rätt att mot en fastställd avgift få en avskrift eller en kopia av en handling i den del den är offentlig. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 13 §.

Ändringarna är endast språkliga.

Prövning av begäran

17 §

En begäran att få ta del av en allmän handling görs hos den myndighet som förvarar handlingen.

Begäran prövas av den myndighet som anges i första stycket. Om det finns särskilda skäl, får det dock föreskrivas i en bestämmelse som avses i 2 § andra stycket att prövningen vid tillämpningen av bestämmelsen ska göras av någon annan myndighet. I fråga om en handling som är av synnerlig betydelse för rikets säkerhet kan det även genom förordning föreskrivas att endast en viss myndighet får pröva frågan om utlämnande. I de angivna fallen ska begäran om utlämnande genast hänskjutas till den behöriga myndigheten.

Paragrafen innehåller bestämmelser bl.a. om vilken myndighet som prövar en begäran att få ta del av en allmän handling. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 14 § första och andra styckena.

Ändringarna är endast språkliga.

18 §

En myndighet får inte på grund av att någon begär att få ta del av en allmän handling efterforska vem denne är eller vilket syfte han eller hon har med sin begäran i större utsträckning än vad som behövs för att myndigheten ska kunna pröva om det finns hinder mot att handlingen lämnas ut.

Paragrafen innehåller förbud mot att i större utsträckning än vad som behövs för prövningen efterforska vem som begär att ta del av en allmän handling eller syftet med begäran. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 14 § tredje stycket.

Ändringarna är endast språkliga.

19 §

Om någon annan än riksdagen eller regeringen avslår en begäran att få ta del av en handling eller lämnar ut en allmän handling med förbehåll som inskränker sökandens rätt att yppa dess innehåll eller annars

förfoga över den, får sökanden överklaga beslutet. Ett beslut av ett statsråd ska överklagas till regeringen och ett beslut av någon annan myndighet ska överklagas till domstol.

I den lag som avses i 2 § ska det närmare anges hur beslut som avses i första stycket får överklagas. Ett överklagande ska alltid prövas skyndsamt.

För beslut av en myndighet som lyder under riksdagen gäller särskilda bestämmelser om överklagande.

Paragrafen innehåller bestämmelser om överklagande. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 15 §.

Ändringarna är endast språkliga.

20 §

En anteckning om hinder att lämna ut en allmän handling får göras endast på en handling som omfattas av en bestämmelse som avses i 2 § andra stycket. Den tillämpliga bestämmelsen ska anges.

I paragrafen finns en bestämmelse om när en s.k. sekretessmarkering får göras på en allmän handling. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 16 §.

Ändringarna är endast språkliga.

Ytterligare bestämmelser om allmänna handlingar

Allmänna handlingar hos enskilda organ

21 §

Om en myndighets verksamhet ska övertas av ett enskilt organ, får det i lag föreskrivas att regeringen eller en beslutande kommunal församling får besluta att allmänna handlingar som hänför sig till den verksamheten och som organet behöver för verksamheten får överlämnas dit utan att handlingarna därigenom upphör att vara allmänna. Ett sådant organ ska i fråga om överlämnade handlingar jämföras med en myndighet när 15–20 §§ tillämpas.

Paragrafen innehåller bestämmelser om allmänna handlingar hos en myndighet vars verksamhet övertas av ett enskilt organ. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 17 § första stycket.

Ändringarna är endast språkliga.

22 §

I lag får det föreskrivas att regeringen får besluta att allmänna handlingar får överlämnas till Svenska kyrkan eller någon av dess organisatoriska delar för förvaring, utan att handlingarna därigenom upphör att vara allmänna. Detta gäller handlingar som senast den 31 december 1999 har kommit in till eller upprättats hos

1. myndigheter som har upphört och som har haft uppgifter som hänför sig till Svenska kyrkans verksamhet, eller

2. Svenska kyrkans beslutande församlingar.

När 15–20 §§ tillämpas ska Svenska kyrkan och dess organisatoriska delar jämföras med en myndighet i fråga om överlämnade handlingar.

Paragrafen innehåller bestämmelser om att allmänna handlingar får överlämnas till Svenska kyrkan eller någon av dess organisatoriska delar. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 17 § andra och tredje styckena.

Ändringarna är endast språkliga.

Bevarande och gallring

23 §

Grundläggande föreskrifter om hur allmänna handlingar ska bevaras samt om gallring och annat avhändande av sådana handlingar får meddelas i lag.

I paragrafen anges att grundläggande föreskrifter om bl.a. arkivering och gallring får meddelas i lag. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 18 §.

Ändringarna är endast språkliga.

3 kap. Rätten till anonymitet

1 §

En författare till en tryckt skrift är inte skyldig att sätta ut namn, pseudonym eller signatur på skriften. Detsamma gäller för den som har meddelat uppgifter för offentliggörande enligt 1 kap. 7 § och för utgivare av en tryckt skrift som inte är periodisk.

I paragrafen regleras bl.a. rätten för författare att ge ut tryckta skrifter anonymt.

Ändringarna är endast språkliga.

2 §

I ett mål om ansvar, skadestånd eller särskild rättsverkan på grund av tryckfrihetsbrott får ingen ta upp frågan om vem som är författare eller vem som är meddelare enligt 1 kap. 7 §. Detsamma gäller frågan om vem som är utgivare till en tryckt skrift som inte är periodisk.

Om författare eller utgivare har angetts på en skrift som inte är periodisk, med namn eller med en pseudonym eller en signatur som enligt vad som är allmänt känt syftar på en viss person, får dock frågan om han eller hon är ansvarig behandlas i målet. Detsamma gäller om någon i en skriftlig förklaring har uppgett sig vara författaren eller utgivaren eller självmant har lämnat en sådan uppgift i målet.

Första stycket hindrar inte att det i samma rättegång som avses i första och andra styckena handläggs en fråga om vem som är ansvarig för brott enligt 7 kap. 22 eller 23 §.

I paragrafen regleras när bl.a. författares och meddelares identitet får behandlas i tryckfrihetsmål.

Första stycket omarbetas i syfte att bättre överensstämja med motsvarande bestämmelse i 2 kap. 2 § första stycket YGL. Någon ändring i sak är inte avsedd. Övriga ändringar är endast språkliga och redaktionella.

Tystnadsplikt**3 §**

Den som har tagit befattning med tillkomsten eller utgivningen av en tryckt skrift eller med en framställning som har varit avsedd att införas i en tryckt skrift får inte röja vad han eller hon då har fått veta om vem som är författare, meddelare enligt 1 kap. 7 § eller utgivare av en skrift som inte är periodisk.

Tystnadsplikt enligt första stycket gäller även för den som på något annat sätt har varit verksam inom ett företag för utgivning av tryckta skrifter eller inom ett företag för yrkesmässig förmedling av nyheter eller andra meddelanden till periodiska skrifter.

I paragrafen regleras tystnadsplikten för dem som är verksamma inom förlag och medie företag och för andra som tar befattning med framställningen av tryckta skrifter.

Innehållet i andra och tredje styckena flyttas till 4 §. Övriga ändringar är endast språkliga och redaktionella.

4 §

Tystnadsplikt enligt 3 § gäller inte i följande fall:

1. Den till vars förmån tystnadsplikten gäller har samtyckt till att hans eller hennes identitet röjs.

2. Det är tillåtet enligt 2 § andra stycket att behandla frågan om identiteten.

3. Det rör sig om något av de brott som avses i 7 kap. 22 § första stycket 1.

4. En domstol finner i fråga om brott enligt 7 kap. 21 § eller 22 § första stycket 2 eller 3 att det är nödvändigt att uppgifter lämnas om huruvida det är den som är tilltalad eller skäligen misstänkt för den brottsliga gärningen som har lämnat meddelandet eller medverkat till framställningen. Uppgifterna ska i så fall lämnas vid en förhandling.

5. En domstol finner i något annat fall att det av hänsyn till ett allmänt eller enskilt intresse är av synnerlig vikt att en uppgift om identiteten lämnas vid vittnesförhör eller förhör med en part under sanningsförsäkran.

Vid förhör som avses i första stycket 4 eller 5 ska rätten noga vaka över att det inte ställs frågor som kan inkräkta på tystnadsplikten utöver vad som har medgetts i varje särskilt fall.

I paragrafen regleras bl.a. undantag från tystnadsplikten enligt 3 §. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 3 § andra och tredje styckena.

Ändringarna är endast språkliga.

Efterforskningsförbud**5 §**

En myndighet eller ett annat allmänt organ får inte efterforska

1. författaren till en framställning som har införts eller varit avsedd att införas i en tryckt skrift,

2. den som har gett ut eller avsett att ge ut en framställning i en sådan skrift, eller

3. meddelare enligt 1 kap. 7 §.

Förbudet i första stycket hindrar inte efterforskning när det behövs för åtal eller något annat ingripande mot den som avses där som inte står i strid med denna grundlag. I sådana fall ska den tystnadsplikt som anges i 3 § beaktas.

I paragrafen finns det s.k. efterforskningsförbudet. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 4 § första stycket.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

Repressalieförbud

6 §

En myndighet eller ett annat allmänt organ får inte ingripa mot någon för att han eller hon i en tryckt skrift har brukat sin tryckfrihet eller medverkat till ett sådant bruk.

I paragrafen finns det s.k. repressalieförbudet. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 4 § andra stycket.

Ändringarna är endast språkliga.

Straff

7 §

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som

1. uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot sin tystnadsplikt enligt 3 §,

2. uppsåtligen eller av oaktsamhet på en tryckt skrift sätter ut namn på eller pseudonym eller signatur för en författare eller, i fall som avses i 1 §, meddelare eller utgivare mot hans eller hennes vilja,

3. uppsåtligen eller av oaktsamhet på en tryckt skrift sätter ut namn på eller pseudonym eller signatur för någon som uppges vara författare, utgivare eller meddelare men som inte är det,

4. uppsåtligen efterforskar i strid med 5 §, eller

5. uppsåtligen ingriper i strid med 6 §, om åtgärden utgör avskedande, uppsägning, meddelande av disciplinpåföljd eller en liknande åtgärd.

Allmänt åtal för brott som avses i första stycket 1–3 får väckas endast om målsäganden har anmält brottet till åtal.

I paragrafen finns bestämmelser om straff bl.a. för den som bryter tystnadsplikten i 3 §, efterforskningsförbudet i 5 § eller repressalieförbudet i 6 §. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 5 §.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

8 §

Det som sägs i detta kapitel om författare gäller även andra upphovsmän till framställningar som har införts eller varit avsedda att införas i en tryckt skrift.

I paragrafen anges att det som sägs i kapitlet även gäller andra upphovsmän än författare. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 6 §.

Ändringarna är endast språkliga.

4 kap. Rätten att trycka skrifter**1 §**

Varje fysisk och juridisk person har rätt att själv eller med hjälp av andra trycka skrifter.

I paragrafen finns den grundläggande bestämmelsen om etableringsfrihet på tryckfrihetens område. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Formuleringen varje svensk medborgare eller svensk juridisk person ändras till varje fysisk och juridisk person. Utgångspunkten är därmed att rätten att trycka skrifter tillkommer varje fysisk och juridisk person oavsett medborgarskap eller säte. Av 14 kap. 5 § följer dock att begränsningar får göras genom lag för andra än svenska medborgare och svenska juridiska personer. Därutöver utgår den uttryckliga hänvisningen till tryckpress. I stället används begreppet tryckta skrifter för att avgränsa bestämmelsen. Någon ändring i sak är inte avsedd.

Ursprungsuppgifter**2 §**

En skrift som är tryckt i Sverige och avsedd att ges ut här ska innehålla tydliga uppgifter om vem som har tryckt skriften samt om ort och år för tryckningen. Motsvarande gäller en skrift för vilken utgivningsbevis gäller och som är mångfaldigad här genom fotokopiering eller någon liknande teknik.

I paragrafen, som har utformats enligt *Lagrådets* förslag, finns bestämmelser om utsättande av vissa angivna ursprungsuppgifter.

Ordet stencilering tas bort, se kommentaren till 1 kap. 2 §. Undantaget för bild- och tillfällighetstryck flyttas till 3 § medan hänvisningen till den s.k. stencilregeln, som endast utgör en upplysning, tas bort. Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

3 §

Skyldigheten att sätta ut uppgifter enligt 2 § gäller inte bild- eller tillfällighetstryck. Med bild- eller tillfällighetstryck avses vykort och bildalbum, visitkort och notifikationer, adresskort, etiketter, blanketter samt affärstryck såsom reklam- och emballagetryck och andra sådana

Prop. 2017/18:49 *trycksaker. En förutsättning är att missbruk av tryckfriheten kan anses utslutet på grund av texten eller framställningen i övrigt.*

I paragrafen, som har utformats enligt *Lagrådets* synpunkter, finns bestämmelser om s.k. bild- eller tillfällighetstryck. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 2 § första stycket i den del den reglerar bild- och tillfällighetstryck. Övriga ändringar är endast språkliga.

Skyldighet att bevara exemplar

4 §

Föreskrifter om skyldighet att bevara exemplar av tryckta skrifter för granskning och att lämna exemplar av tryckta skrifter till bibliotek eller arkiv får meddelas i lag.

Detsamma gäller föreskrifter om skyldighet att spela in program och bevara tekniska upptagningar som avses i 1 kap. 5 och 6 §§ samt att tillhandahålla dessa.

I paragrafen anges att föreskrifter om bl.a. skyldighet att bevara exemplar av tryckta skrifter för granskning och att lämna exemplar av sådana skrifter till bibliotek eller arkiv får meddelas i lag.

Paragrafen utformas med 3 kap. 8 och 14 §§ YGL som förlaga.

Andra stycket motsvarar hittillsvarande 1 kap. 7 § andra stycket tredje meningen med tillägget att skyldigheten att spela in program också omfattar sådana program som avses i den nya bilageregeln i 1 kap. 6 §.

Straff

5 §

Den som vid framställningen av en skrift bryter mot 2 § döms till böter eller fängelse i högst ett år.

I paragrafen, som har utformats enligt *Lagrådets* förslag, finns en bestämmelse om straff för brott mot 2 §.

Ändringarna är endast språkliga.

5 kap. Rätten att ge ut periodiska skrifter

Ägare och utgivare

1 §

En periodisk skrift ska ha en utgivare.

Utgivaren utses av skriftens ägare.

I paragrafen anges att en periodisk skrift ska ha en utgivare och att utgivaren utses av skriftens ägare.

Första stycket motsvarar hittillsvarande 5 kap. 2 § första stycket.

Andra stycket motsvarar hittillsvarande 5 kap. 3 § första stycket.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

2 §

Varje fysisk och juridisk person får vara ägare till en periodisk skrift.

I paragrafen anges att varje fysisk och juridisk person får vara ägare till en periodisk skrift. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 5 kap. 1 §. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

I paragrafen utgår kravet på att en ägare till en periodisk skrift ska vara svensk medborgare eller svensk juridisk person. Detsamma gäller bestämmelsen om att det i lag får föreskrivas att utlänning eller utländsk juridisk person får vara ägare till en sådan skrift. I stället anges att varje fysisk och juridisk person får vara ägare till en periodisk skrift. Utgångspunkten är därmed att rätten att vara ägare till en periodisk skrift tillkommer varje fysisk och juridisk person oavsett medborgarskap eller säte. Av 14 kap. 5 § följer dock att begränsningar får göras genom lag för andra än svenska medborgare och svenska juridiska personer. Sådana bestämmelser finns i 2 kap. § 1 tillämpningslagen.

3 §

En utgivare av en periodisk skrift ska vara en fysisk person med hemvist i Sverige. Den som är underårig eller i konkurs eller som har förvaltare enligt särskilda bestämmelser i lag får inte vara utgivare.

I paragrafen, som har utformats enligt *Lagrådets* förslag, regleras behörighetskrav för utgivare. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 5 kap. 2 § tredje stycket. Kravet i hittillsvarande 5 kap. 2 § andra stycket på att utgivaren ska vara svensk medborgare tas bort. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Av 14 kap. 5 § följer att begränsningar får göras genom lag för andra än svenska medborgare.

Övriga ändringar är endast språkliga.

*Utgivarens befogenhet***4 §**

Utgivaren ska ha befogenhet att utöva tillsyn över skriftens utgivning och bestämma över dess innehåll så att ingenting får föras in i den mot hans eller hennes vilja. Varje inskränkning i denna befogenhet ska vara utan verkan.

I paragrafen regleras utgivarens befogenhet. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 5 kap. 3 § andra stycket.

Bestämmelsen utformas med 4 kap. 3 § YGL som förlaga. Någon ändring i sak är inte avsedd.

*Anmälan om utgivare***5 §**

När en utgivare har utsetts, ska ägaren anmäla detta till en myndighet som anges i lag. Anmälan ska innehålla uppgift om utgivarens namn och hemvist. Den ska även innehålla bevis om att utgivaren är behörig enligt

3 § och en förklaring av utgivaren om att han eller hon har åtagit sig uppdraget.

I paragrafen finns bestämmelser om anmälan av utgivare. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 5 kap. 4 §.

Ändringarna är endast språkliga.

6 §

Om utgivaren inte längre är behörig eller om utgivarens uppdrag kommer att upphöra av något annat skäl, ska ägaren genast utse en ny utgivare och anmäla detta enligt 5 §. Anmälan ska om möjligt även innehålla bevis om att den förra utgivaren har fått del av anmälan.

I paragrafen finns bestämmelser om anmälan av en ny utgivare. Bestämmelsen motsvarar hittillsvarande 5 kap. 8 § första stycket.

Ändringarna är endast språkliga.

Ställföreträdare för utgivare

7 §

En utgivare av en periodisk skrift får utse en eller flera ställföreträdare. För ställföreträdare gäller 3 §.

När en ställföreträdare har utsetts, ska detta anmälas till den myndighet som avses i 5 §. Tillsammans med anmälan ska det lämnas ett bevis om att ställföreträdaren uppfyller behörighetsvillkoren för utgivare och en förklaring dels av ställföreträdaren att han eller hon har åtagit sig uppdraget, dels av ägaren att han eller hon har godkänt ställföreträdaren.

Upphör utgivarens uppdrag, upphör också uppdraget som ställföreträdare.

I paragrafen finns bestämmelser om ställföreträdare för utgivare. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 5 kap. 9 §.

Ändringarna är endast språkliga.

8 §

Om en anmälan av ställföreträdare har gjorts enligt 7 §, får utgivaren överlämna åt ställföreträdaren eller, om flera ställföreträdare finns, åt någon av dem att i utgivarens ställe utöva den befogenhet som utgivaren har enligt 4 §.

Kan det antas att utgivaren på grund av sjukdom eller av annan tillfällig orsak oavbrutet under minst en månad inte kommer att utöva befogenheten som utgivare, ska han eller hon snarast överlämna denna till en ställföreträdare. Finns det ingen ställföreträdare, ska utgivaren genast utse en ställföreträdare och anmäla detta enligt 7 §. Detsamma gäller om uppdraget för den som har utsetts till ställföreträdare kommer att upphöra.

I paragrafen regleras under vilka förutsättningar ställföreträdarens utgivaransvar kan inträda. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 5 kap. 10 §.

Uppgift om utgivare

9 §

På varje nummer eller häfte av en periodisk skrift ska utgivarens namn sättas ut. När en ställföreträdare har trätt in anges i stället ställföreträdarens namn.

I paragrafen finns bestämmelser om utsättande av utgivarens respektive ställföreträdarens namn på en periodisk skrift. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 5 kap. 11 §.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

Utgivningsbevis

Utfärdande

10 §

En periodisk skrift får inte ges ut innan det har utfärdats ett bevis om att det inte finns något hinder mot utgivning enligt denna grundlag (utgivningsbevis).

Ett utgivningsbevis meddelas av den myndighet som avses i 5 §. Ansökan görs av skriftens ägare. I ansökan ska skriftens titel, utgivningsort och utgivningsplan anges.

I paragrafen finns grundläggande bestämmelser om utfärdande av utgivningsbevis. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 5 kap. 5 § första stycket.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

11 §

Ett utgivningsbevis får inte utfärdas innan det har gjorts en anmälan om utgivare enligt 5 §.

En ansökan får avslås om skriftens titel lätt kan förväxlas med titeln på någon annan skrift med utgivningsbevis.

I paragrafen finns kompletterande bestämmelser till 10 § om utfärdande av utgivningsbevis. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 5 kap. 5 § andra och tredje styckena.

Ändringarna är endast språkliga.

Giltighet och förnyelse

12 §

Ett utgivningsbevis gäller i tio år. Därefter upphör beviset att gälla. Ett beslut om att beviset ska anses ha upphört vid tioårsperiodens utgång meddelas av den myndighet som avses i 5 §. Beviset får förnyas efter ansökan av skriftens ägare, varje gång för tio år från utgången av den föregående tioårsperioden. Om ansökan om förnyelse har gjorts före tioårsperiodens utgång fortsätter beviset att gälla till dess att beslutet med anledning av ansökan har fått laga kraft.

I paragrafen, som har utformats enligt *Lagrådets* förslag, finns bestämmelser om utgivningsbevis giltighetstid och om förnyelse av utgivningsbevis. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 5 kap. 5 § fjärdesjätte styckena. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Vissa detaljbestämmelser i den hittillsvarande paragrafen flyttas till tillämpningslagen, se kommentaren till 15 §. Övriga ändringar är endast språkliga och redaktionella.

Återkallelse

13 §

Ett utgivningsbevis får återkallas i följande fall:

- 1. Ägaren har anmält att skriftens utgivning har upphört.*
- 2. Äganderätten till skriften har övergått till någon som inte uppfyller behörighetsvillkor som har föreskrivits med stöd av denna grundlag.*
- 3. Det finns ingen utgivare eller utgivaren uppfyller inte behörighetsvillkoren enligt 3 § eller behörighetsvillkor som har föreskrivits med stöd av denna grundlag, och en behörig utgivare utses inte omedelbart.*
- 4. Det har gått sex månader från dagen då utgivningsbeviset utfärdades, utan att skriften har kommit ut.*
- 5. Skriften har under något av de två senaste kalenderåren inte kommit ut med minst fyra nummer eller häften på särskilda tider.*
- 6. Det visas inom sex månader från första gången skriften kom ut att beviset inte borde ha utfärdats med hänsyn till bestämmelsen i 11 § andra stycket.*
- 7. Titeln på en skrift har typografiskt sett getts en sådan likhet med titeln på en annan skrift med utgivningsbevis att förväxling lätt kan ske och rättelse vidtas inte omedelbart.*

I paragrafen, som i huvudsak har utformats enligt *Lagrådets* förslag, regleras under vilka förutsättningar ett utgivningsbevis får återkallas. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 5 kap. 6 § första stycket.

Behörighetskrav som avses i andra och tredje punkten får föreskrivas för andra än svenska medborgare med stöd av 14 kap. 5 §. Sådana behörighetskrav finns för ägare i 1 kap. 2 § tillämpningslagen.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

14 §

Om ett utgivningsbevis har återkallats enligt 13 § första stycket 2, 3, 5 eller 7, krävs medgivande av skriftens ägare för att utgivningsbevis ska utfärdas för en annan skrift med en titel som har en sådan likhet med den första skriftens titel att de lätt kan förväxlas. Medgivande behövs dock inte om det har gått två år efter återkallelsen.

Detsamma gäller om det tidigare utgivningsbeviset har förklarats ha upphört att gälla.

I paragrafen finns bestämmelser om titelskyddets längd. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 5 kap. 7 §.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

15 §

Det får i lag meddelas föreskrifter om

- 1. skyldighet att anmäla ändrade förhållanden i fråga om utgivningsort och utgivningsplan,*
- 2. giltighet och förnyelse av utgivningsbevis, och*
- 3. återkallelse av utgivningsbevis.*

I paragrafen, som är ny, anges att föreskrifter om bl.a. giltighet och återkallelse av utgivningsbevis får meddelas i lag. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Paragrafen möjliggör att vissa detaljbestämmelser om utgivningsbevis flyttas från tryckfrihetsförordningen till tillämpningslagen. Bestämmelserna i hittillsvarande 5 kap. 5 § fjärde stycket tredje meningen och femte stycket andra meningen, 5 kap. 6 § andra stycket och 5 kap. 8 § andra stycket finns nu i 2 kap. 4, 6 och 8 §§ tillämpningslagen.

Straff**16 §**

Till böter döms

1. en ägare till en periodisk skrift som ges ut utan att utgivningsbevis finns eller utan att ägaren uppfyller behörighetsvillkor som har föreskrivits med stöd av denna grundlag,

2. en ägare till en periodisk skrift för vilken en ny utgivare inte utses och anmäls enligt 6 §,

3. en utgivare som inte överlämnar sitt uppdrag till ställföreträdare enligt 8 § andra stycket,

4. den som ger ut en periodisk skrift för vilken utgivningsförbud har meddelats enligt denna grundlag eller som uppenbart utgör en fortsättning av en sådan skrift, eller

5. den som på en periodisk skrift låter ange sitt namn som utgivare eller ställföreträdare utan att vara behörig.

Om skriften har förklarats vara brottslig eller omständigheterna annars är synnerligen försvårande, är straffet fängelse i högst ett år.

I paragrafen, som i huvudsak har utformats enligt *Lagrådets* synpunkter, finns bestämmelser om straff för vissa överträdelser. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 5 kap. 12 §.

Behörighetsvillkor som avses i första stycket första punkten får föreskrivas för andra än svenska medborgare och svenska juridiska personer med stöd av 14 kap. 5 §. Sådana behörighetsvillkor finns i 2 kap. § 1 tillämpningslagen.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

17 §

Till straff enligt 16 § döms även den som i en ansökan, anmälan eller förklaring som avses i detta kapitel medvetet lämnar oriktiga uppgifter.

I paragrafen finns en bestämmelse om straff för den som i en ansökan, anmälan eller förklaring lämnar oriktiga uppgifter. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 5 kap. 13 §.

Ändringarna är endast språkliga.

18 §

Till penningböter döms en utgivare som inte sätter ut uppgifter om utgivarens namn på det sätt som anges i 9 §. Detsamma gäller en ställföreträdare som har trätt in som utgivare.

I paragrafen finns bestämmelser om straff för utgivare och ställföreträdare som inte sätter ut uppgifter om namn. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 5 kap. 14 § andra stycket.

Ändringarna är endast språkliga.

19 §

I lag får det föreskrivas om straff för den som bryter mot en föreskrift i lag som har meddelats med stöd av 15 § 1.

I paragrafen, som är ny, anges att föreskrifter om straff för den som bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 15 § 1 får meddelas i lag. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

6 kap. Rätten att sprida tryckta skrifter

1 §

Varje fysisk och juridisk person har rätt att själv eller med hjälp av andra sprida tryckta skrifter.

Av paragrafen framgår att varje fysisk och juridisk person har rätt att själv eller med hjälp av andra sprida tryckta skrifter. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Formuleringen varje svensk medborgare eller svensk juridisk person ändras till varje fysisk och juridisk person. Utgångspunkten är därmed att rätten att sprida tryckta skrifter tillkommer varje fysisk och juridisk person oavsett medborgarskap eller säte. Av 14 kap. 5 § följer dock att begränsningar får göras genom lag för andra än svenska medborgare och svenska juridiska personer.

I förhållande till den hittillsvarande lydelsen tas uttrycken till salu hålla och försända bort. Uttrycken omfattas av uttrycket sprida tryckta skrifter. Någon ändring i sak är inte avsedd. Övriga ändringar är endast språkliga.

Undantag

2 §

Utlag hinder av denna grundlag gäller vad som föreskrivs i lag, när någon

1. visar en pornografisk bild på eller vid en allmän plats genom skyltning eller annat liknande förfarande på ett sätt som är ägnat att

väcka allmän anstöt eller utan föregående beställning sänder eller tillställer någon en sådan bild på annat sätt, eller

2. bland barn och ungdom sprider en tryckt skrift som genom sitt innehåll kan verka förråande eller annars medföra annan allvarlig fara för de unga.

I paragrafen regleras vissa undantag från spridningsrätten.

Innehållet i andra stycket flyttas till 3 §. Punkt 2 formuleras om för att överensstämma med motsvarande bestämmelse i 3 kap. 12 § första stycket 3 YGL. Någon ändring i sak är inte avsedd.

3 §

I lag får det meddelas föreskrifter om spridning av kartor, ritningar eller bilder som återger Sverige helt eller delvis och innehåller upplysningar av betydelse för rikets försvar.

I paragrafen finns bestämmelser om att föreskrifter om spridning av visst kartmaterial m.m. får meddelas i lag. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 2 § andra stycket.

Ändringarna är endast språkliga.

Skyldighet att befordra tryckta skrifter

4 §

Den som enligt vad som följer av lag eller annan författning har en skyldighet att befordra tryckta skrifter får inte på grund av innehållet vägra eller ställa särskilda villkor för att utföra denna skyldighet. Detta gäller dock inte om befordran skulle innebära en sådan överträdelse som avses i 5 eller 6 §.

Den som har en skyldighet enligt första stycket och som har tagit emot en tryckt skrift för befordran ska inte anses som skriftens spridare.

I paragrafen finns förbud för den som enligt lag eller annan författning är skyldig att befordra tryckta skrifter att på grund av skriftens innehåll bl.a. vägra att befordra den. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

I bestämmelsen ersätts uttrycken postbefordringsföretag och annan allmän trafikanstalt med formuleringen den som enligt vad som följer av lag eller annan författning har en skyldighet att befordra tryckta skrifter. Bestämmelsen omarbetas i övrigt i syfte att bättre överensstämma med motsvarande bestämmelse i 3 kap. 15 § YGL, vilket bl.a. innebär att ordet befordran genomgående används i stället för försändande, jfr postlagen (2010:1045). Någon ändring i sak är inte avsedd. Övriga ändringar är endast språkliga.

Straff

5 §

Till penningböter döms den som sprider en tryckt skrift som saknar en sådan uppgift som avses i 4 kap. 2 §. Detsamma gäller om en sådan uppgift eller en uppgift som avses i 1 kap. 2 § andra stycket 2 är oriktig och spridaren känner till detta.

I paragrafen finns bestämmelser om straff för den som sprider en tryckt skrift som t.ex. saknar en uppgift som avses i 4 kap. 2 §. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 3 § första stycket.

Ändringarna är endast språkliga.

6 §

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som sprider en tryckt skrift i vetskap om att den

- 1. har tagits i beslag eller förklarats konfiskerad,*
- 2. har getts ut i strid med ett utgivningsförbud som har meddelats enligt denna grundlag, eller*
- 3. uppenbart utgör en fortsättning av en skrift som omfattas av ett sådant förbud som avses i 2.*

I paragrafen finns bestämmelser om straff för den som sprider en tryckt skrift som bl.a. tagits i beslag, förklarats konfiskerad eller har getts ut i strid med ett utgivningsförbud. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 3 § andra stycket.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

7 kap. Tryckfrihetsbrott, meddelarbrott och anskaffarbrott

Gärningar som anses vara tryckfrihetsbrott

Vad som anses vara tryckfrihetsbrott

1 §

Med beaktande av tryckfrihetens syfte att säkerställa ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande ska de gärningar som anges i 2–20 §§ anses vara tryckfrihetsbrott, om de begås i en tryckt skrift och är straffbara enligt lag.

I paragrafen regleras de grundläggande kraven för att ett brott ska anses vara ett tryckfrihetsbrott, nämligen att det ska ha begåtts i en tryckt skrift och också vara straffbart enligt lag (s.k. dubbel täckning). Paragrafen motsvarar ingresserna till hittillsvarande 7 kap. 4 och 5 §§.

Hänvisningen till det i 1 kap. angivna syftet med tryckfriheten ersätts med att syftet med tryckfriheten uttryckligen anges i paragrafen. Någon ändring i sak är inte avsedd. Brotten i den hittillsvarande uppräkningslistan i 7 kap. 4 och 5 §§ tas i det följande upp i egna paragrafer och i den ordning som de förekommer i brottsbalken.

Olaga hot

2 §

Som tryckfrihetsbrott anses olaga hot som innebär att någon hotar någon annan med brottslig gärning på ett sätt som är ägnat att hos den hotade framkalla allvarlig fruktan för egen eller annans säkerhet till person eller egendom.

I paragrafen regleras tryckfrihetsbrottet olaga hot. Paragrafen motsvarar Prop. 2017/18:49 hittillsvarande 7 kap. 4 § 16.

Ändringarna är endast språkliga.

Förtal

3 §

Som tryckfrihetsbrott anses förtal som innebär att någon utpekar någon annan som brottslig eller klandervärd i sitt levnadssätt eller annars lämnar en uppgift som är ägnad att utsätta denne för andras missaktning.

Förtal av avliden medför ansvar, om gärningen är sårande för de efterlevande eller annars kan anses kränka den frid som bör tillkomma den avlidne.

Det ska inte dömas till ansvar om det med hänsyn till omständigheterna var försvarligt att lämna uppgift i saken och den som har lämnat uppgiften visar att uppgiften var sann eller att han eller hon hade skälig grund för den.

I paragrafen, som har utformats enligt *Lagrådets* förslag, regleras tryckfrihetsbrottet förtal. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 7 kap. 4 § 14.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

Förolämpning

4 §

Som tryckfrihetsbrott anses förolämpning som innebär att någon smädar någon annan genom kränkande tillmäle eller beskyllning eller genom annat skymfligt beteende mot honom eller henne.

I paragrafen regleras tryckfrihetsbrottet förolämpning. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 7 kap. 4 § 15.

Ändringarna är endast språkliga.

Uppvigling

5 §

Som tryckfrihetsbrott anses uppvigling som innebär att någon uppmanar eller på annat sätt söker förleda till brottslig gärning, svikande av medborgerlig skyldighet eller ohörsamhet mot myndighet eller åsidosättande av vad som åligger krigsman i tjänsten.

I paragrafen regleras tryckfrihetsbrottet uppvigling. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 7 kap. 4 § 10.

Ändringarna är endast språkliga.

Hets mot folkgrupp

6 §

Som tryckfrihetsbrott anses hets mot folkgrupp som innebär att någon hotar eller uttrycker missaktning för en folkgrupp eller en annan sådan

Prop. 2017/18:49 *grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse eller sexuell läggning.*

I paragrafen regleras tryckfrihetsbrottet hets mot folkgrupp. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 7 kap. 4 § 11.

Ändringarna är endast språkliga.

Olaga våldsskildring

7 §

Som tryckfrihetsbrott anses olaga våldsskildring som innebär att någon i bild skildrar sexuellt våld eller tvång med uppsåt att bilden sprids, om inte gärningen med hänsyn till omständigheterna är försvarlig.

I paragrafen regleras tryckfrihetsbrottet olaga våldsskildring. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 7 kap. 4 § 13.

Ändringarna är endast språkliga.

Hot mot tjänsteman

8 §

Som tryckfrihetsbrott anses hot mot tjänsteman som innebär att någon med hot om våld förgriper sig på någon annan för att tvinga fram, hindra eller hämnas för en åtgärd i hans eller hennes myndighetsutövning, i annan verksamhet där det finns samma skydd som är förenat med myndighetsutövning eller vid biträde till åtgärd som omfattas av sådant skydd.

Detsamma gäller om någon på detta sätt förgriper sig mot den som tidigare har utövat eller biträtt vid sådan verksamhet, för vad denne då gjort eller underlåtit att göra.

För försök eller förberedelse till sådant hot mot tjänsteman döms det till ansvar, såvida inte brottet, om det hade fullbordats, skulle ha varit att anse som ringa.

I paragrafen regleras tryckfrihetsbrottet hot mot tjänsteman. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 7 kap. 4 § 17.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

Övergrepp i rättsak

9 §

Som tryckfrihetsbrott anses övergrepp i rättsak som innebär att någon med hot om våld angriper någon annan

1. för att denne har gjort en anmälan, fört talan, avlagt vittnesmål eller annars vid förhör avgett en utsaga hos en domstol eller annan myndighet, eller

2. för att hindra denne från en sådan åtgärd som anges i 1.

Detsamma gäller om någon med hot om gärning som medför lidande, skada eller olägenhet angriper någon annan för att denne har avlagt vittnesmål eller annars avgett en utsaga vid förhör hos en myndighet eller för att hindra honom eller henne från att avge en sådan utsaga.

I paragrafen regleras tryckfrihetsbrottet övergrepp i rättssak. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 7 kap. 4 § 18. Prop. 2017/18:49

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

Uppror

10 §

Som tryckfrihetsbrott anses uppror som innebär att någon, med uppsåt att statsskicket med vapenmakt eller annars med våldsamma medel ska omstörtas eller att åtgärd eller beslut av statschefen, regeringen, riksdagen eller högsta domarmakten på så sätt ska framtingas eller hindras, begår en handling som innebär en fara för uppsåtets förverkligande.

För försök, förberedelse eller stämpling till sådant uppror döms det till ansvar.

I paragrafen regleras tryckfrihetsbrottet uppror. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 7 kap. 4 § 6.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

Brott mot medborgerlig frihet

11 §

Som tryckfrihetsbrott anses brott mot medborgerlig frihet som innebär att någon utövar olaga hot med uppsåt att påverka den allmänna åsiktsbildningen eller inkräkta på handlingsfriheten inom en politisk organisation eller en yrkes- eller näringssammanslutning och därigenom sätter yttrande-, församlings- eller föreningsfriheten i fara.

För försök till sådant brott mot medborgerlig frihet döms det till ansvar.

I paragrafen regleras tryckfrihetsbrottet brott mot medborgerlig frihet. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 7 kap. 4 § 12.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

Högförräderi

12 §

Som tryckfrihetsbrott anses högförräderi som innebär att någon, med uppsåt att riket eller en del av det, med våldsamma eller annars lagstridiga medel eller med utländskt bistånd, ska läggas under främmande makt eller bringas i beroende av sådan makt eller att del av riket på så sätt ska lösryckas, begår en handling som innebär en fara för uppsåtets förverkligande.

Som tryckfrihetsbrott anses också högförräderi som begåtts med uppsåt att åtgärd eller beslut av statschefen, regeringen, riksdagen eller högsta domarmakten ska framtingas eller hindras med utländskt bistånd, om handlingen innebär en fara för uppsåtets förverkligande.

För försök, förberedelse eller stämpling till sådant högförräderi döms det till ansvar.

I paragrafen regleras tryckfrihetsbrottet högförräderi. Bestämmelsen motsvarar hittillsvarande 7 kap. 4 § 1.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

Krigsanstiftan

13 §

Som tryckfrihetsbrott anses krigsanstiftan som innebär att någon med utländskt bistånd framkallar fara för att riket ska invecklas i krig eller andra fientligheter.

I paragrafen regleras tryckfrihetsbrottet krigsanstiftan. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 7 kap. 4 § 2.

Ändringarna är endast språkliga.

Spioneri

14 §

Som tryckfrihetsbrott anses spioneri som innebär att någon för att gå främmande makt till handa obehörigen befordrar, lämnar eller röjer uppgift rörande försvarsverk, vapen, förråd, import, export, tillverkningsätt, underhandlingar, beslut, eller något förhållande i övrigt, vars uppenbarande för främmande makt kan medföra men för Sveriges säkerhet. Detta gäller vare sig uppgiften är riktig eller inte.

För försök, förberedelse eller stämpling till sådant spioneri döms det till ansvar.

I paragrafen regleras tryckfrihetsbrottet spioneri. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 7 kap. 4 § 3.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

Obehörig befattning med hemlig uppgift

15 §

Som tryckfrihetsbrott anses obehörig befattning med hemlig uppgift som innebär att någon, utan syfte att gå främmande makt till handa, obehörigen befordrar, lämnar eller röjer uppgift rörande något förhållande av hemlig natur, vars uppenbarande för främmande makt kan medföra men för Sveriges säkerhet. Detta gäller vare sig uppgiften är riktig eller inte.

För försök eller förberedelse till sådan obehörig befattning med hemlig uppgift döms det till ansvar.

Detsamma gäller stämpling till sådant brott, om detta är att anse som grovt. Vid denna bedömning ska det särskilt beaktas, om gärningen innefattade tillhandagående av främmande makt eller var av synnerligen farlig beskaffenhet med hänsyn till pågående krig eller rörde något förhållande av stor betydelse eller om den brottslige röjde vad som på grund av allmän eller enskild tjänst hade betrotts honom eller henne.

I paragrafen regleras tryckfrihetsbrottet obehörig befattning med hemlig uppgift. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 7 kap. 4 § 4.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

16 §

Som tryckfrihetsbrott anses vårdslöshet med hemlig uppgift som innebär att någon av grov oaktsamhet begår en gärning som avses i 15 §.

I paragrafen regleras tryckfrihetsbrottet vårdslöshet med hemlig uppgift. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 7 kap. 4 § 5.

Ändringarna är endast språkliga.

Landsförräderi eller landssvek

17 §

Som tryckfrihetsbrott anses landsförräderi eller landssvek som innebär att någon, när riket är i krig eller bestämmelser i lag om sådant brott annars är tillämpliga,

1. missleder eller förräder dem som är verksamma för rikets försvar eller förleder dem till myteri, trolöshet eller modlöshet,

2. förräder egendom som är av betydelse för totalförsvaret, eller

3. begår någon annan liknande förrädisk gärning som är ägnad att medföra men för totalförsvaret eller innefattar bistånd åt fienden.

För försök, förberedelse eller stämpling till sådant landsförräderi eller landssvek döms det till ansvar.

I paragrafen regleras tryckfrihetsbrotten landsförräderi och landssvek. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 7 kap. 4 § 7.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

Landsskadlig vårdslöshet

18 §

Som tryckfrihetsbrott anses landsskadlig vårdslöshet som innebär att någon av oaktsamhet begår en gärning som avses i 17 §.

I paragrafen regleras tryckfrihetsbrottet landsskadlig vårdslöshet. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 7 kap. 4 § 8.

Ändringarna är endast språkliga.

Ryktesspridning till fara för rikets säkerhet

19 §

Som tryckfrihetsbrott anses ryktesspridning till fara för rikets säkerhet som innebär att någon, när riket är i krig eller bestämmelser i lag om sådant brott annars är tillämpliga,

1. bland allmänheten sprider eller till främmande makt framför eller låter framkomma falska rykten eller andra osanna påståenden som är ägnade att framkalla fara för rikets säkerhet, eller

2. bland krigsmän sprider falska rykten eller andra osanna påståenden som är ägnade att framkalla trolöshet eller modlöshet.

I paragrafen regleras tryckfrihetsbrottet ryktesspridning till fara för rikets säkerhet. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 7 kap. 4 § 9.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

20 §

Som tryckfrihetsbrott anses att någon

1. uppsåtligen offentliggör en allmän handling som inte är tillgänglig för var och en, om han eller hon har fått tillgång till handlingen i allmän tjänst, under utövande av tjänsteplikt eller i något därmed jämförbart förhållande,

2. offentliggör en uppgift och därvid uppsåtligen åsidosätter en tystnadsplikt som anges i en särskild lag, eller

3. när riket är i krig eller omedelbar krigsfara offentliggör en uppgift om förhållanden vars röjande enligt lag innefattar annat brott mot Sveriges säkerhet än de som anges i detta kapitel.

I paragrafen regleras tryckfrihetsbrott i form av offentliggörandebrott. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 7 kap. 5 §.

Ändringarna är endast språkliga.

Undantag

21 §

Ett tillkännagivande i en annons eller i ett annat sådant meddelande ska inte anses vara ett tryckfrihetsbrott om det inte omedelbart av meddelandets innehåll framgår att ansvar för ett sådant brott kan bli aktuellt. Är meddelandet straffbart tillsammans med en omständighet som inte omedelbart framgår av meddelandets innehåll, gäller vad som föreskrivs i lag.

Detsamma gäller ett meddelande genom chiffer eller på något annat sätt, som är hemligt för allmänheten.

Paragrafen innehåller bl.a. det s.k. annonsundantaget. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 7 kap. 2 §.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

Meddelar- och anskaffarbrott

Brott av meddelare

22 §

Om någon enligt 1 kap. 7 § första stycket meddelar en uppgift i syfte att den ska göras offentlig i en tryckt skrift och därigenom gör sig skyldig till något av följande brott, gäller vad som föreskrivs i lag om ansvar för det brottet:

1. uppror, högförräderi, spioneri, grovt spioneri, grov obehörig befattning med hemlig uppgift, landsförräderi, landssvek eller försök, förberedelse eller stämpling till ett sådant brott,

2. oriktigt utlämnande av en allmän handling som inte är tillgänglig för var och en eller tillhandahållande av en sådan handling i strid med en myndighets förbehåll vid dess utlämnande, när gärningen är uppsåtlig, eller

3. uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt i de fall som anges i en särskild lag.

Första stycket gäller också om brottet begås av någon som, utan att vara ansvarig enligt 8 kap., medverkar som författare eller annan upphovsman eller som utgivare till en framställning som är avsedd att införas i en tryckt skrift.

I fråga om föreskrifter som avses i första stycket 3 tillämpas 2 kap. 22 § första stycket regeringsformen.

Paragrafen, som har utformats enligt *Lagrådets* förslag, innehåller bestämmelser om brott av meddelare. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 7 kap. 3 § första och tredje styckena.

I paragrafen tydliggörs att uppgiften ska ha meddelats i offentliggörande syfte, något som tidigare framgick genom en hänvisning till 1 kap. 1 §.

Övriga ändringar är endast språkliga och redaktionella.

Brott av anskaffare

23 §

Om någon enligt 1 kap. 7 § andra stycket anskaffar en uppgift i syfte att göra den offentlig i en tryckt skrift eller för att lämna ett meddelande och därigenom gör sig skyldig till ett brott som anges i 22 § första stycket 1, gäller vad som föreskrivs i lag om ansvar för det brottet.

Paragrafen, som har utformats enligt *Lagrådets* förslag, innehåller en bestämmelse om brott av anskaffare. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 7 kap. 3 § andra stycket.

Uttrycket underrättelse tas bort. Detta är en anpassning till yttrandefrihetsgrundlagens språkbruk. Någon ändring i sak är inte avsedd. Även övriga ändringar är endast språkliga och redaktionella.

Ytterligare bestämmelser om tryckfrihetsbrott

Påföljd

24 §

Vad som föreskrivs i lag om påföljd för brott som anges i 2–20 §§ gäller även när dessa anses vara tryckfrihetsbrott.

Vid bestämmande av påföljd ska det särskilt beaktas om en publicerad uppgift har rättats och rättelsen därefter offentliggjorts på ett lämpligt sätt.

I paragrafen anges bl.a. att vad som föreskrivs i lag om påföljd för brott som anges i 2–20 §§ även gäller när dessa är tryckfrihetsbrott.

Första stycket motsvarar hittillsvarande 7 kap. 6 § första stycket.

Andra stycket motsvarar hittillsvarande 1 kap. 4 § andra stycket.

Ändringarna är endast språkliga.

Publicering av domen

25 §

Om den tilltalade döms för förtal eller förolämpning i en periodisk skrift enligt 3 eller 4 §, får domstolen efter yrkande av motparten besluta att domen ska föras in i skriften.

I paragrafen regleras domstols möjlighet att efter yrkande besluta att en dom i vilken den tilltalade fällt för förtal eller förolämpning ska publiceras. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 7 kap. 6 § andra stycket andra meningen.

Ändringarna är endast språkliga.

Konfiskering

26 §

En tryckt skrift som innefattar tryckfrihetsbrott får konfiskeras.

Konfiskering innebär att alla exemplar av skriften som är avsedda att spridas ska förstöras. Konfiskering innebär även att åtgärder ska vidtas så att formar, stenar, stereotyper, plåtar och annan liknande utrustning som kan användas uteslutande för tryckning av skriften inte kan missbrukas.

Vid bedömning av frågan om konfiskering ska det särskilt beaktas om en publicerad uppgift har rättats och rättelsen därefter offentliggjorts på ett lämpligt sätt.

Paragrafen innehåller bestämmelser om konfiskering av tryckt skrift. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 7 kap. 7 §.

Tredje stycket är nytt och innebär att det anges uttryckligen i lagtexten att hänsyn ska tas till publicerade rättelser även vid bedömning av frågor om konfiskering (SOU 1948:60 s. 214).

Övriga ändringar är endast språkliga.

Borttagande ur en databas som innehåller bilagor

27 §

Om ett sådant tillhandahållande ur en databas som avses i 1 kap. 5 eller 6 § innefattar tryckfrihetsbrott, får domstolen besluta att den som ansvarar enligt 8 kap. för det brottsliga yttrandet ska ta bort det ur databasen inom viss tid som domstolen bestämmer.

Om preskription har inträtt ska ett beslut enligt första stycket riktas mot den som annars skulle ha ansvarat för brottet.

I paragrafen, som är ny, regleras en möjlighet för en domstol att besluta att ett brottsligt yttrande som finns i en sådan databas som omfattas av bilagereglerna i 1 kap. 5 och 6 §§ ska tas bort ur databasen och att det finns samma möjlighet även när preskription inträtt. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.6.

Enligt *första stycket* får en domstol besluta att ett yttrande som innefattar tryckfrihetsbrott ska tas bort ur en sådan databas som omfattas av bilagereglerna i 1 kap. 5 eller 6 §. Ett sådant beslut ska rikta sig till den som är ansvarig för det brottsliga yttrandet, dvs. till den som enligt ansvarskedjan i 8 kap. är ansvarig för innehållet i databasen. Domstolen ska i beslutet ange när yttrandet senast ska ha tagits bort.

Även om straff för tryckfrihetsbrott inte kan dömas ut på grund av att brottet är preskriberat får domstolen enligt *andra stycket* besluta att ett brottsligt yttrande ska tas bort ur databasen av den som skulle ha ansvarat för brottet om det inte var preskriberat. Domstolen ska, som ett led i

prövningen av om ett yttrande ska tas bort ur databasen, alltså pröva om ett tryckfrihetsbrott föreligger trots att det inte är möjligt att döma någon för brottet.

En förutsättning för att domstolen ska kunna besluta att ett yttrande ska tas bort är att det innehåll som utgör tryckfrihetsbrott kan särskiljas från annat innehåll i databasen. Eftersom innehållet i en databas, till skillnad från en tryckt bok eller teknisk upptagning, inte är fixerat utan lätt kan ändras ställs höga krav på precision i yrkandet om borttagande. För att den som beslutet riktar sig mot ska ha rimliga förutsättningar att rätta sig efter det bör det vidare normalt krävas att det yttrande som har ansetts innefatta tryckfrihetsbrott och som ska tas bort ur databasen citeras i sin helhet i domen. Utgångspunkten är att ett beslut om borttagande ska vara så begränsat som möjligt och endast omfatta det eller de stycken i en text som gör att brott föreligger. Detsamma gäller i fråga om bilder eller ljudfiler som innehåller brott.

28 §

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som inte följer ett beslut enligt 27 §.

Paragrafen, som är ny, innehåller en straffbestämmelse för den som i strid med en domstols beslut enligt 27 § inte tar bort ett yttrande ur en databas. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.7.

Den som underlåter att följa ett beslut enligt 27 § om att ta bort ett brottsligt yttrande från en sådan databas som omfattas av bilagereglerna i 1 kap. 5 och 6 §§ döms till böter eller fängelse i högst ett år. Endast den som genom beslutet har ålagts skyldighet att ta bort ett yttrande omfattas av straffansvaret. Straffansvar kan inte komma i fråga om denne har gjort vad som rimligen kan krävas av honom eller henne för att innehållet ska tas bort.

Brottet är inte ett tryckfrihetsbrott i den meningen att det innebär ett straffbart missbruk av tryckfriheten. Frågan om ansvar prövas därför inte i ett tryckfrihetsmål med jury.

Utgivningsförbud

29 §

Om riket befinner sig i krig, får rätten i samband med konfiskering av en periodisk skrift meddela förbud mot att ge ut skriften under en viss tid. Ett sådant förbud får meddelas endast vid brott som avses i 10 §, 12–14 §§, 15 §, om brottet är att anse som grovt, och 17 §. Förbudet får gälla i högst sex månader från det att domen i tryckfrihetsmålet har fått laga kraft.

I fråga om konfiskering av en periodisk skrift som sprids i strid med ett utgivningsförbud eller uppenbart utgör en fortsättning av en skrift som avses med ett sådant förbud, gäller vad som föreskrivs i lag om förverkande av föremål på grund av brott.

I paragrafen regleras bl.a. förutsättningarna för en domstol att meddela s.k. utgivningsförbud för en periodisk skrift om riket befinner sig i krig. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 7 kap. 8 §.

8 kap. Ansvar för tryckfrihetsbrott

Periodiska skrifter

Utgivare och ställföreträdare

1 §

Ansvarig för tryckfrihetsbrott i en periodisk skrift är den som var anmäld som utgivare när skriften gavs ut. Om en ställföreträdare har anmälts och inträtt som utgivare, är i stället han eller hon ansvarig.

I paragrafen regleras utgivares och ställföreträdares ansvar för tryckfrihetsbrott i en periodisk skrift.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

2 §

Utgivaren är ansvarig för tryckfrihetsbrott, trots att en ställföreträdare har inträtt som utgivare, om ställföreträdaren

1. inte längre var behörig när skriften gavs ut eller uppdraget annars upphört, eller

2. var utsedd för skens skull eller uppenbarligen inte hade de befogenheter som anges i 5 kap. 4 §.

I paragrafen regleras under vilka förutsättningar utgivaren är ansvarig för en periodisk skrift trots att en ställföreträdare har inträtt som utgivare. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 2 § tredje stycket.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

Ägare

3 §

Skriftens ägare är ansvarig för tryckfrihetsbrott om det inte fanns utgivningsbevis när skriften gavs ut.

Om utgivningsbevis fanns, är ägaren ansvarig för tryckfrihetsbrott om

1. det inte fanns någon behörig utgivare när skriften gavs ut, eller

2. utgivaren var utsedd för skens skull eller uppenbarligen inte hade de befogenheter som anges i 5 kap. 4 §.

I paragrafen regleras förutsättningarna för att en ägare ska vara ansvarig för tryckfrihetsbrott i en periodisk skrift. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 2 § första och andra styckena.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

Tryckare

4 §

Kan det inte visas vem som var ägare till skriften när den gavs ut, är den som har tryckt skriften ansvarig för tryckfrihetsbrott i stället för ägaren.

I paragrafen anges att den som har tryckt den periodiska skriften är ansvarig om det inte kan visas vem som var ägare vid utgivningstidpunkten. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 3 §.

Ändringarna är endast språkliga.

Spridare

5 §

Om en skrift sprids utan uppgifter om vem som har tryckt skriften och det inte kan klarläggas vem denne är, blir spridaren ansvarig för tryckfrihetsbrott i stället för den som har tryckt skriften. Detsamma gäller om uppgifterna om vem som har tryckt skriften är felaktiga och spridaren känner till detta och det inte kan klarläggas vem som har tryckt skriften.

I paragrafen regleras spridarens ansvar för en periodisk skrift. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 4 §.

Ändringarna är endast språkliga.

Tryckta skrifter som inte är periodiska

Författare

6 §

Författaren är ansvarig för tryckfrihetsbrott i en tryckt skrift som inte är periodisk, om han eller hon enligt 3 kap. 2 § har uppgetts vara författare till skriften.

Författaren är dock inte ansvarig om skriften har getts ut utan hans eller hennes samtycke. Författaren är inte heller ansvarig om hans eller hennes namn, pseudonym eller signatur har satts ut på skriften mot hans eller hennes vilja.

I paragrafen regleras författarens ansvar för tryckfrihetsbrott i en tryckt skrift som inte är periodisk. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 5 §.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

Utgivare

7 §

Om en särskild utgivare har uppgetts enligt 3 kap. 2 § för en tryckt skrift som innehåller eller är avsedd att innehålla bidrag av flera författare, är utgivaren ansvarig för tryckfrihetsbrott. Utgivaren är inte ansvarig om författarna till de enskilda bidragen är ansvariga enligt 6 §.

För andra tryckta skrifter än de som avses i första stycket är utgivaren ansvarig endast om författaren var avliden när skriften gavs ut.

Utgivaren är inte ansvarig om hans eller hennes namn, pseudonym eller signatur har satts ut på skriften mot hans eller hennes vilja.

Med utgivare avses i denna paragraf den som har tillhandahållit en skrift för tryckning och utgivning utan att vara författare till skriften.

I paragrafen regleras utgivarens ansvar för tryckfrihetsbrott i en tryckt skrift som inte är periodisk. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 6 §.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

8 §

Om varken en författare eller en utgivare är ansvarig enligt 6 eller 7 §, är i stället förläggaren ansvarig. Detsamma gäller om författaren eller utgivaren var avliden när skriften gavs ut.

Med förläggare avses den som har haft hand om tryckning och utgivning av någon annans skrift.

I paragrafen regleras förläggarens ansvar för tryckfrihetsbrott i en tryckt skrift som inte är periodisk. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 7 §.

Ändringarna är endast språkliga.

Tryckare

9 §

Om det inte finns någon förläggare enligt 8 §, är i stället den som har tryckt skriften ansvarig för tryckfrihetsbrott. Detsamma gäller om det inte kan visas vem förläggaren är.

I paragrafen regleras tryckarens ansvar för tryckfrihetsbrott i en tryckt skrift som inte är periodisk. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 8 §.

Ändringarna är endast språkliga.

Spridare

10 §

Det som anges i 5 § om spridarens ansvar för tryckfrihetsbrott tillämpas även på tryckta skrifter som inte är periodiska.

I paragrafen regleras spridarens ansvar för tryckfrihetsbrott i en tryckt skrift som inte är periodisk. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 9 §.

Ändringarna är endast språkliga.

Gemensamma bestämmelser

Övergång av ansvar i vissa fall

11 §

Om den som enligt 2, 3, 6, 7 eller 8 § skulle ha varit ansvarig för tryckfrihetsbrott som ägare, författare, utgivare eller förläggare inte har känd hemvist i Sverige och det inte kan klarläggas var han eller hon befinner sig, går ansvaret över på den som skulle ha varit ansvarig efter honom eller henne.

Det som anges i första stycket ska inte innebära att ansvaret för tryckfrihetsbrott på den grunden går över på utgivare i annat fall än som avses i 7 § första stycket eller på spridare.

I paragrafen regleras övergång av ansvar för tryckfrihetsbrott enligt den s.k. ansvarskedjan. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 10 § första stycket.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

12 §

Om det finns en omständighet som enligt lag utesluter straffbarhet för den som skulle ha varit ansvarig för tryckfrihetsbrott enligt 1, 2, 3, 6, 7 eller 8 § som utgivare, ägare, författare eller förläggare, går ansvaret över på den som skulle ha varit ansvarig efter honom eller henne. Detta gäller endast om den som blir ansvarig har haft eller borde ha haft kännedom om den aktuella omständigheten.

I paragrafen, som har utformats enligt *Lagrådets* förslag, finns kompletterande bestämmelser om övergång av ansvar för tryckfrihetsbrott enligt den s.k. ansvarskedjan. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 10 § andra stycket.

Ändringarna är endast språkliga.

*Invändning mot ansvar***13 §**

Om den som är tilltalad för tryckfrihetsbrott vill åberopa en omständighet som enligt detta kapitel medför att han eller hon inte ska vara ansvarig, ska denna omständighet åberopas före huvudförhandlingen. Annars får domstolen inte ta hänsyn till omständigheten.

Enligt paragrafen ska en invändning om att den som är tilltalad för tryckfrihetsbrott inte ska vara ansvarig åberopas före huvudförhandlingen. Annars får domstolen inte ta hänsyn till den. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 11 §.

Angivelsen av de omständigheter som ska åberopas före huvudförhandlingen ändras från att avse omständighet som enligt kapitlet skulle medföra att annan än den tilltalade hade att svara, till att avse omständighet som enligt kapitlet medför att den tilltalade inte ska vara ansvarig. Med anledning av *Lagrådets* önskemål om att skälen bakom denna ändring bör utvecklas vill regeringen framhålla att den föreslagna lydelsen bättre än den tidigare ger uttryck för vilka omständigheter som ska åberopas före huvudförhandlingen. Paragrafens utformning svarar också mot lydelsen i motsvarande bestämmelse i yttrandefrihetsgrundlagen, se hittillsvarande 6 kap. 3 § YGL och det förslag som lämnas i 6 kap. 8 § YGL. Någon ändring i sak är inte avsedd. Även övriga ändringar i paragrafen är endast språkliga.

*Answarets innebörd***14 §**

Den som är ansvarig för tryckfrihetsbrott enligt detta kapitel ska anses ha haft kännedom om innehållet i skriften och medgett utgivning av den.

I paragrafen finns den s.k. uppsåtspresumtionen. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 12 §.

Tillägget av orden och medgett utgivning av den utgör en anpassning till motsvarande bestämmelse i yttrandefrihetsgrundlagen (se 6 kap. 7 § YGL). Någon ändring i sak är inte avsedd.

9 kap. Tillsyn och åtal**Justitiekanslern och Riksdagens ombudsmän****1 §**

Justitiekanslern ska vaka över att de gränser för tryckfriheten som anges i denna grundlag inte överskrids.

I paragrafen pekas Justitiekanslern ut som den som ska vaka över att gränserna för tryckfriheten enligt tryckfrihetsförordningen inte överskrids.

Ändringarna är endast språkliga.

2 §

Justitiekanslern är ensam åklagare i mål om tryckfrihetsbrott. Ingen annan än Justitiekanslern får inleda förundersökning om ett sådant brott.

Endast Justitiekanslern och rätten får besluta om tvångsmedel med anledning av misstanke om tryckfrihetsbrott, om inte något annat anges i denna grundlag.

I paragrafen, som har utformats enligt *Lagrådets* förslag, regleras Justitiekanslerns roll som ensam åklagare i mål om tryckfrihetsbrott.

Innehållet i andra och tredje styckena flyttas till 4 respektive 3 §. Övriga ändringar är endast språkliga och redaktionella.

3 §

Justitiekanslern är ensam åklagare även i mål som avser meddelar- och anskaffarbrott enligt 7 kap. 22 och 23 §§. Detta gäller under förutsättning att det är fråga om ett tryckfrihetsmål enligt 12 kap. 1 §.

Justitiekanslern är ensam åklagare även i mål som i övrigt avser brott mot bestämmelser i denna grundlag.

I lag får det meddelas föreskrifter om befogenhet för Riksdagens ombudsmän att vara åklagare i mål som avses i denna paragraf.

I paragrafen regleras Justitiekanslerns roll som ensam åklagare i tryckfrihetsmål som avser meddelar- och anskaffarbrott samt i mål som i övrigt avser brott mot bestämmelser i tryckfrihetsförordningen. Det anges också att det i lag får meddelas föreskrifter om att även Riksdagens ombudsmän får vara åklagare i sådana mål. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 2 § tredje stycket.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

Regler om åtal

Regeringens anmälan och medgivande till åtal

4 §

Regeringen får till Justitiekanslern anmäla en skrift till åtal för tryckfrihetsbrott.

I lag får det meddelas föreskrifter om att allmänt åtal för ett tryckfrihetsbrott kräver regeringens medgivande.

I paragrafen anges bl.a. att det i lag får meddelas föreskrifter om att regeringens medgivande krävs för att väcka allmänt åtal för ett tryckfrihetsbrott. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 2 § andra stycket.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

Preskription vid allmänt åtal

5 §

Allmänt åtal för tryckfrihetsbrott ska väckas inom sex månader från det att skriften gavs ut, om åtalet avser en periodisk skrift för vilken utgivningsbevis gällde vid utgivningen. För andra skrifter ska allmänt åtal väckas inom ett år från utgivningen. Annars får allmänt åtal inte väckas (preskription).

Om allmänt åtal har väckts inom den tid som anges i första stycket, får nytt åtal väckas även efter den tiden mot någon annan som är ansvarig för brottet.

Vad som föreskrivs i lag om den tid inom vilken brott ska beivras för att påföljd för brott inte ska anses falla bort, gäller även för tryckfrihetsbrott.

I paragrafen finns bestämmelser om preskription vid allmänt åtal. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 3 §.

Ordet preskription läggs i förtydligande syfte till i lagtexten. Även övriga ändringar är endast språkliga och redaktionella.

6 §

Vid tillämpning av 5 § ska utgivning enligt 1 kap. 5 eller 6 § anses ha skett när programmet sändes eller började tillhandahållas på det sätt som avses i 1 kap. 4 § yttrandefrihetsgrundlagen eller den tekniska upptagningen lämnades ut för spridning.

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om när utgivning av ett program respektive en teknisk upptagning ska anses ha skett när bilagereglerna i 1 kap. 5 respektive 6 § är tillämpliga. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.5.

Om reglerna om bilagor i form av program eller tekniska upptagningar i 1 kap. 5 och 6 §§ är tillämpliga ska utgivning av bilagan anses ha ägt rum när programmet sändes eller började tillhandahållas på det sätt som avses i databasregeln i 1 kap. 4 § YGL eller när upptagningen lämnades ut för spridning. Det är alltså denna tidpunkt som bildar utgångspunkt för beräkning av preskriptionstiden enligt 5 §.

Angivelse och enskilt åtal

7 §

Vad som föreskrivs i lag om målsägandens rätt att ange brott till åtal eller att själv väcka åtal gäller även för tryckfrihetsbrott.

I paragrafen anges att bestämmelser i vanlig lag om målsägandens rätt att ange brott eller att själv väcka åtal gäller även för tryckfrihetsbrott. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 4 §.

Konfiskering och borttagande utan åtal

8 §

Finns det ingen ansvarig för ett tryckfrihetsbrott enligt 8 kap., får Justitiekanslern eller målsäganden i stället för att väcka åtal ansöka om att skriften ska konfiskeras. Detsamma gäller om den som är ansvarig för brott inte kan delges stämning i Sverige.

Paragrafen innehåller en möjlighet för Justitiekanslern eller målsäganden att ansöka om konfiskering av en skrift när det inte finns någon ansvarig för tryckfrihetsbrott eller om den ansvarige inte kan delges stämning i Sverige. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 5 §.

I första meningen ändras åklagaren till Justitiekanslern. Någon ändring i sak är inte avsedd. Övriga ändringar är endast språkliga.

9 §

Om ett sådant tillhandahållande ur en databas som avses i 1 kap. 5 eller 6 § innefattar tryckfrihetsbrott, och det inte finns någon som enligt 8 kap. är ansvarig för brottet, får Justitiekanslern eller målsäganden i stället för att väcka åtal ansöka om att domstolen ska besluta att det brottsliga yttrandet ska tas bort ur databasen inom viss tid som domstolen bestämmer. Detsamma gäller om den som är ansvarig för brott inte kan delges stämning i Sverige.

En ansökan om att domstolen ska besluta att ett yttrande som utgör tryckfrihetsbrott ska tas bort får också göras av Justitiekanslern eller målsäganden om den som genom ett beslut enligt 7 kap. 27 § har förelagts att ta bort yttrandet inte kan följa föreläggandet.

En ansökan som avses i första och andra styckena kan göras trots att brottet är preskriberat.

I paragrafen, som är ny och som har utformats i linje med *Lagrådets* synpunkter, regleras en möjlighet för Justitiekanslern eller en målsägande att i ett särskilt domstolsförfarande ansöka om borttagande av yttranden som utgör tryckfrihetsbrott i sådana databaser som omfattas av bilagereglerna i 1 kap. 5 och 6 §§. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.6.

Enligt *första stycket* får Justitiekanslern eller en målsägande under vissa förutsättningar, i stället för att väcka åtal, ansöka om att en domstol ska besluta att ett yttrande som innefattar tryckfrihetsbrott ska tas bort ur en sådan databas som omfattas av bilagereglerna i 1 kap. 5 eller 6 §. Av första meningen följer att en sådan ansökan kan göras om det inte finns någon som enligt ansvarskedjan i 8 kap. ansvarar för brottet. Enligt andra meningen kan en ansökan också göras om den som ansvarar inte kan delges stämning i Sverige.

Enligt *andra stycket* får Justitiekanslern eller en målsägande även ansöka om att domstolen ska besluta att ett sådant brottsligt yttrande ska tas bort om den som genom ett beslut enligt 7 kap. 27 § har förelagts att ta bort yttrandet inte kan följa föreläggandet. I dessa fall har

målsäganden eller Justitiekanslern att visa att den som föreläggandet har riktats emot har gjort vad som rimligen kan krävas av honom eller henne för att innehållet ska tas bort (jfr författningskommentaren till 7 kap. 28 §).

Av tredje stycket följer att möjligheten att ansöka om borttagande gäller även om brottet är preskriberat.

Paragrafen reglerar, liksom 8 § om konfiskering, ett s.k. objektivt förfarande. Det innebär att en prövning ska göras av om yttrandet objektivt sett är brottsligt utan att någon ställs till ansvar för detta. Finner domstolen att yttrandet är brottsligt får den besluta att yttrandet inom viss tid ska tas bort ur databasen. Ett beslut om borttagande ska riktas endast mot den som har möjlighet att ta bort det brottsliga yttrandet ur databasen. Detta torde normalt sett vara innehavaren av databasen.

Mål enligt denna paragraf är tryckfrihetsmål och handläggs enligt de särskilda regler som gäller för rättegången i sådana mål (se 12 kap. 1 §). Av 12 kap. 25 § följer dock att frågan om brott föreligger inte ska prövas på nytt om denna fråga tidigare har prövats i ett tryckfrihetsmål om ansvar för brott. Den situationen uppkommer t.ex. vid prövning enligt paragrafens andra stycke.

10 §

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som inte följer ett beslut enligt 9 §.

Paragrafen, som är ny, innehåller en straffbestämmelse för den som i strid med en domstols beslut enligt 9 § inte tar bort ett yttrande ur en databas. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.7.

Den som underlåter att följa ett beslut enligt 9 § om att ta bort ett brottsligt yttrande från en sådan databas som omfattas av bilagereglerna i 1 kap. 5 eller 6 § döms till böter eller fängelse i högst ett år. Endast den som genom beslutet har ålagts skyldighet att ta bort ett yttrande omfattas av straffansvaret.

Brottet är inte ett tryckfrihetsbrott i den meningen att det innebär ett straffbart missbruk av tryckfriheten. Frågan om ansvar prövas därför inte i ett tryckfrihetsmål med jury.

10 kap. Särskilda tvångsmedel

Konfiskeringsbeslag

Beslag inför konfiskering och åtal

1 §

Om det finns anledning att konfiskera en tryckt skrift på grund av tryckfrihetsbrott, får skriften tas beslag i avvaktan på beslut om konfiskering.

I paragrafen regleras att en tryckt skrift får tas i beslag i avvaktan på ett beslut om konfiskering. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 10 kap. 1 § första stycket.

Ändringarna är endast språkliga.

2 §

Innan åtal för tryckfrihetsbrott har väckts eller ansökan gjorts hos rätten om att skriften ska konfiskeras, får beslut om beslag meddelas av Justitiekanslern. En förutsättning är att brottet hör under allmänt åtal.

I lag får det meddelas föreskrifter om att även allmän åklagare får besluta om beslag.

Paragrafen reglerar bl.a. Justitiekanslerns befogenhet att besluta om beslag. Bestämmelsen motsvarar hittillsvarande 10 kap. 2 §.

Regleringen om utgivningsförbud flyttas till 13 §.

I *andra stycket* tas anmärkningen om att föreskrifter om allmän åklagares möjlighet att besluta om beslag inom den allmänna åklagarens verksamhetsområde bort. Någon ändring i sak är inte avsedd. Även övriga ändringar är endast språkliga och redaktionella.

3 §

Om ett beslag har verkställts utan rättens beslut, får den som drabbas begära att rätten prövar beslaget.

Om allmän åklagare har beslutat om beslag, ska beslutet skyndsamt anmälas till Justitiekanslern, som genast ska pröva om beslaget ska bestå.

I paragrafen regleras bl.a. rätt till domstolsprövning av beslag som verkställts utan rättens beslut. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 10 kap. 3 §.

Ändringarna är endast språkliga.

Tidsfrister

4 §

När Justitiekanslern har beslutat om beslag eller fastställt ett beslag enligt 3 § andra stycket, ska åtal väckas eller ansökan om konfiskering göras inom två veckor efter Justitiekanslerns beslut. Annars upphör beslaget.

I paragrafen regleras tidsfrister för åtal eller ansökan om konfiskering när Justitiekanslern har beslutat om eller fastställt ett beslag. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 10 kap. 4 §.

Regleringen om utgivningsförbud flyttas till 13 §. Övriga ändringar är endast språkliga och redaktionella.

Beslag efter åtal eller ansökan om konfiskering

5 §

Om det har väckts åtal för tryckfrihetsbrott eller gjorts en ansökan om konfiskering av en skrift, får rätten besluta om beslag och häva beslag som tidigare har meddelats.

I paragrafen regleras domstols rätt att besluta om beslag och hävande av beslag sedan åtal har väckts eller en ansökan om konfiskering gjorts. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 10 kap. 5 § första stycket.

Regleringen om utgivningsförbud flyttas till 13 §. Övriga ändringar är endast språkliga.

Prövning av beslag när ett mål avgörs

6 §

När ett mål avgörs, prövar rätten om tidigare beslag ska bestå.

Om målet avvisas på den grunden att rätten inte är behörig och det kan antas att talan om konfiskering kommer att föras i ett annat mål, får rätten bestämma att ett beslag ska bestå under en viss tid. Väcks inte talan inom denna tid upphör beslaget.

Andra stycket tillämpas också när rätten av något annat skäl skiljer målet från sig utan att pröva om en skrift är brottslig.

Paragrafen innehåller bl.a. bestämmelser om domstols prövning av beslag i samband med att domstolen skiljer målet från sig. Bestämmelsen motsvarar hittillsvarande 10 kap. 5 § andra stycket.

Uttrycket förordnande ändras till beslag. Någon ändring i sak är inte avsedd. Även övriga ändringar är endast språkliga och redaktionella.

Uppgifter i beslut om beslag

7 §

Beslut om beslag ska innehålla uppgifter om det eller de avsnitt i den tryckta skriften som har gett anledning till beslaget och ska avse endast band, delar, nummer eller häften där ett sådant avsnitt förekommer.

I paragrafen regleras vilka uppgifter ett beslut om beslag ska innehålla. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 10 kap. 6 §.

Ändringarna är endast språkliga.

Verkställighet av beslag

8 §

Polisen ska genast verkställa ett beslut om beslag.

Av paragrafen framgår att polisen genast ska verkställa ett beslut om beslag. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 10 kap. 7 §.

Upplysningsbestämmelsen med en hänvisning till reglerna om beslag i 6 kap. 3 § tas bort. Någon ändring i sak är inte avsedd. Även övriga ändringar är endast språkliga.

9 §

Verkställighet av beslag ska omfatta endast de exemplar av den tryckta skriften som är avsedda för spridning.

Paragrafen innebär att verkställighet av beslag bara får omfatta de exemplar som är avsedda för spridning. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 10 kap. 8 § första stycket.

10 §

Bevis om beslag ska utan avgift lämnas till den som beslaget har gjorts hos och till den som tryckt skriften. Beviset ska innehålla uppgifter om det eller de avsnitt i skriften som har gett anledning till beslaget. Ett sådant bevis ska lämnas så snart det är möjligt.

Paragrafen innehåller bestämmelser om bevis om beslag. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 10 kap. 8 § andra stycket.

Ändringarna är endast språkliga.

11 §

Om ett beslag har upphävts eller upphört, ska verkställigheten genast avbrytas och det beslagtagna lämnas tillbaka.

I paragrafen regleras att verkställighet genast ska avbrytas om ett beslag har upphävts eller upphört. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 10 kap. 9 §.

Ändringarna är endast språkliga.

Utredningsbeslag

12 §

Sådana exemplar av en tryckt skrift som skäligen kan antas ha betydelse för utredningen i ett tryckfrihetsmål enligt 12 kap. får tas i beslag.

För ett sådant beslag gäller 2, 3, 5, 7, 8 och 11 §§. I övrigt gäller i tillämpliga delar det som i allmänhet är föreskrivet om beslag. Åtal ska dock alltid väckas inom en månad från det att beslut om beslag meddelades, om inte rätten på begäran från Justitiekanslern medger att tiden förlängs.

I paragrafen regleras s.k. utredningsbeslag. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 10 kap. 14 §.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

Tvångsmedel vid krig och krigsfara

Tillfälligt utgivningsförbud

13 §

Om riket är i krig får i avvaktan på rättens beslut enligt 7 kap. 29 § tillfälligt utgivningsförbud meddelas för en periodisk skrift. För ett sådant beslut gäller det som sägs om beslag i 2, 4 och 5 §§.

I fråga om beslag av en periodisk skrift som sprids i strid med ett utgivningsförbud eller som uppenbart utgör en fortsättning på en periodisk skrift som omfattas av ett sådant förbud, gäller det som i allmänhet är föreskrivet om beslag av föremål som kan förklarats förverkade.

I paragrafen regleras bl.a. förutsättningarna för att meddela tillfälligt utgivningsförbud för periodiska skrifter om riket befinner sig i krig. Detta regleras i hittillsvarande 10 kap. 1 § andra stycket, 2, 4, 5 och 13 §§ jfr med 7 kap. 8 §.

I *första stycket* förs hittillsvarande 10 kap. 1 § andra stycket, 2, 4 och 5 §§ i de delar de avser utgivningsförbud samman till en gemensam bestämmelse. Någon ändring i sak är inte avsedd.

Andra stycket motsvarar hittillsvarande 7 kap. 8 § andra stycket och 10 kap. 13 §.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

Förvar i avvaktan på beslag

14 §

Om riket är i krig eller krigsfara och det vid en avdelning av försvarsmakten anträffas en tryckt skrift som uppenbart innebär sådan uppvigling som är straffbar enligt 7 kap. 5 § genom att krigsman därigenom kan förledas att åsidosätta vad som åligger honom eller henne i tjänsten, får skriften tas i förvar i avvaktan på beslut om beslag. Beslut om förvar fattas av en befattningshavare som enligt lag ska avgöra frågor om disciplinansvar för personal vid avdelningen.

Är det fara i dröjsmål får en åtgärd enligt första stycket vidtas av någon annan befattningshavare enligt föreskrifter som meddelas i lag. Om ett sådant beslut har fattats, ska anmälan skyndsamt göras hos den befattningshavare som avses i första stycket. Denne ska genast pröva om skriften ska bli kvar i förvar.

I paragrafen regleras förvar av skrift i avvaktan på beslag vid krig eller krigsfara. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 10 kap. 11 §.

Ändringarna är endast språkliga.

15 §

Ett beslut om förvar enligt 14 § ska så snart det kan ske anmälas till Justitiekanslern, som genast ska pröva om skriften ska tas i beslag.

I paragrafen regleras att ett beslut om förvar ska underställas Justitiekanslerns prövning. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 10 kap. 12 §.

Ändringarna är endast språkliga.

11 kap. Skadestånd

Allmänna förutsättningar

1 §

Skadestånd för missbruk av tryckfriheten får grundas endast på att den skrift som kravet avser innefattar tryckfrihetsbrott.

I fråga om skadestånd på grund av brott som avses i 7 kap. 21–23 §§ gäller vad som är föreskrivet i lag.

Bestämmelserna om skadestånd i detta kapitel gäller i tillämpliga delar även frågor enligt 7 kap. 25 § om publicering av domar.

Bestämmelsen i 8 kap. 14 § gäller också i fråga om skadestånd för tryckfrihetsbrott.

I bestämmelsen regleras bl.a. de allmänna förutsättningarna för skadestånd för missbruk av tryckfriheten.

Bestämmelsen i första stycket andra meningen flyttas till 2 § och bestämmelsen i första stycket tredje meningen till 3 §. Innehållet i *tredje stycket* är nytt och är en konsekvens av att begreppet enskilt anspråk, som anses omfatta yrkanden enligt 7 kap. 25 § om att fällande domar i ärekränkingsmål ska publiceras, tas bort ur kapitlet och ersätts med ordet skadestånd. Någon ändring i sak är inte avsedd.

Även övriga ändringar är endast språkliga.

Vem som är ansvarig

2 §

Endast den som är ansvarig för tryckfrihetsbrott enligt 8 kap. kan vara ansvarig för skadestånd.

Krav på skadestånd som kan riktas mot utgivaren till en periodisk skrift eller dennes ställföreträdare kan även riktas mot skriftens ägare. För andra tryckta skrifter kan krav på skadestånd mot en författare eller utgivare även riktas mot skriftens förläggare.

I paragrafen finns bestämmelser om vem som ansvarar för skadestånd. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 1 § första stycket andra meningen och 2 §.

Ändringarna är endast språkliga.

3 §

Om ansvaret för brott har gått över på någon annan enligt 8 kap. 11 eller 12 §, får krav på skadestånd även riktas mot den som skulle ha varit ansvarig, om och i den omfattning anspråket kan göras gällande enligt lag.

I paragrafen, som har utformats enligt *Lagrådets* synpunkter, anges att krav på skadestånd får, om och i den omfattning anspråket kan göras gällande enligt lag, riktas även mot en person tidigare i den s.k. ansvarskedjan trots att ansvaret för brott har gått över på någon annan enligt 8 kap. 11 och 12 §§. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 1 § första stycket tredje meningen.

Ändringarna är endast språkliga.

4 §

Om någon är ansvarig för skadestånd på grund av tryckfrihetsbrott i egenskap av ställföreträdare för en juridisk person, får krav på skadestånd även riktas mot den juridiska personen.

Om en förmyndare, god man eller förvaltare i den egenskapen är ansvarig för skadestånd på grund av tryckfrihetsbrott, får krav på skadestånd även riktas mot den för vilken förmyndaren, den gode mannen eller förvaltaren har utsetts.

Krav på skadestånd enligt denna paragraf får framställas om och i den omfattning anspråket kan göras gällande enligt lag. Prop. 2017/18:49

I paragrafen finns bestämmelser om möjlighet att rikta skadeståndskrav mot en juridisk eller fysisk person när den skadeståndsansvariga är en ställföreträdare respektive en förmyndare, god man eller förvaltare för personen. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 3 §.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

5 §

Om två eller flera är ansvariga för skadestånd enligt detta kapitel, ansvarar de solidariskt för skadeståndet. I fråga om ansvaret dem emellan gäller vad som föreskrivs i lag.

I paragrafen finns en bestämmelse om solidariskt ansvar för skadestånd. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 4 §.

Uttrycket solidariskt ersätter en för båda och båda för en. Någon ändring i sak är inte avsedd. Även övriga ändringar är endast språkliga.

Skadestånd när straff för brottet inte kan dömas ut

6 §

Krav på skadestånd med anledning av ett tryckfrihetsbrott kan framställas trots att straff för brottet inte kan dömas ut på grund av preskription eller av något annat skäl.

I paragrafen regleras att krav på skadestånd kan göras gällande även om straff för ett tryckfrihetsbrott inte kan dömas ut på grund av preskription eller av något annat skäl. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 5 §.

Ändringarna är endast språkliga.

12 kap. Rättegången i tryckfrihetsmål

Tryckfrihetsmål

1 §

Tryckfrihetsmål enligt denna grundlag är mål om

1. ansvar eller skadestånd på grund av tryckfrihetsbrott enligt 7 kap. 2–20 §§,

2. ansvar eller skadestånd på grund av meddelarbrott enligt 7 kap. 22 §, eller

3. konfiskering eller borttagande efter ansökan enligt 9 kap. 8 eller 9 §.

Även mål om ansvar eller skadestånd på grund av anskaffarbrott enligt 7 kap. 23 § är tryckfrihetsmål, om den som anskaffat uppgiften har offentliggjort denna i en tryckt skrift eller meddelat den till någon annan för att offentliggöras på det sättet. Om uppgiften inte har offentliggjorts eller meddelats till någon annan för offentliggörande, är målet ett tryckfrihetsmål endast om det är uppenbart att anskaffandet har skett för offentliggörande i en tryckt skrift.

I paragrafen definieras tryckfrihetsmål.

Paragrafen motsvarar hittillsvarande 1 § andra och tredje stycket. I första stycket 3 läggs mål om sådant borttagande av brottsliga yttranden som avses i 9 kap. 9 § till i uppräknningen av vilka mål som utgör tryckfrihetsmål.

Övriga ändringar är endast språkliga och redaktionella.

2 §

Tryckfrihetsmål prövas av den tingsrätt inom vars domkrets länsstyrelsen har sitt säte. Om det finns skäl att även låta en annan tingsrätt i länet pröva tryckfrihetsmål, får regeringen meddela föreskrifter om det.

I paragrafen anges vilka domstolar som är tryckfrihetsdomstolar. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 1 § första stycket.

Lagrådet anser att den språkliga utformningen av bestämmelsen väcker frågan vilken länsstyrelse som avses. Paragrafen innehåller en forumregel som i första hand pekar ut tingsrätten inom vars domkrets länsstyrelsen har sitt säte som behörig att pröva tryckfrihetsmål. Det är alltså som huvudregel tingsrätterna på de orter som är residensstäder som har att pröva tryckfrihetsmål. Regeringen anser att utformningen av bestämmelsen inte skapar några otydligheter på denna punkt. Ändringarna i paragrafen är endast språkliga.

Prövningen

3 §

I tryckfrihetsmål som gäller ansvar för brott ska en jury som består av nio medlemmar pröva om brott föreligger.

Är parterna överens om det, avgörs målet av rätten utan medverkan av jury.

Det är enbart rätten som prövar om den tilltalade är ansvarig för en skrift enligt 8 kap.

Paragrafen innehåller bestämmelser om medverkan av jury i tryckfrihetsmål. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 2 § första stycket första och andra meningarna.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

4 §

Juryen har funnit att brott föreligger om minst sex ledamöter är överens om det. Då ska även rätten pröva frågan.

Om rätten har en annan uppfattning än juryen, får rätten frikänna den tilltalade eller tillämpa en lindrigare straffbestämmelse.

Paragrafen innehåller bestämmelser om ansvarsprövningen. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 2 § första stycket tredje mening och andra stycket andra och tredje meningarna.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

5 §

Anser juryen att brott inte föreligger ska den tilltalade frikännas.

I paragrafen anges att den tilltalade ska frikännas om juryn bedömer att brott inte föreligger. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 2 § andra stycket första meningen.

Ändringarna är endast språkliga.

6 §

Om tingsrättens dom överklagas, får högre rätt inte frångå juryns bedömning i större utsträckning än tingsrätten.

I paragrafen anges att högre rätt inte får frångå juryns bedömning i större utsträckning än tingsrätten. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 2 § andra stycket fjärde meningen.

Ändringarna är endast språkliga.

Val av juryledamöter

Jurygrupper

7 §

För varje län ska det utses juryledamöter som fördelas i två grupper. Den första gruppen ska innehålla sexton juryledamöter och den andra åtta. För Stockholms län ska dock den första gruppen omfatta tjugofyra juryledamöter och den andra gruppen tolv.

Juryledamöterna i den andra gruppen ska vara eller ha varit nämndemän vid allmän domstol eller allmän förvaltningsdomstol.

I paragrafen finns bestämmelser om jurygrupper. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 3 §. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Ordet juryman i den hittillsvarande lydelsen byts ut mot juryledamot. Ändringen görs genomgående i kapitlet. Även övriga ändringar är endast språkliga och redaktionella.

Val

8 §

Juryledamöter utses genom val för en tid av fyra kalenderår.

I paragrafen anges att juryledamöter utses genom val samt att mandatperioden är fyra kalenderår. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 4 § första stycket.

Ändringarna är endast språkliga.

9 §

Juryledamöter väljs av landstingsfullmäktige i länet. Om en kommun i länet inte tillhör ett landsting, väljer landstingsfullmäktige samt kommunfullmäktige i kommunen. I Gotlands län är det kommunfullmäktige i Gotlands kommun som väljer.

Ska valet utföras av mer än en valmyndighet, fördelar länsstyrelsen antalet juryledamöter inom vardera gruppen mellan valmyndigheterna med ledning av folkmängden.

När en juryledamot ska väljas, ska tingsrätten anmäla detta till den valmyndighet som enligt första stycket ska genomföra valet.

I paragrafen finns bestämmelser om val av juryledamöter. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 4 § andra och tredje styckena.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

Behörighetskrav och andra krav på juryledamöter

10 §

En juryledamot ska vara svensk medborgare och folkbokförd i länet. Den som är underårig eller har förvaltare enligt särskilda bestämmelser i lag får inte vara juryledamot.

En juryledamot bör vara omdömesgill, självständig och rättrådig. Bland juryledamöterna bör skilda samhällsgrupper och meningsriktningar samt olika delar av länet vara företrädna.

I paragrafen regleras de behörighetskrav och andra krav som ställs på juryledamöter. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 5 §.

Innehållet delas upp så att de formella behörighetskraven anges i *första stycket* och de övriga kraven i *andra stycket*. Någon ändring i sak är inte avsedd.

Övriga ändringar är endast språkliga.

Juryledamöters avgång och ersättare

11 §

En juryledamot som har fyllt sextio år får avsäga sig uppdraget. Om en juryledamot vill avgå av något annat skäl, prövar tingsrätten om det finns giltigt hinder för honom eller henne att utöva uppdraget. Är en juryledamot inte längre valbar, upphör uppdraget.

I paragrafen finns bestämmelser bl.a. om förutsättningarna för juryledamöters avgång. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 6 §.

Ändringarna är endast språkliga.

12 §

Om en juryledamot avgår eller han eller hon upphör att vara valbar, ska valmyndigheten enligt 9 § utse en ersättare för återstoden av valperioden. Valet ska göras inom den jurygrupp som juryledamoten tillhörde.

Valet får göras av landstingsstyrelsen i stället för av landstingsfullmäktige. Ett sådant val gäller dock endast fram till fullmäktiges nästa möte.

I paragrafen finns bestämmelser bl.a. om ersättare för juryledamöter som avgått eller upphört att vara valbara. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 7 §.

I förtydligande syfte anges det i *första stycket* att det är valmyndigheten enligt 9 § som utser ersättare. Någon ändring i sak är inte avsedd.

Överklagande av val av juryledamot

13 §

Ett val av en juryledamot kan överklagas till tingsrätten. Även om valet inte överklagas ska tingsrätten självmant pröva juryledamöternas behörighet.

Vid överklagande av tingsrättens beslut i en fråga som avses i första stycket tillämpas vad som föreskrivs i lag om överklagande av en tingsrätts beslut under rättegång. Hovrättens beslut får inte överklagas.

Ett beslut om val av juryledamot gäller även om det överklagas, om rätten inte beslutar något annat.

I paragrafen finns bestämmelser om bl.a. överklagande av val av juryledamot. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 8 §.

Ändringarna är endast språkliga.

Hur jury bildas i mål

Förfarandet när jury bildas

14 §

De som är utsedda till juryledamöter ska föras upp på en lista över juryledamöter. I listan ska varje grupp tas upp särskilt.

I paragrafen finns regler om att juryledamöter ska föras upp på en lista. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 9 §.

Ändringarna är endast språkliga.

15 §

Vad som föreskrivs i lag om jäv för domare gäller även juryledamöter.

I paragrafen anges att föreskrifter i lag om jäv för domare gäller även för juryledamöter. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 10 § första stycket andra meningen.

Ändringarna är endast språkliga.

16 §

I ett mål där en jury ska delta redogör rätten för listan över juryledamöter och behandlar frågan om det finns jäv mot någon som är upptagen på listan.

Därefter ska juryn bildas av de juryledamöter som inte är jäviga. Det sker genom att vardera parten får utesluta tre juryledamöter inom den första gruppen och en inom den andra. Bland de kvarvarande tar rätten sedan genom lottnings ut så många till suppleanter att sex juryledamöter kvarstår i den första gruppen och tre i den andra.

För en jury i Stockholms län får vardera parten utesluta fem juryledamöter inom den första gruppen och två inom den andra.

I paragrafen regleras sammansättning av juryn. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 10 § första stycket första meningen och andra och tredje styckena.

Ändringarna är endast språkliga.

17 §

Om endast en av flera medparter vill utesluta juryledamöter, gäller den uteslutningen även för de övriga. Är medparterna inte överens om vilka juryledamöter som ska uteslutas, genomför rätten uteslutningen genom lotning.

Paragrafen innehåller bestämmelser om uteslutning av juryledamöter. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 11 §.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

Förfarandet vid jäv eller laga förfall för juryledamot

18 §

Den som inte har laga förfall är skyldig att tjänstgöra som juryledamot.

Om det på grund av jäv eller laga förfall för juryledamöter inte finns tillräckligt antal ledamöter i någon jurygrupp, utser rätten tre juryledamöter för varje ledamot som saknas. Av dessa ledamöter får vardera parten utesluta en. De som utses ska uppfylla de krav som ställs på juryledamöter i den aktuella gruppen.

En juryledamot som tidigare har uteslutits från samma mål får inte utses.

I paragrafen regleras förfarandet vid jäv eller laga förfall för juryledamöter. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 12 §.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

Ytterligare bestämmelser om rättegången

Gemensam jury

19 §

Om flera mål ska prövas av jury, får rätten besluta att samma jury ska tjänstgöra i målen. Parterna ska tillfrågas innan rätten fattar ett sådant beslut.

Ska det utses en gemensam jury för flera mål, tillämpas det som anges i 17 § om uteslutning av juryledamot i mål där det finns flera parter på någon sida.

I paragrafen regleras möjligheten för rätten att besluta om gemensam jury vid prövning av flera mål. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 13 §.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

Talan om skadestånd eller konfiskering

20 §

Om det i ett mål om ansvar för brott även förs talan om skadestånd mot någon annan än den tilltalade, är det den tilltalade som vidtar de

I paragrafen regleras att det är den tilltalade som vidtar åtgärder avseende juryns sammansättning i ett mål om ansvar för brott där skadeståndstalan förs även mot annan part än den tilltalade. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 14 § första stycket.

Ändringarna är endast språkliga.

21 §

Vid talan om skadestånd som inte har samband med ett åtal gäller 3–6 och 15–19 §§. Om det i ett tryckfrihetsmål om ansvar för brott tidigare har prövats om brott föreligger, ska dock samma fråga inte prövas på nytt. Detsamma gäller talan om konfiskering av en tryckt skrift utan samband med åtal.

I ett mål om konfiskering enligt 9 kap. 8 § ska den utslutning av juryledamöter som annars ska göras av parterna i stället utföras av rätten genom lottning.

Första och andra styckena gäller även i ett mål om borttagande av information ur en databas enligt 9 kap. 9 §.

I paragrafen finns bestämmelser bl.a. om juryprövning om talan om skadestånd, konfiskering eller borttagande ur en databas förs utan samband med åtal. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 14 § andra stycket.

I första styckets första mening anges att 3–6 och 15–10 §§ gäller vid talan om skadestånd som inte har samband med ett åtal. Av hänvisningen följer bl.a. att utgångspunkten är att jury deltar vid prövningen av mål om skadestånd som saknar samband med åtal. I första styckets andra mening anges vidare att frågan om brott föreligger inte ska prövas på nytt om denna fråga tidigare har prövats i ett tryckfrihetsmål om ansvar för brott. *Lagrådet* menar att paragrafens ordalydelse tar sikte endast på omfattningen av prövningen och inte på den ordningen som ska tillämpas för prövningen och förordar att det i lagtexten uttryckligen ska anges när jury ska delta i prövningen av ett tryckfrihetsmål. Som *Lagrådet* påpekar finns det ingen uttrycklig angivelse om att en jury inte behöver delta i prövningen när en jury tidigare har prövat om ett yttrande är brottsligt. Det följer dock av bestämmelserna om prövningen i 3–6 §§ som anger att den prövning en jury ska göra är om brott föreligger. Om någon sådan prövning inte ska göras finns det därmed inte skäl för en jury att delta. Regeringen föredrar att bestämmelsen utformas i enlighet med lagrådsremissens förslag, som också ansluter till hittillsvarande lydelse.

Tredje stycket är nytt och innebär att reglerna i första och andra styckena ska gälla även när en ansökan enligt 9 kap. 9 § om borttagande av information ur en databas som omfattas av bilagereglerna i 1 kap. 5 och 6 §§ prövas. Det innebär bl.a. att jury ska medverka i sådana mål i samma utsträckning som i mål där talan om skadestånd eller konfiskering förs utan samband med åtal. En förutsättning för juryns medverkan i dessa fall är alltså, liksom vid en talan om skadestånd eller konfiskering, att frågan om brott föreligger inte redan har prövats i ett annat mål (jfr även författningskommentaren till 9 kap. 9 §).

*Närmare föreskrifter om rättegången***22 §**

Närmare föreskrifter om rättegången i tryckfrihetsmål får meddelas i lag.

Om det i samma län finns flera tingsrätter som är behöriga att pröva tryckfrihetsmål, bestämmer regeringen vilken tingsrätt som ska utföra de uppgifter som avses i 9 § tredje stycket och 11, 13 och 14 §§.

Av paragrafen framgår bl.a. att närmare föreskrifter om rättegången får meddelas i lag. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 15 §.

Ändringarna är endast språkliga.

*Krig eller krigsfara***23 §**

Om riket är i krig eller krigsfara eller det råder sådana extraordinära förhållanden som är föranledda av krig eller krigsfara som riket har befunnit sig i, får det i lag meddelas föreskrifter om

- 1. anstånd med val av juryledamöter, och*
- 2. undantag från juryledamöters rätt att avsäga sig uppdraget.*

I lag får det föreskrivas att regeringen får meddela sådana föreskrifter.

Av paragrafen framgår att, vid krig eller krigsfara och vissa andra extraordinära förhållanden, får det i lag meddelas föreskrifter om anstånd med val av juryledamöter och undantag från juryledamöters rätt att avsäga sig uppdraget samt att det i lag får föreskrivas att även regeringen får meddela sådana föreskrifter. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 16 §.

I första stycket ersätter ordet extraordinära det hittills använda ordet utomordentliga enligt förebild från 15 kap. RF. Någon ändring i sak är inte avsedd. Även övriga ändringar är endast språkliga och redaktionella.

13 kap. Skrifter tryckta utomlands**Allmänna bestämmelser***Grundlagens tillämplighet***1 §**

I fråga om skrifter som tryckts utomlands och som ges ut i Sverige gäller, om inte annat föreskrivs, i tillämpliga delar vad som är föreskrivet i

- 1 kap. om tryckfriheten,*
- 3 kap. om rätten till anonymitet,*
- 6 kap. om rätten att sprida tryckta skrifter,*
- 7 kap. om tryckfrihetsbrott, meddelarbrott och anskaffarbrott,*
- 8 kap. 1–3, 6–8 och 11–14 §§ om ansvar för tryckfrihetsbrott,*
- 9 kap. om tillsyn och åtal,*
- 10 kap. om särskilda tvångsmedel,*
- 11 kap. om skadestånd, och*
- 12 kap. om rättegången i tryckfrihetsmål.*

I paragrafen regleras grundlagsskyddet för skrifter som tryckts utomlands och som ges ut i Sverige.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

2 §

En skrift som har tryckts utomlands anses utgiven i Sverige när den har blivit utlämnad här till försäljning eller för spridning på annat sätt.

I paragrafen anges förutsättningarna för att en skrift som har tryckts utomlands ska anses utgiven i Sverige.

Ordet försäljning läggs till för att bestämmelsen ska stämma överens med den allmänna regeln om utgivning i 1 kap. 3 § andra stycket. Någon ändring i sak är inte avsedd. Även övriga ändringar är endast språkliga.

3 §

Om en periodisk skrift som huvudsakligen är avsedd att spridas i Sverige har tryckts utomlands, gäller i tillämpliga delar 5 kap. om rätten att ge ut periodiska skrifter.

Av paragrafen följer att bestämmelserna i 5 kap. om rätten att ge ut periodiska skrifter gäller i tillämpliga delar även för periodiska skrifter som tryckts utomlands men som huvudsakligen är avsedda att spridas i Sverige.

Innehållet i andra stycket flyttas till 4 §. Till följd av att varje fysisk och juridisk person enligt 5 kap. 2 § ska kunna vara ägare till en periodisk skrift tas den del som rör undantag från krav på behörighet för ägaren bort.

Övriga ändringar är endast språkliga.

4 §

Utgivningsbevis krävs inte för att ge ut en periodisk skrift som har tryckts utomlands och som inte huvudsakligen är avsedd att spridas i Sverige. Om utgivningsbevis finns, gäller i tillämpliga delar 5 kap. om rätten att ge ut periodiska skrifter.

Av paragrafen följer bl.a. att utgivningsbevis inte krävs för att ge ut en periodisk skrift som har tryckts utomlands och som inte huvudsakligen är avsedd att spridas i Sverige. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 3 § andra stycket.

Ändringarna är endast språkliga.

Ansvar för den som har lämnat ut skriften för spridning

5 §

Om en skrift har tryckts utomlands, ska vad som anges i denna grundlag om tryckares ansvar gälla för den som har låtit lämna ut skriften för spridning i Sverige.

Om det inte kan visas vem som har låtit lämna ut skriften för spridning, är i stället den ansvarig som enligt 6 kap. är att anse som spridare. Detsamma gäller om den som har låtit lämna ut skriften för spridning här inte hade hemvist i Sverige när skriften gavs ut.

I paragrafen finns bestämmelser om ansvar för skrifter som har tryckts utomlands. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 4 §.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

Skyldighet att bevara exemplar samt pliktleverans

6 §

Bestämmelserna i 4 kap. 4 § gäller också skrifter som har tryckts utomlands.

Av paragrafens hänvisning till 4 kap. 4 § följer att föreskrifter om skyldighet att bevara bl.a. exemplar av tryckta skrifter för granskning och att lämna exemplar av sådana skrifter till bibliotek eller arkiv får meddelas i lag även för skrifter som har tryckts utomlands. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 5 §.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

Meddelar- och anskaffarfrihet

7 §

Det som sägs om meddelar- och anskaffarfrihet i 1 kap. 7 § gäller även i fråga om en skrift som har tryckts utomlands och som ges ut här men som inte huvudsakligen är avsedd att spridas i Sverige och för vilken det inte heller finns utgivningsbevis.

Första stycket gäller dock inte om

1. meddelandet eller anskaffandet innefattar brott mot Sveriges säkerhet,

2. meddelandet innefattar ett sådant utlämnande eller tillhandahållande som avses i 7 kap. 22 § första stycket 2, eller

3. meddelandet utgör ett uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt.

I paragrafen finns bestämmelser om meddelar- och anskaffarfrihet i förhållande till vissa skrifter som har tryckts utomlands. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 6 § första stycket.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

8 §

Det som sägs om meddelar- och anskaffarfrihet i 7 § tillämpas för en skrift som inte har getts ut i Sverige, om uppgiften meddelats eller anskaffats här.

I fråga om periodiska skrifter jämföras med meddelaren en författare eller någon annan upphovsman som har medverkat till en framställning i skriften.

I paragrafen finns bestämmelser om meddelar- och anskaffarfrihet i förhållande till skrifter som inte har getts ut i Sverige. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 6 § andra stycket.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

9 §

Meddelaren har i fall som avses i 7 och 8 §§ rätt till anonymitet enligt 3 kap.

Bestämmelsen om undantag från tystnadsplikt i 3 kap. 4 § 3 ska dock omfatta även andra brott mot Sveriges säkerhet än de som anges där.

I paragrafen regleras bl.a. meddelares rätt till anonymitet. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 6 § tredje stycket tredje och fjärde meningarna.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

10 §

Om ett meddelande eller anskaffande enligt 7 eller 8 § är straffbart, gäller vad som anges i denna grundlag om meddelar- och anskaffarbrott.

Mål om ansvar eller skadestånd på grund av ett sådant brott handläggs enligt bestämmelserna om tryckfrihetsmål, om inte annat följer av 12 kap. 1 § andra stycket.

Av paragrafen följer bl.a. att vad som anges i tryckfrihetsförordningen om meddelar- och anskaffarbrott gäller även för sådana brott i förhållande till vissa skrifter som tryckts utomlands. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 6 § tredje stycket första och andra meningarna.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella. Uttrycket enskilt anspråk har ändrats till skadestånd, se kommentaren till 11 kap 1 §. Någon ändring i sak är inte avsedd.

14 kap. Allmänna bestämmelser**Resning i tryckfrihetsmål****1 §**

För resning i tryckfrihetsmål gäller vad som föreskrivs i lag.

Om resning beviljas i ett mål där en jury har prövat om brott föreligger, ska rätten samtidigt besluta att målet ska tas upp inför en ny jury av den domstol som först dömde i målet. Detta gäller under förutsättning att beslutet om resning grundas på en omständighet som kan antas ha haft betydelse för juryns prövning.

Om saken är uppenbar får den domstol som beviljar resning till förmån för den tilltalade dock omedelbart ändra domen.

I paragrafen finns bestämmelser om resning i tryckfrihetsmål.

Ändringarna är endast språkliga.

Tillsättande av en ny jury**2 §**

Om ett tryckfrihetsmål efter beslut av högre rätt ska tas upp på nytt inför en jury av den domstol som först dömde i målet, tillsätts den nya juryn enligt 12 kap. 15–21 §§.

I paragrafen regleras tillsättningen av en ny jury efter beslut om resning.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

3 §

Tryckfrihetsmål och andra mål om brott mot bestämmelserna i denna grundlag ska behandlas skyndsamt.

I paragrafen finns ett skyndsamhetskrav för handläggningen av tryckfrihetsmål och andra mål om brott mot tryckfrihetsförordningen.

Ändringarna är endast språkliga.

Internationellt rättsligt bistånd**4 §**

I fråga om internationellt rättsligt bistånd gäller vad som föreskrivs i lag. Sådant bistånd får inte lämnas i strid med svenska allmänna rättsprinciper på det tryckfrihetsrättsliga området.

Av paragrafen, som är ny, följer att i frågor om internationellt rättsligt bistånd gäller vad som föreskrivs i lag. Sådant bistånd får dock inte lämnas i strid med svenska allmänna rättsprinciper på det tryckfrihetsrättsliga området. Övervägandena finns i avsnitt 10.2.

Med internationellt rättsligt bistånd avses internationellt civil- och straffrättsligt samarbete. Det straffrättsliga samarbetet omfattar utlämning för brott, rättslig hjälp i brottmål, överförande av lagföring och överförande av verkställighet. Sådant samarbete regleras bl.a. i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål och lagen (1976:19) om internationellt samarbete rörande lagföring för brott. Det civilrättsliga samarbetet omfattar t.ex. verkställighet av utländska avgöranden, bevisupptagning och delgivning och regleras i bl.a. lagen om bevisupptagning åt utländsk domstol.

Att bistånd inte får lämnas i strid med svenska allmänna rättsprinciper på det tryckfrihetsrättsliga området gäller endast om tryckfrihetsförordningen är tillämplig på t.ex. en viss publicering. Om tryckfrihetsförordningen inte är tillämplig bedöms möjligheten att lämna bistånd direkt enligt vanlig lag.

Prövningen av om en ansökan strider mot svenska allmänna rättsprinciper på det tryckfrihetsrättsliga området bör inledningsvis innehålla en bedömning av om rättsligt bistånd är förenligt med intresset av att värna en fri debatt och allmän upplysning i Sverige. En ansökan ska inte bifallas om den begärda åtgärden framstår som oförenlig med detta intresse. Vid prövningen ska den s.k. instruktionen i 1 kap. 10 § beaktas, vilket innebär att det tryckfrihetsrättsliga intresset ska ges företräde i tveksamma fall.

Som exempel på svenska allmänna rättsprinciper på det tryckfrihetsrättsliga området kan för det första meddelar- och anskaffarfriheten nämnas. Även principen om ensamansvar är att betrakta som en sådan princip. Det innebär att det inte kan accepteras att t.ex. enskilda redaktionsmedlemmar utan inflytande över det slutliga publiceringsbeslutet hålls straffrättsligt ansvariga. I stället är det alltid i första hand den som har bestämt innehållet i ett massmedium som ansvarar. Om det inte går att rikta ett ingripande mot den personen bör

frågan om övergång av ansvaret till någon annan bedömas med utgångspunkt i de principer som kommer till uttryck i den s.k. ansvarskedjan i tryckfrihetsförordningen. Det innebär således som regel att den som har skyldighet att utse en ansvarig person får träda in som ansvarig om detta inte har skett (jfr ägaren för periodiska skrifter enligt 8 kap. 3 §). Om frågan aktualiseras för böcker är det i första hand förläggaren som ansvarar (8 kap. 8 §).

Kravet på dubbel täckning är också att betrakta som en sådan allmän rättsprincip som avses i bestämmelsen. Internationellt rättsligt bistånd kan alltså inte lämnas om den gärning som framställningen avser inte motsvarar ett tryckfrihetsbrott. Gärningen ska således anges i 7 kap. 2–20 §§ och vara straffbar enligt lag (7 kap. 1 §). Det krävs dock inte att gärningen är straffbar både enligt grundlag och enligt vanlig lag i den begärande staten. Kravet på dubbel täckning innebär dessutom att en ansökan om rättsligt bistånd som grundar sig på ett ingripande som står i strid med tryckfrihetsförordningens regler om förbud mot censur eller mot andra hindrande åtgärder inte kan godtas. Ett liknande synsätt bör gälla om en ansökan berör etableringsfriheten enligt tryckfrihetsförordningen. Det bör därför inte vara möjligt att lämna rättsligt bistånd i ett ärende som innefattar ett ingripande mot någon för att denne har överträtt ett förbud mot att bedriva publicistisk verksamhet.

Att kravet på dubbel täckning ska upprätthållas vid ansökningar om internationellt rättsligt bistånd betyder också att en ansökan som riktas mot en meddelare eller anskaffare kan bifallas endast om den rör en gärning som är straffbelagd här. När det gäller meddelare innebär detta t.ex. ett krav på att den uppgift som avses i ansökan om rättsligt bistånd skulle ha omfattats av reglerna om s.k. kvalificerad sekretess enligt svensk rätt om den svenska offentlighets- och sekretessregleringen hade varit tillämplig.

I fråga om meddelarskyddet ska även framhållas att efterforskningsförbudet i 3 kap. inte kan frångås vid internationellt rättsligt bistånd. Om ansökan från den begärande staten avser en åtgärd som syftar till att utreda identiteten hos meddelare, författare eller någon annan som har rätt till anonymitet enligt tryckfrihetsförordningen behöver dels kravet på dubbel straffbarhet vara uppfyllt, dels förutsättningar föreligga att vidta efterforskning enligt bestämmelserna i 3 kap.

Bestämmelserna om grundlagarnas geografiska tillämpningsområde kan innebära att tryckfrihetsförordningen inte blir tillämplig i frågor som rör ansvar för själva publiceringen. Det kan t.ex. gälla en utländsk tidskrift som inte ges ut i Sverige men där ett meddelande för publicering har lämnats av en person som befinner sig här. I den situationen blir bestämmelsen inte tillämplig på en ansökan om rättsligt bistånd i den utsträckning den avser ingripanden med anledning av själva publiceringen. Däremot omfattas meddelaren av den något begränsade meddelarfrihet som följer av 13 kap. 7–9 §§ om s.k. korrespondentskydd. En ansökan om bistånd som avser meddelaren ska därmed prövas med tillämpning av den aktuella bestämmelsen.

Korta tider för åtalpreskription avseende tryckfrihetsbrott är också att betrakta som en sådan rättsprincip som avses i bestämmelsen. Det innebär emellertid inte att de exakta tider som enligt svensk rätt gäller

måste gälla även i det andra landet. I stället är det möjligt att med utgångspunkt i omständigheterna i det enskilda fallet pröva om rättsligt bistånd kan lämnas trots att en gärning är preskriberad enligt tryckfrihetsförordningen. Även i den här frågan kan det dock vara relevant att ta hänsyn till om det skadar intresset att värna en fri debatt och allmän upplysning i Sverige om rättsligt bistånd beviljas. Om en ansökan om rättsligt bistånd avser en publicering som främst vänder sig till allmänheten här i Sverige eller ett uppgiftslämnande inför en sådan publicering, bör de preskriptionsfrister som följer av tryckfrihetsförordningen vara utgångspunkten för bedömningen. Handläggningstiden för en ansökan om bistånd hos svenska myndigheter bör som regel inte vägas in när preskriptionsfrågan bedöms. Det ska således normalt inte minska möjligheterna att bevilja bistånd om behandlingen av en ansökan drar ut på tiden. Det finns dock en bortre gräns för hur sent en begäran om bistånd bör kunna bifallas, dvs. även när en publicering eller ett uppgiftslämnande endast har begränsade beröringspunkter med Sverige. En utgångspunkt vid den bedömningen kan vara att en tidsåtgång som påtagligt överstiger en tid som motsvarar den aktuella preskriptionstiden i tryckfrihetsförordningen, tillsammans med myndigheternas rimliga handläggningstider av en ansökan, inte kan godtas när en begäran om bistånd prövas.

För att rättsligt bistånd ska kunna lämnas bör den utländska rättsprocessen minst uppfylla de krav som följer av Europakonventionen. Det skulle alltså strida mot svenska allmänna rättsprinciper att bevilja rättsligt bistånd om den utländska processordningen inte når upp till dessa krav. Det ska dock inte ställas krav på att den stat som ansöker om rättsligt bistånd har en processordning som innefattar specialåklagare eller juryprövning.

En ansökan om rättsligt bistånd kan i många fall antas avse åtgärder som inte är direkt riktade mot den som ansvarar straff- eller skadeståndsrättsligt. I stället kan åtgärden tänkas avse t.ex. förhör med ett vittne eller en fråga om husrannsakan och beslag. Även vid prövning av en sådan ansökan ska svenska myndigheter bedöma om åtgärden begärs inom ramen för ett ingripande i utlandet som är förenligt med svenska allmänna tryckfrihetsrättsliga principer enligt de beskrivna kriterierna.

I tillämpningslagen finns en bestämmelse om krav på att Justitiekanslern ska beredas tillfälle att yttra sig innan internationellt rättsligt bistånd beviljas i frågor som rör ansvar för brott (11 kap. 5 §).

Andra än svenska medborgare och svenska juridiska personer

5 §

För andra än svenska medborgare och svenska juridiska personer får särskilda begränsningar göras genom lag i fråga om tryckfriheten och allmänna handlingars offentlighet.

Av paragrafen, som är ny, följer att särskilda begränsningar får göras i lag för andra än svenska medborgare och svenska juridiska personer i fråga om tryckfriheten och allmänna handlingars offentlighet. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Det är möjligt att genom lag begränsa tryckfriheten och rätten att ta del av allmänna handlingar för andra än svenska medborgare och svenska juridiska personer, vilket regleras i den aktuella paragrafen.

Frågor som inte regleras i grundlagen

6 §

I frågor som inte har reglerats särskilt i denna grundlag eller i en särskild lag som har meddelats med stöd av grundlagen, gäller vad som annars är föreskrivet i lag eller annan författning.

Av paragrafen följer att i frågor som inte regleras i tryckfrihetsförordningen eller i en särskild lag som har meddelats med stöd av tryckfrihetsförordningen gäller föreskrifter i lag eller annan författning. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 5 § första stycket.

Ändringarna är endast språkliga.

15.2 Förslaget till lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen

1 kap. Yttrandefriheten enligt denna grundlag

Syfte och grunder

1 §

Var och en är gentemot det allmänna tillförsäkrad rätt enligt denna grundlag att i ljudradio, tv och vissa liknande överföringar, offentliga uppspelningar ur en databas samt filmer, videogram, ljudupptagningar och andra tekniska upptagningar offentligen uttrycka tankar, åsikter och känslor och i övrigt lämna uppgifter i vilket ämne som helst.

Yttrandefriheten enligt denna grundlag har till ändamål att säkra ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande. I den får inga andra begränsningar göras än de som följer av denna grundlag.

I paragrafen regleras yttrandefrihetens ändamål och grundläggande innebörd. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 1 kap. 1 § första och andra styckena. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

I första stycket ändras svensk medborgare till var och en. Utgångspunkten är därmed att det skydd grundlagen erbjuder tillkommer var och en. Av 12 kap. 3 § följer dock att begränsningar får göras genom lag för andra än svenska medborgare.

Övriga ändringar är endast språkliga.

Tillämpningsområde

Definitioner

2 §

I denna grundlag avses med

program: innehållet i ljudradio, tv eller andra sådana överföringar av ljud, bild eller text som sker med hjälp av elektromagnetiska vågor samt innehållet i offentliga uppspelningar ur en databas,

tekniska upptagningar: upptagningar som innehåller text, bild eller ljud och som kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas endast med ett tekniskt hjälpmedel,

databas: en samling av information lagrad för automatiserad behandling.

Paragrafen innehåller definitioner av begreppen program, tekniska upptagningar och databaser. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Definitionerna av tekniska upptagningar och databas är desamma som i hittillsvarande 1 kap. 1 § fjärde och femte styckena. Någon ändring i sak är inte avsedd.

Program är en kortare form av det hittills använda begreppet radioprogram. Det klargörs också att program tar sikte på innehållet i de sändningar eller andra överföringar som behandlas i grundlagen. Någon ändring i sak är inte avsedd.

En förutsättning för att grundlagen ska vara tillämplig på program är att det rör sig om överföringar genom sändningar enligt 3 § eller tillhandahållanden till allmänheten av information ur en databas enligt 4 §. När program förekommer längre fram i lagen avses alltså innehåll som överförs eller tillhandahålls på detta sätt. I vissa fall tar dock regleringen sikte på situationer då sändning inte har skett eller ett tillhandahållande inte har påbörjats men där det finns en sådan avsikt, se bl.a. reglerna om meddelar- och anskaffarfrihet i 10 § och censurförbud i 11 §. Grundlagen är tillämplig även i dessa fall. Motsvarande gäller i fråga om tekniska upptagningar. För dessa krävs det att utgivning har skett enligt 8 §. Även här omfattas dock olika förstadier till utgivningen av grundlagsskyddet.

Sändningar

3 §

Denna grundlag är tillämplig på sändningar av program som är riktade till allmänheten och avsedda att tas emot med tekniska hjälpmedel.

Som sändningar av program anses också tillhandahållande till allmänheten på särskild begäran av direktsända eller inspelade program, om starttidpunkten och innehållet inte kan påverkas av mottagaren.

Det som föreskrivs om program i denna grundlag gäller även program som förmedlas genom satellitsändning som utgår från Sverige.

Av paragrafen följer att yttrandefrihetsgrundlagen är tillämplig på bl.a. sändningar av program som är riktade till allmänheten och avsedda att tas emot med tekniska hjälpmedel. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 1 kap. 6 § första och andra styckena.

Program ersätter, liksom i yttrandefrihetsgrundlagen i övrigt, begreppet radioprogram, se kommentaren till 2 §. Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

4 §

Denna grundlags föreskrifter om sändningar av program tillämpas också när information ur en databas, vars innehåll kan ändras endast av den som driver verksamheten, tillhandahålls allmänheten med hjälp av elektromagnetiska vågor

1. av någon av följande:

- a) en redaktion för en periodisk skrift eller ett program,
- b) ett företag för yrkesmässig framställning av sådana skrifter som avses i tryckfrihetsförordningen eller av tekniska upptagningar,
- c) en nyhetsbyrå, eller
- d) någon annan, om det finns utgivningsbevis för verksamheten enligt 5 §, och

2. på något av följande sätt:

- a) överföring på särskild begäran,
- b) överföring enligt överenskommelse i förväg,
- c) framställning av tekniska upptagningar, skrifter eller bilder, eller
- d) offentlig uppspelning.

Även om viss information i databasen har tillförts av någon annan gäller grundlagen för sådana delar av databasen där det framstår som klart att informationen härrör från den som driver verksamheten.

Vad som anges i denna paragraf gäller inte sådana tillhandahållanden ur en databas som avses i 3 § andra stycket.

Databasregeln i hittillsvarande 1 kap. 9 § delas upp i fyra paragrafer: 4–7 §§. Av denna paragraf, som motsvarar hittillsvarande 1 kap. 9 § första stycket och andra stycket första meningen, följer att yttrandefrihetsgrundlagens bestämmelser om sändningar av program ska tillämpas även på tillhandahållanden ur databaser av vissa uppräknade subjekt, det s.k. automatiska grundlagsskyddet för databaser. I paragrafen anges också att även andra omfattas av grundlagens bestämmelser om det finns utgivningsbevis för verksamheten enligt 5 §, det s.k. frivilliga grundlagsskyddet för databaser. Övervägandena finns i avsnitt 7.1.2.

Bestämmelsen i *andra stycket* är ny och innebär att grundlagsskyddet gäller för sådant innehåll i en databas där det framstår som klart att informationen härrör från den som driver verksamheten. Detta gäller även om någon annan än den som driver verksamheten kan ändra i databasens innehåll. Det är hur innehållet rent objektivt framstår för den som tar del av innehållet på t.ex. en webbplats som är avgörande för bedömningen, jfr NJA 2014 s. 128. Hur innehållet tekniskt sett har ordnats ges här ingen betydelse. Bestämmelsen är tillämplig vid förekomsten av externt material på en webbsida, t.ex. användarkommentarer som inte förhandsgranskas, inbäddade länkar och flöden från sociala medier.

Övriga ändringar är endast språkliga och redaktionella.

Särskilt om databaser med utgivningsbevis

5 §

Utgivningsbevis utfärdas om

1. verksamheten är ordnad på det sätt som anges i 4 § och överföringarna utgår från Sverige,
2. en behörig utgivare har utsetts och åtagit sig uppdraget, och
3. verksamheten har ett namn som är sådant att det inte lätt kan förväxlas med namnet på en annan verksamhet enligt 4 §.

I paragrafen regleras vilka krav som ska vara uppfyllda för att utgivningsbevis ska utfärdas, vilket är en förutsättning för det s.k. frivilliga grundlagsskyddet. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 1 kap. 9 § andra stycket andra meningen.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

6 §

Ett utgivningsbevis gäller i tio år. Därefter upphör beviset att gälla.

Beviset får förnyas, om det finns förutsättningar att utfärda ett sådant bevis. Det förnyas varje gång för tio år från utgången av den föregående tioårsperioden.

Om det inte längre finns förutsättningar att utfärda ett utgivningsbevis, får det återkallas. Detsamma gäller om verksamheten inte har påbörjats inom sex månader från den dag då utgivningsbeviset utfärdades eller om den som driver verksamheten har anmält att verksamheten har upphört.

I paragrafen finns bestämmelser om utgivningsbevis giltighetstid, förnyelse och återkallelse. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 1 kap. 9 § tredje stycket. Övervägandena finns i avsnitt 7.1.3.

Bestämmelsen i hittillsvarande 1 kap. 9 § tredje stycket fjärde meningen – Om utgivningsbeviset förfaller eller återkallas, tillämpas därefter föreskrifter i lag eller annan författning. – tas bort. Genom strykningen klargörs att grundlagsskyddet för databaser med utgivningsbevis är detsamma som för databaser med automatiskt grundlagsskydd i de fall material har tillförts databasen av någon annan än den som driver verksamheten, se kommentaren till 4 §.

Övriga ändringar är endast språkliga.

7 §

Varje databas ska ha ett namn.

Föreskrifter om utfärdande, upphörande, förnyelse och återkallelse av utgivningsbevis och om namn på databaser får meddelas i lag.

Föreskrifter om straff för den som bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av andra stycket får meddelas i lag.

I paragrafen finns bestämmelser bl.a. om att varje databas ska ha ett namn och om att föreskrifter får meddelas i lag om utgivningsbevis, namn på databaser och straff för brott mot sådana föreskrifter. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 1 kap. 9 § fjärde till sjätte styckena.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

8 §

Denna grundlag är tillämplig på tekniska upptagningar som är utgivna. En teknisk upptagning anses utgiven när den har lämnats ut för att spridas till allmänheten i Sverige genom att spelas upp, säljas eller tillhandahållas på annat sätt.

En teknisk upptagning ska inte anses utlämnad för att spridas till allmänheten i Sverige enbart på den grunden att den skickas härifrån till mottagare i utlandet.

Om grundlagen är tillämplig eller inte prövas i det enskilda fallet med utgångspunkt i vad som kan antas om spridningen. Om det inte framgår något annat av omständigheterna, ska grundlagen anses tillämplig på en upptagning som är försedd med sådana uppgifter som avses i 3 kap. 16 § eller 4 kap. 5 §.

Av paragrafen följer att yttrandefrihetsgrundlagen är tillämplig på tekniska upptagningar som är utgivna. I paragrafen regleras också när en teknisk upptagning anses utgiven. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 1 kap. 10 §.

Ändringarna är endast språkliga.

Program och tekniska upptagningar som jämföras med tryckta skrifter

9 §

Att vissa program och tekniska upptagningar ska jämföras med tryckta skrifter framgår av 1 kap. 5 och 6 §§ tryckfrihetsförordningen.

I paragrafen finns en upplysning om att det av de s.k. bilagereglerna i 1 kap. 5 och 6 §§ TF framgår att vissa program och tekniska upptagningar ska jämföras med tryckta skrifter.

Paragrafen motsvarar hittillsvarande 1 kap. 11 § med tillägget att den även hänvisar till den nya bilageregeln i 1 kap. 6 § TF.

Ändringarna i övrigt är endast språkliga.

Grundläggande bestämmelser

Meddelar- och anskaffarfrihet

10 §

Det står var och en fritt att meddela uppgifter i vilket ämne som helst i syfte att göra dem offentliga i program eller genom tekniska upptagningar (meddelarfrihet). Denna frihet avser uppgifter som lämnas till

- en författare eller någon annan upphovsman,*
- en utgivare, redaktion eller nyhetsbyrå, eller*
- ett företag för framställning av tekniska upptagningar.*

Det står också var och en fritt att anskaffa uppgifter i vilket ämne som helst i syfte att meddela eller offentliggöra dem enligt första stycket (anskaffarfrihet).

I dessa friheter får inga andra begränsningar göras än de som följer av denna grundlag.

I paragrafen slås fast dels att var och en har meddelarfrihet och anskaffarfrihet, dels vad dessa friheter innefattar. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 1 kap. 2 §.

Varje svensk medborgare ändras till var och en. Utgångspunkten är därmed att det skydd yttrandefrihetsgrundlagen erbjuder tillkommer både svenska och utländska medborgare. Av 12 kap. 3 § följer dock att begränsningar får göras genom lag för andra än svenska medborgare. Övriga ändringar är endast språkliga.

Censurförbud och förbud mot andra hindrande åtgärder

11 §

Det som är avsett att framföras i program eller genom tekniska upptagningar får inte först granskas av en myndighet eller ett annat allmänt organ. Det är inte heller tillåtet för en myndighet eller ett annat allmänt organ att på grund av innehållet förbjuda eller hindra framställning, offentliggörande eller spridning bland allmänheten av ett program eller en teknisk upptagning, om åtgärden inte har stöd i denna grundlag.

I paragrafen regleras förbudet mot censur och det s.k. hinderförbudet. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 1 kap. 3 § första stycket.

Ändringarna är endast språkliga.

12 §

Trots 11 § får det i lag meddelas föreskrifter om granskning och godkännande av rörliga bilder i en sådan offentlig uppspelning ur en databas som avses i 4 § första stycket 2 d. Detsamma gäller rörliga bilder i tekniska upptagningar som ska visas offentligt.

Paragrafen anger att det i lag får meddelas föreskrifter om s.k. biografcensur. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 1 kap. 3 § andra stycket.

Filmer och videogram tas bort som exempel på tekniska upptagningar. Någon ändring i sak är inte avsedd. Även övriga ändringar är endast språkliga.

13 §

Det är inte tillåtet för myndigheter eller andra allmänna organ att på grund av innehållet förbjuda eller hindra innehav eller användning av sådana tekniska hjälpmedel som behövs för att kunna ta emot program eller för att kunna uppfatta innehållet i tekniska upptagningar, om åtgärden inte har stöd i denna grundlag. Detsamma gäller förbud mot anläggande av trådnät för sändning av program.

I paragrafen garanteras rätten att inneha utrustning som gör det möjligt att lyssna på radio, se på tv, spela upp innehållet i tekniska upptagningar etc. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 1 kap. 3 § tredje stycket.

Ändringarna är endast språkliga.

14 §

En myndighet eller ett annat allmänt organ får inte utan stöd i denna grundlag ingripa mot någon för att han eller hon i ett program eller en teknisk upptagning har missbrukat yttrandefriheten eller medverkat till ett sådant missbruk. Inte heller får de utan stöd i denna grundlag av sådan anledning ingripa mot programmet eller upptagningen.

Paragrafen ger uttryck för den s.k. exklusivitetsprincipen. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 1 kap. 4 §.

Ändringarna är endast språkliga.

*Instruktion för tillämpningen***15 §**

Den som ska döma över missbruk av yttrandefriheten eller på annat sätt vaka över att denna grundlag efterlevs bör alltid ha i åtanke att yttrandefriheten är en grundval för ett fritt samhällsskick, alltid uppmärksamma ämnet och tanken mera än uttrycket, liksom syftet mera än framställningssättet samt i tveksamma fall hellre fria än fälla.

I paragrafen finns den s.k. instruktionen som är en anvisning riktad till domstolar och andra rättstillämpande organ som har att tillämpa yttrandefrihetsgrundlagen om att bl.a. särskilt observera yttrandefrihetens betydelse som en grundval för ett fritt samhällsskick. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 1 kap. 5 §. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Ändringarna är endast språkliga.

Undantag från grundlagen*Direktsändningar***16 §**

I fråga om program eller delar av program som består i direktsändningar av dagshändelser eller av sådana gudstjänster eller offentliga tillställningar som anordnas av någon annan än den som bedriver programverksamheten tillämpas inte bestämmelserna i

- 10 § om rätt att meddela och anskaffa uppgifter för offentliggörande,*
- 14 § om förbud mot ingripanden,*
- 15 § om förhållningssättet vid tillämpning av denna grundlag,*
- 2 kap. om rätten till anonymitet,*
- 5–8 kap. om yttrandefrihetsbrott, meddelarbrott och anskaffarbrott, ansvar för yttrandefrihetsbrott, tillsyn och åtal samt särskilda tvångsmedel,*
- 10 kap. om rättegången i yttrandefrihetsmål, och*
- 11 kap. 7 § om rätt att meddela och anskaffa uppgifter för offentliggörande i program från utlandet.*

I paragrafen undantas vissa direktsändningar från vissa bestämmelser i yttrandefrihetsgrundlagen. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 1 kap. 8 §.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

17 §

I lag får det meddelas föreskrifter om

1. sändningar av program som huvudsakligen är avsedda att tas emot utomlands, eller

2. program som sänds genom tråd men som inte är avsedda att tas emot av någon större allmänhet.

Sådana föreskrifter får dock inte gälla det som sägs i 10–13 §§.

I paragrafen anges att föreskrifter får meddelas i lag om sändningar av vissa program. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 1 kap. 6 § tredje stycket.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

18 §

Det som sägs i 1 kap. 11 och 12 §§ tryckfrihetsförordningen om att det i lag får meddelas föreskrifter om upphovsmäns rättigheter, vissa kommersiella annonser, kreditupplysningsverksamhet, produktinformation och tillvägagångssätt för anskaffande av uppgifter gäller också i fråga om program och om innehållet i tekniska upptagningar.

I paragrafen anges att det som sägs i 1 kap. 11 och 12 §§ TF om att det i vissa frågor får meddelas föreskrifter i lag också gäller i fråga om program och om innehållet i tekniska upptagningar. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 1 kap. 12 § första stycket. Hänvisningen omfattar dock även den nya bestämmelsen i 1 kap. 12 § 4 TF om produktinformation. Se kommentaren till den bestämmelsen.

Övriga ändringar är endast språkliga.

19 §

Bestämmelserna i denna grundlag hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om förbud mot kommersiell reklam i program eller om villkor för sådan reklam.

Detsamma gäller föreskrifter om förbud mot och villkor för sådan annonsering och sändning av program som helt eller delvis bekostas av någon annan än den som bedriver programverksamheten.

I paragrafen anges att föreskrifter får meddelas i lag bl.a. om förbud mot kommersiell reklam i program och om villkoren för sådan reklam. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 1 kap. 12 § andra stycket.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

20 §

Bestämmelserna i denna grundlag hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om förbud mot offentliggörande av personuppgifter

1. som avslöjar etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening,

2. om hälsa, sexualliv eller sexuell läggning,

3. som består av genetiska uppgifter eller biometriska uppgifter för att entydigt identifiera en fysisk person, eller

4. om att en enskild har begått lagöverträdelser genom brott, förekommer i fällande domar i brottmål eller har varit föremål för straffprocessuella tvångsmedel.

Vad som anges i första stycket gäller endast om

1. personuppgifterna ingår i en uppgiftssamling som har ordnats så att det är möjligt att söka efter eller sammanställa dessa, och

2. det med hänsyn till verksamheten och de former under vilka uppgiftssamlingen hålls tillgänglig finns särskilda risker för otillbörliga intrång i enskildas personliga integritet.

I paragrafen, som är ny, anges att yttrandefrihetsgrundlagen inte hindrar att bestämmelser i lag meddelas om förbud mot offentliggörande av vissa angivna personuppgifter som är av särskilt integritetskänslig karaktär. I paragrafen anges vidare under vilka närmare förutsättningar sådana föreskrifter ska kunna meddelas. Motsvarande bestämmelse införs i 1 kap. 13 § TF. Se kommentaren till den paragrafen. Övervägandena finns i avsnitt 9.2.

Undantag för barnpornografi

21 §

Denna grundlag är inte tillämplig på pornografiska bilder av personer vars pubertetsutveckling inte är fullbordad eller som är under arton år.

I paragrafen anges att yttrandefrihetsgrundlagens bestämmelser inte tillämpas på barnpornografiska bilder. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 1 kap. 13 §.

Ändringarna är endast språkliga.

2 kap. Rätten till anonymitet

1 §

Upphovsmannen till ett program eller en teknisk upptagning är inte skyldig att röja sin identitet. Detsamma gäller för den som har framträtt i en sådan framställning och den som har meddelat en uppgift för offentliggörande enligt 1 kap. 10 §.

I paragrafen regleras bl.a. upphovsmans rätt att vara anonym.

Ändringarna är endast språkliga. Se kommentaren till 1 kap. 2 § om begreppet program.

2 §

I mål om ansvar, skadestånd eller särskild rättsverkan på grund av yttrandefrihetsbrott i ett program eller en teknisk upptagning får ingen ta upp frågan om vem som är framställningens upphovsman, vem som har framträtt i den, vem som har tillhandahållit den för offentliggörande eller vem som är meddelare enligt 1 kap. 10 §.

Om någon har angetts som upphovsman till framställningen eller som den som har framträtt i denna, är det dock tillåtet att i målet pröva om han eller hon är ansvarig. Detsamma gäller om någon i målet har uppgett sig vara upphovsmannen eller den som har framträtt.

Första stycket hindrar inte att det i en och samma rättegång handläggs både mål om yttrandefrihetsbrott och mål om brott som avses i 5 kap. 4 och 5 §§.

I paragrafen regleras när bl.a. upphovsmäns och meddelares identitet får röjas eller annars behandlas i yttrandefrihetsmål.

Ändringarna är endast språkliga. Se kommentaren till 1 kap. 2 § om begreppet program.

Tystnadsplikt

3 §

Den som har tagit befattning med tillkomsten eller spridningen av en framställning som utgjort eller varit avsedd att ingå i ett program eller en teknisk upptagning får inte röja vad han eller hon då har fått veta om vem som är upphovsman till framställningen eller har tillhandahållit den för att offentliggöras eller om vem som har framträtt i den eller är meddelare enligt 1 kap. 10 §.

Tystnadsplikt enligt första stycket gäller även för den som på något annat sätt har varit verksam inom ett företag som ger ut tekniska upptagningar eller sänder program eller på en nyhetsbyrå.

I paragrafen regleras tystnadsplikt för bl.a. dem som har tagit befattning med tillkomsten eller spridningen av en framställning som utgjort eller varit avsedd att ingå i ett program eller en teknisk upptagning. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

I första stycket görs endast språkliga ändringar förutom att regleringen om tystnadsplikt för den som varit verksam på en nyhetsbyrå flyttas till det nya andra stycket.

Andra stycket är nytt. Förutom regleringen avseende den som varit verksam på en nyhetsbyrå, som med vissa justeringar flyttas från första stycket, regleras att tystnadsplikten även gäller för den som på något annat sätt har varit verksam inom ett företag som ger ut tekniska upptagningar eller sänder program. Stycket utgör en anpassning till motsvarande reglering i tryckfrihetsförordningen (se 3 kap. 3 § andra stycket TF). Tystnadsplikten omfattar alltså också t.ex. receptionspersonal, datatekniker och vaktmästare.

Hittillsvarande andra och tredje styckena flyttas till 4 §.

Se kommentaren till 1 kap. 2 § om begreppet program.

4 §

Tystnadsplikt enligt 3 § gäller inte i följande fall:

1. Den till vars förmån tystnadsplikten gäller har samtyckt till att hans eller hennes identitet röjs.

2. Det är tillåtet enligt 2 § andra stycket att behandla frågan om identiteten.

3. Det rör sig om något av de brott som avses i 5 kap. 4 § första stycket 1.

4. En domstol finner i fråga om brott enligt 5 kap. 3 § eller 4 § första stycket 2 eller 3 att det är nödvändigt att uppgifter lämnas om huruvida det är den som är tilltalad eller skäligen misstänkt för den brottsliga gärningen som har lämnat meddelandet eller medverkat till framställningen. Uppgifterna ska i så fall lämnas vid en förhandling.

5. En domstol finner i något annat fall att det av hänsyn till ett allmänt eller enskilt intresse är av synnerlig vikt att en uppgift om identiteten lämnas vid vittnesförhör eller förhör med en part under sanningsförsäkran.

Vid förhör som avses i första stycket 4 eller 5 ska rätten noga vaka över att det inte ställs frågor som kan inkräkta på tystnadsplikten utöver vad som har medgets i varje särskilt fall.

I paragrafen regleras bl.a. undantag från tystnadsplikten enligt 3 §. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 3 § andra och tredje styckena.

Eftersom tystnadsplikten i 3 § utvidgas till att gälla även den som på något annat sätt har varit verksam inom ett företag som ger ut tekniska upptagningar eller sänder program omfattas även de av denna paragrafs tillämpningsområde.

Övriga ändringar är endast språkliga.

Efterforskningsförbud

5 §

En myndighet eller ett annat allmänt organ får inte efterforska

1. upphovsmannen till en framställning som har offentliggjorts eller varit avsedd att offentliggöras i ett program eller en teknisk upptagning eller den som har framträtt i en sådan framställning,

2. den som har tillhandahållit eller avsett att tillhandahålla en framställning för offentliggörande i ett program eller en teknisk upptagning, eller

3. den som har meddelat uppgifter enligt 1 kap. 10 §.

Förbudet i första stycket hindrar inte efterforskning när det behövs för åtal eller något annat ingripande mot den som avses där om ingripandet inte står i strid med denna grundlag. I sådana fall ska den tystnadsplikt som anges i 3 § beaktas.

I paragrafen, som har utformats enligt *Lagrådets* förslag, finns det s.k. efterforskningsförbudet. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 4 § första och andra styckena.

Texten omarbetas i syfte att bättre överensstämma med motsvarande bestämmelse i 3 kap. 5 § TF. Någon ändring i sak är inte avsedd. Se kommentaren till 1 kap. 2 § om begreppet program.

Repressalieförbud

6 §

En myndighet eller ett annat allmänt organ får inte ingripa mot någon för att han eller hon i ett program eller en teknisk upptagning har brukat sin yttrandefrihet eller medverkat till ett sådant bruk.

I paragrafen finns det s.k. repressalieförbudet. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 4 § tredje stycket.

Ändringarna är endast språkliga. Se kommentaren till 1 kap. 2 § om begreppet program.

Straff

7 §

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som

1. uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot sin tystnadsplikt enligt 3 §,

2. uppsåtligen eller av oaktsamhet i ett program eller en teknisk upptagning lämnar felaktiga uppgifter om vem som är framställningens upphovsman eller har tillhandahållit den för offentliggörande, vem som framträder i den eller vem som har lämnat uppgifter i den,

3. uppsåtligen efterforskar i strid med 5 §,

4. uppsåtligen ingriper i strid med 6 §, om åtgärden utgör avskedande, uppsägning, meddelande av disciplinpåföljd eller en liknande åtgärd.

Allmänt åtal för brott som avses i första stycket 1 och 2 får väckas endast om målsäganden har anmält brottet till åtal.

I paragrafen finns bestämmelser om straff för bl.a. den som bryter tystnadsplikten i 3 §, efterforskningsförbudet i 5 § eller repressalieförbudet i 6 §. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 5 §.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella. Se kommentaren till 1 kap. 2 § om begreppet program.

3 kap. Rätten att sända, framställa och sprida

Sändning av program

Rätt att sända genom tråd

1 §

Varje fysisk och juridisk person har rätt att sända program genom tråd.

Paragrafen reglerar etableringsfriheten för trådsändningar. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 3 kap. 1 § första stycket. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Formuleringen varje svensk medborgare och svensk juridisk person ändras till varje fysisk och juridisk person. Utgångspunkten är därmed att rätten att sända program genom tråd tillkommer varje fysisk och juridisk person oavsett medborgarskap eller säte. Av 12 kap. 3 § följer dock att begränsningar får göras genom lag för andra än svenska medborgare och svenska juridiska personer.

2 §

Den frihet som följer av 1 § hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om

1. skyldighet för nätinnehavare att ge utrymme för vissa program i den utsträckning det behövs med hänsyn till allmänhetens intresse av tillgång till allsidig upplysning,

2. skyldighet för nätinnehavare att ge utrymme för överföringar i den utsträckning det behövs med hänsyn till intresset av konkurrens beträffande sådana överföringar i nätet eller allmänhetens intresse av tillgång till sådana överföringar,

3. skyldighet för nätinnehavare att vidta åtgärder för att tillförsäkra mottagarkretsen inflytande över programvalet,

4. skyldighet för den som sänder program i tv eller tillhandahåller sådana program genom överföring ur en databas enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 a att göra programmen tillgängliga för personer med funktionsnedsättning genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik,

5. skyldighet för den som sänder program i tv eller tillhandahåller sådana program genom överföring ur en databas enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 a att främja framställning av och tillgång till program med europeiskt ursprung, eller

6. ingripanden mot fortsatt sändning av ett utbud som inriktas på våldsframställningar, pornografiska bilder eller hets mot folkgrupp.

I paragrafen anges att undantag från etableringsfriheten i tråd får göras i lag för vissa uppräknade ändamål. Punkterna 1–3 och 6 motsvarar hittillsvarande 3 kap. 1 § 1–3 och 5. Övervägandena finns i avsnitten 11.1.1 och 11.1.2.

Punkt 4, som gör det möjligt att i lag meddela föreskrifter om skyldighet för den som sänder tv-program genom tråd att göra programmen tillgängliga för personer med funktionsnedsättning, utvidgas till att också omfatta den som tillhandahåller sådana program genom överföring ur en databas enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 a. Genom ändringen kan krav på att tillgängliggöra program för funktionshindrade ställas även på den som tillhandahåller s.k. beställ-tv i tråd (jfr 3 kap. 1 § 3 radio- och tv-lagen).

Punkt 5, som är ny, möjliggör bestämmelser i lag om skyldighet för den som sänder tv-program genom tråd och den som tillhandahåller sådana program genom överföring ur en sådan databas som avses i punkt 4 att främja framställning av och tillgång till program med europeiskt ursprung. Program med europeiskt ursprung har samma innebörd som uttrycket europeiska produktioner i artikel 1 n) i AV-direktivet (jfr 5 kap. 7 § radio- och tv-lagen).

3 §

Rätten att sända program på annat sätt än genom tråd får regleras genom lag som innehåller föreskrifter om tillstånd och villkor för att sända.

Det allmänna ska eftersträva att radiofrekvenserna tas i anspråk på ett sätt som leder till vidaste möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet.

I paragrafen anges att rätten att sända program på annat sätt än genom tråd, dvs. i etern, får regleras genom lag samt att vidaste möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet ska eftersträvas när radiofrekvenserna tas i anspråk. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 3 kap. 2 § första och andra styckena.

Ändringarna är endast språkliga. Se kommentaren till 1 kap. 2 § om begreppet program.

4 §

Det ska finnas möjlighet för sammanslutningar att få tillstånd att sända ljudradioprogram i lokala radiosändningar i den utsträckning som tillgängliga radiofrekvenser medger. Närmare föreskrifter om detta får meddelas i lag.

Paragrafen ger utrymme för föreskrifter i lag om närradio. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 3 kap. 2 § tredje stycket.

Ändringarna är endast språkliga.

Vissa förutsättningar för begränsningar i rätten att sända

5 §

I fråga om sådana begränsningar i rätten att sända program som avses i 2–4 §§ gäller vad som föreskrivs om begränsningar av grundläggande fri- och rättigheter i 2 kap. 21–23 §§ regeringsformen.

Paragrafen innebär att de förutsättningar som enligt 2 kap. 21–23 §§ regeringsformen gäller i fråga om lagstiftning som begränsar de grundläggande fri- och rättigheterna är tillämpliga på sådan lagstiftning som antas med stöd av 2–4 §§ i detta kapitel. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 3 kap. 3 §.

Ändringarna är endast språkliga. Se kommentaren till 1 kap. 2 § om begreppet program.

Redaktionell självständighet

6 §

Den som sänder program avgör självständigt vad som ska förekomma i programmen.

I paragrafen regleras den redaktionella självständigheten. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 3 kap. 4 §.

Ändringarna är endast språkliga. Se kommentaren till 1 kap. 2 § om begreppet program.

7 §

Frågor om rätten att sända program ska kunna prövas av domstol eller av en nämnd vars sammansättning är bestämd i lag och vars ordförande ska vara eller ha varit ordinarie domare. Ett beslut av regeringen prövas av domstol och behöver endast avse beslutets laglighet.

Om saken gäller ett ingripande på grund av missbruk av yttrandefriheten, ska frågan prövas av domstol under medverkan av jury enligt de närmare föreskrifter som meddelas i lag. Detta gäller dock inte om saken rör överträdelse av sådana föreskrifter eller villkor i fråga om kommersiell reklam, annan annonsering eller sändning av program som avses i 1 kap. 19 §.

I paragrafen finns bestämmelser om domstolsprövning av frågor om rätten att sända program. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 3 kap. 5 §.

Ändringarna är endast språkliga. Se kommentaren till 1 kap. 2 § om begreppet program.

*Bevarandeskyldighet och pliktleverans***8 §**

Föreskrifter om skyldighet att bevara inspelningar av program och hålla dem tillgängliga för granskning i efterhand och om att lämna dem till arkiv får meddelas i lag.

I paragrafen anges att det får meddelas föreskrifter i lag om s.k. bevarandeskyldighet för och pliktleverans av inspelningar av program. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 3 kap. 6 §.

Ändringarna är endast språkliga. Se kommentaren till 1 kap. 2 § om begreppet program.

*Undantag för kartor, ritningar eller bilder som återger Sverige***9 §**

I lag får det meddelas föreskrifter med syfte att förebygga att kartor, ritningar eller bilder som återger Sverige helt eller delvis och innehåller upplysningar av betydelse för rikets försvar sprids genom sändning av program.

I paragrafen finns bestämmelser om att föreskrifter med syfte att förebygga spridning genom sändning av program av visst kartmaterial m.m. av betydelse för rikets försvar får meddelas i lag. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 3 kap. 7 §.

Ändringarna är endast språkliga. Se kommentaren till 1 kap. 2 § om begreppet program.

Framställning och spridning av tekniska upptagningar

Rätten till framställning och spridning

10 §

Varje fysisk och juridisk person har rätt att framställa och sprida tekniska upptagningar. För rätten att offentligt visa film, videogram eller någon annan teknisk upptagning med rörliga bilder kan det dock krävas granskning och godkännande i enlighet med 1 kap. 12 §.

I paragrafen regleras etableringsfriheten i fråga om tekniska upptagningar. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 3 kap. 8 §. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

I första meningen ändras varje svensk medborgare och svensk juridisk person till varje fysisk och juridisk person. Utgångspunkten är därmed att rätten att framställa och sprida tekniska upptagningar tillkommer varje fysisk och juridisk person oavsett medborgarskap eller säte. Av 12 kap. 3 § följer dock att begränsningar får göras genom lag för andra än svenska medborgare och svenska juridiska personer.

Övriga ändringar är endast språkliga.

Undantag från spridningsrätten

11 §

Utan hinder av denna grundlag gäller det som föreskrivs i lag, när någon i förvärvssyfte till den som är under femton år lämnar ut filmer, videogram eller andra tekniska upptagningar med rörliga bilder med ingående skildringar av verklighetstrogen karaktär som återger våld eller hot om våld mot människor eller djur.

Genom paragrafen lämnas utrymme för lagstiftning mot spridning av våldsskildringar till barn och ungdomar. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 3 kap. 11 §.

Ändringarna är endast språkliga.

12 §

Bestämmelserna i denna grundlag hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om straff och särskild rättsverkan för den som

- 1. visar pornografiska bilder på eller vid allmän plats genom skyltning eller något liknande förfarande på ett sätt som kan väcka allmän anstöt,*
- 2. utan föregående beställning med post eller på annat sätt tillställer någon pornografiska bilder, eller*
- 3. bland barn och ungdomar sprider tekniska upptagningar som genom sitt innehåll kan verka förråande eller medföra annan allvarlig fara för de unga.*

Detsamma gäller i fråga om straff och särskild rättsverkan för den som bryter mot föreskrifter om granskning och godkännande av filmer, videogram eller andra tekniska upptagningar med rörliga bilder som ska visas offentligt samt av rörliga bilder i en sådan offentlig uppspelning ur en databas som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 d.

Genom paragrafen ges möjlighet att meddela föreskrifter i lag bl.a. om undantag från spridningsrätten avseende skyltning av pornografiska bilder på eller vid allmän plats, tillställning av pornografiska bilder utan föregående beställning och spridning bland barn och ungdomar av tekniska upptagningar som genom sitt innehåll kan verka förråande eller medföra annan allvarlig fara för de unga. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 3 kap. 12 § första och andra styckena.

Ändringarna är endast språkliga.

13 §

I lag får det meddelas föreskrifter med syfte att förebygga spridning genom teknisk upptagning av kartor, ritningar eller bilder som återger Sverige helt eller delvis och innehåller upplysningar av betydelse för rikets försvar.

I paragrafen finns bestämmelser om att föreskrifter med syfte att förebygga spridning genom teknisk upptagning av visst kartmaterial m.m. av betydelse för rikets försvar får meddelas i lag. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 3 kap. 12 § tredje stycket.

Ändringarna är endast språkliga.

Bevarandeskyldighet och pliktleverans

14 §

Föreskrifter om skyldighet att bevara exemplar av tekniska upptagningar och att hålla dem tillgängliga för granskning får meddelas i lag. I lag får det också meddelas föreskrifter om skyldighet att lämna exemplar av sådana upptagningar till en myndighet och att lämna upplysningar i anslutning till sådan skyldighet.

I paragrafen anges att det får meddelas föreskrifter i lag om s.k. bevarandeskyldighet och pliktleverans för tekniska upptagningar. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 3 kap. 9 §.

Ändringarna är endast språkliga.

Skyldighet att befordra tekniska upptagningar

15 §

Den som enligt vad som följer av lag eller annan författning har en skyldighet att befordra tekniska upptagningar får inte på grund av innehållet vägra eller ställa särskilda villkor för att utföra denna skyldighet. Detta gäller dock inte om befordran skulle innebära en sådan överträdelse som avses i 18 § andra stycket eller 19 §.

Den som har en skyldighet enligt första stycket och som har tagit emot en teknisk upptagning för befordran ska inte anses som upptagningens spridare.

I paragrafen finns förbud för den som enligt lag eller annan författning är skyldig att befordra tekniska upptagningar att på grund av upptagningens innehåll bl.a. vägra att befordra den. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 3 kap. 10 §. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

*Ursprungsuppgifter***16 §**

Exemplar av tekniska upptagningar ska förse med tydliga uppgifter om vem som har låtit framställa upptagningen, om exemplaren framställs i landet och är avsedda för spridning här. Det ska även anges när, var och av vem exemplaren har framställts. Närmare föreskrifter om detta får meddelas i lag.

Paragrafen innehåller bestämmelser om ursprungsmärkning av tekniska upptagningar. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 3 kap. 13 § första stycket.

Ändringarna är endast språkliga.

*Registrering av försäljnings- eller uthyrningsverksamhet***17 §**

Föreskrifter om skyldighet för den som yrkesmässigt säljer eller hyr ut filmer, videogram eller andra tekniska upptagningar med rörliga bilder att anmäla sig för registrering hos en myndighet får meddelas i lag eller, i fråga om anmälan innehåll och hur anmälan närmare ska ske, med stöd av lag.

Enligt paragrafen får föreskrifter om anmälningsskyldighet för den som säljer eller hyr ut tekniska upptagningar meddelas i lag och vissa detaljer rörande detta i förordning med stöd av lag. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 3 kap. 14 §.

Ändringarna är endast språkliga.

*Straff***18 §**

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som framställer en teknisk upptagning och då uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 16 § eller bestämmelser som avses där.

Till penningböter döms den som sprider en teknisk upptagning som saknar någon uppgift som är föreskriven i 16 §, om det sker uppsåtligen eller av oaktsamhet. Detsamma gäller om en sådan uppgift är oriktig och spridaren känner till detta.

I paragrafen finns bestämmelser om straff för brott mot 16 §. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 3 kap. 13 § andra och tredje styckena.

Ändringarna är endast språkliga.

19 §

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som sprider en teknisk upptagning i vetskap om att upptagningen har tagits i beslag eller konfiskerats enligt denna grundlag.

I paragrafen finns en bestämmelse om straff för den som sprider en teknisk upptagning som har tagits i beslag eller konfiskerats. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 3 kap. 13 § fjärde stycket.

Ändringarna är endast språkliga.

Upptagningar, skrifter och bilder beställda ur en databas

20 §

Av en sådan teknisk upptagning, skrift eller bild som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 c ska databasens namn framgå, liksom när, var och hur upptagningen, skriften eller bilden har framställts. Den som driver verksamheten ska se till att upptagningen, skriften eller bilden har sådana uppgifter. Närmare föreskrifter om detta får meddelas i lag.

Paragrafen reglerar en skyldighet att sätta ut vissa uppgifter på tekniska upptagningar, skrifter och bilder som framställts genom sådan print on demand-verksamhet som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 c. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 3 kap. 15 § första stycket.

Ändringarna är endast språkliga.

21 §

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som uppsåtligen eller av oaksamhet bryter mot 20 § eller bestämmelser som avses där.

Till penningböter döms den som lämnar ut en sådan teknisk upptagning, skrift eller bild som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 c och som saknar någon uppgift som är föreskriven i 20 §, om det sker uppsåtligen eller av oaksamhet. Detsamma gäller om en sådan uppgift är oriktig och den som lämnar ut upptagningen, skriften eller bilden känner till detta.

I paragrafen finns bestämmelser om straff för brott mot bl.a. 20 §. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 3 kap. 15 § andra och tredje styckena.

Ändringarna är endast språkliga.

4 kap. Utgivare

Krav och befogenheter

1 §

Program och tekniska upptagningar ska ha en utgivare. Utgivare av program ska enligt vad som närmare föreskrivs i lag utses för varje program eller för hela eller delar av programverksamheten.

Utgivaren utses av den som bedriver sändningsverksamheten eller låter framställa den tekniska upptagningen.

I paragrafen, som har utformats i linje med *Lagrådets* synpunkter på 7 §, anges bl.a. att varje program och teknisk upptagning ska ha en utgivare.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella. Se kommentaren till 1 kap. 2 § om begreppet program.

En utgivare ska vara en fysisk person med hemvist i Sverige. Den som är underårig eller i konkurs eller som har förvaltare enligt särskilda bestämmelser i lag får inte vara utgivare.

Paragrafen, som har utformats enligt *Lagrådets* förslag, reglerar vissa behörighetsvillkor för utgivare. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Kravet i hittillsvarande första stycket på att utgivaren ska vara svensk medborgare tas bort. Utgångspunkten är därmed att även andra än svenska medborgare får vara utgivare, under förutsättning att han eller hon har hemvist i Sverige. Av 12 kap. 3 § följer dock att begränsningar får göras genom lag för andra än svenska medborgare.

Andra styckets sista mening flyttas till 4 §. Övriga ändringar är endast språkliga.

3 §

Utgivaren ska ha befogenhet att utöva tillsyn över framställningens offentliggörande och att bestämma över dess innehåll så att ingenting får föras in i den mot hans eller hennes vilja. Varje inskränkning i denna befogenhet ska vara utan verkan.

Paragrafen reglerar vilka befogenheter en utgivare ska ha.

Ändringarna är endast språkliga.

Uppgift om utgivare

4 §

Uppgift om vem som är utgivare av program ska hållas tillgänglig för allmänheten. Närmare föreskrifter om detta får meddelas i lag.

I paragrafen regleras att uppgift om vem som är utgivare av program ska hållas tillgänglig för allmänheten och att närmare föreskrifter om det får meddelas i lag. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 2 § andra stycket sista meningen och 4 § andra stycket.

Se kommentaren till 1 kap. 2 § om begreppet program. Ändringarna är endast språkliga.

5 §

Av en teknisk upptagning ska det framgå vem som är utgivare. Utgivaren ska se till att varje exemplar av upptagningen har en sådan uppgift.

Av en sådan teknisk upptagning, skrift eller bild som efter beställning har framställts ur en databas enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 c ska det framgå vem som är utgivare för databasen. Utgivaren ska se till att varje exemplar har en sådan uppgift.

I paragrafen finns bestämmelser bl.a. om att det av en teknisk upptagning ska framgå vem som är utgivare. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 4 § första stycket.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

Ställföreträdare**6 §**

En utgivare för programverksamhet får utse en eller flera ställföreträdare. För ställföreträdare gäller 2–4 §§. Upphör utgivarens uppdrag, upphör också uppdraget att vara ställföreträdare.

I paragrafen finns bestämmelser om ställföreträdare för utgivare. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 5 §.

Ändringarna är endast språkliga. Se kommentaren till 1 kap. 2 § om begreppet program.

Straff**7 §**

Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 1 §. Om omständigheterna är synnerligen försvårande är straffet fängelse i högst ett år.

Till penningböter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 5 §.

I lag får det föreskrivas straff för den som bryter mot en föreskrift i lag som har meddelats med stöd av 4 eller 6 §.

I paragrafen, som har utformats i linje med *Lagrådets* synpunkter, finns bestämmelser om straff för överträdelser av vissa bestämmelser i 4 kap. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 6 §.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

5 kap. Yttrandefrihetsbrott, meddelarbrott och anskaffarbrott**Gärningar som anses vara yttrandefrihetsbrott****1 §**

De gärningar som anges som tryckfrihetsbrott i 7 kap. 2–20 §§ tryckfrihetsförordningen ska anses vara yttrandefrihetsbrott, om de begås i ett program eller en teknisk upptagning och är straffbara enligt lag.

Av paragrafen framgår att de gärningar som är tryckfrihetsbrott enligt 7 kap. 2–20 §§ ska anses vara yttrandefrihetsbrott om de begås i ett program eller en teknisk upptagning och är straffbara enligt lag.

Innehållet i hittillsvarande andra stycket flyttas till 2 §. Övriga ändringar är endast språkliga. Se kommentaren till 1 kap. 2 § om begreppet program.

2 §

Under de förutsättningar som anges i 1 § anses som yttrandefrihetsbrott även sådan olaga våldsskildring som innebär att någon genom rörliga bilder närgånget eller utdraget skildrar grovt våld mot människor eller

djur med uppsåt att framställningen sprids. Detta gäller dock inte om gärningen med hänsyn till omständigheterna är försvarlig.

Enligt paragrafen ska även olaga våldsskildring anses som yttrandefrihetsbrott under vissa närmare angivna förutsättningar. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 1 § andra stycket.

Ändringarna är endast språkliga.

3 §

Ett tillkännagivande i en annons eller i ett annat sådant meddelande ska inte anses vara ett yttrandefrihetsbrott om det inte omedelbart av meddelandets innehåll framgår att ansvar för ett sådant brott kan bli aktuellt. Är meddelandet straffbart tillsammans med en omständighet som inte omedelbart framgår av meddelandets innehåll, gäller vad som föreskrivs i lag.

Detsamma gäller ett meddelande genom chiffer eller på något annat sätt, som är hemligt för allmänheten.

Paragrafen innehåller det s.k. annonsundantaget. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 2 §.

I den hittills gällande lydelsen hänvisas till motsvarande paragraf i tryckfrihetsförordningen. Nu skrivs bestämmelserna i stället ut. Någon ändring i sak är inte avsedd.

Meddelar- och anskaffarbrott

4 §

Om någon enligt 1 kap. 10 § meddelar en uppgift i syfte att göra den offentlig i ett program eller en teknisk upptagning och därigenom gör sig skyldig till något av följande brott, gäller vad som föreskrivs i lag om ansvar för det brottet:

1. uppror, högförräderi, spioneri, grovt spioneri, grov obehörig befattning med hemlig uppgift, landsförräderi, landssvek eller försök, förberedelse eller stämpling till ett sådant brott,

2. oriktigt utlämnande av en allmän handling som inte är tillgänglig för var och en eller tillhandahållande av en sådan handling i strid med en myndighets förbehåll vid dess utlämnande, när gärningen är uppsåtlig, och

3. uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt i de fall som anges i en särskild lag.

Första stycket gäller också om brottet begås av någon som, utan att vara ansvarig enligt 6 kap., medverkar som författare eller annan upphovsman till en framställning som är avsedd att offentliggöras i ett program eller en teknisk upptagning eller medverkar genom att framträda i programmet.

I fråga om föreskrifter som avses i första stycket 3 tillämpas 2 kap. 22 § första stycket regeringsformen.

Paragrafen, som har utformats enligt *Lagrådets* förslag, innehåller bestämmelser om brott av meddelare. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 3 § första och tredje styckena.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella. Se kommentaren till Prop. 2017/18:49 1 kap. 2 § om begreppet program.

5 §

Om någon enligt 1 kap. 10 § anskaffar en uppgift i syfte att göra den offentlig i ett program eller en teknisk upptagning eller för att lämna ett meddelande och därigenom gör sig skyldig till ett brott som anges i 4 § första stycket 1, gäller vad som föreskrivs i lag om det brottet.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om brott av anskaffare. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 3 § andra stycket.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella. Se kommentaren till 1 kap. 2 § om begreppet program.

Ytterligare bestämmelser om yttrandefrihetsbrott

Påföljd

6 §

Vad som föreskrivs i lag om påföljd för brott som anges i 1 och 2 §§ gäller även när dessa anses vara yttrandefrihetsbrott.

Vid bestämmande av påföljd ska det särskilt beaktas om en publicerad uppgift har rättats och rättelsen därefter offentliggjorts på ett lämpligt sätt.

I paragrafen anges bl.a. att vad som föreskrivs i lag om påföljd för brott gäller även för yttrandefrihetsbrott. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 4 § första stycket och 5 §.

Ändringarna är endast språkliga.

Publicering av domen

7 §

Om den tilltalade döms för förtal eller förolämpning i ett program enligt 1 §, får domstolen efter yrkande av motparten besluta att domen helt eller delvis ska återges i ett program i samma sändningsverksamhet.

Skyldigheten att återge domen får avse ett sammandrag av domen som domstolen har gjort.

I paragrafen regleras domstols möjlighet att efter yrkande besluta att en dom om yttrandefrihetsbrotten förtal eller förolämpning ska återges i ett program. Bestämmelsen motsvarar hittillsvarande 4 § tredje stycket.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella. Se kommentaren till 1 kap. 2 § om begreppet program.

Konfiskering

8 §

En teknisk upptagning som innehåller yttrandefrihetsbrott får konfiskeras.

Är brottet olaga våldsskildring gäller också vad som föreskrivs i lag om särskild rättsverkan av brott.

Konfiskering innebär att alla exemplar av upptagningen som är avsedda att spridas ska förstöras. Konfiskering innebär även att åtgärder ska vidtas så att föremål som kan användas särskilt för att mångfaldiga den tekniska upptagningen inte ska kunna användas för att framställa ytterligare exemplar.

Vid bedömning av frågan om konfiskering ska det särskilt beaktas om en publicerad uppgift har rättats och rättelsen därefter offentliggjorts på ett lämpligt sätt.

Paragrafen innehåller bestämmelser om konfiskering av tekniska upptagningar. Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 6 §.

Fjärde stycket är nytt, se kommentaren till 7 kap. 26 § TF.

Övriga ändringar är endast språkliga och redaktionella.

6 kap. Ansvar för yttrandefrihetsbrott

Vem som är ansvarig

Utgivare och ställföreträdare

1 §

Utgivaren är ansvarig för yttrandefrihetsbrott i ett program eller en teknisk upptagning.

Om en ställföreträdare har inträtt som utgivare, är han eller hon ansvarig.

I paragrafen regleras utgivares och ställföreträdares ansvar för yttrandefrihetsbrott.

Innehållet i hittillsvarande andra stycket flyttas till 5 §. Övriga ändringar är endast språkliga och redaktionella. Se kommentaren till 1 kap. 2 § om begreppet program.

2 §

Utgivaren är ansvarig, trots att en ställföreträdare har inträtt som utgivare, om

1. ställföreträdaren inte längre var behörig när brottet begicks eller uppdraget annars upphört,

2. ställföreträdaren var utsedd för skens skull eller uppenbarligen inte hade de befogenheter som anges i 4 kap. 3 §, eller

3. uppgift om ställföreträdaren inte har hållits tillgänglig för allmänheten på föreskrivet sätt.

I paragrafen regleras under vilka förutsättningar utgivaren är ansvarig trots att en ställföreträdare har inträtt som utgivare. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 2 § andra stycket.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

3 §

Den som bedriver sändningsverksamhet eller låter framställa en teknisk upptagning är ansvarig för yttrandefrihetsbrott, om

- 1. det inte fanns någon behörig utgivare när brottet begicks,*
- 2. utgivaren var utsedd för skens skull eller uppenbarligen inte hade de befogenheter som anges i 4 kap. 3 §, eller*
- 3. uppgift om utgivaren inte har hållits tillgänglig för allmänheten på föreskrivet sätt.*

I paragrafen regleras under vilka förutsättningar den som bedriver programverksamheten eller den som låter framställa en teknisk upptagning är ansvarig för yttrandefrihetsbrott. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 2 § första stycket.

Paragrafens inledning får en ny utformning genom att det skrivs ut vem som är ansvarig. Enligt den hittills gällande lydelsen framgår detta endast genom en indirekt hänvisning till hittillsvarande 4 kap. 1 § av vilken det framgår att det är den som bedriver sändningsverksamhet eller låter framställa en teknisk upptagning som är skyldig att utse utgivare. Någon ändring i sak är inte avsedd.

Även övriga ändringar är endast språkliga och redaktionella.

Spridare

4 §

Den som sprider en teknisk upptagning är ansvarig för yttrandefrihetsbrott i stället för den som anges i 3 §, om uppgift enligt 3 kap. 16 § om vem som har låtit framställa upptagningen

- 1. saknas och det inte kan klarläggas vem han eller hon är,*
- 2. avser en person som saknar känd hemvist i Sverige och som inte heller kan påträffas här under rättegången,*
- 3. avser en person som har hemvist utomlands, eller*
- 4. är oriktig och den som sprider upptagningen känner till detta.*

I paragrafen, som har utformats enligt *Lagrådets* förslag, regleras under vilka förutsättningar en spridare är ansvarig för yttrandefrihetsbrott. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 2 § tredje och fjärde styckena.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

Ansvar vid vissa direktsändningar

5 §

I fråga om andra direktsända program än sådana som avses i 1 kap. 16 § får det i lag föreskrivas att den som framträder i programmet ska ansvara för sina yttranden själv.

Enligt paragrafen får det i lag föreskrivas att i vissa direktsända program ska den som framträder i programmet ansvara för sina yttranden själv. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 1 § andra stycket.

Ändringarna är endast språkliga. Se kommentaren till 1 kap. 2 § om begreppet program.

Särskilda regler om utgivares ansvar för information i en databas

6 §

Om en utgivare av en databas enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 a–c har underrättats av Justitiekanslern eller målsäganden om att databasen innehåller viss information som kan utgöra yttrandefrihetsbrott, och utgivaren inom två veckor efter det att underrättelsen togs emot tar bort informationen ur databasen, kan han eller hon inte hållas ansvarig för informationen. Detta gäller endast om det kan antas att informationen började tillhandahållas ur databasen tidigare än ett år innan underrättelsen.

Närmare föreskrifter om underrättelser enligt första stycket får meddelas i lag.

I paragrafen, som är ny och som har formulerats enligt *Lagrådets* förslag, finns en bestämmelse om utgivares ansvarsfrihet när det gäller viss information som finns i en sådan databas som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 a–c. Övervägandena finns i avsnitt 8.2.2.

Enligt första stycket kan en utgivare av en sådan databas som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 a–c undgå ansvar för yttrandefrihetsbrott om han eller hon har underrättats av Justitiekanslern eller målsäganden om att databasen innehåller viss information som kan utgöra yttrandefrihetsbrott, och inom två veckor efter det att underrättelsen togs emot tar bort informationen ur databasen. Väljer utgivaren att ta bort informationen inom två veckor finns det alltså inte längre någon möjlighet att ingripa straffrättsligt mot utgivaren. Av 9 kap. 2 § tredje stycket följer att utgivaren då inte heller är skadeståndsrättsligt ansvarig för yttrandefrihetsbrottet. Krav på skadestånd kan dock fortfarande riktas mot den som bedriver programverksamheten, dvs. i de flesta fall ett medieföretag (se 9 kap. 2 § andra stycket).

En förutsättning för att ansvarsfrihet ska komma i fråga är att den information som underrättelsen gäller kan antas ha börjat tillhandahållas ur databasen tidigare än ett år innan underrättelsen. Om så inte är fallet ansvarar utgivaren även fortsättningsvis fullt ut för informationen och kan inte undgå ansvar genom att ta bort den. Se kommentaren till 7 § för exempel på vilka omständigheter som kan beaktas vid bedömningen av vid vilken tidpunkt informationen börjat tillhandahållas. Utgångspunkten för beräkningen av om material har funnits i databasen under längre tid än ett år är den tidpunkt då utgivaren tog del av underrättelsen. Det åligger den som framställer en underrättelse att visa att utgivaren har tagit emot denna, se 6 kap. 3 § tillämpningslagen.

Om talan om ansvar eller skadestånd väcks efter underrättelse måste utgivaren redan före huvudförhandlingen ha åberopat att han eller hon inte kan hållas ansvarig för materialet på grund av att det har publicerats mer än ett år före underrättelsen för att invändningen ska kunna beaktas av domstolen i målet (se 8 §).

Av *andra stycket* följer att närmare föreskrifter om underrättelser enligt första stycket får meddelas i lag. Sådana bestämmelser finns i tillämpningslagen.

7 §

Om en utgivare av en databas enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 a–c, utan en föregående underrättelse enligt 6 §, har delgetts en stämningsansökan med yrkande om ansvar eller skadestånd för yttrandefrihetsbrott avseende viss information i databasen, och utgivaren inom två veckor efter delgivningen tar bort informationen ur databasen, kan han eller hon inte hållas ansvarig för informationen.

Trots första stycket kan utgivaren hållas ansvarig om det görs antagligt att informationen började tillhandahållas ur databasen ett år innan utgivaren delgavs stämningsansökningen eller senare.

I paragrafen, som är ny och som i allt väsentligt har utformats enligt *Lagrådets* synpunkter, finns en bestämmelse om frihet från ansvar när talan om ansvar eller skadestånd för yttrandefrihetsbrott väcks utan föregående underrättelse enligt 6 §. Övervägandena finns i avsnitt 8.2.2.

Justitiekanslern eller målsäganden kan välja att väcka talan om ansvar eller skadestånd för yttrandefrihetsbrott för information som tillhandahålls i en sådan databas som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 a–c utan att först ha underrättat utgivaren enligt 6 §. Av *första stycket* framgår att utgivaren i ett sådant fall kan undgå ansvar för yttrandefrihetsbrott om han eller hon inom två veckor från delgivningen av stämningsansökningen tar bort den information stämningsansökningen gäller ur databasen. Väljer utgivaren att ta bort informationen inom två veckor finns det alltså inte längre någon möjlighet att ingripa straffrättsligt mot utgivaren. Av 9 kap. 2 § tredje stycket följer att utgivaren då inte heller är skadeståndsrättsligt ansvarig för yttrandefrihetsbrottet. Krav på skadestånd kan dock fortfarande riktas mot den som bedriver programverksamheten, dvs. i de flesta fall ett medieföretag (se 9 kap. 2 § andra stycket).

En invändning från utgivarens sida om att han eller hon inte kan hållas ansvarig för materialet i en databas på grund av att publiceringen har skett mer än ett år före delgivningen av stämningsansökan ska åberopas före huvudförhandlingen för att den ska kunna beaktas av domstolen i målet (se 8 §).

Av *andra stycket* följer att begränsningen av utgivarens ansvar inte gäller om Justitiekanslern eller målsäganden gör det antagligt att informationen började tillhandahållas ett år innan stämningsansökan delgavs eller senare, dvs. under det senaste året. Beviskravet i denna del är alltså förhållandevis lågt. Saknas uttrycklig uppgift om publiceringstidpunkt kan till exempel en redogörelse för en händelse eller andra faktauppgifter i anslutning till ett yttrande göra antagligt när en publicering har skett. Även en kronologisk uppbyggnad med publiceringar som följer efter varandra, kan bidra till att göra tidpunkten för publicering antaglig.

Möjligheten till ansvarsfrihet för äldre material får bara betydelse i straffrättsligt avseende om preskription inte har inträtt. Information som

visserligen har tagits bort ur en databas men där preskriptionsfristen på sex månader fortfarande löper kan bli föremål för frihet från ansvar. I en sådan situation kan alltså utgivaren åberopa att ansvarsfrihet har inträtt på den grunden att den aktuella informationen började tillhandahållas tidigare än ett år före delgivningen.

Invändning mot ansvar

8 §

Om den som är tilltalad för yttrandefrihetsbrott vill åberopa en omständighet som enligt detta kapitel medför att han eller hon inte ska vara ansvarig, ska denna omständighet åberopas före huvudförhandlingen. Annars får domstolen inte ta hänsyn till omständigheten.

Enligt paragrafen ska en invändning om att den som är tilltalad för yttrandefrihetsbrott inte ska vara ansvarig åberopas före huvudförhandlingen. Annars får domstolen inte ta hänsyn till den. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 3 §.

Paragrafen omfattar även det fallet att den tilltalade vill göra gällande en sådan grund för frihet från ansvar som anges i 7 §. Ändringarna är endast språkliga.

Answarets innebörd

9 §

Den som är ansvarig för yttrandefrihetsbrott enligt detta kapitel ska anses ha haft kännedom om innehållet i programmet eller den tekniska upptagningen och medgett sändning eller utgivning.

I paragrafen regleras den s.k. uppsåtspresumtionen. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 4 §.

Ändringarna är endast språkliga.

7 kap. Tillsyn och åtal

Huvudregel för tillsyn och åtal

1 §

Bestämmelserna i 9 kap. 1–7 §§ tryckfrihetsförordningen om tillsyn och åtal gäller också i fråga om program, tekniska upptagningar och yttrandefrihetsmål, om inte annat följer av bestämmelserna i detta kapitel.

Av paragrafen framgår att bestämmelserna i 9 kap. 1–7 §§ TF om tillsyn och åtal också gäller i fråga om program, tekniska upptagningar och yttrandefrihetsmål om inte annat följer av detta kapitel. Paragrafen motsvararar hittillsvarande 7 kap. 1 § första stycket första meningen.

Eftersom hittillsvarande 7 kap. 1 § delas upp på flera paragrafer anges att hänvisningen till 9 kap. 1–7 §§ TF inte gäller om något annat anges i detta kapitel. Någon ändring i sak är inte avsedd.

Övriga ändringar är endast språkliga. Se kommentaren till 1 kap. 2 § Prop. 2017/18:49 om begreppet program.

Justitiekanslerns överlämnande av åklagaruppdrag

2 §

Justitiekanslern får när det gäller tekniska upptagningar överlämna åt allmän åklagare att vara åklagare i yttrandefrihetsmål om ansvar eller konfiskering på grund av olaga hot, hets mot folkgrupp, olaga våldsskildring, hot mot tjänsteman, övergrepp i rättssak eller brott mot medborgerlig frihet. Rätten att väcka allmänt åtal får dock inte överlämnas när det gäller yttrandefrihetsbrotten hets mot folkgrupp eller brott mot medborgerlig frihet.

Paragrafen reglerar Justitiekanslerns möjlighet att när det gäller tekniska upptagningar överlämna till allmän åklagare att vara åklagare i yttrandefrihetsmål om vissa yttrandefrihetsbrott. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 7 kap. 1 § första stycket andra och tredje meningarna.

Ändringarna är endast språkliga.

Preskription vid allmänt åtal

3 §

Den tid inom vilken allmänt åtal för yttrandefrihetsbrott ska väckas är i fråga om

- 1. program sex månader från det att programmet sändes,*
 - 2. tillhandahållande som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 a–c sex månader från när informationen inte längre tillhandahölls,*
 - 3. offentlig uppspelning ur en databas som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 d sex månader från uppspelningen, och*
 - 4. tekniska upptagningar ett år från det att upptagningen gavs ut.*
- Beträffande sådana tekniska upptagningar som saknar någon av de i 3 kap. 16 § föreskrivna uppgifterna gäller dock vad som är föreskrivet i lag om tid för väckande av talan med den begränsningen att allmänt åtal inte får väckas senare än två år från det att Justitiekanslern fick kännedom om upptagningen.*

Paragrafen innehåller tidsfrister för väckande av allmänt åtal för yttrandefrihetsbrott. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 7 kap. 1 § andra stycket.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella. Se kommentaren till 1 kap. 2 § om begreppet program.

Konfiskering utan åtal

4 §

Finns det ingen ansvarig för ett yttrandefrihetsbrott enligt 6 kap. när det gäller en teknisk upptagning, får åklagaren eller målsäganden i stället för att väcka åtal ansöka om att upptagningen ska konfiskeras. Detsamma gäller när den som är ansvarig för brott inte kan delges stämning i Sverige.

I paragrafen regleras möjligheten för åklagaren eller målsäganden att ansöka om konfiskering av en teknisk upptagning om det saknas någon ansvarig för yttrandefrihetsbrott eller om den ansvarige inte kan delges stämning i Sverige. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 7 kap. 2 §.

Ändringarna är endast språkliga.

Granskning och tillsyn i vissa fall

5 §

I lag får det meddelas föreskrifter om att en nämnd vars sammansättning är bestämd i lag och vars ordförande ska vara eller ha varit ordinarie domare ska granska om program som någon har sänt på annat sätt än genom tråd står i överensstämmelse med de föreskrifter eller andra villkor som gäller för sändningarna.

En sådan nämnd får endast uttala sin mening och förelägga den sändande att följa föreskrifterna eller villkoren. I lagen får det föreskrivas att ett föreläggande av nämnden får förenas med vite. Frågor om ansvar för yttrandefrihetsbrott och om utdömande av vite prövas alltid av domstol enligt 3 kap. 7 §.

I paragrafen anges bl.a. att det får meddelas föreskrifter i lag om att en nämnd ska granska om program som sänds på annat sätt än genom tråd överensstämmer med de föreskrifter och villkor som gäller för sändningarna. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 7 kap. 4 §.

Ändringarna är endast språkliga. Se kommentaren till 1 kap. 2 § om begreppet program.

6 §

I lag får det meddelas föreskrifter om särskild tillsyn över att yttrandefriheten i filmer, videogram eller andra tekniska upptagningar med rörliga bilder inte missbrukas genom olaga våldsskildring. Tillsynen får även avse att sådana upptagningar som innehåller våld eller hot om våld inte i förvärvssyfte sprids till den som är under femton år.

Det får i lag meddelas föreskrifter om befogenhet för en myndighet att vid tillsyn enligt första stycket tillfälligt ta hand om ett exemplar av en film, ett videogram eller en teknisk upptagning med rörliga bilder som kan antas innehålla en framställning som innefattar olaga våldsskildring.

Av paragrafen följer bl.a. att det i lag får föreskrivas om tillsyn över att yttrandefriheten i tekniska upptagningar med rörliga bilder inte missbrukas genom olaga våldsskildring. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 7 kap. 5 §.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

7 §

I fråga om sådana föreskrifter som avses i 5 och 6 §§ gäller vad som föreskrivs om begränsningar av grundläggande fri- och rättigheter i 2 kap. 21–23 §§ regeringsformen.

Paragrafen innebär att de förutsättningar som enligt 2 kap. 21–23 §§ regeringsformen gäller i fråga om lagstiftning som begränsar de grundläggande fri- och rättigheterna är tillämpliga på sådan lagstiftning som antas med stöd av 7 och 8 §§. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 7 kap. 6 §.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

8 kap. Särskilda tvångsmedel

Beslag av tekniska upptagningar

Huvudregel

1 §

Bestämmelserna i 10 kap. tryckfrihetsförordningen om beslag av tryckta skrifter gäller också i fråga om beslag av tekniska upptagningar, om inte annat följer av bestämmelserna i detta kapitel.

Av paragrafen framgår att bestämmelserna om beslag i 10 kap. TF som huvudregel gäller även vid beslag av tekniska upptagningar. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 7 kap. 3 § första stycket första meningen.

Eftersom 7 kap. 3 § bryts upp i flera paragrafer anges att 10 kap. TF inte gäller om något annat anges i detta kapitel. Någon ändring i sak är inte avsedd. Även övriga ändringar är endast språkliga och redaktionella.

Särskilda regler om beslag

2 §

När Justitiekanslern har beslutat om konfiskeringsbeslag eller fastställt ett sådant beslag, får rätten på Justitiekanslerns begäran medge att den tidsfrist som anges i 10 kap. 4 § tryckfrihetsförordningen förlängs, om tiden är otillräcklig med hänsyn till beslagets omfattning eller någon annan omständighet. Förlängningen får inte avse längre tid än som är oundgängligen nödvändig och får omfatta sammanlagt högst två veckor.

I paragrafen regleras tidsfrister för konfiskeringsbeslag. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 7 kap. 3 § första stycket fjärde och femte meningarna.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

3 §

Om Justitiekanslern enligt 7 kap. 2 § har överlämnat åt allmän åklagare att vara åklagare i yttrandefrihetsmål gäller vad som anges i detta kapitel och i 10 kap. 2, 4 och 12 §§ tryckfrihetsförordningen om Justitiekanslerns uppgifter även den allmänna åklagaren. Vad som anges i 10 kap. 3 § andra stycket tryckfrihetsförordningen om anmälan av beslag gäller dock inte allmän åklagare.

I paragrafen regleras vad som gäller för allmän åklagare om Justitiekanslern överlämnat till denna att vara åklagare i yttrandefrihetsmål. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 7 kap. 3 § första stycket sjätte och sjunde meningarna.

4 §

Beslut om beslag av teknisk upptagning ska innehålla uppgifter om det eller de avsnitt av framställningen som har gett anledning till beslaget.

Om det vid ett sådant utredningsbeslag som avses i 10 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen inte är möjligt att i beslutet närmare ange varje avsnitt som har gett anledning till beslaget, ska det i efterhand i ett särskilt beslut anges vilka avsnitt som åberopas som brottsliga. Ett sådant beslut ska meddelas så snart det är möjligt.

Beslaget gäller endast de särskilda skivor, rullar eller andra sådana delar av upptagningen där dessa avsnitt förekommer.

I paragrafen finns bestämmelser om vilka uppgifter ett beslut om beslag av en teknisk upptagning ska innehålla. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 7 kap. 3 § andra stycket.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

5 §

Bevis om beslag ska utan avgift lämnas till den som beslaget har gjorts hos och den som har låtit framställa den tekniska upptagningen. Beviset ska innehålla uppgifter om det eller de avsnitt i upptagningen som har gett anledning till beslaget. Ett sådant bevis ska lämnas så snart det är möjligt.

Paragrafen reglerar bevis om beslag. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 7 kap. 3 § tredje stycket.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

Beslag av upptagningar, skrifter eller bilder beställda ur en databas

6 §

För en upptagning, skrift eller bild som har beställts ur en databas enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 c gäller vid yttrandefrihetsbrott vad som anges om utredningsbeslag i 10 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen. I stället för 10 kap. 7 och 10 §§ gäller dock beträffande tekniska upptagningar vad som föreskrivs i 4 och 5 §§.

I paragrafen regleras vad som gäller för beslag av en upptagning, skrift eller bild som beställts ur en databas (s.k. print on demand). Paragrafen motsvarar hittillsvarande 7 kap. 3 § första stycket andra och tredje meningarna.

Ändringarna är endast språkliga.

Allmänna förutsättningar

1 §

Skadestånd för missbruk av yttrandefriheten genom innehållet i ett program eller en teknisk upptagning får grundas endast på att det program eller den tekniska upptagning som kravet avser innefattar yttrandefrihetsbrott.

I fråga om skadestånd på grund av brott som avses i 5 kap. 3–5 §§ gäller vad som är föreskrivet i lag.

Vad som sägs om skadestånd enligt detta kapitel gäller i tillämpliga delar även krav enligt 5 kap. 7 § på att en dom om förtal eller förolämpning ska återges i ett program.

Bestämmelsen i 6 kap. 9 § gäller också i fråga om skadestånd på grund av yttrandefrihetsbrott i ett program eller en teknisk upptagning.

I paragrafen regleras bl.a. de allmänna förutsättningarna för skadestånd för missbruk av yttrandefriheten. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 8 kap. 1 § och 4 § första meningen.

Tredje stycket är nytt, jämför 11 kap. 1 § TF.

Övriga ändringar är endast språkliga. Se kommentaren till 1 kap. 2 § om begreppet program.

Vem som är ansvarig

2 §

Den som är ansvarig för yttrandefrihetsbrott enligt 6 kap. är även ansvarig för skadestånd.

Krav på skadestånd kan även riktas mot den som bedriver programverksamheten eller har låtit framställa den tekniska upptagningen.

Om en utgivare inte ansvarar för yttrandefrihetsbrott till följd av 6 kap. 6 och 7 §§ är han eller hon inte heller ansvarig för skadestånd.

I paragrafen finns bestämmelser om vem som ansvarar för skadestånd. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 8 kap. 2 § första stycket. Övervägandena finns i avsnitt 8.2.2.

Av *tredje stycket*, som är nytt, framgår att om en utgivare till följd av regleringen om frihet från ansvar i 6 kap. 6 och 7 §§ inte ansvarar för yttrandefrihetsbrott, ansvarar han eller hon inte heller för skadestånd med anledning av brottet. Krav på skadestånd kan dock enligt andra stycket alltid riktas mot den som bedriver programverksamheten, dvs. i de allra flesta fall ett medieföretag.

Övriga ändringar är endast språkliga och redaktionella.

3 §

Vid direktsändningar som avses i 1 kap. 16 § är gärningsmannen ansvarig för skadestånd på grund av brott som han eller hon begår i sändningen.

Krav på skadestånd kan även riktas mot den som bedriver programverksamheten.

I paragrafen regleras skadeståndsansvaret för brott som begås i direktsändningar. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 8 kap. 2 § andra stycket.

Ändringarna är endast språkliga.

4 §

Om den som skulle ha varit ansvarig för yttrandefrihetsbrott i en teknisk upptagning inte har någon känd hemvist i landet när brottet begås och inte heller kan påträffas här under rättegången och ansvaret därför övergår på den som sprider upptagningen enligt 6 kap. 4 § 1 och 2, får krav på skadestånd ändå riktas även mot den som skulle ha varit ansvarig. Det gäller i den utsträckning skadestånd kan dömas ut enligt lag.

I paragrafen regleras en möjlighet att rikta skadeståndskrav mot den som skulle varit ansvarig för yttrandefrihetsbrott i en teknisk upptagning när ansvaret har övergått till den som sprider upptagningen. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 8 kap. 3 §.

Ändringarna är endast språkliga.

5 §

Om någon är ansvarig för skadestånd på grund av yttrandefrihetsbrott i egenskap av ställföreträdare för en juridisk person, får krav på skadestånd även riktas mot den juridiska personen.

Om en förmyndare, god man eller förvaltare i den egenskapen är ansvarig för skadestånd på grund av yttrandefrihetsbrott, får krav på skadestånd även riktas mot den för vilken förmyndaren, den gode mannen eller förvaltaren har utsetts.

Krav på skadestånd enligt denna paragraf får framställas om och i den omfattning anspråket kan göras gällande enligt lag.

I paragrafen finns bestämmelser om möjlighet att rikta skadeståndskrav mot en juridisk eller fysisk person när den skadeståndsansvariga är en ställföreträdare respektive en förmyndare, god man eller förvaltare för personen. Paragrafen motsvarar delar av hittillsvarande 8 kap. 4 §.

Den hittillsvarande paragrafen innehåller en hänvisning till 11 kap. 3–5 §§ TF. I denna paragraf samt i 6 och 7 §§ skrivs dessa bestämmelser i stället ut. Någon ändring i sak är inte avsedd. Även övriga ändringar är endast språkliga.

6 §

Om två eller flera är ansvariga för skadestånd enligt detta kapitel, ansvarar de solidariskt för skadeståndet. I fråga om ansvaret dem emellan gäller vad som föreskrivs i lag.

I paragrafen finns bestämmelser om solidariskt ansvar för skadestånd. Paragrafen motsvarar delar av hittillsvarande 8 kap. 4 §.

Skadestånd när straff för brottet inte kan dömas ut

7 §

Krav på skadestånd med anledning av ett yttrandefrihetsbrott kan framställas trots att straff för brottet inte kan dömas ut på grund av preskription eller av något annat skäl.

I paragrafen regleras att krav på skadestånd med anledning av ett yttrandefrihetsbrott kan framställas trots att brottet är preskriberat eller det av något annat skäl inte går att döma ut straff. Paragrafen motsvarar delar av hittillsvarande 8 kap. 4 § andra meningen.

Se kommentaren till 5 §. Ändringarna är endast språkliga.

10 kap. Rättegången i yttrandefrihetsmål

1 §

Vad som sägs i 12 kap. tryckfrihetsförordningen om rättegången i tryckfrihetsmål ska gälla också i fråga om motsvarande mål som avser program och tekniska upptagningar (yttrandefrihetsmål). Hänvisningen i 12 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen till 8 kap. tryckfrihetsförordningen ska avse 6 kap. denna grundlag.

De som har utsetts till juryledamöter för tryckfrihetsmål ska också vara juryledamöter i yttrandefrihetsmål.

I paragrafen finns bestämmelser om att vad som sägs i 12 kap. TF om rättegången i tryckfrihetsmål ska gälla också i yttrandefrihetsmål. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 9 kap. 1 §. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Ordet jurymän byts ut mot juryledamöter. Någon ändring i sak är inte avsedd. Även övriga ändringar är endast språkliga.

11 kap. Program och tekniska upptagningar från utlandet

Vidaresändningar av program från utlandet

1 §

För samtidig och oförändrad vidaresändning här i landet av program som avses i 1 kap. 3 § och som kommer från utlandet eller förmedlas hit genom satellitsändning men inte utgår från Sverige, gäller denna grundlag enbart i fråga om

– censurförbud och förbud mot andra hindrande åtgärder enligt 1 kap.

11 §,

– innehav av tekniska hjälpmedel och anläggande av trådnät enligt 1 kap. 13 §,

– förbud mot ingripanden enligt 1 kap. 14 §,

– det förhållningssätt som enligt 1 kap. 15 § ska iakttas vid tillämpningen av denna grundlag,

– rätt att sända program i tråd enligt 3 kap. 1 §, och

– särskilda regler för lagstiftning och rättslig prövning enligt 3 kap. 5 och 7 §§.

Dessutom ska bestämmelserna om meddelar- och anskaffarfrihet i 4 och 7 §§ tillämpas.

Om riksdagen har godkänt en internationell överenskommelse om program, får sådana föreskrifter om reklam och annonsering som avses i 1 kap. 19 § inte hindra vidareändring av program om det skulle strida mot överenskommelsen.

I paragrafen anges vilka bestämmelser i denna grundlag som ska tillämpas för samtidig och oförändrad vidareändring av program som kommer från utlandet eller förmedlas hit genom satellitsändning. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 1 kap. 7 §.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella. Se kommentaren till 1 kap. 2 § om begreppet program.

Tekniska upptagningar från utlandet

2 §

Bestämmelserna i 1–10 och 12 kap. är tillämpliga på sådana tekniska upptagningar som har framställts utomlands och som lämnas ut för spridning i Sverige. Vad som sägs i denna grundlag om den som har låtit framställa upptagningen ska då i stället gälla den som lämnar ut upptagningen för spridning här i landet.

I paragrafen anges vilka bestämmelser i denna grundlag som ska tillämpas på tekniska upptagningar som har framställts utomlands och som lämnats ut för spridning i Sverige. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 10 kap. 1 § första stycket.

Ändringarna är endast språkliga.

Meddelar- och anskaffarfrihet

3 §

Det som sägs om meddelar- och anskaffarfrihet i 1 kap. 10 § gäller även i fråga om sådana tekniska upptagningar som har framställts utomlands och som lämnas ut för spridning här men som inte huvudsakligen är avsedda att spridas i Sverige.

Första stycket gäller dock inte om

1. meddelandet eller anskaffandet innefattar brott mot Sveriges säkerhet,

2. meddelandet innefattar ett sådant utlämnande eller tillhandahållande som avses i 5 kap. 4 § första stycket 2, eller

3. meddelandet utgör ett uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt.

I paragrafen finns bestämmelser om meddelar- och anskaffarfrihet i förhållande till vissa tekniska upptagningar som framställts utomlands. Denna paragraf och 4–7 §§ motsvarar hittillsvarande 10 kap. 1 § andra stycket och 2 § som struktureras om så att reglerna om tekniska upptagningar (3–6 §§) och program (7 §) behandlas var för sig.

Den hittillsvarande paragrafen innehåller omfattande hänvisningar till bestämmelser i tryckfrihetsförordningen. I denna paragraf samt i 4–6 §§ skrivs dessa bestämmelser i stället ut. Någon ändring i sak är inte avsedd. Även övriga ändringar är endast språkliga och redaktionella.

4 §

Det som sägs om meddelar- och anskaffarfrihet i 3 § tillämpas för en teknisk upptagning som inte har lämnats ut för spridning i Sverige, om uppgiften meddelats eller anskaffats här.

I paragrafen finns bestämmelser om meddelar- och anskaffarfrihet i förhållande till tekniska upptagningar som inte har lämnats ut i Sverige.

Se kommentaren till 3 §.

5 §

Meddelaren har i fall som avses i 3 och 4 §§ rätt till anonymitet enligt 2 kap.

Bestämmelsen om undantag från tystnadsplikt i 2 kap. 4 § 3 ska omfatta även andra brott mot Sveriges säkerhet än de som anges där.

I paragrafen regleras bl.a. meddelares rätt till anonymitet.

Se kommentaren till 3 §.

6 §

Om ett meddelande eller anskaffande är straffbart enligt 3 eller 4 §, gäller vad som anges i denna grundlag om meddelar- och anskaffarbrott.

Mål om ansvar eller skadestånd på grund av ett sådant brott handläggs enligt bestämmelserna om yttrandefrihetsmål, om inte annat följer av 10 kap. 1 § denna grundlag och 12 kap. 1 § andra stycket tryckfrihetsförordningen.

I paragrafen anges bl.a. att vad som anges i denna grundlag om meddelar- och anskaffarbrott gäller även om ett meddelande eller anskaffande är straffbart enligt 3 eller 4 §.

Se kommentaren till 3 §.

7 §

Om ett program sänds från en sändare utanför Sverige, gäller 3–6 §§ i fråga om rätten att meddela och anskaffa uppgifter och att vara anonym, om uppgifterna har meddelats eller anskaffats här.

I fråga om program som sänds från öppna havet eller luftrummet däröver får det dock i lag föreskrivas undantag från rätten att meddela och anskaffa uppgifter.

I paragrafen finns bestämmelser om rätten att meddela och anskaffa uppgifter och att vara anonym i förhållande till program som sänds från en sändare utanför Sverige.

Se kommentaren till 3 §.

12 kap. Allmänna bestämmelser

1 §

Vad som föreskrivs i 14 kap. 1–3 §§ tryckfrihetsförordningen om resning, tillsättande av en ny jury och skyndsam handläggning av mål gäller också i fråga om motsvarande mål enligt denna grundlag.

I paragrafen, som har utformats enligt *Lagrådets* synpunkter, regleras resning, tillsättande av en ny jury och krav på skyndsam handläggning. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 11 kap. 1 § första stycket.

Ändringarna är endast språkliga.

Internationellt rättsligt bistånd

2 §

I fråga om internationellt rättsligt bistånd gäller vad som föreskrivs i lag. Sådant bistånd får inte lämnas i strid med svenska allmänna rättsprinciper på det yttandefrihetsrättsliga området.

Av paragrafen, som är ny, följer att i frågor om internationellt rättsligt bistånd gäller vad som föreskrivs i lag. Sådant bistånd får dock inte lämnas i strid med svenska allmänna rättsprinciper på det yttandefrihetsrättsliga området. Övervägandena finns i avsnitt 10.2.

Ändringen har sin motsvarighet i 14 kap. 4 § TF. Se kommentaren till den bestämmelsen. Vad som där sägs om svenska allmänna rättsprinciper på det tryckfrihetsrättsliga området gäller på motsvarande sätt på det yttandefrihetsrättsliga område där denna grundlag är tillämplig.

Andra än svenska medborgare och svenska juridiska personer

3 §

För andra än svenska medborgare och svenska juridiska personer får särskilda begränsningar göras genom lag i fråga om yttandefriheten enligt denna grundlag.

Av paragrafen, som är ny, följer att särskilda begränsningar får göras i lag för andra än svenska medborgare och svenska juridiska personer i fråga om yttandefriheten. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Det är möjligt att genom lag begränsa yttandefriheten för andra än svenska medborgare och svenska juridiska personer, vilket regleras i den aktuella paragrafen.

Frågor som inte regleras i grundlagen

4 §

I frågor som inte har reglerats särskilt i denna grundlag eller i en särskild lag som har meddelats med stöd av grundlagen, gäller vad som annars är föreskrivet i lag eller annan författning.

Av paragrafen följer att i frågor som inte regleras i denna grundlag eller i en särskild lag som har meddelats med stöd av den gäller föreskrifter i lag

eller annan författning. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 11 kap. 1 § andra stycket. Prop. 2017/18:49

Ändringarna är endast språkliga.

15.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden

2 kap. Om ägare och utgivningsbevis av periodiska skrifter

Allmänna bestämmelser

1 §

Andra än följande utländska fysiska och juridiska personer får inte vara ägare till periodiska skrifter som trycks i Sverige:

- 1. Utländska fysiska personer som har hemvist i Sverige.*
- 2. Utländska fysiska personer med medborgarskap i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.*
- 3. Utländska juridiska personer som har bildats enligt lagstiftningen i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som har sitt säte, sitt huvudkontor eller sin huvudsakliga verksamhet inom det samarbetsområdet.*

I paragrafen regleras vilka utländska fysiska och juridiska personer som inte får vara ägare till periodiska skrifter som trycks i Sverige. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Paragrafen utgör en sådan begränsning av tryckfriheten som får meddelas med stöd av 14 kap. 5 § TF. Paragrafens uppbyggnad är att det anges vilka utländska fysiska och juridiska personer som får vara ägare till periodiska skrifter som trycks i Sverige och att andra utländska fysiska och juridiska personer inte får vara det. Innebörden av regleringen är att den krets utländska personer som får äga sådana periodiska skrifter är densamma som enligt den hittills gällande bestämmelsen i 2 kap. 1 §.

2 §

Frågor om utgivningsbevis prövas av Patent- och registreringsverket. Verket tar också emot anmälningar om utgivare och ställföreträdare för utgivare. Verket ska föra register över periodiska skrifter. Registret får föras med hjälp av automatiserad behandling. Det får innehålla uppgifter om skriftens titel, utgivningsort, utgivningsplan, ägare, utgivare och, i förekommande fall, ställföreträdare för utgivaren, tidpunkt för utfärdande och förnyelse av utgivningsbevis samt förfall eller återkallelse av utgivningsbevis.

I paragrafen regleras Patent- och registreringsverkets hantering av frågor om utgivningsbevis. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 2 kap. 2 §.

3 §

Om en ansökan om utgivningsbevis eller en anmälan om utgivare eller ställföreträdande utgivare inte uppfyller föreskrivna krav, ska den som har gjort ansökan eller anmälan föreläggas att inom en viss tid avhjälpa bristen. Avhjälps inte bristen, får ansökningen eller anmälan avvisas.

I paragrafen regleras bl.a. följderna av att en ansökan om utgivningsbevis eller en anmälan om utgivare eller ställföreträdande utgivare inte uppfyller föreskrivna krav. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 2 kap. 3 §.

Ändringarna är endast språkliga.

4 §

Regeringen får meddela föreskrifter om avgifter för ansökningar och anmälningar i ärenden enligt 5 kap. tryckfrihetsförordningen och om avgifter för utdrag ur register över periodiska skrifter.

I paragrafen anges att regeringen får meddela föreskrifter om bl.a. avgifter för ansökningar och anmälningar i ärenden enligt 5 kap. TF. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 2 kap. 4 §.

Utgivningsbevis för periodiska skrifter

5 §

Om utgivningsorten eller utgivningsplanen ändras, ska ägaren genast anmäla detta till Patent- och registreringsverket.

Paragrafen, som är ny, reglerar när en ändringsanmälan i fråga om utgivningsbevis ska göras. Bestämmelsen flyttas hit från hittillsvarande 5 kap. 8 § andra stycket TF.

Ändringarna är endast språkliga.

6 §

I god tid innan ett utgivningsbevis upphör enligt 5 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen ska Patent- och registreringsverket dels till den senast kända ägaren av den periodiska skriften sända en påminnelse om att bevisets giltighet är begränsad till tio år och att beviset upphör om en ansökan om förnyelse av beviset inte har kommit in till myndigheten före tioårsperiodens utgång, dels kungöra påminnelsen elektroniskt.

Av kungörelsen ska namn och adress för den senast kända ägaren framgå, liksom utgivningsbevisets nummer och den titel som utgivningsbeviset avser.

Enligt paragrafen ska Patent- och registreringsverket, i god tid innan ett utgivningsbevis upphör enligt 5 kap. 12 § TF påminna den senast kända ägaren av den periodiska skriften om att beviset upphör. Påminnelsen ska kungöras elektroniskt på visst närmare angivet sätt. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 2 kap. 3 a §.

7 §

En ansökan om förnyelse enligt 5 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen får göras hos Patent- och registreringsverket tidigast ett år före och senast på dagen för periodens utgång. För en ansökan om förnyelse av ett utgivningsbevis gäller i övrigt samma bestämmelser som för den första ansökan.

I paragrafen, som är ny och som har utformats enligt *Lagrådets* synpunkter, finns bestämmelser om ansökan om förnyelse av utgivningsbevis. Bestämmelserna flyttas hit från hittillsvarande 5 kap. 5 § femte stycket TF.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

8 §

Ett beslut enligt 5 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen om att ett utgivningsbevis ska anses ha upphört ska dels sändas till den senast kända ägaren av den periodiska skriften, dels kungöras elektroniskt.

Om det av särskilda skäl kan antas att den senast kända ägaren inte kan nås av en försändelse är det tillräckligt att beslutet kungörs elektroniskt.

Paragrafen reglerar hur ett beslut enligt 5 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen om att ett utgivningsbevis ska anses ha upphört ska kommuniceras. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 2 kap. 3 b §.

Ändringarna är endast språkliga.

9 §

Ett beslut om återkallelse av ett utgivningsbevis meddelas av Patent- och registreringsverket. I ärenden som avses i 5 kap. 13 § första stycket 2–7 tryckfrihetsförordningen ska ägaren och utgivaren om möjligt få tillfälle att yttra sig.

Paragrafen, som är ny, innehåller bl.a. en bestämmelse om beslut om återkallelse av utgivningsbevis. Bestämmelserna flyttas hit från hittillsvarande 5 kap. 6 § andra stycket TF.

Ändringarna är endast språkliga och redaktionella.

10 §

Ett slutligt beslut av Patent- och registreringsverket i ett ärende om utgivningsbevis får överklagas till allmän förvaltningsdomstol inom två månader från dagen för beslutet.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

I paragrafen finns bestämmelser om överklagande. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 2 kap. 5 §.

11 §

Till penningböter döms ägare till en periodisk skrift för vilken en ny utgivningsort eller en ny utgivningsplan inte anmäls enligt 5 §.

Justitiekanslern är åklagare i mål om ansvar för sådana brott som avses i första stycket.

I paragrafen, som är ny, finns bl.a. en bestämmelse om straffansvar för utebliven anmälan av en ny utgivningsort eller en ny utgivningsplan. Bestämmelsen i första stycket flyttas hit från hittillsvarande 5 kap. 14 § första stycket TF.

I *andra stycket* införs en bestämmelse om att Justitiekanslern är åklagare i mål enligt första stycket. Övriga ändringar är endast språkliga.

6 kap. Om åtal och tvångsmedel**Medgivande till åtal****1 §**

Allmänt åtal för tryckfrihetsbrott som anges i 7 kap. 5, 10 eller 12–19 § eller 20 § 3 tryckfrihetsförordningen eller för motsvarande yttrandefrihetsbrott enligt yttrandefrihetsgrundlagen får väckas endast om regeringen medger det.

I paragrafen anges att allmänt åtal för vissa tryck- och yttrandefrihetsbrott får väckas endast om regeringen medger det.

Ändringarna är följdändringar till ändringar i tryckfrihetsförordningen.

Underrättelse om information i en databas**3 §**

En underrättelse enligt 6 kap. 6 § yttrandefrihetsgrundlagen ska innehålla en utförlig redogörelse för de omständigheter som åberopas till grund för påståendet om att viss information i databasen kan utgöra yttrandefrihetsbrott. Underrättelsen ska även innehålla tydliga uppgifter om vilken information i databasen den avser.

Den som framställer underrättelsen är skyldig att visa att utgivaren har tagit emot denna.

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser bl.a. om vad en underrättelse enligt 6 kap. 6 § YGL ska innehålla. Övervägandena finns i avsnitt 8.2.3.

Enligt *första stycket* ska en underrättelse enligt 6 kap. 6 § YGL innehålla en utförlig redogörelse för de omständigheter som åberopas till grund för påståendet om att viss information i databasen kan utgöra yttrandefrihetsbrott. Det betyder att underrättelsen bl.a. måste innehålla ett konkret påstående om att det förekommer brott i databasen och en redovisning av vilka omständigheter som Justitiekanslern eller målsäganden menar stöder det påståendet. Underrättelsen ska även innehålla tydliga uppgifter om vilken information i databasen som den avser. Informationen bör normalt sett citeras i sin helhet i underrättelsen

för att utgivaren ska ha en rimlig möjlighet att ta ställning till om den bör tas bort för att han eller hon ska undgå ansvar för yttrandefrihetsbrott. Prop. 2017/18:49

Av *andra stycket* framgår att den som framställer underrättelsen är skyldig att visa att utgivaren har tagit emot denna.

11 kap. Övriga bestämmelser

5 §

Innan internationellt rättsligt bistånd lämnas i en fråga som rör ansvar för brott, ska Justitiekanslern ges tillfälle att yttra sig över ansökan.

Paragrafen, som är ny, innehåller ett krav på att Justitiekanslern ska ges tillfälle att yttra sig över en ansökan om internationellt rättsligt bistånd innan bistånd lämnas i en fråga som rör ansvar för brott. Övervägandena finns i avsnitt 10.3.

Av paragrafen följer att domstolar och andra myndigheter som, enligt de olika lagar som finns på området för internationellt rättsligt bistånd, har att besluta om sådant bistånd ska ge Justitiekanslern möjlighet att yttra sig innan beslut fattas.

Kommitténs uppdrag

Mediegrundlagskommittén är en parlamentariskt sammansatt kommitté som har haft i uppdrag att, med utgångspunkt i det nuvarande tryck- och yttrandefrihetsrättsliga systemet, se över grundlagsregleringen i ett antal avseenden. Det har alltså inte ingått i vårt uppdrag att ta ställning till om den tryck- och yttrandefrihetsrättsliga regleringen enligt TF och YGL behöver reformeras i grunden. I enlighet med våra direktiv har Yttrandefrihetskommitténs ställningstaganden i slutbetänkandet En översyn av tryck- och yttrandefriheten (SOU 2012:55) varit en utgångspunkt för våra överväganden i flera av frågorna.

En uppgift har varit att göra en språklig och strukturell översyn av TF och YGL i syfte att göra dem så tydliga och lättillämpade som möjligt. Uppdraget har också inneburit att göra en omfattande översyn av grundlagsskyddet enligt den s.k. databasregeln i 1 kap. 9 § YGL. I den delen av uppdraget har ingått frågor om grundlagsskyddets omfattning, om preskription och ansvar samt om skyddet av den personliga integriteten. Vidare har vi haft i uppdrag att utreda om det går att utöka möjligheterna att lämna internationellt rättsligt bistånd på det grundlagsskyddade området. En annan del av uppdraget har varit att överväga om det ska vara möjligt att uppställa regler i vanlig lag när det gäller produktinformation, varningstexter och liknande information som förekommer i grundlagsskyddade medier. Vi har också haft i uppdrag att analysera dels om det ska vara möjligt att uppställa krav när det gäller tillgänglighet till beställ-tv som tillhandahålls genom tråd för personer med funktionsnedsättning, dels om det ska vara möjligt att uppställa krav på europeiska produktioner enligt direktivet om audiovisuella medietjänster (AV-direktivet) när det gäller tv och beställ-tv i tråd.

En översyn av språket och strukturen i TF och YGL

Det framförs ibland att det finns olika tillämpningsproblem med TF och YGL. Problemen anses inte enbart bero på att den tryck- och yttrandefrihetsrättsliga regleringen är relativt komplicerad i sak. Det har även framhållits att utformningen av TF och YGL är lagtekniskt komplicerad i olika avseenden och att en översyn av språket och strukturen i grundlagarna behöver göras. Mot denna bakgrund har vi haft i uppdrag att göra en sådan översyn av språket och strukturen i TF och YGL i syfte att göra dem så tydliga och lättillämpade som möjligt. I vårt uppdrag har också ingått att överväga om detaljbestämmelser i grundlagarna bör flyttas till vanlig lag.

En viktig utgångspunkt för arbetet har varit att översynen sker inom ramen för den regleringsmodell för tryck- och yttrandefriheten som TF och YGL utgör. Detta innebär bl.a. att översynen inte berör det förhållandet att det rör sig om en detaljerad reglering på grundlagsnivå

och att tillämpningsområdet bestäms med utgångspunkt i vissa tekniskt inriktade begrepp.

Översynen av strukturen innebär bl.a. att längre paragrafer delas upp i flera. I en del fall flyttas bestämmelser till andra delar av grundlagarna där de bedöms passa bättre in systematiskt. Vi gör även en allmän översyn av de nuvarande kapitelrubrikerna. Dessutom införs det i flera av kapitlen ytterligare rubriker. Språket i paragraferna moderniseras och meningsuppbyggnaden förenklas. För att underlätta förståelsen införs det nya punktuppställningar i ett antal paragrafer.

Ett särskilt synsätt anläggs när det gäller de mer traditionstyngda bestämmelserna i portalparagrafen (1 kap. 1 § TF) och i den s.k. instruktionen (1 kap. 4 § TF och 1 kap. 5 § YGL). För att undvika risken att rubba grundvalarna för tryck- och yttrandefriheten eller i övrigt öppna för betydelseförskjutningar som i rättstillämpningen skulle kunna försvaga tryck- och yttrandefriheten eller på annat sätt medföra en risk för nya tolkningsproblem iakttas varsamhet vid översynen i dessa delar. Samtidigt moderniseras språket för att bättre stämma överens med övriga delar av regleringen.

Översynen innebär att vissa nya termer införs i grundlagarna. I YGL införs termen ”program” i stället för ”radioprogram”. I TF får ”juryledamot” ersätta ”juryman”.

Översynen av lagtexterna aktualiserar i några fall frågan om det finns skäl att göra förändringar som kan tänkas ändra rättsläget något. Ett sådant fall avser vilket skydd i fråga om tryck- och yttrandefriheten som ska gälla för andra än svenska medborgare. Vi föreslår att TF och YGL samordnas med hur fri- och rättighetsregleringen har utformats enligt 2 kap. RF så att det anges att grundlagsskyddet riktar sig till ”var och en” och inte, som enligt dagens ordning, till svenska medborgare. Inskränkningar av skyddet kan emellertid göras i lag när det gäller andra än svenska medborgare. Det görs också en anpassning av reglerna om tystnadsplikt i 2 kap. YGL i syfte att regleringen ska vara densamma i de båda mediegrundlagarna.

Vissa bestämmelser i 5 kap. TF om utgivningsbevis flyttas till vanlig lag.

Villkoren för automatiskt grundlagsskydd

Internetpubliceringar utgör en allt viktigare informationskälla. Om sådan verksamhet saknar koppling till traditionella medier finns det inte något automatiskt grundlagsskydd enligt 1 kap. 9 § YGL. Enligt vår bedömning talar publiceringarnas betydelse i sig för att det automatiska grundlagsskyddet borde utvidgas till att även omfatta andra aktörer som publicerar sig på webbplatser än de traditionella medieföretagen. Internetpubliceringar skulle med en sådan lösning då få ett självständigt skydd, något som flera remissinstanser efterlyste i sina yttranden över Yttrandefrihetskommitténs betänkande. Principiella skäl kan alltså sägas tala för en utvidgning. Vi anser dock inte att en sådan utvidgning är möjlig om de grundläggande principerna i det nuvarande tryck- och yttrandefrihetsrättsliga systemet samtidigt ska kunna upprätthållas.

Grundlagens tillämplighet på de ytterligare medieformer som diskuterats riskerar att bli oklar, till men både för de som driver verksamheten och exempelvis eventuella meddelare. Vidare kan grundlagen genom en utvidgning träffa aktörer som inte har något intresse av grundlagsskydd och inte heller är villiga att underkasta sig det ansvar som följer med grundlagsskydd. Vi anser därför att kopplingen till traditionella medier för att få automatiskt grundlagsskydd bör behållas. Andra medier har dock även i fortsättningen möjlighet att ansöka om utgivningsbevis och därigenom få grundlagsskydd för sin databasverksamhet.

Kopplingen till traditionella medier uttrycks i den nuvarande regleringen som att det ska vara en redaktion för en tryckt tidning eller för ett radio- eller tv-program som ska tillhandahålla innehållet i databasen för att grundlagsskydd ska föreligga. En fråga som har diskuterats i detta sammanhang är vilken redaktion som ska anses tillhandahålla innehållet i databasen när flera juridiska personer är inblandade. Vi anser att redaktionsbegreppet i databasregeln har klarlagts i praxis på ett tillfredsställande sätt och ser inte anledning att föreslå några förändringar i den delen.

Grundlagsskydd för print on demand, e-böcker och ljudböcker

Print on demand, e-böcker och ljudböcker kan i dag omfattas av grundlagsskydd enligt databasregeln. Det är då en utgivare som har utsetts av bokförlaget som ansvarar för innehållet.

Vi har i enlighet med direktiven genomfört en kartläggning av användningen av print on demand. Av kartläggningen framgår bl.a. att produktionen och distributionen av print on demand sker på olika sätt, ofta med anlitande av mellanhänder som innehar databaserna. Detta väcker frågor om förutsättningarna för skydd enligt databasregeln är uppfyllda, bl.a. om bokförlaget tillhandahåller innehållet på det sätt som krävs för grundlagsskydd enligt databasregeln. Vi gör dock bedömningen att det inte finns skäl att ändra skyddet enligt databasregeln när det gäller print on demand.

En annan fråga har sin grund i att det finns ett uppdelat ansvar för innehåll som finns både i form av en tryckt bok och som print on demand, en e-bok eller en ljudbok. I dessa fall ansvarar författaren för innehållet i en tryckt bok medan en av t.ex. bokförlaget utsedd utgivare svarar för innehållet i boken när den distribueras som print on demand, en e-bok eller en ljudbok. Vi anser att det bör införas en möjlighet att hålla ihop ansvaret för de olika distributionsformerna.

Vi har diskuterat olika sätt att uppnå detta, bl.a. genom att knyta skyddet till enstaka exemplar och enstaka filer. Vår bedömning är dock att en sådan ordning är svår att förena med grunderna för det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga systemet. En sådan lösning föreslås därför inte.

Vi kommer i stället fram till att problemet med det uppdelade ansvaret bör åtgärdas genom att den s.k. bilageregeln i 1 kap. 7 § andra stycket TF utvidgas.

Bilageregeln syftar i dess nuvarande utformning till att hålla samman ansvaret för tidningar som tillhandahålls i tryckt form och i form av taltidningar. Vi anser att bilageregeln ska göras tillämplig även när tryckt bok tillhandahålls i form av print on demand, en e-bok eller en ljudbok i en databas som omfattas av YGL. På det sättet kan ansvaret hållas samlat hos författaren.

Med en sådan lösning uppstår särskilda frågor när det gäller preskription för databasinnehållet i fråga om yttranden som innefattar tryckfrihetsbrott. Vi anser att preskriptionstiden ska beräknas från när innehållet publicerades i databasen. En sådan ordning innebär att ett visst innehåll i en databas som utgör brott kan komma att ligga kvar efter det att preskription inträtt. Vi föreslår därför bestämmelser som innebär att domstol efter yrkande från Justitiekanslern eller målsäganden kan besluta att visst material ska tas bort ur databasen.

I de fall som inte kommer att omfattas av förslaget om en utvidgad bilageregeln gör vi bedömningen att författaren genom att utses till utgivare för den del av databasen som innehåller verket i form av print on demand, en e-bok eller en ljudbok under vissa förutsättningar bör kunna göras ansvarig för innehållet.

Mot bakgrund av formerna för distribution av taltidningar föreslår vi vidare att den nuvarande bilageregeln ska utvidgas till att gälla även när taltidningar tillhandahålls i form av innehåll i databaser. Bestämmelserna om preskription och borttagande som nämns ovan gäller även dessa tillhandahållanden.

Användarkommentarer och externa informationsleverantörer

För att grundlagsskydd enligt databasregeln i 1 kap. 9 § YGL ska föreligga krävs att innehållet i databasen bara kan ändras av den som driver verksamheten. Den närmare innebörden av denna bestämmelse kan diskuteras när den som driver verksamheten anlitar s.k. externa informationsleverantörer. Frågeställningen blir även aktuell när det förekommer externt material i databasen, t.ex. användarkommentarer eller länkar till andra webbsidor.

När det gäller externa informationsleverantörer, t.ex. personer som har fått i uppdrag att självständigt uppdatera en blogg på ett medieföretags webbplats eller ett produktionsbolag som sköter en del av webbplatsen, gör vi bedömningen att det, mot bakgrund av gällande praxis, inte finns behov av att förtydliga lagtexten i syfte att klargöra grundlagsskyddet i dessa fall. En fortsatt utveckling genom praxis ger också större möjlighet att beakta utvecklingen på området.

För att grundlagsskydd ska gälla för en databas som även innehåller externt material (t.ex. användarkommentarer eller länkar till andra webbsidor) krävs enligt praxis att det redaktionella innehållet (det innehåll som kommer från den som driver verksamheten) är tydligt avskilt från det externa materialet.

Vi har övervägt om det bör förtydligas i lagtexten hur ett avskiljande ska ske men stannat för att ett sådant förtydligande inte är nödvändigt.

Även i denna del anser vi att frågan i första hand bör hanteras i rättsstillämpningen.

En annan frågeställning som berörs är vilka konsekvenser ett bristande avskiljande mellan redaktionellt och externt material ska få för YGL:s tillämplighet på en webbplats. Högsta domstolens bedömning i rättsfallet NJA 2014 s. 128 kan tolkas som att grundlagsskyddet försvinner för hela webbplatsen om det redaktionella materialet inte avskiljs på ett tillräckligt tydligt sätt. Enligt vår mening finns det inte skäl att låta konsekvenserna av ett bristande avskiljande bli så drastiska. Vi föreslår därför en bestämmelse som anger att grundlagsskyddet, även vid ett bristande avskiljande, består för sådant innehåll där det framstår som klart att det härrör från den som driver databasverksamheten. Som exempel på sådant innehåll kan nämnas ledarartiklar eller material som har skrivits av en tidnings journalister.

Enligt en uppfattning finns det skillnader i grundlagsskyddet när det gäller externt material mellan databaser med utgivningsbevis och sådana med automatiskt grundlagsskydd. Vi föreslår ett förtydligande som klargör att grundlagsskyddet ska betraktas på samma sätt i det här avseendet, nämligen så att grundlagsskyddet gäller det redaktionella materialet när det har avskilts. Förekomsten av externt material på en webbsida med utgivningsbevis får alltså samma konsekvenser som när det förekommer på en webbsida med automatiskt grundlagsskydd. Det innebär också att den särskilda regel som vi föreslår vid ett bristande avskiljande blir tillämplig även när det gäller databaser med utgivningsbevis.

Massmedieföretagens avskilda ytor på sociala medier

Flertalet traditionella massmedieföretag är i dag aktiva även på sociala medier, t.ex. Twitter och YouTube. I direktiven anges att massmedieföretagens avskilda ytor på sociala medier i nuläget saknar grundlagsskydd. Som en del av vår översyn av databasregeln analyserar vi den frågan. Bedömningen är att den bestämda slutsats som dras i direktiven, nämligen att massmedieföretagens avskilda ytor på sociala medier i nuläget alltid saknar grundlagsskydd, kan ifrågasättas.

Enligt vår mening bör rättsläget kunna uppfattas så att det finns utrymme att göra en mer nyanserad bedömning i varje enskilt fall. Avgörande för bedömningen är då dels om ytan kan anses vara en egen databas i databasregelns mening, dels om den som driver databasverksamheten råder över innehållet. Någon ändring av lagstiftningen när det gäller frågor rörande massmedieföretagens agerande på avskilda ytor på sociala medier är mot denna bakgrund enligt vår mening inte nödvändig.

Preskriptionsregler och ansvar för databaser

Utvecklingen i mediebranschen innebär att äldre material på t.ex. tidningarnas webbplatser i allt mindre grad tas bort. I och med att

avpublicering normalt inte sker leder de nuvarande reglerna till att någon preskription när det gäller ansvaret för yttranden i databaser i normalfallet över huvud taget inte äger rum. Preskriptionstiden börjar inte löpa och det straff- och skadeståndsrättsliga ansvaret upphör aldrig. De skäl som brukar anföras till stöd för korta preskriptionstider på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området får därmed inte genomslag. Det gäller bl.a. tanken om att ett yttrandes tillåtlighet ska bedömas enligt de uppfattningar och värderingar som gällde vid publiceringstillfället. Med den nuvarande ordningen kan t.ex. en artikel på en webbplats komma att prövas med utgångspunkt i samhällsvärderingar som har vuxit fram långt efter den ursprungliga publiceringen. Dessutom kan nya omständigheter ha tillkommit som gör att artikeln framstår som en överträdelse av yttrandefriheten som bör beivras straffrättsligt, trots att den bedömningen kanske inte framstod som motiverad när artikeln en gång publicerades.

Det är vidare tänkbart att det skulle kunna vara oförenligt med Europakonventionen om någon tilläts föra en talan om förtal som t.ex. gäller en artikel som publicerades för mer 15 år sedan men som fortfarande finns tillgänglig på en tidnings webbplats (se Europadomstolens uttalanden i målet *Times Newspaper Ltd mot Storbritannien*).

Ett närliggande problem har sin grund i den betydande omfattning som de större medieföretagens webbplatser har fått. Frågeställningen verkar inte ha varit aktuell när den nuvarande preskriptionsregeln infördes. Den nuvarande ansvarsordningen kan med tanke på databasernas storlek få konsekvenser som är tveksamma från straffrättslig synpunkt mot bakgrund av att utgivaren alltid anses ha tagit del av yttrandet i förväg och godkänt att detta publiceras ("upsåtspresumtionen").

Dessa förhållanden får särskilda konsekvenser i samband med byte av utgivare för en större databas. Innehållet kan ha förts in i databasen efter beslut av en tidigare utgivare. Materialet kan vara så omfattande att det inte finns någon reell möjlighet för den nye utgivaren att sätta sig in i detta i anslutning till tillträdet (se Högsta domstolens avgörande i NJA 2013 s. 945).

Det bör framhållas att problemen beträffande ansvarsfrågan med medieföretagens stora databaser kan motverkas med ett uppdelat ansvar så att flera utgivare utses inom ramen för samma databas. Åtgärder av det här slaget framstår dock inte som tillräckliga.

En strävan bör i stället vara att regleringen på ett bättre sätt än i dag samspelar med utvecklingen i fråga om nätpubliceringar. Den bör tydligare bygga på tanken att utgivaren ska ansvara för publiceringar som han eller hon har godkänt eller i vart fall har haft möjlighet att ta ställning till.

Slutsatsen av det nu anförda är att bestämmelserna om utgivares ansvar bör förändras när det gäller äldre publiceringar.

Vi har övervägt flera tänkbara alternativ för att skapa en bättre fungerande ordning i fråga om preskription av yttranden på webbplatser som omfattas av YGL. Vi anser emellertid att den nuvarande preskriptionsordningen ska behållas. Yttrandefrihetsbrott på en webbplats ska alltså även i fortsättningen anses pågå till dess att

uppgiften tas bort. Se bilaga 5 för redovisning av ett av de andra alternativen som vi har diskuterat.

Det införs dock en begränsning när det gäller utgivarens ansvar för material som började tillhandahållas ur en databas tidigare än för ett år sedan. Om utgivaren vill hävda att en sådan ansvarsbegränsning föreligger behöver han eller hon åberopa detta. Ansvarsbegränsningen ska inte gälla om det görs antagligt att informationen började tillhandahållas senare än för ett år sedan.

Om en ansvarsbegränsning gäller ska Justitiekanslern eller målsägande ha möjlighet att underrätta utgivaren om att en databas innehåller sådan viss äldre information som kan utgöra yttrandefrihetsbrott. Om utgivaren då väljer att inte ta bort yttrandet inom två veckor ska han eller hon anses ha fattat ett beslut om att publicera yttrandet på nytt. Det nya publiceringsbeslutet anses ha ägt rum när fristen på två veckor har löpt ut. Utgivaren ansvarar i detta fall för det aktuella yttrandet. Om utgivaren däremot väljer att ta bort materialet inom tvåveckorsfristen kan han eller hon inte ställas till ansvar.

Det införs också en möjlighet för målsäganden att vända sig mot medieföretaget med ett skadeståndskrav, även om utgivaren till följd av en ansvarsbegränsning inte kan hållas ansvarig och uppgiften eventuellt har tagits bort.

Personlig integritet och grundlagsskydd

Personuppgiftslagens (PUL) regler om skydd för känsliga personuppgifter tillämpas inte när TF och YGL är tillämpliga (se 7 § PUL). PUL genomför dataskyddsdirektivet som fr.o.m. den 25 maj 2018 kommer att ersättas av den nya dataskyddsförordningen. Denna förordning innehåller i likhet med dataskyddsdirektivet och PUL ett principiellt förbud mot att behandla känsliga personuppgifter (artikel 9.1). Bedömningen har gjorts att förhållandet till grundlagarna, dvs. att förordningen inte kommer att gälla på TF och YGL:s områden, kommer att vara detsamma när den nya förordningen träder i kraft.

Vi har låtit genomföra en undersökning av databaser med utgivningsbevis motsvarande den som utfördes av Yttrandefrihetskommittén 2009 och 2011. Kartläggningen visar i allt väsentligt samma resultat som dessa undersökningar. Det samlade intrycket är fortfarande att verksamheterna i allt väsentligt bedrivs på ett seriöst och ansvarsfullt sätt.

Genomgången ger dock i vissa avseenden även en annan bild som ger anledning till oro i fråga om skyddet för den personliga integriteten. Det framgår att ett antal databaser med utgivningsbevis avser rena söktjänster. Som regel rör detta olika on line-tjänster vilka bedrivs på kommersiella grunder och som innebär att allmänheten ges tillgång till information om enskilda som hämtats ur offentliga handlingar och register. Verksamhet av det slaget är integritetskänslig och det är uppenbart att enskilda riskerar att lida skada av att den aktuella informationen sprids till allmänheten.

Behovet av att låta verksamheter av detta slag fullt ut skyddas av de tryck- och yttrandefrihetsrättsliga grundprinciperna framstår som begränsat. Den nuvarande situationen innebär att grundlagssystemet när det gäller dessa söktjänster riskerar att få konsekvenser som inte är rimliga. Som har nämnts finns det en ökad risk för att enskilda drabbas av allvarliga integritetsintrång om rena personregister faller under grundlagarna och således inte omfattas av personuppgiftsregleringen. Problemet blir särskilt påtagligt om den grundlagsskyddade databasen används för att behandla och tillhandahålla uppgifter som i andra sammanhang anses särskilt känsliga, t.ex. att någon har varit tilltalad i ett brottmål. Mot den här bakgrunden gör vi bedömningen att det finns skäl att inskränka grundlagsskyddet för vissa typer av söktjänster och i stället tillåta bestämmelser på lagnivå. Vi föreslår därför ett uttryckligt undantag i TF och YGL som tar sikte på vissa rena söktjänster som tillhandahåller känsliga personuppgifter och uppgifter om lagöverträdelse m.m. Samtliga uppgiftssamlingar som har ordnats så att det är möjligt att söka efter eller sammanställa de aktuella uppgifterna ska omfattas av undantaget. En förutsättning för att undantag ska gälla är att det med hänsyn till verksamheten och de former under vilka uppgiftssamlingen hålls tillgänglig finns särskilda risker för otillbörliga intrång i de registrerades personliga integritet. Det aktuella undantaget utformas på ett sätt som delvis liknar en s.k. delegationsbestämmelse enligt vilken det finns utrymme att reglera frågan på annat sätt än genom grundlag.

Vi föreslår inte att det för utgivningsbevis införs regler om förhandskrav som tar sikte på innehållet i det som ska publiceras.

Internationellt rättsligt samarbete på TF:s och YGL:s område

Vår nuvarande nationella reglering innebär att Sverige har ytterst begränsade möjligheter att på tryck- och yttrandefrihetens område bistå andra länder när det gäller rättsligt samarbete. Regeringens ställningstagande i det s.k. Monaco-ärendet får anses klargöra att Sverige över huvud taget inte kan lämna internationellt rättsligt bistånd i brottmål om TF eller YGL är tillämpliga. I ett civilrättsligt verkställighetsärende har dock bistånd kunnat lämnas i en fråga som hade koppling till regleringen i YGL (NJA 1998 s. 817).

Den nuvarande svenska positionen i fråga om internationellt rättsligt bistånd kan inte anses vara i fas med utvecklingen inom EU. Samarbetet på främst det straffrättsliga området fördjupas alltmer. I de aktuella EU-rättsakterna görs det typiskt sett inte den tydliga uppdelning mellan frågor som rör tryck- och yttrandefriheten och sådana som rör rättsordningen i övrigt som är utmärkande för det svenska regelverket. Problemet ur svensk synvinkel förstärks av att vår nationella reglering är detaljerad och har ett brett tillämpningsområde. Den svenska hållningen, som bl.a. bygger på synsättet att olika uttalanden i ingresserna till de aktuella EU-rättsakterna innebär att nationella undantag kan göras, har inte varit föremål för en närmare EU-rättslig prövning. Det kan dock

diskuteras om den här hållningen täcker in alla situationer där rättsligt bistånd kan aktualiseras och om den vilar på tillräckligt stabil grund för att vara långsiktigt hållbar.

Utanför det EU-rättsliga samarbetet har Sverige ingått en mängd överenskommelser som rör internationellt rättsligt bistånd i olika former, inte minst inom ramen för samarbetet i Europarådet. Enligt dessa rättsakter särbehandlas inte de tryck- och yttrandefrihetsrättsliga aspekterna genom undantag eller reservationer.

Vi kommer mot denna bakgrund till samma grundläggande slutsats som tidigare utredningar i den här frågan. Det bör därför införas en uttrycklig möjlighet att lämna internationellt rättsligt bistånd på TF:s och YGL:s områden. En sådan reglering ska rättsligt sett vila på den s.k. exklusivitetsprincipen, dvs. att varje form av ingripande med anledning av missbruk av tryck- eller yttrandefriheten kräver stöd i grundlagen. Vidare ska utgångspunkten vara att i princip samma höga skydds nivå ska gälla vid lämnande av internationellt rättsligt bistånd på TF:s och YGL:s områden som om ett ingripande hade skett inom ramen för ett svenskt nationellt förfarande (t.ex. om Justitiekanslern inlett förundersökning för ett tryck- eller yttrandefrihetsbrott).

När det gäller valet mellan olika lagtekniska metoder för att åstadkomma detta gör vi bedömningen att en mer allmänt formulerad reglering bör införas i grundlagarna som gör det möjligt att lämna internationellt rättsligt bistånd. Det ska dock finnas ett förbud mot att lämna rättsligt bistånd om detta skulle vara i strid med svenska allmänna rättsprinciper på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området.

Vid bedömningen av en begäran om rättsligt bistånd bör det särskilt beaktas att sådant bistånd inte ska kunna användas för att kringgå de svenska reglerna, t.ex. i fråga om ensamansvar och meddelarfrihet. En ansökan ska inte bifallas om den begärda åtgärden framstår som oförenlig med intresset av att värna en fri debatt och allmän upplysning i Sverige. Meddelarfriheten ska anses vara en svensk allmän rättsprincip, liksom principen om ensamansvar. I första hand är det den som har utövat den redaktionella beslutanderätten över innehållet som ska ansvara. När det gäller böcker ansvarar författaren. Dubbel straffbarhet ska vara en förutsättning för att en ansökan om internationellt rättsligt bistånd ska lämnas. De särskilda preskriptionstiderna på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området ska inte i alla situationer betraktas som svenska allmänna rättsprinciper. För att rättsligt bistånd ska kunna lämnas bör den aktuella utländska processordningen minst uppfylla de krav som kan anses följa av Europakonventionen. Däremot bör det inte gälla krav på att frågan prövas efter medverkan av specialåklagare och jury.

Det införs ett krav på att Justitiekanslern ska ges tillfälle yttra sig innan internationellt rättsligt bistånd beviljas i frågor som rör ansvar för brott. Vidare införs det en bestämmelse som innebär att det gällande kravet på regeringens medgivande för åtal för vissa brott blir tillämpligt även vid internationellt rättsligt bistånd.

En delegationsbestämmelse om produktinformation m.m.

Prop. 2017/18:49
Bilaga 1

En konsekvens av att tillämpningsområdet för TF och YGL bestäms med utgångspunkt i den kommunikationsteknik som används kan bli att grundlagsfrågor aktualiseras i sammanhang som inte har en typisk tryck- och yttrandefrihetsrättslig prägel. Ett sådant område rör varningstexter, innehållsdeklarationer och annan produktinformation på och i förpackningar (bl.a. cigarettpaket eller ”bipacksedlar” till läkemedel). Samtidigt har lagstiftaren, inte minst på EU-nivå, ansett det nödvändigt att reglera utformningen av den här typen av texter. Dessa åtgärder syftar i de flesta fall till att skydda folkhälsan men även andra ändamål förekommer, t.ex. miljö- eller konsumentskydd.

Redan i dag görs undantag från TF:s och YGL:s regler för att möjliggöra krav på t.ex. produktinformation. Detta sker med utgångspunkt från en tolkning av grundlagarnas syften. Det har ingått i vårt uppdrag att analysera behovet av att införa en bestämmelse i grundlagarna som uttrycker att produktinformation kan regleras i vanlig lag.

Vi bedömer att det finns skäl att något utvidga det befintliga undantaget i förhållande till vad som följer av den nuvarande tolkningen. Bedömningen är att en förändring av det slaget behöver komma till uttryck i grundlagstexten. Syftet med förändringen är att underlätta för lagstiftaren att hantera situationer då intresset av att skydda tryck- och yttrandefriheten framstår som relativt svagt i frågor som har koppling till produktinformation. Mot denna bakgrund föreslår vi att det införs en bestämmelse i TF och YGL som uttryckligen gör det möjligt med bestämmelser i lag om produktinformation. En förutsättning är att syftet med kravet är skydd för hälsa, miljö eller konsumentskydd. Det ska även i fortsättningen gälla att kravet på att införa sådan text inte får bli så omfattande att det alltför mycket beskär möjligheten för näringsidkaren att förse förpackningar med egen text.

Vi har också haft i uppdrag att analysera hur en reglering om s.k. neutrala tobaksförpackningar förhåller sig till TF. Om vi kommer fram till att en sådan reglering skulle kräva grundlagsändring ska vi, enligt direktiven, lämna nödvändiga författningsförslag. Vi har dock inte haft i uppdrag att överväga om bestämmelser om neutrala tobaksförpackningar ska införas.

Kravet på neutrala tobaksförpackningar bygger på tanken att förpackningarna ska vara helt standardiserade enligt vissa kriterier. Det tycks inte lämnas något utrymme alls för näringsidkaren att införa egen text på paketet. Det är vår bedömning att ett sådant krav kan hamna i konflikt med de tryck- och yttrandefrihetsrättsliga principerna om etableringsfrihet och förbud mot hindrande åtgärder. En eventuell grundlagsbestämmelse som möjliggör neutrala tobaksförpackningar bör utformas som en delegationsbestämmelse som innebär att det görs undantag från dessa principer.

Europeiska produktioner i trådsändningar och tillgänglighet till beställ-tv i tråd

Etableringsfriheten för trådsändningar innebär att var och en som huvudregel har rätt att sända bl.a. radio och tv i tråd och att det inte får ställas några krav på sändningarna (se 3 kap. 1 § första stycket YGL). I paragrafens andra stycke finns emellertid undantag från etableringsfriheten som innebär att det i lag är möjligt att meddela föreskrifter om sådana krav.

Mot bakgrund av överträdelseärendet om Sveriges genomförande av AV-direktivet (överträdelse nummer 2013/2191) har vi analyserat om ett undantag bör föreslås som gör det möjligt att uppställa krav i lag på europeiska produktioner i tv och beställ-tv i tråd i enlighet med direktivet. Sådana krav ställs redan i dag när det gäller tv och beställ-tv som sänds genom etern.

AV-direktivet får enligt vår mening anses kräva att medlemsländerna inför bindande regler för att ge effekt åt direktivets innehåll. För att sådana regler ska bli möjliga fullt ut när det gäller direktivets regler om främjande av europeiska produktioner i tv och beställ-tv krävs ett undantag från huvudprincipen om etableringsfrihet i tråd i detta avseende. Ett sådant undantag föreslås därför. Krav på främjande av europeiska produktioner i trådsändningar får sägas innebära endast en marginell utökning av de krav som redan gäller.

Genom ett undantag från etableringsfriheten som infördes den 1 januari 2011 (se 3 kap. 1 § 4 YGL) blev det möjligt att uppställa krav på den som sänder program i tv genom tråd att utforma sändningarna på ett sådant sätt att programmen genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik blir tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Undantaget gäller inte beställ-tv i tråd.

Vi har övervägt om samma krav på tillgänglighet ska kunna ställas på beställ-tv i tråd. Med hänsyn till att det rör sig om tjänster av samma karaktär, om än tillhandahållna på olika sätt, är det rimligt att krav på tillgänglighet ska kunna ställas på beställ-tv i tråd i samma omfattning som när det gäller tv och beställ-tv genom etern och tv i tråd. Vi föreslår därför att det införs en bestämmelse som tillåter regler i vanlig lag om skyldighet för den som tillhandahåller tv-program på begäran genom överföringar i tråd som omfattas av databasregeln (beställ-tv) att utforma sändningarna på ett sådant sätt att programmen genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik blir tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

Förslag till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen

Härigenom föreskrivs i fråga om tryckfrihetsförordningen

dels att 1, 5, 7 och 10 kap. ska upphöra att gälla,

dels att nuvarande 2 kap. 3–18 §§ ska betecknas 2 kap. 3–23 §§, 3 kap. 3–6 §§ ska betecknas 3 kap. 3–8 §§, 6 kap. 2 och 3 §§ ska betecknas 6 kap. 2 och 3 samt 5 och 6 §§, 8 kap. 2–12 §§ ska betecknas 8 kap. 2–14 §§, 9 kap. 2–5 §§ ska betecknas 9 kap. 2–5 samt 7 och 8 §§, 11 kap. 1–5 §§ ska betecknas 11 kap. 1–6 §§, 12 kap. 1–16 §§ ska betecknas 12 kap. 1–23 §§, 13 kap. 3–6 §§ ska betecknas 13 kap. 3–10 §§ och 14 kap. 5 § ska betecknas 14 kap. 5 och 6 §§,

dels att 2 kap., 3 kap., 4 kap., 6 kap., 8 kap., 9 kap., 11 kap., 12 kap., 13 kap. och 14 kap. samt att rubrikerna till 2 kap., 3 kap., 4 kap., 6 kap., 8 kap., 9 kap., 11 kap., 12 kap. och 13 kap. samt rubrikerna närmast före 8 kap. 1 och 6 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fyra nya kapitel, 1, 5, 7 och 10 kap., tre nya paragrafer, 9 kap. 6 och 9 §§ samt 14 kap. 4 §, och närmast före 2 kap. 1–4, 9–17, 21 och 23 §§, 3 kap. 3 och 5–8 §§, 4 kap. 2, 4 och 5 §§, 6 kap. 2, 4 och 5 §§, 8 kap. 1, 3–11, 13 och 14 §§, 9 kap. 1, 4, 5, 7 och 8 §§, 11 kap. 1, 2 och 6 §§, 12 kap. 1, 3, 7, 8, 10, 11, 13, 14, 18–20, 22 och 23 §§, 13 kap. 1 och 5–7 §§, 14 kap. 1–6 §§ nya rubriker av följande lydelse,

dels att det ska införas två nya ikraftträdande- och övergångs-bestämmelser av följande lydelse.

1 kap. Tryckfriheten

1 § Tryckfriheten syftar till att säkerställa ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande.

Tryckfriheten innebär en frihet för var och en att i tryckt skrift uttrycka tankar, åsikter och känslor samt att offentliggöra allmänna handlingar och i övrigt lämna uppgifter i vilket ämne som helst. När tryckfriheten utövas ska bestämmelser i denna grundlag som skyddar enskildas rätt och allmän säkerhet iakttas.

Tryckfriheten innebär också en rätt för var och en att ge ut skrifter utan att en myndighet eller ett annat allmänt organ lägger ut hinder mot detta i förväg. Åtal för en skrifts innehåll får väckas först efter det att den har getts ut och då vid en laglig domstol. Ingen får straffas för en skrifts innehåll i andra fall än om innehållet strider mot tydlig lag som är meddelad för att bevara allmänt lugn men som inte håller tillbaka allmän upplysning.

För tryckfriheten får inga andra begränsningar finnas än de som följer av denna grundlag.

Tillämpningsområde

Olika typer av skrifter

2 § Denna grundlag är tillämplig på skrifter som har framställts i tryckpress.

Grundlagen ska också tillämpas på skrifter som har mångfaldigats genom fotokopiering eller någon liknande teknik, om

1. utgivningsbevis gäller för skriften, eller
2. skriften är försedd med en beteckning som visar att den är mångfaldigad och i anslutning till beteckningen tydliga uppgifter om vem som har mångfaldigat skriften och om ort och år för detta.

Vad som sägs i denna grundlag om skrifter som har framställts i tryckpress och om tryckning gäller, om inte annat anges, även skrifter och mångfaldigande som avses i andra stycket.

Även bilder, med eller utan åtföljande text, anses här som skrifter.

Tryckta skrifter

3 § En skrift anses som en tryckt skrift när den är utgiven.

En skrift anses utgiven när den har lämnats ut till försäljning eller för spridning på annat sätt i Sverige. Detta gäller dock inte en myndighets tryckta handlingar, om de inte är tillgängliga för var och en.

En skrift ska inte anses utlämnad för spridning i Sverige enbart på den grunden att den skickas härifrån till mottagare i utlandet.

Periodiska skrifter

4 § Med en periodisk skrift avses en tryckt skrift som enligt utgivningsplanen ska ges ut vid särskilda tider, under en bestämd titel och med minst fyra nummer eller häften årligen. Till skriften hör även löpsedlar och bilagor.

Har utgivningsbevis meddelats, anses skriften som periodisk till dess att beviset återkallas eller förklaras ha upphört.

Bilagor i form av program eller tekniska upptagningar

5 § Om ägaren till en periodisk skrift sprider eller låter sprida skriftens innehåll eller delar av detta i form av ett program som avses i yttrandefrihetsgrundlagen och som sänds eller som tillhandahålls ur en databas som avses i 1 kap. 4 § i den grundlagen, ska den versionen anses utgöra en bilaga till skriften vid tillämpning av denna grundlag. Det gäller dock endast om

- innehållet är särskilt anpassat till personer med funktionsnedsättning,
- innehållet återges oförändrat, och
- det anges hur innehållet har disponerats.

Vad som anges i första stycket gäller även när innehållet sprids i en teknisk upptagning som avses i yttrandefrihetsgrundlagen.

Bestämmelser om rätt till sändningar finns i 3 kap. yttrandefrihetsgrundlagen.

6 § Om en författare, utgivare eller förläggare som är ansvarig enligt 8 kap. för en skrift som inte är periodisk sprider eller låter sprida innehållet eller delar av detta i form av ett program som tillhandahålls ur en

databas som avses i 1 kap. 4 § yttrandefrihetsgrundlagen, ska detta innehåll anses vara en bilaga till skriften. Det gäller dock endast om innehållet återges oförändrat och det anges att innehållet är en bilaga enligt denna bestämmelse.

Prop. 2017/18:49
Bilaga 2

Grundläggande bestämmelser

Meddelarfrihet och anskaffarfrihet

7 § Det står var och en fritt att meddela uppgifter i vilket ämne som helst i syfte att göra dem offentliga i en tryckt skrift (meddelarfrihet). Denna frihet avser uppgifter som lämnas till

- en författare eller någon annan upphovsman till en framställning i en tryckt skrift,
- skriftens utgivare eller redaktion, eller
- ett företag för yrkesmässig förmedling av nyheter eller andra meddelanden till periodiska skrifter.

Det står också var och en fritt att anskaffa uppgifter i vilket ämne som helst i syfte att göra dem offentliga i en tryckt skrift eller att meddela uppgifter som avses i första stycket (anskaffarfrihet).

För dessa friheter finns inga andra begränsningar än de som följer av denna grundlag.

Censurförbud och förbud mot andra hindrande åtgärder

8 § En skrift får inte granskas före tryckningen av en myndighet eller ett annat allmänt organ. Förbud mot tryckning får aldrig förekomma.

Det är inte heller tillåtet för en myndighet eller ett annat allmänt organ att, på grund av skriftens innehåll, hindra tryckning eller utgivning av en skrift, om åtgärden inte har stöd i denna grundlag. Detsamma gäller i fråga om hinder mot spridning av en skrift bland allmänheten.

Exklusivitetsprincipen

9 § En myndighet eller ett annat allmänt organ får inte utan stöd i denna grundlag ingripa mot någon för att han eller hon i en tryckt skrift har missbrukat tryckfriheten eller medverkat till ett sådant missbruk. Inte heller får de utan stöd i denna grundlag av sådan anledning ingripa mot skriften.

Instruktion för tillämpningen

10 § Den som ska döma över missbruk av tryckfriheten eller på annat sätt vaka över att denna grundlag efterlevs bör alltid ha i åtanke att tryckfriheten är en grundval för ett fritt samhällsskick, alltid uppmärksamma ämnet och tanken mera än uttrycket, liksom syftet mera än framställnings sättet samt i tveksamma fall hellre fria än fälla.

Undantag från grundlagen

Vissa frågor som får regleras i lag

11 § Bestämmelserna i denna grundlag hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om upphovsmäns rätt till litterära eller konstnärliga verk eller framställares rätt till fotografisk bild, om upphovsrätten närliggande rättig-

heter och om förbud mot att återge ett verk på ett sätt som kränker den andliga odlingens intressen.

12 § Bestämmelserna i denna grundlag hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om

1. förbud mot kommersiella annonser vid marknadsföring av alkoholdrycker eller tobaksvaror,

2. förbud mot kommersiella annonser som används vid marknadsföring av andra varor än tobaksvaror eller av tjänster, om det i annonsen förekommer ett varukännetecken som är i bruk för en tobaksvara eller som enligt gällande bestämmelser om varumärken är registrerat eller inarbetat för en tobaksvara,

3. förbud mot kommersiella annonser vilket har meddelats till skydd för hälsa eller miljö enligt en förpliktelse som följer av medlemskapet i Europeiska unionen,

4. krav att införa och på ett visst sätt utforma varningstext, innehållsdeklaration eller annan liknande produktinformation om syftet är skydd för hälsa eller miljö eller konsumentskydd,

5. förbud mot offentliggörande i yrkesmässig kreditupplysningsverksamhet av kreditupplysning som innebär otillbörligt intrång i enskilds personliga integritet eller som innehåller oriktig eller missvisande uppgift, om ersättningsskyldighet för sådant offentliggörande, om krav på berättigat behov hos den som beställer kreditupplysningen, om skyldighet att lämna information till den som avses med upplysningen och om rättelse av oriktig eller missvisande uppgift, eller

6. ansvar och ersättningskyldighet som avser det sätt på vilket en uppgift eller underrättelse har anskaffats.

Uppgiftssamlingar med vissa personuppgifter

13 § Utan hinder av denna grundlag gäller vad som följer genom lag om förbud mot offentliggörande av uppgifter som ingår i en uppgiftssamling som har ordnats så att det är möjligt att söka efter eller sammanställa uppgifter om

1. en enskilds ras, etniska ursprung, politiska åsikter, religiösa eller filosofiska övertygelse, medlemskap i fackförening, hälsa, sexualliv, genetiska uppgifter, biometriska uppgifter, eller

2. att en enskild har begått lagöverträdelser genom brott, förekommer i fällande domar i brottmål eller varit föremål för straffprocessuella tvångsmedel.

Vad som anges i första stycket gäller endast om det med hänsyn till verksamheten och de former under vilka uppgiftssamlingen hålls tillgänglig finns särskilda risker för otillbörliga intrång i enskildas personliga integritet.

Undantag för barnpornografi

14 § Denna grundlag är inte tillämplig på pornografiska bilder av personer vars pubertetsutveckling inte är fullbordad eller som är under arton år.

2 kap.**Om allmänna handlingars
offentlighet****Allmänna handlingars offentlig-
het*****Grundläggande bestämmelser****Offentlighetsprincipen*

1 §

Till främjande av ett fritt meningsutbyte och *en* allsidig upplysning *skall varje svensk medborgare* ha rätt att *taga* del av allmänna handlingar.

Till främjande av ett fritt meningsutbyte, *en fri* och allsidig upplysning *och ett fritt konstnärligt skapande ska var och en* ha rätt att *ta* del av allmänna handlingar.

*Begränsning av offentlighets-
principen*

2 §

Rätten att *taga* del av allmänna handlingar får begränsas endast om det *är påkallat* med hänsyn till

1. rikets säkerhet eller dess förhållande till annan stat eller mellanfolklig organisation,

2. rikets centrala finanspolitik, penningpolitik eller valutapolitik,

3. myndighets verksamhet för inspektion, kontroll eller annan tillsyn,

4. intresset att förebygga eller beivra brott,

5. det allmännas ekonomiska intresse,

6. skyddet för *enskilds* personliga eller ekonomiska förhållanden,

7. intresset att bevara djur- eller växtart.

Begränsning av rätten att *taga* del av allmänna handlingar *skall angivas* noga i bestämmelse i en särskild lag eller, om *så i visst fall* *befinnes* lämpligare, i annan lag *var till* den särskilda lagen hänvisar. Efter bemyndigande i sådan

Rätten att *ta* del av allmänna handlingar får begränsas endast om det *krävs* med hänsyn till

1. rikets säkerhet eller dess förhållande till *en* annan stat eller *en* mellanfolklig organisation,

2. *den* centrala finanspolitiken, penningpolitiken eller valutapolitiken,

3. *myndigheters* verksamhet för inspektion, kontroll eller annan tillsyn,

4. intresset *av* att förebygga eller beivra brott,

5. det allmännas ekonomiska intresse,

6. skyddet för *enskildas* personliga eller ekonomiska förhållanden, eller

7. intresset *av* att bevara djur- eller växtart.

En begränsning av rätten att *ta* del av allmänna handlingar *ska anges* noga i en bestämmelse i en särskild lag eller, om *det anses* lämpligare *i ett visst fall*, i *en* annan

bestämmelse får dock regeringen genom förordning meddela närmare föreskrifter om bestämmelsens tillämplighet.

Utan hinder av andra stycket får i bestämmelse som där avses riksdagen eller regeringen tilläggas befogenhet att efter omständigheterna medgiva att viss handling lämnas ut.

lag som den särskilda lagen hänvisar till. Efter bemyndigande i en sådan bestämmelse får regeringen genom förordning meddela närmare föreskrifter om bestämmelsens tillämplighet.

Riksdagen eller regeringen får dock i en sådan bestämmelse som avses i andra stycket ges befogenhet att efter omständigheterna medge att en viss handling lämnas ut.

Vad som är allmän handling

Handling

3 §

Med handling förstås framställning i skrift eller bild samt upptagning som kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas endast med tekniskt hjälpmedel. Handling är allmän, om den förvaras hos myndighet och enligt 6 eller 7 § är att anse som inkommen till eller upprättad hos myndighet.

En upptagning som avses i första stycket anses förvarad hos myndighet, om upptagningen är tillgänglig för myndigheten med tekniskt hjälpmedel som myndigheten själv utnyttjar för överföring i sådan form att den kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas. En sammanställning av uppgifter ur en upptagning för automatiserad behandling anses dock förvarad hos myndigheten endast om myndigheten kan göra sammanställningen tillgänglig med rutinbetonade åtgärder.

En sammanställning av uppgifter ur en upptagning för automatiserad behandling anses dock inte förvarad hos myndigheten om sammanställningen innehåller personuppgifter och myndigheten enligt lag eller förordning saknar befogenhet att göra sammanställningen tillgänglig. Med person-

Med handling avses en framställning i skrift eller bild samt en upptagning som endast med tekniska hjälpmedel kan läsas eller avlyssnas eller uppfattas på annat sätt.

uppgift avses all slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person.

Prop. 2017/18:49
Bilaga 2

Handling som förvaras hos myndighet

4 §

En handling är allmän, om den förvaras hos en myndighet och enligt 9 eller 10 § är att anse som inkommen till eller upprättad hos en myndighet.

5 §

En upptagning som avses i 3 § anses förvarad hos en myndighet, om upptagningen är tillgänglig för myndigheten med tekniskt hjälpmedel som myndigheten själv utnyttjar för överföring i sådan form att den kan läsas eller avlyssnas eller uppfattas på annat sätt.

En sammanställning av uppgifter ur en upptagning för automatiserad behandling anses dock förvarad hos myndigheten endast om myndigheten kan göra sammanställningen tillgänglig med rutinbetonade åtgärder och inte annat följer av 6 §.

6 §

En sammanställning enligt 5 § andra stycket anses inte förvarad hos myndigheten om sammanställningen innehåller personuppgifter och myndigheten enligt lag eller förordning saknar befogenhet att göra sammanställningen tillgänglig. Med personuppgift avses all slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person.

4 §

Brev eller annat meddelande som är ställt personligen till den som innehar befattning vid myndighet anses som allmän handling, om handlingen gäller ärende eller

7 §

Brev eller annat meddelande som är ställt personligen till den som innehar befattning vid en myndighet anses som allmän handling, om handlingen gäller ett

annan fråga som *ankommer på myndigheten och ej är avsedd för mottagaren endast som innehavare av annan ställning.*

5 §

Med myndighet *likställs* i detta kapitel riksdagen och beslutande kommunal församling.

6 §

Handling anses *inkommen* till myndighet, när den har anlant till myndigheten eller kommit behörig befattningshavare till handa. I fråga om upptagning som avses i 3 § *första stycket* gäller i stället att den anses *inkommen* till myndighet när annan har gjort den tillgänglig för myndigheten på sätt som *angives i 3 § andra stycket.*

Tävlingsskrift, anbud eller *annan sådan handling* som enligt tillkännagivande *skall avlämnas* i förseglat omslag anses *ej inkommen* före den tidpunkt som har bestämts för öppnandet.

Åtgärd som någon *vidtager* endast som led i teknisk bearbetning eller teknisk lagring av handling, som *myndighet* har tillhandahållit, *skall ej* anses leda till att *handling* är *inkommen* till den myndigheten.

7 §

Handling anses upprättad hos myndighet, när den har expedierats. Handling som *ej* har expedierats anses upprättad när det ärende *till vilket* den hänför sig har slutbehandlats hos myndigheten eller, om handlingen *ej* hänför sig till visst ärende, när den har justerats av myndigheten eller *på annat sätt färdigställts.*

I stället för *vad* som *föreskrives* i

ärende eller *någon* annan fråga som *ska handläggas* av myndigheten.

8 §

Med myndighet *jämställs* i detta kapitel riksdagen och beslutande kommunal församling.

Inkommen handling

9 §

En handling anses *ha kommit in* till *en* myndighet, när den har anlant till myndigheten eller kommit behörig befattningshavare till handa. I fråga om *en* upptagning som avses i 3 § gäller i stället att den anses *ha kommit in* till myndigheten när *någon* annan har gjort den tillgänglig för myndigheten på *det* sätt som *anges i 5 §.*

Tävlingsskrifter, anbud eller *andra sådana handlingar* som enligt tillkännagivande *ska lämnas* i förseglat omslag anses *inte ha kommit in* före den tidpunkt som har bestämts för öppnandet.

En åtgärd som någon *vidtar* endast som *ett* led i *en* teknisk bearbetning eller teknisk lagring av *en* handling som *en myndighet* har tillhandahållit *ska inte* anses leda till att *handlingen* *har kommit in* till den myndigheten.

Upprättad handling

10 §

En handling anses upprättad hos *en* myndighet, när den har expedierats. *En* handling som *inte* har expedierats anses upprättad när det ärende *som* den hänför sig till har slutbehandlats hos myndigheten eller, om handlingen *inte* hänför sig till *ett* visst ärende, när den har justerats av myndigheten eller *färdigställts på annat sätt.*

I stället för *det* som *föreskrivs* i

första stycket gäller *att handling anses upprättad,*

1. diarium, journal samt sådant register eller annan förteckning som *föres* fortlöpande, när *handlingen har färdigställts för anteckning eller införing,*

2. dom och annat beslut, som enligt vad *därom* är föreskrivet *skall* avkunnas eller expedieras, samt protokoll och annan handling *i vad den hänför sig till* sådant beslut, när *beslutet har avkunnats eller expedierats,*

3. *annat myndighets* protokoll och därmed jämförliga anteckningar, när *handlingen har justerats av myndigheten eller på annat sätt färdigställts, dock ej protokoll hos riksdagens utskott, kommuns revisorer eller statliga kommittéer eller hos kommunal myndighet i ärende som denna endast bereder till avgörande.*

8 §

Har organ som ingår i eller är knutet till *ett verk eller liknande myndighetsorganisation överlämnat handling till annat organ inom samma myndighetsorganisation eller framställt handling för sådant överlämnande, skall handlingen ej anses som därigenom inkommen eller upprättad i annat fall än då organen uppträda som självständiga i förhållande till varandra.*

9 §

Hos myndighet tillkommen minnesanteckning som ej har expedie-

första stycket gäller *följande:*

1. Diarium, journal samt sådant register eller annan förteckning som *förs* fortlöpande *anses ha upprättats när de har färdigställts för anteckning eller införing.*

2. Dom och annat beslut, som enligt vad *som* är föreskrivet *ska* avkunnas eller expedieras, samt protokoll och annan handling *som hänför sig till ett* sådant beslut, *anses ha upprättats när beslutet har avkunnats eller expedierats.*

3. *Andra* protokoll *från en myndighet* och därmed jämförliga anteckningar *anses ha upprättats när de har justerats av myndigheten eller färdigställts på annat sätt.*

Det som sägs i andra stycket 3 gäller inte protokoll hos riksdagens utskott, en kommuns revisorer, statliga kommittéer eller hos en kommunal myndighet i ärende som denna endast bereder till avgörande.

Överlämnad handling

11 §

Har *ett* organ som ingår i eller är knutet till *en* myndighetsorganisation *lämnat över en handling till något annat organ inom samma myndighetsorganisation, anses handlingen som inkommen eller upprättad därigenom endast om organen uppträder som självständiga i förhållande till varandra.*

Detsamma gäller om en handling har framställts för att lämnas på det sätt som anges i första stycket.

Minnesanteckning, utkast och koncept

12 §

En minnesanteckning som har gjorts hos en myndighet och som

rats skall ej heller efter den tidpunkt då den enligt 7 § är att anse som upprättad anses som allmän handling hos myndigheten, om den icke tages om hand för arkivering. Med minnesanteckning förstås promemoria och annan uppteckning eller upptagning som har kommit till endast för ärendes föredragning eller beredning, dock ej till den del den har tillfört ärendet sakuppgift.

Utkast eller koncept till myndighets beslut eller skrivelse och annan därmed jämställd handling som ej har expedierats anses ej som allmän handling, såvida den icke tages om hand för arkivering.

10 §

Handling som förvaras hos en myndighet endast som led i teknisk bearbetning eller teknisk lagring för annans räkning anses inte som allmän handling hos den myndigheten.

Som allmän handling anses inte handling som en myndighet förvarar endast i syfte att kunna åter skapa information som har gått förlorad i en myndighets ordinarie system för automatiserad behandling av information (säkerhetskopiering).

11 §

Som allmän handling anses ej

1. brev, telegram eller annan sådan handling som har *inlämnats* till eller upprättats hos myndighet endast för befordran av meddelande,

2. meddelande eller annan hand-

inte har expedierats ska inte heller efter den tidpunkt då den enligt 10 § är att anse som upprättad anses som allmän handling hos myndigheten.

Minnesanteckningen anses dock som upprättad om den har tagits om hand för arkivering. Med minnesanteckning avses promemoria och annan uppteckning eller upptagning som har kommit till endast för föredragning eller beredning av ett ärende, dock inte i den del den har tillfört ärendet någon sakuppgift.

Utkast eller koncept till en myndighets beslut eller skrivelse och annan därmed jämställd handling som inte har expedierats anses inte som allmän handling. Handlingen anses dock vara allmän handling om den tas om hand för arkivering.

Teknisk bearbetning och säkerhetskopiering

13 §

En handling som förvaras hos en myndighet endast som *ett* led i en teknisk bearbetning eller teknisk lagring för *någon* annans räkning anses inte som allmän handling hos den myndigheten.

Som allmän handling anses inte *en* handling som en myndighet förvarar endast i syfte att kunna åter skapa information som har gått förlorad i en myndighets ordinarie system för automatiserad behandling av information (säkerhetskopiering).

Undantag

14 §

Som allmän handling anses *inte*

1. brev, telegram eller *någon* annan sådan handling som har *lämnats in* till eller upprättats hos en myndighet endast för befordran av *ett* meddelande,

2. meddelande eller annan hand-

ling som har *inlämnats* till eller upprättats hos myndighet endast för offentliggörande i periodisk skrift som *utgives* genom myndigheten,

3. tryckt skrift, ljud- eller bildupptagning eller annan handling som ingår i bibliotek eller som från enskild har tillförts allmänt arkiv uteslutande för förvaring och vård eller forsknings- och studieändamål eller privata brev, skrifter eller upptagningar som *eljest ha* överlämnats till myndighet uteslutande för ändamål som *nu angivits*,

4. upptagning av innehållet i handling som avses i 3, om upptagningen förvaras hos myndighet där den ursprungliga handlingen *ej* skulle vara att anse som allmän.

Det som föreskrivs i första stycket 3 om handling som ingår i bibliotek tillämpas inte på upptagning i en databas som en myndighet har tillgång till enligt avtal med en annan myndighet, om upptagningen är allmän handling hos den myndigheten.

ling som har *lämnats in* till eller upprättats hos *en* myndighet endast för offentliggörande i en periodisk skrift som *ges ut* genom myndigheten,

3. tryckt skrift, ljud- eller bildupptagning eller *någon* annan handling som ingår i *ett* bibliotek eller som från *en* enskild har tillförts *ett* allmänt arkiv uteslutande för förvaring och vård eller forsknings- och studieändamål eller privata brev, skrifter eller upptagningar som *annars har* överlämnats till *en* myndighet uteslutande för *något* ändamål som *anges här*,

4. *en* upptagning av innehållet i handling som avses i 3, om upptagningen förvaras hos *en* myndighet där den ursprungliga handlingen *inte* skulle vara att anse som allmän.

Det som föreskrivs i första stycket 3 om handling som ingår i bibliotek tillämpas inte på *en* upptagning i en databas som *en* myndighet har tillgång till enligt *ett* avtal med en annan myndighet, om upptagningen är allmän handling hos den myndigheten.

Utlämnande av allmänna handlingar

Rätten att ta del av allmänna handlingar

12 §

*Allmän handling som får lämnas ut skall på begäran genast eller så snart det är möjligt på stället utan avgift tillhandahållas den, som önskar taga del därav, så att handlingen kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas. Handling får även skrivas av, avbildas eller tagas i anspråk för ljudöverföring. Kan handling *ej* tillhandahållas utan att sådan del därav som *icke* får lämnas ut *röjes*, skall den i övriga delar göras till-*

15 §

*Den som begär ut en allmän handling som får lämnas ut ska genast eller så snart det är möjligt och utan avgift få ta del av handlingen på stället på ett sådant sätt att den kan läsas eller avlyssnas eller uppfattas på annat sätt. En handling får även skrivas av, avbildas eller tas i anspråk för ljudöverföring. Kan *en* handling *inte* tillhandahållas utan att *en* sådan del av handlingen som *inte* får lämnas ut *röjs*, ska den i övriga delar göras*

gänglig för sökanden i avskrift eller kopia.

Myndighet är *icke* skyldig att tillhandahålla handling på stället, om betydande hinder möter. *I fråga om upptagning som avses i 3 § första stycket föreligger ej heller sådan skyldighet, om sökanden utan beaktansvärd olägenhet kan taga del av upptagningen hos närbelägen myndighet.*

13 §

Den som önskar ta del av en allmän handling har även rätt att mot fastställd avgift få avskrift eller kopia av handlingen till den del *den* får lämnas ut. En myndighet är dock inte skyldig att i större utsträckning än vad som följer av lag lämna ut en upptagning för automatiserad behandling i annan form än utskrift. En myndighet är inte heller skyldig att framställa kopia av karta, ritning, bild eller *annan i 3 § första stycket avsedd upptagning än som nyss har angivits, om svårighet möter och handlingen kan tillhandahållas på stället.*

Begäran att få avskrift eller kopia av allmän handling *skall* behandlas skyndsamt.

14 §

Begäran att få *taga* del av allmän handling *göres* hos myndighet som förvarar handlingen.

Begäran prövas av myndighet som *angives* i första stycket. *Om särskilda skäl föranleda det, får dock i bestämmelse som avses i 2 § andra stycket föreskrivas att prövningen vid tillämpningen av bestämmelsen skall ankomma på annan myndighet. I fråga om*

tillgänglig för sökanden i avskrift eller kopia.

En myndighet är inte skyldig att tillhandahålla en handling på stället, om det möter betydande hinder. Detsamma gäller en upptagning som avses i 3 §, om sökanden utan beaktansvärd olägenhet kan ta del av upptagningen hos en närbelägen myndighet.

Kopior av allmänna handlingar

16 §

Den som önskar ta del av en allmän handling har även rätt att mot fastställd avgift få *en* avskrift eller kopia av handlingen till den del *handlingen* får lämnas ut. En myndighet är dock inte skyldig att i större utsträckning än vad som följer av lag lämna ut en upptagning för automatiserad behandling i annan form än utskrift. En myndighet är inte heller skyldig att framställa en kopia av karta, ritning, bild eller *någon annan upptagning som avses i 3 § än vad som följer av lag, om det skulle innebära svårigheter och handlingen kan tillhandahållas på stället.*

En begäran att få *en* avskrift eller kopia av allmän handling *ska* behandlas skyndsamt.

Prövning av begäran

17 §

En begäran att få *ta* del av en allmän handling *görs* hos den myndighet som förvarar handlingen.

Begäran prövas av *den* myndighet som *anges* i första stycket. *Om det finns särskilda skäl, får det dock föreskrivas i en bestämmelse som avses i 2 § andra stycket att prövningen vid tillämpningen av bestämmelsen ska göras av någon*

handling som är av synnerlig betydelse för rikets säkerhet kan även genom förordning föreskrivas att endast viss myndighet får pröva frågan om utlämnande. I *de nu nämnda fallen skall* begäran om utlämnande genast hänskjutas till behörig myndighet.

Myndighet får inte på grund av att någon begär att få taga del av allmän handling efterforska vem han är eller vilket syfte han har med sin begäran i större utsträckning än som behövs för att myndigheten skall kunna pröva om hinder föreligger mot att handlingen lämnas ut.

annan myndighet. I fråga om en handling som är av synnerlig betydelse för rikets säkerhet kan det även genom förordning föreskrivas att endast en viss myndighet får pröva frågan om utlämnande. I dessa fall ska begäran om utlämnande genast hänskjutas till en behörig myndighet.

18 §

En myndighet får inte på grund av att någon begär att få ta del av en allmän handling efterforska vem denne är eller vilket syfte han eller hon har med sin begäran i större utsträckning än vad som behövs för att myndigheten ska kunna pröva om det finns hinder mot att handlingen lämnas ut.

15 §

Om annan än riksdagen eller regeringen avslår begäran att få taga del av handling eller lämnar ut allmän handling med förbehåll, som inskränker sökandens rätt att yppa dess innehåll eller *eljest* förfoga över den, får sökanden *föra talan mot* beslutet. *Talan mot beslut av statsråd skall föras hos regeringen och talan mot beslut av annan myndighet hos domstol.*

I den i 2 § *omnämnda lagen skall närmare angivas hur talan mot beslut som avses i första stycket skall föras. Sådan talan skall alltid prövas skyndsamt.*

Angående rätt att föra talan mot beslut av myndighet som lyder under riksdagen är särskilt föreskrivet.

19 §

Om *någon* annan än riksdagen eller regeringen avslår en begäran att få ta del av en handling eller lämnar ut en allmän handling med förbehåll som inskränker sökandens rätt att yppa dess innehåll eller *annars* förfoga över den, får sökanden *överklaga* beslutet. *Beslut av statsråd ska överklagas till regeringen och beslut av någon annan myndighet ska överklagas till domstol.*

I den lag som avses i 2 § *ska det närmare anges hur beslut som avses i första stycket får överklagas. Ett överklagande ska alltid prövas skyndsamt.*

För beslut av en myndighet som lyder under riksdagen gäller särskilda bestämmelser om överklagande.

16 §

Anteckning om hinder att lämna ut allmän handling får göras endast på handling som omfattas av bestämmelse som avses i 2 § andra stycket. *Härvid skall tillämplig bestämmelse angivas.*

17 §

I lag får föreskrivas att regeringen eller beslutande kommunal församling får besluta att allmänna handlingar som hänför sig till myndighets verksamhet, vilken skall övertas av enskilt organ, får överlämnas till det organet för förvaring, om detta behöver handlingarna i verksamheten, utan att handlingarna därigenom upphör att vara allmänna. Ett sådant organ skall i fråga om överlämnade handlingar jämföras med myndighet vid tillämpningen av 12–16 §§.

I lag får även föreskrivas att regeringen får besluta att allmänna handlingar får överlämnas till Svenska kyrkan eller någon av dess organisatoriska delar för förvaring, utan att handlingarna därigenom upphör att vara allmänna. Detta gäller handlingar som senast den 31 december 1999 har kommit in till eller upprättats hos

1. myndigheter som har upphört och som har haft uppgifter som hänför sig till Svenska kyrkans verksamhet, eller

2. Svenska kyrkans beslutande församlingar.

Vid tillämpningen av 12–16 §§ skall Svenska kyrkan och dess

20 §

En anteckning om hinder att lämna ut allmän handling får göras endast på en handling som omfattas av en bestämmelse som avses i 2 § andra stycket. Den tillämpliga bestämmelsen ska anges.

Ytterligare bestämmelser om allmänna handlingar

Allmänna handlingar hos enskilda organ och hos Svenska kyrkan

21 §

Om en myndighets verksamhet ska övertas av ett enskilt organ, får det i lag föreskrivas att regeringen eller en beslutande kommunal församling får besluta att allmänna handlingar som hänför sig till den verksamheten och som organet behöver för verksamheten får överlämnas dit utan att handlingarna därigenom upphör att vara allmänna. Ett sådant organ ska i fråga om överlämnade handlingar jämföras med en myndighet när 15–20 §§ tillämpas.

22 §

I lag får det även föreskrivas att regeringen får besluta att allmänna handlingar får överlämnas till Svenska kyrkan eller någon av dess organisatoriska delar för förvaring, utan att handlingarna därigenom upphör att vara allmänna. Detta gäller handlingar som senast den 31 december 1999 har kommit in till eller upprättats hos

1. myndigheter som har upphört och som har haft uppgifter som hänför sig till Svenska kyrkans verksamhet, eller

2. Svenska kyrkans beslutande församlingar.

När 15–20 §§ tillämpas ska Svenska kyrkan och dess organisatoriska delar jämföras med en myndighet i fråga om överlämnade handlingar.

Bevarande och gallring

18 §

Grundläggande bestämmelser om hur allmänna handlingar skall bevaras samt om gallring och annat avhändande av sådana handlingar meddelas i lag.

23 §

Grundläggande föreskrifter om hur allmänna handlingar ska bevaras samt om gallring och annat avhändande av sådana handlingar får meddelas i lag.

3 kap.

Om rätt till anonymitet

Rätten till anonymitet

1 §

Författare till tryckt skrift vare ej skyldig att låta sitt namn eller sin pseudonym eller signatur utsättas å skriften. Vad nu sagts äger motsvarande tillämpning beträffande den som lämnat meddelande enligt 1 kap. 1 § tredje stycket, så ock i fråga om utgivare av tryckt skrift som ej är periodisk.

En författare till en tryckt skrift är inte skyldig att sätta ut namn, pseudonym eller signatur på skriften. Detsamma gäller för den som har meddelat uppgifter för offentliggörande enligt 1 kap. 7 § och för utgivare av en tryckt skrift som inte är periodisk.

2 §

I mål som rör tryckfrihetsbrott må fråga ej väckas om vem som är författare eller har lämnat meddelande enligt 1 kap. 1 § tredje stycket, ej heller om vem som är utgivare av tryckt skrift som ej är periodisk. Om för skrift, som ej är periodisk, författare eller utgivare har angivits å skriften med namn eller med pseudonym eller signatur, som enligt vad allmänt är känt åsyftar bestämd person, eller någon i skriftlig förklaring erkänt sig vara författaren eller utgivaren eller inför domstol i målet självmant avgivit sådant erkännande, må dock frågan om han är ansvarig behandlas i målet.

Fråga om vem som är ansvarig för brott enligt 7 kap. 3 § må utan hinder av första stycket handläggas i samma rättegång som mål som där anges.

I mål om ansvar, skadestånd eller särskild rättsverkan på grund av tryckfrihetsbrott får ingen ta upp frågan om vem som är författare eller vem som är meddelare enligt 1 kap. 7 §. Detsamma gäller frågan om vem som är utgivare till en tryckt skrift som inte är periodisk.

Om författare eller utgivare har angetts på en skrift som inte är periodisk, med namn eller med en pseudonym eller signatur som enligt vad som är allmänt känt syftar på en viss person, får dock frågan om han eller hon är ansvarig behandlas i målet. Detsamma gäller om någon i en skriftlig förklaring har uppgett sig vara författaren eller utgivaren eller självmant har lämnat en sådan uppgift i målet.

Frågan om vem som är ansvarig för brott enligt 7 kap. 22 eller 23 § får handläggas i samma rättegång som avses i första och andra styckena.

Tystnadsplikt

3 §

Den som har tagit befattning med tillkomsten eller utgivningen av tryckt skrift eller med framställning som var avsedd att införas i tryckt skrift och den som har varit verksam inom företag för utgivning av tryckta skrifter eller inom företag för yrkesmässig förmedling av nyheter eller andra meddelanden till periodiska skrifter får inte röja vad han därvid erfarit om vem som är författare eller har lämnat meddelande enligt 1 kap. 1 § tredje stycket eller är utgivare av skrift som inte är periodisk.

Tystnadsplikten enligt första stycket gäller inte

1. om den till vars förmån tystnadsplikten gäller har samtyckt till

Den som har tagit befattning med tillkomsten eller utgivningen av en tryckt skrift eller med en framställning som har varit avsedd att införas i en tryckt skrift får inte röja vad han eller hon då har fått veta om vem som är författare eller meddelare eller, i fråga om en skrift som inte är periodisk, utgivare.

Tystnadsplikt enligt första stycket gäller även för den som på något annat sätt har varit verksam inom ett företag för utgivning av tryckta skrifter eller inom ett företag för yrkesmässig förmedling av nyheter eller andra meddelanden till periodiska skrifter.

att hans identitet röjs,

2. om fråga om identiteten får väckas enligt 2 § första stycket,

3. om det rör sig om brott som anges i 7 kap. 3 § första stycket 1,

4. i den mån domstol, när det är fråga om brott enligt 7 kap. 2 § eller 3 § första stycket 2 eller 3, finner det erforderligt, att vid förhandling uppgift lämnas, huruvida den som är tilltalad eller skäligen misstänkt för den brottsliga gärningen har lämnat meddelandet eller medverkat till framställningen, eller

5. i den mån domstol i annat fall av hänsyn till ett allmänt eller enskilt intresse finner det vara av synnerlig vikt att uppgift om identiteten lämnas vid vittnesförhör eller förhör med en part under sanningsförsäkran.

Vid förhör som avses i andra stycket 4 eller 5 skall rätten noga vaka över att frågor inte ställs som kan inkräkta på tystnadsplikten.

4 §

Tystnadsplikt enligt 3 § gäller inte i följande fall:

1. Den till vars förmån tystnadsplikten gäller har samtyckt till att hans eller hennes identitet röjs.

2. Det är tillåtet enligt 2 § andra stycket att behandla frågan om identiteten.

3. Det rör sig om något av de brott av meddelare, författare eller andra upphovsmän eller av utgivare som avses i 7 kap. 22 § första stycket 1.

4. En domstol finner i fråga om brott enligt 7 kap. 21 § eller 22 § första stycket 2 eller 3 att det är nödvändigt att uppgifter lämnas om huruvida det är den som är tilltalad eller skäligen misstänkt för den brottsliga gärningen som har lämnat meddelandet eller medverkat till framställningen. Sådana uppgifter lämnas vid en

förhandling.

5. En domstol finner i något annat fall att det av hänsyn till ett allmänt eller enskilt intresse är av synnerlig vikt att en uppgift om identiteten lämnas vid vittnesförhör eller förhör med en part under sanningsförsäkran.

Vid förhör som avses i första stycket 4 eller 5 ska rätten noga vaka över att det inte ställs frågor som kan inkräkta på tystnadsplikten utöver vad som har medgetts i varje särskilt fall.

Efterforskningsförbud

4 §

Myndighet eller annat allmänt organ må ej efterforska författaren till framställning som införts eller varit avsedd att införas i tryckt skrift, den som utgivit eller avsett att utgiva framställning i sådan skrift eller den som lämnat meddelande enligt 1 kap. 1 § tredje stycket, i vidare mån än som erfordras för åtal eller annat ingripande mot honom som ej står i strid med denna förordning. Får efterforskning förekomma, skall därvid beaktas den i 3 § angivna tystnadsplikten.

Inte heller får en myndighet eller ett annat allmänt organ ingripa mot någon för att han eller hon i en tryckt skrift har brukat sin tryckfrihet eller medverkat till ett sådant bruk.

5 §

En myndighet eller ett annat allmänt organ får inte efterforska

1. författaren till en framställning som har införts eller varit avsedd att införas i en tryckt skrift,

2. den som har gett ut eller avsett att ge ut en framställning i en sådan skrift, eller

3. den som har meddelat uppgifter enligt 1 kap. 7 §.

Förbudet i första stycket hindrar inte efterforskning när det behövs för åtal eller något annat ingripande som inte står i strid med denna grundlag. I sådana fall ska den tystnadsplikt som anges i 3 § beaktas.

Repressalieförbud

6 §

En myndighet eller ett annat allmänt organ får inte ingripa mot någon för att han eller hon i en tryckt skrift har brukat sin tryckfrihet eller medverkat till ett sådant bruk.

Straff

5 §

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet mot författarens eller, i fall som avses i 1 §, mot utgivarens eller meddelarens vilja på tryckt skrift sätter ut dennes namn, pseudonym eller signatur eller åsidosätter sin tystnadsplikt enligt 3 §, döms till böter eller fängelse i högst ett år. Till samma straff döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet på skriften såsom författare, utgivare eller meddelare sätter ut namnet på eller pseudonym eller signaturen för annan person än den verkliga författaren, utgivaren eller meddelaren.

För efterforskning i strid med 4 § första meningen döms, om efterforskningen har skett uppsåtligt, till böter eller fängelse i högst ett år.

För uppsåtligt ingripande i strid med 4 § andra stycket döms, om åtgärden utgör avskedande, uppsägning, meddelande av disciplinpåföljd eller en liknande åtgärd, till böter eller fängelse i högst ett år.

Allmänt åtal för brott som avses i första stycket får väckas endast om målsäganden anmält brottet till åtal.

6 §

Med författare likställes i detta kapitel annan som är att anse som upphovsman till framställning som införts eller är avsedd att införas i tryckt skrift.

7 §

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som

1. uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot sin tystnadsplikt enligt 3 §,

2. uppsåtligen eller av oaktsamhet på en tryckt skrift sätter ut namn på eller pseudonym eller signatur för en författare eller, i fall som avses i 1 §, meddelare eller utgivare mot hans eller hennes vilja,

3. uppsåtligen eller av oaktsamhet på en tryckt skrift sätter ut namn på eller pseudonym eller signatur för någon som uppges vara författare, utgivare eller meddelare men som inte är det,

4. uppsåtligen efterforskar i strid med 5 §, eller

5. uppsåtligen ingriper i strid med 6 §, om åtgärden utgör avskedande, uppsägning, meddelande av disciplinpåföljd eller en liknande åtgärd.

Allmänt åtal för brott som avses i första stycket 1–3 får väckas endast om målsäganden har anmält brottet till åtal.

Andra upphovsmän än författare

8 §

Det som sägs i detta kapitel om författare gäller även andra upphovsmän till framställningar som har införts eller varit avsedda att införas i en tryckt skrift.

4 kap.

Om tryckta skrifers framställning **Rätten att trycka skrifter**

1 §

Rätt att själv eller med biträde av andra genom tryckpress framställa tryckalster skall tillkomma varje svensk medborgare eller svensk juridisk person.

Var och en har rätt att själv eller med hjälp av andra trycka skrifter.

Ursprungsuppgifter

2 §

Skrift, som i riket framställes genom tryckpress eller som här mångfaldigas genom stencilering, fotokopiering eller liknande tekniskt förfarande och för vilken gäller utgivningsbevis, skall innehålla tydliga uppgifter om vem som har tryckt eller eljest mångfaldigat skriften samt om ort och år för mångfaldigandet, om skriften är avsedd att utgivas i riket och ej är att hänföra till bild- eller tillfällighetstryck.

En skrift som är tryckt i Sverige och avsedd att ges ut här ska innehålla tydliga uppgifter om vem som har tryckt skriften samt om ort och år för tryckningen.

Detsamma gäller en skrift som är mångfaldigad här genom fotokopiering eller någon liknande teknik och för vilken utgivningsbevis gäller.

Skyldigheten att sätta ut uppgifter enligt första stycket gäller inte bild- eller tillfällighetstryck enligt 3 §.

Om utsättande av uppgifter som avses i första stycket å skrift, som mångfaldigas genom stencilering, fotokopiering eller liknande tekniskt förfarande och för vilken ej gäller utgivningsbevis, är föreskrivet i 1 kap. 5 § första stycket.

3 §

Med bild- eller tillfällighetstryck förstås i denna förordning vykort och bildalbum, visitkort och notifikationer, adresskort, etiketter, blanketter, reklam- och emballagestryck samt annat affärstryck även som andra sådana tryckalster, allt under förutsättning att på grund av texten eller vad eljest framställes tryckfrihetsmissbruk kan anses utslutet.

Med bild- eller tillfällighetstryck avses i denna grundlag vykort och bildalbum, visitkort och notifikationer, adresskort, etiketter, blanketter samt affärstryck såsom reklam- och emballagestryck och andra sådana trycksaker. En förutsättning är att missbruk av tryckfriheten kan anses utslutet på grund av texten eller framställningen i övrigt.

4 §

Om skyldighet att bevara exemplar av tryckt skrift för granskning och att lämna exemplar av skrift till bibliotek eller arkiv föreskrives i lag.

Föreskrifter om skyldighet att bevara exemplar av tryckta skrifter för granskning och att lämna exemplar av sådana skrifter till bibliotek eller arkiv får meddelas i lag.

1 kap. 7 § andra stycket tredje meningen

1 lag får föreskrivas om särskild skyldighet att spela in sådana program och bevara tekniska upptagningar samt att tillhandahålla dessa.

4 § andra stycket

Detsamma gäller föreskrifter om skyldighet att spela in program och bevara tekniska upptagningar som avses i 1 kap. 5 och 6 §§ samt att tillhandahålla dessa.

Straff

5 §

Den som framställer skrift och därvid bryter mot 2 § första stycket dömes till böter eller fängelse i högst ett år.

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som framställer en skrift och bryter mot 2 § första eller andra styckena.

5 kap. Rätten att ge ut periodiska skrifter

Ägare och utgivare

1 § En periodisk skrift ska ha en utgivare.

Utgivaren utses av skriftens ägare.

Behörighetskrav

2 § Var och en får vara ägare till en periodisk skrift.

3 § En utgivare till en periodisk skrift ska ha hemvist i Sverige. Den som är underårig eller i konkurs eller som har förvaltare enligt särskilda bestämmelser i lag får inte vara utgivare.

Utgivarens befogenhet

4 § Utgivaren ska ha befogenhet att utöva tillsyn över skriftens utgivning och bestämma över dess innehåll så att ingenting får föras in i den mot hans eller hennes vilja. Varje inskränkning i denna befogenhet ska vara utan verkan.

Anmälan om utgivare

5 § När utgivare har utsetts, ska ägaren anmäla detta till en myndighet som anges i lag. Anmälan ska innehålla uppgift om utgivarens namn och

hemvist. Den ska även innehålla bevis om att utgivaren är behörig enligt 3 § och en förklaring om att han eller hon har åtagit sig uppdraget.

6 § Om utgivaren inte längre är behörig eller om utgivarens uppdrag kommer att upphöra av något annat skäl, ska ägaren genast utse en ny utgivare och anmäla detta enligt 5 §. Anmälan ska om möjligt även innehålla bevis om att den förra utgivaren har fått del av anmälan.

Ställföreträdare för utgivare

7 § En utgivare får utse en eller flera ställföreträdare. När ställföreträdare har utsetts, ska detta anmälas till den myndighet som avses i 5 §. Till sammans med anmälan ska det lämnas ett bevis om att ställföreträdaren uppfyller behörighetsvillkoren för utgivare och har åtagit sig uppdraget och att ägaren har godkänt ställföreträdaren.

För ställföreträdare gäller 3 §. Om utgivarens uppdrag upphör faller också uppdraget som ställföreträdare.

8 § Om anmälan av ställföreträdare har gjorts enligt 7 §, får utgivaren överlämna åt ställföreträdaren att i utgivarens ställe utöva den befogenhet som utgivaren har enligt 4 §.

Kan det antas att utgivaren på grund av sjukdom eller av annan tillfällig orsak oavbrutet under minst en månad inte kommer att utöva befogenheten som utgivare, ska han eller hon snarast överlämna denna till en ställföreträdare. Finns det ingen ställföreträdare, ska utgivaren genast utse en ställföreträdare och anmäla detta enligt 5 §. Detsamma gäller om uppdraget för den som har utsetts till ställföreträdare kommer att upphöra.

Uppgift om utgivare

9 § På varje nummer eller häfte av en periodisk skrift ska utgivarens namn sättas ut. När en ställföreträdare har trätt in anges i stället ställföreträdarens namn.

Utgivningsbevis

Utfärdande

10 § En periodisk skrift får inte ges ut innan det har utfärdats ett bevis om att det inte finns något hinder mot utgivning enligt denna grundlag (utgivningsbevis).

Utgivningsbevis meddelas av den myndighet som avses i 5 §. Ansökan görs av skriftens ägare. I ansökan ska skriftens titel, utgivningsort och utgivningsplan anges.

11 § Utgivningsbevis får inte utfärdas innan det har gjorts en anmälan om utgivare enligt 5 §.

En ansökan får avslås om skriftens titel lätt kan förväxlas med titeln på någon annan skrift med giltigt utgivningsbevis.

Giltighet och förnyelse

12 § Ett utgivningsbevis gäller i tio år. Därefter upphör beviset.

Beviset får förnyas efter ansökan av skriftens ägare, varje gång för tio år från utgången av den föregående tioårsperioden.

Prop. 2017/18:49
Bilaga 2

Återkallelse

13 § Ett utgivningsbevis får återkallas i följande fall:

1. Ägaren har anmält att skriftens utgivning upphört.
2. Det finns ingen utgivare eller utgivaren uppfyller inte behörighetsvillkoren enligt 3 § och en behörig utgivare utses inte omedelbart.
3. Det har gått sex månader från dagen då utgivningsbeviset utfärdades, utan att skriften kommit ut.
4. Skriften har under något av de två senaste kalenderåren inte kommit ut med minst fyra nummer eller häften på särskilda tider.
5. Det visas inom sex månader från första gången skriften kom ut att beviset inte borde ha utfärdats med hänsyn till bestämmelsen i 11 § andra stycket.
6. Titeln på en skrift har typografiskt sett getts en sådan likhet med titeln på en annan skrift med utgivningsbevis att förväxling lätt kan ske och rättelse vidtas inte omedelbart.

14 § Om ett utgivningsbevis har återkallats enligt 13 § första stycket 2, 4 eller 6, krävs medgivande av skriftens ägare för att utgivningsbevis ska meddelas för en annan skrift med en titel som har en sådan likhet att de lätt kan förväxlas. Medgivande behövs dock inte om det har gått två år efter återkallelsen.

Detsamma gäller om det tidigare utgivningsbeviset har förklarats ha upphört.

15 § Det får i lag meddelas närmare föreskrifter om

1. skyldighet att anmäla ändrade förhållanden i fråga om utgivningsort och utgivningsplan,
2. giltighet och förnyelse av utgivningsbevis, och
3. återkallelse av utgivningsbevis.

Straff

16 § Till böter döms

1. ägare till en periodisk skrift som ges ut utan att utgivningsbevis finns,
2. ägare till en periodisk skrift för vilken en ny utgivare inte utses och anmäls enligt 6 §,
3. utgivare som inte överlämnar sitt uppdrag till ställföreträdare enligt 8 §,
4. den som ger ut en periodisk skrift för vilken utgivningsförbud har meddelats enligt denna grundlag eller som uppenbart utgör en fortsättning av en sådan skrift, eller
5. den som på en periodisk skrift låter ange sitt namn som utgivare eller ställföreträdare utan att vara behörig.

Om skriften har förklarats vara brottslig eller omständigheterna är synnerligen försvårande av något annat skäl, är straffet fängelse i högst ett år.

17 § Till straff enligt 16 § döms även den som i en ansökan, anmälan eller förklaring som avses i detta kapitel medvetet lämnar oriktiga uppgifter.

18 § Till penningböter döms utgivare som inte sätter ut uppgifter om utgivarens namn på det sätt som anges i 9 §. Detsamma gäller ställföreträdare som har trätt in som utgivare.

19 § I lag får det föreskrivas om straff för den som bryter mot en föreskrift i lag som har meddelats med stöd av 15 § 1.

6 kap.

Om tryckta skrifers spridning

Rätten att sprida tryckta skrifter

1 §

Rätt att själv eller med biträde av andra till salu hålla, försända eller annorledes sprida tryckta skrifter skall tillkomma varje svensk medborgare eller svensk juridisk person.

Var och en har rätt att själv eller med hjälp av andra sprida tryckta skrifter.

Undantag

2 §

Utan hinder av denna förordning gälle vad i lag är stadgat för det fall att någon

1. *förevisar pornografisk bild på eller vid allmän plats genom skyltning eller annat liknande förfarande på sätt som är ägnat att väcka allmän anstöt eller utan föregående beställning med posten sänder eller på annat sätt tillställer någon sådan bild;*

2. *bland barn och ungdom sprider tryckt skrift, som genom sitt innehåll kan verka förråande eller eljest medföra allvarlig fara för de ungas sedliga fostran.*

Beträffande spridande av sådan karta över Sverige eller del därav som innehåller upplysning av betydelse för rikets försvar, eller av därmed jämförlig ritning eller bild meddelas närmare bestämmelser i lag.

Utan hinder av denna grundlag gäller vad som föreskrivs i lag, när någon

1. *visar en pornografisk bild på eller vid en allmän plats genom skyltning eller annat liknande förfarande på ett sätt som är ägnat att väcka allmän anstöt eller utan föregående beställning sänder eller tillställer på annat sätt en sådan bild till någon, eller*

2. *bland barn och ungdom sprider en tryckt skrift som genom sitt innehåll kan verka förråande eller annars medföra allvarlig fara för de unga.*

3 §

I lag får det meddelas föreskrifter om spridning genom tryckta skrifter av kartor, ritningar eller bilder som återger Sverige helt eller delvis och innehåller upplysningar av betydelse för rikets försvaret.

Skyldighet att befordra tryckta skrifter

4 §

För tryckt skrifts försändande genom postbefordringsföretag eller annan allmän trafikanstalt skola ej på grund av skriftens innehåll gälla särskilda inskränkningar eller villkor. Vad nu sagts skall dock ej avse försändande, som innebär överträdelse av vad i 3 § är stadgat.

Allmän trafikanstalt, som tagit tryckt skrift för befordran, skall ej anses som skriftens utspridare.

Den som enligt vad som följer av lag eller annan författning har en skyldighet att befordra tryckta skrifter får inte på grund av innehållet vägra eller ställa särskilda villkor för att utföra denna skyldighet. Detta gäller dock inte om befordran skulle innebära en sådan överträdelse som avses i 5 och 6 §§.

Den som har en skyldighet enligt första stycket och som har tagit emot en periodisk skrift för befordran ska inte anses som skriftens utspridare.

Straff

3 §

Saknar skrift, som avses i 4 kap. 2 § första stycket, där föreskriven uppgift eller är sådan uppgift eller uppgift enligt 1 kap. 5 § första stycket 2 å skrift, som där åsyftas, utspridaren vederligt, oriktig, straffes utspridaren med penningböter.

För spridande av tryckt skrift som, utspridaren vederligt, lagts under beslag eller förklarats konfiskerad eller utgivits i strid mot förbud som enligt denna förordning meddelats för skriftens utgivning eller uppenbart utgör fortsättning av skrift som avses med sådant förbud, vare straffet böter eller fängelse i högst ett år.

5 §

Till penningböter döms den som sprider en tryckt skrift som saknar en uppgift som avses i 4 kap. 2 §. Detsamma gäller om en sådan uppgift eller en uppgift som avses i 1 kap. 2 § andra stycket 2 är oriktig och spridaren känner till detta.

6 §

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som sprider en tryckt skrift i vetskap om att den

1. har tagits i beslag eller förklarats konfiskerad,

2. har getts ut i strid med ett utgivningsförbud som har meddelats enligt denna grundlag, eller

3. uppenbart utgör en fortsättning av en skrift som omfattas av ett sådant förbud som avses i 2.

7 kap. Tryckfrihetsbrott

Vad som är tryckfrihetsbrott

Gärningar som är tryckfrihetsbrott

1 § Med beaktande av tryckfrihetens syfte att säkerställa ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande ska de gärningar som anges i 2–20 §§ anses vara tryckfrihetsbrott, om de begås i en tryckt skrift och är straffbara enligt lag.

Olaga hot

2 § Som tryckfrihetsbrott anses olaga hot som innebär att någon hotar någon annan med brottslig gärning på ett sätt som är ägnat att hos den hotade framkalla allvarlig fruktan för egen eller någon annans säkerhet till person eller egendom.

Förtal

3 § Som tryckfrihetsbrott anses förtal som innebär att någon utpekar någon annan som brottslig eller klandervärd i sitt levnadssätt eller annars lämnar en uppgift som är ägnad att utsätta denne för andras missaktning.

Förtal av avliden medför ansvar, om gärningen är sårande för de efterlevande eller annars kan anses kränka den frid som bör tillkomma den avlidne.

Det ska inte dömas till ansvar om det med hänsyn till omständigheterna var försvarligt att lämna uppgift i saken och han eller hon visar att uppgiften var sann eller att han eller hon hade skälig grund för den.

Förolämpning

4 § Som tryckfrihetsbrott anses förolämpning som innebär att någon smädar någon annan genom kränkande tillmäle eller beskyllning eller genom annat skymfligt beteende mot honom eller henne.

Uppvigling

5 § Som tryckfrihetsbrott anses uppvigling som innebär att någon uppmanar eller på annat sätt söker förleda till brottslig gärning, svikande av

Hets mot folkgrupp

6 § Som tryckfrihetsbrott anses hets mot folkgrupp som innebär att någon hotar eller uttrycker missaktning för en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse eller sexuell läggning.

Olaga våldsskildring

7 § Som tryckfrihetsbrott anses olaga våldsskildring som innebär att någon i bild skildrar sexuellt våld eller tvång med uppsåt att bilden sprids, om inte gärningen med hänsyn till omständigheterna är försvarlig.

Hot mot tjänsteman

8 § Som tryckfrihetsbrott anses hot mot tjänsteman som innebär att någon med hot om våld förgriper sig på någon annan för att tvinga fram, hindra eller hämnas för en åtgärd

1. i dennes myndighetsutövning,

2. i annan verksamhet som omfattas av samma skydd som är förenat med myndighetsutövning, eller

3. vid biträde till åtgärd som omfattas av sådant skydd.

Detsamma gäller om någon på detta sätt förgriper sig mot den som tidigare har utövat eller biträtt vid sådan verksamhet, för vad denne då gjort eller underlåtit att göra.

För försök eller förberedelse till sådant hot mot tjänsteman döms det till ansvar, såvida inte brottet, om det hade fullbordats, skulle ha varit att anse som ringa.

Övergrepp i rättssak

9 § Som tryckfrihetsbrott anses övergrepp i rättssak som innebär att någon med hot om våld angriper någon annan

1. för att denne har gjort en anmälan, fört talan, avlagt vittnesmål eller annars vid förhör avgett en utsaga hos en domstol eller annan myndighet, eller

2. för att hindra denne från en sådan åtgärd som anges i 1.

Detsamma gäller om någon med hot om gärning som medför lidande, skada eller olägenhet angriper någon annan för att denne har avlagt vittnesmål eller annars avgett en utsaga vid förhör hos en myndighet eller för att hindra honom eller henne från att avge en sådan utsaga.

Uppror

10 § Som tryckfrihetsbrott anses uppror som förövats med uppsåt att statskicket, med vapenmakt eller annars med våldsamma medel, ska omstörtas eller att åtgärd eller beslut av statschefen, regeringen, riksdagen eller högsta domarmakten på så sätt ska framtvingas eller hindras, om gärningen innebär en fara för uppsåtets förverkligande.

För försök, förberedelse eller stämpling till sådant uppror döms det till ansvar.

Brott mot medborgerlig frihet

11 § Som tryckfrihetsbrott anses brott mot medborgerlig frihet som innebär att någon utövar olaga hot med uppsåt att påverka den allmänna åsiktsbildningen eller inkräkta på handlingsfriheten inom en politisk organisation eller yrkes- eller näringsammanslutning och därigenom sätter yttrande-, församlings- eller föreningsfriheten i fara.

För försök till sådant brott mot medborgerlig frihet döms det till ansvar.

Högförräderi

12 § Som tryckfrihetsbrott anses högförräderi som förövats med uppsåt att riket eller en del av det, med våldsamma eller annars lagstridiga medel eller med utländskt bistånd, ska läggas under främmande makt eller bringas i beroende av sådan makt eller att del av riket på så sätt ska lösryckas, om handlingen innebär en fara för uppsåtets förverkligande.

Detsamma gäller om någon med uppsåt att åtgärd eller beslut av statschefen, regeringen, riksdagen eller högsta domarmakten ska framtvingas eller hindras med utländskt bistånd, om handlingen innebär en fara för detta.

För försök, förberedelse eller stämpling till sådant högförräderi döms det till ansvar.

Krigsanstiftan

13 § Som tryckfrihetsbrott anses krigsanstiftan som innebär att någon med utländskt bistånd framkallar fara för att riket ska invecklas i krig eller andra fientligheter.

Spioneri

14 § Som tryckfrihetsbrott anses spioneri som innebär att någon genom att gå främmande makt till handa obehörigen befordrar, lämnar eller röjer en uppgift rörande försvarsverk, vapen, förråd, import, export, tillverkningsätt, underhandlingar, beslut, eller något förhållande i övrigt, vars uppenbarande för främmande makt kan medföra men för Sveriges säkerhet. Detta gäller vare sig uppgiften är riktig eller inte.

För försök, förberedelse eller stämpling till sådant spioneri döms det till ansvar.

Obehörig befattningsmed hemlig uppgift

15 § Som tryckfrihetsbrott anses obehörig befattningsmed hemlig uppgift som innebär att någon, utan syfte att gå främmande makt tillhanda, obehörigen befordrar, lämnar eller röjer en uppgift rörande något förhållande av hemlig natur, vars uppenbarande för främmande makt kan medföra men för rikets försvar eller för folkförsörjningen vid krig eller av krig föranledda utomordentliga förhållanden eller annars för rikets säkerhet. Detta gäller vare sig uppgiften är riktig eller inte.

För försök eller förberedelse till sådan obehörig befattningsmed hemlig uppgift döms det till ansvar.

Detsamma gäller stämpling till sådant brott, om detta är att anse som grovt. Vid denna bedömning ska det särskilt beaktas, om gärningen inne-

fattade tillhandagående av främmande makt eller var av synnerligen farlig beskaffenhet med hänsyn till pågående krig eller rörde något förhållande av stor betydelse eller om den brottslige röjde vad som på grund av allmän eller enskild tjänst hade betrots honom eller henne.

Vårdslöshet med hemlig uppgift

16 § Som tryckfrihetsbrott anses vårdslöshet med hemlig uppgift som innebär att någon av grov oaktsamhet begår en gärning som avses i 15 §.

Landsförräderi eller landssvek

17 § Som tryckfrihetsbrott anses sådant landsförräderi eller landssvek som innebär att någon, när riket är i krig eller bestämmelser i lag om sådant brott tillämpas av andra skäl,

1. missleder eller förräder dem som är verksamma för rikets försvar eller förleder dem till myteri, trolöshet eller modlöshet,

2. förräder egendom som är av betydelse för totalförsvaret, eller

3. begår någon annan liknande förrädisk gärning som är ägnad att medföra men för totalförsvaret eller innefattar bistånd åt fienden.

För försök, förberedelse eller stämpling till sådant landsförräderi eller landssvek döms det till ansvar.

Landsskadlig vårdslöshet

18 § Som tryckfrihetsbrott anses landsskadlig vårdslöshet som innebär att någon av oaktsamhet begår en gärning som avses i 17 §.

Ryktesspridning till fara för rikets säkerhet

19 § Som tryckfrihetsbrott anses ryktesspridning till fara för rikets säkerhet som innebär att någon, då riket är i krig eller bestämmelser i lag om sådant brott tillämpas av andra skäl, sprider falska rykten eller andra osanna påståenden, som är ägnade att framkalla fara för rikets säkerhet, eller till främmande makt framför eller låter framkomma sådana rykten eller påståenden eller bland krigsmän sprider falska rykten eller andra osanna påståenden som är ägnade att framkalla trolöshet eller modlöshet.

Offentliggörandebrott

20 § Som tryckfrihetsbrott anses också att någon

1. uppsåtligen offentliggör en allmän handling som inte är tillgänglig för var och en, om han eller hon har fått tillgång till handlingen i allmän tjänst, under utövande av tjänsteplikt eller i något därmed jämförbart förhållande,

2. offentliggör en uppgift och därvid uppsåtligen åsidosätter en tystnadsplikt som anges i en särskild lag, eller

3. när riket är i krig eller omedelbar krigsfara offentliggör en uppgift om förhållanden vars röjande enligt lag innefattar annat brott mot rikets säkerhet än de som anges i 12–16 §§.

Undantag

21 § Ett tillkännagivande i en annons eller i ett annat sådant meddelande ska inte anses vara ett tryckfrihetsbrott om det inte omedelbart av med-

delandets innehåll framgår att ansvar för ett sådant brott kan bli aktuellt. Är meddelandet straffbart tillsammans med en omständighet som inte omedelbart framgår av meddelandets innehåll, gäller vad som föreskrivs i lag.

Detsamma gäller ett meddelande som genom chiffer eller på något annat sätt är hemligt för allmänheten.

Meddelar- och anskaffarbrott

Brott av meddelare

22 § Om någon meddelar en uppgift i syfte att göra den offentlig i en tryckt skrift enligt 1 kap. 7 § första stycket och därigenom gör sig skyldig till något av följande brott, gäller vad som föreskrivs i lag om ansvar för det brottet:

1. högförräderi, spioneri, grovt spioneri, grov obehörig befattningsmed hemlig uppgift, uppror, landsförräderi, landssvek eller försök, förberedelse eller stämpling till ett sådant brott,

2. oriktigt utlämnande av en allmän handling som inte är tillgänglig för var och en eller tillhandahållande av en sådan handling i strid med en myndighets förbehåll vid dess utlämnande, när gärningen är uppsåtlig, och

3. uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt i de fall som anges i en särskild lag.

Första stycket gäller också om brottet begås av någon som, utan att vara ansvarig enligt 8 kap., medverkar som författare eller annan upphovsman eller som utgivare till en framställning som är avsedd att införas i en tryckt skrift.

I fråga om föreskrifter som avses i första stycket 3 tillämpas 2 kap. 22 § första stycket regeringsformen.

Brott av anskaffare

23 § Om någon anskaffar en uppgift i syfte att göra den offentlig i en tryckt skrift eller för att lämna ett meddelande enligt 1 kap. 7 § andra stycket och därigenom gör sig skyldig till ett brott som anges i 22 § andra stycket 1, gäller vad som föreskrivs i lag om det brottet.

Ytterligare bestämmelser om tryckfrihetsbrott

Påföljd

24 § Vad som föreskrivs i lag om påföljd för brott gäller även tryckfrihetsbrott.

Vid bestämmande av påföljd ska det särskilt beaktas om en publicerad uppgift har rättats och rättelsen därefter offentliggjorts på ett lämpligt sätt.

Publicering av domen

25 § Om den tilltalade döms för förtal eller förolämpning i en periodisk skrift enligt 3 eller 4 §, får domstolen efter yrkande besluta att domen ska föras in i skriften.

26 § En tryckt skrift som innehåller tryckfrihetsbrott får konfiskeras.

Konfiskering innebär att alla exemplar av skriften som är avsedda att spridas ska förstöras. Konfiskering innebär även att åtgärder vidtas så att formar, stenar, stereotyper, plåtar och annan liknande utrustning inte kan missbrukas.

Bestämmelsen i 24 § andra stycket tillämpas även vid konfiskering.

Borttagande ur en databas som innehåller bilagor

27 § Om ett sådant tillhandahållande ur en databas som avses i 1 kap. 5 och 6 §§ innefattar tryckfrihetsbrott, får domstolen besluta att det brottsliga yttrandet ska tas bort ur databasen.

Krav på att ett yttrande ska tas bort kan framställas trots att straff för brottet inte kan dömas ut på grund av preskription.

28 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som inte tar bort ett yttrande ur en databas, trots att han eller hon vet att en domstol enligt 27 § har beslutat att yttrandet ska tas bort ur databasen.

Utgivningsförbud

29 § Om riket befinner sig i krig, får rätten i samband med konfiskering av en periodisk skrift meddela förbud mot att ge ut skriften under en viss tid. Ett sådant förbud får meddelas endast vid brott som avses i 10 §, 12–14 §§, 15 §, om brottet är att anse som grovt, samt 17 §. Förbudet får gälla i högst sex månader från det att domen i tryckfrihetsmålet har fått laga kraft.

I fråga om konfiskering av en periodisk skrift som sprids i strid med ett utgivningsförbud eller uppenbart utgör en fortsättning av en skrift som avses med ett sådant förbud, gäller vad som föreskrivs i lag om förverkande av föremål på grund av brott.

8 kap.

Ansvarighetsregler

Ansvarighet för tryckfrihetsbrott

Om ansvaret för periodisk skrift

Periodiska skrifter

Utgivare och ställföreträdare

1 §

För tryckfrihetsbrott genom periodisk skrift svare den som var anmäld som utgivare, då skriften utgavs.

Var ställföreträdare anmäld och har han inträtt som utgivare, svare ställföreträdaren.

Ansvarig för tryckfrihetsbrott i en periodisk skrift är den som var anmäld som utgivare när skriften gavs ut. Har en ställföreträdare anmälts och inträtt som utgivare, är i stället han eller hon ansvarig.

2 §

Fanns ej utgivningsbevis, då

skriften utgavs, eller var utgivare, som enligt 1 § första stycket har att svara, ej längre behörig eller hade hans uppdrag eljest upphört, svare skriftens ägare.

Ägare vare ock ansvarig, om utgivaren var utsedd för skens skull eller denne eljest, då skriften utgavs, uppenbart icke innehade den befogenhet, som enligt 5 kap. 3 § skall tillkomma honom.

Var ställföreträdare, vilken inträtt som utgivare, ej längre behörig, då skriften utgavs, eller hade hans uppdrag eljest upphört eller förelåg beträffande ställföreträdaren förhållande, som i andra stycket sägs, svare utgivaren.

2 §

Utgivaren är ansvarig, trots att en ställföreträdare inträtt som utgivare, om ställföreträdaren

1. inte längre var behörig när skriften gavs ut eller uppdraget annars upphört, eller

2. var utsedd för skens skull eller uppenbarligen inte hade de befogenheter som anges i 5 kap. 4 §.

Ägare

3 §

Skriftens ägare är ansvarig för tryckfrihetsbrott om det inte fanns utgivningsbevis när skriften gavs ut.

Om utgivningsbevis fanns, är ägaren ansvarig om

– det inte fanns någon behörig utgivare när brottet förövades,

– utgivaren var utsedd för skens skull, eller

– utgivaren uppenbarligen inte hade de befogenheter som anges i 5 kap. 4 §.

Tryckare

3 §

Kan det ej visas vem som var

4 §

Kan det inte visas vem som var

ägare, då skriften utgavs, svare i ägarens ställe den som tryckt skriften.

ägare till skriften när den gavs ut, är den som har tryckt skriften ansvarig i stället för ägaren.

Prop. 2017/18:49
Bilaga 2

Spridare

4 §

Sprider någon periodisk skrift, varå uppgift om vem som tryckt skriften saknas eller, utspridaren vederligt, är oriktig, och kan det ej utrönas vem som tryckt skriften, svare i stället för den som tryckt skriften utspridaren.

5 §

Om en skrift sprids utan uppgifter om vem som har tryckt skriften och det inte kan klarläggas vem denne är, blir spridaren ansvarig i stället för den som har tryckt skriften. Detsamma gäller om uppgifterna om vem som har tryckt skriften är felaktiga och spridaren känner till detta.

Om ansvaret för tryckt skrift, som ej är periodisk

Tryckta skrifter som inte är periodiska

Författare

5 §

För tryckfrihetsbrott genom tryckt skrift, som ej är periodisk, svare skriftens författare, om han på sätt i 3 kap. 2 § sägs uppgivits vara författare till skriften. Författaren vare dock ej ansvarig, om skriften utgivits utan hans samtycke eller hans namn, pseudonym eller signatur utsatts därå mot hans vilja.

6 §

Författaren är ansvarig för tryckfrihetsbrott i en tryckt skrift som inte är periodisk, om han eller hon enligt 3 kap. 2 § har uppgetts vara författare till skriften.

Författaren är dock inte ansvarig om skriften har getts ut mot hans eller hennes vilja. Författaren är inte heller ansvarig om namn, pseudonym eller signatur har satts ut på skriften mot hans eller hennes vilja.

Utgivare

6 §

Är författare ej enligt 5 § ansvarig för skrift, vilken innehåller eller är avsedd att innehålla bidrag av flera författare, och har på sätt i 3 kap. 2 § sägs särskild utgivare för skriften uppgivits, svare utgivaren.

För annan skrift än i första stycket avses svare utgivaren, allenast om författaren var avliden, då skriften utgavs.

Utgivaren vare ej ansvarig, om

7 §

Om en särskild utgivare har uppgetts enligt 3 kap. 2 § för en tryckt skrift som innehåller eller är avsedd att innehålla bidrag av flera författare, är utgivaren ansvarig för tryckfrihetsbrott. Utgivaren är inte ansvarig om författarna till de enskilda bidragen är ansvariga enligt 6 § eller om utgivarens namn, pseudonym eller signatur har satts ut på skriften mot hans eller hennes vilja.

hans namn, pseudonym eller signatur utsatts å skriften mot hans vilja.

Med utgivare av tryckt skrift, som ej är periodisk, förstås den som, utan att vara skriftens författare, tillhandahållit den för tryckning och utgivning.

7 §

Är varken författare eller utgivare enligt 5 eller 6 § ansvarig eller var han vid skriftens utgivning avliden, svare förläggaren.

Med förläggare till tryckt skrift, som ej är periodisk, förstås den som omhänderhaft tryckning och utgivning av annans skrift.

8 §

Fanns ej förläggare eller kan det ej visas vem han är, svare i förläggarens ställe den som tryckt skriften.

9 §

I fråga om ansvar för utspridare av tryckt skrift, som ej är periodisk, äge vad i 4 § stadgats motsvarande tillämpning.

10 §

Hade den som enligt 2, 5, 6 eller 7 § skulle ha att svara vid skriftens utgivning ej känt hemvist inom riket och kan ej heller i målet utrönas, var han här i riket uppehåller

Det som anges i första stycket om utgivarens ansvar gäller även för andra tryckta skrifter, om författaren var avliden när skriften gavs ut.

Med utgivare avses i denna paragraf den som har tillhandahållit en skrift för tryckning och utgivning utan att vara författare till skriften.

Förläggare

8 §

Om varken författaren eller utgivaren är ansvarig enligt 6 eller 7 §, är i stället förläggaren ansvarig. Detsamma gäller om författaren eller utgivaren var avliden när skriften gavs ut.

Med förläggare avses den som har haft hand om tryckning och utgivning av någon annans skrift.

Tryckare

9 §

Om det inte finns någon förläggare enligt 8 §, är i stället den som har tryckt skriften ansvarig. Detsamma gäller om det inte kan visas vem förläggaren är.

Spridare

10 §

Det som sägs i 5 § om spridarens ansvar tillämpas även på tryckta skrifter som inte är periodiska.

Gemensamma bestämmelser

Övergång av ansvar i vissa fall

11 §

Om den som enligt 3, 6, 7 eller 8 § skulle ha varit ansvarig som ägare, författare, utgivare eller förläggare inte har känt hemvist i Sverige, går ansvaret i stället över

sig, skall ansvaret övergå å den som efter honom har att svara, dock ej å utgivare av tryckt skrift, som ej är periodisk, i annat fall än som avses i 6 § första stycket eller å utspridare.

Lag samma vare, om beträffande den som enligt 1, 2, 5, 6 eller 7 § skulle ha att svara förelåg omständighet, vilken enligt lag utesluter straffbarhet, samt den efter honom ansvarige ägt eller bort äga kännedom om omständigheten.

på den som skulle ha varit ansvarig efter honom eller henne. Det samma gäller om det inte kan klarläggas var han eller hon befinner sig.

Det som sägs i första stycket ska inte innebära att ansvaret på den grunden går över på utgivare i annat fall än som avses i 7 § första stycket eller på spridare.

12 §

Om det finns omständigheter som enligt lag utesluter straffbarhet för den som skulle ha varit ansvarig enligt 1, 2, 3, 6, 7 eller 8 § som utgivare, ägare, författare eller förläggare, går ansvaret över på den som skulle ha varit ansvarig efter honom eller henne. Detta gäller endast om den som blir ansvarig har haft eller borde ha haft kännedom om den aktuella omständigheten.

Invändning mot ansvar

11 §

Till omständighet, som enligt detta kapitel skulle medföra att annan än den tilltalade hade att svara, må hänsyn tagas allenast om den åberopas före huvudförhandlingen.

13 §

Om den som är tilltalad för tryckfrihetsbrott vill åberopa en omständighet som enligt detta kapitel medför att han eller hon inte ska vara ansvarig, ska denna omständighet åberopas före huvudförhandlingen. Annars får domstolen inte ta hänsyn till omständigheten.

Answarets innebörd

12 §

Vid bedömande av fråga om ansvar för den som enligt detta kapitel har att svara för tryckt skrift skall så anses som om vad skriften innehåller införts däri med hans vetskap och vilja.

14 §

Den som är ansvarig enligt detta kapitel för tryckfrihetsbrott ska anses ha haft kännedom om innehållet i skriften och medgett utgivning av den.

Om tillsyn och åtal

Tillsyn och åtal

**Justitiekanslern och Riksdagens
ombudsmän**

1 §

Justitiekanslern *skall* vaka över att de gränser för tryckfriheten som *angiv*as i denna *förordning* *ej* *överskridas*.

Justitiekanslern *ska* vaka över att de gränser för tryckfriheten som *ang*es i denna *grundlag* *inte* *överskrids*.

2 §

Justitiekanslern är ensam åklagare i mål om tryckfrihetsbrott. *Ej* *må* annan än Justitiekanslern inleda förundersökning *rörande* tryckfrihetsbrott. *Endast* Justitiekanslern och rätten *äga* besluta om tvångsmedel med anledning av misstanke om sådant brott, om *ej* annat är föreskrivet i denna *förordning*.

Justitiekanslern är ensam åklagare i mål om tryckfrihetsbrott *enligt* 7 kap. 1–20 §§. *Ingen* annan än Justitiekanslern *får* inleda förundersökning om ett sådant brott.

Endast Justitiekanslern och rätten *får* besluta om tvångsmedel med anledning av misstanke om tryckfrihetsbrott, om *inte* något annat *ang*es i denna *grundlag*.

Regeringen *äger* hos Justitiekanslern *anmäla* skrift till åtal för tryckfrihetsbrott. *I* lag *må* föreskrivas att allmänt åtal för tryckfrihetsbrott *må* väckas *endast* efter regeringens medgivande.

Justitiekanslern är *tillika* ensam åklagare i annat tryckfrihetsmål än mål om tryckfrihetsbrott samt i mål som *eljest* avser brott mot bestämmelse i denna *förordning*; om befogenhet för Riksdagens ombudsman att vara åklagare i mål som nu *angivits* gäller dock vad i lag är stadgat.

3 §

Justitiekanslern är ensam åklagare även i mål som avser meddelar- och anskaffarbrott enligt 7 kap. 22 och 23 §§. Detta gäller under förutsättning att det är fråga om ett tryckfrihetsmål enligt 12 kap. 1 §.

Justitiekanslern är ensam åklagare även i mål som i övrigt avser brott mot bestämmelser i denna

grundlag. I lag finns det dock bestämmelser om befogenhet för Riksdagens ombudsmän att vara åklagare i mål som avses i denna paragraf.

Regler om åtal

Regeringens anmälan och medgivande till åtal

4 §

Regeringen får till Justitiekanslern anmäla en skrift till åtal för tryckfrihetsbrott.

I lag får det föreskrivas att allmänt åtal för ett tryckfrihetsbrott kräver regeringens medgivande.

Preskription vid allmänt åtal

3 §

Allmänt åtal för tryck-frihetsbrott skall väckas, i fråga om periodisk skrift för vilken vid utgivningen gällde utgivningsbevis inom sex månader och i fråga om annan skrift inom ett år från det skriften utgavs, vid påföljd att skriften eljest är från sådant åtal fri.

Utan hinder av vad nu sagts må dock, sedan allmänt åtal inom nämnda tid blivit väckt, nytt åtal väckas mot annan, som är för brottet ansvarig. Vad i lag är stadgat om tid, inom vilken brott skall beivras för att påföljd för brott ej skall anses bortfallen, gälla även i fråga om tryckfrihetsbrott.

5 §

Allmänt åtal för tryckfrihetsbrott ska väckas inom sex månader från det att skriften gavs ut, om åtalet avser en periodisk skrift för vilken utgivningsbevis gällde vid utgivningen. För andra skrifter ska allmänt åtal väckas inom ett år från utgivningen. Annars får allmänt åtal inte väckas (preskription).

Om allmänt åtal har väckts inom den tid som anges i första stycket, får nytt åtal väckas även efter den tiden mot någon annan som är ansvarig för brottet.

Vad som föreskrivs i lag om den tid inom vilken brott ska beivras för att påföljd för brott inte ska anses falla bort, gäller även för tryckfrihetsbrott.

6 §

Vid tillämpning av 5 § ska utgivning enligt 1 kap. 5 och 6 §§ anses ha skett när programmet sändes eller började tillhandahållas på det sätt som avses i 1 kap. 4 § yttrandefrihetsgrundlagen eller den tekniska upptagningen lämnades ut för spridning.

Angivelse och enskilt åtal

4 §

Angående målsägandes rätt att angiva tryckfrihetsbrott eller tala därå gälle vad i lag är stadgat.

7 §

Vad som föreskrivs i lag om målsägandes rätt att ange brott till åtal eller att själv väcka åtal gäller även för tryckfrihetsbrott.

Konfiskering utan åtal

5 §

Finnes ej någon, som enligt 8 kap. är för brottet ansvarig, eller kan ej stämning här i riket delgivas honom, må åklagaren eller målsäganden i stället för att väcka åtal göra ansökan om skriftens konfiskering.

8 §

Finns det ingen ansvarig för ett tryckfrihetsbrott enligt 8 kap., får Justitiekanslern eller målsäganden i stället för att väcka åtal ansöka om att skriften ska konfiskeras. Detsamma gäller om den som är ansvarig för brott inte kan delges stämning i Sverige.

9 §

Om ett tryckfrihetsbrott har förövats genom ett sådant tillhandahållande ur en databas som avses i 1 kap. 5 eller 6 § utan att det finns någon som enligt 8 kap. är ansvarig för brottet, får Justitiekanslern eller målsäganden i stället för att väcka åtal ansöka om att domstolen ska besluta att det brottsliga yttrandet ska tas bort ur databasen enligt 7 kap. 27 §. Detsamma gäller om den som är ansvarig för brott inte kan delges stämning i Sverige.

En ansökan som avses i första stycket kan framställas trots att straff för brottet inte kan dömas ut på grund av preskription.

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

1. beslag av tryckta skrifter i avvaktan på beslut om konfiskering (2–12 §§),
2. beslag av exemplar av tryckta skrifter som kan ha betydelse för utredningen i ett tryckfrihetsmål (13 §), och
3. tvångsmedel vid krig och krigsfara (14–16 §§).

Konfiskeringsbeslag

Beslag inför konfiskering

2 § Om det finns anledning att konfiskera en tryckt skrift på grund av tryckfrihetsbrott, får skriften tas i beslag i avvaktan på beslut om konfiskering.

Beslag före åtal

3 § Innan åtal för tryckfrihetsbrott har väckts eller ansökan gjorts hos rätten om att skriften ska konfiskeras, får beslut om beslag meddelas av Justitiekanslern. En förutsättning är att brottet hör under allmänt åtal.

I lag får det föreskrivas att även allmän åklagare får besluta om beslag.

4 § Om ett beslag har verkställts utan rättens beslut, får den som drabbas begära att rätten prövar beslaget.

Har allmän åklagare beslutat om beslag, ska beslutet skyndsamt anmälas till Justitiekanslern, som genast ska pröva om beslaget ska bestå.

Tidsfrister

5 § När Justitiekanslern har beslutat om beslag eller fastställt ett beslag enligt 4 § andra stycket, ska åtal väckas inom två veckor efter Justitiekanslerns beslut. Annars upphör beslaget. Detsamma gäller ansökan enligt 9 kap. 8 § om konfiskering.

Beslag efter åtal eller ansökan om konfiskering

6 § Om det har väckts åtal för tryckfrihetsbrott eller gjorts en ansökan om konfiskering av en skrift, får rätten besluta om beslag och häva beslag som tidigare har meddelats.

Prövning av beslag när ett mål avgörs

7 § När ett mål avgörs, prövar rätten om tidigare beslag ska bestå.

Om målet avvisas på den grunden att rätten inte är behörig och det kan antas att talan om konfiskering kommer att föras i ett annat mål, får rätten bestämma att ett beslag ska bestå under en viss tid. Väcks inte talan inom denna tid upphör beslaget.

Bestämmelserna i andra stycket tillämpas också när rätten av något annat skäl skiljer målet från sig utan att pröva om en skrift är brottslig.

Uppgifter i beslut om beslag

8 § Beslut om beslag ska innehålla uppgifter om det eller de avsnitt i den tryckta skriften som har gett anledning till beslaget och ska avse endast band, delar, nummer eller häften där ett sådant avsnitt förekommer.

Verkställighet av beslag

9 § Polisen ska genast verkställa ett beslut om beslag.

10 § Verkställighet av beslag ska omfatta endast de exemplar av den tryckta skriften som är avsedda för spridning.

11 § Bevis om beslag ska utan avgift lämnas till den som beslaget har gjorts hos och till den som tryckt skriften. Beviset ska innehålla uppgifter om det eller de avsnitt i skriften som har gett anledning till beslaget. Ett sådant bevis ska lämnas så snart det är möjligt.

12 § Om ett beslag har upphävts, ska verkställigheten genast avbrytas och det beslagtagna lämnas tillbaka.

Utredningsbeslag

13 § Sådana exemplar av en tryckt skrift som skäligen kan antas ha betydelse för utredningen i ett tryckfrihetsmål enligt 12 kap. får tas i beslag.

För ett sådant beslag gäller 3, 4, 6, 8, 9 och 12 §§. I övrigt ska i tillämpliga delar gälla vad som i allmänhet är föreskrivet om beslag. Åtal ska dock alltid väckas inom en månad från det att beslut om beslag meddelades, om inte rätten på begäran från Justitiekanslern medger att tiden förlängs.

Tvångsmedel vid krig och krigsfara

Tillfälligt utgivningsförbud

14 § Om riket är i krig får i avvaktan på rättens beslut enligt 7 kap. 29 § tillfälligt utgivningsförbud meddelas för en periodisk skrift. För ett sådant beslut gäller det som sägs om beslag i 3, 5 och 6 §§.

I fråga om beslag av en periodisk skrift som sprids i strid med ett utgivningsförbud eller som uppenbart utgör en fortsättning på en periodisk skrift som omfattas av ett sådant förbud, gäller det som föreskrivs i lag om beslag av föremål som kan förklaras förverkade.

Förvar i avvaktan på beslag

15 § Om riket är i krig eller krigsfara och det vid en avdelning av försvarsmakten anträffas en tryckt skrift som uppenbart innebär sådan uppvisning som är straffbar enligt 7 kap. 5 § genom att krigsman därigenom kan förledas att åsidosätta vad som åligger honom eller henne i tjänsten, får skriften tas i förvar i avvaktan på beslut om beslag. Beslut om förvar fattas av en befattningshavare som enligt lag ska avgöra frågor om disciplinansvar för personal vid avdelningen.

Är det fara i dröjsmål får en åtgärd enligt första stycket vidtas av någon annan befattningshavare enligt föreskrifter som meddelas i lag. Om ett

sådant beslut har fattats, ska anmälan skyndsamt göras hos den befattningshavare som avses i första stycket. Denne ska genast pröva om skriften ska bli kvar i förvar.

Prop. 2017/18:49
Bilaga 2

16 § Ett beslut om förvar enligt 15 § ska så snart det kan ske anmälas till Justitiekanslern, som genast ska pröva om skriften ska läggas under beslag.

11 kap.

Om enskilt anspråk

Skadestånd

Allmänna förutsättningar

1 §

Enskilt anspråk i anledning av missbruk av tryckfriheten må grundas allenast därå att den skrift, som anspråket avser, innefattar tryckfrihetsbrott. Sådant anspråk må, om ej annat nedan stadgas, icke göras gällande mot annan än den som enligt 8 kap. svarar för brottet. Har på grund av omständighet, som avses i 8 kap. 10 §, ansvaret övergått å honom, må anspråket göras gällande även mot den som före honom haft att svara, om och i den omfattning sådant anspråk eljest enligt lag må göras gällande.

Skadestånd för missbruk av tryckfriheten får grundas endast på att den skrift som krävet avser innefattar tryckfrihetsbrott.

I fråga om skadestånd på grund av brott som avses i 7 kap. 21–23 §§ gäller vad som är föreskrivet i lag.

Vad som sägs om skadestånd enligt detta kapitel gäller i tillämpliga delar även krav enligt 7 kap. 25 § på att en dom om förtal eller förolämpning ska föras in i en skrift.

Vad i 8 kap. 12 § är stadgat i fråga om ansvar gälla ock beträffande enskilt anspråk.

Om enskilt anspråk på grund av brott enligt 7 kap. 2 eller 3 § gäller vad i lag är stadgat.

2 §

För enskilt anspråk, som må göras gällande mot utgivare av periodisk skrift eller ställföreträdare för denne, svare ock skriftens ägare. I fråga om annan tryckt skrift svare för anspråk, som må göras gällande mot författaren eller utgivaren, även skriftens förläggare.

Vem som är ansvarig

2 §

Den som är ansvarig för tryckfrihetsbrott enligt 8 kap. är även ansvarig för skadestånd.

Krav på skadestånd som kan riktas mot utgivaren till en periodisk skrift eller dennes ställföreträdare kan även riktas mot skriftens ägare. För andra tryckta skrifter kan krav på skadestånd mot en författare eller utgivare även riktas mot skriftens förläggare.

3 §

Om ansvaret för brott har gått över på någon annan enligt 8 kap. 11 eller 12 §, får krav på skadestånd även riktas mot den som skulle ha varit ansvarig, i den utsträckning skadestånd får dömas ut enligt lag.

3 §

Har någon som laga ställföreträdare för juridisk person eller som förmyndare, god man eller förvaltare att svara för enskilt anspråk på grund av tryckfrihetsbrott, får anspråket göras gällande även mot den juridiska personen eller mot den, för vilken förmyndaren, gode mannen eller förvaltaren förordnats, om och i den omfattning sådant anspråk eljest enligt lag får göras gällande.

4 §

Om någon är ansvarig för skadestånd på grund av tryckfrihetsbrott i egenskap av ställföreträdare för en juridisk person, får krav på skadestånd även riktas mot den juridiska personen.

Om förmyndare, god man eller förvaltare är ansvarig för skadestånd på grund av tryckfrihetsbrott, får krav på skadestånd även riktas mot den för vilken förmyndaren, den gode mannen eller förvaltaren har utsetts.

Krav på skadestånd enligt denna paragraf får framställas om och i den omfattning anspråket kan göras gällande enligt lag.

4 §

Skall någon enligt detta kapitel jämte annan svara för enskilt anspråk, svara de en för båda och båda för en. Om bestämmande av ansvarigheten mellan dessa inbördes gälle vad eljest är stadgat.

5 §

Om två eller flera är ansvariga för skadestånd enligt detta kapitel, ansvarar de solidariskt för skadeståndet. I fråga om ansvaret dem emellan gäller vad som föreskrivs i lag.

5 §

Enskilt anspråk i anledning av tryckfrihetsbrott må göras gällande utan hinder av att fråga om ansvar för brottet förfallit eller talan därom eljest ej kan föras.

6 §

Krav på skadestånd med anledning av ett tryckfrihetsbrott kan framställas trots att straff för brottet inte kan dömas ut på grund av preskription eller av något annat skäl.

12 kap.

Om rättegången i tryckfrihetsmål

Rättegången i tryckfrihetsmål

Tryckfrihetsmål

1 §

Tryckfrihetsmål upptagas av tingsrätt inom vars domkrets länsstyrelse har sitt säte. Förekommer anledning att även annan tingsrätt inom länet skall äga upptaga tryckfrihetsmål, äger regeringen förordna därom

Till tryckfrihetsmål hänföres mål angående ansvar eller enskilt anspråk på grund av tryckfrihetsbrott så ock ansökningsmål, som avses i 9 kap. 5 §. Till tryckfrihetsmål hänföres även mål angående ansvar eller enskilt anspråk på grund av brott enligt 7 kap. 3 §. Är fråga om brott enligt sistnämnda paragrafs andra stycke och har den som anskaffat uppgiften eller underrättelsen ej offentliggjort denna i tryckt skrift eller meddelat den till annan för sådant offentliggörande, skall dock målet handläggas som tryckfrihetsmål endast om det är uppenbart att anskaffandet skett för offentliggörande i tryckt skrift.

1 §

Tryckfrihetsmål enligt denna grundlag är mål om

1. ansvar eller skadestånd på

grund av tryckfrihetsbrott enligt 7 kap. 1–20 §§,

2. ansvar eller skadestånd på grund av meddelarbrott enligt 7 kap. 22 §, eller

3. konfiskering eller borttagande efter ansökan enligt 9 kap. 8 eller 9 §.

Även mål om ansvar eller skadestånd på grund av anskaffarbrott enligt 7 kap. 23 § är tryckfrihetsmål, om den som anskaffat uppgiften eller underrättelsen har offentliggjort denna i en tryckt skrift eller meddelat den till någon annan för att offentliggöras på det sättet. I andra fall är målet ett tryckfrihetsmål endast om det är uppenbart att anskaffandet har skett för offentliggörande i tryckt skrift.

2 §

Tryckfrihetsmål prövas av den tingsrätt inom vars domkrets länsstyrelsen har sitt säte. Om det finns skäl att även låta en annan tingsrätt i länet pröva tryckfrihetsmål, får regeringen besluta om det.

Prövningen

2 §

I tryckfrihetsmål, vari talan föres om ansvar, skall frågan, huruvida brott föreligger, prövas av en jury om nio medlemmar, såframt ej parterna å ömse sidor förklara sig vilja utan sådan prövning hänskjuta målet till rättens avgörande. Frågan, huruvida den tilltalade enligt 8 kap. är ansvarig för skrift, prövas dock alltid enbart av rätten. Då jury prövar, huruvida brott föreligger, skall så anses vara fallet, om minst sex jurymän äro ense därom.

Finner juryn att brott icke föreligger, skall den tilltalade frikännas. Har juryn funnit brott föreligga, skall även rätten pröva

3 §

I tryckfrihetsmål som gäller ansvar för brott ska en jury som består av nio medlemmar pröva om brott föreligger.

Är parterna överens om det, avgörs målet av de lagfarna domarna (rätten) utan medverkan av jury.

Det är enbart rätten som prövar om den tilltalade är ansvarig för en skrift enligt 8 kap.

frågan härom. Är rätten av annan mening än juryn, äger rätten frikänna den tilltalade eller hänföra brottet under mildare straffbestämmelse än den som juryn tillämpat. Högre rätt, dit talan mot tingsrättens dom fullföljts, äge ej i vidare mån än tingsrätten frångå juryns bedömning.

4 §

Juryn har funnit att brott föreligger om minst sex medlemmar är överens om det. Då ska även rätten pröva frågan.

Har rätten en annan uppfattning än juryn, får rätten frikänna den tilltalade eller tillämpa en lindrigare straffbestämmelse.

5 §

Anser juryn att brott inte föreligger ska den tilltalade frikännas.

6 §

Om tingsrättens dom överklagas, får högre rätt inte frångå juryns bedömning i större utsträckning än tingsrätten.

Val av juryledamöter

Jurygrupper

3 §

För varje län skall utses jurymän, fördelade i två grupper med sexton jurymän i första gruppen och åtta jurymän i andra gruppen. För Stockholms län skall dock första gruppen omfatta tjugofyra jurymän och andra gruppen tolv jurymän. Jurymännen i den andra gruppen skall vara eller ha varit nämndemän vid allmän domstol eller allmän förvaltningsdomstol.

7 §

För varje län ska det utses juryledamöter som fördelas i två grupper. Den första gruppen ska innehålla sexton juryledamöter och den andra åtta. För Stockholms län ska dock den första gruppen omfatta tjugofyra juryledamöter och den andra gruppen tolv.

Juryledamöter i den andra gruppen ska vara eller ha varit nämndemän vid allmän domstol eller allmän förvaltningsdomstol.

4 §

Jurymännen utses genom val för en tid av fyra kalenderår.

Valet skall förrättas av landstingsfullmäktige i länet eller, då inom länet finns kommun som ej tillhör landsting, av landstingsfullmäktige och kommunfullmäktige i kommunen. I Gotlands län förrättas valet av kommunfullmäktige i Gotlands kommun. Skall enligt vad nu sagts jurymännen väljas av mer än en valmyndighet, fördelar länsstyrelsen antalet jurymän inom vardera gruppen mellan valmyndigheterna med ledning av folkmängden.

Då juryman skall väljas, ankommer det på tingsrätten att göra anmälan därom till den som har att föranstalta om valet.

5 §

Till jurymän skola utses svenska medborgare, som äro bosatta inom länet. De bör vara kända för om-

Val

8 §

Juryledamöter utses genom val för en tid av fyra kalenderår.

9 §

Juryledamöter väljs av landstingsfullmäktige i länet. Om en kommun i länet inte tillhör ett landsting, väljer landstingsfullmäktige samt kommunfullmäktige i kommunen. I Gotlands län är det kommunfullmäktige i Gotlands kommun som väljer.

Ska valet utföras av mer än en valmyndighet, fördelar länsstyrelsen antalet juryledamöter inom vardera gruppen mellan valmyndigheterna med ledning av folkmängden.

När en juryledamot ska väljas, ska tingsrätten anmäla detta till den valmyndighet som enligt första stycket ska genomföra valet.

Behörighetskrav och andra krav på juryledamöter

10 §

En juryledamot ska vara svensk medborgare och folkbokförd i länet. Den som är underårig eller

dömesgillhet, självständighet och rättrådighet. Bland jurymännen bör skilda samhällsgrupper och meningsriktningar samt olika delar av länet vara företrädde. Den som är underårig eller som har förvaltare enligt särskilda bestämmelser i lag får inte vara juryman.

har förvaltare enligt särskilda bestämmelser i lag får inte vara juryledamot.

En juryledamot bör vara omdömesgill, självständig och rättrådig. Bland juryledamöterna bör skilda samhällsgrupper och meningsriktningar samt olika delar av länet vara företrädde.

Juryledamöters avgång och ersättare

6 §

Juryman, som fyllt sextio år, äge avsäga sig uppdraget. Vill juryman eljest avgå, pröve tingsrätten, om giltigt hinder föreligger för honom att utöva uppdraget. Upphör juryman att vara valbar, vare uppdraget förfallet.

11 §

En juryledamot som har fyllt sextio år får avsäga sig uppdraget. Om en juryledamot vill avgå av något annat skäl, prövar tingsrätten om det finns giltigt hinder för honom eller henne att utöva uppdraget. Är en juryledamot inte längre valbar, upphör uppdraget.

7 §

Avgår juryman eller upphör han att vara valbar, skall inom den grupp av jurymän, som den avgångne tillhörde, valmyndigheten utse annan i hans ställe för återstoden av valperioden. Valet får i landstingsfullmäktiges ställe företagas av landstingsstyrelsen; dock gäller sådant val endast för tiden intill landstingsfullmäktiges nästkommande möte.

12 §

Om en juryledamot avgår eller uppdraget upphör, ska valmyndigheten enligt 9 § utse en ersättare för återstoden av valperioden. Valet ska göras inom den jurygrupp som juryledamoten tillhörde.

Valet får göras av landstingsstyrelsen i stället för av landstingsfullmäktige. Ett sådant val gäller dock endast fram till fullmäktiges nästa möte.

Överklagande av val av juryledamot

8 §

Klagan över val av juryman skall föras hos tingsrätten. Ehuru klagan ej föres, pröve rätten den valdes behörighet.

Beträffande fullföljd av talan mot tingsrätts beslut i fråga, som avses i första stycket, gälle vad i lag är stadgat om fullföljd av talan mot underrätts beslut i rättegång. Mot hovrätts beslut må talan ej föras.

13 §

Val av en juryledamot kan överklagas till tingsrätten. Även om valet inte överklagas ska tingsrätten självmant pröva juryledamöternas behörighet.

Vid överklagande av tingsrätts beslut i en fråga som avses i första stycket tillämpas vad som föreskrivs i lag om överklagande av en tingsrätts beslut under rättegång. Hovrätts beslut får inte överklagas.

Föres klagan, lände valet dock till efterrättelse, om ej rätten förordnar annat.

Beslut om val av juryledamot gäller även om det överklagas, om rätten inte beslutar något annat.

Hur jury bildas i mål

Förfarandet när jury bildas

9 §

De som äro utsedda till jurymän skola uppföras å en jurymannalista. I denna skall varje grupp upptagas särskilt.

10 §

I ett mål i vilket jury skall delta, skall rätten föredra jurymannalistan och behandla frågan, om det föreligger jäv mot någon som är upptagen på listan. Om jäv mot juryman gäller vad som i lag är stadgat om domare.

Därefter skall juryn bildas av de ojäviga jurymännen på så sätt att vardera parten får utesluta tre jurymän inom den första gruppen och en inom den andra samt att rätten genom lottning bland de övriga tar ut så många till suppleanter att sex kvarstår i den första gruppen och tre i den andra.

För jury i Stockholms län får vardera parten utesluta fem jurymän inom den första gruppen och två inom den andra.

14 §

De som är utsedda till juryledamöter ska föras upp på en lista över juryledamöter. I listan ska varje grupp tas upp särskilt.

15 §

Vad som föreskrivs i lag om jäv för domare gäller även juryledamöter.

16 §

I ett mål där en jury ska delta redogör rätten för listan över juryledamöter och behandlar frågan om det finns jäv mot någon som är upptagen på listan.

Därefter ska juryn bildas av de juryledamöter som inte är jäviga. Det sker genom att vardera parten

får utsluta tre juryledamöter inom den första gruppen och en inom den andra. Bland de kvarvarande tar rätten sedan genom lottning ut så många till suppleanter att sex juryledamöter kvarstår i den första gruppen och tre i den andra.

För en jury i Stockholms län får vardera parten utsluta fem juryledamöter inom den första gruppen och två inom den andra.

11 §

Äro å ena sidan flera parter och vill endast någon av dem begagna sin utslutningsrätt, gälle den utslutning han företager även för de övriga. Vilja medparter utsluta olika jurymän och kunna de ej enas, företage rätten utslutningen genom lottning.

17 §

Om endast en av flera medparter vill utsluta juryledamöter, gäller den utslutningen även för de övriga. Om medparterna inte är överens om vilka juryledamöter som ska utslutas, avgör rätten frågan genom lottning.

Förfarandet vid jäv eller laga förfall för juryledamot

12 §

Ej må någon utan laga förfall undandraga sig att tjänstgöra i jury.

Kan på grund av jäv eller laga förfall för juryman nödigt antal ledamöter i någon grupp ej erhållas, nämne rätten för varje juryman som erfordras tre till jurymän inom gruppen behöriga personer. Av de sålunda nämnda äge vardera parten utsluta en. Ej må till juryman nämnas någon som förut i samma mål utslutits.

18 §

Den som inte har laga förfall är skyldig att tjänstgöra som juryledamot.

Om det på grund av jäv eller laga förfall för juryledamöter inte finns tillräckligt antal ledamöter i någon jurygrupp, utser rätten tre juryledamöter för varje ledamot som saknas. Av dessa ledamöter får vardera parten utsluta en. De som utses ska uppfylla de krav som ställs på juryledamöter i den aktuella gruppen.

En juryledamot som tidigare har utslutits från samma mål får inte utses.

Ytterligare bestämmelser om rättegången

Gemensam jury

13 §

Förekomma samtidigt flera mål, vari jury skall delta, må rätten,

19 §

Om flera mål ska prövas av jury, får rätten besluta att samma jury

efter parternas hörande, förordna att samma jury skall tjänstgöra i alla målen. Skall jury utses gemensamt för flera mål, äge vad i 11 § är stadgat om uteslutning av jurymän i mål, vari å ena sidan äro flera parter, motsvarande tillämpning.

ska tjänstgöra i målen. Parterna ska tillfrågas innan rätten fattar ett sådant beslut.

Ska det utses en gemensam jury för flera mål, tillämpas 17 § om det finns flera parter på någon sida.

Talan om skadestånd eller konfiskering

14 §

Föres i mål om ansvar jämväl talan om enskilt anspråk mot annan än den tilltalade, skola de åtgärder av svarandepart, som avses i 2 § första stycket, 10 § andra stycket och 12 § andra stycket, ankomma på den tilltalade.

Då talan utan samband med åtal föres om tryckt skrifts konfiskering eller om enskilt anspråk gälle om rättegången i sådant mål vad i 2 och 10–13 §§ är föreskrivet; har frågan huruvida brott föreligger tidigare prövats i tryckfrihetsmål avseende ansvar för brott, skall dock prövning av samma fråga ej ånyo äga rum. I ansökningsmål skall den uteslutning av jurymän, som eljest ankommer på parterna, företagas av rätten genom lottning.

20 §

Om det i ett mål om ansvar för brott även förs talan om skadestånd mot någon annan än den tilltalade, är det den tilltalade som vidtar de åtgärder som avses i 3 § andra stycket, 16 § andra stycket och 18 § andra stycket.

21 §

Vid talan om skadestånd som inte har samband med ett åtal gäller 3–6 och 15–19 §§. Om det i ett tryckfrihetsmål om ansvar för brott tidigare har prövats om brott föreligger, ska dock samma fråga inte prövas på nytt. Detsamma gäller talan om konfiskering av en tryckt skrift utan samband med åtal.

I ett ansökningsmål enligt 9 kap. 8 § ska den uteslutning av juryledamöter som annars ska göras av parterna i stället utföras av rätten genom lottning.

Första och andra styckena gäller

Närmare föreskrifter om rättegången

15 §

Närmare bestämmelser om rättegången i tryckfrihetsmål meddelas i lag.

Äro inom samma län flera tingsrätter, vilka äga upptaga tryckfrihetsmål, skola de uppgifter, som avses i 4, 6, 8 och 9 §§, fullgöras av den tingsrätt regeringen bestämmer.

22 §

Närmare föreskrifter om rättegången i tryckfrihetsmål får meddelas i lag.

Om det i samma län finns flera tingsrätter som är behöriga att pröva tryckfrihetsmål, bestämmer regeringen vilken tingsrätt som ska utföra de uppgifter som avses i 9 § tredje stycket samt 11, 13 och 14 §§.

Krig eller krigsfara

16 §

För fall då riket är i krig eller krigsfara eller det råder sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av krig eller krigsfara vari riket har befunnit sig får föreskrifter om anstånd med val av jurymän och om undantag från jurymäns rätt att avsäga sig sitt uppdrag meddelas i lag eller, efter bemyndigande i lag, av regeringen genom förordning.

23 §

Om riket är i krig eller krigsfara eller det råder sådana extraordinära förhållanden som är föranledda av krig eller krigsfara som riket har befunnit sig i, får föreskrifter meddelas i lag om

– anstånd med val av juryledamöter, och

– undantag från juryledamöters rätt att avsäga sig uppdraget.

Efter bemyndigande i lag, får regeringen meddela sådana föreskrifter genom förordning.

13 kap.

Om utrikes tryckta skrifter m.m.

Skrifter tryckta utomlands

Allmänna bestämmelser

Grundlagens tillämplighet

1 §

I fråga om skrift som tryckts utom riket och som utges här skall, om inte annat sägs nedan, i tillämpliga delar gälla vad som är föreskrivet i 1 kap., 3 kap., 6 kap.,

I fråga om skrifter som tryckts utomlands och som ges ut i Sverige gäller, om inte annat föreskrivs, i tillämpliga delar vad som är föreskrivet i

- 1 kap. om tryckfriheten,
- 3 kap. om rätten att vara anonym,
- 6 kap. om spridning av tryckta skrifter,
- 7 kap. om tryckfrihetsbrott,
- 8 kap. 1–3, 6–8 och 11–14 §§ om vem som är ansvarig för tryckfrihetsbrott,
- 9 kap. om tillsyn och åtal,
- 10 kap. om särskilda tvångsmedel,
- 11 kap. om skadestånd, samt
- 12 kap. om rättegången i tryckfrihetsmål.

Skrift, som tryckts utom riket, skall anses här utgiven då den på sätt i 1 kap. 6 § sägs blivit utlämnad för spridning inom riket.

2 §
En skrift som har tryckts utomlands anses utgiven i Sverige när den har blivit utlämnad till försäljning eller för spridning på annat sätt här.

Är periodisk skrift, som tryckes utom riket, huvudsakligen avsedd för spridning inom riket, gälla i tillämpliga delar vad i 5 kap. är stadgat; vad där sägs om ägares behörighet skall icke äga tillämpning.

3 §
Om en periodisk skrift som huvudsakligen är avsedd att spridas i Sverige har tryckts utomlands, gäller i tillämpliga delar 5 kap. om utgivning av periodiska skrifter.

För utgivning här i riket av annan utom riket tryckt periodisk skrift erfordras ej utgivningsbevis. Finnes sådant bevis, skall i fråga om skriften tillämpas vad i första stycket sägs.

4 §
Utgivningsbevis krävs inte för att ge ut en periodisk skrift som har tryckts utomlands och som inte huvudsakligen är avsedd att spridas i Sverige. Om utgivningsbevis finns, gäller i tillämpliga delar 5 kap. om utgivning av periodiska skrifter.

4 §

Vad i denna förordning är stadgat om ansvarighet för den som tryckt skrift skall i fråga om skrift, som tryckts utom riket, avse den som låtit utlämna skriften för spridning inom riket eller, om det ej kan visas vem han är eller han ej, då skriften här utgavs, ägde hemvist inom riket, den som enligt 6 kap. är att anse som utspridare.

5 §

Om en skrift har tryckts utomlands, ska vad som anges i denna grundlag om tryckarens ansvar gälla för den som har låtit lämna ut skriften för spridning i Sverige.

Om det inte kan visas vem som har låtit lämna ut skriften för spridning, är i stället den ansvarig som enligt 6 kap. är att anse som spridare. Detsamma gäller om den som har låtit lämna ut skriften för spridning här inte hade hemvist i Sverige när skriften gavs ut.

Skyldighet att bevara exemplar samt pliktleverans

5 §

Om skyldighet att för granskning bevara exemplar av skrift, som tryckts utom riket, och att lämna exemplar av sådan skrift till bibliotek eller arkiv föreskrives i lag.

6 §

Bestämmelserna i 4 kap. 4 § gäller också skrifter som har tryckts utomlands.

Meddelar- och anskaffarfrihet

6 §

I fråga om en skrift som trycks utom riket och som ges ut här men som inte huvudsakligen är avsedd för spridning inom riket och för vilken det inte heller finns utgivningsbevis gäller bestämmelserna i 1 kap. 1 § tredje och fjärde styckena

om meddelande och anskaffande av uppgifter och underrättelser för offentliggörande om inte

1. meddelandet eller anskaffandet innefattar brott mot rikets säkerhet;

2. meddelandet innefattar utlämnande eller tillhandahållande som avses i 7 kap. 3 § första stycket 2;

3. meddelandet utgör uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt.

7 §

Det som sägs om meddelar- och anskaffarfrihet i 1 kap. 7 § gäller även i fråga om en skrift som har tryckts utomlands och som ges ut här men som inte huvudsakligen är avsedd att spridas i Sverige.

Första stycket gäller dock inte om

1. meddelandet eller anskaffandet innefattar brott mot rikets säkerhet,

2. meddelandet innefattar ett sådant utlämnande eller tillhandahållande som avses i 7 kap. 22 § första stycket 2, eller

3. meddelandet utgör ett uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt.

Första stycket tillämpas också i fråga om en skrift som inte ges ut i Sverige, om meddelandet lämnades eller anskaffandet ägde rum här, oavsett om skriften trycks här eller utomlands. Med den som lämnar meddelande för offentliggörande jämföras den som på annat sätt medverkar till framställning i periodisk skrift såsom författare eller annan upphovsman.

Är meddelandet eller anskaffandet straffbart enligt första och andra styckena, gäller vad som är föreskrivet om detta. Mål om ansvar eller enskilt anspråk på grund av brott som nu sagts ska handläggas som tryckfrihetsmål, när inte 12 kap. 1 § andra stycket tredje meningen har motsvarande tillämpning. I fråga om rätt till anonymitet för meddelaren gäller det som är föreskrivet i 3 kap. Bestämmelsen i 3 § 3 ska dock omfatta även andra brott mot rikets säkerhet än de som avses där.

8 §

Det som sägs om meddelar- och anskaffarfrihet i 7 § tillämpas för en skrift som inte har getts ut i Sverige, om uppgiften meddelats eller anskaffats här.

I fråga om periodiska skrifter jämföras meddelaren en författare eller någon annan upphovsman som medverkat till en framställning i skriften.

9 §

Meddelaren har i fall som avses i 7 och 8 §§ rätt till anonymitet enligt 3 kap.

Bestämmelsen om undantag från tystnadsplikt i 3 kap. 4 § 3 ska även omfatta brotten

- krigsanstiftan,*
- trolöshet vid förhandling med främmande makt,*
- egenmäktighet vid förhandling med främmande makt,*

- obehörig befattning med hemlig uppgift,
- vårdslöshet med hemlig uppgift,
- olovlig underrättelseverksamhet mot Sverige,
- olovlig underrättelseverksamhet mot främmande makt,
- olovlig underrättelseverksamhet mot person,
- olovlig värvning,
- tagande av utländskt understöd,
- försök, förberedelse eller stämpling till trolöshet vid förhandling med främmande makt eller olovlig underrättelseverksamhet mot främmande makt eller olovlig underrättelseverksamhet mot person, eller
- försök eller förberedelse till obehörig befattning med hemlig uppgift.

10 §

Om ett meddelande eller anskaffande enligt 7 eller 8 § är straffbart, gäller vad som anges i denna grundlag om meddelar- och anskaffarbrott.

Mål om ansvar eller skadestånd på grund av ett sådant brott handläggs enligt bestämmelserna om tryckfrihetsmål, om inte annat följer av 12 kap. 1 § andra stycket.

14 kap.

Allmänna bestämmelser

Resning i tryckfrihetsmål

1 §

Vad i lag är stadgat om resning i mål i allmänhet gäller, utan hinder av att jury prövat huruvida brott föreligger, även dom i tryckfrihetsmål.

Beviljas resning i mål, vari jury prövat huruvida brott föreligger,

För resning i tryckfrihetsmål gäller vad som föreskrivs i lag.

Om resning beviljas i ett mål som har prövats av jury, ska rätten samtidigt besluta att målet ska tas upp inför en ny jury av den domstol som först dömde i målet. Detta

och grundas resningen på omständighet som kan antagas hava inverkat på juryprövningen, skall samtidigt beslutas att målet skall ånyo upptagas inför jury av den rätt som först dömt i målet. Om resning beviljas till den tilltalades förmån och saken är uppenbar, får den domstol som beviljar resningen i stället omedelbart ändra domen.

gäller under förutsättning att beslutet om resning grundas på en omständighet som kan antas ha haft betydelse för juryns prövning.

Om saken är uppenbar får den domstol som beviljar resning till förmån för den tilltalade dock omedelbart ändra domen.

Tillsättande av en ny jury

2 §

Då på grund av högre rätts beslut tryckfrihetsmål, vari jury deltagit, skall ånyo upptagas inför jury av den rätt som först dömt i målet, gälle om juryns tillsättande vad i 12 kap. 10–14 §§ är stadgat.

Om ett tryckfrihetsmål efter beslut av högre rätt ska tas upp på nytt inför jury av den domstol som först dömde i målet, tillsätts den nya juryn enligt 12 kap. 15–21 §§.

Skyndsam handläggning

3 §

Tryckfrihetsmål och annat mål om brott mot bestämmelserna i denna förordning skola alltid skyndsamt behandlas.

Tryckfrihetsmål och andra mål om brott mot bestämmelserna i denna grundlag ska behandlas skyndsamt.

5 §

I allt varom bestämmelse ej meddelats i denna förordning eller i särskild lag, som utfärdas med stöd därav, gälle vad i lag eller författning eljest är stadgat.

Utlänning vare, såvitt ej annat följer av denna förordning eller annan lag, likställd med svensk medborgare.

Internationellt rättsligt bistånd

4 §

I fråga om internationellt rättsligt bistånd gäller vad som föreskrivs i lag. Sådant bistånd får inte lämnas i strid med svenska allmänna rättsprinciper på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området.

5 §

För andra än svenska medborgare får särskilda begränsningar göras genom lag i fråga om tryckfriheten.

Frågor som inte regleras i grundlagen

6 §

I frågor som inte har reglerats särskilt i denna grundlag eller i en särskild lag som har meddelats med stöd av grundlagen, gäller vad som annars är föreskrivet i lag eller annan författning.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019.
 2. Om det i lag eller annan författning hänvisas till en föreskrift som har ersatts genom en bestämmelse i tryckfrihetsförordningen i dess nya lydelse, tillämpas i stället den nya bestämmelsen.

Förslag till lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen

Härigenom föreskrivs i fråga om yttrandefrihetsgrundlagen

dels att 1, 3 och 7 kap. ska upphöra att gälla,

dels att nuvarande 8–11 kap. ska betecknas 9–12 kap.,

dels att nuvarande 1 kap. 7 § ska betecknas 11 kap. 1 §, 2 kap. 3–5 §§ ska betecknas 2 kap. 3–7 §§, 4 kap. 4–6 §§ ska betecknas 4 kap. 4–7 §§, 5 kap. 1–6 §§ ska betecknas 5 kap. 1–8 §§, 6 kap. 1–4 §§ ska betecknas 6 kap. 1–7 §§, 8 kap. 2–4 §§ ska betecknas 9 kap. 2–7 §§, 10 kap. 1 och 2 §§ ska betecknas 11 kap. 2–7 §§ och 11 kap. 1 § ska betecknas 12 kap. 1, 3 och 4 §§,

dels att 2 kap., 4 kap., 5 kap., 6 kap., 9 kap., 10 kap., 11 kap. och 12 kap. samt att rubrikerna till 2 kap., 4 kap., 5 kap., 6 kap., 9 kap., 10 kap. och 11 kap. ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fyra nya kapitel, 1, 3, 7 och 8 kap., en ny paragraf, 12 kap. 2 §, och närmast före 2 kap. 3 och 5–7 §§, 4 kap. 1, 4, 6 och 7 §§, 5 kap. 1, 4 och 6–8 §§, 6 kap. 1 och 3–7 §§, 9 kap. 1, 2 och 7 §§, 11 kap. 1–3 §§ samt 12 kap. 2–4 §§ nya rubriker av följande lydelse,

dels att det ska införas tre nya ikraftträdande- och övergångsbestämmelser av följande lydelse.

1 kap. Yttrandefriheten enligt denna grundlag

Syfte och grunder

1 § Var och en är gentemot det allmänna tillförsäkrad rätt enligt denna grundlag att i ljudradio, tv och vissa liknande överföringar, offentliga uppspelningar ur en databas samt filmer, videogram, ljudupptagningar och andra tekniska upptagningar offentligen uttrycka tankar, åsikter och känslor och i övrigt lämna uppgifter i vilket ämne som helst.

Yttrandefriheten enligt denna grundlag har till ändamål att säkra ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande. I den får inga andra begränsningar göras än de som följer av denna grundlag.

Tillämpningsområde

Definitioner

2 § I denna grundlag avses med

program: innehållet i ljudradio, tv eller i andra sådana överföringar av ljud, bild eller text som sker med hjälp av elektromagnetiska vågor samt innehållet i offentliga uppspelningar ur en databas,

tekniska upptagningar: upptagningar som innehåller text, bild eller ljud och som kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas endast med ett tekniskt hjälpmedel,

databas: en samling av information lagrad för automatiserad behandling.

Sändningar

3 § Denna grundlag är tillämplig på sändningar av program som är riktade till allmänheten och avsedda att tas emot med tekniska hjälpmedel.

Som sändningar av program anses också tillhandahållande till allmänheten på särskild begäran av direktsända eller inspelade program, om starttidpunkten och innehållet inte kan påverkas av mottagaren.

Det som föreskrivs om program i denna grundlag gäller även program som förmedlas genom satellitsändning som utgår från Sverige.

Tillhandahållande ur databaser

4 § Denna grundlags föreskrifter om sändningar av program tillämpas också när information ur en databas tillhandahålls allmänheten

1. av någon av följande:

- a) en redaktion för en periodisk skrift eller ett program som avses i 3 §,
- b) ett företag för yrkesmässig framställning av sådana skrifter som avses i tryckfrihetsförordningen eller av tekniska upptagningar,
- c) en nyhetsbyrå, eller
- d) någon annan om det finns utgivningsbevis för verksamheten enligt 5 §, och

2. på något av följande sätt:

- a) överföring på särskild begäran,
- b) enligt överenskommelse i förväg,
- c) framställning av tekniska upptagningar, skrifter eller bilder, eller
- d) offentlig uppspelning.

För verksamhet som avses i första stycket 2 a och c tillämpas grundlagen under förutsättning att innehållet i databasen kan ändras endast av den som driver verksamheten. Även om viss information i databasen har tillförts av annan gäller grundlagen för sådana delar av databasen där det framstår som klart att informationen härrör från den som driver verksamheten.

Vad som anges i denna paragraf gäller inte sådana tillhandahållanden ur en databas som avses i 3 § andra stycket.

Särskilt om databaser med utgivningsbevis

5 § Utgivningsbevis utfärdas om

1. verksamheten är ordnad på det sätt som anges i 4 § och överföringarna utgår från Sverige,
2. en behörig utgivare har utsetts och åtagit sig uppdraget, och
3. verksamheten har ett namn som är sådant att det inte lätt kan förväxlas med namnet på en annan databas som omfattas av denna grundlag.

6 § Ett utgivningsbevis gäller i tio år. Därefter upphör beviset.

Beviset får förnyas, om det finns förutsättningar att utfärda ett sådant bevis. Det förnyas varje gång för tio år från utgången av den föregående tioårsperioden.

Om det inte längre finns förutsättningar att utfärda ett utgivningsbevis, får det återkallas. Detsamma gäller om verksamheten inte har påbörjats inom sex månader från den dag då utgivningsbeviset utfärdades eller om den som driver verksamheten har anmält att verksamheten upphört.

7 § Varje databas ska ha ett namn.

Närmare föreskrifter om utfärdande, upphörande, förnyelse och återkallelse av utgivningsbevis samt om namn på databaser får meddelas i lag.

Föreskrifter om straff för den som bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av andra stycket får meddelas i lag.

Tekniska upptagningar

8 § Grundlagen är tillämplig på tekniska upptagningar som är utgivna. En teknisk upptagning anses utgiven när den har blivit utlämnad för att spridas till allmänheten i Sverige genom att spelas upp, säljas eller tillhandahållas på annat sätt.

En teknisk upptagning ska inte anses utlämnad för att spridas till allmänheten i Sverige enbart på den grunden att den skickas härifrån till mottagare i utlandet.

Om grundlagen är tillämplig eller inte prövas i det enskilda fallet med utgångspunkt i vad som kan antas om spridningen. Om det inte framgår något annat av omständigheterna, ska grundlagen anses tillämplig på en upptagning som är försedd med sådana uppgifter som avses i 3 kap. 16 § eller 4 kap. 5 §.

Program och tekniska upptagningar som jämföras med tryckta skrifter

9 § Att vissa program och tekniska upptagningar ska jämföras med tryckta skrifter framgår av 1 kap. 5 och 6 §§ tryckfrihetsförordningen.

Grundläggande bestämmelser

Meddelar- och anskaffarfrihet

10 § Det står var och en fritt att meddela uppgifter i vilket ämne som helst i syfte att göra dem offentliga i program eller genom tekniska upptagningar (meddelarfrihet). Denna frihet avser uppgifter som lämnas till författare eller andra upphovsmän samt utgivare, redaktioner, nyhetsbyråer och företag för yrkesmässig framställning av tekniska upptagningar.

Det står också var och en fritt att anskaffa uppgifter i vilket ämne som helst i syfte att meddela eller offentliggöra dem enligt första stycket (anskaffarfrihet).

I dessa friheter får inga andra begränsningar göras än de som följer av denna grundlag.

Censurförbud och förbud mot andra hindrande åtgärder

11 § Myndigheter och andra allmänna organ får inte granska något som är avsett att framföras i program eller tekniska upptagningar. Det är inte heller tillåtet för en myndighet eller ett annat allmänt organ att på grund av innehållet förbjuda eller hindra framställning, offentliggörande eller spridning bland allmänheten av ett program eller en teknisk upptagning, om åtgärden inte har stöd i denna grundlag.

12 § Trots bestämmelserna i 11 § får det i lag meddelas föreskrifter om granskning och godkännande av rörliga bilder i en sådan offentlig uppspelning ur en databas som avses i 4 § första stycket 2 d. Detsamma gäller rörliga bilder i tekniska upptagningar som ska visas offentligt.

13 § Det är inte tillåtet för myndigheter eller andra allmänna organ att på grund av innehållet förbjuda eller hindra innehav eller användning av sådana tekniska hjälpmedel som behövs för att kunna ta emot program eller för att kunna uppfatta innehållet i tekniska upptagningar, om åtgärden inte har stöd i denna grundlag. Detsamma gäller förbud mot anläggande av trådnät för sändning och tillhandahållande av program.

Exklusivitetsprincipen

14 § En myndighet eller ett annat allmänt organ får inte utan stöd i denna grundlag ingripa mot någon för att han eller hon i ett program eller en teknisk upptagning har missbrukat yttrandefriheten eller medverkat till ett sådant missbruk. Inte heller får de utan stöd i denna grundlag av sådan anledning ingripa mot programmet eller upptagningen.

Instruktion för tillämpningen

15 § Den som ska döma över missbruk av yttrandefriheten eller på annat sätt vaka över att denna grundlag efterlevs bör alltid ha i åtanke att yttrandefriheten är en grundval för ett fritt samhällsskick, alltid uppmärksamma ämnet och tanken mera än uttrycket, liksom syftet mera än framställningssättet samt i tveksamma fall hellre fria än fälla.

Undantag från grundlagen

Direktsändningar

16 § I fråga om program eller delar av program som består i direktsändningar av dagshändelser eller av sådana gudstjänster eller offentliga tillställningar som anordnas av någon annan än den som bedriver programverksamheten tillämpas inte bestämmelserna i

- 10 § om rätt att meddela och anskaffa uppgifter för offentliggörande,
- 14 § om förbud mot ingripanden,
- 15 § om förhållningssättet vid tillämpning av denna grundlag,
- 2 kap. om rätt till anonymitet,
- 5–8 kap. om yttrandefrihetsbrott, ansvarighet samt tillsyn, åtal och särskilda tvångsmedel,
- 10 kap. om rättegången i yttrandefrihetsmål, och
- 11 kap. 7 § om rätt att meddela och anskaffa uppgifter för offentliggörande i program från utlandet.

Undantag för vissa andra sändningar

17 § I lag får det meddelas föreskrifter om

1. sändningar av program som huvudsakligen är avsedda att tas emot utomlands, eller
2. program som sänds genom tråd men som inte är avsedda att tas emot av någon större allmänhet.

Sådana föreskrifter får dock inte gälla det som sägs i 10–13 §§.

Vissa frågor som får regleras i lag

18 § Det som sägs i 1 kap. 11 och 12 §§ tryckfrihetsförordningen om att det i lag får meddelas föreskrifter om upphovsmäns rättigheter, vissa kommersiella annonser, kreditupplysningsverksamhet, produktinformation och tillvägagångssätt för anskaffande av uppgifter gäller också i fråga om program och om innehållet i tekniska upptagningar.

19 § Bestämmelserna i denna grundlag hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om förbud mot kommersiell reklam i program eller om villkor för sådan reklam.

Detsamma gäller föreskrifter om förbud mot och villkor för sådan annonsering och sändning av program som helt eller delvis bekostas av någon annan än den som bedriver programverksamheten.

Uppgiftssamlingar med vissa personuppgifter

20 § Utan hinder av denna grundlag gäller vad som följer genom lag om förbud mot offentliggörande av uppgifter som ingår i en uppgiftssamling som har ordnats så att det är möjligt att söka efter eller sammanställa uppgifter om

1. en enskilds ras, etniska ursprung, politiska åsikter, religiösa eller filosofiska övertygelse, medlemskap i fackförening, hälsa, sexualliv, genetiska uppgifter, biometriska uppgifter, eller

2. att en enskild har begått lagöverträdelser genom brott, förekommer i fällande domar i brottmål eller varit föremål för straffprocessuella tvångsmedel.

Vad som anges i första stycket gäller endast om det med hänsyn till verksamheten och de former under vilka uppgiftssamlingen hålls tillgänglig finns särskilda risker för otillbörliga intrång i enskildas personliga integritet.

Undantag för barnpornografi

21 § Denna grundlag är inte tillämplig på pornografiska bilder av personer vars pubertetsutveckling inte är fullbordad eller som är under arton år.

2 kap.

Om rätt till anonymitet

Rätten till anonymitet

1 §

Upphovsmannen till ett *radio-program* eller en teknisk upptagning är inte skyldig att röja sin identitet. Detsamma gäller den som har framträtt i en sådan framställning och den som har *lämnat en uppgift enligt 1 kap. 2 §*.

Upphovsmannen till ett *program* eller en teknisk upptagning är inte skyldig att röja sin identitet. Detsamma gäller *för* den som har framträtt i en sådan framställning och den som har *meddelat en uppgift för offentliggörande enligt 1 kap. 10 §*.

2 §

I mål om ansvar, skadestånd eller särskild rättsverkan på grund av yttrandefrihetsbrott i ett *radio-program* eller en teknisk upptagning får ingen ta upp frågan om vem som är framställningens upphovsman, vem som har framträtt i den, vem som har tillhandahållit den för offentliggörande eller vem som *har lämnat uppgifter enligt 1 kap. 2 §*.

Om någon har angetts som upphovsman till framställningen eller som den som har framträtt i denna, är det dock tillåtet att i målet pröva om han är ansvarig. Detsamma *skall gälla*, om någon i målet *uppgjer* sig vara upphovsmannen eller den som har framträtt.

Första stycket hindrar inte att det i en och samma rättegång handläggs både mål om yttrandefrihetsbrott och mål om brott som avses i 5 kap. 3 §.

I mål om ansvar, skadestånd eller särskild rättsverkan på grund av yttrandefrihetsbrott i ett *program* eller en teknisk upptagning får ingen ta upp frågan om vem som är framställningens upphovsman, vem som har framträtt i den, vem som har tillhandahållit den för offentliggörande eller vem som *är meddelare enligt 1 kap. 10 §*.

Om någon har angetts som upphovsman till framställningen eller som den som har framträtt i denna, är det dock tillåtet att i målet pröva om han *eller hon* är ansvarig. Detsamma *gäller* om någon i målet *har uppgett* sig vara upphovsmannen eller den som har framträtt.

Första stycket hindrar inte att det i en och samma rättegång handläggs både mål om yttrandefrihetsbrott och mål om brott som avses i 5 kap. 4 och 5 §§.

Tystnadsplikt

3 §

Den som har tagit befattning med tillkomsten eller spridningen av en framställning som utgjort eller varit avsedd att ingå i ett *radioprogram* eller en teknisk upptagning och den som har varit verksam på en nyhetsbyrå får inte röja vad han därvid har fått veta om vem som är upphovsman till framställningen eller har tillhandahållit den för offentliggörande eller om vem som har framträtt i den eller lämnat uppgifter enligt 1 kap. 2 §.

Tystnadsplikten enligt första stycket gäller inte

1. om den till vars förmån tystnadsplikten gäller har samtyckt till att hans identitet röjs,

2. om fråga om identiteten får väckas enligt 2 § andra stycket,

Den som har tagit befattning med tillkomsten eller spridningen av en framställning som utgjort eller varit avsedd att ingå i ett *program* eller en teknisk upptagning får inte röja vad han eller hon då har fått veta om vem som är upphovsman till framställningen eller har tillhandahållit den för att offentliggöras eller om vem som har framträtt i den eller är meddelare enligt 1 kap. 10 §.

Tystnadsplikt enligt första stycket gäller även för den som på något annat sätt har varit verksam inom ett företag som ger ut tekniska upptagningar eller sänder program eller på en nyhetsbyrå.

3. om det rör sig om brott som anges i 5 kap. 3 § första stycket 1,

4. i den mån domstol, när det är fråga om brott enligt 5 kap. 2 § eller 3 § första stycket 2 eller 3, finner det erforderligt att vid förhandling uppgift lämnas, huruvida den som är tilltalad eller skäligen misstänkt för den brottsliga gärningen är den till vars förmån tystnadsplikten enligt första stycket gäller, eller

5. i den mån domstol i annat fall av hänsyn till ett allmänt eller enskilt intresse finner det vara av synnerlig vikt att uppgift om identiteten lämnas vid vittnesförhör eller förhör med en part under sanningsförsäkran.

Vid förhör som avses i andra stycket 4 eller 5 skall rätten noga vaka över att frågor inte ställs som kan inkräkta på tystnadsplikten utöver vad som i varje särskilt fall är medgivet.

4 §

Tystnadsplikt enligt 3 § gäller inte i följande fall:

1. Den till vars förmån tystnadsplikten gäller har samtyckt till att hans eller hennes identitet röjs.

2. Det är tillåtet enligt 2 § andra stycket att behandla frågan om identiteten.

3. Det rör sig om något av de brott av meddelare, författare eller andra upphovsmän eller av utgivare som avses i 5 kap. 4 § första stycket 1.

4. En domstol finner i fråga om brott enligt 5 kap. 3 § eller 4 § första stycket 2 eller 3 att det är nödvändigt att uppgifter lämnas om huruvida det är den som är tilltalad eller skäligen misstänkt för den brottsliga gärningen som har lämnat meddelandet eller medverkat till framställningen. Sådana uppgifter lämnas vid en förhandling.

5. En domstol finner i något annat fall att det av hänsyn till ett allmänt eller enskilt intresse är av synnerlig vikt att en uppgift om identiteten lämnas vid vittnesförhör eller förhör med en part under sanningsförsäkran.

Vid förhör som avses i första stycket 4 eller 5 ska rätten noga vaka över att det inte ställs frågor som kan inkräkta på tystnadsplikten utöver vad som har medgetts i varje särskilt fall.

Efterforskningsförbud

4 §

Ingen myndighet eller annat allmänt organ får efterforska

1. upphovsmannen till en framställning som har offentliggjorts eller varit avsedd att offentliggöras i ett radioprogram eller en teknisk upptagning eller den som har framträtt i en sådan framställning,

2. den som har tillhandahållit eller avsett att tillhandahålla en framställning för offentliggörande i ett radioprogram eller en teknisk upptagning, eller

3. den som har lämnat uppgifter enligt 1 kap. 2 §.

Förbudet hindrar inte efterforskning i fall då denna grundlag medger åtal eller annat ingripande. I sådana fall ska dock den i 3 § angivna tystnadsplikten beaktas.

Inte heller får en myndighet eller ett annat allmänt organ ingripa mot någon för att han eller hon i ett radioprogram eller en teknisk upptagning har brukat sin yttrandefrihet eller medverkat till ett sådant bruk.

5 §

En myndighet eller ett annat allmänt organ får inte efterforska

1. upphovsmannen till en framställning som har offentliggjorts eller varit avsedd att offentliggöras i ett program eller en teknisk upptagning eller den som har framträtt i en sådan framställning,

2. den som har tillhandahållit eller avsett att tillhandahålla en framställning för offentliggörande i ett program eller en teknisk upptagning, eller

3. den som har meddelat uppgifter enligt 1 kap. 10 §.

Förbudet i första stycket hindrar inte efterforskning när det krävs för åtal eller något annat ingripande som inte står i strid med denna grundlag. I sådana fall ska den tystnadsplikt som anges i 3 § beaktas.

Repressalieförbud

6 §

En myndighet eller ett annat allmänt organ får inte ingripa mot någon för att han eller hon i ett program eller en teknisk upptagning har brukat sin yttrandefrihet eller medverkat till ett sådant bruk.

Straff

5 §

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot sin tystnadsplikt enligt 3 § ska dömas till böter eller fängelse i högst ett år. Detsamma gäller den som i ett radioprogram eller en teknisk upptagning uppsåtligen eller av oaktsamhet lämnar felaktiga uppgifter om vem som är framställningens upphovsman eller har tillhandahållit den för offentliggörande, vem som framträder i den eller vem som har lämnat uppgifter i den.

För efterforskning i strid med 4 § första och andra styckena döms, om efterforskningen har skett uppsåtligen, till böter eller fängelse i högst ett år.

För uppsåtligt ingripande i strid med 4 § tredje stycket döms, om åtgärden utgör avskedande, uppsägning, meddelande av disciplinpåföljd eller en liknande åtgärd, till böter eller fängelse i högst ett år.

Allmänt åtal för brott som avses i första stycket får väckas endast om målsäganden har anmält brottet till åtal.

7 §

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som

1. uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot sin tystnadsplikt enligt 3 §,

2. uppsåtligen eller av oaktsamhet i ett program eller en teknisk upptagning lämnar felaktiga uppgifter om vem som är framställningens upphovsman eller har tillhandahållit den för offentliggörande, vem som framträder i den eller vem som har lämnat uppgifter i den,

3. uppsåtligen efterforskar i strid med 5 §,

4. uppsåtligen ingriper i strid med 6 §, om åtgärden utgör avskedande, uppsägning, meddelande av disciplinpåföljd eller en liknande åtgärd.

Allmänt åtal för brott som avses i första stycket 1 och 2 får väckas endast om målsäganden har anmält brottet till åtal.

3 kap. Rätten att sända, framställa och sprida

Sändning av program

Rätt att sända genom tråd

1 § Var och en har rätt att sända program genom tråd.

2 § Den frihet som följer av 1 § hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om

1. skyldighet för nätinnehavare att ge utrymme för vissa program i den utsträckning det behövs med hänsyn till allmänhetens intresse av tillgång till allsidig upplysning,

2. skyldighet för nätinnehavare att ge utrymme för överföringar i den utsträckning det behövs med hänsyn till intresset av konkurrens beträffande sådana överföringar i nätet eller allmänhetens intresse av tillgång till sådana överföringar,

3. skyldighet för nätinnehavare att vidta åtgärder för att tillförsäkra mottagarkretsen inflytande över programvalet,

4. skyldighet för den som sänder program i tv eller tillhandahåller sådana program genom överföring ur en databas enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 a att göra programmen tillgängliga för personer med funktionsnedsättning genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik,

5. skyldighet för den som sänder program i tv eller tillhandahåller sådana program genom överföring ur en databas enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 a att främja framställning av och tillgång till program med europeiskt ursprung, eller

6. ingripanden mot fortsatt sändning av ett utbud som inriktas på våldsfremställningar, pornografiska bilder eller hets mot folkgrupp.

Sändning på annat sätt än genom tråd

3 § Rätten att sända program på annat sätt än genom tråd får regleras genom lag som innehåller föreskrifter om tillstånd och villkor för att sända.

Det allmänna ska eftersträva att radiofrekvenserna tas i anspråk på ett sätt som leder till vidaste möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet.

4 § Det ska finnas möjlighet för sammanslutningar att få tillstånd att sända ljudradioprogram i lokala radiosändningar i den utsträckning som tillgängliga radiofrekvenser medger. Närmare föreskrifter om detta får meddelas i lag.

Vissa förutsättningar för begränsningar i rätten att sända

5 § I fråga om sådana begränsningar i rätten att sända program som avses i 2–4 §§ gäller vad som föreskrivs om begränsningar av grundläggande fri- och rättigheter i 2 kap. 21–23 §§ regeringsformen.

Redaktionell självständighet

6 § Den som sänder program avgör självständigt vad som ska förekomma i programmen.

Domstolsprövning m.m.

7 § Frågor om rätten att sända program ska kunna prövas av domstol eller av en nämnd vars sammansättning är bestämd i lag och vars ordförande ska vara eller ha varit ordinarie domare. Ett beslut av regeringen prövas av domstol och behöver endast avse beslutets laglighet.

Om saken gäller ett ingripande på grund av missbruk av yttrandefriheten, ska frågan prövas av domstol under medverkan av jury enligt de närmare föreskrifter som meddelas i lag. Detta gäller dock inte om saken rör överträdelse av sådana föreskrifter eller villkor i fråga om kommersiell reklam, annan annonsering eller sändning av program som avses i 1 kap. 19 §.

Bevarandeskyldighet och pliktleverans

8 § Föreskrifter om skyldighet att bevara inspelningar av program och hålla dem tillgängliga för granskning i efterhand och om att lämna dem till arkiv får meddelas i lag.

Undantag för kartor, ritningar eller bilder som återger Sverige

9 § I lag får det meddelas föreskrifter med syfte att förebygga att kartor, ritningar eller bilder som återger Sverige helt eller delvis och innehåller upplysningar av betydelse för rikets försvar sprids genom sändning av program.

Framställning och spridning av tekniska upptagningar

Rätten till framställning och spridning

10 § Var och en har rätt att framställa och sprida tekniska upptagningar. För rätten att offentligt visa film, videogram eller någon annan teknisk upptagning med rörliga bilder kan det dock krävas granskning och godkännande i enlighet med 1 kap. 12 §.

Undantag från spridningsrätten

11 § Utan hinder av denna grundlag gäller det som föreskrivs i lag, när någon i förvärvssyfte till den som är under femton år lämnar ut filmer, videogram eller andra tekniska upptagningar med rörliga bilder med ingående skildringar av verklighetstrogen karaktär som återger våld eller hot om våld mot människor eller djur.

12 § Bestämmelserna i denna grundlag hindrar inte att det meddelas föreskrifter i lag om straff och särskild rättsverkan för den som

1. visar pornografiska bilder på eller vid allmän plats genom skyltning eller något liknande förfarande på ett sätt som kan väcka allmän anstöt,
2. utan föregående beställning med post eller på annat sätt tillställer någon pornografiska bilder, eller
3. bland barn och ungdom sprider tekniska upptagningar som genom sitt innehåll kan verka förråande eller medföra annan allvarlig fara för de unga.

Detsamma gäller i fråga om straff och särskild rättsverkan för den som bryter mot föreskrifter om granskning och godkännande av filmer, videogram eller andra tekniska upptagningar med rörliga bilder som ska visas offentligt samt av rörliga bilder i en sådan offentlig uppspelning ur en databas som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 d.

13 § I lag får det meddelas föreskrifter med syfte att förebygga spridning genom teknisk upptagning av kartor, ritningar eller bilder som återger

Bevarandeskyldighet och pliktleverans

14 § Föreskrifter om skyldighet att bevara exemplar av tekniska upptagningar och att hålla dem tillgängliga för granskning får meddelas i lag. I lag får det också meddelas föreskrifter om skyldighet att lämna exemplar av sådana upptagningar till en myndighet och att lämna upplysningar i anslutning till sådan skyldighet.

Skyldighet att befordra tekniska upptagningar

15 § Den som enligt vad som följer av lag eller annan författning har en skyldighet att befordra tekniska upptagningar får inte på grund av innehållet vägra eller ställa särskilda villkor för att utföra denna skyldighet. Detta gäller dock inte om befordran skulle innebära en sådan överträdelse som avses i 18 § andra stycket och 19 §.

Den som har en skyldighet enligt första stycket och som har tagit emot en teknisk upptagning för befordran ska inte anses som upptagningens spridare.

Uppgifter om framställning

16 § Exemplar av tekniska upptagningar ska förses med tydliga uppgifter om vem som har låtit framställa upptagningen, om exemplaren framställs i landet och är avsedda för spridning här. Det ska även anges när, var och av vem exemplaren har framställts. Närmare föreskrifter om detta får meddelas i lag.

Registrering av försäljnings- eller uthyrningsverksamhet

17 § Föreskrifter om skyldighet för den som yrkesmässigt säljer eller hyr ut filmer, videogram eller andra tekniska upptagningar med rörliga bilder att anmäla sig för registrering hos en myndighet får meddelas i lag eller, i fråga om anmälan innehåll och hur anmälan närmare ska ske, med stöd av lag.

Straff

18 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som framställer en teknisk upptagning och då uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 16 § eller bestämmelser som avses där.

Till penningböter döms den som sprider en teknisk upptagning som saknar någon uppgift som är föreskriven i 16 §, om det sker uppsåtligen eller av oaktsamhet. Detsamma gäller om en sådan uppgift är oriktig och spridaren känner till detta.

19 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som sprider en teknisk upptagning i vetskap om att upptagningen har tagits i beslag eller konfiskerats enligt denna grundlag.

Upptagningar, skrifter och bilder beställda ur en databas

20 § Av en sådan teknisk upptagning, skrift eller bild som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 c ska framgå databasens namn samt när, var och hur upptagningen, skriften eller bilden har framställts. Den som driver verksamheten ska se till att upptagningen, skriften eller bilden har sådana uppgifter. Närmare föreskrifter om detta får meddelas i lag.

21 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 20 § eller bestämmelser som avses där.

Till penningböter döms den som lämnar ut en sådan teknisk upptagning, skrift eller bild som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 c och som saknar någon uppgift som är föreskriven i 20 §, om det sker uppsåtligen eller av oaktsamhet. Detsamma gäller om en sådan uppgift är oriktig och den som lämnar ut upptagningen, skriften eller bilden känner till detta.

4 kap.

Om utgivare

Utgivare

Krav och befogenheter

1 §

Radioprogram och tekniska upptagningar *skall* ha en utgivare. Utgivare av *radioprogram* *skall* enligt vad som närmare föreskrivs i lag utses för varje program eller för hela eller delar av programverksamheten.

Utgivaren utses av den som bedriver sändningsverksamheten eller låter framställa den tekniska upptagningen.

Program och tekniska upptagningar *ska* ha en utgivare.

Utgivare av *program* *ska* enligt vad som närmare föreskrivs i lag utses för varje program eller för hela eller delar av programverksamheten.

Utgivaren utses av den som bedriver sändningsverksamheten eller låter framställa den tekniska upptagningen.

2 §

Utgivaren skall vara svensk medborgare. I lag får föreskrivas att även utlänningar får vara utgivare.

Den som är utgivare skall ha hemvist här i riket. Den som är underårig eller i konkurs eller som har förvaltare enligt särskilda bestämmelser i lag får inte vara utgivare. Uppgift om vem som är utgivare skall vara tillgänglig för allmänheten.

En utgivare ska ha hemvist i Sverige. Den som är underårig eller i konkurs eller som har förvaltare enligt särskilda bestämmelser i lag får inte vara utgivare.

3 §

Utgivaren *skall* ha befogenhet att

Utgivaren *ska* ha befogenhet att

utöva tillsyn över framställningens offentliggörande och att bestämma över dess innehåll så att ingenting får *införas* i den mot hans vilja. Varje inskränkning i *den befogenheten* skall vara utan verkan.

utöva tillsyn över framställningens offentliggörande och att bestämma över dess innehåll så att ingenting får *föras in* i den mot hans *eller hennes* vilja. Varje inskränkning i *denna befogenhet* ska vara utan verkan.

4 §

Av en teknisk upptagning skall framgå vem som är utgivare. Utgivaren skall se till att varje exemplar av upptagningen har en sådan uppgift. Av en sådan teknisk upptagning, skrift eller bild som avses i 1 kap. 9 § första stycket 1 skall framgå vem som är utgivare för databasen. Utgivaren skall se till att varje exemplar har en sådan uppgift.

Uppgift om utgivaren av radio-program skall hållas tillgänglig för allmänheten enligt vad som närmare föreskrivs i lag.

Uppgift om utgivare

4 §

Uppgift om utgivaren av program ska hållas tillgänglig för allmänheten. Närmare föreskrifter om detta får meddelas i lag.

5 §

Av en teknisk upptagning ska det framgå vem som är utgivare. Utgivaren ska se till att varje exemplar av upptagningen har en sådan uppgift.

Av en sådan teknisk upptagning, skrift eller bild som efter beställning har framställts ur en databas enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 c ska det framgå vem som är utgivare för databasen. Utgivaren ska se till att varje exemplar har en sådan uppgift.

5 §

En utgivare för *radioprogramverksamhet* får utse en eller flera ställföreträdare. *Vad som sägs om utgivare i 2–4 §§ skall gälla också ställföreträdare.* Om utgivarens uppdrag upphör, *upphör även uppdraget att vara ställföreträdare.*

6 §

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 1 § skall dömas till böter eller, om omständigheterna är synnerligen försvårande, till fängelse i högst ett år. Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 4 § första stycket skall dömas till penningböter.

I lag får föreskrivas straff för den som bryter mot en föreskrift i lag som meddelats med stöd av 4 eller 5 §.

Ställföreträdare

6 §

En utgivare för *programverksamhet* får utse en eller flera ställföreträdare. *För ställföreträdare gäller 2–4 §§.* Om utgivarens uppdrag upphör *faller också uppdraget att vara ställföreträdare.*

Straff

7 §

Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 1 § första och andra styckena. Om omständigheterna är synnerligen försvårande är straffet fängelse i högst ett år.

Till penningböter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 5 §.

I lag får *det* föreskrivas straff för den som bryter mot en föreskrift i lag som har meddelats med stöd av 4 §.

5 kap.

Om yttrandefrihetsbrott

De gärningar som anges som tryckfrihetsbrott i 7 kap. 4 och 5 §§ tryckfrihetsförordningen *skall anses som yttrandefrihetsbrott*, om *de* begås i ett *radioprogram* eller en teknisk upptagning och är *straffbara* enligt lag.

Under samma förutsättningar skall som yttrandefrihetsbrott anses även sådan olaga våldsskildring varigenom någon genom rörliga bilder närgånget eller utdraget skildrar grovt våld mot

Yttrandefrihetsbrott

Gärningar som är yttrandefrihetsbrott

1 §

De gärningar som anges som tryckfrihetsbrott i 7 kap. 1–20 §§ tryckfrihetsförordningen *ska anses vara yttrandefrihetsbrott*, om *brottet* begås i ett *program* eller en teknisk upptagning och är *straffbart* enligt lag.

människor eller djur med uppsåt att framställningen sprids, om inte gärningen med hänsyn till omständigheterna är försvarlig.

Prop. 2017/18:49
Bilaga 2

2 §

Under de förutsättningar som anges i 1 § anses som yttrandefrihetsbrott även sådan olaga våldskildring som innebär att någon genom rörliga bilder närgånget eller utdraget skildrar grovt våld mot människor eller djur med uppsåt att framställningen sprids. Detta gäller dock inte om gärningen med hänsyn till omständigheterna är försvarlig.

2 §

Gärningar som enligt 7 kap. 2 § tryckfrihetsförordningen inte skall anses som tryckfrihetsbrott, därför att de begås genom meddelanden där det brottsliga är dolt, skall inte heller anses som yttrandefrihetsbrott.

3 §

Ett tillkännagivande i en annons eller i ett annat sådant meddelande ska inte anses vara ett yttrandefrihetsbrott om det av meddelandets innehåll inte omedelbart framgår att ansvar för ett sådant brott kan bli aktuellt. Är meddelandet straffbart tillsammans med en omständighet som inte omedelbart framgår av meddelandets innehåll, gäller vad som föreskrivs i lag.

Detsamma gäller ett meddelande som genom chiffer eller på något annat sätt är hemligt för allmänheten.

Meddelar- och anskaffarbrott

3 §

Om någon lämnar ett meddelande, som avses i 1 kap. 2 §, eller, utan att svara enligt 6 kap., medverkar till en framställning som är avsedd att offentliggöras i ett radioprogram eller en teknisk upptagning, som författare eller annan upphovsman eller genom att framträda i radioprogrammet och därigenom gör sig skyldig till

1. högförräderi, spioneri, grovt spioneri, grov obehörig befattning med hemlig uppgift, uppror,

4 §

Om någon meddelar en uppgift i syfte att göra den offentlig i ett program eller teknisk upptagning enligt 1 kap. 10 § och därigenom gör sig skyldig till något av följande brott, gäller vad som föreskrivs i lag om ansvar för det brottet:

1. högförräderi, spioneri, grovt spioneri, grov obehörig befattning med hemlig uppgift, uppror, landsförräderi, landssvek eller försök, förberedelse eller stämp-

landsförräderi, landssvek eller försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott;

2. oriktigt utlämnande av allmän handling som ej är tillgänglig för envar eller tillhandahållande av sådan handling i strid med myndighets förbehåll vid dess utlämnande, när gärningen är uppsåtlig; eller

3. uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt i de fall som anges i särskild lag,

gäller vad som föreskrivs i lag om ansvar för sådant brott.

Om någon anskaffar en uppgift eller underrättelse i sådant syfte som avses i 1 kap. 2 § och därigenom gör sig skyldig till brott som anges i första stycket 1, gäller vad som föreskrivs i lag om ansvar för brottet.

Det som föreskrivs i 2 kap. 22 § första stycket regeringsformen om särskilt lagstifningsförfarande ska gälla också i fråga om förslag till föreskrifter som avses i första stycket 3.

ling till ett sådant brott,

2. oriktigt utlämnande av en allmän handling som inte är tillgänglig för var och en eller tillhandahållande av en sådan handling i strid med en myndighets förbehåll vid dess utlämnande, när gärningen är uppsåtlig, och

3. uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt i de fall som anges i en särskild lag.

Första stycket gäller också om brottet begås av någon som, utan att vara ansvarig enligt 6 kap., medverkar som författare eller annan upphovsman till en framställning som är avsedd att offentliggöras i ett program eller en teknisk upptagning eller medverkar genom att framträda i programmet.

I fråga om föreskrifter som avses i första stycket 3 tillämpas 2 kap. 22 § första stycket regeringsformen.

5 §

Om någon anskaffar en uppgift i syfte att göra den offentlig i ett program eller en teknisk upptagning eller för att lämna ett meddelande enligt 1 kap. 10 § och därigenom gör sig skyldig till ett brott som anges i 4 § första stycket 1, gäller vad som föreskrivs i lag om det brottet.

4 §

Vad som är föreskrivet i lag om påföljd för brott som avses i 1 § skall gälla också när brottet är att anse som ett yttrandefrihetsbrott.

Om skadestånd på grund av yttrandefrihetsbrott finns bestämmelser i 8 kap.

När någon döms för förtal eller förolämpning i enlighet med 1 § första stycket, kan domstolen, om

brottet begåtts i ett radioprogram, på yrkande av motparten besluta att domen skall återges helt eller delvis i ett radioprogram i samma sändningsverksamhet. Rätten får besluta att skyldigheten att återge domen skall avse ett av rätten gjort sammandrag av denna.

5 §

När en domstol bestämmer påföljd för ett yttrandefrihetsbrott, skall domstolen särskilt ta hänsyn till om en rättelse har offentliggjorts.

Ytterligare bestämmelser om yttrandefrihetsbrott

Påföljd

6 §

Vad som föreskrivs i lag om påföljd för brott gäller även yttrandefrihetsbrott.

Vid bestämmande av påföljd ska det särskilt beaktas om en publicerad uppgift har rättats och rättelsen därefter offentliggjorts på ett lämpligt sätt.

Publicering av domen

7 §

Om den tilltalade döms för förtal eller förolämpning i ett program enligt 1 §, får domstolen efter yrkande besluta att domen helt eller delvis ska föras in i ett program i samma sändningsverksamhet. Skyldigheten att återge domen får avse ett sammandrag av domen som domstolen har gjort.

Konfiskering

6 §

En teknisk upptagning som innehåller ett yttrandefrihetsbrott får konfiskeras. Är brottet olaga våldsskildring gäller om särskild

8 §

En teknisk upptagning som innehåller yttrandefrihetsbrott får konfiskeras.

Är brottet olaga våldsskildring

rättsverkan i övrigt vad som föreskrivs i lag.

Vid konfiskering skall alla exemplar som är avsedda för spridning förstöras. Dessutom skall tillses att föremål som kan användas särskilt för att mångfaldiga den tekniska upptagningen inte skall kunna användas för att framställa ytterligare exemplar.

gäller också vad som föreskrivs i lag om särskild rättsverkan av brott.

Konfiskering innebär att alla exemplar av upptagningen som är avsedda att spridas ska förstöras. Konfiskering innebär även att åtgärder vidtas så att föremål som kan användas särskilt för att mångfaldiga den tekniska upptagningen inte ska kunna användas för att framställa ytterligare exemplar.

Bestämmelsen i 6 § andra stycket tillämpas även vid konfiskering.

6 kap.

Ansvarsregler

Ansvarig för yttrandefrihetsbrott

Vem som är ansvarig

Utgivare och ställföreträdare

Ansvaret för yttrandefrihetsbrott i ett radioprogram eller en teknisk upptagning ligger på utgivaren. Har en ställföreträdare inträtt som utgivare, har han ansvaret.

I fråga om andra direktsända radioprogram än sådana som avses i 1 kap. 8 § får i lag föreskrivas att den som framträder i programmet skall ansvara för sina yttranden själv.

2 §

Det ansvar för yttrandefrihetsbrott som annars skulle åvila utgivaren ligger på den som är skyldig att utse utgivare, om

1. det inte fanns någon behörig utgivare när brottet förövades,
2. utgivaren var utsedd för skens skull eller uppenbarligen inte kunde utöva den befogenhet som anges i 4 kap. 3 § eller
3. uppgift om utgivaren inte har hållits tillgänglig för allmänheten

1 §

Utgivaren är ansvarig för yttrandefrihetsbrott i ett program eller en teknisk upptagning.

Har en ställföreträdare inträtt som utgivare för programverksamhet, är han eller hon ansvarig.

på föreskrivet sätt.

Har en ställföreträdare inträtt som utgivare men var han inte längre behörig när brottet förövades eller hade hans uppdrag upphört eller förelåg det beträffande honom något förhållande som anges i första stycket 2 eller 3, ligger ansvaret för yttrandefrihetsbrott på utgivaren.

I stället för den som anges i första stycket ansvarar den som sprider en teknisk upptagning för yttrandefrihetsbrott i denna, om upptagningen saknar den i 3 kap. 13 § första stycket föreskrivna uppgiften om vem som har låtit framställa den och det inte kan klarläggas vem denne är eller han saknar känd hemortsadress i Sverige och inte heller kan påträffas här under rättegången.

Vad som sägs i tredje stycket för det fall att en uppgift saknas gäller också om en lämnad uppgift innebär att den som har låtit framställa den tekniska upptagningen har hemvist utomlands eller om uppgiften är oriktig och den som sprider upptagningen känner till detta.

2 §

Utgivaren är ansvarig, trots att en ställföreträdare inträtt som utgivare, om

1. ställföreträdaren inte längre var behörig när brottet begicks eller uppdraget annars upphört,

2. ställföreträdaren var utsedd för skens skull eller uppenbarligen inte hade de befogenheter som anges i 4 kap. 3 §, eller

3. uppgift om ställföreträdaren inte har hållits tillgänglig för allmänheten enligt 4 kap. 4 §.

Den som bedriver sändningsverk-
samhet eller låter framställa en
teknisk upptagning

3 §

Den som bedriver sändnings-
verksamhet eller låter framställa
en teknisk upptagning är ansvarig
för yttrandefrihetsbrott, om

1. det inte fanns någon behörig
utgivare när brottet förövades,

2. utgivaren var utsedd för skens
skull eller uppenbarligen inte hade
de befogenheter som anges i 4 kap.
3 § eller

3. uppgift om utgivaren inte har
hållits tillgänglig för allmänheten
enligt 4 kap. 4 och 5 §§.

Spridare

4 §

Den som sprider en teknisk
upptagning är ansvarig för yt-
trandefrihetsbrott i stället för den
som anges i 3 §, om uppgift enligt
3 kap. 16 § om vem som har låtit
framställa upptagningen

1. saknas och det inte kan klar-
läggas vem denne är eller denne
saknar känd hemortsadress i
Sverige och inte heller kan på-
träffas här under rättegången,

2. avser en person som har hem-
vist utomlands, eller

3. är oriktig och den som sprider
upptagningen känner till detta.

Ansvar vid vissa direktsändningar

5 §

I fråga om andra direktsända
program än sådana som avses i
1 kap. 16 § får det i lag föreskrivas
att den som framträder i pro-
grammet ska ansvara för sina
yttranden själv.

3 §

Om åtal väcks för ett yttrandefrihetsbrott och den tilltalade anser att det finns någon omständighet som medför att han inte skall vara ansvarig, skall han åberopa denna omständighet före huvudförhandlingen. Om han inte gör det, skall han betraktas som ansvarig.

6 §

Om den som är tilltalad för yttrandefrihetsbrott vill åberopa en omständighet som enligt detta kapitel medför att han eller hon inte ska vara ansvarig, ska denna omständighet åberopas före huvudförhandlingen. Annars får domstolen inte ta hänsyn till omständigheten.

Ansvarets innebörd

4 §

Den som ansvarar enligt detta kapitel för ett yttrandefrihetsbrott i en framställning skall anses ha haft kännedom om innehållet i framställningen. Han skall också anses ha medgett dess offentliggörande.

7 §

Den som är ansvarig enligt detta kapitel för yttrandefrihetsbrott ska anses ha haft kännedom om innehållet i programmet eller den tekniska upptagningen och medgett sändning eller utgivning.

7 kap. Tillsyn och åtal

Huvudregel för tillsyn och åtal

1 § Bestämmelserna i 9 kap. 1–7 §§ tryckfrihetsförordningen om tillsyn och åtal gäller också i fråga om program, tekniska upptagningar och yttrandefrihetsmål, om inte annat följer av bestämmelserna i detta kapitel.

Justitiekanslerns överlämnande av åklagaruppdrag

2 § Justitiekanslern får när det gäller tekniska upptagningar överlämna åt allmän åklagare att vara åklagare i yttrandefrihetsmål om ansvar eller konfiskering på grund av olaga våldsskildring, hets mot folkgrupp, brott mot medborgerlig frihet, olaga hot, hot mot tjänsteman eller övergrepp i rättssak. Rätten att väcka allmänt åtal får dock inte överlämnas när det gäller hets mot folkgrupp eller brott mot medborgerlig frihet.

Preskription vid allmänt åtal

3 § Den tid inom vilken allmänt åtal för yttrandefrihetsbrott ska väckas är i fråga om

- program sex månader från det att programmet sändes,
- tillhandahållande som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 a–c sex månader från när informationen inte längre tillhandahölls,
- offentlig uppspelning ur en databas som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 d sex månader från uppspelningen, och
- tekniska upptagningar ett år från det att upptagningen gavs ut.

Beträffande sådana tekniska upptagningar som saknar någon av de i 3 kap. 16 § föreskrivna uppgifterna gäller dock vad som är föreskrivet i lag om tid för väckande av talan med den begränsningen att allmänt åtal inte får väckas senare än två år från det att Justitiekanslern fick kännedom om upptagningen.

Särskilda regler om utgivares ansvar för information i en databas

4 § En utgivares ansvar för databasverksamhet enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 a–c gäller inte sådan information som enligt utgivaren började tillhandahållas ur databasen tidigare än ett år innan talan om ansvar eller skadestånd för yttrandefrihetsbrott väcktes. Detta gäller dock inte om det görs antagligt i målet att informationen började tillhandahållas senare.

5 § Om en utgivare underrättas av Justitiekanslern eller målsäganden om att databasen innehåller viss information som kan utgöra yttrandefrihetsbrott, och utgivaren till följd av 4 § inte ansvarar för informationen, ska informationen anses ha börjat tillhandahållas på nytt om den inte tas bort inom två veckor från underrättelsen.

Närmare bestämmelser om underrättelser enligt första stycket meddelas i lag.

Konfiskering utan åtal

6 § Finns det ingen ansvarig för ett yttrandefrihetsbrott enligt 6 kap. när det gäller en teknisk upptagning, får Justitiekanslern eller målsäganden i stället för att väcka åtal ansöka om att upptagningen ska konfiskeras. Detsamma gäller när den som är ansvarig för brott inte kan delges stämning i Sverige.

Granskning och tillsyn i vissa fall

7 § I lag får det meddelas föreskrifter om att en nämnd vars sammansättning är bestämd i lag och vars ordförande ska vara eller ha varit ordinarie domare ska granska om program som någon har sänt på annat sätt än genom tråd står i överensstämmelse med de föreskrifter eller andra villkor som gäller för sändningarna.

En sådan nämnd får endast uttala sin mening och förelägga den sändande att följa föreskrifterna eller villkoren. I lagen får det föreskrivas att ett föreläggande av nämnden får förenas med vite. Frågor om ansvar för yttrandefrihetsbrott och om utdömande av vite prövas alltid av domstol enligt 3 kap. 7 §.

8 § I lag får det meddelas föreskrifter om särskild tillsyn över att yttrandefriheten i filmer, videogram eller andra tekniska upptagningar med rörliga bilder inte missbrukas genom olaga våldsskildring. Tillsynen får även avse att sådana upptagningar som innehåller våld eller hot om våld inte i förvärvssyfte sprids till den som är under femton år.

Det får i lag meddelas föreskrifter om befogenhet för en myndighet att vid tillsyn enligt första stycket tillfälligt ta hand om ett exemplar av en film, ett videogram eller en teknisk upptagning med rörliga bilder som kan antas innehålla en framställning som innefattar olaga våldsskildring.

9 § I fråga om sådana föreskrifter som avses i 7 och 8 §§ gäller vad som föreskrivs om begränsningar av grundläggande fri- och rättigheter i 2 kap. 21–23 §§ regeringsformen.

7 kap.

8 kap.

Särskilda tvångsmedel

Beslag av tekniska upptagningar

Huvudregel

3 §

Vad som sägs i 10 kap. tryckfrihetsförordningen om beslag av tryckta skrifter skall gälla också i fråga om beslag av tekniska upptagningar. För sådan upptagning, skrift eller bild som avses i 1 kap. 9 § första stycket 1 gäller, när det är fråga om utredningsbeslag med anledning av yttrandefrihetsbrott, vad som sägs i 10 kap. 14 § tryckfrihetsförordningen. I stället för 10 kap. 6 § och 8 § andra stycket tryckfrihetsförordningen gäller dock beträffande tekniska upptagningar vad som föreskrivs i andra och tredje styckena i denna paragraf. Om den tid som avses i 10 kap. 4 § tryckfrihetsförordningen med hänsyn till beslagets omfattning eller någon annan omständighet är otillräcklig, får rätten på Justitiekanslerns framställning medge att tiden förlängs. Förlängningen får inte avse längre tid än som är oundgängligen nödvändig och får omfatta sammanlagt högst två veckor. Vad som sägs i 10 kap. 3 § andra stycket tryckfrihetsförordningen gäller inte, om Justitiekanslern enligt 1 § första stycket detta kapitel har överlämnat åt allmän åklagare att vara åklagare i yttrandefrihetsmål. Vad som sägs i 10 kap. 2, 4 och 14 §§ tryckfrihetsförordningen samt denna paragraf om Justitiekanslerns uppgifter gäller i sådant

1 §

Bestämmelserna i 10 kap. tryckfrihetsförordningen om beslag av tryckta skrifter gäller också i fråga om beslag av tekniska upptagningar, om inte annat följer av bestämmelserna i detta kapitel.

fall även den allmänna åklagaren.

Varje beslut om beslag skall ange det eller de avsnitt av framställningen som har föranlett beslaget. Om det vid ett beslag som är av det slag som avses i 10 kap. 14 § tryckfrihetsförordningen inte är möjligt att i beslutet närmare ange varje sådant avsnitt, skall i efterhand, så snart det kan ske, i särskilt beslut anges vilka avsnitt som åberopas som brottsliga. Beslaget gäller endast de särskilda skivor, rullar eller andra sådana delar av upptagningen där dessa avsnitt förekommer.

Bevis om att beslag har beslutats skall, så snart det kan ske, utan kostnad tillställas den som beslaget verkställs hos samt den som har låtit framställa den tekniska upptagningen. Beviset skall innehålla uppgift om det eller de avsnitt i upptagningen som har föranlett beslaget.

Särskilda regler om beslag

2 §

När Justitiekanslern har beslutat om konfiskeringsbeslag eller fastställt ett sådant beslag, får rätten på Justitiekanslerns begäran medge att den tidsfrist som anges i 10 kap. 5 § tryckfrihetsförordningen förlängs, om tiden är otillräcklig med hänsyn till beslagets omfattning eller någon annan omständighet. Förlängningen får inte avse längre tid än som är oundgängligen nödvändig och får omfatta sammanlagt högst två veckor.

3 §

Om Justitiekanslern enligt 7 kap. 2 § har överlämnat åt allmän åklagare att vara åklagare i yttrandefrihetsmål gäller vad som anges i detta kapitel och i 10 kap. tryckfrihetsförordningen om Ju-

stättiekanslerns uppgifter även den allmänna åklagaren. Vad som anges i 10 kap. 4 § andra stycket tryckfrihetsförordningen om anmälan av beslag gäller dock inte allmän åklagare.

4 §

Beslut om beslag av teknisk upptagning ska innehålla uppgifter om det eller de avsnitt av framställningen som har gett anledning till beslaget.

Om det vid ett sådant utredningsbeslag som avses i 10 kap. 13 § tryckfrihetsförordningen inte är möjligt att i beslutet närmare ange varje avsnitt som har gett anledning till beslaget, ska det i efterhand i ett särskilt beslut anges vilka avsnitt som åberopas som brottsliga. Ett sådant beslut ska meddelas så snart det är möjligt.

Beslaget gäller endast de särskilda skivor, rullar eller andra sådana delar av upptagningen där dessa avsnitt förekommer.

5 §

Bevis om beslag ska utan avgift lämnas till den som beslaget har gjorts hos och den som har låtit framställa den tekniska upptagningen. Beviset ska innehålla uppgifter om det eller de avsnitt i upptagningen som har gett anledning till beslaget. Ett sådant bevis ska lämnas så snart det är möjligt.

Beslag av upptagningar, skrifter eller bilder beställda ur en databas

6 §

För upptagning, skrift eller bild som har beställts ur en databas enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 c gäller vid yttrandefrihetsbrott vad som anges om utredningsbeslag i 10 kap. 13 § tryckfrihetsförordningen. För ett sådant beslag gäl-

8 kap.

Om skadestånd

Skadestånd får inte dömas ut på grund av innehållet i ett radioprogram eller en teknisk upptagning i andra fall än när framställningen innefattar ett yttrandefrihetsbrott.

Om skadestånd på grund av brott som avses i 5 kap. 2 och 3 §§ gäller vad som är föreskrivet i lag.

Den som enligt 6 kap. bär det straffrättsliga ansvaret ansvarar även för skadestånd. Skadeståndet kan krävas ut också av den som bedriver programverksamheten eller har låtit framställa den tekniska upptagningen.

I fall som avses i 1 kap. 8 § ansvarar gärningsmannen för skadestånd på grund av brott som han begår i sändningen. Skadeståndet kan krävas ut även av den som bedriver programverksamheten.

9 kap.

Skadestånd

Allmänna förutsättningar

1 §

Skadestånd för missbruk av yttrandefriheten får grundas endast på att det program eller den tekniska upptagning som krävet avser innefattar yttrandefrihetsbrott.

I fråga om skadestånd på grund av brott som avses i 5 kap. 3–5 §§ gäller vad som är föreskrivet i lag.

Vad som sägs om skadestånd enligt detta kapitel gäller i tillämpliga delar även krav enligt 5 kap. 7 § på att en dom om förtal eller förolämpning ska föras in i ett program.

Vem som är ansvarig

2 §

Den som är ansvarig för yttrandefrihetsbrott enligt 6 kap. är även ansvarig för skadestånd.

Krav på skadestånd kan även riktas mot den som bedriver programverksamheten eller har låtit framställa den tekniska upptagningen.

Om en utgivare inte ansvarar för yttrandefrihetsbrott till följd av 7 kap. 4 § är han eller hon inte heller ansvarig för skadestånd. Krav på skadestånd kan dock riktas mot den som bedriver verksamheten.

3 §

Vid direktsändningar som avses i 1 kap. 16 § är gärningsmannen ansvarig för skadestånd på grund av brott som han eller hon begår i sändningen.

Krav på skadestånd kan även

3 §

Om den som skulle bära det straffrättsliga ansvaret inte har någon känd hemortsadress i landet när brottet förövas och inte heller kan påträffas här under rättegången och ansvaret därför övergår på någon annan enligt 6 kap. 2 § tredje stycket, får skadestånd ändå krävas ut även av den förre, i den mån det medges i lag.

4 §

Vad som sägs i 6 kap. 4 § denna grundlag skall gälla också i fråga om skadestånd på grund av yttrandefrihetsbrott i ett radioprogram eller en teknisk upptagning. I fråga om sådant skadestånd skall också gälla vad som sägs i 11 kap. 3–5 §§ tryckfrihetsförordningen om enskilt anspråk i vissa fall.

4 §

Om den som skulle ha varit ansvarig för yttrandefrihetsbrott i en teknisk upptagning inte har någon känd hemvist i landet när brottet förövas och inte heller kan påträffas här under rättegången och ansvaret därför övergår på den som sprider upptagningen enligt 6 kap. 4 § 1, får krav på skadestånd ändå riktas även mot den som skulle ha varit ansvarig. Det gäller i den utsträckning skadestånd kan dömas ut enligt lag.

5 §

Om någon är ansvarig för skadestånd på grund av yttrandefrihetsbrott i egenskap av ställföreträdare för en juridisk person, får krav på skadestånd även riktas mot den juridiska personen.

Om förmyndare, god man eller förvaltare är ansvarig för skadestånd på grund av yttrandefrihetsbrott, får krav på skadestånd även riktas mot den för vilken förmyndaren, den gode mannen eller förvaltaren har utsetts.

Krav på skadestånd enligt denna paragraf får framställas om och i den omfattning anspråket kan göras gällande enligt lag.

6 §

Om två eller flera är ansvariga för skadestånd enligt detta kapitel, ansvarar de solidariskt för skadeståndet. I fråga om ansvaret dem emellan gäller vad som föreskrivs i lag.

Skadestånd när åtal inte kan väckas

7 §

Krav på skadestånd med anledning av ett yttrandefrihetsbrott kan

framställas trots att straff för brottet inte kan dömas ut på grund av preskription eller av något annat skäl.

9 kap.

Om rättegången i yttrandefrihetsmål

Vad som sägs i 12 kap. tryckfrihetsförordningen om rättegången i tryckfrihetsmål *skall* gälla också i fråga om motsvarande mål som avser *radioprogram* och tekniska upptagningar (yttrandefrihetsmål). Hänvisningen i 12 kap. 2 § till 8 kap. tryckfrihetsförordningen *skall därvid* avse 6 kap. denna grundlag.

De som utsetts till jurymän för tryckfrihetsmål *skall* också vara jurymän i yttrandefrihetsmål.

10 kap.

Om radioprogram och tekniska upptagningar från utlandet m.m.

I fråga om samtidig och oförändrad vidaresändning här i landet av *radioprogram* som avses i 6 § och som kommer från utlandet eller förmedlas hit genom satellitsändning men inte utgår från Sverige gäller enbart *vad som föreskrivs i*

3 § första stycket om förbud mot förhandsgranskning och andra hinder,

3 § tredje stycket om innehav av tekniska hjälpmedel och anläggande av trådnät,

4 § om förbud mot ingripanden utan stöd i grundlagen,

10 kap.

Rättegången i yttrandefrihetsmål

1 §

Vad som sägs i 12 kap. tryckfrihetsförordningen om rättegången i tryckfrihetsmål *ska* gälla också i fråga om motsvarande mål som avser *program* och tekniska upptagningar (yttrandefrihetsmål). Hänvisningen i 12 kap. 3 § *tryckfrihetsförordningen* till 8 kap. tryckfrihetsförordningen *ska* avse 6 kap. i denna grundlag.

De som *har* utsetts till juryledamöter för tryckfrihetsmål *ska* också vara juryledamöter i yttrandefrihetsmål.

11 kap.

Program och tekniska upptagningar från utlandet

Vidaresändningar av program från utlandet

1 §

För samtidig och oförändrad vidaresändning här i landet av *program* som avses i 1 kap. 3 § och som kommer från utlandet eller förmedlas hit genom satellitsändning men inte utgår från Sverige, gäller *denna grundlag* enbart *i fråga om*

– förbud mot förhandsgranskning och hindrande åtgärder enligt 1 kap. 11 §,

– innehav av tekniska hjälpmedel och anläggande av trådnät enligt 1 kap. 13 §,

– förbud mot ingripanden enligt

5 § om det förhållningssätt som skall iaktas vid tillämpningen av denna grundlag,

3 kap. 1 § om rätt att sända radioprogram i tråd samt

3 kap. 3 och 5 §§ om särskilda regler för lagstiftning och rättslig prövning.

Har riksdagen godkänt en internationell överenskommelse om radioprogram får sådana föreskrifter som avses i 12 § andra stycket inte i strid med överenskommelsen hindra vidareändning av radioprogram.

I 10 kap. 2 § finns föreskrifter om rätt att meddela och anskaffa uppgifter och underrättelser för offentliggörande i radioprogram från utlandet.

1 kap. 14 §,

– det förhållningssätt som enligt 1 kap. 15 § ska iaktas vid tillämpningen av grundlagen,

– rätt att sända eller tillhandahålla program i tråd enligt 3 kap. 1 §, och

– särskilda regler för lagstiftning och rättslig prövning enligt 3 kap. 5 och 7 §§.

Dessutom ska bestämmelserna om meddelar- och anskaffarfrihet i 7 § tillämpas.

Om riksdagen har godkänt en internationell överenskommelse om program, får sådana föreskrifter om reklam och annonsering som avses i 1 kap. 19 § inte hindra vidareändning av program om det skulle strida mot överenskommelsen.

Tekniska upptagningar från utlandet

1 §

Bestämmelserna i 1–9 och 11 kap. är tillämpliga också på sådana tekniska upptagningar som har framställts utomlands och som lämnas ut för spridning i Sverige. Vad som annars sägs om den som har låtit framställa upptagningen skall därvid i stället gälla den som här i landet lämnar ut den för spridning.

I fråga om rätten att meddela och anskaffa uppgifter och underrättelser för offentliggörande och om rätten till anonymitet gäller dock i tillämpliga delar vad som sägs i 13 kap. 6 § tryckfrihetsförordningen. Därvid skall

hänvisningen till 1 kap. 1 § tredje och fjärde styckena tryckfrihetsförordningen avse 1 kap. 2 § denna grundlag,

hänvisningen till 3 kap. tryckfrihetsförordningen avse 2 kap. denna grundlag,

hänvisningen till 3 kap. 3 §

2 §

Bestämmelserna i 1–10 och 12 kap. är tillämpliga på sådana tekniska upptagningar som har framställts utomlands och som lämnas ut för spridning i Sverige. Vad som sägs i denna grundlag om den som har låtit framställa upptagningen ska då i stället gälla den som lämnar ut upptagningen för spridning här i landet.

tryckfrihetsförordningen avse
2 kap. 3 § denna grundlag och
hänvisningen till 7 kap. 3 §
första stycket 2 tryckfrihetsförord-
ningen avse 5 kap. 3 § första
stycket 2 denna grundlag.

2 §

Det som enligt 1 § gäller i fråga
om rätt att meddela och anskaffa
uppgifter och underrättelser och
att vara anonym gäller också
radioprogram som sänds från
sändare utanför Sverige och tek-
niska upptagningar som inte läm-
nas ut för spridning i Sverige om
meddelandet lämnades eller
anskaffandet ägde rum här, oavsett
om upptagningen har framställts
här eller i utlandet. I lag får det
dock föreskrivas undantag från
rätten att meddela och anskaffa
uppgifter i fråga om radioprogram
som sänds från öppna havet eller
luftrummet däröver.

Meddelar- och anskaffarfrihet

3 §

Det som sägs om meddelar- och
anskaffarfrihet i 1 kap. 10 § gäller
även i fråga om sådana tekniska
upptagningar som har framställts
utomlands och som lämnas ut för
spridning här men som inte huvud-
sakligen är avsedd att spridas i
Sverige.

Första stycket gäller dock inte
om

1. meddelandet eller anskaffan-
det innefattar brott mot rikets
säkerhet,

2. meddelandet innefattar ett så-
dant utlämnande eller tillhan-
dahållande som avses i 5 kap. 4 §
första stycket 2, eller

3. meddelandet utgör ett uppsåt-
ligt åsidosättande av tynadsplikt.

4 §

Det som sägs om meddelar- och

anskaffarfrihet i 3 § tillämpas för en teknisk upptagning som inte har getts ut i Sverige, om uppgiften meddelats eller anskaffats här.

Prop. 2017/18:49
Bilaga 2

5 §

Meddelaren har i fall som avses i 3 och 4 §§ rätt till anonymitet enligt 2 kap.

Bestämmelsen om undantag från tystnadsplikt i 2 kap. 4 § 3 ska även omfatta brotten

- krigsanstiftan,
- trolöshet vid förhandling med främmande makt,
- egenmäktighet vid förhandling med främmande makt,
- obehörig befattning med hemlig uppgift,
- vårdslöshet med hemlig uppgift,
- olovlig underrättelseverksamhet mot Sverige,
- olovlig underrättelseverksamhet mot främmande makt,
- olovlig underrättelseverksamhet mot person,
- olovlig värvning,
- tagande av utländskt understöd,
- försök, förberedelse eller stämpling till trolöshet vid förhandling med främmande makt eller olovlig underrättelseverksamhet mot främmande makt eller olovlig underrättelseverksamhet mot person, eller
- försök eller förberedelse till obehörig befattning med hemlig uppgift.

6 §

Om ett meddelande eller anskaffande enligt 3 eller 4 § är straffbart, gäller vad som anges i denna grundlag om meddelar- och anskaffarbrott.

Mål om ansvar eller skadestånd på grund av ett sådant brott handläggs enligt bestämmelserna om yttrandefrihetsmål, om inte

annat följer av 10 kap. 1 § i denna grundlag och 12 kap. 1 § andra stycket tryckfrihetsförordningen.
7 §

Om ett program sänds från en sändare utanför Sverige, gäller 3–6 §§ i fråga om rätten att meddela och anskaffa uppgifter och att vara anonym, om uppgifterna har meddelats eller anskaffats här.

I fråga om program som sänds från öppna havet eller luftrummet däröver får det dock i lag föreskrivas undantag från rätten att meddela och anskaffa uppgifter.

11 kap.

12 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Vad som sägs i 14 kap. 1–3 §§ tryckfrihetsförordningen om resning, högre rätts prövning av tryckfrihetsmål och skyndsam behandling av mål *skall gälla* också i fråga om motsvarande mål enligt denna grundlag.

I alla hänseenden som inte har reglerats särskilt i denna grundlag eller i lag som har beslutats med stöd av den gäller vad som är föreskrivet i lag eller annan författning.

Utlänningar är i fråga om yttrandefriheten enligt denna grundlag likställda med svenska medborgare, om inte något annat följer av lag.

Vad som *föreskrivs* i 14 kap. 1–3 §§ tryckfrihetsförordningen om resning, högre rätts prövning av tryckfrihetsmål och skyndsam behandling av mål *gäller* också i fråga om motsvarande mål enligt denna grundlag.

Internationellt rättsligt bistånd

2 §

I fråga om internationellt rättsligt bistånd gäller vad som föreskrivs i lag. Sådant bistånd får inte lämnas i strid med svenska allmänna rättsprinciper på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området.

3 §

För andra än svenska medborgare får särskilda begränsningar göras genom lag i fråga om yttrandefriheten enligt denna grundlag.

Frågor som inte regleras i grundlagen

4 §

I frågor som inte har reglerats särskilt i denna grundlag eller i en särskild lag som har meddelats med stöd av grundlagen, gäller vad som annars är föreskrivet i lag eller annan författning.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019.
 2. Bestämmelsen i 7 kap. 5 § tillämpas även på information i en databas som började tillhandahållas innan denna lag träder i kraft.
 3. Om det i lag eller annan författning hänvisas till en föreskrift som har ersatts genom en bestämmelse i yttrandefrihetsgrundlagen i dess nya lydelse, tillämpas i stället den nya bestämmelsen.

Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden

dels att 2 kap., 3 kap. 29 § och 4 kap. 3 § ska upphöra att gälla,

dels att 6 kap. 1 § samt rubriken närmast före 6 kap. 1 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas ett nytt kapitel, 2 kap., två nya paragrafer, 6 kap. 3 § och 11 kap. 5 §, och närmast före 6 kap. 3 § en ny rubrik, av följande lydelse,

dels att det ska införas en ny ikraftträdandebestämmelse av följande lydelse.

2 kap. Om ägare och utgivare av periodiska skrifter m.m.

Allmänna bestämmelser

1 § Frågor om utgivningsbevis prövas av Patent- och registreringsverket. Verket tar också emot anmälningar om utgivare och ställföreträdare för utgivare. Verket ska föra register över periodiska skrifter. Registret får föras med hjälp av automatiserad behandling. Det får innehålla uppgifter om skriftens titel, utgivningsort, utgivningsplan, ägare, utgivare och, i förekommande fall, ställföreträdare för utgivaren, tidpunkt för utfärdande och förnyelse av utgivningsbevis samt förfall eller återkallelse av utgivningsbevis.

2 § Om en ansökan om utgivningsbevis eller en anmälan om utgivare eller ställföreträdande utgivare inte uppfyller föreskrivna krav, ska den som har gjort ansökan eller anmälan föreläggas att inom viss tid avhjälpa bristen. Avhjälps inte bristen, får ansökningen eller anmälan avvisas.

3 § Regeringen får meddela föreskrifter om avgifter för ansökningar och anmälningar i ärenden enligt 5 kap. tryckfrihetsförordningen och om avgifter för utdrag ur register över periodiska skrifter.

Utgivningsbevis för periodiska skrifter

4 § Om utgivningsorten eller utgivningsplanen ändras, ska ägaren genast anmäla detta till den myndighet som anges i 1 §.

5 § I god tid innan ett utgivningsbevis upphör enligt 5 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen ska Patent- och registreringsverket dels till den senast kända ägaren av den periodiska skriften sända en påminnelse om att bevisets giltighet är begränsad till tio år och att beviset upphör, om en ansökan om förnyelse av beviset inte har kommit in till myndigheten före tioårsperiodens utgång, dels kungöra påminnelsen elektroniskt.

Av kungörelsen ska framgå namn och adress för den senast kända ägaren, utgivningsbevisets nummer samt den titel som utgivningsbeviset avser.

6 § Ett beslut enligt 5 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen om att ett utgivningsbevis ska anses ha upphört vid tioårsperiodens utgång meddelas av den myndighet som anges i 1 §.

En ansökan om förnyelse får göras tidigast ett år före och senast på dagen för periodens utgång. För en ansökan om förnyelse av ett utgivningsbevis gäller i övrigt samma bestämmelser som för den första ansökan. Om en ansökan om förnyelse har gjorts i rätt tid, fortsätter dock beviset att gälla till dess att beslutet med anledning av ansökan har fått laga kraft.

7 § Ett beslut enligt 5 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen om att ett utgivningsbevis ska anses ha upphört ska dels sändas till den senast kända ägaren av den periodiska skriften, dels kungöras elektroniskt.

Om det av särskilda skäl kan antas att den senast kända ägaren inte kan nås av en försändelse är det tillräckligt att beslutet kungörs elektroniskt.

8 § Ett beslut om återkallelse av utgivningsbevis meddelas av den myndighet som anges i 1 §. I ärenden som avses i 5 kap. 13 § första stycket 2–6 tryckfrihetsförordningen ska ägaren och utgivaren om möjligt få tillfälle att yttra sig.

9 § Ett slutligt beslut av Patent- och registreringsverket i ett ärende om utgivningsbevis får överklagas till allmän förvaltningsdomstol inom två månader från dagen för beslutet.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Straff

10 § Till penningböter döms ägare till en periodisk skrift för vilken ny utgivningsort eller ny utgivningsplan inte anmäls enligt 4 §.

Justitiekanslern är åklagare i mål om ansvar för sådana brott som avses i första stycket.

6 kap.

Medgivande till åtal

Medgivande till åtal och internationellt rättsligt bistånd

1 §

Allmänt åtal för tryckfrihetsbrott som anges i 7 kap. 4 § 1–10 eller 5 § 3 tryckfrihetsförordningen eller för motsvarande yttrandefrihetsbrott enligt yttrandefrihetsgrundlagen får väckas endast om regeringen medger det.

Allmänt åtal för tryckfrihetsbrott som anges i 7 kap. 5, 10, 12–19 eller 20 § 3 tryckfrihetsförordningen eller för motsvarande yttrandefrihetsbrott enligt yttrandefrihetsgrundlagen får väckas endast om regeringen medger det.

Om en ansökan om internationellt rättsligt bistånd avser ett brott enligt första stycket, får bistånd lämnas endast om regeringen

medger det.

Underrättelse om information i en databas

3 §

En underrättelse enligt 7 kap. 5 § yttrandefrihetsgrundlagen ska innehålla en utförlig redogörelse för de omständigheter som åberopas till grund för påståendet att ett yttrandefrihetsbrott kan ha begåtts. Ansökan ska även innehålla tydliga uppgifter om vilken information i databasen som underrättelsen avser.

Det åligger den som framställer underrättelsen att visa att utgivaren har tagit emot denna.

11 kap.

5 §

Innan internationellt rättsligt bistånd lämnas i en fråga som rör ansvar för brott ska Justitiekanslern ges tillfälle att yttra sig över ansökan.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019.

Förteckning över remissinstanser (SOU 2016:58)

Prop. 2017/18:49
Bilaga 3

Remissyttrande över betänkandet har getts in av följande instanser. Riksdagens ombudsmän, Svea hovrätt, Hovrätten över Skåne och Blekinge, Stockholms tingsrätt (Patent- och Marknadsdomstolen), Uppsala tingsrätt, Kammarrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Umeå, Brottsoffermyndigheten, Datainspektionen, Domstolsverket, Justitiekanslern, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Åklagarmyndigheten, Svenska institutet för europapolitiska studier, Konsumentverket, Kronofogdemyndigheten, Tullverket, Försvarmakten, Folkhälsomyndigheten, Läkemedelverket, Myndigheten för delaktighet, Diskrimineringsombudsmannen, Konstnärnämnden, Kungl. Biblioteket, Myndigheten för press, radio och tv, Myndigheten för tillgängliga medier, Riksarkivet, Statens kulturråd, Vetenskapsrådet, Konkurrensverket, Livsmedelsverket, Post- och telestyrelsen, Stockholms universitet (Juridiska fakultetsnämnden), Stockholms universitet (Humanistiska fakultetsnämnden), Uppsala universitet (Juridiska fakultetsnämnden), Lunds universitet (Juridiska fakulteten), Göteborgs universitet (Inst. för journalistik, medier och kommunikation), Mittuniversitetet (Inst. för informationsteknologi och medier), Svenska Filminstitutet, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB, Det kreativa facket, Svenska Journalistförbundet, Sveriges Författarförbund, Tidningsutgivarna, Utgivarna, Publicistklubben, Svenska Högerpressens Förening, Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd, Stiftelsen Reklamombudsmannen, Svenska Förläggareföreningen, Sveriges Tidskrifter, Bonnier Broadcasting, Norstedts Förlagsgrupp AB, Schibsted Sverige AB, Verifiera AB, Handikappförbunden, Hörselskadades Riksförbund, Sveriges Dövas Riksförbund, Synskadades Riksförbund, Svenska Snustillverkarföreningen, Tobaksfakta och Svenska Tobaksleverantörsföreningen.

Yttrande har också inkommit från Convenience Stores Sweden, Företagarna, JTI Sweden AB, Kött- och Charkföretagen, Livsmedelsföretagen, Näringslivets Delegation för Marknadsrätt, Skruf Snus AB, Snuskommissionen, Svenska Föreningen mot Piratkopiering, Svensk Bensinhandel, Svensk Handel, Svensk Industriförening Sinf, Svensk Tidskrift, Svenskt Näringsliv, Sveriges Annonörer, Swedish Match.

Följande instanser har inbjudits att yttra sig men har avstått. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Sveriges Utbildningsradio AB, Allmänhetens pressombudsman, Föreningen Grävande Journalister, Pressens Opinionsnämnd, Socialdemokratiska Pressföreningen, Vänsterpressens förening, Film- och TV-producenterna, ISOC-SE, Konstnärernas riksorganisation (KRO), Sveriges Filmthyrareförening, Svenska kabel-TV-föreningen, AB Svensk Filmindustri, Canal Digital Sverige AB, More Entertainment AB, Discovery Networks Sweden AB (Kanal 5), HBO Nordic AB, Mittmedia AB, Norrbottens Media AB, Publit AB, Storytel AB, TV4 AB, Viasat

Prop. 2017/18:49
Bilaga 3

Film AB, Mediarkivet, Bisnode Sverige AB, Karnov Group Sweden AB, Wolters Kluwer Sverige AB, Centrum för rättvisa, Civil Rights Defenders, Stiftelsen för rättsinformation, Svenska avdelningen vid Internationella juristkommissionen, Föreningen för generiska läkemedel, Läkemedelsindustriföreningen, A non smoking generation och Cancerfonden.

Förslag till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen

Häri genom föreskrivs i fråga om tryckfrihetsförordningen¹

dels att 1 kap., 5 kap., 7 kap., 10 kap., 8 kap. 2 §, 11 kap. 2 §, 12 kap. 1 och 10 §§ och 14 kap. 5 § ska upphöra att gälla,

dels att rubrikerna närmast före 8 kap. 1 § och 8 kap. 5 § ska utgå,

dels att nuvarande 2 kap. 4–14 §§ ska betecknas 2 kap. 7–17 §§, 2 kap. 15–17 §§ ska betecknas 2 kap. 19–21 §§, 2 kap. 18 § ska betecknas 2 kap. 23 §, 3 kap. 4 § ska betecknas 3 kap. 5 §, 3 kap. 5 § ska betecknas 3 kap. 7 §, 3 kap. 6 § ska betecknas 3 kap. 8 §, 6 kap. 3 § ska betecknas 6 kap. 5 §, 8 kap. 3–10 §§ ska betecknas 8 kap. 4–11 §§, 8 kap. 11 och 12 §§ ska betecknas 8 kap. 13 och 14 §§, 9 kap. 3 § ska betecknas 9 kap. 5 §, 9 kap. 4 och 5 §§ ska betecknas 9 kap. 7 och 8 §§, 11 kap. 3–5 §§ ska betecknas 11 kap. 4–6 §§, 12 kap. 2 § ska betecknas 12 kap. 3 §, 12 kap. 3 och 4 §§ ska betecknas 12 kap. 7 och 8 §§, 12 kap. 5–9 §§ ska betecknas 12 kap. 10–14 §§, 12 kap. 11–14 § ska betecknas 12 kap. 17–20 §§, 12 kap. 15 och 16 §§ ska betecknas 12 kap. 22 och 23 §§ och 13 kap. 4–6 §§ ska betecknas 13 kap. 5–7 §§,

dels att 2 kap. 1–3 §§, 3 kap. 1–3 §§, 4 kap. 1–5 §§, 6 kap. 1, 2 och 4 §§, 8 kap. 1 §, 9 kap. 1 och 2 §§, 11 kap. 1 §, 13 kap. 1–3 § och 14 kap. 1–3 § och de nya 2 kap. 7–17, 19–21 och 23 §§, 3 kap. 5, 7 och 8 §§, 6 kap. 5 §, 8 kap. 4–11, 13 och 14 §§, 9 kap. 5, 7 och 8 §§, 11 kap. 4–6 §§, 12 kap. 3, 7, 8, 10–14, 17–20, 22 och 23 §§ och 13 kap. 5–7 §§ och rubrikerna till 2–4, 6, 8, 9 och 11–13 kap. ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 8 kap. 10 § ska sättas närmast efter 8 kap. 10 §,

dels att det ska införas fyra nya kapitel, 1, 5, 7 och 10 kap., 35 nya paragrafer, 2 kap. 4–6, 18 och 22 §§, 3 kap. 4 och 6 §§, 6 kap. 3 och 6 §§, 8 kap. 2, 3 och 12 §§, 9 kap. 3, 4, 6, 9 och 10 §§, 11 kap. 2 och 3 §§, 12 kap. 1, 2, 4–6, 9, 15, 16 och 21 §§, 13 kap. 4 och 8–10 §§ och 14 kap. 4–6 §§ och närmast före 2 kap. 1–5, 9–13, 15–17, 21 och 23 §§, 3 kap. 3 och 5–8 §§, 4 kap. 2, 4 och 5 §§, 6 kap. 2, 4 och 5 §§, 8 kap. 1, 3–11, 13 och 14 §§, 9 kap. 1, 4, 5, 7 och 8 §§, 11 kap. 1, 2 och 6 §§, 12 kap. 1, 3, 7, 8, 10, 11, 13, 14, 18–20, 22 och 23 §§, 13 kap. 1 och 5–7 och 14 kap. 1–6 §§ nya rubriker av följande lydelse.

1 kap. Tryckfriheten

1 § Tryckfriheten syftar till att säkerställa ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande.

Tryckfriheten innebär en frihet för var och en att i tryckt skrift uttrycka tankar, åsikter och känslor samt att offentliggöra allmänna handlingar och i övrigt lämna uppgifter i vilket ämne som helst.

¹ Tryckfrihetsförordningen omtryckt 2015:151.

Tryckfriheten innebär också en rätt för var och en att ge ut skrifter utan att en myndighet eller ett annat allmänt organ lägger ut hinder mot detta i förväg. Åtal för en skrifts innehåll får väckas först efter det att den har getts ut och då vid en domstol. Ingen får straffas för en skrifts innehåll i andra fall än om innehållet strider mot tydlig lag som är meddelad för att bevara allmänt lugn men som inte håller tillbaka allmän upplysning.

När tryckfriheten utövas ska bestämmelser i denna grundlag som skyddar enskildas rätt och allmän säkerhet iakttagas.

För tryckfriheten får inga andra begränsningar finnas än de som följer av denna grundlag.

Tillämpningsområde

Olika typer av skrifter

2 § Denna grundlag är tillämplig på skrifter som har framställts i tryckpress.

Grundlagen ska också tillämpas på skrifter som har mångfaldigats genom fotokopiering eller någon liknande teknik, om

1. utgivningsbevis gäller för skriften, eller
2. skriften är försedd med en beteckning som visar att den är mångfaldigad och i anslutning till beteckningen tydliga uppgifter om vem som har mångfaldigat skriften och om ort och år för detta.

Vad som sägs i denna grundlag om skrifter som har framställts i tryckpress och om tryckning gäller, om inte annat anges, även skrifter och mångfaldigande som avses i andra stycket.

Även bilder, med eller utan åtföljande text, anses vid tillämpning av grundlagen som skrifter.

Tryckta skrifter

3 § En skrift anses som en tryckt skrift när den är utgiven.

En skrift anses utgiven när den har lämnats ut till försäljning eller för spridning på annat sätt i Sverige. Detta gäller dock inte en myndighets tryckta handlingar, om de inte är tillgängliga för var och en.

En skrift ska inte anses utlämnad för spridning i Sverige enbart på den grunden att den skickas härifrån till mottagare i utlandet.

Periodiska skrifter

4 § Med en periodisk skrift avses en tryckt skrift som enligt utgivningsplanen ska ges ut vid särskilda tider, under en bestämd titel och med minst fyra nummer eller häften årligen. Dessutom innefattas löpsedlar och bilagor som hör till skriften.

Har utgivningsbevis meddelats, anses skriften som periodisk till dess att beviset återkallas eller förklaras ha upphört.

Bilagor i form av program eller tekniska upptagningar

5 § Om ägaren till en periodisk skrift sprider eller låter sprida skriftens innehåll eller delar av detta i form av ett program som avses i yttrandefrihetsgrundlagen och som sänds eller som tillhandahålls ur en databas som avses i 1 kap. 4 § den grundlagen, ska programmet anses vara en

bilaga till skriften vid tillämpning av denna grundlag. Detta gäller dock endast om

Prop. 2017/18:49

Bilaga 4

1. innehållet är särskilt anpassat till personer med funktionsnedsättning,

2. innehållet återges oförändrat, och

3. det anges hur innehållet har disponerats.

Vad som anges i första stycket gäller även när innehållet sprids i en teknisk upptagning som avses i yttrandefrihetsgrundlagen.

Bestämmelser om rätt till sändningar finns i 3 kap. yttrandefrihetsgrundlagen.

6 § Om en författare, utgivare eller förläggare som är ansvarig enligt 8 kap. för en tryckt skrift som inte är periodisk sprider eller låter sprida skriftens innehåll eller delar av detta i form av ett program som avses i yttrandefrihetsgrundlagen och som tillhandahålls ur en databas som avses i 1 kap. 4 § den grundlagen, ska programmet anses vara en bilaga till skriften vid tillämpning av denna grundlag. Detta gäller dock endast om innehållet återges oförändrat och det anges att innehållet är en bilaga enligt denna bestämmelse.

Grundläggande bestämmelser

Meddelarfrihet och anskaffarfrihet

7 § Det står var och en fritt att meddela uppgifter i vilket ämne som helst i syfte att de ska göras offentliga i en tryckt skrift (meddelarfrihet). Denna frihet avser uppgifter som lämnas till

– en författare eller någon annan upphovsman till en framställning i en tryckt skrift,

– skriftens utgivare eller redaktion, eller

– ett företag för yrkesmässig förmedling av nyheter eller andra meddelanden till periodiska skrifter.

Det står också var och en fritt att anskaffa uppgifter i vilket ämne som helst i syfte att göra dem offentliga i en tryckt skrift eller att meddela uppgifter som avses i första stycket (anskaffarfrihet).

För dessa friheter får inga andra begränsningar finnas än de som följer av denna grundlag.

Censurförbud och förbud mot andra hindrande åtgärder

8 § En skrift får inte före tryckningen granskas av en myndighet eller ett annat allmänt organ. Förbud mot tryckning får inte förekomma.

Det är inte heller tillåtet för en myndighet eller ett annat allmänt organ att, på grund av skriftens innehåll, hindra tryckning eller utgivning av en skrift, om åtgärden inte har stöd i denna grundlag. Detsamma gäller i fråga om hinder mot spridning av en skrift bland allmänheten.

Exklusivitetsprincipen

9 § För att någon ska kunna åtalas eller dömas till ansvar eller ersättningskyldighet för missbruk av tryckfriheten eller medverkan till sådant missbruk krävs stöd i denna grundlag. Detsamma gäller för att en tryckt skrift ska kunna konfiskeras eller tas i beslag.

Instruktion för tillämpningen

10 § Den som ska döma över missbruk av tryckfriheten eller på annat sätt vaka över att denna grundlag efterlevs bör alltid ha i åtanke att tryckfriheten är en grundval för ett fritt samhällsskick, alltid uppmärksamma ämnet och tanken mera än uttrycket, liksom syftet mera än framställningssättet samt i tveksamma fall hellre fria än fälla.

Undantag från grundlagen

Vissa frågor som får regleras i lag

11 § Bestämmelserna i denna grundlag hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om upphovsmäns rätt till litterära eller konstnärliga verk, om upphovsrätten närstående rättigheter och om förbud mot att återge ett verk på ett sätt som kränker den andliga odlingens intressen.

12 § Bestämmelserna i denna grundlag hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om

1. förbud mot kommersiella annonser vid marknadsföring av alkohol- drycker eller tobaksvaror,

2. förbud mot kommersiella annonser som används vid marknadsföring av andra varor än tobaksvaror eller av tjänster, om det i annonsen förekommer ett varukännetecken som är i bruk för en tobaksvara eller som enligt gällande bestämmelser om varumärken är registrerat eller inarbetat för en tobaksvara,

3. förbud mot kommersiella annonser som har meddelats till skydd för hälsa eller miljö enligt en förpliktelse som följer av medlemskapet i Europeiska unionen eller Europeiska atomenergigemenskapen,

4. krav att införa och på ett visst sätt utforma varningstext, innehållsdeklaration eller annan liknande produktinformation om syftet är skydd för hälsa eller miljö eller konsumentskydd,

5. förbud mot offentliggörande i yrkesmässig kreditupplysningsverksamhet av kreditupplysning som innebär otillbörligt intrång i enskilda personliga integritet eller som innehåller oriktig eller missvisande uppgift, om ersättningsskyldighet för sådant offentliggörande, om krav på berättigat behov hos den som beställer kreditupplysningen, om skyldighet att lämna information till den som avses med upplysningen och om rättelse av oriktig eller missvisande uppgift, eller

6. ansvar och ersättningsskyldighet som avser det sätt på vilket en uppgift har anskaffats.

13 § Bestämmelserna i denna grundlag hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om förbud mot offentliggörande av personuppgifter

1. som avslöjar etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening,

2. om hälsa, sexualliv eller sexuell läggning,

3. som består av genetiska uppgifter eller biometriska uppgifter för att entydigt identifiera en fysisk person, eller

4. om att en enskild har begått lagöverträdelser genom brott, förekommer i fällande domar i brottmål eller har varit föremål för straffprocessuella tvångsmedel.

Prop. 2017/18:49
Bilaga 4

Vad som anges i första stycket gäller endast om

1. personuppgifterna ingår i en uppgiftssamling som har ordnats så att det är möjligt att söka efter eller sammanställa dessa, och

2. det med hänsyn till verksamheten och de former under vilka uppgiftssamlingen hålls tillgänglig finns särskilda risker för otillbörliga intrång i enskildas personliga integritet.

Undantag för barnpornografi

14 § Denna grundlag är inte tillämplig på pornografiska bilder av personer vars pubertetsutveckling inte är fullbordad eller som är under arton år.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

Om allmänna handlingars offentlighet

Allmänna handlingars offentlighet

Grundläggande bestämmelser

Handlingsoffentlighet

1 §

Till främjande av ett fritt meningsutbyte och en allsidig upplysning skall varje svensk medborgare ha rätt att *taga* del av allmänna handlingar.

Till främjande av ett fritt meningsutbyte, *en fri* och allsidig upplysning och *ett fritt konstnärligt skapande ska var och en* ha rätt att *ta* del av allmänna handlingar.

Begränsning av handlingsoffentligheten

2 §

Rätten att *taga* del av allmänna handlingar får begränsas endast om det är *påkallat* med hänsyn till

1. rikets säkerhet eller dess förhållande till annan stat eller mellanfolklig organisation,

2. rikets centrala finanspolitik, penningpolitik eller valutapolitik,

3. myndighets verksamhet för inspektion, kontroll eller annan tillsyn,

4. intresset att förebygga eller

Rätten att *ta* del av allmänna handlingar får begränsas endast om det *krävs* med hänsyn till

1. rikets säkerhet eller dess förhållande till *en* annan stat eller mellanfolklig organisation,

2. rikets centrala finanspolitik, penningpolitik eller valutapolitik,

3. myndigheters verksamhet för inspektion, kontroll eller annan tillsyn,

4. intresset *av* att förebygga eller

beivra brott,

5. det allmännas ekonomiska intresse,

6. skyddet för *enskilds* personliga eller ekonomiska förhållanden,

7. intresset att bevara djur- eller växtart.

Begränsning av rätten att *taga* del av allmänna handlingar *skall* *angivas* noga i bestämmelse i en särskild lag eller, om *så i visst fall* *befinnes* lämpligare, i annan lag *vartill* den särskilda lagen hänvisar. Efter bemyndigande i sådan bestämmelse får *dock* regeringen genom förordning meddela närmare föreskrifter om bestämmelsens tillämplighet.

Utan hinder av andra stycket får i bestämmelse som där avses riksdagen eller regeringen tilläggas befogenhet att efter omständigheterna *medgiva* att viss handling lämnas ut.

beivra brott,

5. det allmännas ekonomiska intresse,

6. skyddet för *enskildas* personliga eller ekonomiska förhållanden, *eller*

7. intresset *av* att bevara djur- eller växtart.

En begränsning av rätten att *ta* del av allmänna handlingar *ska* *anges* noga i en bestämmelse i en särskild lag eller, om *det anses* lämpligare *i ett visst fall*, i en annan lag *som* den särskilda lagen hänvisar *till*. Efter bemyndigande i en sådan bestämmelse får regeringen genom förordning meddela närmare föreskrifter om bestämmelsens tillämplighet.

Riksdagen eller regeringen *får i en sådan bestämmelse som avses i andra stycket* ges befogenhet att efter omständigheterna *medge* att en viss handling lämnas ut.

Vad som är allmän handling

Handling

3 §

Med handling *avses* en framställning i skrift eller bild samt en upptagning som endast med *tekniska* hjälpmedel *kan läsas eller avlyssnas* eller *uppfattas* på annat sätt.

Med handling *förstås* framställning i skrift eller bild samt upptagning som *kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas* endast med *tekniskt* hjälpmedel. *Handling är allmän, om den förvaras hos myndighet och enligt 6 eller 7 § är att anse som inkommen till eller upprättad hos myndighet.*

En upptagning som avses i första stycket anses förvarad hos myndighet, om upptagningen är tillgänglig för myndigheten med tekniskt hjälpmedel som myndigheten själv utnyttjar för överföring i sådan form att den kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas. En sammanställning av uppgifter ur en upptagning för automatiserad behandling anses

dock förvarad hos myndigheten endast om myndigheten kan göra sammanställningen tillgänglig med rutinbetonade åtgärder.

En sammanställning av uppgifter ur en upptagning för automatiserad behandling anses dock inte förvarad hos myndigheten om sammanställningen innehåller personuppgifter och myndigheten enligt lag eller förordning saknar befogenhet att göra sammanställningen tillgänglig. Med personuppgift avses all slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person.

Allmän handling

4 §

En handling är allmän, om den förvaras hos en myndighet och enligt 9 eller 10 § är att anse som inkommen till eller upprättad hos en myndighet.

Handling som förvaras hos myndighet

5 §

En upptagning som avses i 3 § anses förvarad hos en myndighet, om upptagningen är tillgänglig för myndigheten med tekniskt hjälpmedel som myndigheten själv utnyttjar för överföring i sådan form att den kan läsas eller avlyssnas eller uppfattas på annat sätt.

En sammanställning av uppgifter ur en upptagning för automatiserad behandling anses dock förvarad hos myndigheten endast om myndigheten kan göra sammanställningen tillgänglig med rutinbetonade åtgärder och inte annat följer av 6 §.

6 §

En sammanställning enligt 5 § andra stycket anses inte förvarad hos myndigheten om samman-

ställningen innehåller personuppgifter och myndigheten enligt lag eller förordning saknar befogenhet att göra sammanställningen tillgänglig. Med personuppgift avses all slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person.

4 §

Brev eller annat meddelande som är ställt personligen till den som innehar befattning vid myndighet anses som allmän handling, om handlingen gäller ärende eller annan fråga som *ankommer på* myndigheten och *ej* är avsedd för mottagaren endast som innehavare av annan ställning.

5 §

Med myndighet *likställs* i detta kapitel riksdagen och beslutande kommunal församling.

6 §

Handling anses *inkommen* till myndighet, när den har anlänt till myndigheten eller kommit behörig befattningshavare till handa. I fråga om upptagning som avses i 3 § *första stycket* gäller i stället att den anses *inkommen* till myndighet när annan har gjort den tillgänglig för myndigheten på sätt som *angives* i 3 § *andra stycket*.

Tävlingsskrift, anbud eller *annan sådan handling* som enligt tillkännagivande *skall avlämnas* i förseglat omslag anses *ej inkommen* före den tidpunkt som har bestämts för öppnandet. Åtgärd som någon *vidtager* endast som led i teknisk bearbetning eller teknisk lagring av handling, som myndighet har tillhandahållit, *skall ej* anses leda till att *handling är inkommen* till den myndigheten.

7 §

Brev eller annat meddelande som är ställt personligen till den som innehar befattning vid *en* myndighet anses som allmän handling, om handlingen gäller *ett* ärende eller *någon* annan fråga som *ska handläggas av* myndigheten och *inte* är avsedd för mottagaren endast som innehavare av annan ställning.

8 §

Med myndighet *jämställs* i detta kapitel riksdagen och beslutande kommunal församling.

Inkommen handling

9 §

En handling anses *ha kommit in* till *en* myndighet, när den har anlänt till myndigheten eller kommit behörig befattningshavare till handa. I fråga om *en* upptagning som avses i 3 § gäller i stället att den anses *ha kommit in* till *myndigheten* när *någon* annan har gjort den tillgänglig för myndigheten på *det* sätt som *anges* i 5 §.

Tävlingsskrifter, anbud eller *andra sådana handlingar* som enligt tillkännagivande *ska lämnas* i förseglat omslag anses *inte ha kommit in* före den tidpunkt som har bestämts för öppnandet.

En åtgärd som någon *vidtar* endast som *ett* led i *en* teknisk bearbetning eller teknisk lagring av *en* handling som *en* myndighet har tillhandahållit *ska inte* anses leda till att *handlingen har kommit in*

Upprättad handling

7 §

Handling anses *upprättad* hos myndighet, när den har expedierats. Handling som *ej* har expedierats anses upprättad när det ärende *till vilket* den hänför sig har slutbehandlats hos myndigheten eller, om handlingen *ej* hänför sig till visst ärende, när den har justerats av myndigheten eller *på annat sätt färdigställts*.

I stället för *vad* som föreskrives i första stycket gäller att *handling anses upprättad*,

1. *diarium, journal* samt *sådant register* eller *annan förteckning* som *föres* fortlöpande, när *handlingen* har färdigställts för anteckning eller införing,

2. *dom* och *annat* beslut, som enligt *vad därom* är föreskrivet *skall* avkunnas eller expedieras, samt protokoll och *annan handling i vad* den hänför sig till sådant beslut, när beslutet har avkunnats eller expedierats,

3. *annat myndighets* protokoll och därmed jämförliga anteckningar, när *handlingen* har justerats av myndigheten eller *på annat sätt* färdigställts, *dock ej protokoll hos riksdagens utskott, kommuns revisorer eller statliga kommittéer eller hos kommunal myndighet i ärende som denna endast bereder till avgörande*.

10 §

En handling anses *ha upprättats* hos *en* myndighet, när den har expedierats. *En* handling som *inte* har expedierats anses upprättad när det ärende *som* den hänför sig *till* har slutbehandlats hos myndigheten eller, om handlingen *inte* hänför sig till *ett* visst ärende, när den har justerats av myndigheten eller *färdigställts på annat sätt*.

I stället för *det* som föreskrivs i första stycket gäller *följande*:

1. *Diarier, journaler* samt *sådana register* eller *andra förteckningar* som *förs* fortlöpande *anses ha upprättats* när *de* har färdigställts för anteckning eller införing.

2. *Domar* och *andra* beslut, som enligt *vad som* är föreskrivet *ska* avkunnas eller expedieras, samt protokoll och *andra handlingar till den del protokollet eller handlingen* hänför sig till *ett* sådant beslut, *anses ha upprättats* när beslutet har avkunnats eller expedierats.

3. *Andra* protokoll *från en myndighet* och därmed jämförliga anteckningar *anses ha upprättats* när *de* har justerats av myndigheten eller färdigställts *på annat sätt*.

Det som sägs i andra stycket 3 gäller inte protokoll hos riksdagens utskott, en kommuns revisorer, statliga kommittéer eller en kommunal myndighet i ärenden som denna endast bereder till avgörande.

8 §

Har organ som ingår i eller är knutet till ett verk eller liknande myndighetsorganisation överlämnat handling till annat organ inom samma myndighetsorganisation eller framställt handling för sådant överlämnande, skall handlingen ej anses som därigenom inkommen eller upprättad i annat fall än då organen uppträda som självständiga i förhållande till varandra.

9 §

Hos myndighet tillkommen minnesanteckning som ej har expedierats skall ej heller efter den tidpunkt då den enligt 7 § är att anse som upprättad anses som allmän handling hos myndigheten, om den icke tages om hand för arkivering. Med minnesanteckning förstås promemoria och annan uppteckning eller upptagning som har kommit till endast för ärendes föredragning eller beredning, dock ej till den del den har tillfört ärendet sakuppgift.

Utkast eller koncept till myndighets beslut eller skrivelse och annan därmed jämställd handling som ej har expedierats anses ej som allmän handling, såvida den icke tages om hand för arkivering.

11 §

Har ett organ som ingår i eller är knutet till en myndighet lämnat över en handling till något annat organ inom samma myndighet, anses handlingen som inkommen eller upprättad därigenom endast om organen uppträder som självständiga i förhållande till varandra.

Detsamma gäller om en handling har framställts för att lämnas på det sätt som anges i första stycket.

Minnesanteckning, utkast och koncept

12 §

En minnesanteckning som har gjorts hos en myndighet och som inte har expedierats ska inte heller efter den tidpunkt då den enligt 10 § är att anse som upprättad anses som allmän handling hos myndigheten. Minnesanteckningen anses dock som upprättad om den har tagits om hand för arkivering. Med minnesanteckning avses promemorior och andra uppteckningar eller upptagningar som har kommit till endast för föredragning eller beredning av ett ärende, dock inte till den del de har tillfört ärendet någon sakuppgift.

Utkast eller koncept till en myndighets beslut eller skrivelse och andra därmed jämställda handlingar som inte har expedierats anses inte som allmänna. Handlingen anses dock vara allmän om den tas om hand för arkivering.

10 §

Handling som förvaras hos en myndighet endast som led i teknisk bearbetning eller teknisk lagring för annans räkning anses inte som allmän handling hos den myndigheten.

Som allmän handling anses inte handling som en myndighet förvarar endast i syfte att kunna åter skapa information som har gått förlorad i en myndighets ordinarie system för automatiserad behandling av information (säkerhetskopia).

11 §

Som allmän handling anses *ej*

1. brev, telegram eller annan sådan handling som har *inlämnats* till eller upprättats hos myndighet endast för befordran av meddelande,

2. meddelande eller annan handling som har *inlämnats* till eller upprättats hos myndighet endast för offentliggörande i periodisk skrift som *utgives* genom myndigheten,

3. tryckt skrift, ljud- eller bildupptagning eller annan handling som ingår i bibliotek eller som från enskild har tillförts allmänt arkiv uteslutande för förvaring och vård eller forsknings- och studieändamål eller privata brev, skrifter eller upptagningar som *eljest ha* överlämnats till myndighet uteslutande för *ändamål som nu angivits*,

4. upptagning av innehållet i handling som avses i 3, om upptagningen förvaras hos myndighet där den ursprungliga handlingen *ej* skulle vara att anse som allmän.

Det som föreskrivs i första

13 §

En handling som förvaras hos en myndighet endast som *ett* led i *en* teknisk bearbetning eller teknisk lagring för *någon* annans räkning anses inte som allmän handling hos den myndigheten.

Som allmän handling anses inte *en* handling som en myndighet förvarar endast i syfte att kunna åter skapa information som har gått förlorad i en myndighets ordinarie system för automatiserad behandling av information (säkerhetskopia).

14 §

Som allmän handling anses *inte*

1. *ett* brev, *ett* telegram eller *någon* annan sådan handling som har *lämnats in* till eller upprättats hos *en* myndighet endast för befordran av *ett* meddelande,

2. *ett* meddelande eller *någon* annan handling som har *lämnats in* till eller upprättats hos *en* myndighet endast för offentliggörande i *en* periodisk skrift som *ges ut* genom myndigheten,

3. *en* tryckt skrift, *en* ljud- eller bildupptagning eller *någon* annan handling som ingår i *ett* bibliotek eller som från *en* enskild har tillförts *ett* allmänt arkiv uteslutande för förvaring och vård eller forsknings- och studieändamål eller privata brev, skrifter eller upptagningar som *annars har* överlämnats till *en* myndighet uteslutande för *något av de angivna ändamålen*,

4. *en* upptagning av innehållet i *en sådan* handling som avses i 3, om upptagningen förvaras hos *en* myndighet där den ursprungliga handlingen *inte* skulle vara att anse som allmän.

Det som föreskrivs i första

stycket 3 om *handling* som ingår i bibliotek tillämpas inte på upptagning i en databas som en myndighet har tillgång till enligt avtal med en annan myndighet, om upptagningen är allmän handling hos den myndigheten.

stycket 3 om *handlingar* som ingår i bibliotek tillämpas inte på en upptagning i en databas som en myndighet har tillgång till enligt ett avtal med en annan myndighet, om upptagningen är allmän handling hos den myndigheten.

Utlämnande av allmänna handlingar

Rätten att ta del av allmänna handlingar

12 §

Allmän handling som får lämnas ut *skall på begäran* genast eller så snart det är möjligt utan avgift *tillhandahållas den, som önskar ta del därav, så att handlingen* kan läsas, avlyssnas eller *på annat sätt* uppfattas. Handling får även skrivas av, avbildas eller *tagas* i anspråk för ljudöverföring. Kan handling *ej* tillhandahållas utan att sådan del *därav* som *icke* får lämnas ut *röjes, skall* den i övriga delar göras tillgänglig för sökanden i avskrift eller kopia.

Myndighet är *icke* skyldig att tillhandahålla handling på stället, om *betydande hinder* möter. *I fråga om upptagning* som avses i 3 § *första stycket föreligger ej heller sådan skyldighet*, om sökanden utan beaktansvärd olägenhet kan *taga* del av upptagningen hos närbelägen myndighet.

13 §

Den som önskar ta del av en allmän handling har även rätt att mot fastställd avgift få avskrift eller kopia av handlingen till den del *den* får lämnas ut. En myndighet är dock inte skyldig att i större utsträckning än vad som

15 §

Den som begär ut en allmän handling som får lämnas ut *ska* genast eller så snart det är möjligt *och utan avgift få ta del av handlingen på stället på ett sådant sätt att den* kan läsas eller avlyssnas eller uppfattas *på annat sätt*. En handling får även skrivas av, avbildas eller *tas* i anspråk för ljudöverföring. Kan *en* handling *inte* tillhandahållas utan att *en* sådan del *av handlingen* som *inte* får lämnas ut *röjs, ska* den i övriga delar göras tillgänglig för sökanden i avskrift eller kopia.

En myndighet är *inte* skyldig att tillhandahålla *en* handling på stället, om *det* möter *betydande hinder*. *Detsamma gäller en upptagning* som avses i 3 §, om sökanden utan beaktansvärd olägenhet kan *ta* del av upptagningen hos *en* närbelägen myndighet.

Kopior av allmänna handlingar

16 §

Den som önskar ta del av en allmän handling har även rätt att mot *en* fastställd avgift få *en* avskrift eller kopia av handlingen till den del *handlingens* får lämnas ut. En myndighet är dock inte skyldig att i större utsträckning än vad som

följer av lag lämna ut en upptagning för automatiserad behandling i annan form än utskrift. En myndighet är inte heller skyldig att framställa kopia av karta, ritning, bild eller annan i 3 § första stycket avsedd upptagning än som nyss har angivits, om svårighet möter och handlingen kan tillhandahållas på stället.

Begäran att få avskrift eller kopia av allmän handling skall behandlas skyndsamt.

14 §

Begäran att få taga del av allmän handling göres hos myndighet som förvarar handlingen.

Begäran prövas av myndighet som angives i första stycket. Om särskilda skäl föranleda det, får dock i bestämmelse som avses i 2 § andra stycket föreskrivas att prövningen vid tillämpningen av bestämmelsen skall ankomma på annan myndighet. I fråga om handling som är av synnerlig betydelse för rikets säkerhet kan även genom förordning föreskrivas att endast viss myndighet får pröva frågan om utlämnande. I de nu nämnda fallen skall begäran om utlämnande genast hänskjutas till behörig myndighet.

Myndighet får inte på grund av att någon begär att få taga del av allmän handling efterforska vem han är eller vilket syfte han har med sin begäran i större utsträckning än som behövs för att myndigheten skall kunna pröva om hinder föreligger mot att handlingen lämnas ut.

följer av lag lämna ut en upptagning för automatiserad behandling i annan form än utskrift. En myndighet är inte heller skyldig att framställa en kopia av en karta, ritning eller bild eller av en upptagning som avses i 3 § och som inte är en upptagning för automatiserad behandling, om det skulle innebära svårigheter och handlingen kan tillhandahållas på stället.

En begäran att få en avskrift eller kopia av en allmän handling ska behandlas skyndsamt.

Prövning av begäran

17 §

En begäran att få ta del av en allmän handling görs hos den myndighet som förvarar handlingen.

Begäran prövas av den myndighet som anges i första stycket. Om det finns särskilda skäl, får det dock föreskrivas i en bestämmelse som avses i 2 § andra stycket att prövningen vid tillämpningen av bestämmelsen ska göras av någon annan myndighet. I fråga om en handling som är av synnerlig betydelse för rikets säkerhet kan det även genom förordning föreskrivas att endast en viss myndighet får pröva frågan om utlämnande. I de angivna fallen ska begäran om utlämnande genast hänskjutas till den behöriga myndigheten.

15 §

Om annan än riksdagen eller regeringen avslår begäran att få *taga* del av handling eller lämnar ut allmän handling med förbehåll, som inskränker sökandens rätt att yppa dess innehåll eller *eljest* förfoga över den, får sökanden *föra talan mot* beslutet. *Talan mot* beslut av statsråd *skall föras hos* regeringen och *talan mot* beslut av annan myndighet *hos* domstol.

I den i 2 § *omnämnda lagen* skall närmare *angivas* hur *talan mot* beslut som avses i första stycket *skall föras*. *Sådan talan* skall alltid prövas skyndsamt.

Angående rätt att föra talan mot beslut av myndighet som lyder under riksdagen är särskilt *föreskrivet*.

16 §

Anteckning om hinder att lämna ut allmän handling får göras endast på handling som omfattas av bestämmelse som avses i 2 § andra stycket. *Härvid* skall *tillämplig bestämmelse* *angivas*.

18 §

En myndighet får inte på grund av att någon begär att få ta del av en allmän handling efterforska vem denne är eller vilket syfte han eller hon har med sin begäran i större utsträckning än vad som behövs för att myndigheten ska kunna pröva om det finns hinder mot att handlingen lämnas ut.

19 §

Om *någon* annan än riksdagen eller regeringen avslår *en* begäran att få *ta* del av *en* handling eller lämnar ut *en* allmän handling med förbehåll som inskränker sökandens rätt att yppa dess innehåll eller *annars* förfoga över den, får sökanden *överklaga* beslutet. *Ett* beslut av *ett* statsråd *ska överklagas till* regeringen och *ett* beslut av *någon* annan myndighet *ska överklagas till* domstol.

I den *lag som avses i 2 §* ska *det* närmare *anges* hur beslut som avses i första stycket *får överklagas*. *Ett överklagande* ska alltid prövas skyndsamt.

För beslut av *en* myndighet som lyder under riksdagen *gäller särskilda bestämmelser om överklagande*.

20 §

En anteckning om hinder att lämna ut *en* allmän handling får göras endast på *en* handling som omfattas av *en* bestämmelse som avses i 2 § andra stycket. *Den tillämpliga bestämmelsen* *ska anges*.

Allmänna handlingar hos enskilda organ

17 §

I lag får föreskrivas att regeringen eller beslutande kommunal församling får besluta att allmänna handlingar som hänför sig till myndighets verksamhet, vilken skall övertas av enskilt organ, får överlämnas till det organet för förvaring, om detta behöver handlingarna i verksamheten, utan att handlingarna därigenom upphör att vara allmänna. Ett sådant organ skall i fråga om överlämnade handlingar jämföras med myndighet vid tillämpningen av 12–16 §§.

I lag får även föreskrivas att regeringen får besluta att allmänna handlingar får överlämnas till Svenska kyrkan eller någon av dess organisatoriska delar för förvaring, utan att handlingarna därigenom upphör att vara allmänna. Detta gäller handlingar som senast den 31 december 1999 har kommit in till eller upprättats hos

1. myndigheter som har upphört och som har haft uppgifter som hänför sig till Svenska kyrkans verksamhet, eller

2. Svenska kyrkans beslutande församlingar.

Vid tillämpningen av 12–16 §§ skall Svenska kyrkan och dess organisatoriska delar jämföras med myndighet i fråga om överlämnade handlingar.

21 §

Om en myndighets verksamhet ska övertas av ett enskilt organ, får det i lag föreskrivas att regeringen eller en beslutande kommunal församling får besluta att allmänna handlingar som hänför sig till den verksamheten och som organet behöver för verksamheten får överlämnas dit utan att handlingarna därigenom upphör att vara allmänna. Ett sådant organ ska i fråga om överlämnade handlingar jämföras med en myndighet när 15–20 §§ tillämpas.

22 §

I lag får det föreskrivas att regeringen får besluta att allmänna handlingar får överlämnas till Svenska kyrkan eller någon av dess organisatoriska delar för förvaring, utan att handlingarna därigenom

upphör att vara allmänna. Detta gäller handlingar som senast den 31 december 1999 har kommit in till eller upprättats hos

1. myndigheter som har upphört och som har haft uppgifter som hänför sig till Svenska kyrkans verksamhet, eller

2. Svenska kyrkans beslutande församlingar.

När 15–20 §§ tillämpas ska Svenska kyrkan och dess organisatoriska delar jämföras med en myndighet i fråga om överlämnade handlingar.

Bevarande och gallring

18 §

Grundläggande bestämmelser om hur allmänna handlingar skall bevaras samt om gallring och annat avhållande av sådana handlingar meddelas i lag.

23 §

Grundläggande föreskrifter om hur allmänna handlingar ska bevaras samt om gallring och annat avhållande av sådana handlingar får meddelas i lag.

3 kap.

Om rätt till anonymitet

Rätten till anonymitet

1 §

Författare till tryckt skrift vare ej skyldig att låta sitt namn eller sin pseudonym eller signatur utsättas å skriften. Vad nu sagts äger motsvarande tillämpning beträffande den som lämnat meddelande enligt 1 kap. 1 § tredje stycket, så ock i fråga om utgivare av tryckt skrift som ej är periodisk.

En författare till en tryckt skrift är inte skyldig att sätta ut namn, pseudonym eller signatur på skriften. Detsamma gäller för den som har meddelat uppgifter för offentliggörande enligt 1 kap. 7 § och för utgivare av en tryckt skrift som inte är periodisk.

2 §

I mål som rör tryckfrihetsbrott må fråga ej väckas om vem som är författare eller har lämnat meddelande enligt 1 kap. 1 § tredje stycket, ej heller om vem som är utgivare av tryckt skrift som ej är periodisk. Om för skrift, som ej är periodisk, författare eller utgivare har angivits å skriften med namn

I ett mål om ansvar, skadestånd eller särskild rättsverkan på grund av tryckfrihetsbrott får ingen ta upp frågan om vem som är författare eller vem som är meddelare enligt 1 kap. 7 §. Detsamma gäller frågan om vem som är utgivare till en tryckt skrift som inte är periodisk.

Om författare eller utgivare har

eller med pseudonym eller signatur, som enligt vad allmänt är känt åsyftar bestämd person, eller någon i skriftlig förklaring erkänt sig vara författaren eller utgivaren eller inför domstol i målet själv- mant avgivit sådant erkännande, må dock frågan om han är ansvarig behandlas i målet.

Fråga om vem som är ansvarig för brott enligt 7 kap. 3 § må utan hinder av första stycket handläggas i samma rättegång som mål som där anges.

angetts på en skrift som inte är periodisk, med namn eller med en pseudonym eller en signatur som enligt vad som är allmänt känt syftar på en viss person, får dock frågan om han eller hon är ansvarig behandlas i målet. Detsamma gäller om någon i en skriftlig förklaring har uppgett sig vara författaren eller utgivaren eller själv- mant har lämnat en sådan uppgift i målet.

Första stycket hindrar inte att det i samma rättegång som avses i första och andra styckena handläggs en fråga om vem som är ansvarig för brott enligt 7 kap. 22 eller 23 §.

Tystnadsplikt

3 §

Den som har tagit befattning med tillkomsten eller utgivningen av tryckt skrift eller med framställning som var avsedd att införas i tryckt skrift och den som har varit verksam inom företag för utgivning av tryckta skrifter eller inom företag för yrkesmässig förmedling av nyheter eller andra meddelanden till periodiska skrifter får inte röja vad han därvid erfarit om vem som är författare eller har lämnat meddelande enligt 1 kap. 1 § tredje stycket eller är utgivare av skrift som inte är periodisk.

Tystnadsplikten enligt första stycket gäller inte

1. om den till vars förmån tystnadsplikten gäller har samtyckt till att hans identitet röjs,

2. om fråga om identiteten får väckas enligt 2 § första stycket,

3. om det rör sig om brott som anges i 7 kap. 3 § första stycket 1,

4. i den mån domstol, när det är fråga om brott enligt 7 kap. 2 § eller 3 § första stycket 2 eller 3, finner det erforderligt, att vid förhandling uppgift lämnas, huruvida

Den som har tagit befattning med tillkomsten eller utgivningen av en tryckt skrift eller med en framställning som har varit avsedd att införas i en tryckt skrift får inte röja vad han eller hon då har fått veta om vem som är författare, meddelare enligt 1 kap. 7 § eller utgivare av en skrift som inte är periodisk.

Tystnadsplikt enligt första stycket gäller även för den på något annat sätt har varit verksam inom ett företag för utgivning av tryckta skrifter eller inom ett företag för yrkesmässig förmedling av nyheter eller andra meddelanden till periodiska skrifter.

den som är tilltalad eller skäligen misstänkt för den brottsliga gärningen har lämnat meddelandet eller medverkat till framställningen, eller

5. i den mån domstol i annat fall av hänsyn till ett allmänt eller enskilt intresse finner det vara av synnerlig vikt att uppgift om identiteten lämnas vid vittnesförhör eller förhör med en part under sanningsförsäkran.

Vid förhör som avses i andra stycket 4 eller 5 skall rätten noga vaka över att frågor inte ställs som kan inkräkta på tystnadsplikten utöver vad som i varje särskilt fall är medgivet.

4 §

Tystnadsplikt enligt 3 § gäller inte i följande fall:

1. Den till vars förmån tystnadsplikten gäller har samtyckt till att hans eller hennes identitet röjs.

2. Det är tillåtet enligt 2 § andra stycket att behandla frågan om identiteten.

3. Det rör sig om något av de brott som avses i 7 kap. 22 § första stycket 1.

4. En domstol finner i fråga om brott enligt 7 kap. 21 § eller 22 § första stycket 2 eller 3 att det är nödvändigt att uppgifter lämnas om huruvida det är den som är tilltalad eller skäligen misstänkt för den brottsliga gärningen som har lämnat meddelandet eller medverkat till framställningen. Uppgifterna ska i så fall lämnas vid en förhandling.

5. En domstol finner i något annat fall att det av hänsyn till ett allmänt eller enskilt intresse är av synnerlig vikt att en uppgift om identiteten lämnas vid vittnesförhör eller förhör med en part under sanningsförsäkran.

Vid förhör som avses i första stycket 4 eller 5 ska rätten noga

vaka över att det inte ställs frågor som kan inkräkta på tystnadsplikten utöver vad som har medgetts i varje särskilt fall.

Efterforskningsförbud

4 §

En myndighet eller ett annat allmänt organ får inte efterforska författaren till framställning som införts eller varit avsedd att införas i tryckt skrift, den som *utgett* eller avsett att *utge* framställning i sådan skrift eller *den som lämnat meddelande enligt 1 kap. 1 § tredje stycket*, i vidare mån än vad som *erfordras* för åtal eller annat ingripande *mot honom* som inte står i strid med denna *förordning*. *Får efterforskning förekomma*, ska den i 3 § *angivna tystnadsplikten* beaktas.

Inte heller får en myndighet eller ett annat allmänt organ ingripa mot någon för att han eller hon i en tryckt skrift har brukat sin tryckfrihet eller medverkat till ett sådant bruk.

5 §

En myndighet eller ett annat allmänt organ får inte efterforska

1. författaren till *en* framställning som *har* införts eller varit avsedd att införas i *en* tryckt skrift,

2. den som *har gett ut* eller avsett att *ge ut en* framställning i *en* sådan skrift, eller

3. *meddelare enligt 1 kap. 7 §.*

Förbudet i första stycket hindrar inte efterforskning när det behövs för åtal eller något annat ingripande mot den som avses där som inte står i strid med denna *grundlag*. *I sådana fall* ska den *tystnadsplikt som anges i 3 §* beaktas.

Repressalieförbud

6 §

En myndighet eller ett annat allmänt organ får inte ingripa mot någon för att han eller hon i en tryckt skrift har brukat sin tryckfrihet eller medverkat till ett sådant bruk.

Straff

5 §

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet mot författarens eller, i fall som avses i 1 §, mot utgivarens eller meddelarens vilja på tryckt skrift sätter ut dennes namn, pseudonym eller signatur eller åsidosätter sin tystnadsplikt enligt

7 §

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som

1. uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot sin tystnadsplikt enligt 3 §,

2. uppsåtligen eller av oaktsamhet på en tryckt skrift sätter ut

3 §, döms till böter eller fängelse i högst ett år. *Till samma straff döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet på skriften såsom författare, utgivare eller meddelare sätter ut namnet på eller pseudonym eller signaturen för annan person än den verkliga författaren, utgivaren eller meddelaren.*

För efterforskning i strid med 4 § första stycket första meningen döms, om efterforskningen har skett uppsåtligen, till böter eller fängelse i högst ett år.

För uppsåtligt ingripande i strid med 4 § andra stycket döms, om åtgärden utgör avskedande, uppsägning, meddelande av disciplinpåföljd eller en liknande åtgärd, till böter eller fängelse i högst ett år.

Allmänt åtal för brott som avses i första stycket får väckas endast om målsäganden anmält brottet till åtal.

6 §

Med författare likställes i detta kapitel annan som är att anse som upphovsman till framställning som införts eller är avsedd att införas i tryckt skrift.

namn på eller pseudonym eller signatur för en författare eller, i fall som avses i 1 §, meddelare eller utgivare mot hans eller hennes vilja,

3. uppsåtligen eller av oaktsamhet på en tryckt skrift sätter ut namn på eller pseudonym eller signatur för någon som uppges vara författare, utgivare eller meddelare men som inte är det,

4. uppsåtligen efterforskar i strid med 5 §, eller

5. uppsåtligen ingriper i strid med 6 §, om åtgärden utgör avskedande, uppsägning, meddelande av disciplinpåföljd eller en liknande åtgärd.

Allmänt åtal för brott som avses i första stycket 1–3 får väckas endast om målsäganden har anmält brottet till åtal.

Andra upphovsmän än författare

8 §

Det som sägs i detta kapitel om författare gäller även andra upphovsmän till framställningar som har införts eller varit avsedda att införas i en tryckt skrift.

4 kap.

Om tryckta skrifers framställning

Rätten att trycka skrifter

Rätt att själv eller med biträde av andra genom tryckpress framställa tryckalster skall tillkomma varje svensk medborgare eller svensk juridisk person.

1 §

Varje fysisk och juridisk person har rätt att själv eller med hjälp av andra trycka skrifter.

Ursprungsuppgifter

2 §

Skrift, som i riket framställs genom tryckpress eller som här

En skrift som är tryckt i Sverige och avsedd att ges ut här ska inne-

mångfaldigas genom stencilering, fotokopiering eller liknande tekniskt förfarande och för vilken gäller utgivningsbevis, skall innehålla tydliga uppgifter om vem som har tryckt eller eljest mångfaldigat skriften samt om ort och år för mångfaldigandet, om skriften är avsedd att utgivas i riket och ej är att hänföra till bild- eller tillfällighetstryck.

Om utsättande av uppgifter som avses i första stycket å skrift, som mångfaldigas genom stencilering, fotokopiering eller liknande tekniskt förfarande och för vilken ej gäller utgivningsbevis, är föreskrivet i 1 kap. 5 § första stycket.

hålla tydliga uppgifter om vem som har tryckt skriften samt om ort och år för tryckningen. Motsvarande gäller en skrift för vilken utgivningsbevis gäller och som är mångfaldigad här genom fotokopiering eller någon liknande teknik.

Skyldigheten att sätta ut uppgifter enligt första stycket gäller inte bild- eller tillfällighetstryck enligt 3 §.

3 §

Med bild- eller tillfällighetstryck förstås i denna förordning vykort och bildalbum, visitkort och notifikationer, adresskort, etiketter, blanketter, reklam- och emballagestryck samt annat affärstryck även som andra sådana tryckalster, allt under förutsättning att på grund av texten eller vad eljest framställs tryckfrihetsmissbruk kan anses uteslutet.

Med bild- eller tillfällighetstryck avses i denna grundlag vykort och bildalbum, visitkort och notifikationer, adresskort, etiketter, blanketter samt affärstryck såsom reklam- och emballagestryck och andra sådana trycksaker. En förutsättning är att missbruk av tryckfriheten kan anses uteslutet på grund av texten eller framställningen i övrigt.

Skyldighet att bevara exemplar

4 §

Om skyldighet att bevara exemplar av tryckt skrift för granskning och att lämna exemplar av skrift till bibliotek eller arkiv föreskrives i lag.

Föreskrifter om skyldighet att bevara exemplar av tryckta skrifter för granskning och att lämna exemplar av tryckta skrifter till bibliotek eller arkiv får meddelas i lag.

Detsamma gäller föreskrifter om skyldighet att spela in program och bevara tekniska upptagningar som avses i 1 kap. 5 och 6 §§ samt att tillhandahålla dessa.

5 §

Den som *framställer skrift och därvid bryter mot 2 § första stycket dömes till böter eller fängelse i högst ett år.*

Den som *vid framställningen av en skrift bryter mot 2 § första eller andra stycket döms till böter eller fängelse i högst ett år.*

5 kap. Rätten att ge ut periodiska skrifter

Ägare och utgivare

1 § En periodisk skrift ska ha en utgivare.

Utgivaren utses av skriftens ägare.

Behörighetskrav

2 § Varje fysisk och juridisk person får vara ägare till en periodisk skrift.

3 § En utgivare av en periodisk skrift ska ha hemvist i Sverige. Den som är underårig eller i konkurs eller som har förvaltare enligt särskilda bestämmelser i lag får inte vara utgivare.

Utgivarens befogenhet

4 § Utgivaren ska ha befogenhet att utöva tillsyn över skriftens utgivning och bestämma över dess innehåll så att ingenting får föras in i den mot hans eller hennes vilja. Varje inskränkning i denna befogenhet ska vara utan verkan.

Anmälan om utgivare

5 § När en utgivare har utsetts, ska ägaren anmäla detta till en myndighet som anges i lag. Anmälan ska innehålla uppgift om utgivarens namn och hemvist. Den ska även innehålla bevis om att utgivaren är behörig enligt 3 § och en förklaring av utgivaren om att han eller hon har åtagit sig uppdraget.

6 § Om utgivaren inte längre är behörig eller om utgivarens uppdrag kommer att upphöra av något annat skäl, ska ägaren genast utse en ny utgivare och anmäla detta enligt 5 §. Anmälan ska om möjligt även innehålla bevis om att den förra utgivaren har fått del av anmälan.

Ställföreträdare för utgivare

7 § En utgivare av en periodisk skrift får utse en eller flera ställföreträdare. För ställföreträdare gäller 3 §.

När en ställföreträdare har utsetts, ska detta anmälas till den myndighet som avses i 5 §. Tillsammans med anmälan ska det lämnas ett bevis om att ställföreträdaren uppfyller behörighetsvillkoren för utgivare och en förklaring dels av ställföreträdaren att han eller hon har åtagit sig uppdraget, dels av ägaren att han eller hon har godkänt ställföreträdaren.

Upphör utgivarens uppdrag, upphör också uppdraget som ställföreträdare.

8 § Om en anmälan av ställföreträdare har gjorts enligt 7 §, får utgivaren överlämna åt ställföreträdaren eller, om flera ställföreträdare finns, åt någon av dem att i utgivarens ställe utöva den befogenhet som utgivaren har enligt 4 §.

Kan det antas att utgivaren på grund av sjukdom eller av annan tillfällig orsak oavbrutet under minst en månad inte kommer att utöva befogenheten som utgivare, ska han eller hon snarast överlämna denna till en ställföreträdare. Finns det ingen ställföreträdare, ska utgivaren genast utse en ställföreträdare och anmäla detta enligt 7 §. Detsamma gäller om uppdraget för den som har utsetts till ställföreträdare kommer att upphöra.

Uppgift om utgivare

9 § På varje nummer eller häfte av en periodisk skrift ska utgivarens namn sättas ut. När en ställföreträdare har trätt in anges i stället ställföreträdarens namn.

Utgivningsbevis

Utfärdande

10 § En periodisk skrift får inte ges ut innan det har utfärdats ett bevis om att det inte finns något hinder mot utgivning enligt denna grundlag (utgivningsbevis).

Ett utgivningsbevis meddelas av den myndighet som avses i 5 §. Ansökan görs av skriftens ägare. I ansökan ska skriftens titel, utgivningsort och utgivningsplan anges.

11 § Ett utgivningsbevis får inte utfärdas innan det har gjorts en anmälan om utgivare enligt 5 §.

En ansökan får avslås om skriftens titel lätt kan förväxlas med titeln på någon annan skrift med utgivningsbevis.

Giltighet och förnyelse

12 § Ett utgivningsbevis gäller i tio år. Därefter upphör beviset att gälla. Beviset får förnyas efter ansökan av skriftens ägare, varje gång för tio år från utgången av den föregående tioårsperioden.

Återkallelse

13 § Ett utgivningsbevis får återkallas i följande fall:

1. Ägaren har anmält att skriftens utgivning har upphört.
2. Äganderätten till skriften har övergått till någon som inte uppfyller föreskrivna behörighetsvillkor.
3. Det finns ingen utgivare eller utgivaren uppfyller inte behörighetsvillkoren enligt 3 § och en behörig utgivare utses inte omedelbart.
4. Det har gått sex månader från dagen då utgivningsbeviset utfärdades, utan att skriften har kommit ut.
5. Skriften har under något av de två senaste kalenderåren inte kommit ut med minst fyra nummer eller häften på särskilda tider.

6. Det visas inom sex månader från första gången skriften kom ut att beviset inte borde ha utfärdats med hänsyn till bestämmelsen i 11 § andra stycket.

7. Titeln på en skrift har typografiskt sett getts en sådan likhet med titeln på en annan skrift med utgivningsbevis att förväxling lätt kan ske och rättelse vidtas inte omedelbart.

14 § Om ett utgivningsbevis har återkallats enligt 13 § första stycket 2, 3, 5 eller 7, krävs medgivande av skriftens ägare för att utgivningsbevis ska utfärdas för en annan skrift med en titel som har en sådan likhet med den första skriftens titel att de lätt kan förväxlas. Medgivande behövs dock inte om det har gått två år efter återkallelsen.

Detsamma gäller om det tidigare utgivningsbeviset har förklarats ha upphört att gälla.

15 § Det får i lag meddelas föreskrifter om

1. skyldighet att anmäla ändrade förhållanden i fråga om utgivningsort och utgivningsplan,
2. giltighet och förnyelse av utgivningsbevis, och
3. återkallelse av utgivningsbevis.

Straff

16 § Till böter döms

1. en ägare till en periodisk skrift som ges ut utan att utgivningsbevis finns eller utan att ägaren är behörig,
2. en ägare till en periodisk skrift för vilken en ny utgivare inte utses och anmäls enligt 6 §,
3. en utgivare som inte överlämnar sitt uppdrag till ställföreträdare enligt 8 § andra stycket,
4. den som ger ut en periodisk skrift för vilken utgivningsförbud har meddelats enligt denna grundlag eller som uppenbart utgör en fortsättning av en sådan skrift, eller
5. den som på en periodisk skrift låter ange sitt namn som utgivare eller ställföreträdare utan att vara behörig.

Om skriften har förklarats vara brottslig eller omständigheterna annars är synnerligen försvårande, är straffet fängelse i högst ett år.

17 § Till straff enligt 16 § döms även den som i en ansökan, anmälan eller förklaring som avses i detta kapitel medvetet lämnar oriktiga uppgifter.

18 § Till penningböter döms en utgivare som inte sätter ut uppgifter om utgivarens namn på det sätt som anges i 9 §. Detsamma gäller en ställföreträdare som har trätt in som utgivare.

19 § I lag får det föreskrivas om straff för den som bryter mot en föreskrift i lag som har meddelats med stöd av 15 § 1.

Om tryckta skrifers spridning**Rätten att sprida tryckta skrifter**

1 §

Rätt att själv eller med biträde av andra till salu hålla, försända eller annorledes sprida tryckta skrifter skall tillkomma varje svensk medborgare eller svensk juridisk person.

Varje fysisk och juridisk person har rätt att själv eller med hjälp av andra sprida tryckta skrifter.

Undantag

2 §

Utan hinder av denna förordning gälle vad i lag är stadgat för det fall att någon

1. förevisar pornografisk bild på eller vid allmän plats genom skyltning eller annat liknande förfarande på sätt som är ägnat att väcka allmän anstöt eller utan föregående beställning med posten sänder eller på annat sätt tillställer någon sådan bild;

2. bland barn och ungdom sprider tryckt skrift, som genom sitt innehåll kan verka förråande eller eljest medföra allvarlig fara för de ungas sedliga fostran.

Beträffande spridande av sådan karta över Sverige eller del därav som innehåller upplysning av betydelse för rikets försvar, eller av därmed jämförlig ritning eller bild meddelas närmare bestämmelser i lag.

Utan hinder av denna grundlag gäller vad som föreskrivs i lag, när någon

1. visar en pornografisk bild på eller vid en allmän plats genom skyltning eller annat liknande förfarande på ett sätt som är ägnat att väcka allmän anstöt eller utan föregående beställning sänder eller tillställer någon en sådan bild på annat sätt, eller

2. bland barn och ungdom sprider en tryckt skrift som genom sitt innehåll kan verka förråande eller annars medföra annan allvarlig fara för de unga.

3 §

I lag får det meddelas föreskrifter om spridning av kartor, ritningar eller bilder som återger Sverige helt eller delvis och innehåller upplysningar av betydelse för rikets försvar.

4 §

För tryckt skrifts försändande genom postbefordringsföretag eller annan allmän trafikanstalt skola ej på grund av skriftens innehåll gälla särskilda inskränkningar eller villkor. Vad nu sagts skall dock ej avse försändande, som innebär överträdelse av vad i 3 § är stadgat.

Allmän trafikanstalt, som mottagit tryckt skrift för befordran, skall ej anses som skriftens utspridare.

Den som enligt vad som följer av lag eller annan författning har en skyldighet att befordra tryckta skrifter får inte på grund av innehållet vägra eller ställa särskilda villkor för att utföra denna skyldighet. Detta gäller dock inte om befordran skulle innebära en sådan överträdelse som avses i 5 eller 6 §.

Den som har en skyldighet enligt första stycket och som har tagit emot en tryckt skrift för befordran ska inte anses som skriftens spridare.

Straff

3 §

Saknar skrift, som avses i 4 kap. 2 § första stycket, där föreskriven uppgift eller är sådan uppgift eller uppgift enligt 1 kap. 5 § första stycket 2 å skrift, som där åsyftas, utspridaren vederligt, oriktig, straffes utspridaren med penningböter.

För spridande av tryckt skrift som, utspridaren vederligt, lagts under beslag eller förklarats konfiskerad eller utgivits i strid mot förbud som enligt denna förordning meddelats för skriftens utgivning eller uppenbart utgör fortsättning av skrift som avses med sådant förbud, vare straffet böter eller fängelse i högst ett år.

5 §

Till penningböter döms den som sprider en tryckt skrift som saknar en sådan uppgift som avses i 4 kap. 2 §. Detsamma gäller om en sådan uppgift eller en uppgift som avses i 1 kap. 2 § andra stycket 2 är oriktig och spridaren känner till detta.

6 §

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som sprider en tryckt skrift i vetskap om att den

1. har tagits i beslag eller förklarats konfiskerad,

2. har getts ut i strid med ett utgivningsförbud som har meddelats

7 kap. Tryckfrihetsbrott

Gärningar som anses vara tryckfrihetsbrott

Vad som anses vara tryckfrihetsbrott

1 § Med beaktande av tryckfrihetens syfte att säkerställa ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande ska de gärningar som anges i 2–20 §§ anses vara tryckfrihetsbrott, om de begås i en tryckt skrift och är straffbara enligt lag.

Olaga hot

2 § Som tryckfrihetsbrott anses olaga hot som innebär att någon hotar någon annan med brottslig gärning på ett sätt som är ägnat att hos den hotade framkalla allvarlig fruktan för egen eller annans säkerhet till person eller egendom.

Förtal

3 § Som tryckfrihetsbrott anses förtal som innebär att någon utpekar någon annan som brottslig eller klandervärd i sitt levnadssätt eller annars lämnar en uppgift som är ägnad att utsätta denne för andras missaktning.

Förtal av avlidne medför ansvar, om gärningen är sårande för de efterlevande eller annars kan anses kränka den frid som bör tillkomma den avlidne.

Det ska inte dömas till ansvar om det med hänsyn till omständigheterna var försvarligt att lämna uppgift i saken och han eller hon visar att uppgiften var sann eller att han eller hon hade skäligen grund för den.

Förolämpning

4 § Som tryckfrihetsbrott anses förolämpning som innebär att någon smädar någon annan genom kränkande tillmäle eller beskyllning eller genom annat skymfligt beteende mot honom eller henne.

Uppvigling

5 § Som tryckfrihetsbrott anses uppvigling som innebär att någon uppmanar eller på annat sätt söker förleda till brottslig gärning, svikande av medborgerlig skyldighet eller ohörsamhet mot myndighet eller åsidosättande av vad som åligger krigsman i tjänsten.

Hets mot folkgrupp

6 § Som tryckfrihetsbrott anses hets mot folkgrupp som innebär att någon hotar eller uttrycker missaktning för en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse eller sexuell läggning.

Olaga våldsskildring

7 § Som tryckfrihetsbrott anses olaga våldsskildring som innebär att någon i bild skildrar sexuellt våld eller tvång med uppsåt att bilden sprids, om inte gärningen med hänsyn till omständigheterna är försvarlig.

Hot mot tjänsteman

8 § Som tryckfrihetsbrott anses hot mot tjänsteman som innebär att någon med hot om våld förgriper sig på någon annan för att tvinga fram, hindra eller hämnas för en åtgärd i hans eller hennes myndighetsutövning, i annan verksamhet där det finns samma skydd som är förenat med myndighetsutövning eller vid biträde till åtgärd som omfattas av sådant skydd.

Detsamma gäller om någon på detta sätt förgriper sig mot den som tidigare har utövat eller biträdd vid sådan verksamhet, för vad denne då gjort eller underlåtit att göra.

För försök eller förberedelse till sådant hot mot tjänsteman döms det till ansvar, såvida inte brottet, om det hade fullbordats, skulle ha varit att anse som ringa.

Övergrepp i rättssak

9 § Som tryckfrihetsbrott anses övergrepp i rättssak som innebär att någon med hot om våld angriper någon annan

1. för att denne har gjort en anmälan, fört talan, avlagt vittnesmål eller annars vid förhör avgett en utsaga hos en domstol eller annan myndighet, eller

2. för att hindra denne från en sådan åtgärd som anges i 1.

Detsamma gäller om någon med hot om gärning som medför lidande, skada eller olägenhet angriper någon annan för att denne har avlagt vittnesmål eller annars avgett en utsaga vid förhör hos en myndighet eller för att hindra honom eller henne från att avge en sådan utsaga.

Uppror

10 § Som tryckfrihetsbrott anses uppror som innebär att någon, med uppsåt att statsskicket med vapenmakt eller annars med våldsamma medel ska omstörtas eller att åtgärd eller beslut av statschefen, regeringen, riksdagen eller högsta domarmakten på så sätt ska framtingas eller hindras, begår en handling som innebär en fara för uppsåtets förverkligande.

För försök, förberedelse eller stämpling till sådant uppror döms det till ansvar.

Brott mot medborgerlig frihet

11 § Som tryckfrihetsbrott anses brott mot medborgerlig frihet som innebär att någon utövar olaga hot med uppsåt att påverka den allmänna åsiktsbildningen eller inkräkta på handlingsfriheten inom en politisk organisation eller en yrkes- eller näringsammanslutning och därigenom sätter yttrande-, församlings- eller föreningsfriheten i fara.

För försök till sådant brott mot medborgerlig frihet döms det till ansvar.

Högförräderi

12 § Som tryckfrihetsbrott anses högförräderi som innebär att någon, med uppsåt att riket eller en del av det, med våldsamma eller annars lagstridiga medel eller med utländskt bistånd, ska läggas under främmande makt eller bringas i beroende av sådan makt eller att del av riket på så sätt ska lösryckas, begår en handling som innebär en fara för uppsåtets förverkligande.

Som tryckfrihetsbrott anses också högförräderi som begåtts med uppsåt att åtgärd eller beslut av statschefen, regeringen, riksdagen eller högsta domarmakten ska framtvingas eller hindras med utländskt bistånd, om handlingen innebär en fara för uppsåtets förverkligande.

För försök, förberedelse eller stämpling till sådant högförräderi döms det till ansvar.

Krigsanstiftan

13 § Som tryckfrihetsbrott anses krigsanstiftan som innebär att någon med utländskt bistånd framkallar fara för att riket ska invecklas i krig eller andra fientligheter.

Spioneri

14 § Som tryckfrihetsbrott anses spioneri som innebär att någon för att gå främmande makt till handa obehörigen befordrar, lämnar eller röjer uppgift rörande försvarsverk, vapen, förråd, import, export, tillverkningsätt, underhandlingar, beslut, eller något förhållande i övrigt, vars uppenbarande för främmande makt kan medföra men för Sveriges säkerhet. Detta gäller vare sig uppgiften är riktig eller inte.

För försök, förberedelse eller stämpling till sådant spioneri döms det till ansvar.

Obehörig befattning med hemlig uppgift

15 § Som tryckfrihetsbrott anses obehörig befattning med hemlig uppgift som innebär att någon, utan syfte att gå främmande makt till handa, obehörigen befordrar, lämnar eller röjer uppgift rörande något förhållande av hemlig natur, vars uppenbarande för främmande makt kan medföra men för Sveriges säkerhet. Detta gäller vare sig uppgiften är riktig eller inte.

För försök eller förberedelse till sådan obehörig befattning med hemlig uppgift döms det till ansvar.

Detsamma gäller stämpling till sådant brott, om detta är att anse som grovt. Vid denna bedömning ska det särskilt beaktas, om gärningen innefattade tillhandagående av främmande makt eller var av synnerligen farlig beskaffenhet med hänsyn till pågående krig eller rörde något förhållande av stor betydelse eller om den brottslige röjde vad som på grund av allmän eller enskild tjänst hade betrots honom eller henne.

Vårdslöshet med hemlig uppgift

16 § Som tryckfrihetsbrott anses vårdslöshet med hemlig uppgift som innebär att någon av grov oaktsamhet begår en gärning som avses i 15 §.

Landsförräderi eller landssvek

17 § Som tryckfrihetsbrott anses landsförräderi eller landssvek som innebär att någon, när riket är i krig eller bestämmelser i lag om sådant brott annars är tillämpliga,

1. missleder eller förråder dem som är verksamma för rikets försvar eller förleder dem till myteri, trolöshet eller modlöshet,

2. förråder egendom som är av betydelse för totalförsvaret, eller

3. begår någon annan liknande förrädisk gärning som är ägnad att medföra men för totalförsvaret eller innefattar bistånd åt fienden.

För försök, förberedelse eller stämpling till sådant landsförräderi eller landssvek döms det till ansvar.

Landsskadlig vårdslöshet

18 § Som tryckfrihetsbrott anses landsskadlig vårdslöshet som innebär att någon av oaktsamhet begår en gärning som avses i 17 §.

Ryktesspridning till fara för rikets säkerhet

19 § Som tryckfrihetsbrott anses ryktesspridning till fara för rikets säkerhet som innebär att någon, när riket är i krig eller bestämmelser i lag om sådant brott annars är tillämpliga,

1. bland allmänheten sprider eller till främmande makt framför eller låter framkomma falska rykten eller andra osanna påståenden som är ägnade att framkalla fara för rikets säkerhet, eller

2. bland krigsmän sprider falska rykten eller andra osanna påståenden som är ägnade att framkalla trolöshet eller modlöshet.

Offentliggörandebrott

20 § Som tryckfrihetsbrott anses att någon

1. uppsåtligen offentliggör en allmän handling som inte är tillgänglig för var och en, om han eller hon har fått tillgång till handlingen i allmän tjänst, under utövande av tjänsteplikt eller i något därmed jämförbart förhållande,

2. offentliggör en uppgift och därvid uppsåtligen åsidosätter en tystnadsplikt som anges i en särskild lag, eller

3. när riket är i krig eller omedelbar krigsfara offentliggör en uppgift om förhållanden vars röjande enligt lag innefattar annat brott mot Sveriges säkerhet än de som anges i detta kapitel.

Undantag

21 § Ett tillkännagivande i en annons eller i ett annat sådant meddelande ska inte anses vara ett tryckfrihetsbrott om det inte omedelbart av meddelandets innehåll framgår att ansvar för ett sådant brott kan bli aktuellt. Är meddelandet straffbart tillsammans med en omständighet som inte omedelbart framgår av meddelandets innehåll, gäller vad som föreskrivs i lag.

Detsamma gäller ett meddelande genom chiffer eller på något annat sätt, som är hemligt för allmänheten.

Brott av meddelare

22 § Om någon enligt 1 kap. 7 § första stycket meddelar en uppgift i syfte att den ska göras offentlig i en tryckt skrift och därigenom gör sig skyldig till något av följande brott, gäller vad som föreskrivs i lag om ansvar för det brottet:

1. högförräderi, spioneri, grovt spioneri, grov obehörig befattningsmed hemlig uppgift, uppror, landsförräderi, landssvek eller försök, förberedelse eller stämpling till ett sådant brott,

2. oriktigt utlämnande av en allmän handling som inte är tillgänglig för var och en eller tillhandahållande av en sådan handling i strid med en myndighets förbehåll vid dess utlämnande, när gärningen är uppsåtlig, eller

3. uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt i de fall som anges i en särskild lag.

Första stycket gäller också om brottet begås av någon som, utan att vara ansvarig enligt 8 kap., medverkar som författare eller annan upphovsman eller som utgivare till en framställning som är avsedd att införas i en tryckt skrift.

I fråga om föreskrifter som avses i första stycket 3 tillämpas 2 kap. 22 § första stycket regeringsformen.

Brott av anskaffare

23 § Om någon enligt 1 kap. 7 § andra stycket anskaffar en uppgift i syfte att göra den offentlig i en tryckt skrift eller för att lämna ett meddelande och därigenom gör sig skyldig till ett brott som anges i 22 § första stycket 1, gäller vad som föreskrivs i lag om det brottet.

Ytterligare bestämmelser om tryckfrihetsbrott*Påföljd*

24 § Vad som föreskrivs i lag om påföljd för brott som anges i 2-20 §§ gäller även när dessa anses vara tryckfrihetsbrott.

Vid bestämmande av påföljd ska det särskilt beaktas om en publicerad uppgift har rättats och rättelsen därefter offentliggjorts på ett lämpligt sätt.

Publicering av domen

25 § Om den tilltalade döms för förtal eller förolämpning i en periodisk skrift enligt 3 eller 4 §, får domstolen efter yrkande av motparten besluta att domen ska föras in i skriften.

Konfiskering

26 § En tryckt skrift som innefattar tryckfrihetsbrott får konfiskeras.

Konfiskering innebär att alla exemplar av skriften som är avsedda att spridas ska förstöras. Konfiskering innebär även att åtgärder ska vidtas så att formar, stenar, stereotyper, plåtar och annan liknande utrustning som kan användas uteslutande för tryckning av skriften inte kan missbrukas.

Vid bedömning av frågan om konfiskering ska det särskilt beaktas om en publicerad uppgift har rättats och rättelsen därefter offentliggjorts på ett lämpligt sätt.

Borttagande ur en databas som innehåller bilagor

27 § Om ett sådant tillhandahållande ur en databas som avses i 1 kap. 5 eller 6 § innefattar tryckfrihetsbrott, får domstolen besluta att den som ansvarar enligt 8 kap. för det brottsliga yttrandet ska ta bort det ur databasen inom viss tid som domstolen bestämmer.

Om preskription har inträtt ska ett beslut enligt första stycket riktas mot den som annars skulle ha ansvarat för brottet.

28 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som inte följer ett beslut enligt 27 §.

Utgivningsförbud

29 § Om riket befinner sig i krig, får rätten i samband med konfiskering av en periodisk skrift meddela förbud mot att ge ut skriften under en viss tid. Ett sådant förbud får meddelas endast vid brott som avses i 10 §, 12–14 §§, 15 §, om brottet är att anse som grovt, och 17 §. Förbudet får gälla i högst sex månader från det att domen i tryckfrihetsmålet har fått laga kraft.

I fråga om konfiskering av en periodisk skrift som sprids i strid med ett utgivningsförbud eller uppenbart utgör en fortsättning av en skrift som avses med ett sådant förbud, gäller vad som föreskrivs i lag om förverkande av föremål på grund av brott.

8 kap.

Ansvarighetsregler

Ansvarighet för tryckfrihetsbrott

Periodiska skrifter

Utgivare och ställföreträdare

1 §

För tryckfrihetsbrott genom periodisk skrift svare den som var anmäld som utgivare, då skriften utgavs.

Var ställföreträdare anmäld och har han inträtt som utgivare, svare ställföreträdaren.

Ansvarig för tryckfrihetsbrott i en periodisk skrift är den som var anmäld som utgivare när skriften gavs ut. Om en ställföreträdare har anmälts och inträtt som utgivare, är i stället han eller hon ansvarig.

2 §

Utgivaren är ansvarig för tryckfrihetsbrott, trots att en ställföreträdare har inträtt som utgivare, om ställföreträdaren

1. inte längre var behörig när skriften gavs ut eller uppdraget annars upphört, eller

2. var utsedd för skens skull eller uppenbarligen inte hade de befogenheter som anges i 5 kap. 4 §.

Ägare

3 §

Skriftens ägare är ansvarig för tryckfrihetsbrott om det inte fanns utgivningsbevis när skriften gavs ut.

Om utgivningsbevis fanns, är ägaren ansvarig för tryckfrihetsbrott om

1. *det inte fanns någon behörig utgivare när skriften gavs ut, eller*

2. *utgivaren var utsedd för skens skull eller uppenbarligen inte hade de befogenheter som anges i 5 kap. 4 §.*

Tryckare

3 §

Kan det ej visas vem som var ägare, då skriften utgavs, svare i ägarens ställe den som tryckt skriften.

4 §

Kan det inte visas vem som var ägare till skriften när den gavs ut, är den som har tryckt skriften ansvarig för tryckfrihetsbrott i stället för ägaren.

Spridare

4 §

Sprider någon periodisk skrift, varå uppgift om vem som tryckt skriften saknas eller, utspridaren veterligt, är oriktig, och kan det ej utrönas vem som tryckt skriften, svare i stället för den som tryckt skriften utspridaren.

5 §

Om en skrift sprids utan uppgifter om vem som har tryckt skriften och det inte kan klarläggas vem denne är, blir spridaren ansvarig för tryckfrihetsbrott i stället för den som har tryckt skriften. Detsamma gäller om uppgifterna om vem som har tryckt skriften är felaktiga och spridaren känner till detta och det inte kan klarläggas vem som har tryckt skriften.

Författare

5 §

För tryckfrihetsbrott genom tryckt skrift, som ej är periodisk, svare skriftens författare, om han på sätt i 3 kap. 2 § sägs uppgivits vara författare till skriften. Författaren vare dock ej ansvarig, om skriften utgivits utan hans samtycke eller hans namn, pseudonym eller signatur utsatts därå mot hans vilja.

6 §

Författaren är ansvarig för tryckfrihetsbrott i en tryckt skrift som inte är periodisk, om han eller hon enligt 3 kap. 2 § har uppgetts vara författare till skriften.

Författaren är dock inte ansvarig om skriften har getts ut utan hans eller hennes samtycke. Författaren är inte heller ansvarig om hans eller hennes namn, pseudonym eller signatur har satts ut på skriften mot hans eller hennes vilja.

Utgivare

6 §

Är författare ej enligt 5 § ansvarig för skrift, vilken innehåller eller är avsedd att innehålla bidrag av flera författare, och har på sätt i 3 kap. 2 § sägs särskild utgivare för skriften uppgivits, svare utgivaren.

7 §

Om en särskild utgivare har uppgetts enligt 3 kap. 2 § för en tryckt skrift som innehåller eller är avsedd att innehålla bidrag av flera författare, är utgivaren ansvarig för tryckfrihetsbrott. Utgivaren är inte ansvarig om författarna till de enskilda bidragen är ansvariga enligt 6 §.

För annan skrift än i första stycket avses svare utgivaren, allenast om författaren var avliden, då skriften utgavs.

För andra tryckta skrifter än de som avses i första stycket är utgivaren ansvarig endast om författaren var avliden när skriften gavs ut.

Utgivaren vare ej ansvarig, om hans namn, pseudonym eller signatur utsatts å skriften mot hans vilja.

Utgivaren är inte ansvarig om hans eller hennes namn, pseudonym eller signatur har satts ut på skriften mot hans eller hennes vilja.

Med utgivare av tryckt skrift, som ej är periodisk, förstås den som, utan att vara skriftens författare, tillhandahållit den för tryckning och utgivning.

Med utgivare avses i denna paragraf den som har tillhandahållit en skrift för tryckning och utgivning utan att vara författare till skriften.

Förläggare

7 §

Är varken författare eller utgivare enligt 5 eller 6 § ansvarig eller var han vid skriftens utgivning avliden, svare förläggaren.

Med förläggare till tryckt skrift, som ej är periodisk, förstås den som omhänderhaft tryckning och utgivning av annans skrift.

8 §

Om varken en författare eller en utgivare är ansvarig enligt 6 eller 7 §, är i stället förläggaren ansvarig. Detsamma gäller om författaren eller utgivaren var avliden när skriften gavs ut.

Med förläggare avses den som har haft hand om tryckning och utgivning av någon annans skrift.

Tryckare

8 §

Fanns ej förläggare eller kan det ej visas vem han är, svare i förläggarens ställe den som tryckt skriften.

9 §

Om det inte finns någon förläggare enligt 8 §, är i stället den som har tryckt skriften ansvarig för tryckfrihetsbrott. Detsamma gäller om det inte kan visas vem förläggaren är.

Spridare

9 §

I fråga om ansvar för utspridare av tryckt skrift, som ej är periodisk, äge vad i 4 § stadgats motsvarande tillämpning.

10 §

Det som anges i 5 § om spridarens ansvar för tryckfrihetsbrott tillämpas även på tryckta skrifter som inte är periodiska.

Övergång av ansvar i vissa fall

10 §

Hade den som enligt 2, 5, 6 eller 7 § skulle ha att svara vid skriftens utgivning ej känt hemvist inom riket och kan ej heller i målet utrönas, var han här i riket uppehåller sig, skall ansvaret övergå å den som efter honom har att svara, dock ej å utgivare av tryckt skrift, som ej är periodisk, i annat fall än som avses i 6 § första stycket eller å utspridare.

11 §

Om den som enligt 2, 3, 6, 7 eller 8 § skulle ha varit ansvarig för tryckfrihetsbrott som ägare, författare, utgivare eller förläggare inte har känt hemvist i Sverige och det inte kan klarläggas var han eller hon befinner sig, går ansvaret över på den som skulle ha varit ansvarig efter honom eller henne.

Det som anges i första stycket ska inte innebära att ansvaret för tryckfrihetsbrott på den grunden går över på utgivare i annat fall än som avses i 7 § första stycket eller på spridare.

Lag samma vare, om beträffande den som enligt 1, 2, 5, 6 eller 7 § skulle ha att svara förelåg omständighet, vilken enligt lag utesluter straffbarhet, samt den efter honom ansvarige ägt eller bort äga kännedom om omständigheten.

12 §

Om det finns omständigheter som enligt lag utesluter straffbarhet för den som skulle ha varit ansvarig för tryckfrihetsbrott enligt 1, 2, 3, 6, 7 eller 8 § som utgivare, ägare, författare eller förläggare, går ansvaret över på den som skulle ha varit ansvarig efter honom eller henne. Detta gäller endast om den som blir ansvarig har haft eller borde ha haft kännedom om den aktuella omständigheten.

Invändning mot ansvar

11 §

Till omständighet, som enligt detta kapitel skulle medföra att annan än den tilltalade hade att svara, må hänsyn tagas allenast om den åberopas före huvudförhandlingen.

13 §

Om den som är tilltalad för tryckfrihetsbrott vill åberopa en omständighet som enligt detta kapitel medför att han eller hon inte ska vara ansvarig, ska denna omständighet åberopas före huvudförhandlingen. Annars får domstolen inte ta hänsyn till omständigheten.

Answarets innebörd

12 §

Vid bedömning av fråga om ansvar för den som enligt detta kapitel har att svara för tryckt skrift skall så anses som om vad skriften innehåller införts däri med hans vetskap och vilja.

14 §

Den som är ansvarig för tryckfrihetsbrott enligt detta kapitel ska anses ha haft kännedom om innehållet i skriften och medgett utgivning av den.

Om tillsyn och åtal**Tillsyn och åtal****Justitiekanslern och Riksdagens ombudsmän**

1 §

Justitiekanslern *skall* vaka över att de gränser för tryckfriheten som *angiv*as i denna *förordning* *ej* *överskridas*.

Justitiekanslern *ska* vaka över att de gränser för tryckfriheten som *anges* i denna *grundlag* *inte* *överskrids*.

2 §

Justitiekanslern är ensam åklagare i mål om tryckfrihetsbrott. *Ej* *må* annan än Justitiekanslern inleda förundersökning *rörande tryckfrihetsbrott*. Endast Justitiekanslern och rätten *äga* besluta om tvångsmedel med anledning av misstanke om *sådant brott*, om *ej* annat *är föreskrivet* i denna *förordning*.

Justitiekanslern är ensam åklagare i mål om tryckfrihetsbrott *enligt 7 kap. 2–20 §§*. *Ingen* annan än Justitiekanslern *får* inleda förundersökning *om ett sådant brott*.

Endast Justitiekanslern och rätten *får* besluta om tvångsmedel med anledning av misstanke om *tryckfrihetsbrott*, om *inte något annat anges* i denna *grundlag*.

Regeringen äger hos Justitiekanslern anmäla skrift till åtal för tryckfrihetsbrott. I lag må föreskrivas att allmänt åtal för tryckfrihetsbrott må väckas endast efter regeringens medgivande.

Justitiekanslern är tillika ensam åklagare i annat tryckfrihetsmål än mål om tryckfrihetsbrott samt i mål som eljest avser brott mot bestämmelse i denna förordning; om befogenhet för Riksdagens ombudsman att vara åklagare i mål som nu angivits gäller dock vad i lag är stadgat.

3 §

Justitiekanslern är ensam åklagare även i mål som avser meddelar- och anskaffarbrott enligt 7 kap. 22 och 23 §§. Detta gäller under förutsättning att det är fråga om ett tryckfrihetsmål enligt 12 kap. 1 §.

Justitiekanslern är ensam åklagare även i mål som i övrigt avser brott mot bestämmelser i denna

grundlag.

I lag får det meddelas föreskrifter om befogenhet för Riksdagens ombudsmän att vara åklagare i mål som avses i denna paragraf.

Regler om åtal

Regeringens anmälan och medgivande till åtal

4 §

Regeringen får till Justitiekanslern anmäla en skrift till åtal för tryckfrihetsbrott.

I lag får det meddelas föreskrifter om att allmänt åtal för ett tryckfrihetsbrott kräver regeringens medgivande.

Preskription vid allmänt åtal

3 §

Allmänt åtal för tryckfrihetsbrott skall väckas, i fråga om periodisk skrift för vilken vid utgivningen gällde utgivningsbevis inom sex månader och i fråga om annan skrift inom ett år från det skriften utgavs, vid påföljd att skriften eljest är från sådant åtal fri. Utan hinder av vad nu sagts må dock, sedan allmänt åtal inom nämnda tid blivit väckt, nytt åtal väckas mot annan, som är för brottet ansvarig.

Vad i lag är stadgat om tid, inom vilken brott skall beivras för att påföljd för brott ej skall anses bortfallen, gälle även i fråga om tryckfrihetsbrott.

5 §

Allmänt åtal för tryckfrihetsbrott ska väckas inom sex månader från det att skriften gavs ut, om åtalet avser en periodisk skrift för vilken utgivningsbevis gällde vid utgivningen. För andra skrifter ska allmänt åtal väckas inom ett år från utgivningen. Annars får allmänt åtal inte väckas (preskription).

Om allmänt åtal har väckts inom den tid som anges i första stycket, får nytt åtal väckas även efter den tiden mot någon annan som är ansvarig för brottet.

Vad som föreskrivs i lag om den tid inom vilken brott ska beivras för att påföljd för brott inte ska anses falla bort, gäller även för tryckfrihetsbrott.

6 §

Vid tillämpning av 5 § ska utgivning enligt 1 kap. 5 eller 6 §§ anses ha skett när programmet sändes eller började tillhandahållas på det sätt som avses i 1 kap. 4 § yttrandefrihetsgrundlagen eller den tekniska upptagningen lämnades ut för spridning.

Angivelse och enskilt åtal

4 §

Angående målsägandes rätt att angiva tryckfrihetsbrott eller tala därå gälla vad i lag är stadgat.

7 §

Vad som föreskrivs i lag om målsägandes rätt att ange brott till åtal eller att själv väcka åtal gäller även för tryckfrihetsbrott.

Konfiskering och borttagande utan åtal

5 §

Finnes ej någon, som enligt 8 kap. är för brottet ansvarig, eller kan ej stämning här i riket delgivas honom, må åklagaren eller målsäganden i stället för att väcka åtal göra ansökan om skriftens konfiskering.

8 §

Finns det ingen ansvarig för ett tryckfrihetsbrott enligt 8 kap., får Justitiekanslern eller målsäganden i stället för att väcka åtal om att skriften ska konfiskeras. Detsamma gäller om den som är ansvarig för brott inte kan delges stämning i Sverige.

9 §

Om ett sådant tillhandahållande ur en databas som avses i 1 kap. 5 eller 6 § innefattar tryckfrihetsbrott, och det inte finns någon som enligt 8 kap. är ansvarig för brottet, får Justitiekanslern eller målsäganden i stället för att väcka åtal ansöka om att domstolen ska besluta att det brottsliga yttrandet ska tas bort ur databasen inom viss tid som domstolen bestämmer. Detsamma gäller om den som är ansvarig för brott inte kan delges stämning i Sverige.

En ansökan som avses i första stycket kan göras trots att brottet är preskriberat.

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som inte följer ett beslut enligt 9 §.

10 kap. Särskilda tvångsmedel

Konfiskeringsbeslag

Beslag inför konfiskering och åtal

1 § Om det finns anledning att konfiskera en tryckt skrift på grund av tryckfrihetsbrott, får skriften tas i beslag i avvaktan på beslut om konfiskering.

2 § Innan åtal för tryckfrihetsbrott har väckts eller ansökan gjorts hos rätten om att skriften ska konfiskeras, får beslut om beslag meddelas av Justitiekanslern. En förutsättning är att brottet hör under allmänt åtal.

I lag får det meddelas föreskrifter om att även allmän åklagare får besluta om beslag.

3 § Om ett beslag har verkställts utan rättens beslut, får den som drabbas begära att rätten prövar beslaget.

Om allmän åklagare har beslutat om beslag, ska beslutet skyndsamt anmälas till Justitiekanslern, som genast ska pröva om beslaget ska bestå.

Tidsfrister

4 § När Justitiekanslern har beslutat om beslag eller fastställt ett beslag enligt 3 § andra stycket, ska åtal väckas eller ansökan om konfiskering göras inom två veckor efter Justitiekanslerns beslut. Annars upphör beslaget.

Beslag efter åtal eller ansökan om konfiskering

5 § Om det har väckts åtal för tryckfrihetsbrott eller gjorts en ansökan om konfiskering av en skrift, får rätten besluta om beslag och häva beslag som tidigare har meddelats.

Prövning av beslag när ett mål avgörs

6 § När ett mål avgörs, prövar rätten om tidigare beslag ska bestå.

Om målet avvisas på den grunden att rätten inte är behörig och det kan antas att talan om konfiskering kommer att föras i ett annat mål, får rätten bestämma att ett beslag ska bestå under en viss tid. Väcks inte talan inom denna tid upphör beslaget.

Andra stycket tillämpas också när rätten av något annat skäl skiljer målet från sig utan att pröva om en skrift är brottslig.

Uppgifter i beslut om beslag

7 § Beslut om beslag ska innehålla uppgifter om det eller de avsnitt i den tryckta skriften som har gett anledning till beslaget och ska avse endast band, delar, nummer eller häften där ett sådant avsnitt förekommer.

Verkställighet av beslag

8 § Polisen ska genast verkställa ett beslut om beslag.

9 § Verkställighet av beslag ska omfatta endast de exemplar av den tryckta skriften som är avsedda för spridning.

10 § Bevis om beslag ska utan avgift lämnas till den som beslaget har gjorts hos och till den som tryckt skriften. Beviset ska innehålla uppgifter om det eller de avsnitt i skriften som har gett anledning till beslaget. Ett sådant bevis ska lämnas så snart det är möjligt.

11 § Om ett beslag har upphävts eller upphört, ska verkställigheten genast avbrytas och det beslagtagna lämnas tillbaka.

Utredningsbeslag

12 § Sådana exemplar av en tryckt skrift som skäligen kan antas ha betydelse för utredningen i ett tryckfrihetsmål enligt 12 kap. får tas i beslag.

För ett sådant beslag gäller 2, 3, 5, 7, 8 och 11 §§. I övrigt gäller i tillämpliga delar det som i allmänhet är föreskrivet om beslag. Åtal ska dock alltid väckas inom en månad från det att beslut om beslag meddelades, om inte rätten på begäran från Justitiekanslern medger att tiden förlängs.

Tvångsmedel vid krig och krigsfara

Tillfälligt utgivningsförbud

13 § Om riket är i krig får i avvaktan på rättens beslut enligt 7 kap. 29 § tillfälligt utgivningsförbud meddelas för en periodisk skrift. För ett sådant beslut gäller det som sägs om beslag i 2, 4 och 5 §§.

I fråga om beslag av en periodisk skrift som sprids i strid med ett utgivningsförbud eller som uppenbart utgör en fortsättning på en periodisk skrift som omfattas av ett sådant förbud, gäller det som i allmänhet är föreskrivet om beslag av föremål som kan förklaras förverkade.

Förvar i avvaktan på beslag

14 § Om riket är i krig eller krigsfara och det vid en avdelning av försvarsmakten anträffas en tryckt skrift som uppenbart innebär sådan uppvigling som är straffbar enligt 7 kap. 5 § genom att krigsman därigenom kan förledas att åsidosätta vad som åligger honom eller henne i tjänsten, får skriften tas i förvar i avvaktan på beslut om beslag. Beslut om förvar fattas av en befattningshavare som enligt lag ska avgöra frågor om disciplinansvar för personal vid avdelningen.

Är det fara i dröjsmål får en åtgärd enligt första stycket vidtas av någon annan befattningshavare enligt föreskrifter som meddelas i lag. Om ett

sådant beslut har fattats, ska anmälan skyndsamt göras hos den befattningshavare som avses i första stycket. Denne ska genast pröva om skriften ska bli kvar i förvar.

15 § Ett beslut om förvar enligt 14 § ska så snart det kan ske anmälas till Justitiekanslern, som genast ska pröva om skriften ska tas i beslag.

11 kap.

Om enskilt anspråk

Skadestånd

Allmänna förutsättningar

1 §

Enskilt anspråk i anledning av missbruk av tryckfriheten må grundas allenast därå att den skrift, som anspråket avser, innefattar tryckfrihetsbrott. Sådant anspråk må, om ej annat nedan stadgas, icke göras gällande mot annan än den som enligt 8 kap. svarar för brottet. Har på grund av omständighet, som avses i 8 kap. 10 §, ansvaret övergått å honom, må anspråket göras gällande även mot den som före honom haft att svara, om och i den omfattning sådant anspråk eljest enligt lag må göras gällande.

Vad i 8 kap. 12 § är stadgat i fråga om ansvar gälle ock beträffande enskilt anspråk.

Om enskilt anspråk på grund av brott enligt 7 kap. 2 eller 3 § gäller vad i lag är stadgat.

Skadestånd för missbruk av tryckfriheten får grundas endast på att den skrift som krävet avser innefattar tryckfrihetsbrott.

I fråga om skadestånd på grund av brott som avses i 7 kap. 21–23 §§ gäller vad som är föreskrivet i lag.

Bestämmelserna om skadestånd i detta kapitel gäller i tillämpliga delar även frågor enligt 7 kap. 25 § om publicering av domar.

Bestämmelsen i 8 kap. 14 § gäller också i fråga om skadestånd för tryckfrihetsbrott.

2 §

Endast den som är ansvarig för tryckfrihetsbrott enligt 8 kap. kan vara ansvarig för skadestånd.

Krav på skadestånd som kan riktas mot utgivaren till en periodisk skrift eller dennes ställföreträdare kan även riktas mot skriftens ägare. För andra tryckta skrifter kan krav på skadestånd mot en författare eller utgivare även riktas mot skriftens förläggare.

3 §

Om ansvaret för brott har gått över på någon annan enligt 8 kap. 11 eller 12 §, får krav på skadestånd även riktas mot den som skulle ha varit ansvarig, i den utsträckning skadestånd får dömas ut enligt lag.

3 §

Har någon som laga ställföreträdare för juridisk person eller som förmyndare, god man eller förvaltare att svara för enskilt anspråk på grund av tryckfrihetsbrott, får anspråket göras gällande även mot den juridiska personen eller mot den, för vilken förmyndaren, gode mannen eller förvaltaren förordnats, om och i den omfattning sådant anspråk eljest enligt lag får göras gällande.

4 §

Om någon är ansvarig för skadestånd på grund av tryckfrihetsbrott i egenskap av ställföreträdare för en juridisk person, får krav på skadestånd även riktas mot den juridiska personen.

Om en förmyndare, god man eller förvaltare i den egenskapen är ansvarig för skadestånd på grund av tryckfrihetsbrott, får krav på skadestånd även riktas mot den för vilken förmyndaren, den gode mannen eller förvaltaren har utsetts.

Krav på skadestånd enligt denna paragraf får framställas om och i den omfattning anspråket kan göras gällande enligt lag.

4 §

Skall någon enligt detta kapitel jämte annan svara för enskilt anspråk, svara de en för båda och båda för en. Om bestämmande av ansvarigheten mellan dessa inbördes gälle vad eljest är stadgat.

5 §

Om två eller flera är ansvariga för skadestånd enligt detta kapitel, ansvarar de solidariskt för skadeståndet. I fråga om ansvaret dem emellan gäller vad som föreskrivs i lag.

**Skadestånd när straff för brottet
inte kan dömas ut**

5 §

Enskilt anspråk i anledning av tryckfrihetsbrott må göras gällande utan hinder av att fråga om ansvar för brottet förfallit eller talan därom eljest ej kan föras.

6 §

Krav på skadestånd med anledning av ett tryckfrihetsbrott kan framställas trots att straff för brottet inte kan dömas ut på grund av preskription eller av något annat skäl.

12 kap.

**Om rättegången i tryckfrihets-
mål**

Rättegången i tryckfrihetsmål

Tryckfrihetsmål

1 §

Tryckfrihetsmål enligt denna grundlag är mål om

1. ansvar eller skadestånd på grund av tryckfrihetsbrott enligt 7 kap. 2–20 §§,

2. ansvar eller skadestånd på grund av meddelarbrott enligt 7 kap. 22 §, eller

3. konfiskering eller borttagande efter ansökan enligt 9 kap. 8 eller 9 §.

Även mål om ansvar eller skadestånd på grund av anskaffarbrott enligt 7 kap. 23 § är tryckfrihetsmål, om den som anskaffat uppgiften har offentliggjort denna i en tryckt skrift eller meddelat den till någon annan för att offentliggöras på det sättet. Om uppgiften inte har offentliggjorts eller meddelats till någon annan för offentliggörande, är målet ett tryckfrihetsmål endast om det är uppenbart att anskaffandet har skett för offentliggörande i en tryckt skrift.

2 §

Tryckfrihetsmål prövas av den tingsrätt inom vars domkrets länsstyrelsen har sitt säte. Om det finns

skäl att även låta en annan tingsrätt i länet pröva tryckfrihetsmål, får regeringen meddela föreskrifter om det.

Prop. 2017/18:49
Bilaga 4

Prövningen

2 §

I tryckfrihetsmål, *vari talan föres om ansvar, skall frågan, huruvida brott föreligger, prövas av en jury om nio medlemmar, såframt ej parterna å ömse sidor förklara sig vilja utan sådan prövning hänskjuta målet till rättens avgörande. Frågan, huruvida den tilltalade enligt 8 kap. är ansvarig för skrift, prövas dock alltid enbart av rätten. Då jury prövar, huruvida brott föreligger, skall så anses vara fallet, om minst sex jurymän äro ense därom.*

Finner juryn att brott icke föreligger, skall den tilltalade frikännas. Har juryn funnit brott föreligga, skall även rätten pröva frågan härom. Är rätten av annan mening än juryn, äger rätten frikänna den tilltalade eller hänföra brottet under mildare straffbestämmelse än den som juryn tillämpat. Högre rätt, dit talan mot tingsrättens dom fullföljts, äge ej i vidare mån än tingsrätten frångå juryns bedömning.

3 §

I tryckfrihetsmål *som gäller ansvar för brott ska en jury som består av nio medlemmar pröva om brott föreligger.*

Är parterna överens om det, avgörs målet av rätten utan medverkan av jury.

Det är enbart rätten som prövar om den tilltalade är ansvarig för en skrift enligt 8 kap.

4 §

Juryn har funnit att brott föreligger om minst sex ledamöter är överens om det. Då ska även rätten pröva frågan.

Om rätten har en annan uppfattning än juryn, får rätten frikänna den tilltalade eller tillämpa en lindrigare straffbestämmelse.

5 §

Anser juryn att brott inte föreligger ska den tilltalade frikännas.

3 §

För varje län skall utses jurymän, fördelade i två grupper med sexton jurymän i första gruppen och åtta jurymän i andra gruppen. För Stockholms län skall dock första gruppen omfatta tjugofyra jurymän och andra gruppen tolv jurymän. Jurymännen i den andra gruppen skall vara eller ha varit nämndemän vid allmän domstol eller allmän förvaltningsdomstol.

4 §

Jurymännen utses genom val för en tid av fyra kalenderår.

Valet skall förrättas av landstingsfullmäktige i länet eller, då inom länet finns kommun som ej tillhör landsting, av landstingsfullmäktige och kommunfullmäktige i kommunen. I Gotlands län förrättas valet av kommunfullmäktige i Gotlands kommun. Skall enligt vad nu sagts jurymännen väljas av mer än en valmyndighet, fördelar länsstyrelsen antalet jurymän inom vardera gruppen mellan valmyndigheterna med ledning av folkmängden.

Då juryman skall väljas, ankommer det på tingsrätten att göra anmälan därom till den som har att föranstalta om valet.

6 §

Om tingsrättens dom överklagas, får högre rätt inte frångå juryns bedömning i större utsträckning än tingsrätten.

Val av juryledamöter

Jurygrupper

7 §

För varje län ska det utses juryledamöter som fördelas i två grupper. Den första gruppen ska innehålla sexton juryledamöter och den andra åtta. För Stockholms län ska dock den första gruppen omfatta tjugofyra juryledamöter och den andra gruppen tolv.

Juryledamöterna i den andra gruppen ska vara eller ha varit nämndemän vid allmän domstol eller allmän förvaltningsdomstol.

Val

8 §

Juryledamöter utses genom val för en tid av fyra kalenderår.

9 §

Juryledamöter väljs av lands-

tingsfullmäktige i länet. Om en kommun i länet inte tillhör ett landsting, väljer landstingsfullmäktige samt kommunfullmäktige i kommunen. I Gotlands län är det kommunfullmäktige i Gotlands kommun som väljer.

Ska valet utföras av mer än en valmyndighet, fördelar länsstyrelsen antalet juryledamöter inom vardera gruppen mellan valmyndigheterna med ledning av folkmängden.

När en juryledamot ska väljas, ska tingsrätten anmäla detta till den valmyndighet som enligt första stycket ska genomföra valet.

Behörighetskrav och andra krav på juryledamöter

5 §

Till jurymän skola utses svenska medborgare, som äro bosatta inom länet. De bör vara kända för omdömesgillhet, självständighet och rättrådighet. Bland jurymännen bör skilda samhällsgrupper och meningsriktningar samt olika delar av länet vara företrädde. Den som är underårig eller som har förvaltare enligt särskilda bestämmelser i lag får inte vara juryman.

10 §

En juryledamot ska vara svensk medborgare och folkbokförd i länet. Den som är underårig eller har förvaltare enligt särskilda bestämmelser i lag får inte vara juryledamot.

En juryledamot bör vara omdömesgill, självständig och rättrådig. Bland juryledamöterna bör skilda samhällsgrupper och meningsriktningar samt olika delar av länet vara företrädde.

Juryledamöters avgång och ersättare

6 §

Juryman, som fyllt sextio år, äge avsäga sig uppdraget. Vill juryman eljest avgå, pröve tingsrätten, om giltigt hinder föreligger för honom att utöva uppdraget. Upphör juryman att vara valbar, vare uppdraget förfallet.

11 §

En juryledamot som har fyllt sextio år får avsäga sig uppdraget. Om en juryledamot vill avgå av något annat skäl, prövar tingsrätten om det finns giltigt hinder för honom eller henne att utöva uppdraget. Är en juryledamot inte längre valbar, upphör uppdraget.

7 §

Avgår juryman eller upphör han att vara valbar, skall inom den

12 §

Om en juryledamot avgår eller han eller hon upphör att vara

grupp av jurymän, som den avgångne tillhörde, valmyndigheten utse annan i hans ställe för återstoden av valperioden. Valet får i landstingsfullmäktiges ställe företagas av landstingsstyrelsen; dock gäller sådant val endast för tiden intill landstingsfullmäktiges nästkommande möte.

8 §

Klagan över val av juryman skall föras hos tingsrätten. Ehuru klagan ej föres, pröve rätten den valdes behörighet.

Beträffande fullföljd av talan mot tingsrätts beslut i fråga, som avses i första stycket, gälla vad i lag är stadgat om fullföljd av talan mot underrätts beslut i rättegång. Mot hovrätts beslut må talan ej föras.

Föres klagan, lände valet dock till efterrättelse, om ej rätten förordnar annat.

9 §

De som äro utsedda till jurymän skola uppföras å en jurymanlista. I denna skall varje grupp upptagas särskilt.

valbar, ska valmyndigheten enligt 9 § utse en ersättare för återstoden av valperioden. Valet ska göras inom den jurygrupp som juryledamoten tillhörde.

Valet får göras av landstingsstyrelsen i stället för av landstingsfullmäktige. Ett sådant val gäller dock endast fram till fullmäktiges nästa möte.

Överklagande av val av juryledamot

13 §

Ett val av en juryledamot kan överklagas till tingsrätten. Även om valet inte överklagas ska tingsrätten själmant pröva juryledamöternas behörighet.

Vid överklagande av tingsrätts beslut i en fråga som avses i första stycket tillämpas vad som föreskrivs i lag om överklagande av en tingsrätts beslut under rättegång. Hovrätts beslut får inte överklagas.

Ett beslut om val av juryledamot gäller även om det överklagas, om rätten inte beslutar något annat.

Hur jury bildas i mål

Förfarandet när jury bildas

14 §

De som är utsedda till juryledamöter ska föras upp på en lista över juryledamöter. I listan ska varje grupp tas upp särskilt.

15 §

Vad som föreskrivs i lag om jäv för domare gäller även juryledamöter.

16 §

I ett mål där en jury ska delta redogör rätten för listan över juryledamöter och behandlar frågan om det finns jäv mot någon som är

upptagen på listan.

Därefter ska juryn bildas av de juryledamöter som inte är jäviga. Det sker genom att vardera parten får utesluta tre juryledamöter inom den första gruppen och en inom den andra. Bland de kvarvarande tar rätten sedan genom lottning ut så många till suppleanter att sex juryledamöter kvarstår i den första gruppen och tre i den andra.

För en jury i Stockholms län får vardera parten utesluta fem juryledamöter inom den första gruppen och två inom den andra.

11 §

Äro å ena sidan flera parter och vill endast någon av dem begagna sin uteslutningsrätt, gälle den uteslutning han företager även för de övriga. Vilja medparter utesluta olika jurymän och kunna de ej enas, företage rätten uteslutningen genom lottning.

17 §

Om endast en av flera medparter vill utesluta juryledamöter, gäller den uteslutningen även för de övriga. Är medparterna inte överens om vilka juryledamöter som ska uteslutas, genomför rätten uteslutningen genom lottning.

Förfarandet vid jäv eller laga förfall för juryledamot

12 §

Ej må någon utan laga förfall undandraga sig att tjänstgöra i jury.

Kan på grund av jäv eller laga förfall för juryman nödigt antal ledamöter i någon grupp ej erhållas, nämne rätten för varje juryman som erfordras tre till jurymän inom gruppen behöriga personer. Av de sålunda nämnda äge vardera parten utesluta en. Ej må till juryman nämnas någon som förut i samma mål uteslutits.

18 §

Den som inte har laga förfall är skyldig att tjänstgöra som juryledamot.

Om det på grund av jäv eller laga förfall för juryledamöter inte finns tillräckligt antal ledamöter i någon jurygrupp, utser rätten tre juryledamöter för varje ledamot som saknas. Av dessa ledamöter får vardera parten utesluta en. De som utses ska uppfylla de krav som ställs på juryledamöter i den aktuella gruppen.

En juryledamot som tidigare har uteslutits från samma mål får inte utses.

Gemensam jury

13 §

Förekomma samtidigt flera mål, vari jury skall deltaga, må rätten, efter parternas hörande, förordna att samma jury skall tjänstgöra i alla målen. Skall jury utses gemensamt för flera mål, äge vad i 11 § är stadgat om uteslutning av jurymän i mål, vari å ena sidan äro flera parter, motsvarande tillämpning.

14 §

Föres i mål om ansvar jämväl talan om enskilt anspråk mot annan än den tilltalade, skola de åtgärder av svarandepart, som avses i 2 § första stycket, 10 § andra stycket och 12 § andra stycket, ankomma på den tilltalade.

Då talan utan samband med åtal föres om tryckt skrifts konfiskering eller om enskilt anspråk gälle om rättegången i sådant mål vad i 2 och 10–13 §§ är föreskrivet; har frågan huruvida brott föreligger tidigare prövats i tryckfrihetsmål avseende ansvar för brott, skall dock prövning av samma fråga ej ånyo äga rum. I ansökningsmål skall den uteslutning av jurymän, som eljest ankommer på parterna, företagas av rätten genom lottning.

19 §

Om flera mål ska prövas av jury, får rätten besluta att samma jury ska tjänstgöra i målen. Parterna ska tillfrågas innan rätten fattar ett sådant beslut.

Ska det utses en gemensam jury för flera mål, tillämpas det som anges i 17 § om uteslutning av juryledamot i mål där det finns flera parter på någon sida.

Talan om skadestånd eller konfiskering

20 §

Om det i ett mål om ansvar för brott även förs talan om skadestånd mot någon annan än den tilltalade, är det den tilltalade som vidtar de åtgärder som avses i 3 § andra stycket, 16 § andra stycket och 18 § andra stycket.

21 §

Vid talan om skadestånd som inte har samband med ett åtal gäller 3–6 och 15–19 §§. Om det i ett tryckfrihetsmål om ansvar för brott tidigare har prövats om brott föreligger, ska dock samma fråga inte prövas på nytt. Detsamma gäller talan om konfiskering av en

tryckt skrift utan samband med åtal.

I ett mål om konfiskering enligt 9 kap. 8 § ska den uteslutning av juryledamöter som annars ska göras av parterna i stället utföras av rätten genom lottning.

Första och andra styckena gäller även i ett mål om borttagande av information ur en databas enligt 9 kap. 9 §.

Närmare föreskrifter om rättegången

15 §

Närmare bestämmelser om rättegången i tryckfrihetsmål meddelas i lag.

Äro inom samma län flera tingsrätter, vilka äga upptaga tryckfrihetsmål, skola de uppgifter, som avses i 4, 6, 8 och 9 §§, fullgöras av den tingsrätt regeringen bestämmer.

22 §

Närmare föreskrifter om rättegången i tryckfrihetsmål får meddelas i lag.

Om det i samma län finns flera tingsrätter som är behöriga att pröva tryckfrihetsmål, bestämmer regeringen vilken tingsrätt som ska utföra de uppgifter som avses i 9 § tredje stycket och 11, 13 och 14 §§.

Krig eller krigsfara

16 §

För fall då riket är i krig eller krigsfara eller det råder sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av krig eller krigsfara vari riket har befunnit sig får föreskrifter om anstånd med val av jurymän och om undantag från jurymäns rätt att avsäga sig sitt uppdrag meddelas i lag eller, efter bemyndigande i lag, av regeringen genom förordning.

23 §

Om riket är i krig eller krigsfara eller det råder sådana extraordinära förhållanden som är föranledda av krig eller krigsfara som riket har befunnit sig i, får det i lag meddelas föreskrifter om

1. anstånd med val av juryledamöter, och

2. undantag från juryledamöters rätt att avsäga sig uppdraget.

I lag får det föreskrivas att regeringen får meddela sådana föreskrifter.

Om utrikes tryckta skrifter m.m. Skrifter tryckta utomlands

Allmänna bestämmelser

Grundlagens tillämplighet

1 §

I fråga om *skrift* som tryckts *utom riket* och som *utges här skall*, om inte annat *sägs nedan*, i tillämpliga delar *gälla* vad som är föreskrivet i 1 kap., 3 kap., 6 kap., 7 kap., 8 kap. 1, 2, 5–7 och 10–12 §§ samt 9–12 kap.

I fråga om *skrifter* som tryckts *utomlands* och som *ges ut i Sverige gäller*, om inte annat *föreskrivs*, i tillämpliga delar vad som är föreskrivet i

- 1 kap. om tryckfriheten,
- 3 kap. om rätten till anonymitet,
- 6 kap. om rätten att sprida tryckta skrifter,
- 7 kap. om tryckfrihetsbrott,
- 8 kap. 1–3, 6–8 och 11–14 §§ om ansvarighet för tryckfrihetsbrott,
- 9 kap. om tillsyn och åtal,
- 10 kap. om särskilda tvångsmedel,
- 11 kap. om skadestånd, och
- 12 kap. om rättegången i tryckfrihetsmål.

2 §

Skrift, som tryckts *utom riket*, *skall* anses *här utgiven* då den på *sätt i 1 kap. 6 § sägs* blivit utlämnad för spridning *inom riket*.

En skrift som har tryckts *utomlands* anses *utgiven i Sverige* när den har blivit utlämnad *här till försäljning eller för spridning på annat sätt*.

3 §

Är periodisk skrift, som *tryckes utom riket*, huvudsakligen avsedd för *spridning inom riket*, *gälla* i tillämpliga delar *vad i 5 kap. är stadgat*; *vad där sägs om ägares behörighet skall icke äga tillämpning*.

Om en periodisk skrift som huvudsakligen är avsedd att *spridas i Sverige har tryckts utomlands*, *gäller* i tillämpliga delar 5 kap. om rätten att *ge ut periodiska skrifter*.

För utgivning *här i riket* av *annan utom riket tryckt periodisk skrift* *erfordras ej utgivningsbevis*. Finnes sådant bevis, *skall i fråga om skriften tillämpas vad i första stycket sägs*.

4 §

Utgivningsbevis krävs inte för att ge ut en periodisk skrift som har tryckts utomlands och som inte huvudsakligen är avsedd att spridas i Sverige. Om utgivningsbevis finns, gäller i tillämpliga delar 5 kap. om rätten att ge ut periodiska skrifter.

Ansvar för den som har lämnat ut skriften för spridning

4 §

Vad i denna förordning är stadgat om ansvarighet för den som tryckt skrift skall i fråga om skrift, som tryckts utom riket, avse den som låtit utlämna skriften för spridning inom riket eller, om det ej kan visas vem han är eller han ej, då skriften här utgavs, ägde hemvist inom riket, den som enligt 6 kap. är att anse som utspridare.

5 §

Om en skrift har tryckts utomlands, ska vad som anges i denna grundlag om tryckares ansvar gälla för den som har låtit lämna ut skriften för spridning i Sverige.

Om det inte kan visas vem som har låtit lämna ut skriften för spridning, är i stället den ansvarig som enligt 6 kap. är att anse som spridare. Detsamma gäller om den som har låtit lämna ut skriften för spridning här inte hade hemvist i Sverige när skriften gavs ut.

Skyldighet att bevara exemplar samt pliktleverans

5 §

Om skyldighet att för granskning bevara exemplar av skrift, som tryckts utom riket, och att lämna exemplar av sådan skrift till bibliotek eller arkiv föreskrives i lag.

6 §

Bestämmelserna i 4 kap. 4 § gäller också skrifter som har tryckts utomlands.

Meddelar- och anskaffarfrihet

6 §

I fråga om en skrift som trycks utom riket och som ges ut här men som inte huvudsakligen är avsedd för spridning inom riket och för vilken det inte heller finns utgivningsbevis gäller bestämmelserna i 1 kap. 1 § tredje och fjärde styckena om meddelande och anskaffande av uppgifter och

7 §

Det som sägs om meddelar- och anskaffarfrihet i 1 kap. 7 § gäller även i fråga om en skrift som har tryckts utomlands och som ges ut här men som inte huvudsakligen är avsedd att spridas i Sverige och för vilken det inte heller finns utgivningsbevis.

1. meddelandet eller anskaffandet innefattar brott mot rikets säkerhet;

2. meddelandet innefattar utlämnande eller tillhandahållande som avses i 7 kap. 3 § första stycket 2;

3. meddelandet utgör uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt.

Första stycket tillämpas också i fråga om en skrift som inte ges ut i Sverige, om meddelandet lämnades eller anskaffandet ägde rum här, oavsett om skriften trycks här eller utomlands. Med den som lämnar meddelande för offentliggörande jämföras den som på annat sätt medverkar till framställning i periodisk skrift såsom författare eller annan upphovsman.

Är meddelandet eller anskaffandet straffbart enligt första och andra styckena, gäller vad som är föreskrivet om detta. Mål om ansvar eller enskilt anspråk på grund av brott som nu sagts ska handläggas som tryckfrihetsmål, när inte 12 kap. 1 § andra stycket tredje meningen har motsvarande tillämpning. I fråga om rätt till anonymitet för meddelaren gäller det som är föreskrivet i 3 kap. Bestämmelsen i 3 § 3 ska dock omfatta även andra brott mot rikets säkerhet än de som avses där.

Första stycket gäller dock inte om

1. meddelandet eller anskaffandet innefattar brott mot Sveriges säkerhet,

2. meddelandet innefattar ett sådant utlämnande eller tillhandahållande som avses i 7 kap. 22 § första stycket 2, eller

3. meddelandet utgör ett uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt.

8 §

Det som sägs om meddelar- och anskaffarfrihet i 7 § tillämpas för en skrift som inte har getts ut i Sverige, om uppgiften meddelats eller anskaffats här.

I fråga om periodiska skrifter jämföras med meddelaren en författare eller någon annan upphovsman som har medverkat till en framställning i skriften.

9 §

Meddelaren har i fall som avses i 7 och 8 §§ rätt till anonymitet enligt 3 kap.

Bestämmelsen om undantag från tystnadsplikt i 3 kap. 4 § 3 ska dock omfatta även andra brott mot Sveriges säkerhet än de som anges där.

10 §

Om ett meddelande eller anskaffande enligt 7 eller 8 § är straffbart, gäller vad som anges i denna grundlag om meddelar- och anskaffarbrott.

Mål om ansvar eller skadestånd på grund av ett sådant brott handläggs enligt bestämmelserna om tryckfrihetsmål, om inte annat följer av 12 kap. 1 § andra stycket.

14 kap.***Resning i tryckfrihetsmål***

1 §

Vad i lag är stadgat om resning i mål i allmänhet gälle, utan hinder av att jury prövat huruvida brott föreligger, även dom i tryckfrihetsmål.

Beviljas resning i mål, vari jury prövat huruvida brott föreligger, och grundas resningen på omständighet som kan antagas hava inverkat på juryprövningen, skall samtidigt beslutas att målet skall ånyo upptagas inför jury av den rätt som först dömt i målet. Om resning beviljas till den tilltalades förmån och saken är uppenbar, får den domstol som beviljar resningen i stället omedelbart ändra domen.

För resning i tryckfrihetsmål gäller vad som föreskrivs i lag.

Om resning beviljas i ett mål där en jury har prövat om brott föreligger, ska rätten samtidigt besluta att målet ska tas upp inför en ny jury av den domstol som först dömd i målet. Detta gäller under förutsättning att beslutet om resning grundas på en omständighet som kan antas ha haft betydelse för juryns prövning.

Om saken är uppenbar får den domstol som beviljar resning till förmån för den tilltalade dock omedelbart ändra domen.

Tillsättande av en ny jury

2 §

Då på grund av högre rätts beslut tryckfrihetsmål, vari jury deltagit, skall ånyo upptagas inför jury av den rätt som först dömt i målet, gälle om juryns tillsättande vad i 12 kap. 10–14 §§ är stadgat.

Om ett tryckfrihetsmål efter beslut av högre rätt ska tas upp på nytt inför en jury av den domstol som först dömde i målet, tillsätts den nya juryn enligt 12 kap. 15–21 §§.

Skyndsam handläggning

3 §

Tryckfrihetsmål och annat mål om brott mot bestämmelserna i denna förordning skola alltid skyndsamt behandlas.

Tryckfrihetsmål och andra mål om brott mot bestämmelserna i denna grundlag ska behandlas skyndsamt.

Internationellt rättsligt bistånd

4 §²

I fråga om internationellt rättsligt bistånd gäller vad som föreskrivs i lag. Sådant bistånd får inte lämnas i strid med svenska allmänna rättsprinciper på det tryckfrihetsrättsliga området.

Andra än svenska medborgare och svenska juridiska personer

5 §

För andra än svenska medborgare och svenska juridiska personer får särskilda begränsningar göras genom lag i fråga om tryckfriheten och allmänna handlingars offentlighet.

Frågor som inte regleras i grundlagen

6 §³

I frågor som inte har reglerats särskilt i denna grundlag eller i en särskild lag som har meddelats

² Tidigare 4 § upphävd genom 1976:955.

³ Tidigare 6 § upphävd genom 1974:155.

*med stöd av grundlagen, gäller
vad som annars är föreskrivet i lag
eller annan författning.*

Prop. 2017/18:49
Bilaga 4

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019.

Förslag till lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen

Härigenom föreskrivs i fråga om yttrandefrihetsgrundlagen¹

dels att 1 kap., 3 kap., 7 kap., 4 kap. 4 §, 5 kap. 4 och 5 §§, 6 kap. 2 § och 10 kap. 2 § ska upphöra att gälla,

dels att 2 kap. 4 § ska betecknas 2 kap. 5 §, 2 kap. 5 § ska betecknas 2 kap. 7 §, 4 kap. 5 och 6 §§ ska betecknas 4 kap. 6 och 7 §§, 5 kap. 2 och 3 §§ ska betecknas 5 kap. 3 och 4 §§, 5 kap. 6 § ska betecknas 5 kap. 8 §, 6 kap. 3 och 4 §§ ska betecknas 6 kap. 8 och 9 §§, 8 kap. 1 och 2 §§ ska betecknas 9 kap. 1 och 2 §§, 8 kap. 3 och 4 §§ ska betecknas 9 kap. 4 och 5 §§, 9 kap. 1 § ska betecknas 10 kap. 1 §, 10 kap. 1 § ska betecknas 11 kap. 2 § och 11 kap. 1 § ska betecknas 12 kap. 1 §,

dels att 2 kap. 1–3 §§, 4 kap. 1–3 §§, 5 kap. 1 §, 6 kap. 1 § och de nya 2 kap. 5 §, 2 kap. 7 §, 4 kap. 6 och 7 §§, 5 kap. 3, 4 och 8 §§, 6 kap. 8 och 9 §§, 9 kap. 1, 2, 4 och 5 §§, 10 kap. 1 §, 11 kap. 2 §, 12 kap. 1 § och rubrikerna till 2, 4–6 och 8–12 kap., ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas tre nya kapitler, 1, 3 och 7 kap., 32 nya paragrafer, 2 kap. 4 och 6 §§, 4 kap. 4 och 5 §§, 5 kap. 2 och 5–7 §§, 6 kap. 2–7 §§, 8 kap. 1–6 §§, 9 kap. 3, 6 och 7 §§, 11 kap. 1 och 3–7 §§ och 12 kap. 2–4 §§ och närmast före 2 kap. 3 och 5–7 §§, 4 kap. 1, 4, 6 och 7 §§, 5 kap. 1, 4 och 6–8 §§, 6 kap. 1, 3–6, 8 och 9 §§, 8 kap. 1, 2 och 6 §§, 9 kap. 1, 2 och 7 §§, 11 kap. 1–3 §§ och 12 kap. 2–4 §§ nya rubriker av följande lydelse.

1 kap. Yttrandefriheten enligt denna grundlag

Syfte och grunder

1 § Var och en är gentemot det allmänna tillförsäkrad rätt enligt denna grundlag att i ljudradio, tv och vissa liknande överföringar, offentliga uppspelningar ur en databas samt filmer, videogram, ljudupptagningar och andra tekniska upptagningar offentligen uttrycka tankar, åsikter och känslor och i övrigt lämna uppgifter i vilket ämne som helst.

Yttrandefriheten enligt denna grundlag har till ändamål att säkra ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande. I den får inga andra begränsningar göras än de som följer av denna grundlag.

Tillämpningsområde

Definitioner

2 § I denna grundlag avses med

program: innehållet i ljudradio, tv eller i andra sådana överföringar av ljud, bild eller text som sker med hjälp av elektromagnetiska vågor samt innehållet i offentliga uppspelningar ur en databas,

tekniska upptagningar: upptagningar som innehåller text, bild eller ljud och som kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas endast med ett tekniskt hjälpmedel,

¹ Yttrandefrihetsgrundlagen omtryckt 2015:150.

databas: en samling av information lagrad för automatiserad behandling.

Prop. 2017/18:49
Bilaga 4

Sändningar

3 § Denna grundlag är tillämplig på sändningar av program som är riktade till allmänheten och avsedda att tas emot med tekniska hjälpmedel.

Som sändningar av program anses också tillhandahållande till allmänheten på särskild begäran av direktsända eller inspelade program, om starttidpunkten och innehållet inte kan påverkas av mottagaren.

Det som föreskrivs om program i denna grundlag gäller även program som förmedlas genom satellitsändning som utgår från Sverige.

Tillhandahållande ur databaser

4 § Denna grundlags föreskrifter om sändningar av program tillämpas också när information ur en databas, vars innehåll kan ändras endast av den som driver verksamheten, tillhandahålls allmänheten med hjälp av elektromagnetiska vågor

1. av någon av följande:

- a) en redaktion för en periodisk skrift eller ett program,
- b) ett företag för yrkesmässig framställning av sådana skrifter som avses i tryckfrihetsförordningen eller av tekniska upptagningar,
- c) en nyhetsbyrå, eller
- d) någon annan, om det finns utgivningsbevis för verksamheten enligt 5 §, och

2. på något av följande sätt:

- a) överföring på särskild begäran,
- b) överföring enligt överenskommelse i förväg,
- c) framställning av tekniska upptagningar, skrifter eller bilder, eller
- d) offentlig uppspelning.

Även om viss information i databasen har tillförts av någon annan gäller grundlagen för sådana delar av databasen där det framstår som klart att informationen härrör från den som driver verksamheten.

Vad som anges i denna paragraf gäller inte sådana tillhandahållanden ur en databas som avses i 3 § andra stycket.

Särskilt om databaser med utgivningsbevis

5 § Utgivningsbevis utfärdas om

1. verksamheten är ordnad på det sätt som anges i 4 § och överföringarna utgår från Sverige,
2. en behörig utgivare har utsetts och åtagit sig uppdraget, och
3. verksamheten har ett namn som är sådant att det inte lätt kan förväxlas med namnet på en annan verksamhet enligt 4 §.

6 § Ett utgivningsbevis gäller i tio år. Därefter upphör beviset att gälla.

Beviset får förnyas, om det finns förutsättningar att utfärda ett sådant bevis. Det förnyas varje gång för tio år från utgången av den föregående tioårsperioden.

Om det inte längre finns förutsättningar att utfärda ett utgivningsbevis, får det återkallas. Detsamma gäller om verksamheten inte har påbörjats

inom sex månader från den dag då utgivningsbeviset utfärdades eller om den som driver verksamheten har anmält att verksamheten har upphört.

7 § Varje databas ska ha ett namn.

Föreskrifter om utfärdande, upphörande, förnyelse och återkallelse av utgivningsbevis och om namn på databaser får meddelas i lag.

Föreskrifter om straff för den som bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av andra stycket får meddelas i lag.

Tekniska upptagningar

8 § Denna grundlag är tillämplig på tekniska upptagningar som är utgivna. En teknisk upptagning anses utgiven när den har lämnats ut för att spridas till allmänheten i Sverige genom att spelas upp, säljas eller tillhandahållas på annat sätt.

En teknisk upptagning ska inte anses utlämnad för att spridas till allmänheten i Sverige enbart på den grunden att den skickas härifrån till mottagare i utlandet.

Om grundlagen är tillämplig eller inte prövas i det enskilda fallet med utgångspunkt i vad som kan antas om spridningen. Om det inte framgår något annat av omständigheterna, ska grundlagen anses tillämplig på en upptagning som är försedd med sådana uppgifter som avses i 3 kap. 16 § eller 4 kap. 5 §.

Program och tekniska upptagningar som jämföras med tryckta skrifter

9 § Att vissa program och tekniska upptagningar ska jämföras med tryckta skrifter framgår av 1 kap. 5 och 6 §§ tryckfrihetsförordningen.

Grundläggande bestämmelser

Meddelar- och anskaffarfrihet

10 § Det står var och en fritt att meddela uppgifter i vilket ämne som helst i syfte att göra dem offentliga i program eller genom tekniska upptagningar (meddelarfrihet). Denna frihet avser uppgifter som lämnas till

- en författare eller någon annan upphovsman,
- en utgivare, redaktion eller nyhetsbyrå, eller
- ett företag för framställning av tekniska upptagningar.

Det står också var och en fritt att anskaffa uppgifter i vilket ämne som helst i syfte att meddela eller offentliggöra dem enligt första stycket (anskaffarfrihet).

I dessa friheter får inga andra begränsningar göras än de som följer av denna grundlag.

Censurförbud och förbud mot andra hindrande åtgärder

11 § Det som är avsett att framföras i program eller genom tekniska upptagningar får inte först granskas av en myndighet eller ett annat allmänt organ. Det är inte heller tillåtet för en myndighet eller ett annat allmänt organ att på grund av innehållet förbjuda eller hindra framställning, offentliggörande eller spridning bland allmänheten av ett program eller en teknisk upptagning, om åtgärden inte har stöd i denna grundlag.

12 § Trots 11 § får det i lag meddelas föreskrifter om granskning och godkännande av rörliga bilder i en sådan offentlig uppspelning ur en databas som avses i 4 § första stycket 2 d. Detsamma gäller rörliga bilder i tekniska upptagningar som ska visas offentligt.

13 § Det är inte tillåtet för myndigheter eller andra allmänna organ att på grund av innehållet förbjuda eller hindra innehav eller användning av sådana tekniska hjälpmedel som behövs för att kunna ta emot program eller för att kunna uppfatta innehållet i tekniska upptagningar, om åtgärden inte har stöd i denna grundlag. Detsamma gäller förbud mot anläggande av trådnät för sändning av program.

Exklusivitetsprincipen

14 § En myndighet eller ett annat allmänt organ får inte utan stöd i denna grundlag ingripa mot någon för att han eller hon i ett program eller en teknisk upptagning har missbrukat yttrandefriheten eller medverkat till ett sådant missbruk. Inte heller får de utan stöd i denna grundlag av sådan anledning ingripa mot programmet eller upptagningen.

Instruktion för tillämpningen

15 § Den som ska döma över missbruk av yttrandefriheten eller på annat sätt vaka över att denna grundlag efterlevs bör alltid ha i åtanke att yttrandefriheten är en grundval för ett fritt samhällsskick, alltid uppmärksamma ämnet och tanken mera än uttrycket, liksom syftet mera än framställningssättet samt i tveksamma fall hellre fria än fälla.

Undantag från grundlagen

Direktsändningar

16 § I fråga om program eller delar av program som består i direktsändningar av dagshändelser eller av sådana gudstjänster eller offentliga tillställningar som anordnas av någon annan än den som bedriver programverksamheten tillämpas inte bestämmelserna i

- 10 § om rätt att meddela och anskaffa uppgifter för offentliggörande,
- 14 § om förbud mot ingripanden,
- 15 § om förhållningssättet vid tillämpning av denna grundlag,
- 2 kap. om rätten till anonymitet,
- 5–8 kap. om yttrandefrihetsbrott, ansvarighet, tillsyn, åtal och särskilda tvångsmedel,
- 10 kap. om rättegången i yttrandefrihetsmål, och
- 11 kap. 7 § om rätt att meddela och anskaffa uppgifter för offentliggörande i program från utlandet.

Vissa frågor som får regleras i lag

17 § I lag får det meddelas föreskrifter om

1. sändningar av program som huvudsakligen är avsedda att tas emot utomlands, eller
2. program som sänds genom tråd men som inte är avsedda att tas emot av någon större allmänhet.

Sådana föreskrifter får dock inte gälla det som sägs i 10–13 §§.

18 § Det som sägs i 1 kap. 11 och 12 §§ tryckfrihetsförordningen om att det i lag får meddelas föreskrifter om upphovsmäns rättigheter, vissa kommersiella annonser, kreditupplysningsverksamhet, produktinformation och tillvägagångssätt för anskaffande av uppgifter gäller också i fråga om program och om innehållet i tekniska upptagningar.

19 § Bestämmelserna i denna grundlag hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om förbud mot kommersiell reklam i program eller om villkor för sådan reklam.

Detsamma gäller föreskrifter om förbud mot och villkor för sådan annonsering och sändning av program som helt eller delvis bekostas av någon annan än den som bedriver programverksamheten.

20 § Bestämmelserna i denna grundlag hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om förbud mot offentliggörande av personuppgifter

1. som avslöjar etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening,

2. om hälsa, sexualliv eller sexuell läggning,

3. som består av genetiska uppgifter eller biometriska uppgifter för att entydigt identifiera en fysisk person, eller

4. om att en enskild har begått lagöverträdelse genom brott, förekommer i fällande domar i brottmål eller har varit föremål för straffprocessuella tvångsmedel.

Vad som anges i första stycket gäller endast om

1. personuppgifterna ingår i en uppgiftssamling som har ordnats så att det är möjligt att söka efter eller sammanställa dessa, och

2. det med hänsyn till verksamheten och de former under vilka uppgiftssamlingen hålls tillgänglig finns särskilda risker för otillbörliga intrång i enskildas personliga integritet.

Undantag för barnpornografi

21 § Denna grundlag är inte tillämplig på pornografiska bilder av personer vars pubertetsutveckling inte är fullbordad eller som är under arton år.

2 kap.

Om rätt till anonymitet

Upphovsmannen till ett *radio-program* eller en teknisk upptagning är inte skyldig att röja sin identitet. Detsamma gäller den som har framträtt i en sådan framställning och den som har *lämnat* en uppgift enligt 1 kap. 2 §.

Rätten till anonymitet

1 §

Upphovsmannen till ett *program* eller en teknisk upptagning är inte skyldig att röja sin identitet. Detsamma gäller *för* den som har framträtt i en sådan framställning och den som har *meddelat* en uppgift *för offentliggörande* enligt 1 kap. 10 §.

2 §

I mål om ansvar, skadestånd eller särskild rättsverkan på grund av yttrandefrihetsbrott i ett *radio-program* eller en teknisk upptagning får ingen ta upp frågan om vem som är framställningens upphovsman, vem som har framträtt i den, vem som har tillhandahållit den för offentliggörande eller vem som *har lämnat uppgifter* enligt 1 kap. 2 §.

Om någon har angetts som upphovsman till framställningen eller som den som har framträtt i denna, är det dock tillåtet att i målet pröva om han är ansvarig. Detsamma *skall gälla*, om någon i målet *uppges* sig vara upphovsmannen eller den som har framträtt.

Första stycket hindrar inte att det i en och samma rättegång handläggs både mål om yttrandefrihetsbrott och mål om brott som avses i 5 kap. 3 §.

I mål om ansvar, skadestånd eller särskild rättsverkan på grund av yttrandefrihetsbrott i ett *program* eller en teknisk upptagning får ingen ta upp frågan om vem som är framställningens upphovsman, vem som har framträtt i den, vem som har tillhandahållit den för offentliggörande eller vem som *är meddelare* enligt 1 kap. 10 §.

Om någon har angetts som upphovsman till framställningen eller som den som har framträtt i denna, är det dock tillåtet att i målet pröva om han *eller hon* är ansvarig. Detsamma *gäller* om någon i målet *har uppgett* sig vara upphovsmannen eller den som har framträtt.

Första stycket hindrar inte att det i en och samma rättegång handläggs både mål om yttrandefrihetsbrott och mål om brott som avses i 5 kap. 4 och 5 §§.

Tystnadsplikt

3 §

Den som har tagit befattning med tillkomsten eller spridningen av en framställning som utgjort eller varit avsedd att ingå i ett *radioprogram* eller en teknisk upptagning *och den som har varit verksam på en nyhetsbyrå* får inte röja vad han *därvid* har fått veta om vem som är upphovsman till framställningen eller har tillhandahållit den för *offentliggörande* eller om vem som har framträtt i den eller *lämnat uppgifter* enligt 1 kap. 2 §.

Tystnadsplikten enligt första stycket gäller inte

1. om den till vars förmån tystnadsplikten gäller har samtyckt till att hans identitet röjs,

2. om fråga om identiteten får väckas enligt 2 § andra stycket,

Den som har tagit befattning med tillkomsten eller spridningen av en framställning som utgjort eller varit avsedd att ingå i ett *program* eller en teknisk upptagning får inte röja vad han *eller hon då* har fått veta om vem som är upphovsman till framställningen eller har tillhandahållit den för *att offentliggöras* eller om vem som har framträtt i den eller *är meddelare* enligt 1 kap. 10 §.

3. om det rör sig om brott som anges i 5 kap. 3 § första stycket 1,

4. i den mån domstol, när det är fråga om brott enligt 5 kap. 2 § eller 3 § första stycket 2 eller 3, finner det erforderligt att vid förhandling uppgift lämnas, huruvida den som är tilltalad eller skäligen misstänkt för den brottsliga gärningen är den till vars förmån tystnadsplikten enligt första stycket gäller, eller

5. i den mån domstol i annat fall av hänsyn till ett allmänt eller enskilt intresse finner det vara av synnerlig vikt att uppgift om identiteten lämnas vid vittnesförhör eller förhör med en part under sanningsförsäkran.

Vid förhör som avses i andra stycket 4 eller 5 skall rätten noga vaka över att frågor inte ställs som kan inkräkta på tystnadsplikten utöver vad som i varje särskilt fall är medgivet.

Tystnadsplikt enligt första stycket gäller även för den som på något annat sätt har varit verksam inom ett företag som ger ut tekniska upptagningar eller sänder program eller på en nyhetsbyrå.

4 §

Tystnadsplikt enligt 3 § gäller inte i följande fall:

1. Den till vars förmån tystnadsplikten gäller har samtyckt till att hans eller hennes identitet röjs.

2. Det är tillåtet enligt 2 § andra stycket att behandla frågan om identiteten.

3. Det rör sig om något av de brott som avses i 5 kap. 4 § första stycket 1.

4. En domstol finner i fråga om brott enligt 5 kap. 3 § eller 4 § första stycket 2 eller 3 att det är nödvändigt att uppgifter lämnas om huruvida det är den som är tilltalad eller skäligen misstänkt för den brottsliga gärningen som

har lämnat meddelandet eller medverkat till framställningen. Uppgifterna ska i så fall lämnas vid en förhandling.

5. En domstol finner i något annat fall att det av hänsyn till ett allmänt eller enskilt intresse är av synnerlig vikt att en uppgift om identiteten lämnas vid vittnesförhör eller förhör med en part under sanningsförsäkran.

Vid förhör som avses i första stycket 4 eller 5 ska rätten noga vaka över att det inte ställs frågor som kan inkräkta på tystnadsplikten utöver vad som har medgetts i varje särskilt fall.

Efterforskningsförbud

4 §

Ingen myndighet eller annat allmänt organ får efterforska

1. upphovsmannen till en framställning som har offentliggjorts eller varit avsedd att offentliggöras i ett radioprogram eller en teknisk upptagning eller den som har framträtt i en sådan framställning,

2. den som har tillhandahållit eller avsett att tillhandahålla en framställning för offentliggörande i ett radioprogram eller en teknisk upptagning, eller

3. den som har lämnat uppgifter enligt 1 kap. 2 §.

Förbudet hindrar inte efterforskning i fall då denna grundlag medger åtal eller annat ingripande. I sådana fall ska dock den i 3 § angivna tystnadsplikten beaktas.

Inte heller får en myndighet eller ett annat allmänt organ ingripa mot någon för att han eller hon i ett radioprogram eller en teknisk upptagning har brukat sin yttrandefrihet eller medverkat till ett sådant bruk.

5 §

En myndighet eller ett annat allmänt organ får inte efterforska

1. upphovsmannen till en framställning som har offentliggjorts eller varit avsedd att offentliggöras i ett program eller en teknisk upptagning eller den som har framträtt i en sådan framställning,

2. den som har tillhandahållit eller avsett att tillhandahålla en framställning för offentliggörande i ett program eller en teknisk upptagning, eller

3. den som har meddelat uppgifter enligt 1 kap. 10 §.

Förbudet i första stycket hindrar inte efterforskning när det behövs för åtal eller något annat ingripande mot den som avses där som inte står i strid med denna grundlag. I sådana fall ska den tystnadsplikt som anges i 3 § beaktas.

Repressalieförbud

6 §

En myndighet eller ett annat allmänt organ får inte ingripa mot någon för att han eller hon i ett program eller en teknisk upptagning har brukat sin yttrandefrihet eller medverkat till ett sådant bruk.

Straff

7 §

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som

1. uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot sin tystnadsplikt enligt 3 §,

2. uppsåtligen eller av oaktsamhet i ett program eller en teknisk upptagning lämnar felaktiga uppgifter om vem som är framställningens upphovsman eller har tillhandahållit den för offentliggörande, vem som framträder i den eller vem som har lämnat uppgifter i den,

3. uppsåtligen efterforskar i strid med 5 §,

4. uppsåtligen ingriper i strid med 6 §, om åtgärden utgör avskedande, uppsägning, meddelande av disciplinpåföljd eller en liknande åtgärd.

Allmänt åtal för brott som avses i första stycket 1 och 2 får väckas endast om målsäganden har anmält brottet till åtal.

5 §

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot sin tystnadsplikt enligt 3 § ska dömas till böter eller fängelse i högst ett år. Detsamma gäller den som i ett radioprogram eller en teknisk upptagning uppsåtligen eller av oaktsamhet lämnar felaktiga uppgifter om vem som är framställningens upphovsman eller har tillhandahållit den för offentliggörande, vem som framträder i den eller vem som har lämnat uppgifter i den.

För efterforskning i strid med 4 § första och andra styckena döms, om efterforskningen har skett uppsåtligen, till böter eller fängelse i högst ett år.

För uppsåtligt ingripande i strid med 4 § tredje stycket döms, om åtgärden utgör avskedande, uppsägning, meddelande av disciplinpåföljd eller en liknande åtgärd, till böter eller fängelse i högst ett år.

Allmänt åtal för brott som avses i första stycket får väckas endast om målsäganden har anmält brottet till åtal.

3 kap. Rätten att sända, framställa och sprida

Sändning av program

Rätt att sända genom tråd

1 § Varje fysisk och juridisk person har rätt att sända program genom tråd.

2 § Den frihet som följer av 1 § hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om

1. skyldighet för nätinnehavare att ge utrymme för vissa program i den utsträckning det behövs med hänsyn till allmänhetens intresse av tillgång till allsidig upplysning,

2. skyldighet för nätinnehavare att ge utrymme för överföringar i den utsträckning det behövs med hänsyn till intresset av konkurrens beträffande sådana överföringar i nätet eller allmänhetens intresse av tillgång till sådana överföringar,

3. skyldighet för nätinnehavare att vidta åtgärder för att tillförsäkra mottagarkretsen inflytande över programvalet,

4. skyldighet för den som sänder program i tv eller tillhandahåller sådana program genom överföring ur en databas enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 a att göra programmen tillgängliga för personer med funktionsnedsättning genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik,

5. skyldighet för den som sänder program i tv eller tillhandahåller sådana program genom överföring ur en databas enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 a att främja framställning av och tillgång till program med europeiskt ursprung, eller

6. ingripanden mot fortsatt sändning av ett utbud som inriktas på våldsfremställningar, pornografiska bilder eller hets mot folkgrupp.

Sändning på annat sätt än genom tråd

3 § Rätten att sända program på annat sätt än genom tråd får regleras genom lag som innehåller föreskrifter om tillstånd och villkor för att sända.

Det allmänna ska eftersträva att radiofrekvenserna tas i anspråk på ett sätt som leder till vidaste möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet.

4 § Det ska finnas möjlighet för sammanslutningar att få tillstånd att sända ljudradioprogram i lokala radiosändningar i den utsträckning som tillgängliga radiofrekvenser medger. Närmare föreskrifter om detta får meddelas i lag.

Vissa förutsättningar för begränsningar i rätten att sända

5 § I fråga om sådana begränsningar i rätten att sända program som avses i 2–4 §§ gäller vad som föreskrivs om begränsningar av grundläggande fri- och rättigheter i 2 kap. 21–23 §§ regeringsformen.

Redaktionell självständighet

6 § Den som sänder program avgör självständigt vad som ska förekomma i programmen.

Domstolsprövning

7 § Frågor om rätten att sända program ska kunna prövas av domstol eller av en nämnd vars sammansättning är bestämd i lag och vars ordförande ska vara eller ha varit ordinarie domare. Ett beslut av regeringen prövas av domstol och behöver endast avse beslutets laglighet.

Om saken gäller ett ingripande på grund av missbruk av yttrandefriheten, ska frågan prövas av domstol under medverkan av jury enligt de närmare föreskrifter som meddelas i lag. Detta gäller dock inte om saken rör överträdelse av sådana föreskrifter eller villkor i fråga om kommersiell reklam, annan annonsering eller sändning av program som avses i 1 kap. 19 §.

Bevarandeskyldighet och pliktleverans

8 § Föreskrifter om skyldighet att bevara inspelningar av program och hålla dem tillgängliga för granskning i efterhand och om att lämna dem till arkiv får meddelas i lag.

Undantag för kartor, ritningar eller bilder som återger Sverige

9 § I lag får det meddelas föreskrifter med syfte att förebygga att kartor, ritningar eller bilder som återger Sverige helt eller delvis och innehåller upplysningar av betydelse för rikets försvar sprids genom sändning av program.

Framställning och spridning av tekniska upptagningar

Rätten till framställning och spridning

10 § Varje fysisk och juridisk person har rätt att framställa och sprida tekniska upptagningar. För rätten att offentligt visa film, videogram eller någon annan teknisk upptagning med rörliga bilder kan det dock krävas granskning och godkännande i enlighet med 1 kap. 12 §.

Undantag från spridningsrätten

11 § Utan hinder av denna grundlag gäller det som föreskrivs i lag, när någon i förvärvssyfte till den som är under femton år lämnar ut filmer, videogram eller andra tekniska upptagningar med rörliga bilder med ingående skildringar av verklighetstrogen karaktär som återger våld eller hot om våld mot människor eller djur.

12 § Bestämmelserna i denna grundlag hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om straff och särskild rättsverkan för den som

1. visar pornografiska bilder på eller vid allmän plats genom skyltning eller något liknande förfarande på ett sätt som kan väcka allmän anstöt,
2. utan föregående beställning med post eller på annat sätt tillställer någon pornografiska bilder, eller
3. bland barn och ungdomar sprider tekniska upptagningar som genom sitt innehåll kan verka förråande eller medföra annan allvarlig fara för de unga.

Detsamma gäller i fråga om straff och särskild rättsverkan för den som bryter mot föreskrifter om granskning och godkännande av filmer, videogram eller andra tekniska upptagningar med rörliga bilder som ska visas offentligt samt av rörliga bilder i en sådan offentlig uppspelning ur en databas som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 d.

13 § I lag får det meddelas föreskrifter med syfte att förebygga spridning genom teknisk upptagning av kartor, ritningar eller bilder som återger

Bevarandeskyldighet och pliktleverans

14 § Föreskrifter om skyldighet att bevara exemplar av tekniska upptagningar och att hålla dem tillgängliga för granskning får meddelas i lag. I lag får det också meddelas föreskrifter om skyldighet att lämna exemplar av sådana upptagningar till en myndighet och att lämna upplysningar i anslutning till sådan skyldighet.

Skyldighet att befordra tekniska upptagningar

15 § Den som enligt vad som följer av lag eller annan författning har en skyldighet att befordra tekniska upptagningar får inte på grund av innehållet vägra eller ställa särskilda villkor för att utföra denna skyldighet. Detta gäller dock inte om befordran skulle innebära en sådan överträdelse som avses i 18 § andra stycket eller 19 §.

Den som har en skyldighet enligt första stycket och som har tagit emot en teknisk upptagning för befordran ska inte anses som upptagningens spridare.

Uppgifter om framställning

16 § Exemplar av tekniska upptagningar ska förses med tydliga uppgifter om vem som har låtit framställa upptagningen, om exemplaren framställs i landet och är avsedda för spridning här. Det ska även anges när, var och av vem exemplaren har framställts. Närmare föreskrifter om detta får meddelas i lag.

Registrering av försäljnings- eller uthyrningsverksamhet

17 § Föreskrifter om skyldighet för den som yrkesmässigt säljer eller hyr ut filmer, videogram eller andra tekniska upptagningar med rörliga bilder att anmäla sig för registrering hos en myndighet får meddelas i lag eller, i fråga om anmälans innehåll och hur anmälan närmare ska ske, med stöd av lag.

Straff

18 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som framställer en teknisk upptagning och då uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 16 § eller bestämmelser som avses där.

Till penningböter döms den som sprider en teknisk upptagning som saknar någon uppgift som är föreskriven i 16 §, om det sker uppsåtligen eller av oaktsamhet. Detsamma gäller om en sådan uppgift är oriktig och spridaren känner till detta.

19 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som sprider en teknisk upptagning i vetskap om att upptagningen har tagits i beslag eller konfiskerats enligt denna grundlag.

Upptagningar, skrifter och bilder beställda ur en databas

20 § Av en sådan teknisk upptagning, skrift eller bild som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 c ska databasens namn framgå, liksom när, var och hur upptagningen, skriften eller bilden har framställts. Den som driver verksamheten ska se till att upptagningen, skriften eller bilden har sådana uppgifter. Närmare föreskrifter om detta får meddelas i lag.

21 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 20 § eller bestämmelser som avses där.

Till penningböter döms den som lämnar ut en sådan teknisk upptagning, skrift eller bild som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 c och som saknar någon uppgift som är föreskriven i 20 §, om det sker uppsåtligen eller av oaktsamhet. Detsamma gäller om en sådan uppgift är oriktig och den som lämnar ut upptagningen, skriften eller bilden känner till detta.

4 kap.

Om utgivare

Utgivare

Krav och befogenheter

1 §

Radioprogram och tekniska upptagningar *skall* ha en utgivare. Utgivare av *radioprogram* *skall* enligt vad som närmare föreskrivs i lag utses för varje program eller för hela eller delar av programverksamheten.

Program och tekniska upptagningar *ska* ha en utgivare.

Utgivare av *program* *ska* enligt vad som närmare föreskrivs i lag utses för varje program eller för hela eller delar av programverksamheten.

Utgivaren utses av den som bedriver sändningsverksamheten eller låter framställa den tekniska upptagningen.

2 §

Utgivaren *skall* vara svensk medborgare. I lag får föreskrivas att även utlänningar får vara utgivare.

En utgivare *ska* ha hemvist i Sverige. Den som är underårig eller i konkurs eller som har förvaltare enligt särskilda bestämmelser i lag får inte vara utgivare.

Den som är utgivare *skall* ha hemvist här i riket. Den som är underårig eller i konkurs eller som har förvaltare enligt särskilda bestämmelser i lag får inte vara utgivare. Uppgift om vem som är utgivare *skall* vara tillgänglig för allmänheten.

3 §

Utgivaren *skall* ha befogenhet att utöva tillsyn över framställningens

Utgivaren *ska* ha befogenhet att utöva tillsyn över framställningens

offentliggörande och att bestämma över dess innehåll så att ingenting får *införas* i den mot hans vilja. Varje inskränkning i *den befogenheten skall* vara utan verkan.

offentliggörande och att bestämma över dess innehåll så att ingenting får *föras in* i den mot hans *eller hennes* vilja. Varje inskränkning i *denna befogenhet ska* vara utan verkan.

Prop. 2017/18:49
Bilaga 4

Uppgift om utgivare

4 §

Uppgift om vem som är utgivare av program ska hållas tillgänglig för allmänheten. Närmare föreskrifter om detta får meddelas i lag.

5 §

Av en teknisk upptagning ska det framgå vem som är utgivare. Utgivaren ska se till att varje exemplar av upptagningen har en sådan uppgift.

Av en sådan teknisk upptagning, skrift eller bild som efter beställning har framställts ur en databas enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 c ska det framgå vem som är utgivare för databasen. Utgivaren ska se till att varje exemplar har en sådan uppgift.

Ställföreträdare

5 §

En utgivare för *radioprogramverksamhet* får utse en eller flera ställföreträdare. *Vad som sägs om utgivare i 2–4 §§ skall gälla också ställföreträdare. Om utgivarens uppdrag upphör, upphör även uppdraget att vara ställföreträdare.*

6 §

En utgivare för *programverksamhet* får utse en eller flera ställföreträdare. *För ställföreträdare gäller 2–4 §§. Upphör utgivarens uppdrag, upphör också uppdraget att vara ställföreträdare.*

6 §

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 1 § skall

7 §²

Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter

² Tidigare 7 § upphävd genom 1998:1439.

dömas till böter eller, om omständigheterna är synnerligen försvårande, till fängelse i högst ett år. Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 4 § första stycket skall dömas till penningböter.

I lag får föreskrivas straff för den som bryter mot en föreskrift i lag som meddelats med stöd av 4 eller 5 §.

mot 1 § första och andra styckena. Om omständigheterna är synnerligen försvårande är straffet fängelse i högst ett år.

Till penningböter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 5 §.

I lag får *det* föreskrivas straff för den som bryter mot en föreskrift i lag som *har* meddelats med stöd av 4 eller 6 §.

5 kap.

Om yttrandefrihetsbrott

Yttrandefrihetsbrott

Gärningar som anses vara yttrandefrihetsbrott

1 §

De gärningar som anges som tryckfrihetsbrott i 7 kap. 4 och 5 §§ tryckfrihetsförordningen *skall* anses som yttrandefrihetsbrott, om de begås i ett *radioprogram* eller en teknisk upptagning och är straffbara enligt lag.

De gärningar som anges som tryckfrihetsbrott i 7 kap. 2–20 §§ tryckfrihetsförordningen *ska* anses vara yttrandefrihetsbrott, om de begås i ett *program* eller en teknisk upptagning och är straffbara enligt lag.

Under samma förutsättningar skall som yttrandefrihetsbrott anses även sådan olaga våldskildring varigenom någon genom rörliga bilder närgånget eller utdraget skildrar grovt våld mot människor eller djur med uppsåt att framställningen sprids, om inte gärningen med hänsyn till omständigheterna är försvarlig.

2 §

Under de förutsättningar som anges i 1 § anses som yttrandefrihetsbrott även sådan olaga våldskildring som innebär att någon genom rörliga bilder närgånget eller utdraget skildrar grovt våld mot människor eller djur med uppsåt att framställningen sprids. Detta gäller dock inte om gärningen med hänsyn till omständigheterna är försvarlig.

2 §

Gärningar som enligt 7 kap. 2 § tryckfrihetsförordningen inte skall anses som tryckfrihetsbrott, därför att de begås genom meddelanden där det brottsliga är dolt, skall inte heller anses som yttrandefrihetsbrott.

3 §

Ett tillkännagivande i en annons eller i ett annat sådant meddelande ska inte anses vara ett yttrandefrihetsbrott om det inte omedelbart av meddelandets innehåll framgår att ansvar för ett sådant brott kan bli aktuellt. Är meddelandet straffbart tillsammans med en omständighet som inte omedelbart framgår av meddelandets innehåll, gäller vad som föreskrivs i lag.

Detsamma gäller ett meddelande genom chiffer eller på något annat sätt, som är hemligt för allmänheten.

Meddelar- och anskaffarbrott

3 §

Om någon lämnar ett meddelande, som avses i 1 kap. 2 §, eller, utan att svara enligt 6 kap., medverkar till en framställning som är avsedd att offentliggöras i ett radioprogram eller en teknisk upptagning, som författare eller annan upphovsman eller genom att framträda i radioprogrammet och därigenom gör sig skyldig till

1. högförräderi, spioneri, grovt spioneri, grov obehörig befattning med hemlig uppgift, uppror, landsförräderi, landssvek eller försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott;

2. oriktigt utlämnande av allmän handling som *ej* är tillgänglig för *envar* eller tillhandahållande av sådan handling i strid med myndighets förbehåll vid dess utlämnande, när gärningen är uppsåtlig; *eller*

3. uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt i de fall som anges i särskild lag,

gäller vad som föreskrivs i lag om ansvar för sådant brott.

Om någon anskaffar en uppgift eller underrättelse i sådant syfte

4 §

Om någon enligt 1 kap. 10 § meddelar en uppgift i syfte att göra den offentlig i ett program eller en teknisk upptagning och därigenom gör sig skyldig till något av följande brott, gäller vad som föreskrivs i lag om ansvar för det brottet:

1. högförräderi, spioneri, grovt spioneri, grov obehörig befattning med hemlig uppgift, uppror, landsförräderi, landssvek eller försök, förberedelse eller stämpling till ett sådant brott,

2. oriktigt utlämnande av *en* allmän handling som *inte* är tillgänglig för *var och en* eller tillhandahållande av *en* sådan handling i strid med *en* myndighets förbehåll vid dess utlämnande, när gärningen är uppsåtlig, *och*

3. uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt i de fall som anges i *en* särskild lag.

som avses i 1 kap. 2 § och därigenom gör sig skyldig till brott som anges i första stycket 1, gäller vad som föreskrivs i lag om ansvar för brottet.

Första stycket gäller också om brottet begås av någon som, utan att vara ansvarig enligt 6 kap., medverkar som författare eller annan upphovsman till en framställning som är avsedd att offentliggöras i ett program eller en teknisk upptagning eller medverkar genom att framträda i programmet.

Det som föreskrivs i 2 kap. 22 § första stycket regeringsformen om särskilt lagstiftningsförfarande ska gälla också i fråga om förslag till föreskrifter som avses i första stycket 3.

I fråga om föreskrifter som avses i första stycket 3 tillämpas 2 kap. 22 § första stycket regeringsformen.

5 §

Om någon enligt 1 kap. 10 § anskaffar en uppgift i syfte att göra den offentlig i ett program eller en teknisk upptagning eller för att lämna ett meddelande och därigenom gör sig skyldig till ett brott som anges i 4 § första stycket 1, gäller vad som föreskrivs i lag om det brottet.

Ytterligare bestämmelser om yttrandefrihetsbrott

Påföljd

6 §

Vad som föreskrivs i lag om påföljd för brott som anges i 1 och 2 §§ gäller även när dessa anses vara yttrandefrihetsbrott.

Vid bestämmande av påföljd ska det särskilt beaktas om en publice-rad uppgift har rättats och rättelsen därefter offentliggjorts på ett lämpligt sätt.

7 §

Om den tilltalade döms för förtal eller förolämpning i ett program enligt 1 §, får domstolen efter yrkande av motparten besluta att domen helt eller delvis ska återges i ett program i samma sändningsverksamhet.

Skyldigheten att återge domen får avse ett sammandrag av domen som domstolen har gjort.

Konfiskering

6 §

En teknisk upptagning som *innehåller* ett yttrandefrihetsbrott får konfiskeras. Är brottet olaga våldsskildring gäller *om särskild rättsverkan i övrigt* vad som föreskrivs i lag.

Vid konfiskering skall alla exemplar som är avsedda *för spridning* förstöras. *Dessutom skall tillses* att föremål som kan användas särskilt för att mångfaldiga den tekniska upptagningen inte *skall* kunna användas för att framställa ytterligare exemplar.

8 §

En teknisk upptagning som *innehåller* yttrandefrihetsbrott får konfiskeras.

Är brottet olaga våldsskildring gäller *också* vad som föreskrivs i lag *om särskild rättsverkan av brott*.

Konfiskering *innebär* att alla exemplar *av upptagningen* som är avsedda *att spridas* ska förstöras. *Konfiskering innebär även att åtgärder ska vidtas* så att föremål som kan användas särskilt för att mångfaldiga den tekniska upptagningen inte ska kunna användas för att framställa ytterligare exemplar.

Vid bedömning av frågan om konfiskering ska det särskilt beaktas om en publicerad uppgift har rättats och rättelsen därefter offentliggjorts på ett lämpligt sätt.

6 kap.

Ansvarighetsregler

Ansvarighet för yttrandefrihetsbrott

Vem som är ansvarig

Utgivare och ställföreträdare

1 §

Ansvariet för yttrandefrihetsbrott i ett radioprogram eller en teknisk upptagning ligger på utgivaren. Har en ställföreträdare inträtt som utgivare, har han ansvaret. I fråga om andra direktsända radio-program än sådana som avses i 1 kap. 8 § får i lag föreskrivas att den som framträder i programmet skall ansvara för sina yttranden själv.

Utgivaren är ansvarig för yttrandefrihetsbrott i ett program eller en teknisk upptagning.

Om en ställföreträdare har inträtt som utgivare, är han eller hon ansvarig.

2 §

Utgivaren är ansvarig, trots att en ställföreträdare har inträtt som utgivare, om

1. ställföreträdaren inte längre var behörig när brottet begicks eller uppdraget annars upphört,

2. ställföreträdaren var utsedd för skens skull eller uppenbarligen inte hade de befogenheter som anges i 4 kap. 3 §, eller

3. uppgift om ställföreträdaren inte har hållits tillgänglig för allmänheten på föreskrivet sätt.

Den som bedriver sändningsverksamhet eller låter framställa en teknisk upptagning

3 §

Den som bedriver sändningsverksamhet eller låter framställa en teknisk upptagning är ansvarig för yttrandefrihetsbrott, om

1. det inte fanns någon behörig utgivare när brottet begicks,

2. utgivaren var utsedd för skens skull eller uppenbarligen inte hade

3. uppgift om utgivaren inte har hållits tillgänglig för allmänheten på föreskrivet sätt.

Spridare

4 §

Den som sprider en teknisk upptagning är ansvarig för yttrandefrihetsbrott i stället för den som anges i 3 §, om uppgift enligt 3 kap. 16 § om vem som har låtit framställa upptagningen

1. saknas och det inte kan klargöras vem han eller hon är,
2. avser en person som saknar känd hemortsadress i Sverige och som inte heller kan påträffas här under rättegången,
3. avser en person som har hemvist utomlands, eller
4. är oriktig och den som sprider upptagningen känner till detta.

Ansvar vid vissa direktsändningar

5 §³

I fråga om andra direktsända program än sådana som avses i 1 kap. 16 § får det i lag föreskrivas att den som framträder i programmet ska ansvara för sina yttranden själv.

Särskilda regler om utgivares ansvar för information i en databas

6 §

Om en utgivare av en databas enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 a–c har underrättats av Justitiekanslern eller målsäganden om att databasen innehåller viss information som kan utgöra

³ Tidigare 5 § upphävd genom 1998:1439.

ytrandefrihetsbrott, och utgivaren inom två veckor efter det att underrättelsen togs emot tar bort informationen ur databasen, kan han eller hon inte hållas ansvarig för informationen (ansvarsbegränsning). Detta gäller endast om det kan antas att informationen började tillhandahållas ur databasen tidigare än ett år innan underrättelsen.

Närmare föreskrifter om underrättelser enligt första stycket får meddelas i lag.

7 §

Om en utgivare av en databas enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 a–c, utan en föregående underrättelse enligt 6 §, har delgetts en stämningsansökan med yrkande om ansvar eller skadestånd för ytrandefrihetsbrott avseende viss information i databasen, och utgivaren inom två veckor efter delgivningen tar bort informationen ur databasen, kan han eller hon inte hållas ansvarig för informationen.

En ansvarsbegränsning enligt första stycket gäller inte om det görs antagligt att informationen började tillhandahållas ur databasen ett år innan utgivaren delgavs stämningsansökningen eller senare.

Invändning mot ansvar

3 §

Om åtal väcks för ett ytrandefrihetsbrott och den tilltalade anser att det finns någon omständighet som medför att han inte skall vara ansvarig, skall han åberopa denna omständighet före huvudförhandlingen. Om han inte gör det, skall han betraktas som ansvarig.

8 §

Om den som är tilltalad för ytrandefrihetsbrott vill åberopa en omständighet som enligt detta kapitel medför att han eller hon inte ska vara ansvarig, ska denna omständighet åberopas före huvudförhandlingen. Annars får domstolen inte ta hänsyn till omständigheten.

4 §

Den som ansvarar enligt detta kapitel för ett yttrandefrihetsbrott i en framställning skall anses ha haft kännedom om innehållet i framställningen. Han skall också anses ha medgett dess offentliggörande.

9 §

Den som är ansvarig för yttrandefrihetsbrott enligt detta kapitel ska anses ha haft kännedom om innehållet i programmet eller den tekniska upptagningen och medgett sändning eller utgivning.

7 kap. Tillsyn och åtal

Huvudregel för tillsyn och åtal

1 § Bestämmelserna i 9 kap. 1–7 §§ tryckfrihetsförordningen om tillsyn och åtal gäller också i fråga om program, tekniska upptagningar och yttrandefrihetsmål, om inte annat följer av bestämmelserna i detta kapitel.

Justitiekanslerns överlämnande av åklagaruppdrag

2 § Justitiekanslern får när det gäller tekniska upptagningar överlämna åt allmän åklagare att vara åklagare i yttrandefrihetsmål om ansvar eller konfiskering på grund av olaga hot, hets mot folkgrupp, olaga våldskildring, hot mot tjänsteman, övergrepp i rättsak eller brott mot medborgerlig frihet. Rätten att väcka allmänt åtal får dock inte överlämnas när det gäller yttrandefrihetsbrotten hets mot folkgrupp eller brott mot medborgerlig frihet.

Preskription vid allmänt åtal

3 § Den tid inom vilken allmänt åtal för yttrandefrihetsbrott ska väckas är i fråga om

1. program sex månader från det att programmet sändes,
2. tillhandahållande som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 a–c sex månader från när informationen inte längre tillhandahölls,
3. offentlig uppspelning ur en databas som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 d sex månader från uppspelningen, och
4. tekniska upptagningar ett år från det att upptagningen gavs ut.

Beträffande sådana tekniska upptagningar som saknar någon av de i 3 kap. 16 § föreskrivna uppgifterna gäller dock vad som är föreskrivet i lag om tid för väckande av talan med den begränsningen att allmänt åtal inte får väckas senare än två år från det att Justitiekanslern fick kännedom om upptagningen.

Konfiskering utan åtal

4 § Finns det ingen ansvarig för ett yttrandefrihetsbrott enligt 6 kap. när det gäller en teknisk upptagning, får åklagaren eller målsäganden i stället för att väcka åtal ansöka om att upptagningen ska konfiskeras. Detsamma gäller när den som är ansvarig för brott inte kan delges stämning i Sverige.

Granskning och tillsyn i vissa fall

5 § I lag får det meddelas föreskrifter om att en nämnd vars sammansättning är bestämd i lag och vars ordförande ska vara eller ha varit ordinarie domare ska granska om program som någon har sänt på annat sätt än genom tråd står i överensstämmelse med de föreskrifter eller andra villkor som gäller för sändningarna.

En sådan nämnd får endast uttala sin mening och förelägga den sändande att följa föreskrifterna eller villkoren. I lagen får det föreskrivas att ett föreläggande av nämnden får förenas med vite. Frågor om ansvar för yttrandefrihetsbrott och om utdömande av vite prövas alltid av domstol enligt 3 kap. 7 §.

6 § I lag får det meddelas föreskrifter om särskild tillsyn över att yttrandefriheten i filmer, videogram eller andra tekniska upptagningar med rörliga bilder inte missbrukas genom olaga våldsskildring. Tillsynen får även avse att sådana upptagningar som innehåller våld eller hot om våld inte i förvärvssyfte sprids till den som är under femton år.

Det får i lag meddelas föreskrifter om befogenhet för en myndighet att vid tillsyn enligt första stycket tillfälligt ta hand om ett exemplar av en film, ett videogram eller en teknisk upptagning med rörliga bilder som kan antas innehålla en framställning som innefattar olaga våldsskildring.

7 § I fråga om sådana föreskrifter som avses i 7 och 8 §§ gäller vad som föreskrivs om begränsningar av grundläggande fri- och rättigheter i 2 kap. 21–23 §§ regeringsformen.

8 kap.

Särskilda tvångsmedel

Beslag av tekniska upptagningar

Huvudregel

1 §

Bestämmelserna i 10 kap. tryckfrihetsförordningen om beslag av tryckta skrifter gäller också i fråga om beslag av tekniska upptagningar, om inte annat följer av bestämmelserna i detta kapitel.

Särskilda regler om beslag

2 §

När Justitiekanslern har beslutat om konfiskeringsbeslag eller fastställt ett sådant beslag, får rätten på Justitiekanslerns begäran medge att den tidsfrist som anges i

10 kap. 4 § tryckfrihetsförordningen förlängs, om tiden är otillräcklig med hänsyn till beslagets omfattning eller någon annan omständighet. Förlängningen får inte avse längre tid än som är oundgängligen nödvändig och får omfatta sammanlagt högst två veckor.

3 §

Om Justitiekanslern enligt 7 kap. 2 § har överlämnat åt allmän åklagare att vara åklagare i yttrandefrihetsmål gäller vad som anges i detta kapitel och i 10 kap. 2, 4 och 12 §§ tryckfrihetsförordningen om Justitiekanslerns uppgifter även den allmänna åklagaren. Vad som anges i 10 kap. 3 § andra stycket tryckfrihetsförordningen om anmälan av beslag gäller dock inte allmän åklagare.

4 §

Beslut om beslag av teknisk upptagning ska innehålla uppgifter om det eller de avsnitt av framställningen som har gett anledning till beslaget.

Om det vid ett sådant utredningsbeslag som avses i 10 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen inte är möjligt att i beslutet närmare ange varje avsnitt som har gett anledning till beslaget, ska det i efterhand i ett särskilt beslut anges vilka avsnitt som åberopas som brottsliga. Ett sådant beslut ska meddelas så snart det är möjligt.

Beslaget gäller endast de särskilda skivor, rullar eller andra sådana delar av upptagningen där dessa avsnitt förekommer.

5 §

Bevis om beslag ska utan avgift lämnas till den som beslaget har gjorts hos och den som har låtit framställa den tekniska upptag-

ningen. Beviset ska innehålla uppgifter om det eller de avsnitt i upptagningen som har gett anledning till beslaget. Ett sådant bevis ska lämnas så snart det är möjligt.

Beslag av upptagningar, skrifter eller bilder beställda ur en databas

6 §

För en upptagning, skrift eller bild som har beställts ur en databas enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 c gäller vid yttrandefrihetsbrott vad som anges om utredningsbeslag i 10 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen. I stället för 10 kap. 7 och 10 §§ gäller dock beträffande tekniska upptagningar vad som föreskrivs i 4 och 5 §§.

8 kap.

Om skadestånd

Skadestånd får inte dömas ut på grund av innehållet i ett radioprogram eller en teknisk upptagning i andra fall än när framställningen innefattar ett yttrandefrihetsbrott.

Om skadestånd på grund av brott som avses i 5 kap. 2 och 3 §§ gäller vad som är föreskrivet i lag.

9 kap.

Skadestånd

Allmänna förutsättningar

1 §

Skadestånd för missbruk av yttrandefriheten genom innehållet i ett program eller en teknisk upptagning får grundas endast på att det program eller den tekniska upptagning som krävet avser innefattar yttrandefrihetsbrott.

I fråga om skadestånd på grund av brott som avses i 5 kap. 3–5 §§ gäller vad som är föreskrivet i lag.

Vad som sägs om skadestånd enligt detta kapitel gäller i tillämpliga delar även krav enligt 5 kap. 7 § på att en dom om förtal eller förolämpning ska återges i ett program.

Bestämmelsen i 6 kap. 9 § gäller också i fråga om skadestånd på grund av yttrandefrihetsbrott i ett program eller en teknisk upptagning.

Vem som är ansvarig

2 §

Den som enligt 6 kap. bär det straffrättsliga ansvaret ansvarar även för skadestånd. Skadeståndet kan krävas ut också av den som bedriver programverksamheten eller har låtit framställa den tekniska upptagningen.

I fall som avses i 1 kap. 8 § ansvarar gärningsmannen för skadestånd på grund av brott som han begår i sändningen. Skadeståndet kan krävas ut även av den som bedriver programverksamheten.

Den som är ansvarig för yttrandefrihetsbrott enligt 6 kap. är även ansvarig för skadestånd.

Krav på skadestånd kan även riktas mot den som bedriver programverksamheten eller har låtit framställa den tekniska upptagningen.

Om en utgivare inte ansvarar för yttrandefrihetsbrott till följd av 6 kap. 6 och 7 §§ är han eller hon inte heller ansvarig för skadestånd.

3 §

Vid direktsändningar som avses i 1 kap. 16 § är gärningsmannen ansvarig för skadestånd på grund av brott som han eller hon begår i sändningen.

Krav på skadestånd kan även riktas mot den som bedriver programverksamheten.

3 §

Om den som skulle bära det straffrättsliga ansvaret inte har någon känd hemortsadress i landet när brottet förövas och inte heller kan påträffas här under rättegången och ansvaret därför övergår på någon annan enligt 6 kap. 2 § tredje stycket, får skadestånd ändå krävas ut även av den förre, i den mån det medges i lag.

4 §

Om den som skulle ha varit ansvarig för yttrandefrihetsbrott i en teknisk upptagning inte har någon känd hemvist i landet när brottet begås och inte heller kan påträffas här under rättegången och ansvaret därför övergår på den som sprider upptagningen enligt 6 kap. 4 § 1 och 2, får krav på skadestånd ändå riktas även mot den som skulle ha varit ansvarig. Det gäller i den utsträckning skadestånd kan dömas ut enligt lag.

4 §

Vad som sägs i 6 kap. 4 § denna grundlag skall gälla också i fråga

5 §

Om någon är ansvarig för skadestånd på grund av yttrandefri-

om skadestånd på grund av yttrandefrihetsbrott i ett radioprogram eller en teknisk upptagning. I fråga om sådant skadestånd skall också gälla vad som sägs i 11 kap. 3–5 §§ tryckfrihetsförordningen om enskilt anspråk i vissa fall.

hetsbrott i egenskap av ställföreträdare för en juridisk person, får krav på skadestånd även riktas mot den juridiska personen.

Om en förmyndare, god man eller förvaltare i den egenskapen är ansvarig för skadestånd på grund av yttrandefrihetsbrott, får krav på skadestånd även riktas mot den för vilken förmyndaren, den gode mannen eller förvaltaren har utsetts.

Krav på skadestånd enligt denna paragraf får framställas om och i den omfattning anspråket kan göras gällande enligt lag.

6 §

Om två eller flera är ansvariga för skadestånd enligt detta kapitel, ansvarar de solidariskt för skadeståndet. I fråga om ansvaret dem emellan gäller vad som föreskrivs i lag.

Skadestånd när straff för brottet inte kan dömas ut

7 §

Krav på skadestånd med anledning av ett yttrandefrihetsbrott kan framställas trots att straff för brottet inte kan dömas ut på grund av preskription eller av något annat skäl.

9 kap.

Om rättegången i yttrandefrihetsmål

Vad som sägs i 12 kap. tryckfrihetsförordningen om rättegången i tryckfrihetsmål skall gälla också i fråga om motsvarande mål som avser radioprogram och tekniska upptagningar (yttrandefrihetsmål). Hänvisningen i 12 kap. 2 § till 8 kap. tryckfrihetsförordningen skall därvid avse 6 kap. denna

10 kap.

Rättegången i yttrandefrihetsmål

1 §

Vad som sägs i 12 kap. tryckfrihetsförordningen om rättegången i tryckfrihetsmål ska gälla också i fråga om motsvarande mål som avser program och tekniska upptagningar (yttrandefrihetsmål). Hänvisningen i 12 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen till 8 kap. tryckfrihetsförordningen ska avse

grundlag.

De som utsetts till *jurymän* för tryckfrihetsmål *skall* också vara *jurymän* i yttrandefrihetsmål.

6 kap. denna grundlag.

De som *har* utsetts till *juryledamöter* för tryckfrihetsmål *ska* också vara *juryledamöter* i yttrandefrihetsmål.

Prop. 2017/18:49

Bilaga 4

10 kap.

Om radioprogram och tekniska upptagningar från utlandet *m.m.*

11 kap.

Program och tekniska upptagningar från utlandet

Vidaresändningar av program från utlandet

1 §

För samtidig och oförändrad vidaresändning här i landet av program som avses i 1 kap. 3 § och som kommer från utlandet eller förmedlas hit genom satellitsändning men inte utgår från Sverige, gäller denna grundlag enbart i fråga om

– censurförbud och förbud mot andra hindrande åtgärder enligt 1 kap. 11 §,

– innehav av tekniska hjälpmedel och anläggande av trådnät enligt 1 kap. 13 §,

– förbud mot ingripanden enligt 1 kap. 14 §,

– det förhållningssätt som enligt 1 kap. 15 § ska iakttas vid tillämpningen av denna grundlag,

– rätt att sända program i tråd enligt 3 kap. 1 §, och

– särskilda regler för lagstiftning och rättslig prövning enligt 3 kap. 5 och 7 §§.

Dessutom ska bestämmelserna om meddelar- och anskaffarfrihet i 4 och 7 §§ tillämpas.

Om riksdagen har godkänt en internationell överenskommelse om program, får sådana föreskrifter om reklam och annonsering som avses i 1 kap. 19 § inte hindra vidaresändning av program om det skulle strida mot överens-

Tekniska upptagningar från utlandet

1 §

Bestämmelserna i 1–9 och 11 kap. är tillämpliga också på sådana tekniska upptagningar som har framställts utomlands och som lämnas ut för spridning i Sverige. Vad som *annars* sägs om den som har låtit framställa upptagningen skall därvid i stället gälla den som här i landet lämnar ut den för spridning.

I fråga om rätten att meddela och anskaffa uppgifter och underättelser för offentliggörande och om rätten till anonymitet gäller dock i tillämpliga delar vad som sägs i 13 kap. 6 § tryckfrihetsförordningen. Därvid skall

hänvisningen till 1 kap. 1 § tredje och fjärde styckena tryckfrihetsförordningen avse 1 kap. 2 § denna grundlag,

hänvisningen till 3 kap. tryckfrihetsförordningen avse 2 kap. denna grundlag,

hänvisningen till 3 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen avse 2 kap. 3 § denna grundlag och

hänvisningen till 7 kap. 3 § första stycket 2 tryckfrihetsförordningen avse 5 kap. 3 § första stycket 2 denna grundlag.

2 §

Bestämmelserna i 1–10 och 12 kap. är tillämpliga på sådana tekniska upptagningar som har framställts utomlands och som lämnas ut för spridning i Sverige. Vad som sägs i denna grundlag om den som har låtit framställa upptagningen ska då i stället gälla den som lämnar ut upptagningen för spridning här i landet.

Meddelar- och anskaffarfrihet

3 §

Det som sägs om meddelar- och anskaffarfrihet i 1 kap. 10 § gäller även i fråga om sådana tekniska upptagningar som har framställts utomlands och som lämnas ut för spridning här men som inte huvudsakligen är avsedda att spridas i Sverige.

Första stycket gäller dock inte om

1. meddelandet eller anskaffandet innefattar brott mot Sveriges säkerhet,

2. meddelandet innefattar ett sådant utlämnande eller tillhandahållande som avses i 5 kap. 4 § första stycket 2, eller

3. meddelandet utgör ett uppsåttligt åsidosättande av tystnadsplikt.

4 §

Det som sägs om meddelar- och anskaffarfrihet i 3 § tillämpas för en teknisk upptagning som inte har lämnats ut för spridning i Sverige, om uppgiften meddelats eller anskaffats här.

5 §

Meddelaren har i fall som avses i 3 och 4 §§ rätt till anonymitet enligt 2 kap.

Bestämmelsen om undantag från tystnadsplikt i 2 kap. 4 § 3 ska omfatta även andra brott mot Sveriges säkerhet än de som anges där.

6 §

Om ett meddelande eller anskaffande är straffbart enligt 3 eller 4 §, gäller vad som anges i denna grundlag om meddelar- och anskaffarbrott.

Mål om ansvar eller skadestånd på grund av ett sådant brott handläggs enligt bestämmelserna om yttrandefrihetsmål, om inte annat följer av 10 kap. 1 § denna grundlag och 12 kap. 1 § andra stycket tryckfrihetsförordningen.

7 §

Om ett program sänds från en sändare utanför Sverige, gäller 3–6 §§ i fråga om rätten att meddela och anskaffa uppgifter och att vara anonym, om uppgifterna har meddelats eller anskaffats här.

I fråga om program som sänds från öppna havet eller luftrummet

däröver får det dock i lag föreskrivas undantag från rätten att meddela och anskaffa uppgifter.

11 kap.

Vad som sägs i 14 kap. 1–3 §§ tryckfrihetsförordningen om resning, högre rätts prövning av tryckfrihetsmål och skyndsam behandling av mål *skall gälla* också i fråga om motsvarande mål enligt denna grundlag.

I alla hänseenden som inte har reglerats särskilt i denna grundlag eller i lag som har beslutats med stöd av den gäller vad som är föreskrivet i lag eller annan författning.

Utlänningar är i fråga om yttrandefriheten enligt denna grundlag likställda med svenska medborgare, om inte något annat följer av lag.

12 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Vad som föreskrivs i 14 kap. 1–3 §§ tryckfrihetsförordningen om resning, högre rätts prövning av tryckfrihetsmål och skyndsam behandling av mål *gäller* också i fråga om motsvarande mål enligt denna grundlag.

Internationellt rättsligt bistånd

2 §

I fråga om internationellt rättsligt bistånd gäller vad som föreskrivs i lag. Sådant bistånd får inte lämnas i strid med svenska allmänna rättsprinciper på det yttrandefrihetsrättsliga området.

Andra än svenska medborgare och svenska juridiska personer

3 §

För andra än svenska medborgare och svenska juridiska personer får särskilda begränsningar göras genom lag i fråga om yttrandefriheten enligt denna grundlag.

4 §

*I frågor som inte har reglerats
särskilt i denna grundlag eller i en
särskild lag som har meddelats
med stöd av grundlagen, gäller
vad som annars är föreskrivet i lag
eller annan författning.*

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019.
 2. Bestämmelserna i 6 kap. 6 och 7 §§ tillämpas även på information i en databas som började tillhandahållas före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden¹

- dels* att 2 kap., 3 kap. 29 § och 4 kap. 3 § ska upphöra att gälla,
- dels* att 6 kap. 1 § ska ha följande lydelse,
- dels* att det ska införas ett nytt kapitel, 2 kap., två nya paragrafer, 6 kap. 3 § och 11 kap. 5 §, och närmast före 6 kap. 3 § en ny rubrik av följande lydelse.

2 kap. Om ägare och utgivningsbevis av periodiska skrifter

Allmänna bestämmelser

1 § Andra än följande utländska fysiska och juridiska personer får inte vara ägare till periodiska skrifter som trycks i Sverige:

1. Utländska fysiska personer som har hemvist i Sverige.
2. Utländska fysiska personer med medborgarskap i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.
3. Utländska juridiska personer som har bildats enligt lagstiftningen i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som har sitt säte, sitt huvudkontor eller sin huvudsakliga verksamhet inom det samarbetsområdet.

2 § Frågor om utgivningsbevis prövas av Patent- och registreringsverket. Verket tar också emot anmälningar om utgivare och ställföreträdare för utgivare. Verket ska föra register över periodiska skrifter. Registret får föras med hjälp av automatiserad behandling. Det får innehålla uppgifter om skriftens titel, utgivningsort, utgivningsplan, ägare, utgivare och, i förekommande fall, ställföreträdare för utgivaren, tidpunkt för utfärdande och förnyelse av utgivningsbevis samt förfall eller återkallelse av utgivningsbevis.

3 § Om en ansökan om utgivningsbevis eller en anmälan om utgivare eller ställföreträdande utgivare inte uppfyller föreskrivna krav, ska den som har gjort ansökan eller anmälan föreläggas att inom en viss tid avhjälpa bristen. Avhjälps inte bristen, får ansökningen eller anmälan avvisas.

4 § Regeringen får meddela föreskrifter om avgifter för ansökningar och anmälningar i ärenden enligt 5 kap. tryckfrihetsförordningen och om avgifter för utdrag ur register över periodiska skrifter.

¹ Lagen omtryckt 2002:911.

Utgivningsbevis för periodiska skrifter

Prop. 2017/18:49

Bilaga 4

5 § Om utgivningsorten eller utgivningsplanen ändras, ska ägaren genast anmäla detta till Patent- och registreringsverket.

6 § I god tid innan ett utgivningsbevis upphör enligt 5 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen ska Patent- och registreringsverket dels till den senast kända ägaren av den periodiska skriften sända en påminnelse om att bevisets giltighet är begränsad till tio år och att beviset upphör om en ansökan om förnyelse av beviset inte har kommit in till myndigheten före tioårsperiodens utgång, dels kungöra påminnelsen elektroniskt.

Av kungörelsen ska namn och adress för den senast kända ägaren framgå, liksom utgivningsbevisets nummer och den titel som utgivningsbeviset avser.

7 § Ett beslut enligt 5 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen om att ett utgivningsbevis ska anses ha upphört vid tioårsperiodens utgång meddelas av Patent- och registreringsverket.

En ansökan om förnyelse får göras tidigast ett år före och senast på dagen för periodens utgång. För en ansökan om förnyelse av ett utgivningsbevis gäller i övrigt samma bestämmelser som för den första ansökan. Om en ansökan om förnyelse har gjorts i rätt tid, fortsätter dock beviset att gälla till dess att beslutet med anledning av ansökan har fått laga kraft.

8 § Ett beslut enligt 5 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen om att ett utgivningsbevis ska anses ha upphört ska dels sändas till den senast kända ägaren av den periodiska skriften, dels kungöras elektroniskt.

Om det av särskilda skäl kan antas att den senast kända ägaren inte kan nås av en försändelse är det tillräckligt att beslutet kungörs elektroniskt.

9 § Ett beslut om återkallelse av ett utgivningsbevis meddelas av Patent- och registreringsverket. I ärenden som avses i 5 kap. 13 § första stycket 2–7 tryckfrihetsförordningen ska ägaren och utgivaren om möjligt få tillfälle att yttra sig.

10 § Ett slutligt beslut av Patent- och registreringsverket i ett ärende om utgivningsbevis får överklagas till allmän förvaltningsdomstol inom två månader från dagen för beslutet.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Straff

11 § Till penningböter döms ägare till en periodisk skrift för vilken en ny utgivningsort eller en ny utgivningsplan inte anmäls enligt 5 §.

Justitiekanslern är åklagare i mål om ansvar för sådana brott som avses i första stycket.

6 kap.

1 §

Allmänt åtal för tryckfrihetsbrott

Allmänt åtal för tryckfrihetsbrott

som anges i 7 kap. 4 § 1–10 eller 5 § 3 tryckfrihetsförordningen eller för motsvarande yttrandefrihetsbrott enligt yttrandefrihetsgrundlagen får väckas endast om regeringen medger det.

som anges i 7 kap. 5, 10 eller 12–19 § eller 20 § 3 tryckfrihetsförordningen eller för motsvarande yttrandefrihetsbrott enligt yttrandefrihetsgrundlagen får väckas endast om regeringen medger det.

Underrättelse om information i en databas

3 §

En underrättelse enligt 6 kap. 6 § yttrandefrihetsgrundlagen ska innehålla en utförlig redogörelse för de omständigheter som åberopas till grund för påståendet om att viss information i databasen kan utgöra yttrandefrihetsbrott. Underrättelsen ska även innehålla tydliga uppgifter om vilken information i databasen den avser.

Den som framställer underrättelsen är skyldig att visa att utgivaren har tagit emot denna.

11 kap.

5 §

Innan internationellt rättsligt bistånd lämnas i en fråga som rör ansvar för brott, ska Justitiekanslern ges tillfälle att yttra sig över ansökan.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2017-09-05

Närvarande: F.d. justitieråden Severin Blomstrand och Olle Stenman samt justitierådet Svante O. Johansson.

Ändrade mediegrundlagar

Enligt en lagrådsremiss den 22 juni 2017 har regeringen (Justitiedepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i tryckfrihetsförordningen,
2. lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen,
3. lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Lisa Englund Krafft och Zlata Tuco.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Allmänt

Enligt tryckfrihetsförordningen i dess nuvarande lydelse är tryckfriheten förbehållen svenska medborgare. Detsamma gäller rätten att ta del av allmänna handlingar. Yttrandefrihetsgrundlagen i dess nuvarande lydelse begränsar på motsvarande sätt yttrandefriheten i de medier som omfattas av den grundlagen. I lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden (tillämpningslagen) finns bestämmelser som utvidgar rättigheterna till förmån för utlänningar.

I remissen föreslår regeringen att denna reglering ändras så att rättigheterna enligt grundlagarna ska gälla för svenska och utländska fysiska personer samt, där så anges, för juridiska personer. Begränsningar ska kunna föreskrivas i tillämpningslagen.

Lagrådet godtar att regleringen ändras på detta sätt. Emellertid har de nya bestämmelserna fått en utformning som inte är invändningsfri.

I 1 kap. 1 och 7 §§ och 2 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen samt 1 kap. 1 och 10 §§ yttrandefrihetsgrundlagen används uttrycket ”var och en” i stället för det nuvarande uttrycket ”svensk medborgare”. Därigenom klargörs att bestämmelserna är tillämpliga inte bara på svenska fysiska personer utan även på utländska fysiska personer. Under föredragningen har framhållits att uttrycket ”var och en” används bara i fråga om fysiska personer. På andra ställen i grundlagarna, där grundlagskyddet enligt nuvarande lydelse omfattar både svenska medborgare och svenska juridiska personer, anges att skyddet tillkommer varje fysisk och

juridisk person. I 14 kap. 5 § tryckfrihetsförordningen och 12 kap. 3 § yttrandefrihetsgrundlagen föreskrivs att för andra än svenska medborgare och svenska juridiska personer särskilda begränsningar får göras genom lag i fråga om tryckfriheten och allmänna handlingars offentlighet respektive yttrandefriheten.

En konsekvens av regleringen är att de grundläggande rättigheterna enligt tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen inte tillkommer juridiska personer. Under föredragningen har hänvisats till att uttrycket ”var och en” används i 2 kap. regeringsformen för att ange vem grundläggande fri- och rättigheter tillkommer. Det har också framhållits att rättigheterna i rättspraxis har utsträckts till att gälla juridiska personer.

Regeringens uppfattning tycks vara att tryckfriheten och yttrandefriheten ska tillkomma även juridiska personer. Det bör i så fall föreskrivas uttryckligen i grundlagarna.

Med remissens reglering framstår de föreslagna 14 kap. 5 § tryckfrihetsförordningen och 12 kap. 3 § yttrandefrihetsgrundlagen som motsägelsefulla. Paragraferna förutsätter att det finns bestämmelser om rättigheter för juridiska personer och föreskriver att dessa rättigheter kan begränsas genom lag. Men förutsättningen är inte uppfylld; rättigheterna gäller för ”var och en”, dvs. enligt vad som har upplysts under föredragningen bara fysiska personer.

Det anförda bör övervägas under den fortsatta beredningen.

Förslaget till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen

1 kap. 1 §

I paragrafens andra stycke anges principen att var och en har rätt att ge ut skrifter utan att det allmänna ”lägger ut hinder mot” detta i förväg. Att någon ”lägger ut hinder” mot utgivning av skrifter används enbart i förevarande paragraf. I övrigt används uttrycket ”hindrar” (se t.ex. 1 kap. 8 § tryckfrihetsförordningen). Detta modernare och ledigare sätt att uttrycka saken bör användas även i förevarande paragraf.

Enligt sista stycket får inga andra begränsningar finnas än de som följer av denna grundlag. I 14 kap. 5 § föreskrivs att vissa begränsningar får göras i vanlig lag. Bestämmelserna förefaller motsägelsefulla. Under föredragningen har framhållits att 14 kap. 5 § ingår i grundlagen och att det nu aktuella stycket alltså är förenligt med den bestämmelsen.

Bestämmelsen är oklar och överflödig. Lagrådet förordar att den utgår.

Lagrådet hänvisar vidare till vad Lagrådet har anfört under rubriken ”Allmänt”.

I första styckets första mening föreskrivs att en periodisk skrift enligt utgivningsplanen ska ges ut vid särskilda tider, under en bestämd titel och med minst fyra nummer eller häften årligen. I den nuvarande bestämmelsen, 1 kap. 7 § tryckfrihetsförordningen, uttrycks detta något annorlunda. Där föreskrivs att det ska vara fråga om en skrift som enligt utgivningsplanen är avsedd att under en bestämd titel utgivas med minst fyra vid särskilda tider utkommande nummer eller häften årligen. I författningskommentaren sägs att ändringarna är endast språkliga och redaktionella. Någon saklig ändring är alltså inte avsedd.

Av den nuvarande lydelsen framgår det tydligare än av remissens förslag att ”särskilda tider” hänför sig till ”minst fyra nummer eller häften årligen”. Lagrådet förordar att paragrafen utformas i närmare överensstämmelse med den nuvarande lydelsen.

1 kap. 5 §

I paragrafen finns bestämmelser om bilagor till periodiska skrifter i form av program eller tekniska upptagningar. Enligt första styckets andra mening gäller paragrafen endast om förutsättningar i tre punkter är uppfyllda. Alla tre punkterna handlar om innehållet. Enligt den första punkten ska innehållet vara särskilt anpassat till personer med funktionsnedsättning. Den andra punkten föreskriver att innehållet ska återges oförändrat. I den tredje punkten föreskrivs att det ska anges hur innehållet har disponerats. Så som punkterna är utformade framstår den första punkten som oförenlig med den andra punkten. Det kan antas att ordet ”innehållet” har olika betydelse i dessa punkter, kanske även i den tredje punkten.

Frågan bör övervägas under den fortsatta beredningen.

1 kap. 7 §

Lagrådet hänvisar till vad Lagrådet har anfört under rubriken ”Allmänt”.

2 kap. 1 §

Lagrådet hänvisar till vad Lagrådet har anfört under rubriken ”Allmänt”.

2 kap. 8 §

I paragrafen anges att vissa valda församlingar ska jämföras med myndigheter vid tillämpning av 2 kap.

Paragrafen är placerad i avsnittet om ”Handling som förvaras hos myndighet”, sedan begreppet myndighet har använts i några av de föregående

paragraferna. Efter 8 § används åter begreppet myndighet i en rad paragrafer fram till avsnittet om allmänna handlingar hos enskilda organ.

Placeringen av 8 § är mindre lämplig. Paragrafen bör i stället placeras i det sammanhang där myndighetsbegreppet introduceras, dvs. i anslutning till 4 §. Alternativt kan bestämmelsen avsluta kapitlet. Under alla förhållanden bör bestämmelsen ha en egen rubrik, t.ex. ”Med myndighet jämställda organ”.

4 kap. 2 och 3 §§

I 2 § första stycket finns bestämmelser om att tryckta skrifter ska innehålla ursprungsuppgifter. I 2 § andra stycket görs undantag härifrån beträffande bild- och tillfällighetstryck. I 3 § anges vad som avses med bild- och tillfällighetstryck.

Genom att 3 § enbart innehåller en definition av bild- och tillfällighetstryck saknar innehållet i paragrafen sammanhang. Utformningen av bestämmelserna bör ta utgångspunkt i huvudregeln om att tryckta skrifter ska innehålla ursprungsuppgifter. Denna bör anges självständigt i en paragraf. Först i den följande paragrafen bör undantaget för bild- och tillfällighetstryck anges, varefter bild- och tillfällighetstryck kan definieras i anslutning härtill.

Eftersom bild- och tillfällighetstryck endast används i samband med undantaget från skyldigheten att sätta ut ursprungsuppgifter är frasen ”i denna grundlag” överflödigt.

4 kap. 5 §

Enligt 5 § ska den som bryter mot ”2 § första eller andra stycket” straffas på sätt som anges i paragrafen. Samtidigt anges i författningskommentaren att ändringarna endast är språkliga.

Emellertid kan konstateras att det i hittillsvarande lag hänvisas bara till 2 § första stycket. Det förfaller för övrigt oklart hur en utvidgning till det föreslagna andra stycket ska kunna tillämpas. Under föredragningen har upplysts att avsikten är att det straffbara området ska förbli oförändrat. Om Lagrådets synpunkter på 2 och 3 §§ godtas, bör straffbestämmelsen innehålla en hänvisning endast till 2 §.

Rubriken till 5 kap. 2 §

Före 2 §, som gäller ägare till periodisk skrift, finns rubriken ”Behörighetskrav”. Det kan konstateras att det i 2 § inte anges några behörighetskrav. Vid föredragningen har påpekats att det med stöd av 14 kap. 5 § föreskrivs behörighetskrav för ägare i 2 kap. 1 § tillämpningslagen. Det ändrar dock inte det förhållandet att det i 2 § inte föreskrivs några behörighetskrav.

Rubriken före 2 § bör flyttas till före 3 §.

5 kap. 3 §

I paragrafen anges behörighetskraven för utgivare.

De behörighetskrav som anges i paragrafen för en utgivare har i förhållande till nuvarande lag förändrats på så sätt att kravet på att utgivaren ska vara svensk medborgare slopas. Liksom i hittillsvarande lag ska utgivaren ha hemvist i Sverige. Vid föredragningen har dock upplysts att det alltså är en underförstådd förutsättning att utgivaren ska vara en fysisk person.

För att tydliggöra att det krävs att en utgivare ska vara en fysisk person bör detta uttryckligen anges i lagtexten. Första meningen kan då förslagsvis formuleras enligt följande:

En utgivare av en periodisk skrift ska vara en fysisk person med hemvist i Sverige.

5 kap. 12 §

Som ett led i den språkliga och strukturella översynen av tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen har i enlighet med kommitténs förslag vissa detaljbestämmelser om handläggningen av utgivning av periodisk skrift flyttats till vanlig lag. Regeringen delar kommitténs bedömning att bestämmelserna i 5 kap. 5 § fjärde stycket tredje meningen och femte stycket andra och tredje meningarna och sjätte stycket, 5 kap. 6 § andra stycket och 5 kap 8 § andra stycket tryckfrihetsförordningen kan flyttas till lag utan att det påverkar skyddet för tryckfriheten (lagrådsremissen s.105).

Lagrådet instämmer i uppfattningen att bestämmelser angående handläggningsfrågor av administrativ art lämpligen flyttas till tillämpningslagen. Lagrådet har emellertid en annan uppfattning än regeringen om vilka bestämmelser som kan flyttas till vanlig lag utan att det påverkar skyddet för tryckfriheten.

I 5 kap. 12 § första stycket första meningen föreskrivs att ett utgivningsbevis gäller i tio år. I andra meningen slås fast att beviset därefter upphör att gälla. Förslaget innebär en ändring av den hittillsvarande lagen där det i 5 § andra meningen föreskrivs: ”Därefter förfaller beviset.” I tredje meningen i gällande lydelse föreskrivs att beslut om att beviset ska anses förfallet vid tioårsperiodens utgång meddelas av den myndighet som avses i 4 §. Denna tredje mening slopas och tanken är att bestämmelser om fastställelsebeslut ska finnas i lag.

Bestämmelsen fick sin hittillsvarande lydelse genom lagstiftning 1998 i syfte att få ordning på vilka utgivningsbevis som vid varje tidpunkt gällde och som en ny ansökan skulle prövas mot i fråga om titelskyddet. Regeringen ansåg att det inte var acceptabelt ”att oanvända titlar på detta sätt hindrar eller i vart fall avsevärt försenar möjligheten att utnyttja

Regeringen ansåg att den behöriga myndigheten genom ett särskilt beslut bör avgöra att beviset är förfallet. Först därefter bör skriften i ett sådant fall formellt sett förlora sin karaktär av periodisk (1 kap. 7 § första stycket tryckfrihetsförordningen).

Lagrådet kan konstatera att bestämmelserna tillkommit för att säkerställa att tryck- och yttrandefriheten i periodiska skrifter kan utnyttjas på ett effektivt sätt. Det är inte fråga om regler av rent formell karaktär. Till begreppet ”förfaller” och den behöriga myndighetens skyldighet att fatta beslut i den frågan har knutits rättsverkningar. I 1 kap. 4 § andra stycket föreskrivs att har utgivningsbevis meddelats, anses skriften som periodisk till dess att beviset återkallas eller förklaras ha upphört. Skriften upphör inte att vara periodisk redan när beviset i och för sig förfaller utan först när det av Patent- och registreringsverket (den behöriga myndigheten) har förklarats förfallet. Det innebär att ägaren, om han eller hon ger ut en periodisk skrift efter tioårsperiodens utgång men före Patent- och registreringsverkets beslut, gör sig skyldig till en ordningsföreseelse enligt 5 kap. 12 § (5 kap.16 § i förslaget) genom att ge ut en periodisk skrift utan utgivningsbevis. Dessutom är ägaren i dessa fall enligt 8 kap. 2 § (8 kap. 3 § i förslaget) ansvarig för eventuella tryckfrihetsbrott. Jämför uttalandena i a. prop. s. 141 och 147.

Som framgått föreslås att även hittillsvarande 5 § sista stycket flyttas till tillämpningslagen. I bestämmelsen föreskrivs att om en ansökan om förnyelse har gjorts i rätt tid, fortsätter beviset, trots vad som sägs i fjärde och femte styckena, att gälla till dess att beslutet med anledning av ansökan har vunnit laga kraft. Denna bestämmelse tillsammans med paragrafens fjärde och sista stycken innebär att en tidskrift som ges ut periodiskt behåller sin karaktär av periodisk tidskrift i tryckfrihetsförordningens mening även under perioden för prövning av förnyelse av utgivningsbeviset. Först därefter tappar skriften sin grundlagsskyddade ställning. Eftersom förslaget inte syftar till att begränsa grundlagsskyddet för periodiska tidskrifter bör bestämmelsen finnas kvar i tryckfrihetsförordningen.

Lagrådet föreslår att 5 kap. 12 § får följande lydelse.

Ett utgivningsbevis gäller i tio år. Därefter upphör beviset att gälla. Ett beslut om att beviset ska anses ha upphört vid tioårsperiodens utgång meddelas av den myndighet som avses i 5 §. Beviset får förnyas efter ansökan av skriftens ägare, varje gång för tio år från utgången av den föregående tioårsperioden. Om ansökan om förnyelse har gjorts före tioårsperiodens utgång fortsätter beviset att gälla till dess att beslutet med anledning av ansökan har fått laga kraft.

Lagrådets förslag föranleder ändringar i tillämpningslagen.

I paragrafen anges i sju punkter de fall där ett utgivningsbevis får återkallas. Ett sådant fall är enligt andra punkten att äganderätten till skriften har övergått till någon som inte uppfyller föreskrivna behörighetsvillkor.

Såvitt Lagrådet kan finna föreskrivs i tryckfrihetsförordningen inga behörighetsvillkor för ägare utan dessa framgår enligt förslaget av 2 kap. 1 § tillämpningslagen. Punkten synes därför böra omformuleras, förslagsvis enligt följande.

2. Äganderätten till skriften har övergått till någon som inte uppfyller behörighetskrav som kan ha föreskrivits med stöd av denna grundlag.

5 kap. 14 §

I paragrafens andra stycke återkommer uttrycket ”utgivningsbeviset har förklarats ha upphört att gälla”. Genom de av Lagrådet föreslagna ändringarna i 5 kap. 12 § är det möjligt att direkt av tryckfrihetsförordningen utläsa vad uttrycket betyder. I annat fall behöver bestämmelsen förtydligas.

5 kap. 16 §

I paragrafen finns straffbestämmelser. Till böter döms enligt första punkten en ägare till en periodisk tidskrift som ges ut utan att utgivningsbevis finns eller utan att ägaren är behörig.

Det andra ledet (”utan att ägaren är behörig”) bör omformuleras. Jämför vad Lagrådet har anfört i anslutning till 5 kap. 13 §.

7 kap.

Allmänt om strukturen i kapitlet

Kapitlet rubriceras ”Tryckfrihetsbrott”. Emellertid behandlas förutom tryckfrihetsbrott (2–20 §§) även meddelar- och anskaffarbrott (22 och 23 §§). Bl.a. dessa olika typer av brott kan prövas i ett tryckfrihetsmål (se 12 kap. 1 §).

Beträffande tryckfrihetsbrott används en systematik där det inledningsvis anges vad som utgör sådana brott (2–20 §§). Därefter anges att vad som i lag föreskrivs om påföljd för brott som anges i 2–20 §§ gäller även när brotten anses vara tryckfrihetsbrott (24 §).

Systematiken för meddelar- och anskaffarbrotten är en annan. Här anges för meddelarbrott att om någon genom visst förfarande gör sig skyldig till vissa uppräknade brott, ”gäller vad som föreskrivs i lag om ansvar för det brottet”. För anskaffarbrott finns en motsvarande föreskrift, dock att det då ”gäller vad som föreskrivs i lag om det brottet”. Tanken med dessa

skrivningar är att vad som föreskrivs i lag beträffande frågor om skuld och påföljd ska gälla också för meddelar- och anskaffarbrott.

Strukturen i kapitlet framstår som mindre lyckad. För att tydligare ange att meddelar- och anskaffarbrott inte är att betrakta som tryckfrihetsbrott bör rubriken omformuleras, exempelvis till ”Tryckfrihetsbrott samt meddelar- och anskaffarbrott”.

Vidare bör den skiftande systematiken speglas även i paragrafernas ordning. Detta innebär att regler som hör till tryckfrihetsbrotten lämpligen flyttas så att de följer direkt på dessa. Avsnittet om påföljder och vissa särskilda rättsverkningar, som tas upp under rubriken ”Ytterligare bestämmelser om tryckfrihetsbrott” (24–29 §§), bör alltså flyttas så att det kommer omedelbart efter 21 §.

Det nu sagda har motsvarande betydelse för strukturen av 5 kap. yttrandefrihetsgrundlagen.

7 kap. 3 §

I paragrafen finns bestämmelser om förtal. I tredje stycket förekommer uttrycket ”han eller hon” på ett sådant sätt att det inte framgår vem som avses. Lagrådet förordar att uttrycket ersätts med ”den som har lämnat uppgiften”.

7 kap. 22 §

Paragrafen innehåller regler om brott av meddelare. I paragrafens första stycke finns en uppräkningslista av ett antal brott som kan utgöra meddelarbrott.

Beträffande tryckfrihetsbrotten i 2–20 §§ har brotten ordnats så att de följer den ordning som de tas upp i brottsbalken. Någon motsvarande överarbetning har inte skett beträffande uppräkningslistan i bestämmelsen om meddelarbrotten.

För att upprätthålla konsekvens i lagstiftningen bör den ordning som används för tryckfrihetsbrotten också tillämpas för meddelarbrotten.

Se vidare vad Lagrådet har anfört under rubriken ”Allmänt om strukturen i kapitlet”.

Det nu sagda gäller även beträffande uppräkningslistan i 5 kap. 4 § yttrandefrihetsgrundlagen.

7 kap. 23 §

I paragrafen behandlas brott av anskaffare.

För dessa brott ”gäller vad som föreskrivs i lag om det brottet”. Den angivna frasen bör samordnas med den som finns för brott av meddelare,

”gäller vad som föreskrivs i lag om ansvar för det brottet” (se ovan under ”Allmänt om strukturen i kapitlet”).

Prop. 2017/18:49
Bilaga 5

7 kap. 27 och 28 §§ samt 9 kap. 9 §

I 7 kap. 27 § regleras möjligheten för en domstol att besluta att ett brottsligt yttrande som finns i en sådan databas som omfattas av bilage-reglerna i 1 kap. 5 och 6 §§ ska tas bort ur databasen. Samma möjlighet finns när preskription inträtt. Denna bestämmelse kompletteras av en straffbestämmelse i 28 §, enligt vilken den som i strid med en domstols beslut enligt 27 § inte tar bort ett yttrande ur en databas döms till böter eller fängelse i högst ett år.

Den som vid äventyr av straffansvar är skyldig att agera är alltså den som enligt domstolens beslut är skyldig att ta bort det brottsliga yttrandet från databasen. Även om denna person inte själv innehar databasen får han eller hon, i sin egenskap av ansvarig enligt 8 kap. tryckfrihetsförordningen, som regel antas ha sådan rådighet över innehållet att straffansvar för underlåtenhet bör kunna komma i fråga (se remissen s. 123).

För det fall det inte finns någon som är ansvarig för brottet eller den som ansvarar inte kan delges stämning i Sverige föreslås att domstol enligt 9 kap. 9 § ska kunna besluta att ett brottsligt yttrande ska tas bort ur databasen. En sådan ansökan ska enligt författningskommentaren riktas mot den som har faktisk möjlighet att efterkomma ett beslut om borttagande, t.ex. den som sköter den faktiska driften av databasen.

De redovisade reglerna kan, även om det kan förutsättas ske endast undantagsvis, medföra att det finns en person som är ansvarig enligt 8 kap. tryckfrihetsförordningen men inte har sådan rådighet över databasen att domstolens föreläggande kan fullgöras. I den situationen kommer ett brottsligt yttrande att finnas kvar i databasen. Den skillnad som sålunda kan uppkomma beträffande borttagande av yttranden mellan fall där det finns en ansvarig person och fall där en sådan inte finns eller inte kan delges är inte tillfredsställande.

För att en sådan situation ska kunna undvikas bör det i det fortsatta arbetet övervägas en möjlighet att väcka särskild talan om borttagande av yttrandet mot den som har rådighet över databasen. En sådan möjlighet kan förslagsvis tas in i 9 kap. 9 § första stycket andra meningen och ges följande lydelse.

Detsamma gäller om den som har förelagts att ta bort yttrandet enligt 7 kap. 27 § inte kan följa föreläggandet eller om den som är ansvarig för brott inte kan delges stämning i Sverige.

8 kap. 12 §

I paragrafen behandlas vissa situationer enligt den s.k. ansvarskedjan.

Paragrafen bör inledas med orden ”Om det finns en omständighet som enligt lag ...” för att bättre knyta an till avslutningen av bestämmelsen.

8 kap. 13 §

Enligt lydelsen av den hittillsvarande bestämmelsen (11 §) får hänsyn tas till en omständighet som enligt kapitlet skulle medföra att annan än den tilltalade hade att svara endast om omständigheten åberopas före huvudförhandlingen. I den nya lydelsen avses omständighet som medför att den tilltalade inte ska vara ansvarig. Bestämmelsen har alltså ändrats så att den gäller även om den tilltalade inte utpekar någon annan. Skälen till ändringen och vad den innebär bör utvecklas under den fortsatta beredningen.

9 kap. 2 §

Enligt paragrafens första mening är Justitiekanslern ensam åklagare i mål om tryckfrihetsbrott enligt 7 kap. 2–20 §§. Paragrafhänvisningen är överflödigt, eftersom den avser samtliga tryckfrihetsbrott och det inte kan vara avsikten att i en framtid undanta något tryckfrihetsbrott från Justitiekanslerns exklusiva behörighet.

10 kap. 7–11 §§

Paragraferna innehåller bestämmelser om beslag. Bestämmelserna har sådan karaktär att det bör övervägas om de kan flyttas till tillämpningslagen.

11 kap. 3 och 4 §§

Enligt 3 § får, om ansvaret för brott har gått över på någon annan enligt 8 kap. 11 eller 12 §, krav på skadestånd även riktas mot den som skulle ha varit ansvarig, ”i den utsträckning skadestånd får dömas ut enligt lag”. I 4 § finns bestämmelser om skadeståndsansvar i vissa andra fall. Där föreskrivs att krav på skadestånd enligt paragrafen får framställas ”om och i den omfattning anspråket kan göras gällande enligt lag”.

Det är svårt att uppfatta någon saklig skillnad mellan de citerade uttrycken. Om de är avsedda att ha samma innebörd, bör i klarhetens intresse paragraferna formuleras i närmare överensstämmelse med varandra.

12 kap. 2 §

Enligt paragrafen prövas tryckfrihetsmål av den tingsrätt inom vars domkrets länsstyrelsen har sitt säte. Formuleringen väcker frågan vilken länsstyrelse som avses. I den hittillsvarande bestämmelsen, 12 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen, används ordet ”länsstyrelse” i obestämd form. Det antyder en forumregel som utpekar tingsrätten i residensstaden som behörig när brottet har begåtts inom ett visst län.

Bestämmelsens utformning bör övervägas ytterligare under den fortsatta beredningen.

Prop. 2017/18:49
Bilaga 5

12 kap. 21 §

I paragrafen finns bestämmelser om juryprövning när talan om bl.a. skadestånd förs utan samband med åtal.

Utgångspunkten enligt första stycket första meningen är att jury ska delta vid prövning av talan som inte har samband med åtal. Om det i ett tryckfrihetsmål om ansvar för brott tidigare har prövats om brott föreligger ska, enligt andra meningen, samma fråga inte prövas på nytt. Motsvarande reglering gäller konfiskering och borttagande ur en databas.

Ordalydelsen av paragrafen tar uttryckligen sikte endast på omfattningen av prövningen; inte på den ordningen som ska tillämpas för prövningen. Paragrafen har dock, enligt vad som upplysts vid föredragningen, tolkats så att den också ger anvisningar om att jury inte behöver delta om ansvar för brott har prövats tidigare i ett tryckfrihetsmål.

Reglerna om när jury ska delta i prövningen av ett tryckfrihetsbrott är principiellt viktiga. Det bör därför uttryckligen av lagtexten framgå när en jury ska delta. Lagtexten bör utformas i enlighet härmed.

14 kap. 4 §

Enligt paragrafen gäller vad som föreskrivs i lag i fråga om internationellt rättsligt bistånd. I en andra mening föreskrivs att sådant bistånd inte får lämnas i strid med svenska allmänna rättsprinciper på det tryckfrihetsrättsliga området.

Som flera remissinstanser har påpekat framgår det inte av bestämmelsen vilka dessa rättsprinciper är. I författningskommentaren har ett antal principer redovisats. Emellertid är det fråga om en central del i regleringen och för tydlighets skull bör det anges uttömmande i lagtexten vilka allmänna rättsprinciper som avses.

14 kap. 5 §

Se vad Lagrådet har anfört under rubriken ”Allmänt”.

Förslaget till lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen

1 kap. 1 §

Se vad Lagrådet har anfört under rubriken ”Allmänt”.

2 kap. 5 §

I paragrafen finns bestämmelser om efterforskningsförbud. Enligt andra stycket hindrar förbudet inte efterforskning när det behövs för åtal eller

något annat ingripande mot den som avses där som inte står i strid med denna grundlag.

Utformningen med två på varandra följande relativsats är otymplig och oklar. Lagrådet föreslår att den andra satsen görs om till en villkorsats: ”om ingripandet inte står i strid med denna grundlag”.

3 kap. 16 §

Paragrafen behandlar ursprungsmärkning av tekniska upptagningar. Rubriken till bestämmelsen är ”Uppgifter om framställning”.

En motsvarande bestämmelse om att även tryckta skrifter ska innehålla ursprungsuppgifter finns i 4 kap. 2 § tryckfrihetsförordningen. Denna bestämmelse har emellertid rubricerats ”Ursprungsuppgifter”.

Rubriksättningen av bestämmelserna bör samordnas.

4 kap. 2 §

Se vad Lagrådet anför under 5 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen.

4 kap. 7 §

Paragrafen innehåller straffbestämmelser. Till böter döms enligt första stycket den som uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot 1 § första ”och” andra styckena.

Det förefaller vara möjligt att bryta mot föreskriften i det ena av styckena i 1 § utan att bryta mot föreskriften i det andra. Under den fortsatta bredningen bör övervägas om inte det citerade ordet ”och” bör ändras till ”eller”.

5 kap.

Se vad Lagrådet anför under 7 kap. tryckfrihetsförordningen.

5 kap. 4 §

Se vad Lagrådet anför under 7 kap. 22 § tryckfrihetsförordningen.

6 kap. 4 §

I paragrafen – liksom i den hittillsvarande bestämmelsen – förekommer ordet ”hemortsadress”. I 9 kap. 4 § har ordet ”hemortsadress” i den hittillsvarande bestämmelsen ändrats till ”hemvist”.

Om inte någon betydelseskilnad är avsedd, förordar Lagrådet att ”hemvist”, som får anses vara mer etablerat, används även i den nu aktuella bestämmelsen.

I paragraferna finns regler om att en utgivare inte kan hållas ansvarig för information i vissa databaser. Detta kallas i paragraferna ansvarsbegränsning. Bestämmelserna reglerar vissa fall då en utgivare ska vara fri från straffrättsligt ansvar. Det är därför mindre lämpligt att använda ordet begränsning, som antyder att ansvaret finns kvar, men i begränsad omfattning.

Uttrycket ansvarsbegränsning används enbart i 6 och 7 §§. Mot denna bakgrund behöver det inte presenteras som ett definierat uttryck och det bör strykas i 6 §. Inledningen av 7 § andra stycket bör omformuleras, förslagsvis enligt följande:

Trots vad som sägs i första stycket ska utgivaren hållas ansvarig om det inte görs antagligt att ...

7 kap. 7 §

I paragrafen hänvisas till 7 och 8 §§. Rätteligen ska hänvisningen avse 5 och 6 §§.

12 kap. 1 §

I paragrafen finns en hänvisning till 14 kap. 1–3 §§ tryckfrihetsförordningen med beskrivningar av dessa paragrafers innehåll.

Lagrådet konstaterar att beskrivningarna inte i alla avseenden motsvarar vad som faktiskt avhandlas i 14 kap. 1–3 §§. Lagrådet förordar att beskrivningarna formuleras i närmare överensstämmelse med rubrikerna till paragraferna i tryckfrihetsförordningen.

12 kap. 2 §

Lagrådet hänvisar till vad Lagrådet har anfört i anslutning till 14 kap. 4 § tryckfrihetsförordningen.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden

2 kap. 6 §

Lagrådets förslag till ny lydelse av 5 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen föranleder anpassningar i förevarande paragraf.

Justitiedepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 30 november 2017

Närvarande: statsrådet Wallström, ordförande, och statsråden Lövin, Y Johansson, M Johansson, Baylan, Hultqvist, Regnér, Hellmark Knutsson, Bolund, Bah Kuhnke, Strandhäll, Shekarabi, Fridolin, Eriksson, Linde, Ekström, Fritzon, Eneroth

Föredragande: statsrådet M Johansson

Regeringen beslutar proposition Ändrade mediegrundlagar